This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

DE SYNODO

DIŒCESANA.

BENEDICTI XIV

PONTIFICIS MAXIMI

DE

SYNODO DIOECESANA

LIBRI TREDECIM.

EDITIO POST PLURIMAS, PRÆSERTIM PATRIS EMMANUELIS DE AZEVEDO S. J. AUCTIOR ET CASTIGATIOR.

TOMUS TERTIUS.

MOGUNTIÆ.

KIRCHHEIM-SCHOTT ET THIELMANN, BIBLIOPOLÆ.

CUM APPROBATIONE. 1842.

242.

BENEDICTI XIV

PONTIFICIS MAXIMI

DE

SYNODO DIOECESANA

LIBRI TREDECIM.

EDITIO POST PLURIMAS, PRÆSERTIM PATRIS EMMANUELIS DE AZEVEDO S. J. AUCTIOR ET CASTIGATIOR.

TOMUS TERTIUS.

MOGUNTIÆ.

KIRCHHEIM-SCHOTT ET THIELMANN, BIBLIOPOLÆ.

CUM APPROBATIONE. 1842.

242.

MECHLINIÆ.

EXCUDEBAT P. J. HANICQ, SUMMI PONTIFICIS, SS. CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE, ET ARCHIEP. MECHL. TYPOGRAPHUS.

LIBER UNDECIMUS.

De novitate, et severitate, quæ in Constitutionibus Synodalibus evitandæ sunt : ubi multa de hujusmodi notis aliquando Synodalibus Canstitutionibus immeritò inustis.

CAPUT PRIMUM.

De falsa novitatis nota, quæ Synodalibus Constitutionibus quandoque inuritur : ubi de Constitutionibus Sancti Caroli Borromæi pro sua Ecclesia Mediolanensi.

Diuturna rerum experientiâ compertum est, Episcoporum Constitutiones, etiam in Synodis promulgatas, hoc nomine plerumque traduci, quòd antiquis, et jamdiu receptis populi moribus adversentur, atque invisam novitatem in diœcesim inducant, quâ ejusdem jura infringantur, et publica quies perturbetur. Verùm, cùm eædem æquâ lance librantur, maximè conformes deprehenduntur sanctissimis Ecclesiæ institutis, quorum fortasse memoriam obliteravit prava consuetudo, quæ, præcedentium Episcoporum socordiâ, in diœcesim irrepsit, et tam altas egit radices, ut, quæ legis prævaricatio est, pro lege haberi cœperit. *Nam mala consuetudo* (ajebat Nicolaus I. *epist. ad Hincmarum Archiepiscopum Remensem*, *tom.* 5. Collectionis Harduini *col.* 646.) *quæ non minùs, quàm perniciosa corruptela, vitanda est, nisi citiùs radicitùs evellatur, in privilegiorum jus ab improbis assumitur; et incipiunt prævaricationes, et variæ præsumptiones, celerrimè non compressæ, pro legibus venerari, et privilegio-*

rum more perpetuò celebrari. Cùm autem res ita se habet, contemnendæ sunt hominum querelæ, totisque viribus enitendum, ut veteri corruptelæ nova prævaleat constitutio, quâ collapsa disciplina restauretur : opportunè siquidem monemur à Cypriano *epist.* 74. *ad Pompejum*, relat. *in can.* 8. *dist.* 8. *Consuetudo, quæ apud quosdam obrepserat, impedire non debet, quominus veritas prævaleat, et vincat. Nam consuetudo sine veritate, vetustas erroris est : propter quod, relicto errore, sequamur veritatem :* et rursùs ab Augustino *lib.* 3. *de Baptismo contra Donatistas cap.* 5. relato *eâd. dist. can.* 6. *Revelatione factâ veritatis, cedat consuetudo veritati; quia et Petrus, qui priùs circumcidebat, cessit Paulo veritatem prædicanti.*

II. Haud equidem inficiamur, potuisse antiquas leges contrariâ consuetudine abrogari, nec quandoque renovari posse absque populi offensione, quam omni studio præcavendam prudentia suadet. Verùm hæc locum sibi vindicant, *cùm consuetudo est rationabilis, et legitimè præscripta*, utì inquit Gregorius IX. *in Cap. final. de consuetudine :* nunquam verò rationabiles esse possunt quædam consuetudines, eæque præsertim, quæ præcipuas labefactant leges, quibus Ecclesiasticæ disciplinæ nervus continetur : has enim omnes irritas pronunciavit Innocentius III. *in Cap.* 5. *de consuetudine*, inquiens : *Nos igitur, cognito, quòd ex tali consuetudine, si qua foret, disrumperetur nervus Ecclesiasticæ disciplinæ, ipsam, de consensu Fratrum nostrorum, duximus irritandam.* Has porrò consuetudines eradicandas dicimus, spretisque improborum hominum querelis, sustinendas constitutiones asserimus, quibus illis obsistitur : qua in re plura nobis proponuntur ad imitandum exempla.

III. In Ecclesia Mediolanensi graves inoleverant abusus, sanctioribus Ecclesiæ institutis è diametro

oppositi. Quadragesimale jejunium, etiam quoad abstinentiam ab esu carnium, incipiebat feriâ secundâ post Dominicam primam Quadragesimæ : præterea singulis Dominicis, aliisque festis diebus, per Quadragesimam, et annum occurrentibus, publica exhibebantur spectacula : ludicræ pugnæ, saltationes, aliique ludi in plateis, etiam iis horis permittebantur, quibus in Metropolitana Ecclesia Divina persolvebantur Officia : ea in Templis desiderabatur modestia, quam et loci sanctitas, et Divina, quæ inibi celebrantur, mysteria exposcunt. Adeo pestilentes corruptelas è florentissimo, quem excolebat, Domini agro propulsare curavit S. Carolus Borromæus, novisque editis sanctionibus edixit Dominicâ primâ Quadragesimæ, quæ antepaschalis jejunii caput est, à vetitis cibis abstinendum : dierum festorum religionem nullo spectaculorum, saltationum, aut ludorum genere violandam, eo potissimùm tempore, quo Fideles in Ecclesiam convenire, rebusque Divinis intentiùs vacare solent : quo verò magis à Deo dicatis locis omnis irreverentiæ et immodestiæ occasio arceretur, diversas stationes in Templis parari jussit, in quibus viri à fœminis separati orarent. Nihil in his statutis non sanctum, nihil à pristinis Christianorum moribus alienum, nihil quod vetustissimis, ac ipsi Ecclesiæ coævis legibus non esset jam antea imperatum.

IV. Etenim, ad quadragesimale jejunium quod attinet, illud sex ad minus integras hebdomadas semper ac ubique fuisse complexum, testatur Cassianus *collat.* 21. *cap.* 24. ubi Germanus Abbas Theonam interrogat his verbis : *Quid causæ est, ut sex hebdomadibus Quadragesima celebretur, licèt in quibusdam provinciis religionis forsitan propensior cura adjecisse hebdomadam etiam septimam videatur?* Quænam autem fuerint ea loca, in quibus ad septem hebdomadas protrahebatur, explicat Sozo-

menus *lib.* 7. *cap.* 19. inquiens : *Alii verò septem hebdomadas computant, ùt Constantinopoli, et per cunctas in circuitu provincias, usque ad Phœnicem.* Cujus diversitatis ratio inde profecta est, quòd hisce in provinciis non solùm dies Dominici, sed etiam omnia Sabbatha, uno excepto, à diebus esurialibus subtraherentur; quibus subductis, sex et triginta dies remanebant jejunio persolvendi, quemadmodum alibi, ubi soli dies Dominici sex hebdomadarum jejunio eximebantur. Quod autem Socrates *lib.* 5. *hist. Eccles. cap.* 22. scribit, moris scilicet fuisse Ecclesiæ Romanæ, tribus tantùm hebdomadis ante Pascha jejunare, id purum putum mendacium esse, evincunt contraria Leonis Magni, Petri Chrysologi, aliorumque Patrum, qui Socratis ætate vixerunt, testimonia congesta à Natali Alexandro *dissert.* 4. *ad sec. II.*

V. In hunc modum Quadragesimam observatam fuisse ad tempus usque Gregorii Magni, liquet ex ejusdem *homilia* 16. *in Evangelia num.* 5. *Oper. tom.* 1. *col.* 1494. ubi S. Doctor rationem etiam adducit, cur sex et triginta dies jejunio transigerentur, inquiens : *A præsenti die, usque ad Paschalis solemnitatis gaudia sex hebdomadæ veniunt, quarum videlicet dies quadraginta duo fiunt : ex quibus dum sex dies Dominici ab abstinentia subtrahuntur, non plus in abstinentia, quàm triginta et sex dies remanent. Dum verò per trecentos et sexaginta quinque dies annus ducitur, nos autem per triginta et sex dies affligimur, quasi anni nostri decimas Deo damus : ut qui nobismetipsis per acceptum annum viximus Auctori nostro nos in ejus decimis per abstinentiam mortificemus.* Prædictis verò triginta sex, alii quatuor dies, Cinerum videlicet, et tres insequentes, additi postea fuêre quadragesimalis jejunii initio, ut ita exactiùs Christi Domini exemplum imitaremur, qui *quadraginta die-*

bus, et quadraginta noctibus jejunavit, *Matth.* 4. Quo verò tempore, et quo auctore id factum fuerit, difficile est definire. Bellarminus *lib.* 2. *de bon. oper. cap.* 15. censet, jam à quinto seculo Romanæ Ecclesiæ usum obtinuisse, ut quatuor dies Dominicam Quadragesimæ præcedentes, jejunio consecrarentur: etenim Leo Magnus *serm.* 4. *de Quadragesima*, quem in Dominica Quinquagesimæ habitum idem Bellarminus existimat, ait: *Secundâ, et quartâ, et sextâ feriâ jejunemus; Sabbatho autem apud Beatum Petrum vigilias celebremus.* Verùm hanc opinionem jamdiu exploserunt viri eruditi, præcipuè Hugo Menardus *in not. ad Sacram.* Nam, præterquamquod dies jejunii, *in cit. loc.* descripti, non sunt illi iidem, quos posterior ætas recepit, ex allegata Gregorii Magni homilia luculenter constat, præfatum additamentum, labente seculo VI. in Ecclesia Romana nondum fuisse moribus usurpatum. Adduntque Pagius *Critic. in Baron. ad an.* 57. *num.* 8. et Natalis Alexander *cit. dissert.* 4. *ad sec. II. art.* 3. ea Leonis verba in plerisque antiquis codicibus desiderari: ex quo conjiciunt, genuina non esse, sed Leonis sermoni recentiùs assuta. Alii apud Azorium *Instit. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 12. *quæst.* 2. initiales illos dies additos arbitrantur ab ipsomet laudato Gregorio Magno; alii verò à Gregorio II. qui, ineunte seculo VIII. Pontificatum tenuit. Sed omnes decepti sunt à Gratiano, qui *in Can.* 16. *de Consecrat. dist.* 5. Gregorio Papæ decretum adscribit, quod hisce verbis conceptum producit: *Ut sacer numerus quadraginta dierum adimpleatur, quem Salvator noster suo sacro jejunio consecravit, quatuor dies prioris hebdomadæ ad supplementum quadraginta dierum tolluntur, id est quarta feria, quæ caput jejunii subnotatur, et quinta feria sequens, et sexta, et Sabbathum.* Quod tamen neque in paulò antè allegata homilia Gregorii Magni, è

qua ceteroquin reliqua ejusdem Canonis verba excerpta sunt, neque in Gregorii II. Actis reperimus. Amalarius, Auctor noni seculi, *lib.* 1. *de Ecclesiasticis Officiis*, quæ certè juxta ordinem, et ritum Romanum exponit, *cap.* 7. inquit: *Quarta feria inter Quinquagesimam, et Quadragesimam, jejunium, quod protenditur in Pascha Domini, inchoamus.* At exadversò Ratramnus Monachus Corbejensis, qui medio eodem seculo nono apologiam contexuit pro Ecclesia Latina adversùs criminationes Græcorum, *lib.* 4. *cap.* 4. asserit, Romanos caput jejunii à Dominica prima Quadragesimæ, non à feria quarta Cinerum, inchoasse: quod ad rem advertunt Christianus Lupus *in scholiis, et notis ad Concil. Can. tom.* 3. *pag.* 815. et Mabillonius *præfat.* 2. *in secul. IV. cap.* 4. *num.* 162. In tanta itaque rerum obscuritate, et Auctorum discrepantia, illud videtur affirmandum, quod opinantur citatus Natalis Alexander, et Thomassinus *tract. de jejunio part.* 2. *cap.* 2., nimirùm cœpisse priùs nonnullos Fideles, ex singulari quadam pietate, quatuor dies, Dominicæ Quadragesimæ prævios, antepaschali jejunio adjicere, eorumque morem, ab universa Latina Ecclesia paulatim receptum, vim et robur legis tandem obtinuisse, quam posteà in Concilio Beneventano anni 1091. firmavit Urbanus II. *can.* 4. *Nullus omninò laïcus, post diem Cineris, et cilicii, qui caput jejunii dicitur, carnibus vesci audeat:* ubi laïcorum tantùm fit mentio; quia, observante laudato Christiano Lupo *ibid. pag.* 816. Clericorum mos erat jejunium inchoandi Dominicâ Quinquagesimæ, quod constat *ex Can.* 4. *et* 6. apud Gratianum *dist.* 4. et ipsemet Urbanus II. edixit in Concilio Claromontano anni 1095. cujus canonem IX. à Guilielmo Malmesberiensi depravatum, ex Matthæo Parisiensi, et Francisco Bellefortio, ita legendum asserunt Lupus *cit. loc.* et Harduinus *in*

sua Collect. tom. 6. *part.* 2. *col.* 1737. *Nemo laïcorum à capite jejunii, nemo Clericorum à Quinquagesima usque in Pascha carnes comedat.*

VI. Jam verò prædictam consuetudinem quadragesimale jejunium à feria quarta Cinerum exordiendi, nunquam amplexatam esse Ecclesiam Mediolanensem, ne ab Ambrosii institutis, quorum fuit semper tenacissima, recederet, testantur Decius, Doctor Mediolanensis, cui profectò suæ Ecclesiæ mores erant perspecti, *in Cap. Ad audientiam, de rescript. num.* 20. Fagnanus *in Cap. Explicari, de observat. jejun. num.* 37. et laudatus Thomassinus *eod. cap.* 2. *n.* 3. Idque probè sciens S. Carolus Borromæus, non solùm nihil quoad hoc innovavit, sed priscam disciplinam in ea suæ diœcesis parte, ubi fuerat retenta, intactam reliquit, atque in suo primo Concilio Provinciali *part.* 2. *tit. de jejunio, Actor. Eccl. Mediolan. part.* 1. *pag.* 12. ita statuit: *Edicimus, ut in provincia nostra, proximâ quartâ feriâ post Quinquagesimam, omnes quadragesimalis observantiæ initium faciant, præter civitatem Mediolanensem easque diœcesis partes, ubi ex Divi Ambrosii instituto Divina Officia celebrantur.* Longè verò aliud sensit sanctissimus Archipræsul de abusu, in eamdem Ecclesiam invecto, comedendi carnes primâ Dominicâ Quadragesimæ: hunc etenim, quia primigeniam Ecclesiæ legem evertebat, ex Apostolica traditione derivatam, sanctè, et inviolatè ubique semper retentam, ac etiam Mediolani retroactis temporibus religiosè servatam, et quâ propterea corruente, sanctioris disciplinæ fundamentum nutabat, non diutiùs tolerandum, sed extirpandum censuit in sua quinta Synodo Diœcesana, in qua ita statuit, *Actor. Eccl. Mediol. part.* 2. *pag.* 382. *Dominica, quæ in capite Quadragesimæ, more Ambrosiano, dicitur, ùt reliquæ Dominicæ quadragesimales, servetur item, ab eaque abstinentiæ qua-*

dragesimalis initium planè fiat, cùm non solùm ex sanctissimo Patrum testimonio, sed ex sermonibus, et doctrina in primis ejusdem Beati Ambrosii, priscisque hujus Ecclesiæ tabulis, atque ex omni rituum certissima ratione, illam in Quadragesimæ diebus primam Dominicam et numerari, et esse, liquidò constet : proinde à cibis, qui quadragesimali tempore lege jejuniò vetiti sunt, abstineat Clerus, et populus omninò eo die, sicut aliis Dominicis Quadragesimæ diebus.

VII. In altero pariter S. Caroli edicto, quo spectacula, et publici ludi diebus festis interdicebantur, nihil profectò novi decernebatur, sed antiquæ excitabantur leges, nedum ab Ecclesia, sed à secularibus Principibus latæ. Etenim Theodosius senior *leg.* 2. *tit.* 5. *lib.* 15. *Cod. Theodos.* cujusque generis spectacula diebus Dominicis exhiberi vetuit : *Nullus Solis die populo spectaculum præbeat, nec Divinam venerationem confectâ solemnitate confundat.* Theodosius junior *ibid. leg.* 5. non minùs Dominicis, quàm aliis solemnioribus festis diebus, à theatralibus scænis, et circensibus ludis abstinendum constituit, etiamsi in aliquem ejusmodi diem natalis incideret Imperatoris, cui tunc maximum honorem deferri, ait, cùm omnipotentis Dei majestati debitus præstatur religionis cultus : *Dominico, qui septimanæ totius primus est dies, et Natale, atque Epiphaniorum Christi, Paschæ etiam, et Quinquagesimæ diebus..... omni theatrorum, atque Circensium voluptate, per universas urbes, earumdem populis denegatâ, totæ Christianorum, ac Fidelium mentes Dei cultibus occupantur..... Ac, ne quis existimet, in honorem numinis nostri, veluti majore quâdam Imperialis officii necessitate compelli.... nemo ambigat, quod tunc maximè mansuetudini nostræ ab humano genere defertur, cùm virtutibus Dei omnipotentis, ac meritis, universi obsequium orbis impenditur.* Idem edictum,

latâ insuper in ejusdem violatores pœnâ admissionis militiæ, et proscriptionis bonorum, renovarunt Leo, et Anthemius *leg.* 11. *Cod. Justin. de feriis: Nihil eodem die sibi vendicet scæna theatralis, aut circense certamen, aut ferarum lacrymosa spectacula. Et, si in nostrum ortum, aut natalem celebranda solemnitas inciderit, differatur. Admissionem militiæ, proscriptionemque patrimonii sustinebit, si quis unquam hoc die festo spectaculis interesse, vel cujuscumque Judicis apparitor, prætextu negotii publici, seu privati, hæc, quæ hâc lege statuta sunt, crediderit temeranda.* Neque verò dubitandum est, ejusmodi Imperiales Constitutiones ad Ecclesiæ votum, atque Episcoporum suggestionem emanasse: siquidem *in Codice canonum Ecclesiæ Africanæ can.* 61. legimus Patres Africanos, in quadam Synodo congregatos, ab Imperatore Honorio petendum decrevisse, ut Dominicis, aliisque Deo sacris diebus spectacula, et ludos amoveri juberet: *Necnon et illud petendum, ut spectacula theatrorum, ceterorumque ludorum, die Dominicâ, vel ceteris Religionis Christianæ diebus celeberrimis, amoveantur: tom.* 1. Collectionis Harduini *col.* 898. Mirum autem non est, Ecclesiarum Antistites tantopere exoptasse, ut saltem diebus Dei cultui specialiter destinatis illa removerentur profana oblectamenta, quibus ullo unquam tempore adesse, à Christiana professione perquam alienum reputarunt: quod constat ex Synodo Carthaginiensi III. *can.* 11. Trullana *can.* 51. aliisque innumeris Conciliorum sanctionibus, et Patrum sententiis, quas collegit Thomassinus *de vet. et nov. Eccl. disc. part.* 3. *lib.* 3. *cap.* 42. *et* 43.

VIII. Tertium denique S. Caroli decretum ab iis solùm poterat novitatis insimulari, quibus pristini Christianorum mores essent prorsùs ignoti: siquidem, statim ac Christianis potestas facta est publica Templa construendi, diversa intra eorumdem am-

bitum sunt loca constituta, in quibus viri à mulieribus separati consisterent: quin imò non desunt rerum Ecclesiasticarum indagatores, qui hanc ipsam divisionem ab Apostolis factam affirment: et quamquam his refragetur mox allegandus Chrysostomus, negari tamen non potest, paulò post Apostolorum ætatem, eam fuisse in Ecclesia usitatam. Auctor enim *Constitut. Apostolic. lib.* 2. *cap.* 57. de hac separatione, tamquam de consuetudine loquitur in tota Ecclesia vigente; jubetque, Diaconissas custodire introitum mulierum, Ostiarios verò januæ præesse, quâ viris in Ecclesiam patet aditus: *Ostiarii stent ad virorum introitus, quos custodiant; Diaconissæ verò ad mulierum.* Ejusdemque divisionis, veluti rei notissimæ, atque ubique usu receptæ, meminêre Cyrillus Hierosolymitanus *præfat. in Catech. num.* 14. Augustinus *de civit. Dei lib.* 2. *cap.* 28. Socrates *lib.* 1. *cap.* 17. aliique passim. Ut plurimùm verò ea divisio facta erat ligneis parietibus, sicuti colligitur ex Chrysostomo *homil.* 73. *al.* 74. *in Matthæum tom.* 7. *Oper. pag.* 712. ubi de ejusdem separationis origine hæc habet notatu digna: *Oporteret utique, intus esse murum, qui vos à mulieribus sequestraret. Quia verò id non vultis, necessarium esse putarunt patres nostri, ut saltem ligneis tabulis vos separaremus. Ut à senioribus ego audivi, initio hi parietes non fuêre: In Christo enim Jesu non est mas neque fœmina. Apostolorum quoque tempore unà viri et mulieres erant. Nam tunc viri verè viri erant, et mulieres mulieres. Nunc verò contra, mulieres meretricum sibi mores assumpserunt, viri autem ab equis furentibus nihil differunt.* Aurea hæc Chrysostomi verba forsan perpendens S. Carolus Borromæus, secumque non immeritò reputans, magis in nostram, quàm Chrysostomi ætatem quadrare, eamdem virorum à mulieribus separationem in Mediolanensibus Templis fieri voluit; quam et nos Romæ factam vidi-

mus in Ecclesia S. Martini ad Montes, ubi, quamdiu vixit Ven. Cardinalis Thomasius, ejusdem Ecclesiæ titularis, stationes virorum, et mulierum, interjecto ligneo muro, sejungebantur, quod etiam narrat Berninus *in ejusdem Cardinalis Vita cap.* 19.

IX. Verùm, quamquam S. Caroli decreta vetustissimis Ecclesiæ sanctionibus, consuetudinibus, et moribus nulla ex parte non responderent, nihilominus novitatis notam non evasêre; cujus obtentu plerique turbulenti homines non dubitarunt, illa acriter impugnare, eorumque auctorem Carolum, veluti novatorem, palàm et publicè traducere. Ab hac calumnia ut se vindicaret sanctissimus Archipræsul, Gregorium XIII. universalem Ecclesiam tunc moderantem, adiit, eique causas exposuit, cur necessarium duxerit, gliscentibus in sua Diœcesi adversùs priscam disciplinam abusibus, prædictis salubribus Constitutionibus obviare. Quia autem paulò pòst Legati Romam pervenerunt à Mediolanensi Magistratu, instigante civitatis Gubernatore, missi, ut iisdem decretis apud Pontificem intercederent, Carolus, quo liberiùs cum Pontifice agere possent, statim ab Urbe discessit. Pontifex, auditis Legatis, negotium examinandum commisit nonnullorum Cardinalium Congregationi, à quibus aliquot Theologi, et Canonistæ fuêre in consilium acciti. Istorum suffragia nos præ manibus habuimus, atque ex iis pleraque S. Caroli decretis hanc unicam ob causam obstitisse deprehendimus, quòd inveteratis Diœcesis Mediolanensis moribus contrairent. At meliori sanè consilio Gregorius Caroli Edicta, non cum hodiernis corruptelis, sed cum priscis Ecclesiæ institutis, sacrisque canonibus, in quibus erat apprimè versatus, contulit, eaque his ad amussim congruere videns, spretis contrariis Theologorum suffragiis, suis Apostolicis litteris confirmavit: et Mediolanenses Legati, qui à Romanis per jocum appellabantur *Ora-*

bitum sunt loca constituta,
lieribus separati consisterer
rerum Ecclesiasticarum ind
divisionem ab Apostolis
quam his refragetur m
negari tamen non po
ætatem, eam fuisse i
Constitut. Apostolic.
tione, tamquam
Ecclesia vigente
introitum muli
quâ viris in F
ad virorum
verò ad m
rei notissi
nêre Cy
num. 1
Socrat
mùn
sic
in

Episcopus An
m elog. 98. *pag.* 6
a cap. 23. 24. *et* 25. *li*
action. S. Caroli cap. 10.

CAPUT SECUNDUM.

Falsa nota novitatis, quæ opponitur Constitutionibus Synodalibus, quibus ordinandorum multitudini modus imponitur, ac regulæ, et remedia canonica præscribuntur, ut Clericorum Ordinationes debito modo fiant.

Nihil facilius est, quàm ut Episcopo ad alicujus Ecclesiæ regimen assumpto in locum alterius, à quo, propter facilitatem in Clericis faciendis, iisque promovendis, universa diœcesis relicta sit Ecclesiasticis hominibus referta, si ipse propositis Edictis, et Synodalibus decretis, abusui modum imponere, et canonicas cautelas, quibus fructuosæ sacrorum Ordinum collationi sapienter provisum est, in usum revocare velit, novatoris notam, licèt immeritò, incurrat, ejusque Edicta, atque decreta, novitatis nomine traducantur. Eodemque modo in hominum censuram incidere solet Episcopus, qui, dum finitimarum diœcesium Præsules in conferendis Ordinibus faciles et liberales se exhibent, parciùs ipse et cautiùs hac in re procedendum sibi esse putat.

tores Bacchanalium, eò quòd præcipuè ad Urbem accessissent, ut Bacchanalium jura tuerentur et ampliarent, re infectâ in patriam remearunt. Totam hujus rei historiam, quam leviter tetigerunt sacræ Rotæ Auditores in Relatione causæ Canonizationis S. Caroli *part.* 2. *argum.* 20. ex professo referunt Carolus à Basilica Petri *de Vita et rebus gestis S. Caroli lib.* 5. *cap.* 7. *et seq.* Joannes Petrus Guissanus *in Vita S. Caroli lib.* 6. *cap.* 3. *et* 4. Episcopus Antonius Godeau *in Elogiis Episcoporum elog.* 98. *pag.* 640. *et in Vita ejusdem S. Caroli cap.* 23. 24. *et* 25. *lib.* 1. Possevinus *de Vit. et action. S. Caroli cap.* 10. 16. 20. *et* 25.

CAPUT SECUNDUM.

De falsa nota novitatis, quæ opponitur Constitutionibus Synodalibus, quibus ordinandorum multitudini modus imponitur, ac regulæ, et remedia canonica præscribuntur, ut Clericorum Ordinationes debito modo fiant.

Nihil facilius est, quàm ut Episcopo ad alicujus Ecclesiæ regimen assumpto in locum alterius, à quo, propter facilitatem in Clericis faciendis, iisque promovendis, universa diœcesis relicta sit Ecclesiasticis hominibus referta, si ipse propositis Edictis, et Synodalibus decretis, abusui modum imponere, et canonicas cautelas, quibus fructuosæ sacrorum Ordinum collationi sapienter provisum est, in usum revocare velit, novatoris notam, licèt immeritò, incurrat, ejusque Edicta, atque decreta, novitatis nomine traducantur. Eodemque modo in hominum censuram incidere solet Episcopus, qui, dum finitimarum diœcesium Præsules in conferendis Ordinibus faciles et liberales se exhibent, parciùs ipse et cautiùs hac in re procedendum sibi esse putat.

II. Sanè hoc primùm negari nequit, cujuscumque gradûs dignitatem ex magno numero eorum, quibus confertur, vilescere. Qua de re celebre est S. Hieronymi effatum, qui cùm videret, temporibus suis magnum esse Presbyterorum, minorem autem Diaconorum numerum, *in sua epist.* 146. *n.* 2. ita scripsit : *Diaconos paucitas honorabiles, Presbyteros turba contemptibiles facit.* Secundò constat, hunc semper Ecclesiæ spiritum, atque constantem illius mentem fuisse, paucos ut potiùs, sed bonos haberet Ministros, quàm multos inutiles, et pravos. Ita sensit Concilium Lateranense sub Innocentio III. *cap.* 27. cujus verba sunt, quæ sequuntur : *Satiùs est, paucos bonos, quàm multos malos habere ministros.* Quibus consona sunt ea, quæ leguntur *in Can. Tales, distinct.* 23. ibi : *Meliùs est, Domini Sacerdotium paucos habere Ministros, qui possint dignè opus Dei exercere, quàm multos inutiles, qui onus grave Ordinatori adducant.* Tertiò, non aliunde quàm ex magna eorum, qui ordinantur, multitudine evenire dicendum est, ut in Sanctuarium irrumpant, qui eò ingrediendi digni non erant, juxta verba Prophetæ *Thren. cap.* 1. *Vidit gentes ingressas Sanctuarium suum, de quibus præceperas, ne intrarent in Ecclesiam tuam :* seu, ut apertis verbis, id quod vulgò accidit, eloquamur, tot numero Sacerdotes passim conspiciantur, non modò sordidam ac mendicam vitam agentes, verùm etiam, quod gravius est, carceribus ob crimina inclusi, et in triremibus enormium delictorum pœnas luentes. *Ex facilitate manus imponendi factum est, ut hoc tempore sit prope infinita turba Clericorum, quorum plurimi non aspirant ad sacros Ordines, ut sit Dominus pars eorum; sed vel ut subtrahant se à foro seculari, vel ut subsidium quærant vitæ temporalis, vel ut ad honores Ecclesiasticos aliquando ascendant. Atque hinc fit, ut multi circumeant, cum magna*

jactura Ecclesiasticæ dignitatis, sordidi, ac penè nudi stipem ostiatim mendicantes, alii verò, quod multò gravius est, culpâ suâ etiam Sacerdotes inveniantur in publicis carceribus, vel catenis alligati in triremibus cum ultima hominum fœce ad remos trahendos assiduâ fustigatione cogantur. Ita conqueritur Venerabilis Robertus Cardinalis Bellarminus in suo Opere *de Gemitu Columbæ lib.* 2. *cap.* 5. Nos verò plura de hoc argumento persequi necessarium non ducimus, cùm jam satis de hoc ipso egerimus et in secunda ex nostris Institutionibus Bononiæ promulgatis, et in epistola encyclica, ad universos Episcopos initio Pontificatûs nostri conscripta, quæ extat *Bullarii nostri tom.* 1. *num.* 2. cùmque præterea erudita extet Dissertatio à Sacerdote Agnello Honorato Canonico Aversano in lucem edita, in qua collectum reperitur quidquid antiquis ac recentibus temporibus summorum Pontificum aut Conciliorum decretis hac de re constitutum fuit.

III. Ex disciplinæ veteris more, quicumque Ecclesiasticis officiis et Ordinibus destinabatur, educationem suscipere debebat in convictu, ac veluti Seminario Episcopi, qui hâc ratione de illius indole, moribus, vocatione, et progressu optimè certior fiebat. S. Augustinus *serm.* 355. *al.* 49. *de diversis num.* 6. *Oper. tom.* 5. *part.* 2. *col.* 1383. de se ipso ità testatur: *Certè ego sum, qui statueram, sicut nostis, nullum ordinare Clericum, nisi qui mecum vellet manere, ut, si vellet discedere à proposito, rectè illi tollerem Clericatum, quia desereret sanctæ societatis promissum, cœptumque consortium.* De universa ratione à S. Augustino servata quoad educationem eorum, quibus Ecclesiæ munera committenda erant, latè agit Abbas Benvenuti in Historia Vitæ ejusdem Sancti, quam ex illius Operibus desumpsit, *lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 7. De aliorum verò Episcoporum disciplina illius institutis consentanea,

actum superiùs à nobis est, ubi de Seminariis Episcopalibus sermonem habuimus : et post primam hujusce Operis nostri editionem idem argumentum eruditè tractatum est à Canonico Joanne de Joanne in *Historia Seminariorum Clericalium cap.* 6.

IV. Ex ejusdem pariter disciplinæ præscripto hoc inconcussè servatum novimus, ut quicumque Ecclesiasticum aliquem Ordinem susciperet, certæ alicujus Ecclesiæ servitio manciparetur, cui in adepto Ordine ministrare deberet. Neque verò hujusmodi Clerico licebat Ecclesiam illam deserere, cui in sua Ordinatione addictus fuisset : sed, si fortè id sine Episcopi venia fecisset, aut Ordinem ipsum in alia Ecclesia, præterquam de licentia ejusdem Episcopi, exercuisset, suspensionis pœnam incurrebat. Qua de re perspicua est sanctio Concilii Arelatensis, anno 314. celebrati, *canone* 2. cum quo concordat ejusdem Concilii *canon* 21. Postmodum in Concilio Generali Nicæno *canone* 15. statutum fuit, ne Episcopi, Presbyteri, aut Diaconi, ab iis Ecclesiis, pro quibus ordinati essent, ad alias demigrarent; quem canonem Gratianus refert *causâ* 7. *quæst.* 1. *Can. Non oportet Episcopum.* Idemque *distinct.* 70. *Can. Neminem absolutè*, percelebrem refert Concilii Chalcedonensis canonem sextum, quo vetitæ sunt Ordinationes Clericorum, qui alicujus peculiaris Ecclesiæ ministeriis non addicantur.

V. Duobus his Ecclesiasticæ disciplinæ veluti repagulis id planè obtinebatur, ut et ingressus in Clerum, et ad sacras Ordinationes aditus, quantum fieri poterat, immerentibus interclusus maneret, et ne via aperiretur Ecclesiasticorum ministrorum numero nimis augendo. Cùm enim hi omnes illius Ecclesiæ, cui inserviebant sumptibus alerentur, Ecclesiarum autem reditus, non excedentes, aut immensi, sed certâ demùm mensurâ definiti es-

sent, nunquam fieri poterat, ut Clericorum numerus plus æquò excresceret, cùm Ecclesiarum usui, atque reditibus respondere deberet. Idemque ordo, ac systema secularium quoque Legum præsidio fulciebatur, per quas Ecclesiasticorum canonum observantiæ provisum erat, ùt colligitur *ex l.* 23. *Cod. Theod. de Episcopis*, *et Clericis*, quæ in Codicem Justinianeum à Triboniano relata fuit *lib.* 1. *tit.* 3. et ex ipsius Justiniani novella tertia, cujus rubrica sequentibus verbis concepta est : *Ut determinatus sit numerus Clericorum sanctissimæ majoris Ecclesiæ*, *et ceterarum Ecclesiarum* : necnon ex aliis monumentis, quæ in laudata Agnelli Honorati Dissertatione *pag.* 67. *et seq.* collecta habentur.

VI. Antiquæ hujusmodi disciplinæ leges hodiernis quoque temporibus pristinam auctoritatem retinent : sed adeo remissè in earum observantia proceditur, ut suâ propemodum efficaciâ destitutæ videri possint, nisi Ecclesiarum Præsules, quantum per arduas rerum ac temporum circumstantias licebit, earum vigorem sustinere nitantur. Nam Episcopalium convictuum, qui adolescentium Ecclesiasticorum erant scholæ, locum et vices nunc obtinent Clericorum Seminaria, ùt alibi dictum est. Verùm quot adhuc reperiuntur diœceses Seminario carentes? Quàm multa sunt Seminaria, in quibus non omnes Magistri adsunt, per quos futuri Ecclesiæ ministri in disciplinis instituto suo necessariis erudiantur? Quàm multa sunt, in quibus adolescentes certo dumtaxat annorum numero aluntur, deindè ab iis dimittuntur eo potissimùm tempore, quo majoris custodiæ, et solidioris institutionis egerent, ut in viros Ecclesiasticis muneribus idoneos evaderent? Quàm paucæ denique sunt diœceses, in quibus exactè servetur hoc veteris disciplinæ caput, neminem ad Ordines admittendi, qui in Seminario educatus non fuerit, quique non inde rectà in Clericatum de-

veniat? Augustinum superiùs audivimus palàm profitentem, nullum se Clericum ordinaturum, qui secùm in Episcopio manere nollet; qui autem à suo convictu discedere voluisset, eum Clericatu dejecturum. Ab hac agendi methodo nequaquam recedendum sibi esse duxit, quantumvis magnas difficultates animo prospiceret, quæ sibi in eo proposito perseveranti objiciendæ erant: *Novi enim*, (inquit *loc. cit.*) *quia, si aliquem hoc facientem degradare voluero, non ei deerunt patroni, non ei deerunt suffragatores, et hìc, et apud Episcopos, qui dicant: Quid mali fecit? Non potest tecum, tolerare istam vitam: extra Episcopium vult manere, et de proprio vivere: ideo ne debet perdere Canonicatum? Ego scio quantum mali sit profiteri sanctum aliquid, nec implere.*

VII. Quod autem, pertinet ad singulos Clericos certæ alicujus Ecclesiæ ministerio adscribendos, non modò Chalcedonensis Concilii disciplina de medio sublata non est, quin imò novâ confirmatione instaurata, et recenti vigore donata fuit per Concilii Tridentini decretum, quod legitur *sess.* 23. *cap.* 16. *de reform. Cùm nullus debeat ordinari, qui, judicio sui Episcopi, non sit utilis, aut necessarius suis Ecclesiis, Sancta Synodus, vestigiis sexti canonis Concilii Chalcedonensis inhærendo, statuit, ut nullus in posterum ordinetur, qui illi Ecclesiæ, aut pio loco, pro cujus necessitate, aut utilitate assumitur, non adscribatur, ubi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus: quòd si locum, inconsulto Episcopo, deseruerit, ei sacrorum exercitium interdicatur.* Atque hujus decreti observantia disertis verbis inculcata conspicitur in celebri constitutione Innocentii XIII. quæ incipit *Apostolici ministerii*, quam is quidem pro restaurandâ in Hispaniarum Regnis Ecclesiasticâ disciplinâ edidit; at Benedictus XIII. illius Successor, eamdem

ab omnibus per Orbem Episcopis pro norma haberi volens, aliâ Constitutione, cujus initium est *In supremo*, solemni formâ confirmavit, et in Appendice Concilii Romani à se celebrati locum habere jussit. Utraque Constitutio in Romano etiam Bullario habetur excusa.

VIII. Verùm, si temporum circumstantiæ, tum illæ, quæ Chalcedonensis Concilii ætate vigebant, tum aliæ, in quibus res erant, dum Tridentinum decretum prodiit, multòque magis illæ, in quibus nunc versamur, debitâ consideratione expendantur; unusquisque intelliget, prioribus seculis, cùm omnes Clerici, et ministri Sanctuarii, ùt superiùs innuimus, ex illius Ecclesiæ reditibus vivebant, pro cujus servitiis ad Ordines promovebantur, non ita difficile fuisse, præstitutum systema hac in re constanter servare, ut scilicet nullius Ordinatio haberetur, nisi certæ alicujus Ecclesiæ ministerio manciparetur; hic autem neque susceptum officium deserere, nec illud in alia Ecclesia exercere posset, neque demùm plures ordinarentur ministri, quàm Ecclesiarum usus ac necessitas postularet. Sed, cùm sequentibus temporibus Beneficia Ecclesiastica, quæ simplicia vocant, erecta fuerint, quorum Rectores residentiæ onere non tenentur; cùm ii dumtaxat, si verè loquamur, Ecclesiæ servitio cum perseverandi obligatione nunc adscribantur, qui in Metropolitanis, Cathedralibus, et Collegiatis Ecclesiis, Canonicatus, atque Præbendas, aliaque perpetua Beneficia residentialia obtinent, vel Ecclesiis Parochialibus, aliisque Beneficiis Curatis præficiuntur; præterea cùm post Concilium Chalcedonense, et ante Concilium Tridentinum, admissa fuerint Clericorum Patrimonia pro sufficienti Ordinationis titulo; atque intra id ipsum temporis curriculum Sacrificiorum numerus, et Communionum ac Confessionum frequentia magnopere ex-

creverint; quæ omnia plures operarios atque ministros requirunt : quis unquam fide bonâ contendere valeat, non modò nullam Ordinationem haberi sine ordinati adscriptione ad alicujus Ecclesiæ servitium, sed etiam hujusmodi servitium ab eo deseri non posse, quin pœnas à Chalcedonensi Concilio, aliisque antiquis canonibus statutas incurrat?

IX. Difficultatem hanc rectè animadverterunt, ac diligenter examinarunt duo celebres Secretarii Congregationis Concilii, Carolus de Vecchiis, et Prosper Fagnanus : qui in quibusdam suffragiis suis, magno studio hac super re elaboratis, videntes ex una parte, Concilium Tridentinum quodammodo innovatam voluisse Chalcedonensis Synodi legem, quod indicant illa verba : *vestigiis sexti canonis Concilii Chalcedonensis inhærendo :* ex altera verò parte magnam differentiam intercedere inter circumstantias rerum, quæ Concilii Chalcedonensis ævo, quæque Tridentini Concilii temporibus obtinebant; cùm etiam ipsa Tridentina Synodus *in præcedenti sess.* 21. *cap.* 2. *de reform.* Clericorum Patrimonia certis in casibus, de quibus infrà dicemus, pro sufficienti titulo ad sacram Ordinationem haberi permiserit : fateri coacti sunt, præscriptam quidem fuisse à Tridentino Concilio adscriptionem omnium ordinandorum ad alicujus Ecclesiæ servitium, desumpto exemplo ab antiquorum canonum statutis; sed hanc adscriptionem diversam omninò esse ab illa, quam antiqui canones, et præcipuè sextus Concilii Chalcedonensis, faciendam præscripserant.

X. Quòd si quæratur, quænam igitur Episcopo in Synodalibus Constitutionibus sequenda sit regula ad excludendum nimis magnum Ecclesiasticorum secularium numerum, ad faciendum idoneorum Clericorum delectum, ad obediendum Concilii Tridentini decreto de omnibus Clericis certæ alicujus Ecclesiæ servitio adscribendis; hujusmodi autem ad-

scriptionis quæ ratio adhiberi, qui usus institui possit; an denique sperare liceat, Episcopi studia in hac re ad normam sacrorum canonum dirigenda, felicem exitum habitura, nec ipsi potiùs novatoris nomen acquisitura esse? in promptu erit responsio, ex immutata rerum et temporum conditione, præclusam non esse viam prudenti Episcopo, quominus Synodalibus decretis, aliisque opportunis legibus et statutis, superfluam atque inutilem turbam ab Ordinatione submovere valeat, nullam novitatis notam incurrendo, sed tum indicatis superiùs remediis, discretâ quâdam ratione, utendo, tum aliis etiam, quæ ex sacris Ecclesiæ canonibus, et Apostolicis Constitutionibus desumi possunt.

XI. Cùm enim ex suprà dictis remediis primum sit illud, quod Episcopales scholæ et Seminaria Clericalia suppeditant, et hæc quidem, si non in omnibus, at certè in plerisque diœcesibus reperiantur; complures sunt Synodales Constitutiones, quibus præscribitur, pluresque sunt diœceses, in quibus pro lege observatur ut sacri Ordines nemini conferantur, qui vel multos annos, vel saltem definitum aliquod temporis spatium in Seminario non transegerit: ex quo sanè duplex utilitas consequitur, nimirùm ut et ordinandorum numerus minuatur, et idonei tantummodo in Clerum adsciscantur, qui vocationis suæ indicia minimè dubia præbuerint. Videantur Constitutiones Synodales S. Francisci Salesii à Præsule de Alex illius Successore coordinatæ et auctæ. Videatur etiam Concilium Romanum sub Benedicto XIII. habitum anno 1725. ubi, innovato canone duodecimo Concilii Turonensis, anno 813. celebrati, ita statuitur *tit.* 30. *cap.* 2. *Omnes ad sacros Ordines promovendos, per sex saltem menses continuos ante Ordinationem, in Seminariis respectivè, vel Episcopiis apud Episcopos omninò, sacro hoc etiam approbante Concilio, commorari de-*

bere decernimus, aliàs nunc pro tunc ab Ordinibus suscipiendis rejectos esse sciant, nec cum eis, nisi prudenti Episcoporum arbitrio, dispensandum. Quibus consonæ sunt aliæ complures Ecclesiasticæ leges à prædicto Canonico Joanne de Joanne in unum collectæ *in citata Historia Seminar. Cleric. cap.* 6. *num.* 15. *et seq.* In iis itaque diœcesibus, in quibus Seminarium adest, et lex ista jam pridem inducta dignoscitur, ut ii dumtaxat ad Ordines admittantur, qui certo temporis spatio intra Seminarii septa laudabiliter permanserint, satis erit Episcopo hujusmodi legis observantiam constanter diligenterque tueri.

XII. Omnis igitur difficultas hac in re ad eas Diœceses redigitur, in quibus aut Seminaria sunt, sed prædicta lex et consuetudo locum non habet, aut in quibus Seminarium vel nimis angustum est, vel omninò non adest. Quod itaque ad priores illas Diœceses attinet, oportet, Episcopum suavibus modis suam mentem ac desiderium unicuique declarare, simulque rationes ostendere, ob quas recta disciplinæ ratio postulat, neminem ad sacros Ordines promoveri, qui in Seminario Episcopali assiduè, vel aliquot saltem annorum, aut mensium numero commoratus non fuerit. Et quoniam ordinandi hanc excusationem afferre solent, quòd ipsi quidem Episcopi voluntati libenter obsecuturi essent, sed ob paupertatem nequeunt alimenta Seminario persolvere; in promptu erit vicissim reponere, prætensem hanc paupertatem subsistere non posse, nisi Patrimonium fictum, aut insufficiens sit Beneficium, quod pro Ordinationis titulo assignatum fuit: alioquin ex illius fructibus atque reditibus, vel saltem modicâ ipsis accessione factâ, alimenta prædicta persolvi possent. Sed, quoniam experientia docet, quamlibet laudabilem consuetudinem ac disciplinam, nonnisi paulatim, et per gradus introduci posse; et quia præterea, ùt suprà diximus, aliæ quædam

Diœceses sunt, in quibus, licèt Episcopi forsan pro Seminarii erectione, aut ampliatione plurimùm adlaboraverint, vel nullum, vel minùs capax ad id, Seminarium adest : hoc unum restat in hujusmodi casibus adhibendum remedium, ut aliqua in civitate, ac respectivè in Diœcesi designetur Ecclesia, sive Oratorium, quo omnibus saltem diebus Dominicis convenire teneantur omnes et singuli, qui in Clerum adscribi, aut ad minores, majoresque Ordines promoveri cupiunt, ibique duabus ad minus in singulos menses vicibus, Sacramentali Confessione præmissâ, Sacram Eucharistiam sumere debeant : hujusmodi autem conventuum, sive congregationum moderatores et directores constituantur idonei et probi Sacerdotes, Seculares, aut Regulares, pauciores, aut plures, prout Episcopo magis expediens visum fuerit, qui et pro recto rerum ordine invigilent, et uniuscujusque agendi rationem scrutentur, quique ad congregatos sermonem habeant non tam concionando, quàm, instructionis et catechismi ritu, iis demonstrando, quibus dotibus atque virtutibus instructos esse oporteat illos, qui ad Sanctuarii ministeria dignè accedere cupiunt; quænam sint vera Ecclesiasticæ vocationis indicia; quæ ratio vitæ tum ex ipso Clericalis professionis debito, tum ad proximorum ædificationem servanda ipsis erit, postquam in Clerum adlecti, vel ad minores, aut majores Ordines promoti fuerint. Huic providentiæ, opportunis legibus constabilitæ, si diligens addatur cura, ut omnia exactè, studiosèque impleantur, quod facilè obtineri poterit, si ab Ordinibus arceantur illi, qui in statutarum legum observantia deficere comperti fuerint; neque negligentiæ, quantùm in ipso fuerit, neque novitatis nomine prudens Episcopus à malevolis argui poterit.

XIII. Sequitur, ut videamus de altero ex remediis superiùs indicatis, nimirùm de ordinandis om-

nibus certæ alicujus Ecclesiæ servitio adscribendis: *quod* quidem, nonnullorum judicio, propter immutatas rerum et temporum rationes, aut omninò jam fieri non posse, aut nullius fructûs et utilitatis nunc fore videtur. Verùm, qui sic existimant, idoneam causam afferre poterunt, cur ab Ordinationibus Clericorum excludi debeat eorumdem adscriptio ad Ecclessiarum servitium. Hæc enim, ùt suprà dictum est, à Sacro Concilio Tridentino præscribitur. Hæc ipsa nuperrimè à duobus summis Pontificibus Innocentio XIII. et Benedicto XIII. in ejusdem Tridentini decreti executionem facienda statuitur, et inculcatur, tam scilicet quoad illos, qui Clericali Tonsurâ et minoribus Ordinibus initiantur, quàm quoad illos, qui ad majores Ordines provehuntur; hoc insuper adjecto, ut, si omissa fuerit in Ordinationibus, sive à Prædecessoribus Episcopis, sive ab ipsis tunc existentibus Præsulibus, antea peractis, omissio isthæc per novam ac generalem Clericorum omnium adscriptionem ad Ecclesiarum ministeria suppleatur. Quòd si, præsentibus temporibus, adscriptio hujusmodi non eos omnes effectus operetur, ac illa, quæ à Concilio Chalcedonensi, aliisque antiquis canonibus præscripta fuit; non tamen omni utilitate destituta censeri debet, et maximè si Parochialis fuerit Ecclesia, cui ordinatus adscribitur, atque huic, quemadmodum par est, injungatur, ut susceptum Ordinem in ea exerceat, ut Ecclesiasticis functionibus in eadem celebrandis inserviendo assistat, ut in Christiana catechesi exponenda Parocho suppetias ferat, ut eidem Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ad infirmos deferenti subserviat: collationes de sacris ritibus, et de casibus conscientiæ, cum ipso Parocho habendas, frequentet; neque verò in Clerum admittantur, aut ad superiores Ordines aliqui promoveantur, nisi qui hujusmodi servitium dili-

genter à se præstitum fuisse Ecclesiis, quibus adscripti fuerint, authenticis testimoniis et monumentis docuerint. Quia verò lex ista ad continendos quidem in officio inferiores Clericos et Ministros, qui ad Sacerdotium adspirant, satis valida et efficax esse poterit; sed parem vim minimè habebit quoad Presbyteros jam ordinatos, qui ulteriores sibi gradus ab Episcopo conferendos non esse sciunt : huic tamen alia opportuna media non deerunt, quibus Sacerdotes etiam adducere valeat, ut debitum servitium præstent Ecclesiis, quibus eos in Ordinatione adscripsit, seu aliis, quarum ministeriis, sic exigente diœcesis necessitate, eosdem forsan addixerit. In occurrentibus enim Beneficiorum Ecclesiasticorum collationibus, aliorumque officiorum, et administrationum provisionibus, atque deputationibus, facilè ipsi erit Sacerdotes sibi obtemperantes, ac sedulam Ecclesiasticis muneribus operam navantes, inobedientibus, ac desidiosis præferre, ac debito honore remunerari, nec ullam unquam rationem habere illorum, qui sibimetipsis, Ecclesiæque inutiles, satis sibi occupationis esse putant, si quotidie Missarum Sacra faciant, in quo idcirco assiduos et diligentes se præstant, ut quotidianam eleëmosynæ stipem non amittant.

XIV. Et quidem his omnibus, quæ hactenus dicta sunt, nihil impedimenti afferre potest aut introducta disciplina Beneficiorum simplicium, aut recepta consuetudo ordinandi Clericos ad titulum Patrimonii. Numquid enim Beneficium simplex, aut Patrimonium, exemptionem alicui tribuere potest, ut Seminarium ingredi non teneatur, aut peculiaris Ecclesiæ ministeriis adscribi, eique inservire nequeat? Porrò Ordinationes ad titulum Patrimonii originem suam repetunt à Concilio Lateranensi III. quod anno Domini 1179 sub Alexandro

III. Pontifice celebratum fuit; ex quo nimirùm desumptum est *Cap. Episcopus, de præbendis,* ùt rectè observat Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 2. Addit verò Van Espen *Jur. Eccles. univers. part.* 2. *tit.* 9. *cap.* 6. *num.* 11. *Negari nequit, titulum Patrimonii à seculo decimo tertio passim invaluisse, atque titulum Ordinationis non ampliùs acceptum fuisse pro Ecclesia, cui ordinandus adscriberetur eum in finem, ut ibidem stabiliter functiones Ordini proprias obiret; sed pro proventibus, è quibus ipse ordinandus honestè vivere possit.* Disputatum quidem fuit in Concilio Tridentino, et acriter controversum, abolendus ne, an retinendus esset usus ordinandi Clericos ad titulum Patrimonii, aut Pensionis Ecclesiasticæ; cùm aliqui jam tunc animo prospicere se dicerent, si hujusmodi consuetudo retineretur, apertum aditum relictum iri, ut Ordinationum numerus in immensum forsan excresceret. Sed, aliis prudenter considerantibus, quòd, si unicus Beneficii titulus ad Ordinationem reliquus foret, cùm plures essent diœceses Ecclesiasticis Beneficiis parùm feraces, aliæque ipsis penè destitutæ, futurum facilè esset, ut diœcesani sufficientem ministrorum numerum spiritualibus eorum usibus non haberent; in hoc demùm consilium à Patribus prudenter deventum fuit, ut titulum Patrimonii, sive Pensionis, nequaquam excluderent, sed admittendum statuerent pro iis dumtaxat, *quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum:* ùt legitur *in cap.* 2. *sess.* 21. *de reform.* et latiùs narratur à Cardinali Pallavicino *in Historia ejusdem Concilii lib.* 17. *cap.* 9.

XV. Hujus itaque decreti verbis, simulque intentioni sacri Concilii inhærendo, dicendum est, hodierno etiam tempore verum Ordinationis titulum eum esse, quem Ecclesiastica Beneficia sup-

peditant, nec, nisi per viam dispensationis, Patrimonium, aut Pensionem pro titulo Ordinationis admitti; quod apertè docet Fagnanus *in cit. Cap. Episcopis num.* 24. *de præbendis*, ubi testatur, talem etiam esse sensum Sacræ Congregationis ejusdem Concilii Interpretis : *Hodie solum Beneficium est titulus legitimus ad sacros Ordines, Patrimonium verò nonnisi dispensativè; quemadmodum aliàs etiam declaravit Sacra Congregatio ejusdem Concilii Interpres.* Quæ cùm ita sint, improvidus quidem novator ille Episcopus foret, qui Patrimonii, aut Pensionis titulum in Synodalibus Constitutionibus suis prorsùs de medio tolleret : at verò sapiens executor mentis prædicti Concilii dicendus erit ille, qui diligenter perpendens, quot sint per diœcesim Beneficia, de quibus ipse disponere valeat, et quo sacrorum ministrorum numerò diœcesis ipsa indigeat, ut in Parochialibus, aliisque Ecclesiis, Divinus cultus, et Sacramentorum administratio rectè gerantur, ut Monialibus Confessarii, Hospitalibus, et Locis Piis Rectores, et Curatores non desint; hinc regulam, atque mensuram capiat, juxta quam, ad supplendum Beneficiorum defectum, Ordinationes alias ad titulum Patrimonii, alias autem ad titulum Pensionis Ecclesiasticæ admittat et peragat. Ita enim intelligenda est necessitas illa, aut commoditas Ecclesiarum, quam Tridentina Synodus præ oculis haberi jubet. Ad quam tamen rectè præterea referri poterunt occurrentes identidem casus piorum quorumdam virorum, quos generis nobilitas, aut sacrarum disciplinarum scientia commendat, quique Ecclesiastici Beneficii obtinendi copiam non habentes, in Clerum se admitti, et ad sacros Ordines promoveri postulant ad titulum Patrimonii, aut Pensionis Ecclesiasticæ : siquidem negari non potest, per hujusmodi viros non parum splendoris, et uti-

litatis in Ecclesiam redundare. Sic se gerendo, atque his conformes Leges, et Constitutiones Synodales edendo, tum obloquentium censuras spernere, immeritumque novatoris nomen, sibi forsan appictum, nequaquam formidare debebit Episcopus; tum etiam id obtinebit, ut Ecclesiasticorum suorum numerus intra justos fines consistat. Ad quem effectum præterea haud parum contulerit, si accuratam instituet inquisitionem super realitate et subsistentia Patrimonii, ad cujus titulum singuli quique ordinari se postulant: innumeræ sunt enim fraudes quæ in professionibus, et assignationibus hujusmodi patrimonialium censuum atque redituum committi possunt, quibus ut obviam iret Apostolica Sedes, opportuna remedia suppeditare ac præscribere non omisit, quæ aliàs à nobis demonstrata fuerunt *in nostra Institutione* 26. *Latinæ editionis.*

XVI. At non his tantùm de quibus jam satis actum, sed aliis etiam canonicis cautelis provideri posse indicavimus, ne Clericorum numerus plus æquo augeatur, neve admittantur in Clerum, nisi qui et merito, et requisitis qualitatibus præditi, et divinâ vocatione, quantùm homini fas est de interioribus judicare, ad Ecclesiastica ministeria appellati esse dignoscantur. Earum prima et potior est Episcopi vigilantia in eorum vitam et mores; qui ad Clericalem statum, aut ad superiores Ordinum gradus adspirant: cùm certum sit, Episcopum posse, ac debere ab ingressu ad Ordines, et ab ascensu ab uno ad alium Ordinem repellere eum, quem noverit alicujus criminis reum esse, licèt illius crimen neque publicum sit, neque pervulgatum; de quo infrà à nobis in hoc ipso Opere agendum erit. Altera non inutilis cautela ea est, quæ ex rectè instituto ordinandorum examine desumi potest; si nempe, non in speciem, et cære-

moniæ cujusdam veluti ritu, interrogentur tantummodo, ùt alicubi usitatum est, super materia, et forma Ordinis suscipiendi, sed ita examinentur, ut planè dignosci valeat, an ejusmodi scientiâ verè præditi sint, sine qua nemo sufficienter aptus Ecclesiæ Dei minister existere potest. De studiis autem ab eo excolendis, qui inter Ecclesiasticos adscribi, quique ab uno ad alium Ordinem, et præcipuè ad Sacerdotium ascendere cupit, necnon de examine habendo super Clericorum in hujusmodi studiis profectu, à nobis similiter actum est *in Institut.* 42. *Latinæ editionis*, ad quam Lectorem remittimus, ne ea, quæ ibi jam dicta sunt, iteremus. Tertiò ad eumdem effectum magnopere conducit laudabilis illa consuetudo, ut qui ad majores saltem Ordines promovendi sunt, per denos dies, antequam singulos hujusmodi Ordines suscipiant, in alicujus piæ domus solitudinem secedant, ubi orationi, lectioni, aliisque piis exercitationibus instantes, opportunis præterea virorum idoneorum monitis et instructionibus imbuantur, et in Ecclesiasticæ vitæ ratione dirigantur. Porro inæstimabilis est fructus, qui ex hujusmodi spiritualibus exercitiis percipitur, si rectè instituta et peracta fuerint. Itaque summus Pontifex Alexander VII. in sua Constitutione 126. eadem præscripsit omnibus, qui Romæ, et in sex Episcopatibus suburbicariis ad sacros Ordines promovendi essent: idque deinceps ad alias omnes diœceses extensum fuit per sequentium Pontificum Innocentii XI. et Clementis XI. decreta, quæ videre licet in Opere, cui titulus *Ichnographia*, *seu Delineatio vitæ et officii Episcopi*, quod pius quidam Ecclesiasticus vir Italico idiomate edidit Romæ anno 1719. *pag.* 73. Alia verò de iisdem spiritualibus exercitiis ante sacrorum Ordinum susceptionem peragendis, deque eorum utilitate, à nobismetipsis collecta, vi-

deri poterunt *in nostra Instit.* 104. Quartum denique medium, et quidem ad intentum finem satis efficax, illud est, ut canonicæ leges de Interstitiis inter unum, et alterum Ordinem servandis, prout in Concilio Tridentino præscripta leguntur *cap.* 11. 13. *et* 14. *sess.* 23. *de reform.* quantùm fieri poterit, diligenter executioni mandentur. Quantumvis enim in citatis Concilii capitibus Episcopo tribuatur auctoritas dispensandi super eorumdem Interstitiorum observantia; hujus tamen auctoritatis usus, non quidem ex mero arbitrio dirigendus est, sed habitâ dumtaxat ratione necessitatis, aut utilitatis Ecclesiæ: quemadmodum ab eodem Concilio expressè indicatur sequentibus verbis: *Nisi necessitas, aut Ecclesiæ utilitas, judicio Episcopi, aliud exposcat:* qua de re à nobis etiam est actum *in nostra Instit.* 58. Has omnes agendi regulas si Episcopus sibi, aliisque sequendas propronat, earumque observantiæ, ùt par est, diligenter insistat, id sanè perficiet, ut neque diœcesis superflo inutilium et immerentium Clericorum numero prægravetur, nec ipse novatoris nomine, nisi per summam temeritatem, atque calumniam, traduci possit; cùm potiùs restauratæ, atque assertæ canonicæ disciplinæ laudem promeriatur.

XVII. Summus Pontifex Innocentius III. in sua Decretali, quæ incipit *A multis, de ætat. et qualit.* ita scriptum reliquit: *Erubescant impii, et intelligant, judicio Spiritûs Sancti eos, qui in sacris Ordinibus Presbyteratu, Diaconatu, Subdiaconatu sunt positi, si castè non vixerint, excludendos ab omni eorumdem graduum dignitate:* et paulò pòst: *Nemo ad sacrum Ordinem permittatur accedere, nisi aut virgo, aut probatæ castitatis existat.* His concinit sacrum Concilium Tridentinum *cap.* 13. *sess.* 23. ubi ita legitur: *Subdiaconi, et Diaconi ordinentur habentes bonum testimonium, et in minori-*

bus Ordinibus jam probati, etc. qui sperent, Deo auctore, se continere posse. Episcopus autem, dum Sacerdotem ordinat, ita loquitur ex præscripto Pontificalis Romani : *Ut cœlestis sapientia, probi mores, et diuturna justitiæ observatio ad id electos commendent.* Auctores sanè multi, qui de rebus Ecclesiasticis accuratè scripserunt, hanc putant canonicæ disciplinæ legem usque ad undecimum Ecclesiæ seculum inviolabiliter servatam fuisse, ut qui post Baptismum conscientiam suam lethali aliquo crimine, ac præsertim incontinentiæ peccato maculassent, ab omni spe ingrediendi in Clericalem Ordinem perpetuò exclusi manerent; vertente autem seculo undecimo, ex humanæ fragilitatis consideratione factum esse, ut nova succederet disciplina, per quam hujusmodi criminibus antea inquinati, ab Ordinibus nequaquam excluderentur, dummodò occulta essent eorum delicta, atque ipsi verè pœnitentes de illis essent : idque deducunt *ex can. Fraternitatis, dist.* 34. ùt latè videre est apud Habert *in Theol. dogmat. et moral. tom.* 7. *lib.* 3. *de Sacram. Ordinis cap.* 3. §. *Ab undecimo igitur seculo.* Non ita pridem in una ex præcipuis Italiæ urbibus exorta est controversia, utrùm is, qui pravâ consuetudine peccandi contra castitatem eo usque irretitus fuit, sed actu dolens de admissis, ad Sacramentum Confessionis cum requisitis dispositionibus accedit, si animum suum Confessario declaret suscipiendi quamprimum Ordines sacros, absolutione donari valeat, an potiùs debeat Confessarius illam suspendere, et in aliud tempus differre, donec hujusmodi pœnitens indubia dederit experimenta sinceri, quod se habere dicit, propositi non peccandi de cetero. Qua in re, alii quidem existimarunt, necessarium omninò esse experimentum vel diuturnius, vel brevius, prout pœnitentis status requirere videbitur; et in hanc sententiam allegata

fuit auctoritas Natalis Alexandri, qui *in suu Theolog. dogmat. et moral. tib.* 2. *de Sacram. Ordin. cap.* 3. *num.* 14. *regul.* 19. ita scribit : *Nemo est ad sacros Ordines promovendus, nisi qui vel innocenter vixerit, vel occultas prioris vitæ maculas diuturnâ pœnitentiâ diluerit.* Cui addendus Habert *loc. cit.* et Juenin *de Sacramentis dissert.* 8. *quæst.* 7. *cap.* 2. Prodiit hìc Romæ Liber inscriptus *Istruzione per i novelli Confessori*, cujus Auctor satis peritus, et in administratione Sacramenti Pœnitentiæ apprimè versatus, *part.* 2. *art.* 3. docet primùm, retrahendum prorsùs esse ab ascensu ad Ordines sacros eum, qui sincerè non credit, se posse in illo statu castitatem observare ob pravum lasciviæ habitum, quo se implicatum benè novit; si autem proposito suscipiendi Ordines consilio insistat, absolutionem ei denegandam esse : deinde verò addit, quòd, si ordinandus sincerè atque ex animo credit, se castè vivere posse, et malos habitus exuere, proponens ea omnia præstare atque adimplere, quæ suo, ac discreti Confessarii judicio ad emendationem vitæ necessaria et opportuna reputantur; hic sanè promoveri licitè potest, nec Confessarius hoc ipsi interdicere valet : cùm et ad Pœnitentiæ Sacramentum suscipiendum satis dispositus censeri debeat, et consequenter etiam ad Ordinem sacrum, ad quem dignè suscipiendum nonnisi status gratiæ requiritur. Sacerdos quidam, nomine Alphonsus de Ligorio, cujus *Medulla Theologiæ moralis* edita est Neapoli anno 1748. (1) quæstionem hanc examinavit *lib.* 6. *tract.* 1. *de Sacramentis in genere cap.* 3. fusiùs autem in peculiari Dissertatione, quam postmodum anno 1751. seorsim publicavit : in qua hoc denique concludit, quòd, quamvis Clericus recidi-

(1) Cujus Theologiæ posteà nova prodiit editio, Mechliniæ apud Typographum hujus, approbatione Celsissimi Dom. Principis de Mean, Archiep. ejusdem Diœcesis, decorata : 9 vol. in 12.° 1822.

vus et consuetudinarius, qui ad sacros Ordines promoveri intendit, sinceram suam conversionem sine fraude professus, capax esse possit recipiendi Sacramentalem absolutionem; in eo tamen statu non est, ut ad sacros Ordines suscipiendos licitè accedere valeat, nisi consentiat prævium aliquod experimentum præbere de propositi sui constantia, et de effectu diligentiarum, quas ad pravum habitum eradicandum habere constituit. Quòd si in suscepta deliberatione permaneat ad sacram Ordinationem rectà convolandi, hoc ipso asserit, eumdem Sacramentali etiam absolutione indignum se reddere, dum Ecclesiæ leges in re gravi offendens, ad eam recipiendam dispositus minimè haberi potest. In quo tamen excipit casum, quo Deus Optimus Maximus extraordinariam fortè compunctionis gratiam pœnitenti concedere dignaretur, deque ea validæ Confessario suppeterent conjecturæ : tunc enim et pœnitentem absolvendum esse censet, et eumdem, prætermisso quocumque alio experimento, ad Ordines suscipiendos accedere posse. Interim tamen prudens Auctor in fine Dissertationis Confessario suadere non omittit, ut pœnitentem, quantumvis ita compunctum, inducere studeat ad aliquam temporis moram interponendam, antequam ad sacrum Ordinem ascendat, quo valeat hoc medio tempore de illius pœnitentiæ efficacia et firmitate certiùs judicari : *Advertendum, quòd Confessarius toto conatu curare debet, persuasum reddere hujusmodi initiandum, quamvis extraordinariè, ùt suprà, compunctum, ut differat Ordines suscipere, quoadusque probatione alicujus notabilis moræ magis purgatum se præbeat à sceleribus patratis. Imò addo, consultiùs esse et congruentiùs, ut adhuc taliter contrito, et quamvis ex compunctione habita sufficienter disposito non solùm ad absolutionem, sed etiam ad Ordinem assumendum, absolutio dif-*

feratur, ipso quoque non consentiente, si velit statim ordinari, ut temporis experimento firmiùs probetur : dummodo tamen, excipio, ipse ex hac dilatione Ordinationis non sit subiturus notam, sive proximum periculum infamiæ; nam in hoc casu censerem cum la-Croix, non posse Confessarium pœnitenti disposito beneficium absolutionis differre, quia tunc ille ex Confessione peracta habet jus non tantùm ad absolutionem, sed ad eam statim obtinendam.

XVIII. Porro, absolutionem Sacramentalem aliis quidem concedendam, aliis verò denegandam, aliis denique differendam esse, ex ipso Rituali Romano habetur, in quo *ad tit. de Sacramento Pœnitentiæ* lex ista Confessario præscribitur : *Videat autem diligenter Sacerdos, quando, et quibus conferenda, vel neganda, vel differenda sit absolutio.* Omnesque graviores Theologi in eo consentiunt, ut non cuilibet pœnitenti concedenda sit absolutio; sed iis deneganda, qui vel pœnitentiam minimè profitentur, vel fictæ pœnitentiæ indicia præseferunt; iis autem differenda sit, quorum pœnitentia incerta, et suspecta meritò habetur : quod etiam fieri præscribunt Instructiones Confessariis propositæ tum à S. Carolo Borromæo, tum à S. Francisco Salesio, qui regulas omnes pro recta absolutionis dispensatione à S. Carolo traditas, in suis Constitutionibus Synodalibus adoptavit, ùt *ex earum tit.* 9. *art.* 5. *num.* 3. videre licet. Itaque, si incerta, aut suspecta sit illius pœnitentia, quem constat habituali peccandi consuetudine irretitum fuisse, idque in animo habere, ut post Confessionem peractam, primo quoque tempore, ad sacrum Ordinem suscipiendum progrediatur; sine ulla dubitatione dicendum est, huic differendam esse absolutionem, donec certiora præbeat conversionis suæ argumenta : nec enim aliter fidelis et prudens Confessarius erga

hujusmodi pœnitentem se gerere debuisset, etiam remotâ illius cogitatæ Ordinationis circumstantiâ. Casus igitur, qui in controversiam adduci potest, is est, quo pœnitens eo usque in peccatis habituatus, ad sacros Ordines promoveri intendat, simulque talia contriti cordis indicia præseferat, ut Confessarius illius conversionem sinceram meritò existimare valeat, atque confidere, eum non ampliùs relapsurum esse in antiqua peccata, quorum consuetudine involutus fuit : in his enim circumstantiis quæritur, an sicuti Confessarius absolutionem illi statim conferret, si sacrum Ordinem suscepturus non esset, ita possit ac debeat id ipsum facere, cùm sciat, eumdem in limine esse suscipiendi sacram Ordinationem; an verò, propter reverentiam Ordini debitam, et propter periculum, ne fortè in priora peccata post Ordinationem relabens, graviores et magis abominabiles Divinæ Majestati offensas inferat, aliquid amplius à pœnitente exigere debeat, quod extra casum proximæ illius Ordinationis minimè exigeret; illius nempe absolutionem differe, et nova ab eo petere experimenta, quibus veram atque sinceram conversionem suam magis magisque ostendat. Profectò negari nequit, hujusmodi pœnitentis spiritualem Directorem ancipiti nimiùm cura in hac facti specie distrahendum fore : nullam verò suppetere generalem regulam, quæ in hujusmodi casibus indistinctè ab eo adhiberi valeat. Quare non aliud consilium eidem præberi posse censemus, quàm ut omnia personæ, rerum, et casuum adjuncta diligenter inspiciat, et maturè perpendat; meminerit etiam, sibi non modò Judicis, sed etiam Medici partes impositas esse; Medici autem officium esse, eam curam ægroto adhibere, eaque ipsi præscribere remedia, quæ credit illius saluti magis opportuna et proficua fore : quemadmodum scitè ad rem nostram animadvertit

Cardinalis de Lugo *de Sacram. Pœnit. disput.* 14. *sect.* 10. *num.* 167. *et seq.* præcipuè verò *num.* 171. Denique Divini luminis opem enixis precibus imploret, ut illius ductum sequens, neque se ipsum prodat, neque pœnitentem suum, cui aliquando absolutionis dilatio salubrior esse potest, quam properata ejusdem concessio, non exactis priùs novis experimentis super illius conversionis firmitate. Quoniam verò ejusmodi casus faciliùs se offerre possunt in audiendis eorum Confessionibus, qui jam in domum exercitiis spiritualibus destinatam statutis temporibus se receperunt, ut sacris Ordinibus in proxima Ordinatione initientur; atque in his circumstantiis ad ceteras difficultates accedit infamiæ metus, quam pœnitens subeundam sibi fore asserit, si in ea Ordinatione non amplius promoveatur : tunc necesse erit (neque id sanè prudenti Confessario admodum difficile esse poterit) hujusmodi ordinando ante oculos ponere, non modò æternam salutem quovis humano respectu potiorem esse debere, verùm etiam nihil infamiæ in eo esse, si quis dicat et fateatur, velle se maturiùs cogitare de ineundo ejusmodi vitæ instituto, quod graviora secum fert onera, quodque semel susceptum, per omnem vitam necessariò servandum erit. Hæc de proposita quæstione paucis disserenda judicavimus quoniam et ab argumento hujus capitis minimè aliena erant, et id fuisse novimus subjectum celebris controversiæ, quæ elapsis annis in una ex principibus Italiæ urbibus agitata fuit.

6000085070

CAPUT TERTIUM.

Ab eadem novitatis nota nonnullæ vindicantur Synodales Constitutiones, Alatrinæ videlicet, Ulyssiponenses, Barchinonenses, Herbipolenses, et aliæ.

In civitate Alatrina hic inoleverat detestandus abusus, ut in festo S. Sixti I. Papæ, præcipui civitatis Patroni, viri et mulieres ante Ecclesiæ fores choreas ducerent, incompositos agerent saltus, aliasque ludicras corporis gesticulationes, quæ potiùs Bacchi orgiis, quàm Christi Martyris solemnitati, conveniebant. Providus Episcopus has ethnicæ certè superstitionis reliquias Edicto suo proscripsit. Contra Episcopi Edictum, consueto novitatis obtentu, reclamatum est ad Sacram Congregationem Episcoporum, et Regularium. Marcellus Severolus, Romanæ Curiæ Advocatus, multis argumentis conatus est Alatrinam consuetudinem sustentare, atque ab omni superstitionis macula purgare, innixus potissimùm exemplo Regii Prophetæ Davidis, qui divino afflatus Spiritu ante Dei Arcam saltavit : sed Severoli conatus infregit alter æquè doctus Advocatus Fatinellus de Fatinellis, qui pro Episcopi Edicto stetit. Etenim choreæ, aliæque corporis jactationes, propter sibi insitam turpitudinem, quæ nullo religionis fuco obumbrari potest, per plures Conciliorum canones jamdiu explosæ fuerant, et, ne in celebritatibus Sanctorum, ad valvas præsertim Ecclesiarum, fierent, severè interdictum. Africani Patres, ùt legere est *can.* 60. *in Cod. Canonum Ecclesiæ Africanæ tom.* 1. Collectionis Harduini *col.* 898. legem Imperialem postulandam statuerunt ad compescenda tripudia, quibus SS. Martyrum natalitia profanabantur : *Quibus diebus, quod pudoris est dicere, saltationes sceleratissimas per vicos, atque plateas exercent, ut matro-*

nalis honor, et innumerabilium fœminarum pudor, devotè venientium ad sacratissimam diem, injuriis lascivientibus appetatur: ut etiam ipsius sanctæ religionis penè fugiatur accessus. Idem consilium cepêre Patres Concilii Toletani III. anni 589. *can.* 23. relat. à Gratiano *dist.* 3. *de Consecrat. Can.* 2. ubi interponendam pariter decreverunt Reccaredi Regis auctoritatem, ut eamdem pestem ex Hispania eliminarent: *Exterminanda est omninò irreligiosa consuetudo, quam vulgus per Sanctorum solemnitates agere consuevit, ut populi, qui debent Officia Divina attendere, saltationibus et turpibus invigilent canticis, non solùm sibi nocentes, sed et Religiosorum officiis perstrepentes. Hoc etenim ut ab omni Hispania depellatur, Sacerdotum et Judicum à Concilio sancto curæ committitur.* Equidem tolerare non potuit Ecclesia, ut veris Christi Sanctis ille videretur præstari turpis et obscœnus cultus, qui à Paganis exhibebatur falsis numinibus: utì enim ad rem ajebat Auctor *sermon.* 265. *olim* 215. *de tempore num.* 4. inter Opera S. Augustini *tom.* 5. *part.* 2. *col.* 437. *in Append. Isti infelices et miseri homines, qui balationes et saltationes ante ipsas Basilicas Sanctorum exercere nec metuunt, nec erubescunt, etsi Christiani ad Ecclesiam venerint, Pagani de Ecclesia revertuntur; quia ista consuetudo balandi de Paganorum observatione remansit.* Neque porrò ad cohonestandas choreas quidquam prodesse exemplum Davidis, jampridem ponderavit Auctor Operis *de Pœnitentia lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 42. *et* 43. quod Ambrosio adjudicandum, contra Petrum Soto, et Rivetum, omnes eruditi consentiunt. Quoniam, ùt ille ait, per mysticam David ante Arcam saltationem, unicè Deus præmonstrare voluit Hebræis, quibus omnia in figura contingebant, ut *unusquisque corpus adtollat impigrum, nec humi pigra jacere membra, vel tardis sinat torpere vestigiis;* et propterea cavendum ait, ne quis *putet*

nobis saltationis lubricæ histrionicos motus, et scenæ deliramenta mandari : tom. 2. *Oper.* S. Ambrosii *col.* 426. Sanè *lib.* 2. *Regum cap.* 6. ubi Davidis saltatio refertur, illud adjicitur, quòd Michol, illius uxor, non magni fecit, imò despectui habuit illius agendi modum: *Michol filia Saul prospiciens per fenestram, vidit Regem David subsilientem atque saltantem coram Domino, et despexit eum in corde suo.* Cujus judicium certo quodam modo, veluti rationabile, approbare videtur Tostatus *in dictum cap.* 6. *quæst.* 19. *et in lib.* 1. *Paralip. cap.* 15. *quæst.* 42. per hæc verba: *Quodammodo rationabiliter indignata est Michol redarguens eum.* Et quidem Salianus *ad annum Mundi* 2990. *num.* 47. *et* 48. advertit, mirum non esse, si Tostatus, natione Hispanus, in Davidis saltatione quamdam veluti levitatem reprehenderit cùm eam parùm consentaneam reputare debuerit gravitati, quæ apud Hispanos adeo rigidè servari solet: *Ex patria disciplina, quæ gravitatem habet à teneris unguiculis plurimùm commendatam, et levitatem aspernatur, ac meritò respuit.* At, si rem penitùs inspiciamus, neque verum est, Davidis factum à Tostato reprehendi; cùm is propositam quæstionem sequentibus deinde verbis concludat *cit. quæst.* 19. *David tamen excusatur, eò quòd egerit omnia ista ex affectu cordis; erat enim vir valdè Deicola, et nesciens qualiter Deo placeret, humiliabat se coram eo quantum poterat, et faciebat hæc ex affectu:* neque verò dici potest, Hispanam gravitatem choreas hujusmodi omninò respuere; cùm etiam nunc in solemnitate Corporis Christi mos iste in Hispaniis perseveret, ut in publicis supplicationibus, dum Sanctissima Eucharistia circumfertur, non pauci procedant diversis vestibus induti, qui variis saltationum generibus, animi lætitiam, et devotæ mentis obsequium erga augustissimum Mysterium ostendere gestiunt; idque ab Hispanis Episcopis, et Præsulibus

toleretur tum propter consuetudinis vetustatem, tum propter chorearum hujusmodi naturam et qualitatem, quæ non ea secum fert absurda, ob quæ Episcopus Alatrinus illas, de quibus hìc agimus, proscribendas existimavit. Et quidem Sacra Congregatio Episcoporum et Regularium, omnibus ritè perpensis, Episcopi Constitutionem, spreto novitatis argumento, quo impetebatur, approbavit; quemadmodum nos ipsi retulimus *in nostro Opere de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 31. *num.* 34. *in fin.*

II. In Synodo Ulyssiponensi vetitum fuerat tabernariis, ne festis diebus res, etiam ad victum necessarias, venderent iis matutinis horis, quibus in Ecclesiis solemnia peragebantur officia. In Constitutionibus Synodalibus Barchinonensibus interdictum pariter fuit mercatoribus, ne iisdem Deo dicatis diebus ullam exercerent negotiationem, omnesque sive mercatores, sive artifices, jussi sunt iisdem diebus suas apothecas obserare, nullique, aliquid emendi causâ, aditum in eas permittere. Utraque Constitutio, quamquam nihil de novo decerneret, sed Dei, atque Ecclesiæ legem instauraret, et inculcaret, nihilominùs insimulata fuit novitatis, atque acerrimè impugnata, sed perperàm; nam prima approbata fuit à Sacra Rota *decis.* 1583. *num.* 8. *coram Penia*, *et decis.* 33. *coram Dunozzett. et decis.* 293. *coram Ubaldo;* altera verò confirmata à Sacra Congregatione Concilii die 13. Martii 1679. et die 27. Martii 1683. sicuti legitur in regestis, refertque Nicollius *in Prax. Canonic. tom.* 1. *lit. C.* §. 1. *num.* 44.

III. Fridericus Carolus Episcopus Bambergensis et Herbipolensis, cùm anno 1740. collegiatam Ecclesiam visitaret S. Joannis in Haugis civitatis Herbipolensis; parvipendens Capituli querimonias, nihilque metuens novatoris censuram, quam sibi præ-

videbat irrogandam, antiquam proscripsit consuetudinem, in eadem Ecclesia vigentem, quam referre, atque à suî initio repetere, neque inutile, neque injucundum fore existimamus. Perspectum, et exploratum est omnibus, qui veteres Ecclesiæ annales vel leviter pertractarunt, jam à seculo VIII. auctore Crodogango Episcopo Metensi, efformata fuisse Canonicorum Collegia ad imaginem Monachorum, à quibus Canonici in hoc tantùm differebant, quòd regulam quidem ipsi servarent à sacris canonibus, atque Ecclesiæ Patribus, Clericis præscriptam, religiosa tamen vota non noncuparent : hoc quippe unicum discrimen inter utrosque intercessisse colligitur ex Capitulari Aquisgranensi anni 789. *cap.* 71. *tom.* 1. *Capitular.* Baluzii *col.* 237. ubi ita cautum legimus : *Simul et hoc rogare curavimus, ut omnes ubicumque, qui se voto monachicæ vitæ constrinxerunt, monachicè et regulariter omnimodis secundùm votum suum vivant, secundùm quod scriptum est : Vota vestra reddite Domino Deo vestro..... Similiter qui ad Clericatum accedunt, quod nos nominamus canonicam vitam, volumus, ut illi canonicè secundùm suam regulam omnimodis vivant, et Episcopus eorum regat vitam sicut Abba Monachorum.* Inde verò factum arbitramur, ut more Monachorum, quorum vivendi rationem, etsi voto soluti, Canonici in omnibus imitabantur, priusquam Capitulis sive Cathedralium, sive Collegiatarum Ecclesiarum insererentur, tyrocinium subirent sub cura Præpositi, à quo morum disciplina imbuerentur, et sub magisterio Scholastici, cujus munus erat juniores illos, et novitios Canonicos litteris, bonisque artibus informare : quemadmodum observat Antonius Matthæi *lib.* 2. *de nobil. cap.* 39. pluribusque exornat Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 2. *et seq. et cap.* 70. *num.* 8. Tyrocinii verò tempore multa ipsis subeunda erant

incommoda, molestiæ haud leves tolerandæ, ut per dura, et aspera quæque probati, ad reliquam vitam *canonicè* transigendam assuescerent: etenim, si jampridem Gregorius Magnus neminem sacris Ordinibus initiari voluit, nisi post probationem, teste Joanne Diacono *in ejus Vita lib.* 2. *num.* 16. apud Mabillon. *in Act. SS. Benedict. sec. I. pag.* 408. multò magis probandi erant Canonici, qui ad exactam componebantur normam Monachorum, de quibus scribit Petrus Blesensis *epist.* 13. *Novitiorum claustralium mentes adhuc desideriorum carnalium humoribus gravidæ, et tumentes, non acceptantur in sacrificio Domini, nisi priùs igne tribulationis torreantur; nec paleas priorum deponunt affectuum, nisi per laborem, et abstinentiam confringantur:* et ad rem nostram magis appositè Fructuosus Episcopus *cap.* 18. *suæ Regulæ* de novitio loquens, *part.* 2. *Cod. Regul.* Holstenii *pag.* 274. ait: *Monasterium sub Regula introducatur, et anno integro à cunctis Fratribus, ex industria, conviciis comprobetur.*

IV. Postquam autem obsoleta est Crodogangi institutio, et Canonici, abjectâ vitâ communi, ac regulari observantiâ, in sua quisque domo, secularium more, vivere cœperunt, quod in Germania contigisse, fluente seculo X. auctor est Trithemius *in Chron. Hirsaugiens anno* 977. nonnulla pristinæ disciplinæ remansêre rudera, quæ adhuc hodie visuntur tum in Canonico Scholastico, tum *in anno residentiæ* seu *claustrali* quem quorumdam Capitulorum Germaniæ Canonici certâ anni die auspicari debent, atque in Ecclesiæ servitio integrum transigere, priusquam in Capitulum admittantur, suæque Præbendæ fructus participent. Sed in eo etiam clariùs veteris disciplinæ vestigium conspicitur, quod in aliis ejusdem Germaniæ Capitulis est in more positum; nimirùm, ut qui Canonicatum adepti

sunt, non statim post annum residentiæ, sicuti alibi fit, Capitularibus annumerentur, sed meram expectativam habeant vacaturæ Præbendæ Canonicalis, ideoque non appellentur absolutè *Canonici*, sed *Domicellares*, seu *Domicelli*, quasi non *Domini*, sed *Dominuli* sint, ut hâc ipsâ nomenclaturâ differant à veris Canonicis, quos jam appellatos fuisse *Dominos*, testatur vetus monumentum apud Lucam Dacherium *tom* 3. *Spicilegii novæ editionis pag.* 561. Hi quippe Canonici *Domicellares* speciem quamdam referunt juniorum Clericorum, quos diximus in tyrocinio olim detentos, variisque exercitationibus probatos, ut deinde in Canonicorum Collegium coöptarentur. Equidem Patres Concilii Moguntini, anni 1549. de iis, quæ ad mores pertinent *cap.* 86. de Domicellariis, perinde ac de Novitiis in probatione degentibus, in hunc modum loquuntur *tom.* 9. Collectionis Harduini *col.* 2134. *Hactenus in Ecclesiis Cathedralibus, et Collegiatis (saltem in ea parte, quâ majores nostri non sine magna ratione juniores Canonicos, quos Domicellares vocant, non statim, ut Beneficia acceperint, ad Capitula admitti, sed ad tempus sub jugo Prælatorum detineri voluerunt) satis negligenter advigilatum esse, non sine Ecclesiarum pernicie, sentimus : dum hi, quibus ea cura incumbit, ad studia et mores Domicellarium parùm attendentes, si modò Domicellares certum tempus in Beneficii possessione exegissent, aut pecuniam pro emancipatione constitutam numerassent, sine ampliori delectu quosvis ad Capitula admiserunt, etiam eos, quos nec vitæ honestate, nec doctrinâ satis idoneos, aut Ecclesiis utiles futuros norint... Quarum indemnitati consulere volentes Prælatorum, Capitulorum, et aliorum, quorum interest, conscientias duximus onerandas : hisque districtè præcipiendo injungimus, ut in posterum, non secundùm prætensam consuetudinem (quæ in*

hac parte, ut Ecclesiis perniciosa, irrationabilis, aut potiùs corruptela censenda est) quoslibet, sed secundùm conscientiam idoneos tantum, et dignos ad Capitula præsertim Metropoliticum, et Cathedralia admittant.

V. Ejusmodi Canonici Domicellares reperiuntur in præfata Ecclesia S. Joannis in Haugis; iique, cùm essent in Capitulum recipiendi, hoc quasi postremum sui tyrocinii subibant experimentum: ab humeris ad lumbos denudati transibant per medium agmen Canonicorum Capitularium, à quorum singulis virga, quam quisque manibus tenebat, cædebantur; eoque experimento peracto, veluti per aspersa quæque probati, atque à tyrocinio subducti, Capitularibus accensebantur. Hunc autem morem promanasse opinamur ex illa veteri instituto, à Monachis ad Canonicos derivato, Novitium scilicet lacessendi injuriis, conviciis, et probris, sicuti ab Episcopo Fructuoso audivimus. Alia præterea potuit esse ejus consuetudinis origo. Antiquis Romanorum legibus, emancipatio liberorum è patria potestate fiebat *cum injuriis, et alapis*, ùt dicitur *Novell.* 81. *in præfat.* et observant Antonius Perez *in Cod. tom.* 2. *lib.* 8. *tit.* 49. *num.* 2. Vincentius Gravina *Orig. Jur. lib.* 2. *num.* 83. Heinec. *Instit. Justin. lib.* 2. *tit.* 12. *et Antiquit. Romanar. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 12. §. 5. *et* 9. inter ceteros enim ejusdem ritûs, quos describit Cajus *Instit. cap.* 6. hic ultimus erat, aliorumque complementum: emancipandus, post tertiam manumissionem, servorum more, *circumducebatur*, quasi ei libera daretur facultas abeundi quo vellet, *et colapho percutiebatur;* quo præstito, emancipatio censebatur omnibus numeris absoluta.

VI. Jam verò, admissionem Canonici Domicellaris in Capitulum speciem quamdam fuisse emancipationis, per quam ille liberaretur à nexu scholæ, et

subtraheretur à jugo Canonici Scholastici, colligimus tum ex antiquis statutis Ecclesiæ Ultrajectinæ, relatis ab Antonio Matthæi *de nobil. lib.* 2. *cap.* 39. in quibus ita cavetur : *Si Scholaris ad Præbendam assumptus fuerit, vocem tamen in Capitulo non habebit, donec vigesimum ætatis suæ annum attigerit, et per Scholasticum nostrum Decano, et Capitulo nostro emancipandus præsentatus ut idoneus fuerit :* et rursùs *de officio Scholastici : Ad ipsum* pertinet *Scholares examinare tam in scientia, quàm in moribus, ætate ; et, cùm habiles reperti fuerint, Decano, et Capitulo nostro emancipandos præsentare* : tum ex vetusto diplomate, quod occurrit apud Schaten. *Lib.* 11. *Annal. Paderbon. ad ann.* 2131. ubi circa finem hæc habentur : *Nullus Canonicorum de cetero emancipabitur, quin idem juret, ne numerus Canonicorum excedat numerum Præbendarum.* Quocirca improbabile non est, præfatum modum, eum in Capitulum introducendi per convicia et verbera, ortum habuisse à veteri ritu emancipationis,quem postea abolevit Justinianus *in leg. ultim. Cod. de emancip. liber.*

VII. Sed, quidquid sit de illius consuetudinis origine, quam nobis dumtaxat conjicere, certò tamen assequi non licuit, eam prudenti sanè consilio extirpandam duxit laudatus Fridericus Carolus Episcopus Herbipolensis opportuno decreto, hisce verbis concepto : *Sicut quæ laudabiliter olim constituta, vel ab antiquo observata esse noscuntur, retinenda sunt in posterum ; ita è contra, quæ honestati, modestiæque Ecclesiasticæ, vel bonis moribus adversantur, sacris inimica canonibus, quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, adeo vires non contrahunt ab antiquitate, quin tamquam abusus reformari debeant.* Enimverò, cùm hodie inter Canonicos Domicellares non soli adolescentuli, sicuti forsan retroactis temporibus, sed viri numerentur ætate, et prudentiâ

plerumque maturi, et quandoque etiam Episcopali charactere exornati, jure ac merito indecorum et turpe illi visum est, ut isti humeris denudatis sub ferularum ictibus in Capitulum admitterentur. Obstitêre utique Canonici novæ sanctioni, quâ querebantur antiquum everti Capituli institutum, cujus initii non extabat memoria; sed frustrà, quoniam nos, quibus jam tum universalis Ecclesiæ regimen obtigerat, considerantes, non posse vetustatis argumento abusus sustineri, qui rectæ rationi, decentiæ, atque honestati adversantur, consilium Episcopi summopere commendavimus, ejusque decretum confirmavimus.

VIII. Præterea, ut à proposito de Canonicis argumento non discedamus, meritò hic recensendæ veniunt Synodales quorumdam Episcoporum Constitutiones, quibus decernitur, ut Canonici suarum Cathedralium, aliarumque Ecclesiarum Collegiatarum, dum Choro intersunt, minimè putent, se, meram ibi assistentiam præstando, muneri suo satisfacere, sed ut re ipsâ canant et psallant, suasque voces adjungant inferioribus ministris, Horas Canonicas, aliasque præscriptas preces canentibus et recitantibus. Etenim non semel accidisse novimus, ut hujusmodi Constitutiones, tamquam novitatem importantes, in hominum censuras incurrerent; cùm contra commendari debuissent, quòd per eas tolleretur abusus contra leges inductus, ut Canonici à cantu, et psalmodia abstinerent, et statuarum more in Chori subselliis locati, Divinas laudes ab aliis concelebrari audientes, ipsi silentium servarent. Sanè non ignoramus, in quorumdam libris scriptum reperiri, licitum esse Canonicis Choro præsentes assistere, et cantum omittere, quoties aut in Præbendarum fundatione ab hujusmodi onere exempti fuerint, cùm possit Fundator etiam contra legis positivæ præscriptum aliquid in fundatione statuere,

aut quoties iisdem Canonicis à summo Pontifice co
cessum fuerit Indultum exemptionis à cantu, firm
remanente obligatione Divinis Officiis in Choro ass
stendi; cùm enim Pontifex valeat omnimodam i
libertatem tribuere, nimirùm eos etiam ab assistent
Choro præstanda eximere, multò magis potest, le
timâ aliquâ suadente causâ, eos à psallendi debi
absolvere, et nihilominùs ad frequentandum Choru
adstringere. Ita docent Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.*
de Horis Canonicis cap. 12. *num.* 11. Azor. *Instit. M*
ral. part. 1. *lib.* 10. *cap.* 11. *quæst.* 6. *et* 7. Persicus
tractat. de Horis Canonicis dub. 4. *num.* 12. *et* 13. Se
quidquid sit de singularibus hujusmodi casibus, q
disputationis gratiâ ab Auctoribus conficti potiù
quàm re ipsâ existentes dici possunt; negari pr
fectò nequit, quòd, cùm Chorus ad canendas psa
lendasque Horas Canonicas institutus fuerit, eiqu
non solùm inferiores ministri, et cantores, sed ip
quoque Ecclesiarum Canonici, ex eorum officio d
bito, assistere teneantur, hi etiam ad canendum
ad concinendum inferiorum ministrorum Deo psa
lentium vocibus, ex ipsa eorumdem officii natu
tenentur. Ideoque fatendum est, et rationi, et just
tiæ consonas esse Constitutiones Synodales, quæ
à Canonicis præstari jubent, easque odioso novitat
nomine immeritò traduci, cùm potiùs laudand
essent, utpote prava corruptelarum germina exsci
dentes, quæ nimiâ forsan Prædecessorum indulgent
in agro Dominico radices egerant. Auctoritates,
canones Conciliorum tam Provincialium, quàm S
nodalium, quibus hæc sententia confirmatur, vide
possunt apud Pontas *in verb. Canonicus cas.* 6. G
nettum *Theol. Moral. tom.* 2. *tract.* 1. *cap.* 7. *de Ben*
ficiis quæst. 11. Natalem Alexandrum *Theol. Mor*
lib. 2. *cap.* 8. *de Horis Canonicis tom.* 2. Quæ aute
hac de re statuta fuerunt à S. Pio V. in sua Const
tutione 35. *Bullar. Roman. tom.* 2. quæque sa

apertè decreta leguntur in Concilii Tridentini *sess.* 24. *cap.* 12. *de reform.* ea per nos expensa fuerunt *in nostra Instit.* 107. *Latinæ editionis*, in qua etiam complures adduximus resolutiones Sacræ Congregationis prædicti Concilii Tridentini Interpretis, eidem sententiæ constanter faventes, quas Lector ibidem videre poterit §. 3. *num.* 16. *et seq.* Concordant Epistola encyclica, quam ad Episcopos Italiæ conscripsimus Pontificatûs nostri anno quinto, impressa *in Bullario nostro tom.* 1. *num.* 103. in qua de hoc etiam argumento aliqua innuimus §. 24., ac demùm Litteræ nostræ in forma Brevis die 19. Januarii 1748. datæ ad Cardinalem Patriarcham Delphinum super concessione nonnullorum privilegiorum favore Capituli et Canonicorum Ecclesiæ Cathedralis Veronensis, quæ Litteræ impressæ sunt *in supplemento ad calcem volum.* 3. *ejusdem Bullarii nostri num.* 4. *pag.* 585.

IX. Ex hactenus dictis colliget Episcopus, non esse sibi metuendum à novatoris calumnia, cùm Constitutiones edit, quas necessarias agnoscit ad depravatos populi, Clerique mores reformandos, et sanctissimos Ecclesiæ canones reparandos, temporum injuriâ hominumque malitiâ labefactatos : facilè quippe ab improborum dicteriis se tuebitur decreto Tridentini *sess.* 22. *cap.* 1. *de reform.* ubi, postquam omnes innovavit Constitutiones, ad vitam, et honestatem Clericorum pertinentes, Episcopos alloquens, ait : *Si qua verò ex his in desuetudinem abiisse compererint, ea quamprimùm in usum revocari, et ab omnibus accuratè custodiri studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pœnas persolvant.*

CAPUT QUARTUM.

Quænam sit novitas in Diœcesim non inducenda : et primò, ne veteris disciplinæ restituendæ studio contra recentiores leges, aut consuetudines generaliter receptas, decreta fiant : ubi de Clericorum habitu, et de eorum cohabitatione cum mulieribus consanguineis, aut affinibus.

Quemadmodum prudenter se gerit Episcopus in id incumbens, ut pristina disciplina, quam præfocavit abusus, in sua diœcesi revirescat; ita imprudenter agit, qui mores in eam inducere tentat aut nunquam receptos, aut ex rationabili causa postea obsoletos, præcipuè si res ejusmodi respiciant, in quibus mutatio fieri potuit sine ullo Ecclesiæ dispendio, et purioris ethices jactura. Quoniam autem in hac re, quæ à rerum, temporum, et locorum circumstantiis maximè pendet, impossibile est universalem regulam constituere, in omni eventu æquè ab omnibus, atque ubique servandam, regulæ loco esse poterunt nonnulla, quæ in hoc, et sequenti capite proferemus, exempla.

II. Episcopus restituendæ Ecclesiasticæ disciplinæ studiosus, plurimas saluberrimas paraverat Constitutiones, in sua Diœcesana Synodo propediem promulgandas. Eas nobis, qui tunc temporis Secretarium agebamus, S. Congregationis Concilii, pro sua erga nos humanitate amicè dedit examinandas. Earum unam offendimus, in qua prohibebatur Clericis usus fibularum in calceis, adjectâ in transgressores haud levi pœnâ : ejusque Constitutionis ratio petebatur *ex Cap. Clerici*, 15. *de vit. et honest. Clericor.* ubi Innocentius III. inter cetera ornamenta Clericis interdicta, fibulas etiam recenset, inquiens : *Fi-*

bulas omninò non ferant. At nos amico Episcopo suasimus, ut hanc Constitutionem deleret; neque his temporibus aptari diximus laudatam Innocentii III. Decretalem, utpote quæ de fibulis loquitur diversis sanè ab illis, quæ nunc communiter apud honestos viros sunt in usu: fibulas enim ad merum olim pertinuisse luxum, et vestium ornatum, testatur Ulpianus *in leg. Argumento*, 25. *ff. de auro, et argento legatis*, inquiens: *Fibulæ ornamenta magis, quàm vestis sunt:* et prosequuntur Petrus Faber *lib.* 1. *semest. cap.* 16. et Chiffletius *in Anastasi Childerici cap.* 16. et quidem mollia erant ornamenta, mulierum potiùs, quàm virorum propria, quemadmodum *in cit. leg.* notavit Glossa *verb. Ornamenta*, traditque Plinius *lib.* 33. *cap.* 1. scribens: *Fibulas, et alia muliebris cultus:* quamvis reverà, eodem Plinio teste, non deessent viri, qui mulierum more, aureis, et gemmatis fibulis suas vestes constringerent; quem etiam morem indicat illud Virgilii *Æneid.* 1. *Aurea purpuream subnectit fibula vestem.* Quia porrò mulieres, calceorum loco, semper utebantur soleis, quas viri domi tantùm gestabant, quod deducitur ex Gellio *lib.* 13. *cap.* 21. eas pariter pretiosis fibulis revinciebant: quæque ad soleas colligandas erant necessariæ, ad merum luxum et pompam fuerunt postea etiam in calceamentis adhibitæ. Ad hujus verò generis calceamenta, pretiosis fibulis adornata, allusit Concilium Carthaginiense IV. anni 398. cùm *cap.* 45. *tom.* 1. Collectionis Harduini *col.* 982. ait: *Clericus nec vestibus, nec calceamentis decorem quærat:* eademque respexit Concilium Matisconense anni 581. cùm *can.* 5. edixit: *Nullus Clericus sagum, aut vestimenta, vel calceamenta secularia, nisi quæ religionem deceant, inducere præsumat: tom.* 3. Collectionis Harduini *col.* 452. De præfatis pariter fibulis, vanitati, et pompæ unicè inservientibus, loquutum Innocentium III.

liquet ex contextu; ait quippe : *Fibulas omninò non ferant, neque corrigias auri, vel argenti ornatum habentes.* Fibulæ autem, quæ hodie ad calceos colligandos sunt in usu, nisi sint gemmis distinctæ, nullam præseferunt vanitatem, sed solius commoditatis causâ adhibentur etiam ab hominibus infimæ plebis, et pauperrimis. Quocirca illas Clericis interdicere, esset malè feriatorum hominum linguas ad dicteria, et scommata incitare, absque ullo Ecclesiasticæ disciplinæ profectu.

III. Similiter alius Episcopus, et pietate et doctrinâ insignis, nobis etiam prædictum munus obeuntibus indicavit, inter Synodales, quas edere parabat, Constitutiones unam se condidisse, quâ prohibebat Ecclesiasticis secularibus lugubres vestes in consanguineorum et affinium obitu induere; siquidem animadverterat, tum Cardinales, et Romanæ Curiæ Præsules in Urbe, tum Episcopos extra Urbem, hâc ipsâ ratione se gerere : præterquamquod Regulares nullibi conspiciuntur quidquam in vestitu immutare, decedentibus licèt eorum parentibus, aut fratribus, nedum remotioribus consanguineis. Addebat, id sibi valde consentaneum videri dotrinæ B. Pauli Apostoli, qui *in epistola ad Thessalonicenses cap.* 4. ita scribit : *Nolumus vos ignorare fratres de dormientibus, ut non contristemini, sicut et ceteri, qui spem non habent.* Ad hæc nos quidem respondimus, valde optandum esse, ut Clerici hanc legem servarent, utpote quæ et Ecclesiasticis regulis, et aliis Synodalibus Constitutionibus omninò conformis esset. Nam inter Tarraconensis Ecclesiæ statuta unum adest anno 1338. editum, quod legitur *tom.* 1. *lib.* 3. in hæc verba conceptum : *Ne Clericus in sacris Ordinibus induat se de nigro, seu de vestibus lugubribus, per mortem alicujus, nisi fuerit pater, aut mater, frater, aut soror, aut dominus, quas etiam ultra duos menses portare non possit.*

In Concilio Toletano, quod sub Pontificatu Sixti IV. celebratum fuit, *can.* 8. ita legitur : *Ulteriùs luctuosas vestes induere Clerici in sacris Ordinibus constituti, vel Beneficiati, non audeant.* Magis adhuc severa est lex à S. Carolo edita in Concilio Provinciali Mediolanensi V. anni 1579. *part.* 3. *Actor. Eccles. Mediolanensi, part.* 1. *pag.* 268., quâ scilicet cuilibet Clerico, *qui amictu Clericali indutus incedit*, districtè prohibetur, *ne in propinquorum, ne parentum quidem obitu, vestes lugubres more laïcorum induat gestetque. . . . . sed pium erga propinquos mortuos charitatis studium, officiumque præseferat omni aliâ ratione, quæ cum Clericalis ordinis decore, dignitateque omninò conveniat.* Et huic quidem per omnia concordant Constitutiones aliarum Synodorum, videlicet Amerinæ anni 1593, Placentinæ anni 1589, Florentinæ ejusdem anni. At nihilominùs eidem Episcopo insinuandum duximus, ut, antequam hujusmodi Constitutionem in Synodo publicaret, quæ novitatis speciem in illius diœcesi procul dubio habitura erat, rem totam maturè perpenderet, videretque, an sibi polliceri posset, eamdem re ipsâ observatum iri, neque potiùs occasionem daturam esse Clericorum recursibus, oblocutionibus, et querelis, non sine periculo, ut laïci quoque in partes accederent. Quibus ille in bonam partem acceptis, ac secum prudenter expensis, à decreti publicatione abstinendum existimavit.

IV. At multò magis cavendum est, ne, obtentu renovandi pristinos Ecclesiæ canones, quidquam in Synodo statuatur, quod contrarium sit posterioribus legibus, quibus antiquæ disciplinæ rigor nonnullis in rebus expressè mitigatus dignoscitur. Exemplum esse potest in cohabitatione Clericorum, et mulierum, de qua nos pluribus disseruimus in *nostra Institut.* 83. Ne Ecclesiæ ministrorum exi-

stimatio, ullâ fœdi criminis probabili suspicione imminueretur, magna Synodus Nicæna *can.* 3. juxta versionem Dionysii Exigui *tom* 1. Collectionis Harduini *col.* 323. ita sancivit : *Interdixit per omnia magna Synodus, non Episcopo, non Presbytero, non Diacono, nec alicui omninò, qui in Clero est, licere subintroductam habere mulierem, nisi fortè aut matrem, aut sororem, aut amitam, vel eas tantùm personas, quæ suspicionem effugiunt.* Quænam porrò dicerentur mulieres *subintroductæ*, litigant Eruditi. Putarunt aliqui cum Turriano *lib.* 2. *de dogmat. character. Verbi Dei pag.* 93. eo nomine denotari uxores, quibus Clerici, priusquam Ecclesiæ militiæ adscriberentur, essent legitimo connubii fœdere copulati : sed istorum opinio explosa fuit à Gothofredo *in not. ad Cod. Theodos. lib.* 16. *tit. de Episc. leg.* 44. ubi ostendit, Græcum vocabulum, à Nicænis Patribus adhibitum, nequaquam conjugem, sed fœminam significare omninò extraneam nulloque parentelæ vinculo Clerico devinctam. Alii cum Christiano Lupo *in not. ad præfat. can. tom.* 1. *pag.* 21. *et seq.* eâ voce designari opinantur *Agapetas.* Erant autem *Agapetæ*, Deo devotæ fœminæ, quas Deo pariter sacrati viri, per quamdam spiritualis adoptionis speciem, sibi in matres, sorores, aut filias adsciscebant, et pietatis fovendæ studio, aut certè prætextu, secum domi retinebant. Quia verò hujusmodi contubernium, etsi fortasse plerumque flagitio careret, flagitii tamen periculo, et suspicione nunquam profectò vacabat, semper fuit ab Ecclesia improbatum. In illud acriter invectus est Cyprianus *epist.* 62. *ad Pomponium Episcopum.* Patres Antiocheni scribentes ad Dionysium Papam, apud Eusebium *lib.* 7. *cap.* 30. Paulo Samosateno, Synodali sententiâ è Patriarchatu dejecto, maximo crimini dederunt, quòd *subintroductas* haberet, suisque Clericis permitteret mulieres :

Quid hìc referre attinet (ajebant) *subintroductas, ùt Antiocheni vocant, mulieres tam ipsius, quàm Presbyterorum ejus, ac Diaconorum? in quibus non hoc solùm, sed etiam alia insanabilia crimina, quorum conscius est, et quorum ipsos reos esse convicit, nihilominùs tegit, ac dissimulat, ut illos sibi obnoxios habeat.* Ad eumdem autem scopum propulsandi ab Ecclesia *Agapetarum* pestem, ùt eas vocat Hieronymus *epist.* 22. *ad Eustochium*, collineasse Patres Nicænos, cùm Clericis vetuêre ne subintroductas haberent mulieres, cum aliis sensit laudatus Lupus; quamvis reverà non statim voti compotes facti fuerint, siquidem eumdem abusum vehementer postea inclamarunt Gregorius Nazianzenus *in carmine continente præcepta Virginum*, Hieronymus *cit. epist.* 22. *epist.* 125. *ad Rusticum Monachum*, et *epist.* 128. *ad Gaudentium*, Chrysostomus, teste Palladio *in ejus Vita*, aliique Patres.

V. Verùm, etsi nullus neget, mulieris *subintroductæ* voce, etiam *Agapetas* comprehendi, præter eas tamen quamcumque aliam fœminam extraneam designari, evidenter demonstrarunt Gothofredus *cit. loc.* et Ferdinandus Mendoza *de confirmando Concilio Eliberitano lib.* 2. Equidem Honorius, et Theodosius junior, Imperatores legem sancientes canoni Nicæno accommodatam, non tantùm cum fœminis, secum sororum nomine assumptis, sed cum quibuslibet extraneis consortium habere, Clericis interdixêre, exceptis matre, filia, et sorore germanâ, in quibus arctum consanguinitatis vinculum omnem removet sævi criminis suspicionem: *Eum, qui probabilem seculo disciplinam agit, decolorari consortio sororiæ appellationis non decet. Quicumque igitur, cujuscumque gradûs Sacerdotio fulciuntur, vel Clericatûs honore censentur, extranearum sibi mulierum interdicta consortia cognoscant: hâc tantùm eis facultate concessâ, ut matres,*

filias, atque germanas, intra domorum suarum septa contineant. In his enim nihil sævi criminis existimari fœdus naturale permittit : leg. 19. *Cod. de Episc. et Cleric.* In eumdem sensum Nicænum canonem exposuêre quotquot illum renovarunt posteriora Concilia. Carthaginiense IV. anni 398. *cap.* 46. *tom.* 1. Collectionis Harduini *col.* 982. ait : *Clericus cum extraneis mulieribus non habitet.* Arelatense II. anni 452. *can.* 3. *tom.* 2. Collectionis Harduini *col.* 773. *Si quis Clericus à gradu Diaconatûs in solatio suo mulierem, præter aviam, matrem, filiam, neptem, vel conversam secum uxorem habere præsumpserit, à communione alienus habeatur. Par quoque et mulierem, si se separare noluerit, pœnâ percellat.* Ilerdense anni 524. *can.* 15. *tom.* 2. ejusdem Collectionis *col.* 1066. *Familiaritatem extranearum mulierum licèt ex toto sancti Patres antiquis monitionibus præceperint Ecclesiasticis evitandam : id nunc tamen nobis visum est, ut qui talis probabitur, si post primam et secundam commonitionem se emendare neglexerit, donec in vitio perseverat, officii sui dignitate privetur.* Arvernense anni 535. *can.* 16. *tom. cit. col.* 1183. *Episcopi, Presbyteri, atque Diaconi, ita sanctæ conscientiæ luce resplendeant, ut effugiant probitate actuum maledicorum obloquia.... Fugiatur his extranearum mulierum culpanda libertas : et tantùm cum avia, matre, sorore, vel nepte, si necessitas tulerit, habitent ; de quibus nominibus, ut priorum canonum series continet, nefas est aliud, quàm natura constituit, suspicari.* Concilium Romanum, congregatum à Zacharia Papa anno 743. *can.* 2. *tom.* 3. ejusdem Collectionis *col.* 1927. *Ut Presbyteri, vel Diaconi subintroductas mulieres nullo modo secum audeant habitare, nisi forsitan matrem suam, aut proximitatem generis sibi habentes, quæ suspiciones effugiant ; sicut in Synodo Nicæna continetur.* Conci-

lium Moguntinum anni 813. *can.* 49. *tom.* 4. ejusdem Collectionis *col.* 1016. *Omnibus Clericis fœminas secum in domibus suis habere, ultra licentiam canonum, firmiter sit contradictum.* Remense ejusdem anni 813. *can.* 22. *ibid. col.* 1020. *Ut à Sacerdotibus omnis suspicio mulierum funditùs eradicetur : cum quibus etiam nulla habitatio eis concedatur, præter illam, quæ in Nicæna Synodo permittitur, id est matrem, aut sororem ; vel eas tantùm personas, à quibus omnes suspiciones effugiant.*

VI. At veniam, quam Nicæni Patres Clericis dederant, cohabitandi cum matribus, filiis, et germanis sororibus, nonnihil ampliavit Concilium Carthaginiense III. anni 397., illam non solùm ad fœminas extendens, remotioribus sive consanguinitatis, sive affinitatis gradibus, iisdem conjunctas, sed etiam ad eas, quarum indigerent famulatu : ait quippe *canon.* 17. relat. *dist.* 81. *Can.* 27. *Ut cum omnibus omninò Clericis extraneæ fœminæ non cohabitent, sed solæ matres, aviæ, et materteræ, amitæ, sorores, et filiæ fratrum, aut sororum, et quæcumque ex familia, domesticâ necessitate, etiam antequam ordinarentur, jam cum eis habitabant ; vel si filii eorum, jam ordinatis parentibus, uxores acceperint, aut servis non habentibus in domo quas ducant, aliunde ducere necessitas fuerit.* Ex opposito Concilium Forojuliense anni 791. *cap.* 4. *tom.* 4. Collectionis Harduini *col.* 858. ob turpe et nefarium, quod perpetrari contigerat, facinus, præfatam licentiam revocavit, nec deinceps permittendum statuit, ut Clericus cum ulla prorsùs muliere, ne matre quidem exceptâ, cohabitaret, inquiens : *Ut juxta Nicæni venerandi definitionem Concilii, nullus patiatur subintroductas mulieres secum in domo propria habere, vel privatè cum eis cohabitantes conversari : et, quamquam de quibusdam inhonestâ carentibus suspicione, clementiùs aliquo modo inibi legatur in-*

dultum, nos tamen omnes omninò nunc necessarium vetare prospeximus; eò quòd experimento didicerimus, illarum velamento, alias licentiùs ad eos aditum veniendi, perditionis causam habuisse. Forojuliensi consensêre Concilium Nannetense incerti anni *can.* 3. *tom.* 6. *part.* 1. ejusdem Collectionis *col.* 457. *Prohibendum, et modis omnibus interminandum est, ut nullus Sacerdos eas personas fœminarum, sicut et in canone insertum continetur, de quibus suspicio esse potest, in domo sua habeat. Sed neque illas, quos canones concedunt (quia, instigante diabolo, etiam in illis scelus frequenter perpetratum reperitur, aut etiam in pedissequis illarum) scilicet matrem, amitam, sororem:* Moguntinum anni 888. *cap.* 10. *tom.* 6. *part.* 1. ejusdem Collectionis *col.* 406. *Ut Clericis interdicatur mulieres in domo sua habere, omnimodis decernimus. Quamvis enim sacri canones quasdam personas fœminarum simul cum Clericis in una domo habitare permittant; tamen, quod multùm dolendum est, sæpè audivimus, per illam concessionem plurima scelera esse commissa... Et idcirco constituit hæc sancta Synodus, ut nullus Presbyter ullam fœminam secum in domo propria permittat, quatenus occasio malæ suspicionis, vel facti iniqui penitùs auferatur:* et Concil. Metense ejusdem anni 888. *cap.* 5. *cit. tom.* 6. *part.* 1. *col.* 411. *Sacerdotes... nequaquam in sua domo secum aliquam fœminam habeant, nec matrem, nec sororem.* Verùm Innocentius III. scitè perpendens, non esse facilè præsumendum scelus, à cujus turpitudine natura ipsa quodammodo abhorret, neque rationi consentaneum reputans, legem ferri ad præcavendum periculum, quod rarissimum est, Nicænum canonem restituit, easque fœminas Clericorum ædes incolere permisit, quas Nicæni Patres nullâ aspergi obliquâ suspicione existimarunt: rescribens enim ad Episcopum Pisto-

riensem *in Cap. A nobis*, 9. *de cohabitat. Clericor. et mulier.* ait : *Cum Clericis quoque non permittas mulierculas habitare, nisi fortè de illis personis existant, in quibus naturale fœdus nihil permittit sævi criminis suspicari.*

VII. Hâc posteriori Innocentii III. Decretali nemo dubitaret contrariis Synodorum sanctionibus modò allegatis derogatum fuisse, nisi Constitutio Nannetensis inserta foret compilationi Decretalium Gregorii IX. locumque haberet *in cap.* 1. *de cohabitat. Cleric. et mulier.* etsi falsò ibi adscribatur Concilio Moguntino, in quo etiam legitur, aliis tamen verbis renovata : sed, postquam in codicem Juris communis relata est, nedum revixisse, sed vim, ac robur universalis legis videtur insuper adepta. Hâc ratiocinatione decepti aliquot Episcopi, se Juri communi institisse putarunt, cùm Clericis vetuêre, ne cum ulla prorsùs fœmina, licèt arctissimo sibi consanguinitatis nexu obstricta, cohabitarent. Verùm aliter sensêre peritissimi sacrorum Canonum Interpretes, quibus compertum cùm sit, jurium contrarietatem esse evitandam, nec facilè in eadem Canonum Collectione admittendam, ita res visa est componenda. Decretalis (inquiunt) Innocentii III. regulam constituit universalem, communiter observandam. Decretum Nannetense ponit regulæ limitationem in specialibus quibusdam eventibus adhibendam. Itaque priori est inhærendum, cùm unius diœcesis Clericis certa norma præscribitur, ad quam omnes se componere debeant : posteriori insistendum, cùm de hoc, aut illo agitur, cujus mores sunt depravati, et cum qualibet prorsùs muliere consuetudo suspecta. Quamobrem, licèt in diœcesi contingat, turpe incestûs flagitium semel, aut iterùm ab uno, aut altero Clericorum perpetrari, non idcirco fas erit Episcopo à communi regula recedere, et non sine populi admiratione, ac scandalo, quasi omnes

haberentur ejusdem enormis criminis aut rei, aut suspecti, statim edicere, ne ullus in posterùm Clericorum cum nepte, amita, sorore, aut matre cohabitet : sed, si quemquam reperiat dubiæ famæ, cujus cum consanguinea contubernium, etiam apud probos, et prudentes viros, malè oleat; illi, cui certè congruit regulæ limitatio, separationem injungat, eâ tamen adhibitâ circumspectione, et cautelâ, quam rerum circumstantiæ exposcunt, ne delictum, quod latet, patefiat. Non propterea tamen Constitutionem improbamus, quâ Episcopus omnem cum mulieribus cohabitationem Clericis interdicat, nisi ipse priùs, earumdem qualitatibus examinatis, illam pravâ suspicione vacare compererit: hoc quippe aliud non esset, quàm sibi decernendum reservare, num hæc, vel illa fœmina cadat in censuram, an potiùs in limitationem regulæ Nicænæ ab Innocentio III. innovatæ. Ita sancitum legimus à S. Carolo Borromæo in suo Concilio Provinciali Mediolanensi I. *in cujus part.* 2. *Actor. Eccl. Mediol. part.* 1. *pag.* 19. habetur : *Quoniam non solùm malum cavere, verùm etiam omnem mali suspicionem fugere oportet, ne in cujusquam offensionem incurramus; in ædibus ad Canonicorum, aliorumve Clericorum domicilium, et usum ædificatis, aut aliis, in quibus ipsi habitant, fœminas quascumque, etiam quovis sanguinis, cognationis aut affinitatis vinculo eis conjunctas habitare prohibemus, nisi Episcopus in alicujus urgenti necessitate aliter faciendum esse duxerit, cujus conscientiam in hoc valde oneramus.* Ejusmodi S. Caroli Edictum, plurimùm tamen mitigatum, nos servari præcepimus à Parochis nostræ Bononiensis diœcesis, quibus convivere permisimus cum fœminis usque ad tertium consanguinitatis, et primum, ac interdum etiam secundum affinitatis gradum sibi conjunctis : ceterarum verò nomina ad nos deferri jussimus, ut, earum conditione inspectâ, delibe-

remus, an sine illius offensione possent Parocho-
n ædes incolere. Quia porrò hoc nostrum Edi-
ım, etsi tantâ indulgentiâ lenitum, pluribus nihi-
ninùs visum est asperum, et severum, illud ab
loquentium dicteriis vindicavimus *in cit. nostra*
stit. 83. ubi plurima ad rem facientia videri pos-
nt accumulata.

VIII. Ceterùm exceptio ista, quæ tum à Cano-
:o, tum à Civili Jure admittitur quoad personas
turali fœdere conjunctas intra certos gradus, in
ibus, licèt diversi sint sexûs, inhonestum aliquid
spicari communiter non licet, tunc locum habet,
m agitur de Clericorum et mulierum cohabita-
ıne. Quamvis autem, ex quadam falsò præsumpta
tionis paritate reprehendendas nonnulli judica-
ırint Synodales quorumdam Episcoporum Consti-
tiones, quibus severè vetitum fuit, ne in eodem
cto simul cubare permittantur fratres et sorores
ptennio majores, neve ejusdem ætatis filii, aut
iæ, in eodem cubili unà cum patre et matre reti-
eantur; nimis tamen patens est hujusmodi cen-
ıræ injustitia, et magna, quæ intercedit, diffe-
ıntia inter cohabitationem in una domo, et con-
ormitionem in eodem lecto. Porrò in Concilio Me-
iolanensi IV. quod habetur *part.* I. *Actor. Eccles.*
Mediol. ita statutum legitur *pag.* 316. *Parochus, ut*
diligentissimè poterit, et Episcopus in primis, tum
auctoritate suâ, tum etiam, si opus erit, secularis
Magistratûs ope imploratâ, id maximopere curet, ut
ne cum fœmina quocumque vel arctissimè propin-
quitatis gradu conjuncta, mas simul cubet, etiamsi
ambo puerili ætate sunt, ita tamen grandiusculi,
ut aliqua inde suspicio, periculum, occasione im-
puri flagitii committendi existere possit. Nec verò
paupertatis, angustæve habitationis excusationi locus
facilè relinquatur, quo minus istiusmodi impurita-
tum occasio omnis præcidatur; cùm humi potiùs,

atque adeo sub dio jacere satiùs esset. Item in Synodo Fulginatensi à bon. mem. Episcopo Baptistellio celebrata anno 1722. quæ recognita, et approbata fuit in Congregatione particulari, cujus Secretarii munus nos tunc in minoribus constituti obivimus, illud idem præscribitur *cap.* 7. *num.* 8. et prohibitio redigitur ad eos, qui septimum ætatis annum compleverint; deinde verò *sequenti capite* 9. inter casus Episcopo reservatos recensetur eorum delictum, qui curam gerentes filiorum, aut nepotum diversi sexûs, permittunt, eos simul, mares nimirùm, et fœminas septennio majores, in eodem lecto cubare.

CAPUT QUINTUM.

Novitatis notam non evadit constitutio Synodalis, quæ antiquam Diœcesis, et regionis consuetudinem, justis de causis toleratam, approbatamve, abrogare nititur: ubi de jejunio Sabbathi, de more alicubi vigente vescendi die Sabbathi carnibus, aut interioribus, et extremis animalium partibus: Item de ovis, et lacticiniis, de carnibus avium, et amphibiorum diebus jejunii vetandis, aut permittendis.

Peculiarium quoque consuetudinum, quæ ab antiquo tempore in diœcesi, et regione receptæ, et justis de causis toleratæ, aut approbatæ dignoscuntur, æquum est, ab Episcopo rationem haberi, ne in Constitutionibus Synodalibus adversùs eas imprudenter insurgens, novatoris nomen sibi meritò acquirat. Episcopus Malacitanus anno 1682. quæsivit à Sacra Congregatione Concilii: *An in civitate Malacitana, quæ utpote portus maritimus abundat piscibus, tolerari possit, ut diebus Sabbathi comedantur interiora, et extremitates animalium, prout practicatur in aliis partibus Hispaniarum, propter piscium*

penuriam et caritatem. Videbitur fortasse cuipiam, absque ulla hæsitatione respondendum statim fuisse negativè : sed alia fuit sententia Sacræ Congregationis Concilii, quæ probè considerans, non esse immaturo et præpropero decreto præcidendam consuetudinem, alicubi ex rationabili causa communiter receptam, die 14. Novembris ejusdem anni Episcopo rescripsit, ut de moribus vigentibus in regno Granatæ, in quo sita est civitas Malacitana, Sacram Congregationem diligenter edoceret : si enim in toto pariter regno usus invaluisset prædictas animalium partes die Sabbathi comedendi, nihil certè eadem censuisset innovandum; innovationi siquidem tunc obstitisset illa eadem ratio, propter quam diximus à S. Carolo Borromæo non fuisse obstrictos Mediolanenses ad adjiciendum quadragesimali jejunio feriam quartam Cinerum, tresque insequentes dies. Etenim, ut rem paulò altiùs repetamus, de præcepto sive jejunandi, sive abstinendi à carnibus die Sabbathi, non una, sed varia fuit, multisque mutationibus obnoxia Ecclesiæ disciplina. Orientales unicum Sabbathum post parasceven consecrabant jejunio; ceteris verò per annum recurrentibus, non solùm non jejunabant, sed eodem ferè solemni ritu, quo diebus Dominicis sacros celebrabant conventus, et synaxes : quod testantur Athanasius *hom. de semente*, Socrates *lib.* 5. *cap.* 22. et *lib.* 6. *cap.* 4., Cassianus *Instit. lib.* 3. *cap.* 2. innuitque Augustinus *epist. olim* 118. *nunc* 54. Quin imò erat illis persuasum, nequaquam licere Christianis, etiamsi spontè vellent, Sabbatho jejunare : quam persuasionem inde ortam plerique Eruditi opinantur, quòd Marcion hæreticus partem hæreseos suæ fecisset jejunium Sabbathi : is quippe, referente Epiphanio *hæres.* 14. Sabbatho jejunandum docebat, in odium Dei Judæorum, mundi hujus aspectabilis Creatorem, quem malum impiè asserebat : Catholici verò Orientales, ne huic Marcionis

errori viderentur favere, Sabbathum festâ celebritate colebant. In ejusdem porrò erroris abominationem, iidem Eruditi autumant, à Joanne III. Episcopo Constantinopolitano, excusum fuisse canonem 56. eorum, qui dicti sunt Apostolici, ubi deponuntur Clerici, et segregantur laïci, Sabbatho jejunantes: *Si quis Clericus inventus fuerit die Dominicâ jejunans, vel Sabbatho, præter unum solum, deponatur; si verò laïcus sit, segregetur.* Quoniam autem subsequenti ætate aliæ in Oriente exortæ sunt hæreses, utì *Marcianistarum*, qui distincti erant à *Marcionitis*, auctoremque habebant Marcianum Trapezitam, *Lampetianorum*, *Choreutarum*, et *Adelphianorum*, de quibus Cotelerius *in Constitut. lib.* 5. *cap.* 15. et Combefisius *Histor. Monothelit. pag.* 461. quarum sectatores, ex vana, et superstitiosa observatione, Sabbatho jejunabant; ut ab his secernerentur Catholici Orientales, magis magisque à sabbathi jejunio abhorruerunt: et quia Auctor Constitutionum consuetudines Orientalis Ecclesiæ præcipuè enarrat, idcirco pluribus in locis, præsertim *lib.* 5. *cap.* 15., jejunium Sabbathi districtè prohibet.

II. Hujusmodi Orientalium morem nunquam damnavit Ecclesia Romana, ùt, præter alia, ostendit Constitutio nostra pro Italo-Græcis edita, quæ incipit *Etsi Pastoralis*, et extat *tom.* 1. *Bullarii nostri num.* 57. ubi nimirùm §. 9. *num.* 8. *et seq.* tolerandus edicitur apud Græcos, in Græca Parochia habitantes, esus carnium diebus Sabbathi per annum, si sine scandalo fieri possit, et dummodo id ad alios quoscumque, præter eorumdem Græcorum personas, non extendatur, ne ad ipsos quidem eorum famulos Latini ritûs. Putavit sanè Albaspinæus *Observat. lib.* 1. *cap.* 13. in ipsa quoque Romana Ecclesia usitatum olim fuisse, ut diebus Sabbathi per annum carnes apponerentur. Attamen jam à seculo IV. fuisse in ea Sabbathi diem esurialibus annumeratum, di-

scimus ex Hieronymo *epist.* 78. *olim* 28. *ad Lucinium Bæticum*, et Augustino *epist.* 82. *olim* 19. *ad Hieronymum*, *epist.* 36. *olim* 86. *ad Casulanum*, *aliisque in locis.* Neque oppositum quemquam opinari patitur auctoritas Innocentii I. qui seculi V. initio ad Decentium Eugubinum Episcopum *cap.* 4. *num.* 7. ex recensione Petri Coustant *col.* 859. in hunc modum scripsit : *Sabbatho verò jejunandum esse, ratio evidentissima demonstrat. Nam, si diem Dominicum, ob venerabilem Resurrectionem Domini nostri Jesu Christi, non solùm in Pascha celebramus, verùm etiam per singulos circulos hebdomadarum ipsius diei imaginem frequentamus, ac sextâ feriâ propter Passionem Domini jejunamus, Sabbathum prætermittere non debemus, quod inter tristitiam, atque lætitiam temporis illius videtur inclusum.... Non ergo nos negamus, sextâ feriâ jejunandum; sed dicimus, et Sabbatho hoc agendum.* Ejusmodi enim Ecclesiæ Romanæ institutum, cui nonnulli obluctabantur, post maturam discussionem, à S. Silvestro Papa stabili lege firmatum, asserit Nicolaus I. *epist.* 70. *ad Hincmarum, et ceteros Episcopos in Regno Caroli constitutos*, *tom.* 5. Collectionis Harduini *col.* 310. inquiens : *Cùm de jejunio Sabbathi, tempore S. Silvestri Confessoris Christi, sit satis discussum, et disputatum, atque, ut celebraretur, per omnia definitum, nullusque post hæc ausu temerario contra illud statutum venire, aut saltem mutire præsumpserit.* Neque audiendum putamus nuperum Editorem Operum S. Leonis *in dissert. de jejunio Sabbathi in Ecclesia Romana*, cui adstipulatur Natalis Alexander *dissert.* 4. *ad secul. II. art.* 6. contendentem, aut in hanc Nicolai epistolam, scribarum oscitantiâ, mendum irrepsisse, aut Nicolaum memoriâ lapsum, Silvestrum pro Innocentio supposuisse : etenim Innocentius I. *loc. cit.* jejunium Sabbathi de novo non præcipit, sed jam antea in Ecclesia Romana reli-

giosè observatum, tamquam certum assumit, causamque adducit, cur id factum fuerit, utì ex ejusdem verbis liquet : præterea Socrates, qui medio eodem seculo V. scripsit, diversos referens mores Orientalium, et Occidentalium, Sabbathi cultum respicientes, *cit. lib.* 5. *cap.* 22. ait : *Cùm omnes ubique terrarum Ecclesiæ per singulas hebdomadas die Sabbathi Sacra Mysteria celebrent, Alexandrini tamen, et Romani vetustam quamdam traditionem sequuti, id facere detrectant.* Vetustam autem traditionem nequaquam vocasset, quæ paucis antea annis ab Innocentio I. esset in Romanam Ecclesiam inducta.

III. Ecclesiæ Romanæ usum sectatæ quidem sunt pleræque, non tamen omnes Occidentales Ecclesiæ. Id disertè asserit Augustinus *cit. epist.* 36. *ad Casulanum;* additque, in Africa maximè contigisse, *ut una Ecclesia, vel unius regionis Ecclesiæ, alios haberent Sabbatho prandentes, alios jejunantes.* Atque ut alias prætereamus, Ecclesiam Mediolanensem, quamquam à Romana non longè dissitam, Sabbathi jejunium ne Quadragesimæ quidem tempore observasse, solo excepto Sabbatho magno ante Pascha, affirmat Ambrosius *de Elia, et Jejun. cap.* 10. *num.* 34. *tom.* 1. *Oper. col.* 545. *Quadragesima totis, præter Sabbathum et Dominicam, jejunatur diebus :* idemque Ambrosius ab Augustino adhuc catechumeno interrogatus, quid agendum esset Monicæ matri suæ, Mediolani tunc degenti, respondit : *Quando hic sum, non jejuno Sabbatho, quando Romæ sum, jejuno Sabbatho. Ad quamcumque Ecclesiam veneritis, ejus morem servate, si pati scandalum non vultis, aut facere :* quod in eadem epistola Augustinus refert. Ex hac porrò Ecclesiarum, etiam Occidentalium, hac in re discrepantia evenisse putamus, ut idem Nicolaus I. qui scribens ad Episcopos Gallicanos, Sabbathi jejunium contra Græcorum in-

cusationes strenuè propugnaverat, Bulgaris recens ad Fidem conversis, solius sextæ feriæ, non autem Sabbathi, jejunium indixerit : noluit quippe Nicolaus jugum illis imponere, quod multæ etiam Occidentales Ecclesiæ subire detrectaverant, quemadmodum ipsemet non obscurè indicavit *in respons. ad consult. Bulgar. cap.* 4. *tom.* 5. Collectionis Harduini *col.* 355. *Nos tamen vobis, qui, ùt prætulimus, adhuc rudes estis, et lacte, tamquam parvuli, nutriendi, non grave potuimus jugum, donec ad solidum cibum veniatis, imponere.* Quocirca errasse credimus virum ceteroquin doctissimum Christianum Lupum, cùm *in scholiis, et notis ad can. Concilior. tom.* 5. *pag.* 167. ex hoc Nicolai loco intulit, jam ejus ætate Sabbathi jejunium in Romana Ecclesia exolevisse : huic siquidem opinationi expressè contradicit ipsemet Nicolaus in laudata epistola ad Gallicanos Episcopos, in qua dissertè asserit, S. Silvestri Papæ institutum tunc fuisse Romæ sanctè ac religiosè observatum : *Nullusque post hæc* (ait) *ausu temerario contra illud statutum venire, aut saltem mutire præsumpserit : cùm potiùs] è diverso Sedis Apostolicæ institutio, et Ecclesiæ Romanæ sequens observantia, ejusdem salutiferi constituti executrix fuisse hucusque reperiatur.*

IV. Illud autem probabile fatemur, quod ibidem Lupus contendit, ejusmodi nimirùm Romanæ Ecclesiæ disciplinam nunquam Hispaniam pervasisse ; quamvis enim Albaspinæus *Observat. lib.* 1. *cap.* 13. Natalis Alexander *cit. dissert. art.* 6. Binghamus *Origin. Eccles. lib.* 20. *cap.* 3. §. 6. *volum.* 9. aliique eam receptam existiment à Patribus Eliberitanis *can.* 26. ubi sanxêre : *Errorem corrigi placuit, ut omni Sabbathi die jejuniorum superpositiones celebremus :* attamen aliis videtur, hisce verbis jejunium Sabbathi potiùs corrigi, et respui, tamquam insolitum, et de novo *superpositum.* Verùm, etsi legem, de

qua est sermo, à Patribus Eliberitanis latam dicamus, eam saltem non diu in Hispania perseverasse, sed contrario usu abolitam, colligitur ex epistola Hadriani I. ad Egilam Archiepiscopum Toletanum, in qua, si vera refert Mariana *de reb. Hispan. lib.* 7. *cap.* 6. Pontifex acriter illum objurgat, quòd, Græcorum more, sineret in sua Diœcesi carnes edi diebus Sabbathi; sed adhuc certiùs evincitur ex Concilio Coyacensi, celebrato anno 1050. sub Ferdinando Rege Castellæ, *in cujus cap.* 11. *tom.* 6. *part.* 1. Collectionis Harduini *col.* 1028. præcipitur jejunium sextæ feriæ, nullâ factâ Sabbathi mentione.

V. Porrò, quia nemo libenter diu sustinet jugum, à quo alios passim videt subtractos, hac ex disciplinæ varietate tandem effectum est, ut consuetudo sacrandi jejunio diem Sabbathi, in toto Occidente pedetentim defecerit, atque ita demùm obsoleverit, ut S. Gregorius VII. in Concilio Romano anni 1078. *cap.* 8. relato *in Can.* 31. *de Consecrat. dist.* 5. non ausus avitam disciplinam ex integro instaurare, satiùs duxerit Fideles commonere, ut à carnium esu eâ die abstinerent: *Quia dies Sabbathi apud sanctos Patres nostros in abstinentia celebris est habitus, nos eorumdem auctoritatem sequentes, salubriter admonemus, ut quicumque se Christianæ religionis participem esse desiderat, ab esu carnium eadem die (nisi majori festivitate interveniente, vel infirmitate impediente) abstineat.* Si hujus Constitutionis verba ad severum vocarentur examen, non facilè utique esset definire, an esus carnium sub gravi præcepto prohibeatur: etenim ex una parte verbum *admonemus*, non præceptum, sed merum importat consilium, uti benè Barbosa *tract. de diction. dict.* 12. at ex alia, verba quæ sequuntur: *Quicumque se Christianæ religionis participem esse desiderat:* videntur, aliter facientibus comminari *anathema*, quod sine gravi culpa

ferri sanè non potest. Sed quæstioni aditum occlusit Innocentius III. *in Cap. consilium, de observat. jejun.* ubi ab Episcopo Bracharensi de illis interrogatus, *qui propter debilitatem in Sabbatho carnes sumunt*, rescripsit: *Respondemus, quòd super hoc consuetudinem tuæ regionis facias observari.* Si enim solam loci consuetudinem spectandam voluit, non obscurè profectò insinuavit Innocentius, nullum eâ de re extare Ecclesiæ præceptum. Hinc communiter apud Doctores invaluit opinio, licere die Sabbathi carnes comedere, ubicumque earum esus à recepta consuetudine non est interdictus: Glossa *in citat. can. Quia dies, verb. Admonemus, de Consecrat. dist.* 5. Glossa marginalis citans Ostiensem *in Can. de esu, de Consecrat. dist.* 3. S. Antoninus *in Summ. Theolog. part.* 1. *tit.* 16. *cap. unic.* Sylvester *in Summ. verb. Jejunium num.* 28. Fagnanus *in cit. Cap. Consilium, num.* 19. *et seq. de observ. jejun.* Pirhing *ad tit.* 46. *lib.* 3. *Decretal. num.* 2. *vers. Ex quo infertur*: ut in aliquibus Galliarum Diœcesibus, quarum incolæ per omnes dies Sabbathi, qui singulis annis intercedunt inter solemnitatem Nativitatis Domini, et Purificationem B. Mariæ Virginis, carnibus liberè vescuntur; cujus consuetudinis, tamquam in aliquibus Gallicanorum Præsulum Synodis memoratæ, et minimè reprobatæ, mentionem faciunt Thomassinus *in tract. de jejunio part.* 2. *cap.* 6. et de l'Isle *in Historia jejunii cap.* 5. *pag.* 187.

VI. At, ad propositum regrediendo, non ignorabat Sacra Congregatio Concilii, in pluribus Hispaniarum, præcipuè Castellæ, Gallæciæ, et Majoricæ regnis, antiquam vigere consuetudinem, cujus originem difficile est devinare, ut ita in Sabbatho carnibus abstinerent, ut simul vescerentur interioribus, extremisque animalium partibus; sicuti testantur Navarrus *in Manual. cap.* 23. *num.*

120. *vers. Sexto posset*, Covarr. *variar. lib.* 4. *cap.* 20. *num.* 8. *vers. Hispani omnibus Sabbathis*, Rodriguez *Quœstion. Regular. tom.* 3. *quœst.* 45. *art.* 3. *vers. Castellani Hispani*, Vivald. *in Candelab. aur. cap.* 11. *de Quadragesima et jejunio num.* 40. Si itaque eadem consuetudo viguisset etiam in regno Granatæ, imprudenter egisset Episcopus Malacitanus, si illam abrogare tentasset.

VII. De hac ipsa consuetudine nobis in Apostolica Sede residentibus agendum et cognoscendum fuit. Cùm enim clar. mem. Philippus V. Hispaniarum Rex Catholicus, nobis exponi fecisset, in suis Castellæ, Legionis, et Indiarum regnis hunc morem ab immemorabili tempore inductum esse, ut Sabbathi diebus animalium intestina, ac extremæ partes, ùt sunt pedes alæ, et colla, comederentur; verùm ad scrupulos omnes ex animis hominum timoratæ conscientiæ evellendos, auferendamque licentiosis occasionem edendi reliqua cum scandalo et derisione, optimè factum fore, si prædictorum regnorum incolis tandem permitteretur quascumque animalium carnes diebus Sabbathi comedere: nos omnem opportunam diligentiam adhibuimus, ut et expositæ rei subsistentiam planè compertam haberemus, et tutò statuere possemus, an, hujusmodi petitioni annuendo, animarum utilitatibus consulturi essemus, aut potiùs aliquod ipsis detrimentum allaturi.

VIII. Cùm autem omnes, quorum fide ac consilio hac in re usi fuimus, in eam sententiam convenerint, ut satiùs esse judicaverint, id, quod petebatur, concedere; siquidem plerique jam publicè et frequenter receptæ consuetudinis limites transgrediebantur; idque malum non aliâ ratione corrigi poterat, quàm vel omninò interdicendo, ne Sabbathi diebus extremæ et internæ animalium partes comederentur, id quod maximas in iis regionibus turbas excitasset; vel permittendo, ut ce-

teræ omnes animalium partes ibidem prædictis diebus comedi possent : nos, datis ad Archiepiscopum Nazianzenum, Apostolicum Nuntium per Hispanias constitutum, litteris in forma Brevis sub data diei 22. Januarii anni 1745. eidem facultatem concessimus, ut, veris existentibus narratis, nostro nomine et auctoritate permitteret, ut per eas regiones, in quibus asserta immemorabilis consuetudo vigere dignosceretur, quæcumque animalium carnes diebus Sabbathi, alioquin jejunio non dicatis, comedi possent : *Fraternitati tuæ per præsentes committimus, et mandamus, in nostro nomine, nostraque Apostolicâ auctoritate permittas et indulgeas, ut in regnis Castellæ, Legionis, atque Indiarum, per dies Sabbathi (quibus tamen neque abstinentia consueta Quadragesimæ, neque aliud jejunium præcipitur) quibuslibet animalium partibus Fideles vescantur; eam verò conditionem adjicimus, nempe si consuetudo hujusmodi postremas animalium partes edendi diebus Sabbathi jamdudum in iisdem regnis invaluerit, et à veritate aliena minimè sint pericula nobis exposita, et ipsa certò subeunda videantur, si carnium esus ad certas animalium partes solùm redigatur.* Quod hic inserendum duximus, utpote Hispanis Præsulibus usui futurum, si quando in suis Synodis de carnium esu diebus Sabbathi decernendum aliquid habuerint.

IX. Non id nobis propositum nunc est, ut antiquæ severioris disciplinæ rationem circa jejunium exponamus, de qua satis diximus *in nostra Institutione* 15. Bononiensi olim Clero populoque proposita ; nec etiam de ea lege, quâ vetitum est diebus jejunii ova et lacticinia comedere, cùm de hac etiam, deque illius origine sermonem habuerimus *sequenti Institut.* 16. Hoc unum innuendo monemus, communem, tutamque hodiernis temporibus haberi regulam, circa jejunium, et qualitatem cibi

diebus esurialibus adhibendam, quam S. Thomas Aquinas summâ sapientiæ et æquitatis ratione tradidit, ùt etiam fatetur Thomassinus *in tract. de Jejun. part.* 2. *cap.* 6. *num.* 23. Itaque Angelicus 2. 2. *quæst.* 147. *art.* 8. docet, Ecclesiæ lege interdictum esse jejunantibus esum carnium eorum animalium, quæ in terra oriuntur, et in terra vitam ducunt; item in jejunio Quadragesimæ vetita esse ova et lacticinia, quæ tamen aliis jejunii diebus pro varia locorum ratione, alicubi permittuntur; generaliter verò concessum esse jejunii tempore piscibus uti, quòd eorum carnes minore spiritu et robore, quàm animalium terrestrium, refertæ ac præditæ, magis aptæ sint reprimendis sensuum cupiditatibus, qui proprius est jejuniorum finis. Hanc S. Thomæ doctrinam egregiè, pro more suo, illustrat Sylvius *in cit. art.* 8. *quæst.* 147. Sed, licèt adeo clara et perspicua sit, nihilominùs ad omnes controversias de medio tollendas minimè sufficiens visa fuit.

X. Nemo sanè, quod sciamus, id hodie contendit, ut avium carnibus jejunii tempore vesci liceat: quod olim Orientales contendisse, et factitasse compertum est, cùm dicerent, avium genus, æquè ac piscium, ex aqua ortum ducere, utì testatur Socrates *Histor. cit. cap.* 22. scribens: *Alii omninò ab omni animantium genere abstinent: alii inter animantia pisces solos comedunt: alii cum piscibus volucres etiam manducant, easque ex aqua, ùt est apud Moysen, nasci asserunt.* Sed illud in controversiam sæpe vocatur; an hæc, aut illa animantium species ad piscium naturam pertineat, necne; an inter animalia terrestria, aut volatilia, vel potiùs aquatilia adnumerari debeat; et consequenter an liceat diebus jejunii eorum carnibus vesci.

XI. Sanè præstitutis superiùs regulis inhærendo, nonnulli Auctores docent standum esse hac in re

vigenti consuetudini ; adeoque, si alicujus animantis carnes jejunantibus apponi antea non consueverunt, ejusmodi carnes eo numero habendas esse, ut diebus jejunii illis uti non liceat ; si autem usitatum fuerit, ut animantis illius carnibus jejunantium mensæ extruantur, minimè dubitandum esse, quin ex eo genere sint, quo vesci licitum est etiam jejunii tempore. Ita docet Abbas *in rubrica de jejuniorum observantia*, ubi hæc habet : *Ex quo non habemus in hoc jus specificum, recurrendum ad consuetudinem loci. Serva ergo in hoc consuetudinem.* Ita etiam Azorius *part.* 1. *lib.* 7. *c.* 10. *quæst.* 6. *in fine*, Reginaldus *lib.* 4. *cap.* 13. *sect.* 1. *num.* 143. Gobat *in Quinario tract.* 5. *casu* 23. *à num.* 222. *ad* 224. Cardinalis Cozza *de Jejunio part.* 3. *art.* 3. *dub.* 10. *num.* 85. ex quo deducunt, licitum esse diebus esurialibus comedere ranas, quæ in aqua vivunt, testudines quoque licèt terrestres, minimè verò quædam volucrum aquatilium genera ; quia nimirùm illis consuetudo favet, his autem contraria dignoscitur.

XII. Consuetudinis porrò vim non negabimus. Sed hoc meritò admonendum censemus, ut videatur, an hæc, aut illa consuetudo, vera et legitima dici debeat, et an apud pios probosque viros recepta sit ; ne fortè abusus et corruptelæ pro judicandi et agendi norma accipiantur. Quòd si de consuetudinis existentia, aut de illius qualitate dubitetur, existimant aliqui, exquirendum esse Medicorum judicium, ut ab iis statuatur, an animalia, de quibus dubitatur, ad piscium naturam propiùs accedant, an verò ad terrestrium genus pertineant. Hinc Tamburinus, ubi de viperinis carnibus jejunii tempore comedendis in utramque partem disputavit, Medicorum denique judicio quæstionem definiendam remittit. Sed, cùm Medicorum sententiæ rarò inter se conveniant, quod nobis frequenti expe-

rientiâ compertum est, id maximè advertendum judicamus, ut relata superiùs S. Thomæ doctrina semper præ oculis habeatur, nimirùm eam fuisse Ecclesiæ mentem in sanciendo pro diebus jejunii ciborum delectu, ut comprimendæ ac minuendæ carnis concupiscentiæ per salutarem abstinentiam consuleret: ex quo sequitur, ut si dubium subsit, an esus carnium alicujus animalis, jejunii tempore, licitus sit, an illicitus, nec adsit legitima et recepta consuetudo, quæ controversiam dirimere valeat; hoc maximè examinari debeat, an hujusmodi animal simile sit, aut dissimile iis, quorum esus diebus jejunii interdictus est, et an illius carnes humano corpori validiùs nutriendo et roborando idoneæ dignoscantur: quod ubi ita esse appareat, profectò inter eas adnumerari debent, quæ jejunantibus apponi nequeunt: quemadmodum latè probat idem Tamburinus tum *lib.* 4. *in decalogum cap.* 5. §. 1. *num.* 10. tum etiam *ad quartum præceptum Ecclesiæ cap.* 3. *num.* 2. Si autem nec hisce regulis insistendo quæstionem definire fas erit, nil tutiùs Episcopo suaderi poterit, quàm ut abstineat à decretis super ea in Synodo edendis; sed potiùs ad Apostolicæ Sedis judicium rem deferat, ùt sæpè aliàs sanctissimi Ecclesiarum Antistites omni tempore fecisse dignoscuntur; inter quos S. Augustinus Anglorum Episcopus, et S. Bonifacius Episcopus Moguntinus, qui in similibus casibus ad sanctam Sedem recursum habuerunt, et Pontificia oracula pro definitionum suarum norma acceperunt. Videantur Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti apud Mabillonium *secul. III. part.* 2. *pag.* 72. *Venetæ editionis.*

XIII. Quod autem spectat ad ova et laticinia, quibus vesci in jejunio quadragesimali vetitum esse diximus, in aliis verò per annum jejuniis alicubi licitum esse, ubi nimirùm hujusmodi consuetudo

viget; nil aliud observandum habemus, nisi quòd *inter* propositiones ab Alexandro Papa VII. proscriptas sub die 18. Martii anni 1666. hæc habetur *num.* 32. *Non est evidens, quòd consuetudo non comedendi ova, et lacticinia in Quadragesima obliget.* In ceteris verò jejuniis extra Quadragesimam, sicuti ab Episcopo prohiberi non debent ova, et lacticinia in iis locis, in quibus eorum usus legitimâ consuetudine jam pridem inolevit; ita in aliis locis, quæ hanc consuetudinem non habent, prudentis Episcopi officium est, Synòdalibus decretis cavere, ne antiquæ disciplinæ rigor paulatim mollescat: ùt optimè præstitit quondam Archiepiscopus Neapolitanus Marius Cardinalis Carafa in Synodo Provinciali, anno 1576. celebrata, et Gregorii Papæ XIII. auctoritate confirmata; cujus vestigia sequuti sunt illius Successores, nimirùm Cardinalis Philomarinus per Edictum à Congregatione Romanæ Inquisitionis confirmatum, et Cardinalis Pignatellus in Synodo Diœcesana, anno 1726. habita: quæ monumenta collegit et retulit Milante *exercit.* 28. in prædictam propositionem ab Alexandro VII. damnatam.

XIV. Non desunt sanè, qui dicant, certis in locis, ob magnam piscium penuriam, à longo jam tempore invectam esse consuetudinem comedendi ova, et lacticinia etiam in Quadragesima. Id peculiariter asseritur de Eborensi et Ægydiensi diœcesibus in Lusitania; et in Constitutionibus Synodalibus Ecclesiæ Ulyssiponensis hæc eadem consuetudo memoratur *lib.* 2. *tit.* 3. *decret.* 1. §. 2. atque additur, illius vigore tum ova, tum lacticinia in Quadragesima sine peccato comedi posse. Hanc eamdem vim hujusmodi consuetudini tribuit Nogueira *in expositione Bullæ Cruciatæ Lusitaniæ concessæ disput.* 22. *sect.* 9. cùmque *sect. seq.* adversùs opinionem à se assertam objiciat relatæ propositionis damnationem ab Alexandro VII. factam, respondet, non aliam esse illius

Pontificis mentem, nisi ut consuetudo non comedendi ova et lacticinia in Quadragesima, servari omninò debeat ubicumque vigere dignoscitur; sed ex hoc minimè sequi, ut eadem consuetudo obliget in locis atque regionibus, in quibus non adest, et in quibus alia viget contraria consuetudo. Quod quidem responsum an veritati et rationi consentaneum sit, aliorum judicio expendendum libenter relinquimus, dummodo docti sunt, et de conscientiæ suæ puritate, animarumque salute religiosè solliciti.

CAPUT SEXTUM.

Invisæ novitatis censuram merentur Synodales Constitutiones, quibus damnari, aut prohiberi velint consuetudines quædam generaliter approbatæ: ubi de solutione dotis à Sanctimonialibus facienda Monasterio, in quo professionem emittunt; deque aliis præstationibus, quas Canonici quidam, suorum Canonicatuum possessionem, aut fructus adepturi, persolvere solent.

Ex eodem innovandi pruritu derivari videretur Constitutio, quâ Episcopus simoniacum dictitans, quidquam solvere pro ingressu in Religionem, prohiberet Sanctimonialium cœnobiis consuetam dotem exigere à puellis sese Deo devoventibus: siquidem, quamvis eam dotis pensitationem plerique Doctores improbaverint, usus tamen ubique receptus illam approbat; quodque magis est, Sacra Congregatio Concilii die 18. Septembris 1683. à simonia immunem pronunciavit, utì habetur *lib.* 33. *decretor. pag.* 310. *à terg.* eâdemque quæstione in una *Bononiensi* iterùm examinatâ die 14. Aprilis 1725. Sacra Congregatio in eadem perstitit sententia, *tom.* 3. *Thes. Resolut. pag.* 153. *et seq.* Hanc autem mentem Sacræ Congregationi injecit S. Thomas, cujus doctrinam in

hac postrema causa *Bononiensi*, pro nostro, quo *tunc* fungebamur, Secretarii munere, eidem insinuavimus. Quærit Angelicus Doctor 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 3. *Ad quartum*, an licitum sit, aliquid ab iis exigere, qui in Religionem sese recipiunt; et distinguendum respondet, quo nomine illud exigatur: si exigitur pro ipso ingressu, seu admissione in Religionem, tamquam ejusdem pretium, illicitum, et simoniacum esse, ait: si pro sustentatione illius, qui monasterium ingreditur, ut Deo et Religioni mancipatus, monasterii sumptibus perpetuò victitet; et iterùm tunc distinguendum inquit: aut enim monasterium aliundè habet, unde necessaria alimenta Religioso subministret; et non potest illum ad aliquod solvendum adigere: aut necessariis reditibus caret ad subeundum onus Religiosum alendi; et tunc tantum percipere poterit, quantum ad illius alimoniam reputabitur necessarium: *Pro ingressu* (inquit) *monasterii non licet aliquid exigere vel accipere, quasi pretium; licet tamen, si monasterium sit tenue, quod non sufficiat ad tot personas nutriendas, gratis quidem ingressum monasterii exhibere: sed accipere aliquid pro victu personæ, quæ in monasterio fuerit recipienda, si ad hoc non sufficiant monasterii opes.*

II. Huic D. Thomæ doctrinæ, cui S. Bonaventura in Apologetico contra adversarios Fratrum Minorum *quæst.* 18. S. Raymundus *lib.* 1. *tit.* 1. §. 22. S. Antoninus *part.* 2. *cap.* 5. §. 18. Dionysius Carthusianus *lib.* 2. *de simonia*, aliique communiter adstipulantur, adhærens, ùt diximus, Sacra Congregatio Concilii, eamque semper præ oculis habens, sæpiùs in primis decrevit, à singulis Sanctimonialium cœnobiis, ad normam decreti Tridentini *sess.* 25. *cap.* 3. *de Regular.* tot esse moniales recipiendas, quot, Episcopi judicio, ex communibus reditibus, aut consuetis eleëmosynis sustentari possunt: censuit

deinde, à Monialibus, intra præfinitum numerum comprehensis, seu in demortuarum locum subrogandis, nihil esse monasterio pendendum; nisi interim monasterii reditus fuerint imminuti, nec ampliùs pares sint consueto Sororum numero sustentando : ab his verò, quæ ultra præfinitum numerum recipiuntur, dotem persolvendam dixit, cujus fructibus ali queant : quemadmodum refert Fagnanus *in Cap. Non ampliùs, de instit. num.* 24. ubi ita prosequitur : *Verùm Sacra Congregatio super negotiis Episcoporum et Regularium, animadvertens, Sanctimonialium monasteria sine dotium subsidio diu sustineri non posse, et propter ingruentes necessitates, et casus inopinatos, plerumque ad inopiam redigi; summis Pontificibus approbantibus, prudenter sanxit, ut dotales eleëmosynæ à Monialibus numerariis persolverentur, tametsi numerus esset taxatus ad mensuram redituum monasterii.* Equidem experientiâ compertum cùm sit, opulentissima Monialium monasteria paulatim ad inopiam vergere, et quæ, paucis antea annis, quadraginta ex. gr. Monialibus necessaria ad victum largè suppeditabant, hodie nihilominus, quamvis novas interim dotes lucrata fuerint, vix sufficientes proventus habere ad eumdem numerum alendum, quod quâ ratione contingat, planè ignoramus; hinc, ne consuetus Deo sacratarum Virginum numerus in monasteriis decrescat, et de redituum sufficientia eadem monasteria fiant securiora, prudentissimè cautum est, ut omnia indefinitè habeantur pro indigentibus atque indigentiæ nomine ab omnibus omninò puellis, Religioni nomen dantibus, præscriptam dotem recipiant.

III. Scimus, hanc communem monasteriorum praxim, Sacrarum Urbis Congregationum responsis corroboratam, non probari à Van Espenio, qui *in suo tract. de vitio simoniæ circa ingressum Religionis cap.*

2. carpit in primis Christianum Lupum, cò quòd *in notis ad can.* 19. *Concilii Nicæni II.* illam in Belgio etiam vigentem à culpa absolverit : et subinde *cap.* 3. §. 3. absolutè asserit, contra jus naturale, et Divinum peccare monasteria, *quorum proventus sunt sufficientes, ut numerum aliquem Religiosorum sustentent, et tamen nullum gratis ad monasterium admittunt* : additque, omnia, quæ ad hanc consuetudinem cohonestandam adduci solent, vana esse effugia, jam olim improbata ab Innocentio III. *in cap.* 40. *de simonia*, ubi ait : *Quoniam simoniaca labes adeo plerasque Moniales infecit, ut vix aliquas sine pretio recipiant in Sorores, paupertatis prætextu volentes hujusmodi vitium palliare.* Neque ignoramus, hanc eamdem opinionem, à Van Espenio haustam, plurimorum menti insedisse, qui illam Episcopis suadere conantur, ut ea tandem imbuti, Sanctimonialium cœnobia compellant ad tot saltem puellas sine dote recipiendas, quæ ad consuetum Sororum numerum explendum in monasterium admittuntur. Quocirca operæ pretium est istorum opinionem, quam auctoritate pervertimus, etiam rationibus refellere.

IV. Eximius Suarez *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *de simon. cap.* 17. accuratè expendens allegatum D. Thomæ locum, optimè animadvertit, illicitum quidem, et simoniacum esse, aliquid recipere ab ingrediente Religionem, sive illud recipiatur tamquam pretium ingressùs, sive recipiatur pro onere, quod sibi monasterium assumit, sustentandi Religiosum, ad quod ceteroquin subeundum sufficiunt monasterii reditus, uti asseruit D. Thomas; hoc tamen interesse, inter utrumque, discrimen, quòd in primo casu simonia, quæ committitur, est juris naturalis, et Divini; in altero verò est juris tantùm Ecclesiastici : etenim, pergit Suarez, quemadmodum matrimonium carnale considerari potest in ratione Sa-

cramenti, et in ratione contractûs civilis, cui annexum est onus alendi conjugem, et familiam, atque hujus intuitu exigitur dos à puella, quam pro ipso Sacramento accipere, simoniacum foret; ita etiam matrimonium spirituale, sive professio Religiosa, est status quidem spiritualis, et est præterea contractus quidam humanus inter Religiosum, et Religionem, quæ se obligat ad illum sustentandum. Quare, concludit Suarez, solâ spectatâ rei naturâ, quamvis nihil possit exigi pro ipso statu religioso, qui spiritualis est, posset tamen exigi pro hoc onere alendi personam Religiosam, quod est temporale, et pretio æstimabile. Verùm, quoniam jus ad alimenta, è monasterii proventibus percipienda, profluit ab ipsa professione Religiosa, idcirco Ecclesia, ne ullâ ratione pretium pro illa accipi videretur, districtè vetuit, quidquam ab eo exigi, cui monasterium necessaria ad victum stipendia subministrare potest. Hactenus Suarez. Investigat deinde Thomassinus ejusmodi Ecclesiasticæ prohibitionis initia, et *part.* 3. *de vet. et nov. Eccles. discipl. lib.* 1. *cap.* 51. *num.* 8. observat, septem prioribus seculis plures quidem latas fuisse leges ad compescendam Monachorum avaritiam, alimentorum obtentu, pecuniam ab iis extorquentium, qui se se Dei, ac Religionis obsequiis mancipabant; sed simul notat, unicum earumdem scopum fuisse, arcere à Religiosis immoderatum divitiarum studium, et fovere monasticam paupertatem, non autem impedire simoniam, quam nulli adhuc in mentem venerat, posse in hoc negotio committi. Omnium prima, septima Synodus, quæ est Nicæna secunda, celebrata anno 787. ejus criminis reos in simoniacorum classem retulit: nullum quippe inter ipsos, ac sacrorum Ordinum nundinatores discrimen faciens, *can.* 19. *tom.* 4. Collectionis Harduini *col.* 498. ita statuit: *In tantum inolevit avaritiæ fa-*

cinus in Rectores Ecclesiarum, ut etiam quidam eorum, qui dicuntur Religiosi viri atque mulieres, obliviscentes mandatorum Domini, decipiantur, et per aurum introïtus accedentium tam ad sacratum Ordinem, quàm ad monasticam vitam efficiant..... Si quis ergo inventus fuerit hoc faciens, si quidem Episcopus, vel Abbas extiterit, vel quilibet de sacrato Collegio, aut desinat, aut deponatur, juxta secundam regulam sancti Chalcedonensis Concilii. Abbatissa verò ejiciatur de monasterio et tradatur in alio monasterio ad subjectionem. At alii canones, per idem ferè tempus editi, eamdem ceteroquin prohibitionem instaurantes, nullam simoniæ fecêre mentionem. Sic Synodus Francofordiensis, anni 794. *can.* 16. *ibid. col.* 906. ait : *Audivimus, quòd quidam Abbates, cupiditate ducti, præmia pro introëuntibus in monasterium requirant. Ideo placuit nobis, et sanctæ Synodo, ut pro suscipiendis in sancto ordine Fratribus nequaquam pecunia requiratur.* Neque simoniæ meminit Alexander III. in Concilio Lateranensi *cap.* 10. etsi eumdem abusum proscribat, inquiens : *Monachi non pretio recipientur in monasterio.... Si quis exactus pro sua receptione aliquid dederit, ad sacros Ordines non ascendat. Is autem, qui acceperit, officii sui privatione multetur.* Posteriores tamen Pontifices, præcipuè Clemens III. *Cap.* 25. et Innocentius III. *Cap.* 30. *et* 40. *de simonia*, Nicæni Concilii canoni adhærentes, simoniæ labe fœdatum pronunciarunt, quicumque pro Religionis ingressu pecuniam ex pacto aut recipit, aut solvit in commodum monasterii, quod ceteroquin nullâ premitur egestate : cùm enim monasterium potest suis sumptibus Religiosi indigentiis prospicere, illa pecunia dari præsumitur tamquam pretium ingressûs, et admissionis in Religionem : quando autem lex Ecclesiæ aliquid fieri vetat ob præsumptionem simoniæ Juris Divini, simul efficit, ut ejusdem legis transgressor fiat reus

simoniæ Juris Ecclesiastici; quemadmodum explicat, atque exemplo Beneficii Ecclesiastici illustrat Suarez *cit. loc.*

V. Cùm itaque versemur in simonia, quæ ortum habuit è sola lege Ecclesiæ, mirum esse non debet, hanc potuisse nunc severiùs accipi, nunc justis de causis aliquantulum emolliri, prout vel augetur, vel minuitur præsumptio venditionis rei spiritualis, seu veriùs animi illam nundinandi, in qua præsumptione fundatur. Atque, ut missa faciamus antiquiora hac in re particularium Ecclesiarum inter se discordantia statuta, quæ videri possunt apud citatum Thomassinum; Concilium Cameracense anni 1565. *tit.* 18.*cap.* 12.*tom.*10. Collectionis Harduini *col.* 599. nullam pecuniæ pactionem in Monialium ingressu tolerandam statuit, nec prætexendam permisit cœnobii inopiam, ad aliquam recipiendam, quæ in monasterium conferret dotis subsidium: *Abesse* (ait) *omninò vult sancta Synodus à Religionis ingressu labem, etiamque speciem detestabilis simoniæ. Quocirca præcipit seriò sacros canones insecuta, ne Monachi, vel Moniales, aliquem, vel aliquam ad professionem recipiant, mediante alicujus pecuniæ, aut muneris pacto; ne ea quidem ex causa, quòd plures alere non possint sine aliquo subsidio*: ubi tamen notanda sunt illa verba: *Abesse vult à Religionis ingressu labem, etiamque speciem detestabilis simoniæ*: ex quibus apparet, dotis pensitationem non damnari à Concilio tamquam simoniacam, sed prohiberi, ad longiùs avertendam omnem simoniæ speciem. Contrà S. Carolus Borromæus, quo certè non alius solertior sacrorum canonum custos, purioris disciplinæ tenacior, et Concilii Tridentini fidelior interpres, et Concilio Provinciali Mediolanensi I. ejusdem anni 1565. *part.* 3. veluti jam certum ponit, à singulis Monialibus in ipso monasterii limine aliquam pecuniæ summam penes probum virum

deponi, professionis tempore monasterio tradendam, inquiens *part.* 1. *Act. Eccles. Mediol. pag.* 47. *Quod, professione factâ, eleëmosynæ gratiâ ad Professam sustentandam monasterio datur, id quo tempore puella Religionis habitum suscipiet, apud virum, Monialibus, et earum Superiori probatum, deponatur, ut nullo impedimento tum Monialibus præsto esse possit :* et in Concilio Mediolanensi II. anni 1569. *cap.* 2. *inter capita quædam ad Moniales pertinentia part.* 1. *Act. Eccles. Mediol. pag.* 75. ab Episcopo præscribi voluit eleëmosynam dotalem, à singulis Monialibus, alimentorum nomine, monasterio pensitandam, inquiens: *Episcopus præterea tum impensas æstimet, quæ et in Religionis ingressu, et tempore professionis fieri solent pro vestitu, aut pro aliis rebus, ad ipsius puellæ, vel monasterii usum, commoditatemve pertinentibus; tum pecuniæ etiam summam præscribat, quam puella alimentorum nomine monasterio det; nisi census, aut alia bona immobilia, quorum annui fructus, ejusdem judicio, ad ea alimenta satis sint, monasterio attribuantur.* Mediam viam iniit Concilium Turonense, habitum anno 1583. quod *cap.* 17. *tom.* 10. Collectionis Harduini *col.* 1431. insinuat, Moniales, intra præfixum ab Episcopo numerum, gratìs omninò admittendas; ultra numerum verò, cum justa dote. Sed Concilium Avenionense anni 1594. *tit.* 50. *de Sanctimonialibus, ibid. col.* 1865. idem prorsùs servari jussit, quod S. Carolus sanciverat. In hac opinionum varietate, diu anceps hæserat Sacra Congregatio Concilii, et quandoque propenderat in Turonensium Patrum sententiam, sicuti à Fagnano accepimus; sed, cùm experientia didicerit, nullum reperiri adeo opulentum Sanctimonialium cœnobium, quod, ad reparanda quotidiana suorum redituum decrementa, non egeat novarum dotium accessione, firmiter tandem amplexata est S. Caroli decreta, eaque religiosè obser-

vari voluit : quod non solùm constat ex allegatis ejusdem decisionibus, sed adhuc clariùs ex alia, quæ refertur in Bibliotheca Præmonstratensi *pag.* 356. cujus verba sunt : *Non vestiantur Moniales, nec admittantur ad habitum, nisi priùs parentes, vel illi, ad quos earum cura spectat, promptam habuerint pecuniam pro dote, vel eleëmosyna consueta, et illam deposuerint solvendam monasterio post emissam professionem.* Etenim, utì ad rem perpendit Cabassutius *in theor. et prax. Jur. Canon. lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 13. non est expectanda, sed præcavenda arcta, et extrema monasteriorum necessitas, ne secus ea sequantur gravissima mala, quæ in animarum dispendium gravem monasteriorum inopiam plerumque comitantur : *Videmus* (inquit Cabassutius) *in permultis Virginum monasteriis, ad gravem inopiam redactis, fuisse eo quandoque redactos Prælatos, ut, solutâ clausurâ, Virgines ad proprios parentes transmiserint nutriendas, suasque operas, ne à propriis parentibus repellerentur, famulitia et opificia pro pane apud eos quærendo locaturas. Vidimus multoties, facilè dissipatis monasteriorum exiguis facultatibus, necesse fuisse, quasi in communi naufragio, ut singulæ Moniales privatim suo victui consulerent, suas operas externis pretio ad vitæ subsidium exhiberent, proprietatem rerum, quascumque corradere possent, sibi ad vitæ privatæ necessitates assererent, tempora orationi, vel lectioni destinata, manuum labori insumerent, colloquia cum externis, à quibus subsidium aliquod sperabant, miscerent; ex quibus contingeret, omnem interiorem et exteriorem disciplinam prorsùs evanescere.*

VI. Si hæc secum animo revolvat Episcopus, non statim illicitum et simoniacum pronunciabit dotale subsidium, quod à puellis se se in Religionem recipientibus exigitur, neque faciles aures præbebit suasionibus hominum, qui, ut propriæ parcant pe-

cuniæ, suasque filias, sine ullo sumptu, Religioni alendas tradant, monasteriorum opulentiam exaggerant, novamque pecuniam illis collatam, in inutiles, ac voluptuosos sumptus erogari, clamitant. Non idcirco tamen negamus, interdùm expedire, dotis quantitatem imminui, et quandoque etiam prorsùs remitti : sed, quod in peculiaribus circumstantiis, et consultâ priùs Sacrâ Congregatione Concilii, fieri decet, non poterit Synodali Constitutione generatim, atque universim faciendum decerni. Illud autem curabit Episcopus, ne ultra præfinitam dotem, monasterio pendendam, alia pecuniæ summa à puellis extorqueatur, in Monialium commodum, aliosve usus impendenda, qui ad puellæ sustentationem nequaquam pertinent : id quippe cùm nulla ratione cohonestari valeat, adhuc remanet sub censura *Extravag.* 1. *de simonia*, *inter comm.* ubi Urbanus V. utriusque sexûs Regularibus districtè inhibuit, ne ante, aut post cujusquam in Religionem ingressum, *quoscumque pastus*, *prandia*, *seu cœnas*, *pecunias*, *jocalia*, *aut res alias*, *etiam ad usum Ecclesiasticum*, *seu quemvis pium usum alium deputata*, *vel deputanda*, *directè*, *vel indirectè*, *petere*, *vel exigere quoque modo præsumant.*

VII. Modum quoque imponet sumptuosis apparatibus, musicis concentibus, comessationibus, aliisque hujusmodi, quæ cum magno familiarum impendio alicubi fieri solent in Monialium ingressu, et professione : omnem siquidem mundanam pompam, omnem profanum luxum dedecêre spirituales nuptias, quas eligit puella, quæ Deo et Religioni se devovet, scitè ponderat Navarrus *in tract. de reditibus Ecclesiasticis*, *in fine quæstionis primæ*, *pag.* 150. *edit. Romanæ* anni 1584. ubi hæc ad rem scripsit : *Quid quæso dicemus ad prodigas illas expensas*, *et profanos apparatus fieri solitos ex pacto tacito*, *vel expresso*, *dum puellæ vel ingrediuntur in*

monasterium, vel professionem emittunt? Quid aliud moderatius, quàm ut hæc vehementer interdicantur, et culpentur, et puniantur illæ, quæ taliter faciunt? Et simul etiam doceantur, quàm honestior apparet cunctis hæc inspicientibus, modesta quædam, humilisque temperantia, spirituali juncta contemplationi, quàm pomposa profanitas, mundanæ cuidam admixta voluptati, in funeralibus ejus, quæ per professionem moritur mundo, et nascitur, vel excrescit Deo. Videatur etiam Tournely *in Theologia Morali in Append. de simonia cap. 4. sect.* 3. ubi prædicta omnia amplissimè confirmantur.

VIII. Non multùm dissimiles iis præstationibus, quæ nomine dotis à Monialibus persolvuntur monasteriis, in quibus professionem emittunt, sunt aliæ quædam, quas Canonici solvunt vel ex consuetudine, vel ex antiquis Ecclesiarum Statutis, cùm primùm ad suorum Canonicatuum possessionem, aut cùm ad fructuum et distributionum participationem admittuntur. Hinc, sicuti Moniales in primo casu de nulla simoniæ labe notari possunt, et falleretur, si secus judicaret, Episcopus; ita idem dicendum est in secundo, si debitæ circumstantiæ concurrant. Gregorius IX. *in Cap. Jacobus, de simonia*, consuetudinem reprobat quorumdam Canonicorum, qui Fratribus in eorum Collegium recenter admissis quosdam peculiares proventus capere non permittebant, donec eos in prandio lautè tractassent. Sacrum etiam Tridentinum Concilium *sess.* 24. *cap.* 14. *de reform.* Episcopis hanc curam committit, ut diligenter cognoscant de hujus generis consuetudinibus, atque statutis, ne fortè aliqua simoniæ aut avaritiæ labes in præscribendis, exigendisque ejusmodi solutionibus se ingerat. Idque confirmat, et latiùs declarat Sanctus Pontifex Pius V. in sua Constitutione 64. quæ incipit *Durum nimis, Bullar. Roman. tom.* 2. quæ Constitutio refertur et innovatur in altera recen-

tiori Innocentii Papæ XII. incipiente *Ecclesiæ Catholicæ*, quam videre est *num.* 51. *in Bullario peculiari* ejusdem Innocentii XII. Cùm verò harum Legum sanctiones tunc locum habeant, cùm aut hujusmodi solutiones recens inductæ, et sine debita facultate sunt institutæ; aut, si ab antiquo tempore in usu sunt, cùm nec in Ecclesiæ utilitatem, nec in aliud opus pium erogantur, sed inter Canonicos dividuntur, ut rectè jam observarunt Doctores scribentes *in cit. cap. Jacobus*, videlicet Joannes Andreas *num.* 4. Butrius *num. itidem.* 4. Ostiensis *num.* 2. Zabarella *num.* 3. Boich. *num.* 8. *de simonia*, et colligitur ex ipso Concilio Tridentino *loc. cit.* ibi: *in usus pios non convertuntur*: utque etiam optimè advertit Sacra Congregatio Concilii, nobis in Secretarii munere tunc constitutis, in causa *Cassanen.* proposita, et resoluta die 3. Decembris 1718. cujus summam videre est *tom.* 1. *Thesauri Resol. pag.* 135. et in alia *Januen. Pactionum* proposita die 9. Decembris 1722. decisa verò die 16. Januarii 1723. de qua *tom.* 2. *prædicti Thesauri pag.* 256. *et* 261. cui jam in eadem sententia præiverat S. Carolus Borromæus, dum in executionem Tridentinorum Canonum Consiliaria sua Decreta ederet, relata à Thomassino *de Beneficiis part.* 3. *lib.* 1. *cap.* 61. *num.* 13. aut denique cùm eædem solutiones convertuntur quidem in utilitatem Ecclesiæ, et in usus pios, sed excedunt valorem fructuum, qui ex Præbenda Canonicali sex mensium spatio proveniunt; quod vetitum est in citata Constitutione S. Pii V. §. 4. hinc est, quòd, ubi ejusmodi solutiones ab antiquo tempore legitimè inductæ, et justam quantitatem non excedentes, utiliter et piè impendantur, si eas Episcopus, ob prætensum simoniæ vitium, reprobandas abolendasque statueret, inconsulto potiùs novitatis studio, quàm restaurandæ disciplinæ zelo, flagrare se ostenderet. Sanè *in cit. cap. Jacobus*, expressè re-

probantur etiam convivia et prandia in Can
rum ingressibus paranda, et meritò quiden
hæc neque in Ecclesiæ, aut Sacrarii benef
nec in usus pios cedant, sed privatorum sol
voluptati deserviant. Verùm, cùm magnæ p
que difficultates occurrere soleant in receptis
abolendis, ubi præsertim antiquâ consuetud
tantur; haud inopportunum erit hic adnotare,
præter veterem quamdam causam *Polinian*
dicta Congregatione Concilii judicatam annc
de qua *lib.* 4. *decretor. pag.* 9. altera quoque
titulus erat *Brugen.* majore partium studio
proposita fuit die 13. Augusti 1729. et die 3. s
tis mensis Septembris definita, in qua dictu
tolerari posse consuetudinem ab immemorabi
pore vigentem, ut novus Canonicus ceteros
lares convivio excipiat; dummodo id spontè
fiat, et moderatæ frugalitatis leges servent
videre licet *tom.* 4. *Thesaur. Resolut. pag.*
pag. 342. item *tom.* 5. *pag.* 54. §. *Consuetudo*
eamdem sententiam resoluta fuit alia causa *L*
proposita die 18. Julii 1733. et relata *in e*
Thesauri tom. 6. *pag.* 141. Quorum decretorum
tati magnopere suffragatur tenor *cap. Sanè*
Extravag. commun. de simonia.

CAPUT SEPTIMUM.

De aliis quibusdam Consiliis à probis Viris optimo sanè studio propositis, quæ tamen in Synodalibus Constitutionibus adoptata odiosam novitatis speciem induissent : ubi de Cantoribus Eunuchis, ac de musica, et instrumentis musicalibus, in Ecclesia tolerandis, vel prohibendis : item de lacte infantibus præbendo : et de Sectione Cæsarea.

Hoc etiam procul dubio ad Episcopi officium pertinet, ut Synodalibus decretis Ecclesiasticæ musicæ rationem, quatenus in diœcesi sua opus esse cognoverit, ad certas regulas exigat, atque componat; ut corda Fidelium ad pietatem excitet, non aures solas, sicuti fit in theatris inani voluptate demulceat. Quæ hac de re in nonnullarum diœcesium Synodis constituta sunt, collecta leguntur apud Van Espen *Jur. Eccles. univers. part.* 2. *tit.* 5. *cap.* 9. *num.* 27. *et seq.* Quid autem in sua Ecclesia servandum instituerit S. Carolus Borromæus, videri potest in illius Concilio Mediolanensi I. §. 51. *tom.* 10. Collectionis Harduini *col.* 687. De hac ipsa re in Synodo Avenionensi, anno 1594. habita, *tit.* 35. *de cantu Ecclesiastico*, hæc leguntur *cit. tom.* 10. *col.* 1856. *Musices numeros ad pietatis sensum permovendum salubriter adhibet Ecclesia. Quapropter ejus studium in cunctis Ecclesiis non solùm permittimus, verùm in dies augescere optamus. Ea tamen observatio habenda erit, ut non ad modulos profanarum cantionum tum Psalmi, tum cetera Ecclesiastica occinantur.* Nos autem in una ex nostris Epistolis encyclicis, quæ impressa est *Bullarii nostri tom.* 3. *num.* 3. plura congessimus, ex Patribus, Conciliis, et Ecclesiasticæ Historiæ monumentis desumpta, quæ ad materiam hanc illustrandam

opportuna judicavimus, quæ sanè plerisque piis Viris haud ingrata fuisse accepimus; sed tum ante illius Epistolæ editionem, tum etiam deinceps nonnullos fuisse novimus, qui pietatis studio incensi, summo conatu, licèt hucusque irrito, Episcopis suadere curaverunt, ut Synodalibus Constitutionibus novam insererent sanctionem, quâ eunuchi cantores ab Ecclesiasticis concentibus excluderentur; quòd et irregulares plerumque sint hujusmodi homines, cùm nemo ferè eunuchus fiat absque peccato; et ex tali prohibitione facilè eventurum esset, ut tolleretur abusus evirandi pueros; cùmque præterea dicerent, molles eunuchorum voces plurimùm in causa esse, ut Ecclesiarum cantus ad theatrales modulos maximè accedat; neque verò impossibile esse, eorum vocibus alias, puerorum præsertim, voces Ecclesiasticis Choris magis aptas subrogare.

II. Celebris profectò est magni Nicæni Concilii canon primus, qui sic habet: *Si quis à Medicis propter languorem desectus est, aut à barbaris abscissus, hic in Clero permaneat. Si quis autem se ipsum sanus abscidit, hunc et in Clero constitutum abstinere convenit, et deinceps nullum debere talium promoveri. Sicut autem hoc claret, quod de his, qui hanc rem affectant, audentque semetipsos abscindere, dictum sit; sic eos, quos aut barbari, aut domini castraverunt, si inveniuntur aliàs dignissimi, tales ad Clerum suscipit regula.* His consona omninò sunt, quæ statuta leguntur in antiquissimis Canonibus, qui Apostolorum dicuntur, *can.* 20. *et tribus sequentibus.* Ubi nempe cuilibet intelligere licet, casum à casu distingui: nimirùm eos, qui, aut Medicorum præcepto, et morbi necessitate sic exigente, evirati sint, aut qui hanc violentiam à barbaris perpessi fuerint, neque dejici à Clericali gradu quem obtinebant, neque ab ingressu in Clerum

rceri : contra verò, eos, qui ultrò se absciderint, ut abscindi permiserint, si Clerici fuerint, expellendos, si autem ordinari se postulent, nusquam promovendos edici. Hoc ipsum apertè jubent plures secretales Epistolæ Romanorum Pontificum, quæ extant in Collectione Gregorii IX. *tit. de corpore vitiatis ordinandis, vel non.* Neque desunt in corpore Juris Civilis severissimæ Leges adversùs eos editæ, qui sibi spontè, aut aliis, injuriam hanc inferre ausi fuerint. Videantur *l.* 3. §. *Qui hominem, et l.* 4. §. *Idem, ff. ad L. Cornel. de sicar.* Pluraque de hoc argumento videri possunt eruditè collecta à Christiano Lupo, à Joanne Cabassutio, et recentiùs à Josepho Catalano Presbytero *in notis ad cit. canonem primum Concilii Nicæni.*

III. Nihilominus inter Auctores morales proximè præteriti seculi orta et agitata fuit controversia, an, posito hujusmodi casu, quo pater filium eunuchum fieri permittat, neque filius dissentiat, et Medici nullum in eo vitæ periculum fore affirment, id autem in eum finem unicè fiat, ut filius inter Ecclesiæ cantores adscribi, et majore vocis suavitate officium hoc exercere valeat, atque ita honestum sibi victum parare, an inquam, his omnibus circumstantiis simul concurrentibus, talis filii viratio sine peccato fieri possit. In quo Pasqualigus *quæst.* 498. affirmativam sententiam amplexus fuit. Sed vicit apud plerosque, et facta est communior opinio negans. Inter Theologos morales legi possunt Cardinalis de Lugo *de Justitia et Jure tom.* 1. *disp.* 10. *sect.* 1. *num.* 23. Hurtado *Resol. moral. tom.* 2. *tract.* 12. *cap.* 1. *difficult.* 1. *num* 757. *et seq.* Gibalinus *de universa negotiatione tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 1. *art.* 3. *num.* 13. *et seq.* Thesaurus *de pœnis Ecclesiæ part.* 2. *cap.* 1. *in verb. Membrorum mutilatio* §. *Amplia secundo*, Theophilus Raynaudus *Oper. tom.* 14. in illo, cui titulus *Eunuchi nati, facti, mystici,*

cap. 5. §. 5. *per tot.* Diana *in edit. coord. tom.* 1. *tract.* 7. *resol.* 130. *num.* 3. Coton. *Controversiar. lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 103. *et* 104. Leander *Oper. moral. tom.* 9. *tract.* 3. *disp.* 4 *quæst.* 12. Præterea videri possunt Canonistæ scribentes *in cap. Ex parte, de corpore vitiatis, etc.* ùt putà Gonzalez *ibi num.* 5. Engel *num.* 12. Coninck *num.* 5. Wiestner *num.* 22. Schmalzgrueber *num.* 5.

IV. Et quidem validissima est ratio, cui horum sententia innititur. Homo enim non ita membrorum corporis sui dominus est, ut assentiri valeat abscissioni alicujus ex illis, præterquam si totius corporis salus et conservatio aliter obtineri nequeat; ùt de leprosis testatur Aëtius *lib.* 13. *cap.* 125. quòd per virilium amputationem ab exitiali hujusmodi morbo liberentur. Ita docent Theologi, duce S. Thomâ 2. 2. *quæst.* 65. *art.* 1. quem egregiè illustrat Sylvius *in Commentar. ad eumdem art.* 1. *conclus.* 2. Quare nec prætensa necessitas parandi sibi victum, nec laudabile propositum inserviendi Ecclesiæ in cantoris officio, satis justam rationem, aut causam suppeditant, ad excusandam à peccato ultroneam hominis evirationem. Gravissimâ porro censurâ damnatum olim fuit Leontii Presbyteri factum, qui apud Episcopum suum Eustatium accusatus, quòd cum puella quadam, nomine Eustolia, minùs honestè ageret, ideoque ab illius consuetudine abstinere jussus, ut se ab omni turpitudinis suspicione vindicaret, se ipsum abscidit; utì testantur S. Athanasius *in Apologia de fuga sua prope fin.* Socrates *Hist. lib.* 2. *cap.* 21. Theodoretus *lib.* 2. *cap.* 24. Nec aliter judicatum est de Origine, qui verum sensum non assequutus Evangelici illius textûs: *Sunt eunuchi, qui se ipsos castraverunt propter Regnum Cœlorum:* quo sibi liberum et tutum esset mulieres etiam sacris disciplinis instruere, medicamine sumpto, eunuchum se red-

didit, itaque Demetrii Alexandrini Episcopi sui judicio à sacra Ordinatione repulsus fuit; quamquam deinde, falsis ejusdem Demetrii testimonialibus litteris sibi procusis, ad Cæsariensem, et ad Hierosolymitanum Episcopos se contulit, à quibus sacros Ordines, et Presbyterium obtinuit, quod simultatum et dissensionum inter hos et Alexandrinum Episcopum causa fuit, utì narrant Eusebius *Hist. Eccles. lib.* 6. S.Epiphanius *hæres.* 64. *lib.* 2. S. Hieronymus *de Scriptorib. Ecclesiast. in Alexandro.* Plura de hac re collegit Binghamus, Auctor heterodoxus, *Origin. seu Antiquit. Eccles. tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. §. 9. Inter Pontificias Decretales relatas sub titulo *de corpore vitiatis*, una est Alexandri Papæ III. quæ incipit *Significavit*, ad Archiepiscopum Ravennatem conscripta, cui permittit Pontifex, ut misero cuidam Presbytero, qui stultè putans obsequium se præstare Deo, fecerat sibi virilia amputari, Sacerdotalis officii exercitium, excepto tamen Altaris ministerio, concedere valeat; quod ita intelligitur, ut benedicendi, et Sacramenta Baptismi, Pœnitentiæ, ac Extremæ Unctionis administrandi licentiam ipsi impertiri posset: sed an, ex ejusdem Indulti vi, officium Diaconi, aut Subdiaconi in Missa exercere posset, controvertitur inter Canonistas; quorum tamen plurimi negativam opinionem tuentur, ùt videre est apud Layman *in Comment. ad cit. Cap. Significavit.* Videatur etiam Thomassinus *de Benef. tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 83. *num.* 7.

V. Hæc omnia pleno quidem robore subsistunt; neque enim immutata est Ecclesiæ disciplina, quæ irregularitatis notam inurit eunucho, qui, extra necessitatem salvandæ vitæ, mutilationi suæ assensum præbuit; neque à peccato immunis, juxta communem sententiam paulò ante expositam, habendus est ille, qui, præter ejusmodi necessitatis ca-

sum, id agit, etiam ad conservandam vocis suavitatem, et ut idoneus Ecclesiæ cantor evadat. Unde, etiamsi adhuc in usu esset, quod olim servatum fuit, ut nemo castrari posset, nisi de licentia Episcopi; quemadmodum ex Theodoro Balsamone colligitur, et refertur per Janum à Costa *ad tit. Decretal. de corpore vitiatis*, ac per Thomassinum *de Benefic. part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 82. *num.* 5. crederemus, Episcopum nequaquam hujusmodi licentiam concedere posse ob eum finem, ut idoneos cantores sacris Ecclesiarum concentibus compararet : urget enim semper in oppositum adducta ratio, nunquam licitam esse membrorum humani corporis amputationem atque jacturam, nisi cùm totum corpus aliâ ratione ab interitu vindicari nequit; nec sufficientem esse causam ad id faciendum, sive mandandum, aut permittendum, quòd Ecclesiæ Chorus acutis vocibus opus habeat. Verumtamen, quod hìc quærimus, hoc demùm est : an in præsentibus rerum ac temporum circumstantiis, cùm nempe secularis potestas, quidquid civiles leges contra statuerint, haud infrequentes puerorum evirationes impunè fieri, saltem dissimulando, permittit, nec ampliùs ad id Episcoporum licentia postulatur; cùm in Ecclesiis jampridem invecta est ea musicæ ratio, quæ vix, aut ne vix quidem, absque eunuchorum vocibus sustineri valet; cùmque istorum voces in Ecclesiarum concentibus, et quidem in ipsa Romani Pontificis Capella, à multo jam tempore audiri consueverint : an, inquam, in his circumstantiis prudenter se gereret Episcopus, qui Synodali decreto à Choris musicis Ecclesiarum suarum eunuchos cantores eliminaret; an verò per hoc in hominum reprehensionem et odium, non sine publicæ tranquillitatis perturbatione, tamquam importunæ novitatis auctor, meritò incurreret.

VI. At hos itaque terminos redactâ quæstionis

summâ, non admodum difficilis videtur esse responsio; eaque, pro nostra quidem judicandi agendique ratione, piorum ejusmodi virorum studiis atque consiliis, de quibus initio dicebamus, contraria esse deberet, hac saltem de causa, ne Episcopus, cui populorum amor ad munus suum utiliter gerendum maximè necessarius est, eorum animos à se ultrò abalienare, sibique molestias et offensiones sine causa parare velle videatur. In hac nos sententia duæ res confirmant, de quibus in citata nostra encyclica Epistola fusiùs egimus. Una est, quòd, cùm in Concilio Tridentino à quibusdam Episcopis Ecclesiasticæ disciplinæ studiosis propositum fuisset, ut cantus musicus ab Ecclesiis omninò tolleretur, nec nisi Gregorianus canendi modus in ipsis retineretur; cùm tamen alii rectè animadvertissent, per hujusmodi novitatem innumeris querelis atque perturbationibus aditum apertum iri, hoc denique consilium captum fuit, non ut musici cantus in Ecclesiis prohiberentur, sed ut, certis propositis regulis, ad pietatis et gravitatis normam reformarentur. Altera est, quæ paucis abhinc annis examinata fuit quæstio de usu organi, aliorumque instrumentorum musicorum; quæ scilicet ab aliquibus optimo zelo ductis, ut in prædicta nostra Epistola innuimus, ab Ecclesiis removenda esse dicebantur: in quo quidem Pontificii Sacelli nostri, ac Metropolitanæ Lugdunensis Ecclesiæ, aliorumque Ecclesiarum, in quibus eorum usus nunquam receptus fuit, exempla ipsis favebant. Sed cùm alii pro organo, aliisque instrumentis in Ecclesiarum musica retinendis, pari studio certarent; et satis appareret, quàm difficile futurum esset eorum usum tollere ab iis Ecclesiis, in quibus jam pridem invectus erat, satiùs visum est, mediam viam tenere; nec omnia scilicet musica instrumenta in Ecclesiis permittere, nec omnia pro-

hibere : sed, organo, aliisque nonnullis instrumentis retentis, ea dumtaxat ab Ecclesiarum choris eliminare, quæ theatralibus ludis potiùs, quàm sacris locis et actionibus, convenire visa sunt; ùt in eadem Epistola nostra distinctiùs declaratum per nos fuit.

VII. Ab his duobus exemplis sapiens Episcopus colligere poterit, optimum omnium consilium fore, non ut ab Ecclesiarum musica eunuchorum voces removeat, sed ut potiùs caveat, ne theatrales modi ad Ecclesiasticos concentus transferantur, neve theatralibus instrumentis Ecclesiæ personent. Contrà verò, si qui ex Ecclesiæ Cantoribus Clerici sunt, ne hi in scenam ascendant; quod religiosissimè observatur à musicis Pontificiæ Capellæ. Denique, si eam in Diœcesi consuetudinem invenerit, ut musici in Ecclesiis, etiamsi Clerici non sint, superpellicio induti, officio fungantur, vel eam, ut hominum aspectui canentes non pateant, sed post transennam, seu cratem choro præfixam, se se contineant; laudabiles hujusmodi mores inviolatos servari, studiosissimè curet.

VIII. Illud denique cavendum est Episcopo, hâc præsertim ætate, quâ revixisse videntur viri illi Athenienses, de quibus *Actorum cap.* 17. dicitur: *Athenienses autem omnes, et advenæ hospites, ad nihil aliud vacabant, nisi aut dicere, aut audire aliquid novi*: ne scilicet istiusmodi hominum suasionibus ad ea attentanda inducatur, quæ licèt Ecclesiasticam disciplinam non respiciant, civilis tamen reipublicæ instituta, communemque vivendi rationem invertunt. Rem enarrabimus, quæ paucis antea annis nobis contigit. Infantes spurii, quos *projectos* dicimus, ad hospitale domicilium civitatis Bononiensis delati, interdum à nutricibus alebantur, celticâ lue, aliisque contagiosis morbis, infectis: ex quo fiebat, ut miseri illi pueruli luem

à cum lacte sugentes, aut citò interirent, aut
rpetuò ægrotarent. Ad prospiciendum tot inno-
ıtium infantium indemnitati, alium non suppe-
e modum, fuit nobis insinuatum, quàm illos
utrire lacte caprino, aut vaccæ, quod maximam
alogiam habere cum succo, quo fœtus humanus
tur in utero matris, ostendit egregius Physicus
rillus *in notis ad Ettmullerum edit. Neapol.* Quo
rò magis ad ejusmodi consilium capessendum nos
ducerent, illius auctores nobis exhibuêre formam
sis affabrè elaborati, per quod lac infantium ori
terat commodè instillari. Fuerat autem illud va-
ulum, jubente supremo Galliæ Senatu, ubi de
dem re erat deliberandum, adinventum, et de-
ıeatum à Regio Architecto du Val. Vidimus præ-
rea libellum, Gallico idiomate conscriptum, cui
ulus *Traité de la communication des maladies, et
s passions*: cujus Auctor pluribus argumentis pro-
re conatur, plurimùm expedire reipublicæ feli-
ati, ut omnes prorsùs infantes à capra potiùs,
t vacca enutriantur, quàm à matre aliave mu-
re, ne pravis animi affectionibus, quibus mu-
res plerumque scatent, imbuantur. At, qui ita
tiocinantur, non animadvertunt, se injurios esse
naturam, ejusque Auctorem, cujus summa pro-
dentia, non alia certè de causa, voluit, ut in
so puerperio matris ubera lacte intumescerent,
si ut inde nata proles vitæ caperet alimentum.
ıud equidem inficiamur, lactis qualitatem, ab
fantibus hausti, plurimùm conferre ad eorumdem
ores in bonam, aut malam partem inclinandos,
ıod benè advertit Cornelius à Lapide *in cap.* 21.
enes. vers. 7. sed hoc eodem argumento confici-
us, non esse brutorum lacte enutriendos, ne
utorum affectiones in se derivent, brutalesque
duant mores: ad quod allusit Ovidius, cùm ait:
c lac bibit ille leænæ: et Virgilius: *Hircanæque*

admorunt ubera tigres : quæ omnia ad rem ponderavit Mapheus Vegius Laudensis in suo Opere *de liberorum educatione lib.* 1. *cap.* 4. Quamobrem, ne violaremus instinctum non solis hominibus, sed et ceteris animantibus à natura inditum, inter quæ nullum sanè erit reperire, à quo genita proles relinquatur enutrienda alterius speciei bruto, curavimus quidem, ut nutrices perfectâ fruentes valetudine prædictos infantes lactarent; sed præstitum nobis à novitatum studiosis consilium ad tempus rejecimus, quo nutrices inveniri nequeant, et necessitas urgeat in earumdem locum subrogandi vaccas, seu capras : quod evenisse Romæ, cùm sæva ibi grassaretur pestilentia, narrat Cardinalis Gastaldus *in suo tract. de avertenda, et profliganda peste cap.* 5. *num.* 3. *et* 4.

IX. Plures etiam audivimus Episcopo insinuantes, ut gravi præcepto compellat matres ad proprios filios suis uberibus lactandos : neque istorum insinuatio, ritè expensa, deprehenditur prorsùs irrationabilis: etenim non solùm Ecclesiæ Patribus, sed etiam ethnicis Philosophis turpe, et absonum visum est, ut mater filium, quem in utero aluit, postquam peperit, alteri tradat enutriendum. Illas certè reprehendit Phavorinus Philosophus apud Aulum Gellium *Noct. Atticar. lib.* 12. *cap.* 1. inquiens : *Quod est enim hoc contra naturam imperfectum, atque dimidiatum matris genus, peperisse, ac statim ab se se abjecisse? Aluisse in utero sanguine suo nescio quid, quod non videret : non alere nunc suo lacte, quod videat jam viventem, jam hominem, jam matris officia implorantem?* Easdemque impietatis insimulat Messala apud Tacitum *dialog. de orat.* Ex Patribus verò S. Ambrosius *lib.* 1. *de Abraham cap.* 7. *num.* 63. *tom.* 1. *Oper. col.* 303. ex eo, quòd Sara lactaverit filium, infert : *Provocantur fœminæ meminisse dignitatis suæ, et lactare*

filios suos. Hæc enim matrum gratia, hic honos, quo filios propriis commendent viris. Et Gregorius Magnus *lib.* 11. *epist.* 64. ad Augustinum Anglorum Episcopum *in respons. ad interrogat.* 10. *tom.* 2: *Oper. col.* 1158. respondit, pravam consuetudinem effecisse, *ut mulieres filios, quos gignunt, nutrire contemnant, eosque aliis mulieribus ad nutriendum tradant. Quod videlicet* (addit) *ex sola causa incontinentiæ videtur inventum: quia, dum se continere nolunt, despiciunt lactare, quos gignunt.* Eodem modo loquuntur Clemens Alexandrinus *lib.* 3. *Pædagog.* Chrysostomus *hom. de nativ. Machab* aliique Patres, quos adducunt citatus Mapheus Vegius Laudensis *de liberor. educat. lib.* 1. *cap.* 4. *in Biblioth. maxim. Veter. Patr. tom.* 26. Cornelius à Lapide *in cit. cap.* 21. *Genes. vers.* 7. Theophilus Raynaudus *de Agno cereo cap.* 5. *num.* 1. *Oper. tom.* 10. Natalis Alexander *in Theolog. Dogmatico-Morali de Sacram. Matrim. lib.* 2. *cap.* 5. §. 2. *regul.* 17.

X. Quamobrem nonnulli Theologi, apud laudatum à Lapide, à gravi culpa non excusant matrem, quæ absque legitima causa se subtrahit ab onere, sibi à natura imposito, propriam lactandi prolem, quod, observante Magno Basilio *hom.* 9. *in hexaëmeron*, nulla quantumvis crudelissima fera subire detrectat: sed meliùs Navarrus *Manual. cap.* 14. *num.* 17. cui subscribit à Lapide, illam solius peccati venialis ream facit; urgente verò legitimâ causâ, ab omni culpa absolvit.

XI. Cùm autem, non una, sed multæ occurrere queant legitimæ causæ, propter quas matres licitè se à prædicto onere subducunt, ut, putà, si lacte careant, si malâ afficiantur valetudine, si numerosâ indigeant prole, et propterea huic procreandæ, priusquam consenescant, operam dare cupiant; idcirco Episcopus, ne novatoris notam obtineat, abstinere debet à præfato præcepto ferendo: sed

potiùs nobiles, et divites mulieres, à quibus dumtaxat solent filii lacte enutriendi nutricibus tradi, seriò monebit, atque hortabitur, ut sanctissimas fœminas imitentur, quæ suis uberibus filios lactarunt, utì Sara Isaac, Rebecca Jacob, Anna Samuëlem, ac ipsa Dei Genitrix Sanctissima Virgo Maria Filium suum Christum Dominum. Qua de re Natalis Alexander *loc. nuper cit.* ita scripsit : *Christianas mulieres adhortari operæ pretium est, ut filios suos propriis lactent uberibus, non alienis nutricibus tradant.*

XII. Fuerunt etiam, qui abolendum in partu proponerent usum sectionis cæsareæ; per quam nempe, mortuâ muliere gravidâ, si fœtus in illius utero adhuc vivere judicetur, chirurgicâ manu extrahitur, ut baptizetur, ejusque nutritioni ac vitæ omni ratione consulatur. Auctores autem citabant hujusmodi sectionem respuentes, eamque veluti sævam, et inutilem condemnantes, videlicet Paræum, Guillemæum, Ronfilcium, Hornium, Mauricæum, aliosque asserentes, fieri non posse, ut fœtus post matris mortem vel uno temporis momento vitam producat, cùm is unà cum matre interire necessariò debeat : quæ sententia est Gasparis Bahuini, Roderici de Castro, Merii, aliorumque nonnullorum de rebus anatomicis scribentium. Nos tamen istorum consiliis obsecundandum nobis esse non duximus; quin imò injungere et inculcare non omisimus, ut, quoties mulier aliqua decederet, quæ fœtum in utero vivum habere crederetur, hic, cùm primùm posset, per sectionem cæsaream ab illius corpore extraheretur.

XIII. In quo non modò Juris Civilis auctoritatem præ oculis habuimus ; cùm *in l. Vetat, ff. de mortuo inferendo*, ita scriptum sit : *Vetat*, seu, juxta aliam lectionem, *Negat Lex Regia, mulierem quæ prægnans mortua sit, humari, antequam partus ei excidatur. Is, qui contra fecerit, spem animantis cum gravida*

peremisse videtur : verùm etiam in primis nostrorum Theologorum doctrinam sequuti sumus, quorum dux est Thomas 3. *part. quæst.* 68. *art.* 11. *Ad tertium*, ubi ita scribit : *Si tamen mater mortua fuerit, vivente prole in utero, debet aperiri, ut puer baptizetur.* Hoc idem disertè præscribit Rituale Romanum *tit.* 7. *de baptizandis pueris* §. 3. Item Instructio à S. Carolo edita pro recta administratione Sacramenti Baptismatis *sub tit. de iis, quæ Parochus curet, cùm timetur de partu, Actor. Eccles. Mediol. part.* 4. *pag.* 502. ac Rituale Cardinalis Sanctorii *lib.* 1 *pag.* 18. prout etiam aliud promulgatum à Cardinale de Rohan *de Baptismo num.* 5. Et sanè, ubi reverà mortua sit mater, et vivus putetur fœtus in illius utero inclusus, nullus gravis Auctor inveniri poterit, qui sectionem cæsaream, utpote crudelem, aut inutilem, damnet; præsertim cùm plura exempla suppetant vivorum fœtuum è matrum defunctarum corporibus eâ ratione extractorum : quorum aliqui tamdíu vitalem spiritum duxerunt, donec baptismi lavacro ad meliorem vitam regenerari potuerint; alii verò longiùs vixisse, et ad virilem ætatem, ac etiam ad senectutem pervenisse dignoscuntur. Videatur hac de re, ex Theologis quidem, Theophilus Raynaudus *tom.* 14. *Operum* in Tractatu cui Titulus *De ortu infantium per sectionem cæsaream cap.* 2. ex Medicis verò, Auctor *Lexici universalis rei Medicæ*, quod Anglico primùm sermone conscriptum in Gallicam linguam translatum habetur, *tom.* 2. *in verb. Cæsarea Sectio*, item Heisterus *Institutionum Chirurgicarum tom.* 3. *part.* 2. *sect.* 5. *cap.* 3. *pag.* 70. *editionis Neapolitanæ anni* 1749. Ad comprobandam verò utilitatem, et necessitatem sectionis cæsareæ, cùm præsertim, defunctâ matre, concipere licet, illius prolem in utero extinctam non esse, peculiarem Librum edidit Franciscus Emmanuel Cangiamila, impressum Panormi anno 1745. in

quo solidis argumentis, et multâ eruditione susceptam causam agere non prætermisit. Porro in regestis Gregorii Papæ IX. quæ in Scriniis Vaticanis asservantur, *ad annum II.* adest illius Pontificis epistola 20. ad Doctores Facultatis Theologicæ Parisiensis conscripta, quæ etiam impressa legitur in Annalibus Raynaldi *ad annum* 1228. *num.* 29. *et seq.* et apud Bulæum *tom.* 3. *Historiæ Universitatis Parisiensis ad dictum annum*, in qua magno zelo et doctrinâ invehitur in eos, qui philosophicis subtilitatibus, et incertæ semper naturalium rerum scientiæ innixi, positos à Patribus terminos transferre, probatasque sacris Pastoribus, atque Theologis agendi regulas immutare præsumunt.

CAPUT OCTAVUM.

De censoria nota nimiæ severitatis, Synodalibus Constitutionibus falsò interdum inusta: ubi de præscribenda veste oblonga, et nigri coloris Clericis in sacris constitutis, aut beneficium Ecclesiasticum possidentibus.

Plures Synodales Constitutiones sunt in invidiam adductæ falsâ criminatione nimiæ severitatis; quæ tamen expensæ ad sacrorum canonum normam, deprehensæ sunt eorumdem rigorem potiùs temperasse. In nonnullis Synodis, aut Episcoporum Edictis, jussi sunt Clerici sive in Sacris constituti, sive Ecclesiasticum Beneficium possidentes, veste uti oblongâ nigri coloris, quam *talarem* appellamus, adjectâ pœnâ in contumaces. Adversùm has sanctiones, quas nimio rigore conspersas dictitabant, provocarunt Ecclesiastici ad Sacram Congregationem Concilii; sed semper provocantes succubuêre: quod videre est *in nostra Institut.* 71. et in Epistola Pastorali bon. mem. Cardinalis Lanfredini edita in

civitate Æsina anno 1740. *pag.* 287. *et seq.* Nihil quippe visum est corrigendum in decretis, quæ fulciebantur auctoritate Tridentini *sess.* 14. *cap.* 6. *de reform.* ubi, oportere, ait, *Clericos vestes proprio congruentes Ordini semper deferre;* subditque: *Omnes Ecclesiasticæ personæ, quantumcumque exemptæ, quæ aut in Sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia, aut Beneficia qualiacumque Ecclesiastica obtinuerint, si posteaquam ab Episcopo suo etiam per Edictum publicum moniti fuerint, honestum habitum Clericalem, illorum Ordini, ac dignitati congruentem, et juxta ipsius Episcopi ordinationem, et mandatum, non detulerint; per suspensionem ab Ordinibus ac officio, et Beneficio, ac fructibus, reditibus, et proventibus ipsorum Beneficiorum, necnon, si semel correpti, denuò in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum, et Beneficiorum hujusmodi coërceri possint, et debeant.* Neque Clerici Episcopi Edicto contravenientes suam idcirco excusare valent contumaciam, quòd Tridentinum talaris vestis non meminerit: siquidem, non ipsorum, sed Episcopi judicio statuendum à Tridentino permittitur, quænam vestis eorum Ordini, et dignitati conveniat. Quocirca Synodus Provincialis Mechliniensis, anni 1607. *tit.* 18. *cap.* 4. *tom.* 10. Collectionis Harduini *col.* 1958. Tridentini mentem sapienter interpretata, decrevit: *Quoniam mundana curiositas quotidianas adinvenit levitates, omnis ille habitus quibuslibet Ecclesiasticis personis interdictus sit, à quo Episcopus abstinendum mandarit.* Deinde, qui nolit se sacrorum canonum prorsùs imperitum ostendere, fateri cogitur, nullam aliam, nisi talarem, esse vestem Clericorum propriam, eorumque statui maximè convenientem. Equidem quamquam ultrò concedamus Sirmondo apud Labbeum *tom.* 2. *Concilior. pag.* 1817. Thomassino *de vet. et nov. Eccles. discipl. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 43. Binghamo *Orig.*

Eccles. lib. 6. *cap.* 4. §. 18. *volum.* 2. aliisque Eruditis affirmantibus, quinque prioribus seculis civiles Clericorum vestes modestiâ tantùm, non formâ, à communibus laïcorum vestibus discrepasse, quod rectè colligi agnoscimus *ex epist.* 4. *num.* 2. Cœlestini I. ad Episcopos provinciæ Viennensis, et Narbonensis, anno 428. data, ubi quosdam Sacerdotes reprehendens, qui, relicto habitu communi, *pallium* assumpserant, Philosophorum proprium, ait: *Unde hic habitus in Ecclesiis Gallicanis, ut tot annorum, tantorumque Pontificum in alterum habitum consuetudo vertatur? Discernendi à plebe, vel ceteris, sumus doctrinâ, non veste; conversatione, non habitu; mentis puritate, non cultu:* attamen nemo, putamus, inficiabitur, insequentibus seculis cœpisse Clericos etiam in exteriori corporis cultu à laïcis discerni. Etenim S. Gregorius Turonensis, qui VI. seculo vixit, *Hist. Franc. lib.* 5. *cap.* 14. eam vestium distinctionem jam inductam innuit, inquiens: *Merovechus tonsuratus est, mutatâque veste, quâ Clericis uti mos est, Presbyter ordinatur.* Eamdemque indumentorum differentiam ante seculum VII. receptam in Ecclesia Orientali, constat ex Synodo Trullana, habita anno 688. quæ illam jam ante præceptam asserit, ejusque observationem *can.* 27. inculcat, inquiens: *Nullus eorum, qui in Cleri catalogum relati sunt, vestem sibi non convenientem induat, neque in civitate degens, neque iter ingrediens; sed utatur vestibus, quæ iis, qui in Clerum relati sunt, attributæ fuêre. Si quis autem tale quid fecerit, unâ septimanâ segregetur: tom.* 3. Collectionis Harduini *col.* 1671. Illud porrò vestium discrimen in hoc potissimùm situm fuisse, quòd vestes Clericorum, licèt nondum à laïcalibus in colore discreparent, sicuti citatus Thomassinus *cap.* 46. existimat, essent tamen oblongæ, atque ad talos usque ferè productæ, ex pluribus conjicimus Conciliis. Concilium Germanicum, aucto-

ritate Sancti Bonifacii anno 742. celebratum, atque à Synodo Liptinensi insequentis anni 743. receptum, et approbatum, *can.* 7. *tom.* 3. Collectionis Harduini *col.* 1921. Presbyteris, et Diaconis vetuit, ne *sago*, id est, breviori veste, laïcorum more, uterentur: *Decrevimus quoque, ut Presbyteri, vel Diaconi, non sagis, laïcorum more, sed casulis utantur, ritu servorum Dei.* Et Synodus Romana, à Zacharia Papa eodem anno 743. habita, *can.* 3. idem præcepit, decernens, *ut Episcopus, Presbyter, et Diaconus seculari indumento minimè utantur, nisi ut condecet, tunicâ Sacerdotali: ibid. col.* 1927. Quibus in locis, neminem suspicari credimus, sermonem esse de veste, non civili, sed sacra: cui enim in mentem veniat, Presbyteros, et Diaconos eo tum sceleris devenisse, ut communibus vestibus induti ad Altare accederent sacris operaturi? Omnibus quippe compertum est, nunquam licuisse Christianæ Religionis ministris Divina celebrare Mysteria sine specialibus, atque ad eum tantùm usum destinatis sacris indumentis: sive hic ritus ab ipsis Apostolis fuerit traditus, quod existimant Cardinalis Bona *Rer. liturgic. lib.* 1. *cap.* 24. aliique plurimi, quos nos allegavimus *in nostra Instit.* 21. sive immediatè post Apostolos fuerit præscriptus, quod nullus in quæstionem adducit. Ambo propterea Concilia intelligenda sunt de veste communi Diaconorum, et Sacerdotum, quæ ab uno vocatur *casula*, ab altero *tunica;* sed utraque erat *talaris.* Casula enim, teste Rabano *Instit. Clericor. lib.* 1. *cap.* 21. dicta est per *diminutionem à casa, eò quòd totum hominem tegat, quasi minor casa.* Quamobrem Joannes Diaconus *in Vita S. Gregorii lib.* 2. *cap.* 45. etiam Monachorum vestem appellavit *casulam.* Et similiter *tunicam*, vestem fuisse, quæ ad talos usque descenderet, constat ex Tullio, qui *Orat.* 2. *in Catilinam*, milites Catilinæ deridebat, quòd *manicatis, et talaribus tunicis*

essent amicti : atque ex Hieronymo *Quæst. Hebr. in Gen. cap.* 37. *Oper. tom.* 3. *col.* 363.

II. De posterioribus seculis res certissima est, nullique obnoxia dubitationi, cùm innumeri occurrant Conciliorum canones, congesti à Thomassino *cit. lib.* 2. *cap.* 50. *et* 51. vestem talarem Clericis præscribentes. Quin imò adeo ejus usus invaluit, ut opus fuerit præcidere nimiam vestium talarium longitudinem, quæ in luxum, et pompam cœperat degenerare : quocirca Innocentius III. in Concilio Generali Lateranensi anni 1215. *can.* 16. relato *in Cap.* 15. *de vit. et honest. Clericor.* de Clericis loquens, statuit : *Clausa deferant desuper indumenta, nimiâ brevitate, vel longitudine non notanda :* et Concilium Toletanum anni 1324. *can.* 2. syrmata, id est oblongas vestes, humum verrentes, Clericis prohibuit : *Nullus Clericus supertunicale, vel tabardum deferat ita longum, quod, si ad pedes contingat, nullatenus tamen per terram trahatur; cùm hæc, non honestas, sed superfluitas et indecentia censeatur : tom.* 7. Collectionis Harduini *col.* 1486.

III. Ad recentiora porrò tempora descendendo, ferè omnia, quæ post Tridentinum celebrata sunt Concilia, Clericos adigerunt ad gestandam vestem talarem, et quidem nigri coloris, ad quem, utì Thomassinus observat, non erant antea certâ lege adstricti, sed poterant alio quolibet, modò decenti, et modesto, uti. S. Carolus Borromæus in suo Concilio Provinciali Mediolanensi I. *part.* 2. de Clericorum vestitu loquens, *part.* 1. *Actor. Eccles. Mediol. pag.* 18. ait : *In omni vestitu color tantùm niger adhibeatur..... externa vestis simplex, ac talaris erit.* In Concilio Mechliniensi anni 1570. *tit. de vit. et honest. Cleric. cap.* 3 *tom.* 10. Collectionis Harduini *col.* 1195. jubentur Clerici majorum Ordinum, cùm in publicum prodeunt, gestare *vestem talarem.* Concilium Remense anni 1583. *tit. de Clericis in*

enere num. 8. *ibid. col.* 1292. *Veste Ecclesiasticâ, áque talari, ac decenti utantur omnes Clerici.* Concilium Burdigalense ejusdem anni *tit.* 21. *ibid. col.* 1359. *Vestes eorum sint talares.* Quodque notabilius est, Concilium Provinciale Narbonense anni 1609. *cap.* 41. *tom.* 11. Collectionis Harduini *col.* 44. Clericos etiam noctu incedentes ad deterendam vestem talarem obligavit : *Noctu incedentes ex causa rationabili, togas talares deferant.* Provincialibus concinunt innumeræ Synodi Diœcesanæ, congestæ à Genetto *Theol. moral. tom.* 2. *tract.* 1. *cap.* 9. et in Appendice ad Synodum Fulginatensem Episcopi Baptistelli *pag.* 172. *et seq.*

IV. Quare sacrorum canonum rigorem non augent, sed emolliunt Synodales Constitutiones, quæ obligationem deferendi vestem talarem, à pluribus Conciliis omnibus Clericis generatim impositam, ad solos limitant Clericos majorum Ordinum, aut Ecclesiasticum possidentes Beneficium : et majori adhuc indulgentiâ lenitum reputari debet Episcopale Edictum solos compellens Sacerdotes ad eam saltem induendam, cùm Ecclesiam ingrediuntur sacris operaturi ; cujusmodi illud est, quod à nobis promulgatum fuit in nostra diœcesi Bononiensi, de quo plura *in nostra Instit.* 34. et *Instit.* 71.

CAPUT NONUM.

A severitatis nota vindicatur Synodalis Constitutio, quâ Clericis interdicitur usus comæ supposititicæ, vulgò Parrucca.

Clericalem modestiam dedecere plerisque Episcopis visa est coma suppositicia, vulgò *Parrucca*, cujus proinde usum Clericis in suis Synodis inhibuêre. Ita quippe statutum comperimus in Diœcesana Sy-

nodo Melitensi anni 1703. *sess.* 3. *cap.* 1. Pisana anni 1708. *cap.* 25. Montis Falisci anni 1710. *cap. ultim.* Portalegrensi 1714. *sess.* 3. *cap.* 1. aliisque allegatis à Thiers in Tractatu inscripto *Histoire des Perruques.* Licèt autem etiam ejusmodi prohibitiones sanctioribus Ecclesiæ legibus essent accommodatæ, ùt mox ostendetur; nihilominus Clericorum querelas non evasêre, qui nimiam prætexentes earumdem severitatem, eas eludere tentarunt : sed frustrà; quoniam Sacra Congregatio Concilii illas sustinuit, suisque corroboravit decretis, et solùm aliquando censurarum pœnas in prohibitionis transgressores ipso jure illatas nonnihil censuit mitigandas. Sarnellus Episcopus Vigiliensis anno 1697. usum comæ fictitiæ suis Clericis ademit sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda. Appellarunt Ecclesiastici ad Sedem Apostolicam : sed in Congregatione particulari, habita 20. Maji 1699. Edictum approbatum fuit quoad Clericos constitutos in Sacris, aut Beneficium Ecclesiasticum possidentes; quod verò attinet ad Clericos minorum Ordinum, nullum obtinentes Ecclesiasticum Beneficium, responsum est, pœnam esse moderandam, sed, firmâ remanente prohibitione, in contumaces aliis pœnis animadvertendum, ad normam sacrorum canonum, et sacri Concilii Tridentini *cap.* 6. *sess.* 23. *de reform.* utì habetur *lib.* 49. *Decretor. pag.*206. et referunt memoratus Sarnellus *ad calcem tom.* 3. *Epistolar. in discurs.* adversùs fictitias Ecclesiasticorum comas *cap.* 13. et Monacell. *in formul. legal. in Append. tom.* 1. *fol.* 359. *num.* 19. *et* 20. Ab hujus particularis Congregationis sententia ne latum quidem unguem discedens Episcopus Melphitensis, anno 1721. omnes quidem Clericos à gestanda coma ascititia abstinere jussit; sed idem faciens discrimen, quod prædicta Sacra Congregatio duxerat observandum, Clericos majorum Ordinum, aut Ecclesiastico

Beneficio donatos, ab ea deferenda compescuit pœnâ excommunicationis; ceteros verò aliis pœnis, arbitrio suo, irrogandis. De hujusce Edicti viribus, quod tamquam nimiùm severum traducebatur, disputatum fuit in Sacra Congregatione Concilii die 8. Augusti 1722. cùmque nos, qui tunc temporis ejusdem Sacræ Congregationis Secretarium agebamus, omnia, quæ ad illud fulciendum erant opportuna, descripserimus in consueto folio, quod pro nostro munere exaravimus, fuit quoad omnes suî partes approbatum; utì videre est *tom.* 2. *Thesaur. Resolut. pag.* 206. *et seq.*

II. Porro, ne quispiam deinceps contra similia decreta, quæ ab Episcopis fiant, mussitare audeat, si Sacræ Congregationis auctoritati, utì par esset, non acquiescat, rationes audiat à nobis in præfata causa *Melphitensi* indicatas, propter quas coma fictitia jure ac meritò Ecclesiasticis interdicitur. Consuevisse olim fœminas alienis capillis caput exornare, eruitur ex Martiali, qui pluribus in locis eas carpit, quæ propriam senectutem hâc ementitâ arte obtegebant. Sic *lib.* 6. *epig.* 10.

Jurat capillos esse, quos emit, suos
Fabulla. Numquid illa, Paulle, pejerat?

Et *lib.* 12. *epig.* 21.

Dentibus, atque comis, nec te pudet, uteris emptis:
Quid facies oculo, Lælia? non emitur.

Ad eumdem morem allusit Ovidius *lib.* 3. *de arte, etc.*

Fœmina procedit densissima crinibus emptis,
Proque suis, alios efficit œre suos.

In Anthologia pariter occurrit epigramma Lucilii in quamdam Nicyllam, quæ emerat galericulum atrum, ut, dissimulatâ senectute, canos suos velare posset, quod Hadrianus Junius *libell. de coma cap.* 1. latinè sic reddidit:

Fingere te perhibent quidam, Nicylla, capillos,
Quos mercata atros ipsa foro extuleras.

Quare Hieronymus *epist.* 38. ad Marcellum, *num.* 3 inquit: *Nec numerus annorum potest docere, quòd vetulæ sint, quæ capillis alienis verticem struunt*: atque *epist.* 130. ad Demetriadem, muliebrem cultum describens, *num.* 7. ait: *Quando eras in seculo, ea, quæ erant seculi, diligebas, polire faciem purpurisso, et cerussâ ora depingere, ornare crinem, et alienis capillis turritum verticem struere*: turritum verò verticem vocat, quia ex alienis capillis tutulus efficiebatur, quem Lucanus nominat *turritam frontis coronam*, et Prudentius *in psychomachia*, fœminæ lascivæ, atque superbæ turritum caput tribuit:

Turritum tortis caput accumularat crinibus. In hunc vanum mulierum luxum invehitur Tertullianus *lib.* 2. *cap.* 7. *de cultu fœminar.* inquiens: *Si non pudet enormitatis, pudeat inquinamenti: ne exuvias alieni capitis, forsan immundi, forsan nocentis, et gehennæ destinati, sancto, et Christiano capiti supparetis.* Eumdemque reprehendit Clemens Alexandrinus *Pædagog. lib.* 3. *cap.* 11. ubi ait: *Alienorum capillorum appositiones sunt omninò rejiciendæ, et externas comas capiti adhibere est maximè impium, quo fit, ut mortuis pilis cranium induant. Cui enim manum imponit Presbyter? Cui autem benedicit? Non mulieri, quæ est ornata, sed alienis capillis, et per ipsos alii capiti.*

III. Ex hoc verò, quòd Patres hanc fœditatem in solis fœminis reprehendant, infert Christianus Lupus *in Dissert. de S. Leonis IX. Actis cap.* 15. eam tunc omnibus ubique viris fuisse incognitam, ac primùm in Anglia sub Guillelmo II. aut ejus Successore Henrico I. in fine XI. aut initio XII. seculi cœpisse ab iisdem usurpari: quod tamen monstrum, addit, diu in ea tantùm Insula latitasse, nec alias permeasse regiones. At Thiers *in citato Tractatu cap.* 1. pluribus

probat, jampridem fictum capillitium ab effœminatis viris adhibitum; quod præ ceteris, quæ idem Auctor ibidem adducit, nobis suadet Rufus Festus Avienus, Poëta Christianus, Augustino coævus, qui *carmine* 10. equitem manifestè describit, cujus caput erat supposititiâ comâ redimitum, inquiens:

Calvus eques capiti solitus religare capillos,
Atque alias nitido vertice ferre comas.
Hujus ab adverso Boreæ spiramina præstant
Ridiculum, populo conspiciente, caput.
Nam mox dejecto nituit frons nuda galero,
Discolor, apposita quæ fuit antè, coma.

Ceterùm, quidquid sit de tempore, quo hujus generis tegmen, ab alienis capillis emendicatum, cœperit à viris adhiberi, neminem reperiri putamus, qui credat, illud etiam à Clericis antiquitùs usurpatum. Ecquis sibi animo fingat, licuisse unquam Clericis extraneam comam suo capiti superinducere, qui sacræ militiæ per comæ abscissionem adscribebantur, ita ut idem esset Clericum fieri, ac detonderi? utì observat Mabillonius *in præfat. ad sec. III. Act. Benedict. part.* 1. *num.* 18. *et* 19. quique semel detonsi nunquam deinceps comam alere, sed semper attonso capite incedere tenebantur; quod constat ex Synodo circa annum 450. sub S. Patricio in Hibernia celebrata, *can.* 6. Collectionis Harduini *tom.* 1. *col.* 1791. *ex cap.* 66. Martini Bracarensis *tom.* 3. ejusdem Collectionis *col.* 398. atque ex Concilio Toletano IV. anni 633. *can.* 41. *eod. tom.* 3. *col.* 588. Quin imò nullâ ratione fingere possumus, fuisse unquam usum comæ fictitiæ in Clericis toleratum, cùm potiùs quilibet eorum, qui comam laxare præsumeret, etiam invitus, et reluctans, per Archidiaconum jussus sit detonderi à Concilio Agathensi anni 506. *can.* 2. relato *dist.* 23. *Can.* 22. et ab Alexandro III. *in Cap.* 7. *de vit. et honest.*

Clericor. Clerici, qui comam nutriunt et barbam, etiam inviti à suis Archidiaconis tondeantur.

IV. Adeo porrò verum est, Clericos à ficto capillitio ad hæc usque postrema tempora abhorruisse, ut Synodi tam Provinciales, quàm Diœcesanæ, à Tridentino ad præcedentis seculi finem coactæ, illis dumtaxat inhibuerint capillos intortos, cincinnatos, seu calamistratos gestare, nullâ suppositiæ comæ factâ mentione. Sic Synodus Provincialis Mediolanensis I. *part.* 2. *Actor. Eccl. Mediol. part.* 1. *pag.* 18. *Ita sint abraso capillo, ut tonsura conspicua sit omnibus. Comam verò, et barbam ne studiosè nutriant: capillis simplicem cultum adhibeant.* Synodus Provincialis Bituricensis, anni 1584. *tit.* 25. *c.* 3. *Clerici crines calamistratos, ac retortos non habeant.* Diœcesana Synodus Ravennatensis, anni 1607. *tit. de vit. et honest. Clericor. cap.* 1. *Capillos ne gerant calamistratos, nec supra frontem eminentiores.* Synodus Lucensis, anni 1625. *de vit. et honest. Clericor. cap.* 2. *Comas calamistratas, more fœminarum, ne gestent.* Synodus Amalphitana anni 1639. *eod. tit. cap.* 2. *Cincinnos, et comam ne nutriant.* Ex hoc autem, quòd tot Synodi, de Clericorum honestate sollicitæ, fictitiam comam, quæ certè majorem præsefert vanitatem, quàm proprii capilli studiosè cincinnati, silentio præterierint, utique argumentum elicitur, inquit laudatus Thiers, ad probandum, nondum Clericos ausos fuisse ab extraneis capillis illum ornatum quærere, quem ex propriis suo capiti aptare prohibebantur. Sed, cùm postea eodem muliebri cultu et ipsi delectari cœperint, huic abusui contra Clericalem honestatem inolescenti obstitêre posteriores Synodi, quarum nonnullas indicavimus, ab eodem Thiers accuratè collectæ; et rectè quidem: nam per ficti capillitii usum Tonsura clericalis, à sacris canonibus tantopere commendata, prorsùs exolescit, omnesque canones

r, quibus capillis affabrè concinnandis
ostinere jubentur. Ad hæc, nullâ ratione
ricis tolerandum, quod etiam heterodoxus
artinus Schoockius *exercit.* 24. *de coma, et*
fin. in omnibus Christianis improbavit,
Ingenuè profiteor, me non videre quomodo
æ capitis exuviæ excusari possint, cùm
apud omnes rationes eædem exosæ fuerint.
hactenùs diximus, rationabilem, et juri
m ostendunt Synodalem Constitutionem,
nterdicentem usum comæ supposititiæ.
niam non potest Legislator singulos præ-
culiares casus, omnesque suâ lege com-
pedit profectò, ut in ipsamet Constitu-
Edicto, facultatem, quâ ceteroquin pol-
xpressè reservet, fictum capillitium illis
di, qui, Medicorum judicio, valetudinis
indigent: quod prudenter factum anim-
s in Diœcesana Synodo Bononiensi anni
3. *cap.* 1. ubi similis Constitutio hâc mi-
nitatione: *Nisi ex causa nobis, vel Vicario*
nita, indulgendum ad tempus arbitrabi-
e in Synodo Asculana anni 1718. *cap.* 20.
ta, et rationabili causa dispensationem
it. Caveat tamen Episcopus, ne hanc ve-
ţiatur, nisi, præter causam, etiam co-
n, quam Clerici gestare cupiunt, diligen-
examinaverit: non alia siquidem est
æcipuè si sint in Sacris constituti, per-
nisi quæ nullam præseferat vanitatem;
it moderatione, ac modestiâ concinnata,
s manifestè appareat, eam ob meram ne-
non ad luxum, et pompam, ad capitis
entum, sed tegumentum, adhiberi. Ca-
erea, ne ulli Sacerdoti licentiam conce-
Sacrificium celebrandi cum ascititia
mvis enim Theophilus Raynaudus *Oper.*

10.

tom. 13. *de pileo, et ceteris capitis tegminibus sect.* 2. §. *Nunc è contrario, circa finem*, et Pasqualigus *de Sacrif. nov. Leg. quæst.* 832. licere opinentur Sacerdoti Sacris operari cum ficto capillitio, ita suo apiti aptato, ut à vera, et naturali coma internosci nequeat, atque insuper apud sæpè citatum Thier *cap.* 20. extet licentia à Cardinali Hieronymo Grimaldi, Archiepiscopo Aquensi, cuidam Sacerdoti concessa, Missam celebrandi cum coma suppositi tia; attamen certum est Raynaudum, et Pasqualigum falli, ac Cardinalem Grimaldum suæ potesta tis limites prætergressum: etenim, utì benè ratiocinatur Reiffenstuel *ad. lib.* 3. *Decretal. tit.* 1. *num.* 91. nemo sanæ mentis inficiari potest, per fictum capillitium Sacerdotis caput velari, et coöperiri; in Altari autem coöperto capite ministrare, no Episcopo quidem permittendum, statuit Zacharias Papa in Concilio Romano anni 743. *cap.* 13. relato *dist.* 1. *de Consecrat. can.* 57. *Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, ad solemnia Missarum celebranda præsumat cum baculo introire, aut velato capite Altario Dei assistere: quoniam et Apostolus prohibet, viros velato capite orare in Ecclesia: et qui temerè præsumpserit, communione privetur.* Cullibet verò compertum est, non posse Episcopum relaxare legem à Superiore latam, neque alteri illam licentiam impertiri, quam sibimetipsi concedere nequit. Quocirca Sacra Rituum Congregatio die 31. Januarii 1626. et 24. Aprilis ejusdem anni, apud Gavantum *in comment. ad rubr. Missal. part.* 2. *tit.* 2. decrevit: *Nemo audeat uti pileolo in celebrationem Missarum, sine expressa licentia Sedis Apostolicæ, non obstante quâcumque contrariâ consuetudine.* Cùmque in Congregatione particulari ab Alexandro VIII. anno 1690. deputata, fuerit spe ciatim discussus articulus, de quo in præsens tra ctamus, an scilicet *pileoli* nomine comprehendatu

etiam coma supposititia, ita ut neque cum hac fas sit Sacerdoti, sine dispensatione Papæ Missam facere, etiamsi illa sit decens, et modesta, qualem Pasqualigus, et Raynaudus permiserunt; responsum fuit, *comprehendi* : sicut refert Ursaya *Institut. criminal. lib.* 1. *tit.* 10. §. 4. *num.* 51. in cujus quidem decreti sequelam Innocentius XII. per suos Apostolicos Nuntios, locorum Ordinarios moneri jussit, ne quemquam permitterent, sine Apostolicæ Sedis privilegio, cum adulterino capillitio sacrosanctum peragere Missæ Sacrificium: quemadmodum refert citatus Reiffenstuel. Quæ omnia uberiùs à nobis expensa fuère in citato folio pro Sacra Congregatione Concilii exarato, atque *in nostra Instit.* 34. et *Instit.* 96.

CAPUT DECIMUM.

Alia ejusdem censuræ Synodalibus Constitutionibus immeritò inustæ exempla : ubi de ludis, et venationibus, choreis, spectaculisque, quæ Clericis interdicuntur.

Post vestes, et fictam comam, earumque fucos, ad quasdam Clericis vetitas actiones sermonem convertimus. *In can.* 42. *et* 43. *aliàs* 35. inter vulgares Apostolicos, sub anathematis pœna arcentur Clerici ab alearum lusu : *Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aleæ, atque ebrietati deserviens, aut desinat, aut certè damnetur. Subdiaconus, aut Lector, aut Cantor similia faciens, aut desinat, aut communione privetur. Similiter etiam laïci.* Et Concilium Eliberitanum *can.* 79. *tom.* 1. Collectionis Harduini *col.* 258. quotquot aleis luderent, à communione separandos decrevit : *Si quis Fidelis aleâ, id est tabulâ luserit nummos, placuit eum abstineri: et, si emendatus cessaverit, post annum poterit com-*

munioni reconciliari. Putat quidem Albaspinæus *Observat. ad hunc canonem*, ideo Fideles aleis ludentes, fuisse tam gravi pœnâ punitos, quia tunc temporis, quo nondum extincta erat ethnica superstitio, effigies falsorum numinum habebantur pro numeris, eorumque nomen invocari solebat, ut felicissimus eveniret aleæ jactus : at, si res ita se habuisset, longè adhuc graviori pœnâ in ludentes Fideles, tamquam in idololatras, fuisset animadversum : quocirca veriùs putamus, alearum lusum omnibus quidem Christianis, sed speciatim Ecclesiasticis prohibitum, ob eamdem rationem, propter quam illum damnarunt Cornelius Tacitus in *lib. de moribus Germanor. cap.* 24. et Ammianus Marcellinus *lib.* 14. *cap.* 19. et *lib.* 28. *cap.* 22. quia nimirùm per illum homines ad fraudes, fallacias, mendacia, perjuria, furta, aliaque enormia scelera inclinantur. *Alea* siquidem (ajebat Petrus Blesensis *epist.* 74.) *perjurii*, *furti*, *sacrilegii mater est.* Qua etiam de causa vetustæ leges Romanorum, quas laudet Taylor *duct. dubit. lib.* 4. *cap.* 1. aleatores exilio, aliisque multarunt severis pœnis : et Justinianus Imperator *leg.* 1. *Cod. de aleatoribus* sancivit, ut victus in aleæ lusu, non posset conveniri; et, si solvisset, tam ipse, quàm ejus hæredes, etiam post triginta annos haberent repetitionem adversùs victorem.

II. Sed, utcumque præfati canones explicentur, nullo pacto declinari possunt posteriores Ecclesiæ Constitutiones, quæ Clericos ab alearum, taxillorum, aliisque ludis cohibuêre. Atque, ut prætereamus antiquiores canones, congestos à Christiano Lupo *in notis ad can.* 50. *Trullanum tom.* 2. *pag.* 948. Synodus Romana sub Eugenio II. *can.* 11. *tom.* 5. Collectionis Harduini *col.* 66. adeo indecorum putavit, Sacerdotem ludis operam dare, ut, ne ludentes quidem spectare fas illi esse, statuerit : *Sacer-*

edulè Divina debet perscrutari, et ammonere
ia.... Quamobrem ludos aliquos coram se fieri
lelectetur. Transgressor quippe inventus, am-
ione Episcopi ulteriùs agere desinat : sin au-
canonicè judicetur. Eugenii autem prohibitio-
nstauravit Innocentius III. in Concilio Generali
nensi, relato *in Cap.* 15. *de vit. et honest. Cle-*
Clericis præcipiens : *Ad aleas, et taxillos ne*
t, nec hujusmodi ludis intersint. Quotquot
post Innocentium celebratæ sunt Synodi,
ecretali inhærentes, ab iisdem ludis Clericos
longè abesse jusserunt. Ita quippe sanxêre
ium Biterrense anni 1255. *can.* 24. Salisbur-
nni 1420. *cap.* 4. Toletanum anni 1473. *can.* 11.
e congesta à Thomassino *de vet. et nov. Eccles.*
l. part. 3. *lib.* 3. *cap.* 46.

Quamvis porrò sacri canones alearum dumta-
et taxillorum ludi plerumque meminerint,
n tamen lusum prohibere voluisse, à fortuna
, quàm ab industria, et arte, pendentem,
tunè animadvertunt Valensis *ad tit.* 1. *lib.*
etal. num. 12. et S. Antoninus *Summ. part.* 2.
ap. 23. Quin imò Tuldenus *ad tit. Cod. de alea-*
, magis adhuc generatim accipiendam voluit
n legum civilium prohibitionem, quam ad
n lusum, lucri causâ exercitum, extendit,
ns : *Non tantùm tesserarum lusus, sed qui-*
e alius, perinde à fortunæ eventu, imò vel
rtia pendens, continetur, et in lucrum exer-
mprobatur. Quare Concilium Tridentinum *sess.*
. 12. *de reform.* non ab hoc, aut ab illo, sed
sim *ab illicitis* ludis Clericis abstinendum edi-
piscoporùm scilicet judicio relinquens, deter-
, pro diversis personarum, locorum, et
rum conditionibus, quinam essent illiciti re-
li. Tridentino statim obsequens S. Carolus Bor-
s, in suo Concilio Provinciali Mediolanensi I.

part. 2. *Actor. Eccl. Mediol. part.* 1. *pag.* 19. accuratum habuit delectum ludorum, quibus fas, quibus nefas esset Clericis se se oblectare; eosque potissimùm abstinere voluit à ludo *aleæ, et tesserarum, ac talorum, atque à globis, qui malleis ligneis impelluntur, item follis, id est pilæ majoris.* Alia verò alibi celebrata Concilia, unanimi pariter consensione, lusum alearum, seu pictarum pagellarum, et taxillorum, Clericis indecentem, atque illicitum declararunt; alios verò ludos plerumque speciatim non nominarunt, sed generatim omnem ludum Clericis vetitum dixère, qui eorum statui indecorus videretur. Ita Concilium Burdigalense anni 1583. *tit.* 21. *de vita et moribus Cleric. tom.* 10. Collectionis Harduini *col.* 1359. *Ab alea, tesseris, chartis, et quovis alio vetito, et indecoro ludo, cùm privatim, tum publicè penitùs abstineant.* Concilium Aquense anni 1585. *tit. de vit. et honestat. Clericor. ibid. col.* 1543. *Ne pagellis pictis, aut aleâ, aliove hujusmodi ludi genere ludant, aut ludentes spectent.* Narbonense anni 1607. *cap.* 41. *tom.* 11. Collectionis Harduini *col.* 44. *Non ludant aleis, tesseris, chartis, aut alio ludo prohibito, vel indecoro, præsertim publicè.*

IV. Dubitari autem solet, an inter indecoros, ac proinde illicitos, recenseri debeat ludus *scachorum.* Illum certè damnavit S. Petrus Damianus *opusc.* 20. *cap.* 7. *tom.* 3. *Oper.* graviter objurgans Florentinorum Episcopum, secum iter agentem, quem scachis ad fallendum tempus, semel lusisse deprehenderat: cùmque Episcopus, ad se excusandum, scachos ab aleis distinguere conaretur, S. Petrus *ibidem* Episcopi excusationem in hunc modum refellit: *Scachum Scriptura non ponit, sed utriusque ludi genus aleæ nomine comprehendit. Quapropter, dum alea prohibetur, et nominatim de scacho nihil dicitur, constat procul dubio, utrumque genus uno vocabulo comprehensum, unius sententiæ auctoritate*

damnatum. Et, ne quispiam Damianum nimio zelo abreptum existimet, audiat Cardinalem Baronium *ad annum* 1061. *num.* 42. ita illum, ejusque sententiam defendentem : *Quem sciolus quispiam redarguat hallucinatum, dum sub aleis redigit scachos, quos non, ùt aleas, dubia fortuna volvit, sed humani ingenii acumen exercet. Sit utcumque velit, ad Pauli sententiam redigendi procul dubio sunt Sacerdotes, quâ ait, non licere, quæ non expediunt; non licere, quæ non ædificant*. Neque Damiano refragatur Concilium Mexicanum anni 1585. confirmatum à Sixto V anno 1589. quod *lib.* 3. *tit.* 5. *tom.* 10. Collectionis Harduini *col.* 1671. scachorum ludum licitum reputans, Clericis permisit : Damianus quippe Episcopum reprehendit, qui *in spatiosa domo cum commeantium turba resedit*, iisque astantibus, vespertinum tempus in scachorum vanitate consumpserat : Concilium autem Mexicanum Clericos ludere permisit in occulto tantùm, honestæ recreationis causâ, et adjectâ lege, ne multum pecuniæ in eum lusum impenderent : *Scachis* (inquit) *aut aliis ludis permissis, ne ludant in locis publicis, aut in domibus, quo ad id multitudo hominum convenit, veluti in domibus aromaticorum, aut tonsorum. Si autem in occulto ludos licitos hujusmodi exercuerint, numerosa pecunia in eis non intercedat : aliter enim pro qualitate excessûs corrigentur.*

V. Hæc, quæ jam diligenter à nobis expensa sunt *in nostra Institut.* 37. non abs re hìc duximus repetenda ; ad nostrum etenim collineant scopum absolvendi à nimiæ severitatis censura Episcopales Constitutiones, arcentes Clericos ab alearum, taxillorum, aliove simili ludo. Non proinde tamen quisquam nos oblitos existimet doctrinæ Divi Thomæ, quam *lib.* 10. *cap.* 2. *num.* 2. commemoravimus, posse nimirùm ludum non solùm culpâ vacare,

verùm etiam ad virtutem eutrapeliæ pertinere:
ùt ibidem, duce eodem S. Thomâ, insinuavi
tot ad illum cohonestandum requiruntur con
nes, ut ex earum defectu facilè in vitium de
ret, præsertim in Ecclesiasticis, à quibus vix
sine scandalo exerceri. Neque eosdem nimiùm
indulgentes à culpa eximit consuetudo, quam
manifestam corruptelam jamdiu improbavit
centius III. *in Cap. Inter dilectos*, 11. *de exc*
Prælator. ubi Clericum alearum lusui addictu
obtentu consuetudinis *Gallicorum Clericorum*
ferè universi Clerici sic frequenter ludunt,
excusantem, in hunc modum refellit: *Nos*, q
officii nostri debito pestes hujusmodi extirpar
ponimus, *atque ludos voluptuosos* (*occasione qu*
sub quadam curialitatis imagine ad dissolu
materiam devenitur) *penitùs improbamus*, *ex*
tionem prædictam, *quæ per pravam consuetudi*
quæ corruptela dicenda est, *palliatur*, *frivolam*
tantes : cùm in illis magis plectibilis sit offens
quos ad excusandas excusationes in culpis a
quendi auctoritas usurpatur, *etc.* Quamobrem,
superiùs laudatus Altovitus nimiùm rigidam e
maverit Synodalem Constitutionem Episcopi V
nensis, in Sacra Congregatione Concilii die 20
cembris 1687. examinatam, quâ excommunica
latæ sententiæ percellebantur Sacerdotes aleis
taxillis ludentes; conclusit tamen, pœnam qu
esse mitigandam, sed prohibitionem ratam, a

am per omnium ora traductam, quàm ea, quæ siasticis prohibet venationis exercitium, quod m honestum, sed, ad animum relaxandum, dùm necessarium plerique dictitant: et tamen, ra fateri oportet, non facilè aliam inveniemus itutionem, quæ sit Juri communi conformior qua verus Ecclesiæ spiritus magis eluceat. tionem siquidem Episcopis, Presbyteris, et Dia- vetuit Synodus Agatensis, anni 506. *cap.* 55. à Gratiano *dist.* 34. *can.* 2. atque à Gregorio is Decretalibus inserto *in cap.* 1. *de Clerico ore*, etsi utrobique falsò adscribatur Concilio ianensi: *Episcopis, Presbyteris, Diaconibus ca- d venandum, aut accipitres habere non liceat. si quis talium personarum in hac voluntate us fuerit; si Episcopus est, tribus mensibus communione suspendat: Presbyter duobus men- se abstineat: Diaconus uno ab omni officio, mmunione cessabit: tom.* 2. Collectionis Har- *col.* 1004. quem canonem totidem ferè verbis avit Concilium Epaönense anni 517. *can.* 4. *ibid.* 048. Concilium verò Germanicum anni 742. *can.* ato *in cap.* 2. *de Cleric. venat.* et Concilio Aure- si pariter attributo, ait: *Necnon et illas vena-, et silvaticas vagationes cum canibus, omni- ervis Dei interdiximus, et ut accipitres, et fal- non habeant: tom.* 3. Collectionis Harduini *col.* Pœnam porro à Concilio Agathensi Episcopis, yteris, et Diaconis venationi operam dantibus tam, iterùm iisdem inflictam reperimus in a Collectione Canonum Pœnitentialium, ab re anonymo conscripta ante seculum IX. quæ *tom.* 1. *Spicileg.* Lucæ Dacherii *pag.* 555. Cùm- ubdiaconatus, qui olim minoribus accensebadinibus, fuerit postea inter sacros coöptatus, seculo XI. evenisse, colligitur ex Micrologo *de iast. Observat. cap.* 8. asseritque Morinus *de*

sacr. Ordinat. part. 3. *exercit.* 12. proinde sub
pœna etiam Subdiaconos venatores comprel
voluit sexta Synodus anno 1265. habita à N
Gelant Episcopo Andegavensi *cap.* 2. *tom.* 1. *Sp*
pag. 729. Et, quia Canones aliquid aut prohib
aut præcipientes Clericis, Sacris initiatis, illuc
præcipere, aut prohibere consueverunt etia
ricis minorum Ordinum ex Ecclesiæ stipendiis
tantibus, idcirco Concilium Parisiense anni
part. 1. *cap.* 3. statuit: *Prohibemus etiam un*
Clericis Beneficiatis, ne canes, aut aves habe
venandum, vel aucupandum, aut venationi, si
cupationi inserviant: tom. 6. *part.* 2. Collection
duini *col.* 2001. et Concilium apud Montem P
num anni 1215. *can.* 7. *ibid. col.* 2047. addidi
siquando Clerici Beneficiarii se se venatoribus
tes adjicerent, quod tamen rarissimò fieri p
sit, nequaquam illis liceret aves venatorias p
manu gestare: *Nec Episcopus, nec Clericus*
dralis, vel Conventualis Ecclesiæ, vel alius Cl
de Beneficio Ecclesiastico vivens, aves venatori
beat in propria domo. Et, si aliquando exea
laïcis ad venandum, gratiâ spatiandi, quod ra
expedit, propriâ manu hujusmodi aves non
Cui concinit Concilium Albiense, anno 1254. ce
tum à Zoëno Episcopo Avenionensi, Apostolicæ
Legato, *cap.* 15. *tom.* 1. *Spicileg. pag.* 722. *Aves*
torias præterea quisquam Clericus in sacris Ord
constitutus, vel alius, qui de Beneficio Ecclesiast
stentatur, in publico manu propriâ deferre no
sumat. Alia plura à venatione Clericos able
Concilia, congesta sunt à Gonzalez *in Cap.* 1. *a*
ric. venat. num. 3. atque à Thomassino *de vet.*
Eccles. discipl. part. 3. *lib.* 3. *cap.* 46.

VII. Quare mirum non est, quòd Petrus B
sis *epist.* 56. *ad Gualterum Episcopum Roffe*
atque *epist.* 61. *ad Archidiaconum Salisberie*

:menter objurget Clericum venatorem, ut
mere simul affirmet, ne is in ultimo ul-
die inter hædos, non inter Christi oves,
randus. Nihilominùs Cardinalis Papiensis
artis venatoriæ patrocinium quodammodo
non dubitavit; sed uti benè observat
ıus *cit. cap.* 46. *num.* 10. tam arctis eam
ipsit limitibus, ut vel sic damnasse ma-
[uàm defensitasse videatur: fatetur quippe,
ideri, posse Episcopos, et Parochos ve-
ıtò vacare; sed eam non esse improban-
ı Cardinali, cui nulla incumbat animarum
nimirùm Papiensis, propriam potiùs,
ɔrum causam agens, suum excusavit ni-
ıandi studium, de quo fuerat in Consistorio
ıli Atrebatensi reprehensus. At laudatus
ıus, quamquam Papiensis factum excuset,
valetudinis tantùm causâ, et medicorum
aliquando venationi indulgeret, quod
testatur; ejus tamen sententiam, Cardina-
muni lege universim eximentem, pluribus
argumentis. Plura pariter in Clericos ve-
ɔcumulavit Theophilus Raynaudus in Opere
Mala è Bonis Ecclesiæ, *lib.* 2. *sect.* 3.
um. 26. *et seq. Oper. tom.* 12. *pag.* 210.
ro Opere cui titulus *Religiosus loricatus*,
sit. 1. *tom.* 17. *pag.* 195. ubi inter cetera
venationem etiam hoc nomine debuisse
nterdici, quòd ea sit quoddam quasi bel-
saltem belli simulacrum, et præludium,
m dixêre Xenophon. *lib.* 1. *de venat.*, Tul-
1. *de natura Deorum*, Philo *lib.* 1. *de vita*
probatque Mercurialis *lib.* 3. *de art. gym-*
. 15.
erùm, cùm duo sint venationum genera;
ıidem est clamorosa, alia quieta; illa
ırmorum, canum, accipitrum apparatu,

et tumultu exercetur, ut apri, cervi, et majores feræ capiantur; altera solis laqueis, et retibus, aut etiam armis, sed paucis adhibitis canibus, ad occidendum lepores, vulpes, aliasve minores feras, sine ullo strepitu instituitur: hinc orta est quæstio inter Doctores, an utraque sit Clericis interdicta. Solam quidem clamorosam illis vetitam affirmant Glossa *in Cap.* 1. *verb. Voluptate*, *de Cleric. venat.* Sylvester *verb. Venatio*, *vers. Quantum verò ad personam.* Belett. *disquisit. Clerical. part.* 1. *tit. de discipl. Cleric.* §. 19. Lessius *lib.* 2. *de just. et jur. cap.* 5. *num.* 40. Barbosa *in cit. Cap.* 1. *num.* 2. Pirhing. *ad tit. de Cleric. venat. num.* 3. Reiffenstuel *ibid. num.* 5. *et* 6. At, licèt hæc opinio communior sit, magisque inter Doctores recepta, opposita tamen videtur certè Juri conformior: siquidem allegati canones à venatione Clericos arcent, quæ, non armis, sed solis avibus venatoriis, putà falcone, aut accipitre, ac propterea sine ullo tumultu, et strepitu exercetur; utì illos legenti est manifestum. Accedit, quòd, quamquam in Jure receptum sit, ex homicidio merè casuali, ab eo perpetrato, qui operam dabat rei licitæ, nullam incurri irregularitatem, quod planè colligitur *ex Cap. Lator.* 9. *Cap. Dilectus*, 13. *Cap. ex litteris*, 14. *Cap. ex litteris*, 15. *et Cap. significasti*, 16. *de homicidio*; nihilominùs Sacra Congregatio Concilii sæpiùs irregularem declaravit Clericum, qui, cùm vacaret venationi, non clamorosæ, sed quietæ, hominem fortuitò interfecerat: quod utique argumento est, eam existimasse, omnem venationem, etiam non clamorosam, esse Clericis prohibitam. Verùm, cùm fortasse Sacra Congregatio ita declaravit, eò quòd non satis compertum habuerit, à Clericis, de quibus agebatur, omnem adhibitam fuisse diligentiam ad evitandum homicidium, quod profectò necesse *est*, *ne* ex illo, quamquam ex licito opere, absque

ubsequuto, inducatur irregularitas, quod
ımuni docent Covarr. *in Clem. si furiosus*,
§. 4. *num.* 2. Ugolinus *de irregul. cap.* 18.
d. tract. 7. *part. disp.* 6. *sect.* 1. idcirco
ersia remanet adhuc indecisa.

hac verò opinionum varietate factum est,
opi in suis Synodis, etsi unanimi consen-
ecreto institerint Concilii Tridentini, quod
. *cap.* 12. *de reformat.* Canonicos Ecclesiæ
ılis *ab illicitis venationibus*, *et aucupiis*
e jussit; non omnes tamen convenerint in
nando, quænam venatio esset Clericis li-
ıænam illicita: in aliquibus quippe Syno-
cumque venatio est Ecclesiasticis interdicta:
sola clamorosa: in quibusdam à venatione
ntur solis diebus festis: in aliis nullâ die
ermittuntur sine Episcopi licentia: alicubi
one deterrentur pœnâ suspensionis: alibi
nâ pecuniariâ. S. Carolus Borromæus in suo
I. provinciali anni 1565. *part.* 2. *Act. Ec-*
diol. part. 1. *pag.* 19. de Clericis loquens,
ait: *A venatione abstinebunt*: in Synodo
æcesana XI. *Act. Eccl. Mediol. part.* 2. *pag.*
lem inhibuit alere, et habere canes, vel
; atque in Concilio Provinciali Mediolanensi
1579. *part.* 1. *ibid. pag.* 214. etiam laïcos
Quadragesimæ, festisque diebus, à vena-
ompescuit; quod ipsum iterùm vetuit in
le observatione Quadragesimæ, *Actor part.*
442. equidem Auctor *homil.* 33. *de Quadra-*
er Opera Ambrosii, relatæ *in Can.* 13. *dist.*
nium cum venatione ritè componi posse,
An putatis illum jejunare, qui primo di-
non ad Ecclesiam vigilat, non Beatorum
m loca sancta perquirit; sed surgens con-
ervulos, disponit retia, canes producit, sal-
vasque perlustrat? Et Nicolaus I. respondens

ad consulta Bulgarorum, *num.* 44. nulli fas esse putavit tempore Quadragesimæ venationi indulgere: *Nulla ratio sit in quadragesimali tempore venationibus uti : venantes enim nihil, præter carnes, captant. Ut ergo nihil carnale sectari videamini, decenter à carnibus captandis, in quadragesimali præcipuè tempore, vobis est abstinendum. Quantò enim jejunii tempore arctiùs est Divinis cultibus insistendum, tantò est in cunctis mundi nociviis oblectamentis longiùs recedendum : præsertim cùm neminem, nisi reproborum, venationis exercuisse, sacra designet historia : tom.* 5 Collectionis Harduini *col.* 369. Quibus postremis verbis ad illud idem alludit Nicolaus, quod consideraverat Hieronymus *in Psal.* 90. relatus *in can.* 11. *dist.* 86. *Esau venator erat, quoniam peccator erat. Et penitùs non invenimus in Scripturis sanctis sanctum aliquem venatorem : piscatores invenimus sanctos.*

X. Ex quibus omnibus conficitur, non posse nimiæ severitatis notâ aspergi Synodalem Constitutionem, ablegantem Clericos, præcipuè majorum Ordinum, aut Ecclesiasticum possidentes Beneficium, à venationis exercitio. Etenim nonnisi temerè reprehenditur Constitutio, cui Juris communis sanctiones, et Sancti Caroli Borromæi auctoritas patrocinantur.

XI. Magis autem temerè nimii rigoris censura appingitur Synodali Statuto, quo Ecclesiastici à choreis, comœdiis, aliisque spectaculis longè abesse jubentur, et gravioribus adhuc pœnis percelluntur, quos choreas ducere, aut personatos incedere, aut comœdiæ actores esse non pudet. Quis enim obloqui audeat de hac sanctissima Constitutione, verò Ecclesiæ spiritu referta, omniumque Conciliorum auctoritate munita? Enimverò; sive antiquas, sive recentiores post Tridentinum coactas Synodos percurramus, omnes vehementer Clericis succensuisse comperimus ab hisce fœdis oblectamentis se

se non continentibus. Synodus Laodicena circa annum 372. celebrata *cap.* 54. relato *de Consecrat. dist.* 5. *can.* 37. *Non oportet*, ait, *Ministros Altaris, vel quoslibet Clericos spectaculis aliquibus, quæ aut in nuptiis, aut scenis exhibentur, interesse; sed, antequam thymelici ingrediantur, surgere eos de convivio, et abire.* Synodus Venetica anni 465. et Agathensis, anni 506. unum eumdemque canonem formarunt, Gratiani Decreto *dist.* 34. *can.* 19. insertum, hisce verbis conceptum: *Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, vel deinceps, quibus ducendi uxores licentia non est, etiam alienarum nuptiarum evitent convivia, nec his cœtibus misceantur, ubi amatoria cantantur, et turpia, aut obscœni motus corporum choreis, et saltibus efferuntur; ne auditus, aut obtutus sacris Mysteriis deputatus, turpium spectaculorum, atque verborum contagione polluatur.* Has sanctissimas leges renovavit S. Carolus Borromæus in suo Concilio Provinciali I. *part.* 2. *Act. Eccl. Mediol. part.* 1. *pag.* 19. ita decernens: *Clerici personati non incedent, choreas privatas, aut publicas non agent, nec spectabunt.... Fabulis, comœdiis, et hastiludiis aliisve profanis, et inanibus spectaculis non intererunt, ne aures, et oculi sacris officiis addicti, ludicris, et impuris actionibus, sermonibusque distracti, polluantur.* Sancti Caroli vestigia calcarunt Patres Concilii Burdigalensis, anni 1583. *tit.* 21. *tom.* 10. Collectionis Harduini *col.* 1359. Bituricensis, anni 1584. *tit.* 25. *can.* 6. *ibidem col.* 486. Aquensis, anni 1588. *tit. de vit. et honest. Clericor. ibid. col.* 1543. idem, iisdemque ferè verbis edicentes, quod ille statuerat. Et S. Franciscus Salesius in suis Synodalibus Constitutionibus *part.* 3. *tit.* 4. ipso facto à Divinis suspensos voluit Sacerdotes eo sceleris devenientes, ut choreas nedum spectare, sed et ducere auderent.

XII. Nimis porrò laxa, ne dicam apertè erronea, et scandalosa, est doctrina, quam tradit Lucius

Ferraris *in sua Bibliotheca Canonica tom.* 2. *verb. Clericus art.*4. *num.*17. ubi, etsi fateatur non esse Clericis permittendum comicos agere, seu comœdiarum actores esse, attamen à gravi culpa eosdem absolvit, comœdias spectantes quantumvis turpes, atque obscœnas, dummodo ex illarum auditione nullum sibi imminere prævideant probabile periculum lapsûs, eorumque præsentia nullum in populum ingerat scandalum : *Verùm*, ait, *si comœdiæ audiantur ob solam vanam curiositatem, absque periculo probabili lapsûs, etiamsi res turpes repræsententur, et modus repræsentandi sit turpis, probabiliùs est, non esse peccatum mortale, cessante scandalo, quod modò videtur cessare, et non esse, quia frequentissimum est Clericis comœdiis interesse.* Quis enim est, qui non intelligat, rerum obscœnarum vel solam narrationem pravos animi motus in audientibus excitare, eosque sensim ad interitum disponere, juxta illud Apostoli effatum 1. *ad Corinth.* 15. *Corrumpunt mores bonos colloquia mala*? Quâ igitur ratione, quo pacto evenire poterit, ut suæ spiritualis ruinæ periculum declinet, qui earumdem turpium rerum theatrali interest repræsentationi, quæ plus certè efficacitatis habent ad spectatorum mentes perturbandas, animos commovendum, et tandem ad peccatum inducendum ? Quocirca etiam mollioris ethices sectatores, ejusmodi comœdias damnant, et nedum Clericos, sed laïcos quoque eas inspicientes, vix unquam gravem culpam evadere, communi calculo docent cum D. Thoma *in* 4. *dist.* 16. *quæst.* 4. *art.* 2. *quæstiunc.* 2. *Ad secundam quæstionem dicendum, quòd hujusmodi spectacula, si sunt rerum turpium, et ad peccatum provocantium, studiosa eorum inspectio peccatum est, et quandoque in eis tanta potest libido adhiberi, ut sit etiam mortale : unde à tali inspectione omnes se arcere debent.*

XIII. Supervacaneum autem reputamus pluribus

prosequi hoc ceteroquin gravissimum argumentum, quoniam jam illud copiosè pertractavimus *in nostra Instit.* 37. *et Instit.* 76. ubi plura in comœdiarum, et chorearum detestationem ex probatis Auctoribus excerpta accumulavimus. De eodem argumento legi etiam potest secunda pars Summæ Theologicæ S. Antonini *lib.* 3. *cap.* 6. *et* 7. theologicis notis illustrata, atque *epistola* 3. *et* 30. *in Append ad Theolog. dogmat. et moral.* Natalis Alexandri, et Thomassinus *cit. part.* 3. *lib.* 3. *cap.* 45. *et* 46.

CAPUT UNDECIMUM.

Immeritò nimiæ severitatis insimulatur Constitutio præscribens Sacerdotibus assiduam lectionem antiquorum Canonum Pœnitentialium.

Tanta diligentiâ majores nostri disquirebant, quæ unicuique peccato esset imponenda pœnitentia, ut, si enorme aliquod audiretur perpetratum crimen, quod vel ratione suî, vel ratione adjectæ circumstantiæ, quamdam peculiarem, et graviorem redoleret nequitiam, et turpitudinem, simul statim convenirent Episcopi ad deliberandum, quo pœnitentiæ genere esset illud expiandum; reque maturè discussâ, ac tandem deliberatâ, singuli paræciis suis, quod communi consensu statutum fuerat, significabant. Hujus vetustissimæ Ecclesiæ praxis locupletissimus testis est S. Cyprianus multis in epistolis, præcipuè *epist.* 14. 18. 53. *et* 62. eamque pluribus monumentis comprobat doctissimus Morinus *de Pœnit. lib.* 4. *cap.* 17. et *lib.* 6 *cap.* 14. *et* 15. Tanti præterea momenti negotium æstimabatur, ut peccatores dignam, suoque reatui æquam subirent pœnitentiam, ut interdum etiam Romani Pontificis ea de re exquireretur sententia; et quandoque ad eumdem ipse reus remitteretur dijudicandus, quâ, et quantâ pœnitentiâ à Deo, atque ab Ecclesia re-

conciliationem consequi mereretur. Theodebertus Francorum Rex Vigilium Papam interrogavit, quâ pœnitentiâ plectendus esset, qui fratris sui uxorem duxerat : cui interrogationi Vigilius satisfecit epistolâ ad Cæsarium Arelatensem Episcopum, quam habemus *tom.* 1. *Concil. Galliæ pag.* 246. In Concilio Lemovicensi anni 1031. *tom.* 6. Collectionis Harduini *part.* 1. *col.* 891. decretum est : *Si Episcopus Parochianum suum cum testibus, vel litteris Apostolico ad pœnitentiam accipiendam direxerit, ùt multoties pro gravissimis fieri solet reatibus, in quibus Episcopi ad dignam hæsitant pœnitentiam imponendam, hic talis licenter à Papa remedium sumere potest:* ibidemque circa finem, factum narratur cujusdam militis Vasconis, qui, jubente Vasconum duce Sancio, seniorem suum occiderat, sed postea pœnitentiâ ductus Episcopum adiit, à quo hoc accepit responsum : *Nescio tibi consilium ferre pœnitentiæ; sed vade quantocitiùs ad Papam Romanum. Si tibi ille pœnitentiam concèdit, et ego gaudeo, et confirmo : si te ille abjecerit, nunquam nec à me, nec ab aliquo invenies pœnitentiam.*

II. Quam autem aut Episcopi, aut Pontifices Maximi certo crimini semel imponendam statuerant, pœnitentia in codicem referebatur, qui *Liber Pœnitentialis* est nuncupatus, ut deinceps regula esset, ad quam inferiores Sacerdotes se conformarent : et, ne quisquam ab ea recederet, Episcopus in sua Synodo, atque in diœcesis visitatione, id potissimùm investigabat, an quilibet Presbyter librum haberet Pœnitentialem, suæ diœcesis proprium, et an, secundùm quod ibi præscriptum erat, pro modo culpæ, pœnitentiam injungeret. Discimus id ex Burchardo, apud quem *lib.* 1. *cap.* 94. inter ea, quæ Episcopi in Diœcesanis Synodis quærere debent, hoc *interrogat.* 58. continetur: *Est aliquis, qui modum pœnitentiæ sibi injunctum*

non custodierit? atque ex Reginone, suam canonum collectionem à modo exordiente visitandi Ecclesias, *ubi cap.* 95. hæc singulis Presbyteris ab Episcopo, aut Archidiacono facienda proponitur interrogatio: *Si habeat Pœnitentiale Romanum vel à Theodoro Episcopo aut à Venerabili Presbytero Beda editum, ut, secundùm quod ibi scriptum est, interroget confitentem, aut confesso modum pœnitentiæ imponat.*

III. Multi ex hisce libris Pœnitentialibus, ab Episcopis exaratis, perierunt: atque utinam ille extaret, quem accuratissimè conscripserat Cyprianus, ùt ipsemet *epist.* 52. *ad Antonianum* testatur; inde enim exactissimæ priscorum Patrum in puniendis peccatis diligentiæ luculentum haberemus testimonium: sed, licèt plures ex illis desiderentur, plures tamen, sapientissimo Dei consilio, ad nos pervenerunt, ut ex illis discamus, quinam fuerit in Ecclesia Catholica veræ pœnitentiæ spiritus. Antonius Augustinus ad suam Juris Canonici epitomam antiquum attexuit Pœnitentiale Romanum, in novem titulos distributum, in quibus varia recensentur criminum genera, atque ex Conciliis, summorum Pontificum epistolis, ac Patrum sententiis, pœnitentiæ describuntur pro singulis imponendæ: et fortasse hic liber ille idem est, quem Nicolaus I. se misisse scribit ad Bulgaros, in responsione ad eorum quæsita *cap.* 75. *Judicium pœnitentiæ, quod postulatis, Episcopi nostri, quos in patriam vestram misimus, in scriptis secum utique deferent; aut certè Episcopus, qui in vobis ordinabitur, hoc, cùm oportuerit, exhibebit: tom.* 5. Collectionis Harduini *col.* 378. Post Gratiani Decretum in editione Romana habentur canones Pœnitentiales, desumpti ex Summa Astensi: eosdemque canones, à mendis purgatos, qui librariorum incuriâ in eos irrepserant, laudatus Antonius Augustinus adjecit libris Pœnitentialibus, Romano, Bedæ, et Rabani, opportunis, et

eruditis notis à se exornatis. Alios antiquos libros Pœnitentiales in lucem protulit Morinus *in Append. ad tract. de Pœnit.* Alios evulgavit Martene *tom.* 2. *de antiq. Eccles. ritib.* Liber Ven. Bedæ *de remediis peccatorum*, editus est *tom.* 6. *Concilior.* Collectionis Labbeanæ. Capitulare Theodulfi Episcopi Aurelianensis, publici juris fecit Baluzius *tom.* 7. *Miscellaneor. pag.* 21. Muratorius binos Pœnitentiales ex Italicis deprompsit bibliothecis, alterum scilicet ex codice ms. Capituli Canonicorum Veronensium, alterum ex codicibus mss. monasterii Bobiensis, atque ambos edidit. *tom.* 5. *Antiquit. Ital. medii ævi dissert.* 68. S. Carolus Borromæus non solùm vulgatos canones pœnitentiales, sed innumeros alios, ex antiquis Conciliis, aliisque libris Pœnitentialibus in unum collegit, per decem distribuit Decalogi præcepta, eorumque lectionem summopere Sacerdotibus commendavit. Eamdem verò S. Caroli collectionem, ad Sacerdotum Pœnitentiæ Sacramentum administrantium instructionem, denuò typis Romanis imprimi jussit Gaspar Cardinalis Carpineus tempore Pontificatûs Innocentii XII. cujus erat in Urbe Vicarius.

IV. Jam verò, si Episcopus in sua Synodo antiquos canones pœnitentiales renovaret, suisque Constitutionibus annecteret, animo inducendi Confessarios ad pœnitentias imponendas, quæ pro unoquoque crimine sunt in illis præscriptæ, non solùm regidissimæ ethices sectatorem se ostenderet, sed rem planè impossibilem tentaret: etenim hâc nostrâ lutulentâ ætate, quâ Fideles à pristino morum nitore, et sanctitate defecerunt, tot interdùm gravissimis sceleribus onerati ad sacramentale forum quidam accedunt, ut, si iisdem, secundùm antiquos canones pœnitentiales, foret injungenda pœnitentia, hæc ad tot annos esset protrahenda, qui integrum eorumdem vitæ cursum non exæqua-

rent modò, sed excederent: quod *in cit. dissert.* benè ponderavit Muratorius.

V. At, si Episcopus suis Synodalibus Constitutionibus canones inserat pœnitentiales, vel eorumdem studium, et cognitionem Sacerdotibus suadeat, aut etiam præcipiat, non ut illos, jam à multis seculis obsoletos, ad usum revocet, sed dumtaxat ut eorumdem notitia Confessariis prodesse queat ad aliqualem proportionem servandam inter diversas peccatorum species, et pœnitentiam pro singulis imponendam: ac præterea, ut iidem Confessarii inde argumentum desumant ad aperiendum pœnitentibus admissorum scelerum gravitatem, quæ tam longâ, tam asperâ, tamque formidandâ vindictâ, etiam in hac vita, ab Ecclesia coercebantur: si, inquam, hoc tantùm consilio, id ab Episcopo fiat, statim Constitutiones Synodales inclamare, turbas ciere, Clerum, et populum adversùs eas concitare (quod aliquando factum scimus), res planè intolerabilis est, atque à nullo cordato viro ferenda. Enimverò quam reprehensionem meretur Episcopus, qui plurium et sanctitate, et doctrinâ præstantium Præsulum vestigia premit? Quid à S. Carolo hac in re gestum fuerit, jam audivimus. Quid alii fecerint Antistites, mox subnectemus.

VI. In famigeratis Constitutionibus Matthæi Giberti, Episcopi Veronensis, Ecclesiasticæ disciplinæ ante Tridentinam Synodum instauratoris solertissimi, *cap.* 18. *tit.* 6. statuitur: *Confessarii canones pœnitentiales quasi quasdam regulas ediscant.... ut sciant illos postea sapienter, et discretè moderari, secundùm peccati circumstantias, et contritionis qualitatem.* Joannes Franciscus Bonhomius Vercellarum Episcopus, qui floruit post Tridentinum, in suis generalibus Decretis Ecclesiasticæ reformationis *pag.* 213. loquens de Confessario, ait: *Canonesque item pœnitentiales rectè memoriâ teneat, ut singulis crimini-*

bus congruam satisfactionem injungere valeat, simulque ipsis pœnitentibus, ut promptiùs ac libentiùs, quod jussi erunt, ipsi præstent, diligenter exponat, quàm benignè hodie Ecclesia Sancta gravissimas antiquorum canonum pœnas in mitiores commutandas esse censuerit. Hoc ipsum à Catechismo Romano *ad tit. de Pœnit.* hisce verbis insinuatur: *Ut pœnitentes suorum scelerum gravitatem magis agnoscant, operæ pretium erit, eis interdum significare, quæ pœnæ quibusdam delictis, ex veterum canonum præscripto, qui pœnitentiales vocantur, constitutæ sint.* In Concilio Provinciali Florentino, habito anno 1518. atque à Leone X. Confirmato, *pag.* 120. *et seq.* integri referuntur antiqui canones pœnitentiales, quibus hæc præfiguntur verba: *Hi sunt pœnitentiales canones, quos hic in fine subnectendos duximus ad sublevandam simplicium Clericorum imperitiam, ut, cùm viderint, certam à jure pœnitentiam imponi, ipsi meliùs arbitrium suum informare possint, quomodo, attentis confessione, fletu, lacrymis, et dolore, dispositione, et facultate confitentium, pœnitentias salubriter moderari possint: nam qualitas temporum nostrorum, in quibus non solùm merita, sed et corpora defecerunt, non patitur, rigorem antiquorum canonum permanere; sed necesse est, illum à discreto Sacerdotis judicio temperari.* In Synodo Amerina, habita anno 1595. ab Episcopo Antonio Maria Gratiano, *cap.* 146. legitur: *Pœnitentialium canonum jure impositas singulis sceleribus pœnas, pœnitentiasque nosse Confessoribus perutile fuerit, cùm ut ex iis ipsi meliùs, certiùsque statuere valeant, quæ cuique peccato definienda pœnitentia sit, tum ut pœnitentes ipsi ab Confessoribus de prisci moris severitate edocti, quantò nunc benigniùs cum illis pia mater Ecclesia agat, intelligentes, hanc saltem ei gratiam referant, ut peccatorum consuetudine ob id diligentiùs abstineant.* In Synodo

Pragensi, celebrata anno 1605. et jussu Cardinalis Episcopi de Harrac recusa anno 1650. *tit. de Pœnit.* dicitur : *Confessarii canones pœnitentiales memoriæ mandent, ut singulis criminibus congruam satisfactionem injungant.* In Synodo Osnabrugensi anni 1628. *cap.* 17. habetur : *Requiritur in Sacerdote scientia canonum pœnitentialium.* Similes Episcoporum Italiæ Synodales Constitutiones recensentur à Genetto *tom.* 4. *Theolog. moral. tract.* 6. *cap.* 7. videlicet Cosmæ de Torres, Episcopi Perusini ; Cardinalis Jacobi Sabelli, Archiepiscopi Beneventani ; Cardinalis Joannis Baptistæ Lenii, Episcopi Ferrariensis; Ven. Servi Dei Cardinalis Pauli de Aretio, Episcopi Placentini; Cardinalis Bonifacii Cajetani, Archiepiscopi Tarentini; Cardinalis Cybo, Sacri Collegii Decani, Episcopi Veliterni; Cardinalis Jacobi Boncompagni, Decessoris nostri in Archiepiscopatu Bononiensi.

VII. Quæ autem hucusque dicta sunt de pœnitentialium canonum utilitate, pluribus argumentis confirmat Cardinalis de Aguirre *ad can.* 11. *et* 12. Concilii Toletani III. *tom.* 2. *Collect. maxim. Concilior. Hispan.* eaque nituntur etiam auctoritate D. Thomæ, qui *quodlib.* 3. *quæst.* 13. *art.* 1. docet quidem, non esse nunc pœnitentiam præscribendam ad exactam normam antiquorum canonum; sed simul expedire, ait, ut Confessarius pœnitenti significet, quanta pœnitentia pro singulis ab ipso perpetratis flagitiis expiandis esset olim ab Ecclesia definita : *Videtur satis conveniens, quòd Sacerdos non oneret pœnitentem gravi pondere satisfactionis : quia, sicut parvus ignis à multis lignis superpositis de facili extinguitur, ita posset contingere, quòd parvus affectus contritionis in pœnitente nuper excitatus, propter grave onus satisfactionis extingueretur, peccatore totaliter desperante. Unde meliùs est, quòd Sacerdos pœnitenti indicet, quanta pœnitentia esset sibi pro peccatis injungenda, et injungat sibi nihi-*

lominùs aliquid, quod pœnitens tolerabiliter ferat, ex cujus impletione assuefiat, ut majora impleat, quæ etiam Sacerdossibi injungere non attentasset: et hæc, quæ præter injunctionem expressam facit, accipiunt majorem vim expiationis culpæ præteritæ ex illa generali injunctione, quâ Sacerdos dicit: quidquid boni feceris, sit tibi in remissionem peccatorum

VIII. Licèt autem unicuique canones pœnitentiales ad eum finem, quem hucusque indicavimus, percurrenti facilè pateat, quàm graves olim fuerint pœnitentiæ à peccatoribus subeundæ; attamen, quis crederet? non defuerunt, qui aliquem ex iisdem canonibus laxitatis nomine ausi sint reprehendere. De canone loquimur ex Urbani II. epistola desumpto, quem referunt Baronius *in Annalibus ad annum Christi* 1089. *num.* 11. et Gratianus *causâ* 23. *quæst.* 5. *Can. Excommunicatorum;* in quo nempe modica et levis pœnitentia præscribitur ei, qui excommunicatum occiderit. En Canonis verba: *Excommunicatorum interfectoribus, prout in Ordine Ecclesiæ Romanæ didicistis, secundùm intentionem, modum congruæ satisfactionis injunge. Non enim eos homicidas arbitramur, quos adversùs excommunicatos, zelo Catholicæ Matris ardentes, aliquos eorum trucidasse contigerit. Ne tamen ejusdem Ecclesiæ Matris disciplina deseratur, eo tenore, quem diximus, pœnitentiam eis indicito congruentem, quâ Divinæ simplicitatis oculos adversùs se complacare valeant, si fortè quid duplicitatis, pro humana fragilitate, in eodem flagitio incurrerint.* Hunc textum illustrans Cardinalis de Turrecremata *in Commentariis* scribit, quòd, si quis vero zelo ductus excommunicatum occiderit, nullam meretur pœnitentiam; cui tamen subjiciendus est saltem ad cautelam, si dubitetur, eum odio, vel ira ad id impulsum fuisse.

IX. Ut autem intelligatur, nihil esse in relato

Canone, quod veteri canonicæ severitati repugnet, prænotandum est, communes olim fuisse, ex deplorabili temporum corruptela, privatas quasdam inimicitias, quæ non solùm inter eos quibus præcipua illarum causa intercedebat, sed etiam inter eorum consanguineos, et affines gerebantur, et diris modis exercebantur. Hæ vocabantur *Faidæ*; deque iis fusè agit du-Cangius *in Glossario ad Scriptores mediæ et infimæ Latinitatis edit. Paris.* 1733. *in verb. Faida*, et in Dissertatione ad Joinvillam *de privatis bellis*. Porrò circa medium seculi XI. utraque potestas, Ecclesiastica nimirùm, et secularis, ut privatas hasce inimicitias, seu potiùs privata bella, ex quibus tot hominum strages, ac bonorum devastationes oriebantur, de medio tollerent; conjunctis viribus plura moliri cœperunt. Quæ cùm ad tantum malum penitùs extirpandum non suffecissent, ut illud saltem intra modum aliquem coercerent, certos per hebdomadam dies præfinierunt, quibus ab homicidiis, atque rapinis cessandum abstinendumque esset, qui dies *treugæ Domini* appellati fuerunt: ùt videre est apud Pagium *Critic. in Annal. Baronii ad ann. Christi* 1034. *num.* 3. *et* 4. et apud Gonzalez *in Cap. Treugas*, qui est Alexandri III. *de treuga et pace*, *num.* 9. Has igitur treugas Domini infringentes, excommunicationis sententiam incurrebant. Cùm autem Urbanus II. Pontifex in præcitata sua Decretali de iis loquatur, qui hujusmodi violatores, et ob id excommunicatos, interfecissent, neque verò dispositionem suam ad alios quorumcumque excommunicatorum interemptores extendat (id quod ab aliquibus malè creditum fuit); satis patet, non eum descivisse ab antiqua disciplinæ severitate adversùs homicidas, sed prudenti moderatione Ecclesiasticam legem attemperasse juxta temporum circumstantias, quæ id maximè postulabant, ut impuniti non abirent vio-

latores treugæ Domini, per quam unicè privatorum bellorum calamitatibus modus aliquis afferri poterat. *Si raptores istos, pacisque violatores, ab utraque potestate proscriptos, occidi contingeret à quoquam privato, zelo justitiæ, non homicidii pœnâ canonicâ et ordinariâ, sed leviori et remissiori satisfactione culpam illam diluendam docet Urbanus II. qui de hoc solo genere excommunicatorum intelligendus est, non autem de omnibus excommunicatis, ùt quidam sibi malè feriati persuaserunt. Cujus interpretationis eò lubentiùs hic memini, quòd eâ levari posse mihi videatur invidia, quæ, ob textum hunc malè intellectum, creari solet adversùs summos Pontifices.* Ita scribit Petrus de Marca *de Concord. Sacerd. et Imper. lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 3.

CAPUT DUODECIMUM.

A nimiæ severitatis nota vindicatur Synodalis Constitutio, quæ mulieribus vetat vanos ornatus, cùm ad Pœnitentiæ, et Eucharistiæ Sacramenta accedunt.

Duo Gravissimi Theologi sapienter admodùm et doctè de mulierum ornatu agunt. S. Thomas 2. 2. *quæst.* 169. *art.* 2. docet, mulierem, quæ eo fine se ornat, ut intuentes ad libidinem provocet, lethale peccatum committere. Admittit quidem, licitè uti posse ornatibus eam, quæ matrimonio juncta est; si modò id faciat, ut placeat viro suo, ne is alienas mulieres concupiscat, sed ipsius tantùm amore contentus sit: at quæ mulieres neque nuptæ sunt, neque nubere volunt, si tali ornatu virorum amorem sibi conciliare in animo habeant, lethaliter eas peccare, idem S. Doctor affirmat; ceterùm, si levitate quâdam ad se ornandas ducantur, venialem tantùm culpam contrahere. Deinde

in responsione ad secundum, ubi de fuco agit, quo mulieres quædam faciem pingere consueverunt, statuit, eas etiam gravi se scelere obstringere, *si propter lasciviam, vel in Dei contemptum* hujusmodi pigmentis utantur : et tamen, pro eâ quâ præstat judicii æquitate, distinguit, inter eum casum, cùm mulier fuco utitur, ut speciosa ac pulchra appareat, quæ reverà pulchra ac speciosa non est, et alterum cum fuco ac figmento obducere dumtaxat intendit vitium aliquod corporis, atque deformitatem, quæ morbo aliquo, seu aliâ fortuitâ causâ, ei advenit; atque in hoc secundo casu peccatum saltem lethale mulierem non admittere existimat.

II. Iisdem vestigiis insistit S. Antoninus *in Summa part.* 2. *tit.* 4. *cap.* 5. *de præsumptionib.* §. 5. *et* §. 8. ubi de muliebri ornatu disserit, qui rariùs in singulis regionibus, aut locis in usu est : et quidem, si pravo animo ac consilio eos ornatus mulieres adhibeant, lethale; si verò vanitatis potiùs causâ id faciant, veniale peccatum eas committere, ait. Verùm, cùm accidere posse prævideat, ut, qui oculum adjicit sic comptæ et ornatæ mulieri, non tam hujus culpâ, quàm vitio suo, ad concupiscentiam inflammetur; prudenter animadvertit, quòd, dum intentio, ac mens mulieris improba non est, peccati occasio accepta potiùs dici debet, quàm data. Sylvius tamen *in comment. ad citatum articulum S. Thomæ* optimè monet, quòd, quando ornatus illi justis modestiæ finibus non continentur, licèt patrio more, et consuetudine excusari dicantur, nihilominùs *Confessariorum, et Concionatorum est, prudenter operam dare stultis ejusmodi consuetudinibus extirpandis.*

III. Duorum, quos hìc adduximus, Theologorum, doctrinâ et sanctitate insignium, sententiam auctoritatemque libentissimè sequimur; ac pruden-

graviter præcipiat, ne vanis ornatibus com
Ecclesiam se conferant, multòque magis si
ad Sacramenta Pœnitentiæ, et Eucharistiæ ac
prohibeat, nisi omni vanitate depositâ, ac,
præsertim operto, decenter compositæ inc
tum certè, si Constitutioni Synodali (ùt ali
evenisse novimus) aliqua severitatis duri
nota inuratur, negligi omninò hæc debebit,
bonæ necessariæque legi præsidium denega
quo debitam executionem sortiatur.

IV. S. Paulus Apostolus *epist.* 1. *ad Corint*
11. mulierem, dum Deum orat, velo capu
obtegere jubet, *propter Angelos.* Hunc Apos
cum interpretantes Estius, Cornelius à Lapi
Calmet, qui etiam concordes citant aliorum
pretum sententias, existimant, mulieribus
lum præscripsisse, ut caput velo obducer
argumentum suæ ipsarum modestiæ, ac p
præcipuè verò cùm sacra Mysteria celeb
ob reverentiam, quam erga bonos Angelos ac
debent, qui semper in Templo præsto su
sacris Altaribus adstant. Sed, ut ex Eccles
potissimùm disciplinæ praxi justum de hac
dicium efformari valeat, si à sanctissimi

ita, veluti inauditæ severitatis speciem referentia, mnare audeat, aut vituperare?

V. Porrò S. Carolus Borromæus non semel hac re quid observandum sit edixit, id est *part.* 4. *tor. pag.* 514. *et seq. et pag.* 718. atque in Con-io Provinciali I. *part.* 2. *Constitutionum*, *Actor. rt.* 1. *pag.* 8. quibus in locis observare est, quo-ndo mulieribus vetet, ne vestibus plus æquo lendidis, aut diffluentibus, atque caudatis utan-r, ne capillos calamistris intorqueant, vultum co deliniant, præcipuè verò ne ad Sacramenta cedant pectus apertum habentes, aut tenuissimo lo involutum; cùm ita undequaque coopertas esse velit, ut nihil nudatum, præter vultum, pareat. Ibidem videre licet, quo pacto illas à cramentorum usu repelli omninò jubeat, si fortè simili ratione et modo ad ea accedant. Videatur am Synodus auctoritate Apostolicæ Sedis celebrata Episcopo Atrebatensi anno 1636. et à Sylvio *loco periùs citato* commemorata, in qua similiter mu-ribus districtè præcipitur, ne ad Ecclesias se iferant, neve ad pœnitentiæ, ad Eucharistiæ cramenta accedant, *gutture et pectore discoopertis.* licas etiam nostrates Synodos videre licet; Ame-am scilicet ab Antonio Maria Gratiano Episcopo bitam anno 1595. *cap.* 77. Farfensem à Cardinali rolo Barberino coactam anno 1685. *cap.* 9. Æsi-n à Cardinali Petruccio celebratam eodem anno 14. Nonantulanam à Cardinali de Angelis Abbate ngregatam anno 1688. *cap.* 12. Fulginatensem ab iscopo Baptistellio convocatam anno 1722. *cap.* num. 5. et hæc quidem Synodus ultimo loco emorata, cùm à quibusdam immeritò carperetur, contradictorio judicio propugnata est ac vin-cata, quo tempore nos in minoribus constituti inere Secretarii Congregationis Concilii fungeba-ur, ùt alibi diximus. Quòd si tot tantosque Præ-

sules, S. Caroli Borromæi legibus et instituti consensu inhærentes, immodicæ severitatis a temerarium esset; sequitur, ut aliorum q Constitutiones, in quibus similia jubeantu nomine reprehendere, sine temeritatis viti liceat.

VI. Denique nullo pacto prætermittendu celebre Edictum, jussu Ven. Dei Servi Inn Papæ XI. promulgatum, confirmatumque à san Clemente XI. die 5. Julii 1713. quo disertis prohibetur, ne ad sancta Sacramenta, præ Pœnitentiæ, et Eucharistiæ, illæ mulieres tantur, quæ cum debita modestia ad ea n cedunt, quæque humeros, pectusque vest panno, aliove integumento, quod translu non sit, opertum non habent. Quæ quidem licèt per organum Cardinalis Urbis Vicarii sita, ab iis Pontificibus utì Romanæ Urbis Ep tantummodo lata fuerint, possunt tamen et pro regula, et exemplo à ceteris Episcopis et suscipi; ut, cùm eorum normam sequ esse ostenderint, opposita ipsis nimiæ sev nota continuò evanescat.

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

Exemplis ostenditur, quænam sit severitas i nodalibus Constitutionibus evitanda; et sing disseritur de Constitutione prohibente usum ante Eucharisticam Communionem; atque ditur alia Constitutio, quâ interdicitur Cl ne Secularium patrocinio et favore Eccles Beneficia assequi studeant.

In superiùs citato Concilio Provinciali Mexi habito anno 1585. quod Cardinalis de Agui *præfat. ad tom. 4. Concilior. Hispan. num.*

Sede Apostolica approbatum affirmat, *lib.* 3. *tit.* 15. §. 13. *cit. tom.* 4. *pag.* 356. ita cautum legitur: *Ob reverentiam, quæ Eucharistiæ percipiendæ exhibenda est, præcipitur, ne ullus Sacerdos ante Missæ celebrationem, aut quævis alia persona ante Communionem, quicquam tabaci, picietive, aut similium, medicamenti causâ, per modum fumalis evaporationis, aut alio quovis modo percipiat.* Haud absimile edictum anno 1642. promulgavit Cardinalis Borgia Archiepiscopus Hispalensis, quo sub pœna excommunicationis latæ sententiæ jussi sunt Sacerdotes à tabaci usu abstinere, una ante Missæ celebrationem, altera post eamdem celebratam hora.

II. His suffulti auctoritatibus Clericatus *de Sacram. Euchar. decis.* 54. *num.* 12. *cas.* 2. Natalis Alexander *in Theolog. dogmat. et moral. tom.* 1. *in Append.* 1. *variar. epistolar. epist.* 45. Sarnellus Episcopus *tom.* 6. *Epistol. Ecclesiastic. epist.* 30. Hurtado *Resol. moral. tom.* 2. *tract.* 11. *cap. ultim.* docuerunt, oportere, ac decere, ut Episcopi in suis Synodis edicant, ut à nemine ante Missæ celebrationem, aut Sanctissimæ Eucharistiæ perceptionem, tabaci folium mandatur, quod à plerisque fit ad sputa, et phlegmata ex ore projicienda, aut illius fumus attrahatur, vel in pulverem redactum naribus ingeratur; quia valdè indecens illis visum est, ut quis ore, et naribus tabaco conspurcatis, ejusque redolens graveolentiam, ad sanctissimam accedat Eucharistiam. Fuerunt præterea, qui tabaci usum, ante accessum ad sacram Communionem, jam omnibus ab Ecclesia vetitum putarunt, eò quòd etiam illius fumus in os injectus, et pulvis naribus attractus, jejunium frangat naturale. Ita quippe opinati sunt Alphonsus de Leone *in Quæst. moral. de Chocolate part.* 2. §. 4. *num.* 10. *et seq.* et Lezana *tom.* 3. *verb. Eucharistia num.* 10. Sed istorum opinio

confutata est à Pasqualigo *in praxi jejunii decis.* 438. Diana *in edit. coord. tom.* 2. *tract.* 1. *resol.* 121. Hurtado *cit. loc. num.* 393. et Cardinali de Lugo *Respons. moral. lib.* 1. *dub.* 9. Siquidem nec tabaci fumus, nec pulvis naribus ingestus, est vera comestio, aut potatio, quibus dumtaxat naturale jejunium solvitur. Aliqua tamen difficultas adhuc remanet de tabaci folii masticatione, quâ naturale jejunium violari, si aliquid succi ex illo expressi in stomachum trajiciatur, tamquam certum asserit citatus de Leone, cui etiam Pasqualigus, et Diana consentiunt, dummodo non fortuitò, et præter intentionem id contingat. Sed addit Hecquet *in suo tract. de Dispensat. Quadragesim. tom.* 2. *part.* 3. *cap.* 18. nunquam fortuitò, sed necessariò id evenire; siquidem qui tabaci folium dentibus conterit, id ipsum animo intendit, ut scilicet illius succo stomachus à petuita, et phlegmate abstergatur. Exadversò autem Zacchias *Quæst. medico-legal. lib.* 9. *tit.* 7. *quæst. unic. num.* 33. citatus Cardinalis de Lugo *num.* 5. *et seq.* eoque teste, plures Theologi Neapolitani, ab ipso interrogati, censent, nullâ ratione per tabaci masticationem frangi jejunium naturale; quia ejus succus, quamquam in stomachum dilabatur, non est aptus ad nutriendum, sed dumtaxat ad stomachi fibras irritandas.

III. Verùm quidquid sit de hac quæstione, quam in medio relinquimus, de solo agentes tabaci fumo, aut pulvere naribus attracto, illud idem hic repetimus, quod jam *lib.* 10. *cap.* 3. *num.* 2. prænotavimus, nimirùm nequaquam hodie expedire, ut illius usus sub censurarum pœna interdicatur: etenim, quamquam olim quandam præseferret turpitudinem, atque indecentiam, propter quam Innocentius X. et Innocentius XI. excommunicatione perculerunt quotquot tabacum sumere auderent intra Vaticanam Basilicam, atque Urbanus VIII. sub eadem

pœna idem antea fieri vetuerat intra Ecclesias diœcesis Hispalensis; hodie tamen, cùm à communi consuetudine sit adeo cohonestatus, ut nulli prorsùs scandalum præbeat, aut admirationem causet, quod benè perpendit Lazarus Benedictus Miglioruccius *Instit. Jur. Canonic. tom.* I. *pag.* 187. nimiùm profectò severum se præberet Episcopus, si Mexicanæ, aliarumque similium Synodorum vestigiis insistens, aut omnibus ante sacræ Eucharistiæ perceptionem, aut solis Sacerdotibus ante Missæ celebrationem tabacum interdiceret, adjectâ præsertim in transgressores censurarum pœnâ. Quapropter, cùm nos in minoribus constituti, Sacræ Congregationis Concilii Secretarii munus obiremus, semper Episcopis auctores fuimus, ut ejusmodi Constitutionem, jam aliquando formatam, à suis Synodis subtraherent, ne nimii rigoris notam incurrerent, aditumque aperirent subditorum querelis ad Sacram Congregationem Concilii deferendis: quod multò magis iisdem consulendum ducimus, postquam san. mem. Benedictus XIII. exploratum habens, à tabaci usu omnem nunc abesse inhonestatem, atque indecentiam, illum sumere permisit intra Vaticanam Basilicam.

IV. Alia nimii rigoris exempla nobis suppeditant sæpiùs in hac lucubratione commemorata Decreta Synodalia Episcopi Midensis. Inter ea, quod decimum erat in ordine, præter infamiæ notam, atque etiam excommunicationem ipso facto incurrendam, ad officium, aut Beneficium assequendum, statim inhabilem decernebat, quicumque sive secularis, sive Regularis pro illo aut obtinendo, aut retinendo, potestatis secularis auxilium, et patrocinium postulasset. Undecimum verò Decretum, ad Ordinarii arbitrium, suspensum pronunciabat, qui pro eodem pariter Beneficio retinendo, aut obtinendo, modò illud non esset jurispatronatûs, com-

mendatitiam epistolam à quocumque laïco ad
Ordinarium impetraret. De hujusmodi Decret
firmitate, in Sacra Congregatione Concilii, ad
à Sacra Congregatione de Propaganda Fide re
fuerant, examinanda, actum est die 24. Au
1686. et decisum, revocanda; eò quòd nimi
sent rigore conspersa, onusque imponerent ir
rabile. Equidem S. Carolus Borromæus, quem
certè dicet plùs æquo indulgentem, aut Ecc
sticæ disciplinæ in sua provincia stabiliendæ r
studiosum, ad eumdem eradicandum abusum
Midensis Episcopus obviare voluerat, in suo p
Concilio Provinciali Mediolanensi *part.* 2.
Eccles. Mediolan. part. 1. *pag.* 14. decretum fo
vit longè suavius, hisce verbis conceptum:
Beneficium Ecclesiasticum vacans multis, et
tiosis precibus per se, vel per alios petieri
facto ita reddatur indignus, ut per bienniu
eum neque illud, neque aliud Beneficium con
posset. Nulla hìc à S. Carolo irrogatur excon
nicatio, nulla inuritur suspensio: non perpe
sed temporaria, ad duos tantùm annos durat
inhabilitate ad Beneficium assequendum affic
qui, non unâ officiosâ epistolâ, sed multis, i
tis, atque ambitiosis precibus illud ab Episcop
natur extorquere. Si intra eosdem limites se c
nuisset Episcopus Midensis, nimii rigoris notam
fectò evasisset.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Non potest à nimia severitate excusari Synodalis Constitutio, adigens seculares ad Missam, Deique Verbum audiendum in Ecclesia Parochiali omnibus Dominicis, aliisque festis diebus.

Inter easdem Midenses Constitutiones quinta seculares omnes adigebat ad audiendam Missam Parochialem Dominicis, aliisque solemnioribus festis diebus, atque inibi Dei verbum auscultandum, Fideique rudimenta addiscenda. Sexta prohibebat Regularibus, ne monitionibus, atque hortationibus plebem à parochiali ad suas evocarent Ecclesias, ut prædictis diebus Missæ Sacrificio, ac concioni in illis interessent. Septima denique declarabat, unumquemque teneri tempore Paschali, atque in mortis articulo, sua peccata confiteri proprio Parocho, vel alteri Sacerdoti, ab eodem Parocho delegato.

II. Etiam hujusmodi Constitutiones discussæ fuêre in præfata Congregatione, atque conclusum, septimam esse delendam; quintam autem, et sextam ita mitigandas, ut per eas monerentur quidem, non autem cogerentur Fideles Missæ et concioni in parochiali Ecclesia adesse. Etenim, ad istarum primam quod attinet, diu multùmque olim disputatum fuit, quinam sit *proprius ille Sacerdos*, cui tempore Paschali ab unoquoque Fideli peccata aperienda præcepit Innocentius III. in Concilio Generali Lateranensi *can.* 21. relato *in Cap. Omnis utriusque sexûs, de pœnit. et remiss.* inquiens: *Omnis utriusque sexûs Fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata, saltem semel in anno, fideliter confiteatur proprio Sacerdoti.* Joannes Launojus in libro, qui inscribitur *Ex-*

plicata Ecclesiæ traditio circa Canonem Omnis utriusque sexûs, prolixè hoc argumentum versans, pluribus probat, *proprii Sacerdotis* nomine Parochum designari. Verùm, quamquam nemo id audeat inficiari, nemo tamen, salvâ Fide, negare potest, etiam summum Pontificem in tota Ecclesia, et Episcopum in commissa sibi Diœcesi proprium esse Sacerdotem, qui Fidelium Confessiones excipere, ac facultatem illas excipiendi alteri delegare valeat; siquidem, utì nos ipsi *in nostra Instit.* 18. prænotavimus, qui oppositum sentiret, in errores incideret Joannis de Poliaco proscriptos à Joanne XXII. apud Raynaldum *ad annum* 1321. *à num.* 20. *usque ad* 38. Temerè quippe affirmaverat Poliacus : *Quòd, stante Omnis utriusque sexûs Edicto in Concilio Generali, Romanus Pontifex non possit facere, quòd Parochiani non teneantur omnia peccata sua semel in anno, proprio Sacerdoti confiteri, quem dicebat esse parochialem Curatum* : et rursùs : *Quòd Papa non potest dare potestatem generalem audiendi Confessiones, imò nec Deus, quin confessus habenti licentiam, teneatur eadem confiteri proprio Sacerdoti.* Hosce autem errores, auditis priùs Theologorum suffragiis, damnavit Joannes XXII. et, ne eosdem quisquam deinceps docere, defendere, et disseminare præsumeret, districtè vetuit Constitutione edita Avenione VIII. Kalendas Augusti, sui Pontificatûs anno V. easdemque assertiones, iterùm à nonnullis vindicatas, confixit Alexander V. anno 1409. Constitutione, quæ incipit *Regnans in excelsis.* Sed nihilominùs adhuc remanet controversia, an præfata facultas, quam nullus Catholicorum summo Pontifici, atque Episcopis abjudicat, ita ab illis delegetur aliis Sacerdotibus, ut velint à Fidelibus, peccata sua tempore Paschatis istis aperientibus, satisfieri Canoni *Omnis utriusque sexûs.* Negarunt quamplures ex antiquis, quos tamen strenuè confutarunt

S. Thomas *Opusc. contra impugnantes Religionem*, S. Bonaventura *tract. Quare Fratres Minores prædicent, et Confessiones audiant*, Joannes Gerson *de statu Privilegiatorum considerat.* 5. 6. *et* 7. Ægidius Carlerius *in* 4. *sent. dist.* 17. Hadrianus *in* 4. *quæst.* 5. *de Confessione* : etenim, ajebat Hadrianus, *quemadmodum proprii licentia Sacerdotis sufficit, quominus juxta præceptum Concilii Generalis teneatur confiteri proprio Sacerdoti; ita sufficere videtur licentia Episcopi, summi Pontificis, aut eorum, quibus ad hujusmodi negotia commiserunt suam potestatem, ùt est Vicarius Episcopi, et Pœnitentiarius Papæ.*

III. Sed tot, tantorumque Doctorum auctoritate, cui etiam totius Christiani Orbis suffragatur consuetudo, minimè perterriti aliquot recentiores Auctores, non dubitarunt dimicare pro necessitate Confessionis faciendæ proprio Parocho : inter quos Bonaventura Basseau *in suo Theophilo Parochiali part.* 4. *art.* 15. Juenin *de Sacram. diss.* 6. *quæst.* 5. *cap.* 4. *art.* 3. §. 1. *et* 2. et Van Espen *Jur. Eccl. univ. part.* 2. *tit.* 6. *cap.* 5. quibus in locis præterea contendunt, eam quoque esse Synodorum Galliæ, totiusque Gallicani Cleri sententiam. Verùm istorum argumenta pervertit Natalis Alexander *Hist. Eccles. dissert.* 4. *ad sec. XIII. et XIV.* ubi insuper pluribus allatis monumentis evidenter demonstrat, Ecclesiam Gallicanam longè aliud sensisse, quàm isti venditent Auctores : enimverò Concilium Provinciale Rotomagense anni 1581. *cap.* 37. Concilium Provinciale Aquense anni 1585. *tit. de Pœnit.* et Cameracense anni 1586. Regulares ab Episcopo approbatos, secularium Confessiones Paschali tempore audire posse, apertè docuêre : idemque perspicuis verbis declararunt Diœcesanæ Synodi, Tolosana anni 1530. Claromontana anni 1538. Suessionensis anni 1561. et Lugdunensis anni 1577. Cœtus autem totius Gallicani Cleri satis luculenter mentem suam aperuit, cùm 25. Aprilis anni 1683.

Librum approbavit, quem pro Confessione facta cuilibet Sacerdoti, ab Episcopo approbato, scripserat Pater Bagottus, Societatis Jesu Presbyter, aliumque proscripsit contra Bagotti doctrinam evulgatum.

IV. Accedunt Constitutiones summorum Pontificum. Clemens VIII. Apostolicis litteris, anno 1592. ad Belgas datis, omnibus Fidelibus licitum pronunciavit, Quadragesimæ, Paschatis, et alio quovis tempore, Religiosis Mendicantibus, Presbyteris Societatis Jesu, et aliis privilegiatis confiteri, dummodo ab Ordinariis fuerint approbati; præcepitque Archiepiscopo Cameracensi, et Episcopo Atrebatensi, ut Parochos in officio continerent, ne prohiberent plebem sibi subditam, quominus Regularibus tempore Paschali confiteretur: *Præsenti nostro Decreto*, ait, *sancimus, tam dictis Fratribus Mendicantibus, et Presbyteris dictæ Societatis Jesu, quàm aliis privilegiatis prædictis, quibus id à Sede Apostolica indultum est, idoneis tamen, et ab Ordinario approbatis, peccata sua, etiam quadragesimali, et Paschali, et quovis alio tempore confiteri licitè posse: dummodo tamen iidem seculares Christifideles Sacramentum Eucharistiæ die festo Paschalis Resurrectionis in propria parochia ab eorum Parocho sumant.* Eamdem porrò controversiam iterùm excitatam inter Archiepiscopum Burdigalensem, et Regulares, Innocentius X. Constitutione editâ VII. idus Februarii anno 1645. incipiente *Exponi nobis*, definivit: *Non potest Archiepiscopus Burdigalensis prohibere Regularibus habentibus privilegia Apostolica, ne à Dominica Palmarum usque ad Dominicam in Albis inclusivè administrare valeant personis secularibus Sacramentum Confessionis.*

V. Utramque Constitutionem eludere tentat citatus Juenin, inquiens, à Clemente VIII. atque Innocentio X. definiri quidem, integrum esse Christifidelibus, confiteri Regularibus, à locorum Ordina-

is legitimè approbatis, quovis tempore, etiam
ıschali; nequaquam autem decerni, per Confes-
ones, Regularibus factas, fieri satis Canoni *Omnis*
riusque sexûs. At, vanum hoc esse effugium, ad
ontificia declinanda Decreta adinventum, nemo non
idet. Etenim, quia seculares tempore Paschali,
ılâ exceptâ Dominicâ Resurrectionis, sanctissimam
berè percipere possunt in Ecclesiis Regularium,
ım tamen inibi percipientes, non satisfaciunt præ-
epto annuæ Communionis, quod *superiori lib.* 9.
ap. 16. *num.* 3. ostensum est; idcircò Clemens VIII.
l in suo Decreto expressè cautum voluit. Idem
ıaque declarasset, si per Confessionem factam Re-
ılaribus annuæ Confessionis præcepto satisfieri no-
uisset. Denique nullam similem interpretationem
ıatitur Constitutio Clementis X. incipiens *Superna*,
ıromulgata XI. Kalend. Junii anni 1670, quâ con-
eptis verbis decernitur, qui Paschali tempore Re-
ılaribus ab Episcopo approbatis sua peccata ape-
iat, satisfacere Canoni *Omnis utriusque sexûs : Eos*,
nquit, *qui dictis Religiosis, simpliciter approbatis,*
'aschali tempore confessi fuerint, Constitutioni,
uæ incipit Omnis utriusque sexûs, quoad Confes-
ionem dumtaxat, satisfecisse censendos. In eadem
ısuper Constitutione definivit idem Pontifex, fas
ıse Fidelibus ægrotantibus, absque alia aut Epi-
opi, aut Parochi licentia, sacramentalem Con-
ssionem peragere apud Regularem jam semel ab
piscopo approbatum, hâc tantùm adjectâ lege,
Regularis, qui infirmi Confessionem excepit, te-
eatur de illa certiorem facere ejusdem infirmi
ırochum : *Regulares simpliciter ab Ordinariis ap-*
obatos posse in diœcesi Episcopi approbantis quo-
anni tempore, et quorumcumque etiam infirmo-
m Confessiones audire, absque ulla Parochorum,
l ipsius Episcopi licentia : de qua tamen Confes-
ne teneri dictos Religiosos eorumdem infirmorum

Parochum illicò certiorem reddere; et hoc posse illis ab Episcopo sub pœna suspensionis à facultate audiendi Confessiones præcipi : sufficere tamen, ut certioratio hujusmodi fiat saltem per scripturam apud ipsum infirmum relinquendam.

VI. Quæ cùm ita se habeant, non poterat Episcopus Midensis obligationem, à qua Fideles saltem per prædictas Constitutiones soluti jam sunt, illis iterùm imponere, eosque præcepto adigere ad sacramentalem Confessionem soli Parocho, aut de solius Parochi licentia alteri Sacerdoti faciendam tempore Paschatis, aut instante mortis periculo, quapropter jure meritoque fuit prædicta Constitutio, Sacræ Congregationis judicio, castiganda.

VII. Quod verò alias spectat laudatas Constitutiones Midenses, vetus pariter controversia est, sub finem præsertim XV. seculi in Germania inter Parochos et Fratres Mendicantes summâ contentione agitata, num Fideles teneantur diebus festis parochiali Missæ interesse. Causa delata est ad Sixtum IV. qui, rationibus utrimque allegatis, seriò expensis, tandem die 17. Junii 1478. illam definivit, editâ Constitutione, quæ incipit *Vices illius*, relatâ *in Extravag.* 2. *de treuga, et pace*, ubi inter alia præcipit : *Ut Fratres Mendicantes non prædicent, populos parochianos non teneri audire Missam in eorum parochiis diebus festivis et Dominicis; cùm Jure sit cautum, illis diebus parochianos teneri audire Missam in eorum parochiali Ecclesia, nisi forsan ex honesta causa ab ipsa Ecclesia se absentarent* : ex qua Decretali liquidò constat, Jure communi cautum esse, ut singuli Fideles diebus festis Missæ adsint parochiali. Inducta autem est ea obligatio ante Concilium Sardicense, in quo Osius Episcopus *can.* 14. *tom.* 1. Collectionis Harduini *col.* 648. inquit: *Memini, superiore Concilio Fratres nostros constituisse, ut, si quis laïcus in ea, in qua commoratur,*

civitate tres Dominicos dies, id est per tres septimanas, non celebrasset conventum, communione privaretur: nomine quippe *conventus*, designari Missam solemnem, in qua populus cum suo Pastore unum efficit cœtum, unamque repræsentat Ecclesiam, communiter adnotarunt Canonistæ. Sardicensem canonem renovavit Concilium Quinisextum *can.* 80. decernens *tom.* 3. Collectionis Harduini *col.* 1690. ut, *si quis in civitate agens, tribus diebus Dominicis, in tribus septimanis, unâ non conveniat, si sit quidem Clericus, deponatur; si verò laïcus, segregetur.* Ut huic porrò præcepto satisfieret, in Synodo Nannetensi *can.* 1. relato in Decretales Gregorii IX. *Cap.* 2. *de parochiis*, statutum est, *ut Dominicis et festis diebus Presbyteri, antequam Missas celebrent, plebem interrogent, si alterius Parochianus in Ecclesia sit, qui, proprio contempto Presbytero, ibi Missam velit audire. Quem si invenerint, statim ab Ecclesia ejiciant, et ad suam parochiam redire compellant: tom.* 6. *part.* 1. Collectionis Harduini *col.* 457. et in ejusdem Concilii *can.* 2. additur: *Nullus Presbyter alterius parochianum, nisi in itinere fuerit, vel placitum ibi habuerit, ad Missam recipiat.* Eamdem legem, atque obligationem plures inculcarunt posteriores Synodi, quas adducit Natalis Alexander *tom.* 1. *Theolog. dogmat. et moral. lib.* 2. *de Sacram. Eucharist. art.* 5. *regul.* 10.

VIII. Verùm hisce sanctionibus derogatum nunc est non solùm contrariâ consuetudine, quam jam suâ ætate multis in locis inductam innuit S. Antoninus *Summ. Theolog. part* 2. *tit.* 9. *cap.* 10. docens, non peccare, qui die festo Missam audit extra parochiam, ubi consuetudo viget illam audiendi in qualibet Ecclesia; verùm etiam posterioribus summorum Pontificum Constitutionibus: siquidem Leo X. Constitutione editâ die 13. Novembris 1517. disertè ait: *Auctoritate Apostolicâ, tenore præsentium, no-*

tum facimus, omnes Christifideles, qui, non contempto proprio Sacerdote parochiali, in Ecclesiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Dominicis et festis diebus Missas audiunt, satisfacere præcepto Ecclesiæ de Missa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati, pœnamve incurrere : S. Pius V. suis Apostolicis litteris, datis XVII. Kalend. Septembris 1567. definivit : *Christifideles audiendo Missas in Ecclesia Fratrum hujusmodi, diebus Dominicis, aut festivis, præcepto Ecclesiæ de illis audiendis satisfecisse censeantur :* Clemens VIII. in Brevi, quod incipit *Significatum*, dato anno 1592. hæc statuit : *Præsenti nostro decreto sancimus, secularibus universis liberè Missas diebus Dominicis et aliis majoribus festis audire in Ecclesia tam Fratrum Prædicatorum, quàm aliorum Mendicantium, necnon etiam Societatis Jesu, licitè posse, dummodo in contemptum parochialium Ecclesiarum non faciant.*

IX. At nihilominùs non desunt Auctores, inter quos Juenin *de Sacramentis dissert.* 5. *quæst.* 7. *cap.* 2. *art.* 2. et Van Espen *Jur. Eccl. part.* 2. *tit.* 5. *cap.* 2. propugnantes, ne hodie quidem, citra grave peccatum, fas esse Fidelibus, solemnioribus saltem diebus festis, rei Divinæ alibi, quàm in propria parochia, interesse : neque enim Juri communi derogatum, ajunt, per præfatas Constitutiones, quibus potestas fit secularibus Missam audiendi in Ecclesiis Regularium, quoniam in illis hæc adjicitur limitatio, nimirùm *Dummodò id non faciant in contemptum parochialium Ecclesiarum :* est autem impossibile, pergunt, contemptum abesse, cùm iidem, sine ulla rationabili causa, à propria se subducunt parochia. Verùm hâc explicatione, præfata summorum Pontificum Indulta penitùs evertuntur : nullo etenim opus fuerat privilegio ad hoc, ut Fideles, legitimâ urgente causâ, alienam adirent Ecclesiam, ut ibi Missæ assisterent Sacrificio, quod ex præfatis Juris

mmunis sanctionibus perspicuum est : quare, ne camus, Leonem X. S. Pium V. et Clementem VIII. rbis lusisse, nec quidquam specialis privilegii Re- laribus concessisse, necessariò fateri debemus m Azorio *Instit. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 6. *quæst.* 4. *in* n. Fagundez *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 9. aliisque ab his tatis, nomine *contemptus*, ab illis intelligi actum liquem distinctum ab ipsa auditione Sacri extra rochiam, quo quis sive expressè, sive tacitè, se proprio Pastore aversum ostendat.

X. Sed, quæ hactenùs diximus, solam adstruunt bertatem, rem Divinam quâlibet anni die audiendi Ecclesiis Regularium. Quid autem dicendum uoad alias Ecclesias nullo privilegio hac in re à ede Apostolica donatas? Integrum hodie omnibus se in qualibet Ecclesia, modò non sit Capella, seu ratorium privatum, sacris Mysteriis interesse, quia ntrariâ consuetudine, in toto Christiano Orbe re- ptâ, derogatum est præcepto audiendi Missam rochialem, docent Sylvester *verb. Missa* 2. *quæst.* Navarrus *manual. cap.* 21. *num.* 5. Trullench. *in* *cept. Decalog. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 1. *dub.* 6. *num.* pluribusque allegatis, Barbosa *in collectan. ad* *ident. sess.* 22. *de observand. et evitand. in cele- ation. Miss. num.* 21. *de offic. et potestat. Parochi* *p.* 11. *num.* 14. *et seq.* addentes insuper, non sse hodie Episcopum præcipere suis subditis, ut sistant Missæ parochiali, quia non potest delere nsuetudinem, quæ cùm vigeat in toto Orbe, jam duit naturam Juris communis. Et sanè, cùm ver- mur in lege merè Ecclesiastica, etiam Juenin *cit.* c. *in fin.* §. 3. admittit, potuisse legitimâ præscri- ione abrogari : et Van Espen, quamvis eam in lgio minimè abrogatam contendat, *num.* tamen . fatetur, solere Episcopos monere quidem, atque rtari, non verò ullo judiciali actu populum com- llere ad interveniendum Missæ parochiali. Enim-

verò, non præcepto adigendam, sed hortatio ad id alliciendam plebem, statuit Tridentinum 22. *in decreto de observand. et evitand. in cel Miss.* ubi Episcopos in hunc modum alloquitur *neant eumdem populum, ut frequenter ad sua rochias, saltem diebus Dominicis, et majoribu stis accedant.* Tridentino obsequens S. Carolu romæus, in suo Concilio Provinciali Mediolanen *Act. Eccl. Mediol. part.* 1. *pag.* 302. ab omni abs præcepto, plures adduxit rationes, quibus pl ad parochialem Missam suaviter adduceret: *Ha strâ monitione*, inquit, *eos universos, et sin cohortamur, ac per viscera misericordiæ Jesu C obsecramus, atque obtestamur, ut, quamvis in viciniis, oppidis, et suburbiis, Oratoria, Cap aliasve Ecclesias habeant, ubi sanctissimo Sacrificio interesse possint; frequenter tamen nicis saltem, aliisque solemnibus festis diebu suam quique parochialem Ecclesiam convenian à Parocho, cui eorum cura commissa est, verb pascantur, Fidei Christianæ rudimentis, al animarum saluti necessariis præceptis erudia ad sanctissima Sacramenta religiosiùs percip instruantur.* Hortationibus pariter, et suasio usi sunt Ven. Dei Servus Joannes Ribera, A episcopus Valentinus, in sua Diœcesana Synod bita anno 1584. *tom.* 4. *Concil. Hispan. pag.* Sanctus Toribius, Archiepiscopus Limanus, i Diœcesana Synodo VII. coacta anno 1592. *ibid* 689. aliique plures Episcopi in suis Synod Constitutionibus, apud Genettum *tom.* '6. *tra cap.* 7. *quæst.* 5.

XI. Si istorum vestigiis inhæsisset Episcopu densis, suamque Constitutionem verbis forn tantùm hortatoriis, nulli fuisset reprehe obnoxius: sed, quia præceptum adjecit, ho expungendum, quemadmodum, jubente eâde

crà Congregatione, sæpiùs antea expunctum fuerat ab aliis similibus Synodalibus Statutis, uti videre estapud Azorium *cit. cap.* 6. *quæst.* 6. *in fin.* Pasqualigum *de Sacrific. nov. Leg. quæst.* 1258. Barbosam *loc. cit.* atque in Declarationibus ejusdem Sacræ Congregationis impressis Lugduni anni 1640. *num.* 11.

XII. Majus negotium facessere poterat obligatio imposita Dei verbum audiendi in propria parochia. Idem quippe Tridentinum, quod agens de auditione Missæ in Ecclesia parochiali, verbis utitur dumtaxat hortatoriis : *Moneat populum* : loquens de Divini verbi auscultatione, alia adjecit verba, quæ videntur præceptum, et obligationem inducere : *Moneatque Episcopus* (ait *sess.* 24. *cap.* 4. *de reform.*) *populum diligenter, teneri unumquemque parochiæ suæ interesse, ubi commodè id fieri potest, ad audiendum verbum Dei.* Idem discrimen animadvertit, qui nullum Tridentini verbum non est diligenter rimatus, S. Carolus Borromæus in nuper citato Concilio Mediolanensi VI. *loc. cit. pag.* 301. ubi hæc habet : *Sacra Tridentina Synodus Œcumenica ab Episcopis Fideles non solùm hoc moneri voluit, ut frequenter ad proprias parochiales Ecclesias saltem Dominicis diebus, festisque majoribus accedant; sed illud etiam diligenter ostendit, unumquemque teneri, ubi commodè fieri potest, parochiæ suæ interesse ad audiendum verbum Dei.*

XIII. At, cùm Dei verbum, ex ejusdem Tridentini decreto *sess.* 22. *cap.* 8. à Parochis vel per se, vel per alios, sit annuntiandùm, et explicandum inter Missarum celebrationem, quod antiquissimi esse instituti notat Cardinalis Bona *rer. liturgicar. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 6. inquiens : *Hic mos, nunquam interruptâ serie, ab initio Ecclesiæ usque ad nostra tempora servatus est, ut proximè post Evangelium sermo, sive homilia, vel tractatus ad populum habere-*

tur : hinc, si Fideles obstringerentur præcept
in propria parochia auscultandi, tenerentu
ter Missæ parochiali adesse, à qua tamen
tione eos solutos pronunciavimus. Ad hanc
tatem evitandam, varias Doctores inière vias.
tom. 1. *de Religione lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 1
natur, ideo Tridentinum verbo *teneri*, ean
disse limitationem, *ubi commodè id fieri po*
tali pacto significaret, sibi in animo non esse
les absoluto præcepto obstringere, sed tantì
nere, atque hortari. Ad hæc, ait Suarez, si
urget præceptum audiendi Dei verbum, illu
ex lege positiva Ecclesiæ, sed ex lege profl
ritatis, sibi debitæ, quâ quilibet *tenetur*
curam animæ suæ, *non solùm adhibendo*
simpliciter necessaria, *sed etiam utilia*, *qua*
est concionem audire. Licèt porrò lex cha
pergit Suarez, non obliget ad concionem
dam in parochia, Tridentinum tamen par
nominavit, quia ibidem à Parocho sempe
Missarum solemnia concio haberi debet, quc
Tridentinum alibi decrevit. Eamdem doctrin
plexatus Rodriguez *Quæst. Regul. tom.* 1. *qu*
art. 7. Tridentinum intelligendum docet, cù
gente charitatis præcepto se reficiendi pabul
verbi, hoc nusquam commodiùs et utiliùs au
test, quàm in Ecclesia parochiali. In ide
dit, quod tradunt Fagundez *lib.* 2. *cap.* 1. *n*
et Bonacina *disp.* 5. *de tertio Decalogi p*
quæst. unic. punct. 2. *num.* 27. *et seq.*, ni
tunc solùm teneri Fideles parochiali conci
teresse, cùm necessaria Fidei rudimenta, q
teroquin ignorant, alibi addiscere nequeu
cùm prævident, alios suo exemplo pertrahe
concionem, à qua secus, non sine gravi eor
animarum dispendio, se subducerent : quem
casum moraliter impossibilem, rectè simul

tunt. Sed fortasse meliùs Zerola *in prax. part.* 1. *verb. Prædicatio vers. Ad* 4. Trullench *cit. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 1. *dub.* 4. *num.* 11. aliique sentiunt, obligationem, si quæ unquam fuit, auscultandi proprium Parochum, verba facientem ad suum populum, ablatam nunc esse per contrariam consuetudinem, cùm passim viri pii, et docti aliò se conferant ad sacros audiendos Oratores; ac proinde, inquit Zerola, Sacra Congregatio Concilii sæpiùs declaravit, non posse Ordinarium multis et pœnis subditos adigere ad concionem auscultandam in parochia: quod etiam testatur Barbosa *in collectan. ad Trident. sess.* 24. *cap.* 4. *num.* 17. Mirum propterea non est, quòd præceptum hac de re latum ab Episcopo Midensi, tamquam nimiùm severum, fuerit, ex ejusdem Sacræ Congregationis sententia, præcidendum.

LIBER DUODECIMUS.

De Constitutionum Synodalium, quæ Juri communi, et Apostolicis Sanctionibus adversantur, insubsistentia. Item an, et quatenus liceat aliquid, præter jus commune, in Synodo statuere.

CAPUT PRIMUM.

Firmitate carent Synodales Constitutiones, Juri communi, et Apostolicis Sanctionibus adversantes: multaque ad hanc rem comprobandam afferuntur exempla.

Canonum statuta ab omnibus custodienda, dicitur *in cap.* 1. *de Constitutionibus*, potissimùm autem ab Episcopis, qui sunt custodes sacrarum regularum, uti habetur *in can. Cùm simus*, 9. *quæst.* 3. quique

in suî consecratione se ad id arctissimo obstringunt juramento, ùt *in cap. Ego N. de jurejurando.* Quocirca nihil magis vulgatum est, quâm quòd Synodalis Constitutio contra Jus commune, et Apostolicas sanctiones, nullius sit roboris, et firmitatis: quod manifestè constat *ex cap. Quod super his, de majorit. et obed.* notatque Fagnanus *ibidem num.* 26. atque *in cap. Sicut olim, num.* 8. *et seq. de accusat.*

II. Plures porrò Synodales Constitutiones, Juri communi obviantes, recenset Bottus *in tract. de Synodo* 3. *part. art.* 1. *concl.* 1. *et plurib. seqq.* Alias plures non simul coacervabimus, eodem vitio infectas, eodemque nomine improbatas. A Jure communi sancitum est, Capitulum Ecclesiæ Cathedralis præcedere debere Capitulo Collegiatæ; cùm autem in Synodalibus Constitutionibus Cæsaraugustanis decreta fuisset promiscua sessio inter Canonicos Cathedralis, et Canonicos Collegiatæ, in Romanæ Rotæ Auditorio decisum est, ejusmodi Constitutioni nihil esse deferendum, *decis.* 3. *num.* 11. *part.* 5. *tom.* 1. *recent.* Jure communi spectato, Abbates Regulares, nullam gerentes animarum curam, non tenentur accedere ad Diœcesanam Synodum quod *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 8. *et seq.* ostendimus. In Synodalibus Constitutionibus Pampilonensibus iidem ad Synodum accedere jussi sunt; sed in Rotæ Auditorio fuêre ab ejusmodi præcepto absoluti, *decis.* 9. post Murgam *ad Constitutiones Apostolicas.* A Capitulis, et monasteriis deputari solent Vicarii temporarii, ad nutum amovibiles, qui animarum curam exerceant in Parochiis, iisdem Capitulis, seu monasteriis unitis, à quibus tamen de Jure communi possunt etiam sine causa divelli, ac removeri, modò remotio fiat absque dolo, et non ex odio. In citatis Constitutionibus Pampilonensibus statutum fuit, ne iidem, indictâ causâ, è curæ exercitio

vocarentur, utì habetur *decis.* 121. *coram Coccino*: d, cùm contigisset, remotionem sine causa fieri, ota *decis.* 886. *num.* 29. *coram Cerro*, illam sustiuit, nullâ habitâ ratione Synodalis Constitutionis. onifacius VIII. *in cap. Consuetudinem de Clericis on resident. in* 6. statuit, distributiones quotidias Canonicis, et aliis Beneficiatis Ecclesiarum Cahedralium, et Collegiatarum, tribui non debere, isi ipsi Divinis Officiis re ipsâ adfuerint, exceptis lis, quos infirmitas, seu justa et rationabilis cororis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas excuiret; eamque Constitutionem innovavit Sacra Trientina Synodus *sess.* 24. *cap.* 12. *de reform.* et bservari præcepit, non obstantibus contrariis quiuscumque statutis, et consuetudinibus. Itaque, ùm deinde quæsitum fuerit, utrùm in Synodo iœcesana rectè decerni potuisset, ut absentibus, ıtra prædictos casus exceptos, distributiones caendi jus esset, negativa prodiit resolutio; proerea quòd inferior superioris legem tollere, eique rogare nequit: ùt latè probat Passerinus *in Comentariis ad cit. cap. Consuetudinem*, *n.* 175. *de ericis non resident. in* 6.

III. In causis Beneficialibus admittitur appellatio spensiva, ab eo interposita, qui in prima inıntia succubuit; et solùm post sententiam defitivam, apud Sedem Apostolicam sive in petitorio, e in possessorio promulgatam, ad compescendam igantium malitiam, est locus sequestrationi fruuum, per textum *in Clement. unic. de sequestrat. ssess. et fruct.* Nihilominùs aliquot Episcopi fas ıi esse putarunt, hanc appellationem suspensim in suis Synodis reprobare, nec deinceps adittendam decernere: neque id perperam se fecisse bitrabantur; etenim Lancellott. *de attentatis part. cap.* 12. *limit.* 48. Sperell. *decis.* 85. *num.* 4. Garcias *Benefic. part.* 9. *cap.* 4. *num.* 30. asserunt, posse

Episcopum in sua Synodo aliquas appellationes suspensivas è medio tollere. Verùm hæc assertio tolerari dumtaxat potest, cùm appellatio in suspensivo non est expressè admissa, et concessa à Juri communi, cui profectò nullus, præter supremum Legislatorem, potest derogare : quare rectè Fagnanus *in cit. cap. Sicut olim, num.* 80. *et seq. de accusat.* ait : *Si circa judicia, illorumque expeditiones fuerit decernendum, meminisse oportebit, non posse Episcopos, nec Synodum Provincialem* (minùs itaque Diœcesanam) *causam, quæ suî naturâ, aut ex juris dispositione summaria non sit, summariam efficere, neque breviorem reddere instantiam, aut ea, quæ de Jure communi in causis summariis servanda sunt, præcidere, minùsque appellationes in casibus, in quibus aliàs permittuntur, prohibere.*

IV. In nonnullis Synodis, et quorumdam Capitulorum statutis, ab Ordinibus, et Beneficiis arcentur descendentes ex Judæis. Ejusmodi quoque statuta sacris adversari canonibus, est manifestum : hi siquidem, consentiente Apostolo 1. *ad Timoth.* 3. ubi in Episcopum ordinari vetuit *neophytum, ne in superbiam elatus, in judicium incidat diaboli*, solos neophytos, id est recens ad Fidem conversos, irregulares pronunciarunt. Ita decrevêre Concilium Nicænum *can.* 2. Laodicenum *can.* 3. Arelatense II. *cap.* 1. Descendentes autem à Judæis nunquam Ordinum, et Beneficiorum dixêre incapaces ; quin imò Alexander III. *in Cap. Eam te de rescriptis*, ad Episcopum scribens Tornacensem, in Canonicum recipi jussit, qui ex Judaïsmo ad Christianam Fidem fuerat conversus : *Mandatum dedimus, et præceptum, ut P.* (*qui de gente Judæorum originem duxit, et Divinâ gratiâ Fidem Christi suscepit*) *in Canonicum reciperent, et præbendam sibi conferre deberent* : et infrà : *Pro eo verò, quòd Judæus extiterit, ipsum dedignari non debes :* etenim, quod ibidem

notat Glossa, *de Judæis conversis Ecclesia fundata fuit*: et rectè prosequuntur Covarr. *in Clement. Si furiosus part.* 1. §. 2. *num.* 8. *conclus.* 3. Sanchez *in Summ. lib.* 2. *cap.* 28. *num.* 11. Fermosin. *tract.* 2. *criminal. ad. cap. Ex speciali*, *num.* 43. *de Judæis.* Quamobrem prædictas Synodales Constitutiones, ob Juris communis resistentiam, irritas declararunt Abbas *in Cap. Ad decorem*, *num.* 4. *de instit.* Solorzan. *de jure Indiarum tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 3. Pegas *de competentia inter Archiepiscopum*, *et Nuntium*, *part.* 3. *cap.* 1. §. 6. *num.* 16. Aliter dicendum foret, si in Beneficii erectione à fundatore cautum esset, ne unquam illud conferatur descendenti à Judæis: quoniam in Beneficii fundatione permittitur fundatori leges, et conditiones illi apponere etiam Juri communi adversantes; sicuti ad rem animadvertunt Solorzan. *loc. cit. verb. Sed licet*, et Fermosin. *in Cap. Ex speciali*, *num.* 35. *de Judæis.* Idem judicium ferendum esset, si summus Pontifex justis de causis statuisset, ne in aliqua regione descendentes à Judæis promoveantur ad Ordines: quod reapse in regno Portugalliæ servari jussit Sixtus V. suis Apostolicis litteris, datis die 15. Januarii 1588. et confirmatis à Clemente VIII. die 18. Decembris 1600. quarum executionem iterùm inculcavit Sacra Congregatio sancti Officii epistolâ ad Collectorem ejusdem regni datâ anno 1611.

V. Quod diximus de Judæis, etiam in iis locum sibi vindicant, qui originem ducunt ab aliis infidelibus. Quocirca, cùm in nonnullis regionibus, et speciatim in civitate Charchien. invaluisset consuetudo, ab Ordinibus excludendi descendentes ab Indis, seu, ùt vocant, *à Mulatis*, de illius robore disputatum fuit in Sacra Congregatione Concilii die 13. Februarii 1683. et decisum, Indos, Nigros, omnesque ab illis sive per paternam, sive per maternam lineam descendentes, ab Ordinibus recipien-

dis prohiberi non posse, si ceteris polleant qualitatibus, animique dotibus, à sacris canonibus præscriptis. Cohærenter ad hæc, datæ fuerunt litteræ ad Indiarum, aliosque per Hispanias, et regnum Portugalliæ constitutos Episcopos : cùmque Archiepiscopus Ulyssiponen. renuisset Ordines cuidam conferre, qui à Mauris trahebat originem, suas prætexens Synodales Constitutiones, ab Ordinibus excludentes quotquot à Mauris, Nigris, alteriusve nationis infidelibus provenirent; re maturè discussâ in Sacra Congregatione Concilii, die 13. Januarii 1685. responsum est, præfatas Synodales Constitutiones, utpote obsistentes Juri communi, nullius esse roboris.

VI. Non tamen idcircò improbamus Constitutionem conditam à sæpiùs laudata Provinciali Synodo Mexicana, quæ *lib.* 1. *tit.* 4. §. 3. Maurorum, aliorumque infidelium filios circumspectè admodùm Ordinibus initiari præcepit, inquiens : *Mexici tam ab Indis, quàm à Mauris, necnon ab illis, qui ex altero parente Æthiope nascuntur, descendentes in primo gradu, ne ad Ordines, sine magno delectu, admittantur: tom.* 4. *Concil. Hispan. pag.* 303. Aliud quippe est, descendentes ab infidelibus, ab Ordinibus prorsùs excludere; aliud, cum cautela, et delectu illos promovere. Primum improbavimus : alterum commendamus, ne secùs homines suspectæ fidei sacris addicantur ministeriis. Etenim, quamquam Ecclesia ex hominibus coaluerit ab infidelitate conversis, nunquam tamen neophytos inter sacros Ecclesiæ ministros cooptari permisit, nisi antea probati, certum suæ fidei dedissent testimonium. *Nam et tempore opus est* (ait Concilium Nicænum *cit. can.* 2. *tom.* 1. Collectionis Harduini *col.* 323. loquens de Ordinatione neophyti) *ei, qui catechizatur, et post Baptismum probatione quamplurimâ :* et *in can.* 3. *Arabico*, ab Ecchellensi edito, *ibid. col.* 477. *Quicumque recens baptizatus fuit, cujus fidei adhuc non*

dignoscitur experimento certitudo, ne Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ordinetur. Quantum verò temporis neophyti probationi sit præmittendum, priusquam eidem aditus aperiatur ad Ordines, non conveniunt Doctores. Alii unum annum satis esse putant, quia miles in Jure Civili, exacto militiæ anno, dicitur *veteranus* : alii biennium requirunt; quia Gregorius Magnus *Oper. tom.* 2. *col.* 1056. *lib.* 10. *indict.* 3. *epist.* 24. relata *in Can.* 6. 19. *quæst.* 3. conversos ad Religionem vetuit ordinari, *priusquam biennium in conversione compleant* : alii exigunt decennium; quoniam decennium in Jure dicitur longum tempus, et infra illud non reputatur, *l. Super longi, Cod. de præscript. long. temp.* ubi Interpretes : alii demùm cum Covarruvia, et Gibalino *de irregular. cap.* 3. *quæst.* 3. cùm nullum hac de re sit certum tempus definitum à Jure, id relinqui autumant arbitrio Episcopi, cujus est perpendere, an recenter ad Fidem conversi tantæ sint virtutis, atque in Fide constantiæ, ut Ecclesiastica ministeria illis tutò committi valeant. Quod autem diximus de neophytis, congruere possunt etiam eorumdem filiis, si experientiâ compertum sit, eos aliquando in Fide nutasse, nam et istos probare oportebit, priusquam Ordinibus initientur, quemadmodum prudenter sancitum fuit in laudata Synodo Mexicana : non exinde tamen licebit inferre, eos posse itidem absolutè, ac perpetuò ab Ordinibus arceri; multòque minùs ab iisdem excludi poterunt infidelium nepotes, pronepotes, atque abnepotes, quod in aliis allegatis Synodis decretum fuerat.

VII. Inter ceteras facultates, quas Apostolica Sedes per Bullam Cruciatæ Hispaniarum regnis concedi solitam elargitur, numeratur etiam potestas absolvendi à censuris. In Constitutionibus Synodalibus Pampilonensibus, et Salamantinis declaratum est, absolutionem, virtute Bullæ Cruciatæ impetratam, prodesse in

utroque foro; in quarum Constitutionum obsequium, eamdem opinionem tutati sunt nonnulli Doctores apud Frances *variar. resolut. cap.* 20. *num.* 171. *et seq.* sed, cùm vera Theologorum sententia doceat, facultatem absolvendi à censuris, in Bulla Cruciatæ concessam, solùm respicere forum internum, atque hæc Theologorum sententia fulciatur Constitutione Urbani VIII. quam refert, et expendit Wigandt *in tract.* 18. *append.* 2. *examin.* 2. *de sanctæ Cruciatæ Bulla num.* 48. idcircò præfatæ Constitutiones, veluti obviantes Constitutioni Apostolicæ, rescissæ fuêre à Rota *decis.* 15. *coram Merlino*, et novissimè impugnatæ à Patre Ludovico Nogueira *in Expositione Bullæ Cruciatæ disput.* 15. *sect.* 3.

VIII. Episcopus Larinensis in sua Synodo, habita anno 1728. sibi licere putavit novam erigere Dignitatem Cantoratûs, quæ nunquam antea fuerat, in sua Ecclesia Cathedrali. De hac Synodali Constitutione anno 1732. disputatum fuit in Sacra Congregatione Concilii, et decisum, eam viribus carere: Jure siquidem communi permittitur tantùm Episcopo de novo erigere simplex officium, aut etiam cum consensu Capituli antiquam redintegrare Dignitatem, quæ olim in sua Ecclesia extiterit, et fuerit postea suppressa; sed illam de novo instituere, ad solam pertinet Apostolicam Sedem, quemadmodum docent Abbas *in Cap. Cum accessisset*, *num.* 4. *de Constit.* Fagnanus *in Cap. Dilecto*, *num.* 7. *de præbend.* Corrad. *in praxi Beneficiar. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 28. *et seq.* Cardinalis Petra *ad Constit.* 2. *Eugenii III. sect. unic. num.* 35. et, teste citato Fagnano, jampridem declaratum fuerat ab eadem Sacra Congregatione Concilii.

CAPUT SECUNDUM.

tuendam Synodalem Constitutionem, contrariam uri communi, frustrà adducitur studium servandæ Ecclesiasticæ disciplinæ: sigillatim verò examinanur Constitutiones Clericos omnium clericalium juium possessione deturbantes, ob non impletas ab llis conditiones à Concilio Tridentino præscriptas.

ITIATUS primâ Tonsurâ, aut etiam constitutus in oribus Ordinibus, non fruitur privilegio fori *i Beneficium Ecclesiasticum habeat, aut Clerica- habitum, et Tonsuram deferens, alicui Ecclesiæ mandato Episcopi inserviat, vel in Seminario Cleorum, aut in aliqua schola, vel Universitate, de ntia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines cipiendos versetur:* Verba sunt Tridentini *sess.* 23. . 6. *de reform.* Clerici quoque conjugati, *qui cum icis, et virginibus contraxerunt, modò alicujus clesiæ servitio, vel ministerio ab Episcopo depui, eidem Ecclesiæ serviant, vel ministrent, et ricali habitu, et Tonsurâ utantur*, eodem gaut fori privilegio, juxta textum *in Cap. Clerici, Cleric. conjugat. in* 6. confirmatum à Tridentino *. loc.* Qui autem prædictas non implet conditio-, et præcipuè si habitum, et Tonsuram non deat Clericalem, etiam nullâ præcedente monitione, manet ipso jure spoliatus fori privilegio: quod m communi docet Fagnanus *in Cap. Si quis, num. . et seq. de foro competenti.* Dubitatum autem fuit, Clericus non conjugatus, nullumque possidens clesiasticum Beneficium, si Clericales vestes abjit, aliis gaudeat Clericalibus privilegiis, putà exptione reali ab oneribus laïcalibus, privilegio p. *Odoardus, de solut.* ac similibus: nec defuerunt ctores, qui docuerint, eum unà cum habitu, quem ponit, omnia simul à se abjicere Clericalia jura,

quibus propterea remaneat facto ipso spoliatus; putarunt quippe, solius privilegii fori expressam mentionem à Tridentino fieri, quia illud præcipuum est, sub quo cetera comprehenduntur : Cardinalis de Luca *in adnotat. ad Tridentinum disc.* 24. *num.* 33. Rota *coram Priolo decis.* 290. *num.* 14. *et* 15. et *decis.* 304. *à num.* 18. *part.* 17. et *decis.* 10. *num.* 10. *et seq. part.* 18. *recent.*

II. Hæc doctrina, utpote magis apta ad Clericos continendos in officio, multùm arrisit cuidam Antistiti Theatino, qui proinde câ innixus, in sua Diœcesana Synodo declaravit, Clericos conditionibus deficientes in præfato Tridentini decreto præscriptis, ipso jure omnibus exui privilegiis Clericalibus. Eidem porrò Synodali Constitutioni insistens Archiepiscopus Theatinus, successor illius qui Synodum celebraverat, ab omnibus Clericorum exemptionibus excidisse pronunciavit quosdam Clericos, qui in habitu, et Tonsura non incesserant. Sed, cùm quidam eorum ab hac Archiepiscopi sententia appellasset ad Sacram Congregationem Concilii, hæc die 10. Junii 1684. nullâ habitâ ratione Synodalis Constitutionis, respondit, illum amisisse dumtaxat privilegium fori. Etenim solum studium adigendi Clericos ad gestandas vestes Clericales, non potuit Synodo Theatinæ esse sufficiens causa, cur Clericis adimeret privilegia, quæ, juxta probabiliorem, et communiorem sententiam, Tridentinum reliquit intacta : siquidem, cùm versemur in materia pœnali, odiosa, et restrictiva Juris communis, Tridentini verba non esse extendenda ultra privilegium fori, quod unicè exprimunt, sentiunt Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancellariæ gloss.* 5. §. 5. *num.* 71. Garcias *de Benefic. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 5. *in fin.* Comitol. *Respons. moral. lib.* 6. *quæst.* 20. Scacc. *de cambiis part.* 3. §. 7. *gloss.* 5. *num.* 162. *verb. Contrarium.* Eadem quoque fuit constans, et perpetua sen-

ientia Sacræ Congregationis Concilii; quod ex plu-
ribus evincitur ejusdem decisionibus. In causa
Aquen. mense Februarii 1589. *lib.* 5. *decretor. pag.*
257. censuit, *Clericos, qui decreto Concilii cap.* 6.
sess. 23. *de reform. privilegio fori non gaudent,*
non intelligi privatos privilegio Canonis; et die
3. Decembris 1622. *lib.* 12. *decretor. pag.* 115.
cùm quæsitum fuisset: *An, ut Clericus uti posset*
beneficio Capituli Odoardus, requirerentur condi-
tiones præscriptæ à Sacro Concilio sess. 23. *cap.* 6.:
responsum fuit: *Decretum Concilii non ademisse*
Clericis non habentibus qualitates, quæ exprimun-
tur cap. 6. *sess.* 23. *nisi privilegium fori, et cetera*
firma remanere sub dispositione Juris. Idemque de-
ducitur ex aliis responsis ab eadem Sacra Congre-
gatione datis in *Nullius* 10. Maji 1625. *lib.* 13. *decre-*
tor. pag. 291. in *Salutarium exemptionis* 9. Februarii
1664. *lib.* 24. *decretor. pag.* 50. et in *Senogallien.* 6.
Julii 1680. *lib.* 31. *decretor. pag.* 117. et videre est
apud Fagnanum *in cit. Cap. Si quis, de for. compet.*
III. Ad eumdem finem Clericos inducendi ad ob-
temperandum Tridentini decreto, conditionesque
servandas ibidem statutas, aliquando Episcopi in
suis Synodis protestati sunt, se nunquam ad suum
forum revocaturos Clericos delinquentes, qui illa-
rum aliquam non servassent, sed eos relicturos
coercitioni potestatis secularis. Verùm, cùm ejus-
modi Constitutiones paratas animadvertimus in Sy-
nodis, ab amicis Episcopis, priusquam promulga-
rentur, ad nos transmissis, semper delendas exi-
timavimus: quidquid enim sit, an possit Episco-
pus Clericum alicujus criminis reum, qui conciliares
conditiones non implevit, puniendum relinquere
Judici seculari; hoc unum tamen certum est, nun-
quam scilicet impediri Episcopum, quominus illum,
sive cælebs, sive conjugatus sit, semper valeat à Judice
seculari repetere, atque ad suum forum revocare:

quemadmodum definivit Sacra Congregatio C
in una *Murana* 21. Januarii 1594. et in una
tina 27. Martii 1627. et benè prosequitur Pig
consult. 46. *tom.* 1. Allegatum quippe Trident
cretum solùm operatur, ut nequeat à Cleric
præscriptas ibidem conditiones implere ne
declinari forum seculare, non autem priva
scopum jurisdictione, et facultate illum ta
sibi subditum puniendi. Hoc autem posito,
cuum est, contrariam protestationem, ab Ep
in Synodo factam, aut non cohærere Juri
muni, aut imprudentiæ notari: vel enim Ep
id unicè animo intendit, significare nimirù
liberatum sibi esse, nunquam Clericum, de
sermo, à foro seculari ad suum se deince
caturum; et imprudentis utique consilii es
blicâ protestatione se obstringere ad nunqua
cendam facultatem, quâ ceteroquin potitu
intendit se, suosque successores impedire,
quam à Judice seculari repetere valeant Cl
delinquentem, qui ob non servatas conciliar
ditiones fuit ab eodem comprehensus; et h
peram attentat, quia in ipsius arbitrio n
abdicare, multòque minùs successoribus
jura Episcopalia, à Jure communi ipsis conc

IV. Quòd verò Ordinarius possit jure suc
cos tam cælibes, quàm conjugatos, etsi n
beant requisita à Tridentino, sibi vindicare
à Judice laïco, à quo fuerant comprehensi
tere, debitisque in eosdem pœnis animadv
sæpiùs definitum est à Sacra Congregatione
Sperellum *decis.* 17. *num.* 33. et 34. quibus add
decretum aliàs editum, atque Archiepiscopo
litano, sacra Limina visitanti datum, cujus
sunt: *Ad tertium, facta relatione Sanctissi*
mino Nostro super causa Leodien. die primâ
in Sacra Congregatione Concilii proposita,

luta Sanctitas sua approbavit opinionem eorum qui majores numero fuerunt in voto, Clericos etiam non habentes requisita cap. 6. sess. 23. de reform. licèt ipsi tamquam contravenientes ordinationi sacri Concilii, non possint pro se allegare privilegium fori, nihilominùs subesse jurisdictioni Episcoporum, seu Ordinariorum, illorumque cognitioni, nedum in causis, in quibus iidem Episcopi, seu Ordinarii prævenerunt, verùm etiam in quibus non prævenerunt, sed illos è manibus Judicis laïci repetunt, quando Clerici adhuc Clerici permaneant, videlicet, si neque à Jure, neque ab homine, per declarationem servatis servandis factam, privilegiis Clericalibus denudati, seu privati sint: die 9. Novembris 1630. *lib.* 14. *decretor. pag.* 346. Die verò 1 Augusti 1634. *occasione propositionis factæ relationis statûs Ecclesiæ Neapolitanæ, Sanctitas sua, ad removendam omnem difficultatem, jussit, omninò servari supradictam opinionem.* Id ipsum fuerat antecedenter conclusum die 18. Decembris 1595. *lib.* 8. *decretor. pag.* 153. die 12. Junii 1608. *lib.* 11. *decretor. pag.* 35. et die 14. Martii 1620. *lib.* 12. *decretor. pag.* 37.

V. Quod verò speciatim attinet ad Clericos conjugatos, extat responsum ejusdem Sacræ Congregationis in *Alatrina Jurisdictionis* die 27. Martii 1683. cujus verba sunt: *In carceribus Frusinonis detinetur, nomine Curiæ Episcopalis Alatrinæ, Dominicus Colaciccо Clericus conjugatus, ut prætensus homicidii reus. At, prætendente Fisco Curiæ secularis, carceratum esse ad hanc remittendum: tamquam non habentem requisita sacri Concilii ad effectum gaudendi privilegio fori; controversia delata fuit ad Sacram Congregationem Immunitatis, ex cujus decreto resolvendum proponitur dubium: An, præveniente Episcopo, vel volente vindicare Clericum, possit, licèt non habeat requisita. Sacra*, etc. respon-

dit : Affirmativè. Post hæc à nobis exarata, t
impressa est Bibliotheca Canonica Lucii Ferra
cujus suprà meminimus, atque *in ejus tom.* 2. *v*
Clericus art. 2. *num.* 50. *et seq.* plura congesta
mus de jure Episcopi in Clericos conjugatos, q
cùm opus fuerit, legi poterunt.

CAPUT TERTIUM.

Ad ea confirmanda, quæ nuper dicta sunt,
tuitur, an, et quando liceat Clerico iterùm ind
Clericales vestes, quas antea dimiserat : an l
Episcopo Ordines minores, unà cum Subd
natu, uni eidemque personæ eâdem die conf
et an irregularitate afficiatur, qui, nullâ i
tratâ absolutione à censura, quâ est irretitus, a
dere præsumit ad altioris Ordinis gradum.

Nihil frequentius, quàm quòd à Clericis Cleri
habitus dimittatur, et dimissus pro libito r
matur. Illum autem resumentes modò id no
ciant in fraudem sive cælibes sint, sive conju
ad pristina restituuntur Clericalis ordinis p
legia : quod communiter tradunt Doctores *in*
unic. de Clericis conjugatis in 6. speciatim Pass
num 30. et latè Panimoll. *decis* 6. *annot.* 6. *num*
et duobus seq. decisumque est à Sacra Cong
tione Concilii in *Meliten. Fori* 7. Maji 1672. *lib*
decretor. pag. 379. idemque de Clericis, qui
missâ militiâ, cui nomen dederant, iterùm v
induunt Clericales, docent Carena *resolut.* 11.
16. Oril. *in observat ad resolut.* 4. *Campanæ*
4. et Rota *decis.* 355. *num.* 9. *et* 10. *part.* 14. *r*
Hinc porrò fit, ut propter delictum ab ips
tempore perpetratum, quo laïcorum more i
incedebant, coërceri nequeant à Judice laïco,
quam sine dolo et fraude vestem laïcalem in

iterùm commutarunt : utì notant Pignatellus
45. *per tot. tom.* 1. Panimoll. *cit. decis.* 6.
. *num.* 22. et sæpiùs declaravit Sacra Con-
Concilii , signanter in *Nuscana* 19. De-
1584. *Sacra , etc. respondit , Clericum con-
, qui post dimissum habitum , et Tonsuram
m , deliquit , quamvis pro eo delicto in
cali citatus , et in contumaciam condemnatus
i deinde , modò non in fraudem , reassumpto
et Tonsurâ , Ecclesiæ inserviat , juxta de-
sacri Concilii cap.* 6. *sess.* 23. *non posse à
ïco propter idem delictum in carcerem con-
t personaliter distringi.* Idemque respondit
is 19. Decembris 1596. Tunc autem præsu-
ericus habitum , quem deposuerat , in frau-
sumere , cùm illum induit , postquam à
e seculari comprehensus , atque in carcerem
is , ex eo se per fugam subtraxit , aut post-
carceribus præstitâ cautione parendi Ju-
ntentiæ , dimissus fuit , inquit Fagnanus *in
gnus , num.* 73. *de oblig. ad ratiocin.* in quo
erum eventu , non secularis , sed Ecclesia-
licis esse inspicere , ac decernere , an reverà
lfuerit , docet ibidem Fagnanus *num.* 74. et
it Sacra Congregatio in una *Aquilana* apud
lum *eâd. consult.* 45. *num.* 6.

putatur dumtaxat , num de fraude constare
etiam ut Judex laïcus possit contra præfati
bona *realiter* procedere , vel solùm ut in
personam animadvertere queat. Non enim ,
ioc , semper in eadem sententia perstitisse
Sacra Congregatio. Ea quippe quandoque
lere visa est in opinionem , quæ fraudem
iam putat , ut potestas secularis possit ma-
icere in personam Clerici , qui post patratum
n , Clericalem habitum resumpsit ; sed de
equaquam inquirendum autumat , ut contra

delinquentis bona liberè procedat, ad quod satis esse arbitratur, Clericalem habitum fuisse, post delictum, resumptum, quin sit investigandum, quo animo id factum fuerit: utì videre est apud Fagnanum *cit. loc.* Passerinum *in cap. unic. de Cleric. conjugat. in* 6. et Oril. *in observ. ad resolut.* 4. *Campanæ num.* 18. Aliquando autem eadem visa est fraudem exigere in utroque casu; ita ut, eâ seclusâ, nequeat Judex laïcus neque in personam, neque in bona procedere Clerici, qui habitum resumpsit. Ita quippe colligitur ex ejusdem responso dato in causa *Papien.* 23. Maji 1626. *lib.* 13. *decretor. pag.* 7. quod allegant etiam del Bene *de immunitate tom.* 1. *cap.* 4. *dub.* 25. *num.* 11. et Tondut. *de prœventione part.* 2. *cap.* 53. *num.* 5. Quamvis, si contra Clericum agatur tantùm civiliter, seu ad solam pœnam pecuniariam, longè facilior admittatur fraudis probatio: si enim ipse habitum resumat, postquam citatus fuit ad tribunal seculare, censetur illum resumere in fraudem, et propterea non potest in eo judicio civili forum declinare laïcale: quod docet Oril. ubi suprà *num.* 27. Fermosin. *in cap. Proposuisti*, *quæst.* 7. *per tot.* et signanter *n.* 7. *de foro competenti*, censuitque Sacra Congregatio Concilii in *Sabinen. privilegii fori* 30. Martii 1686.

III. Hæc præmittenda fuêre, ut faciliorem viam sternerent ad ea, quæ statim ad rem nostram dicturi sumus. Ad præcavenda mala, quæ ex hac libera habitûs, et Tonsuræ dimissione, et libera potestate utrumque Clericorum insigne quandocumque resumendi, oriuntur, atque ad evitandas insuper contentiones inter utramque potestatem, secularem scilicet, et Ecclesiasticam, quæ plerumque hac de causa excitantur, nonnulli Episcopi in suis Synodis edixêre, ne deinceps ulli Clericorum liceret, absque Ordinarii licentia, Clericales vestes, et Tonsuram deponere, depositasque resumere; simulque decre

vêre, ut Clericalis habitus, sine Episcopi licentia resumptus, nulli suffragaretur ad iterùm assequenda Clericalia jura. Verùm, cùm Clericus constitutus in minoribus possit jure suo, quandocumque voluerit, ad secularem statum redire, ac pro suo pariter libito ad Ecclesiasticum inde reverti, reversus autem, statim ac habitum Clericalem, quem abjecerat, denuò induit, à Jure communi ad omnia restituatur Clericalia privilegia, quæ antea amiserat; ejusmodi Constitutiones, contrarium decernentes, omni carent robore, et efficaciâ: quod benè advertunt, et probant Ricc. *part.* 2. *decis. Cur. Neapol. decis.* 168. Donat. Anton. de Marinis *Resolut. Jur. lib.* 1. *cap.* 49. *num.* 3. *et seq.* et, quod magis est, præfatas Synodales Constitutiones semper irritas pronunciavit Sacra Congregatio Concilii. Etenim in *Marsicana Clericatûs*, consulta: *An sustineatur Constitutio Synodalis generaliter prohibens, ne ullus Clericus primæ Tonsuræ dimittat habitum neque coram Notario seculari, neque sine licentia Episcopi*: respondit *Negativè*, die 7. Septembris 1677. *lib.* 29. *decretor. pag.* 500. Jam autem antea in *Oppiden.* die 10. Maji 1635. *lib.* 15. *decretor. pag.* 176. id ipsum hisce verbis decreverat: *A prohibitione generali, ne Clerici reassumere possint habitum Clericalem absque auctoritate ipsius Episcopi, abstinendum.* Et in *Mutinen.* 14. Decembris 1647. *lib.* 18. *decretor. pag.* 437. interrogata: *An idem Episcopus constituere possit in eadem Synodo, ut Clerici, qui semel habitum Clericalem deposuerunt, non possint illum reassumere absque expressa ejusdem Episcopi licentia*: responderat: *Negativè.* In causa verò *Nullius, seu Neapolitana*, 8. Augusti 1654. *lib.* 19. *decretor. pag.* 384. propositâ quæstione: *An clericus in minoribus constitutus, qui dimisit habitum Clericalem, possit absque licentia Episcopi illum reassumere, quando adest Constitutio Synodalis prohibitiva, ne reassumatur* absque

prædicta licentia : Sacra, etc. censuit, *posse, absque licentia Episcopi, non obstante Constitutione Synodali prohibitivâ, cùm non sit permissa.* Et in causa *Pennen.* die 19. Julii 1692. *lib.* 42. *decretor. pag.* 476. ad simile quæsitum respondit : *Dandum esse supradictum decretum in causa Neapolitana.*

IV. Ad obviandum autem incommodis, quibus Episcopi per præfatas Constitutiones occurrere cupiebant, alia ipsis à Jure parata est via, quam sine offendiculo calcare possint. Præcipiant itaque Clericis vel per publicum edictum, vel per citationem singulis factam, ut incedant in habitu, et Tonsura, atque alicui inserviant Ecclesiæ, præfinito congruo tempore ad utrumque præstandum : hoc autem elapso, ter illos commoneant, ut præcepto obtemperent, ad normam textûs *in Cap. Contingit*, 2. *de sententia excommunicationis :* advertant tamen, hac in re non satis esse unicam monitionem, quæ tribus æquivaleat, sicuti observat Glossa *in Clementina* 1. *verb. Tertio*, sed requiri tres distinctas, ùt, aliis citatis, docet Fagnanus *in eod. Cap. Contingit, num.* 8. post trinam verò monitionem, adversùs inobedientes, in sua persistentes contumacia, sententiam ferant, quâ declarent, eos propriâ culpâ excidisse Clericalibus juribus, neque deinceps restituendos fore ad privilegia, quorum, suâ pervicaciâ, se præbuerunt indignos. Quòd si, post hanc sententiam, Clericales vestes iterùm induere præsumant, non propterea tamen à seculari foro se subtrahent, sed remanebunt eidem subjecti, perinde ac laïci : quemadmodum tradit Fagnanus *loc. cit.* atque ex sententia Sacræ Congregationis Immunitatis confirmat Monacell. *in Formul. legal. practic. tom.* 2. *tit.* 15. *formul.* 4. *cum tribus sequentibus.*

V. Haud multùm à nuper enarratis absimile erat repagulum, quod prædictæ libertati Clericorum exuendi, iterùmque induendi Clericalem habitum,

apponere meditabatur Calaritanus Archiepiscopus. Significaverat is Sacræ Congregationi Concilii, in sua Diœcesi ingentem reperiri numerum Clericorum conjugatorum, quorum plerique, in Clericalis ordinis dedecus, artes viles exercebant, et quandoque enormia perpetrabant facinora : ex quo consequebatur, ferè semper ab Archiepiscopo, pro tuenda eorum exemptione, suique fori jura propugnando, contendendum esse cum potestate seculari. Ad hæc autem non levia mala cohibenda, potestatem sibi fieri petierat conferendi eâdem die uni eidemque personæ minores Ordines, et Subdiaconatum : tali enim pacto Clerici adeo obstricti, et mancipati remanerent Ecclesiæ, ut non amplius integrum illis foret ad seculum regredi, et vilibus artibus vacare; quod in aliis ejusdem regni Diœcesibus, ad eosdem eradicandos abusus, jam moribus receptum addidit. Super hisce Archiepiscopi postulatis nos, qui tunc temporis ejusdem Sacræ Congregationis Secretarium agebamus, opportunam elaboravimus Dissertationem, quæ extat *tom. 4. Thesaur. Resolut. pag.* 162. in qua, post accuratè examinatum textum *in Cap.* 2. *de eo qui furtivè Ordinem suscepit*, et cetera expensa, quæ à Doctoribus ad rem allegantur, Episcopi precibus abnuendum conclusimus. Sacra verò Congregatio, nostro sensui adhærens, die 21. Februarii 1728. Archiepiscopi instantiam rejecit : non enim derogandum censuit Juri communi, ad propulsandos abusus, qui aliis Juris remediis poterant coërceri.

VI. Ad rem pariter, quam versamus, aliud pertinet decretum, quod alius Episcopus secum deliberaverat publicandum. Cautum est in Jure, ut, si quis suspensus ab Ordinis exercitio, Ordinem exerceat, fiat statim irregularis, per textus *in Cap. Apostolicæ*, 9. *de Clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante*, *Cap.* 1. *de sententia ex-*

communicationis, *in* 6. et *Cap.* 1. *de sententia*, *et re judicata* ; pariter *in* 6. In nonnullis Diœcesibus eousque processerat Clericorum audacia, ut, quamvis suspensione irretiti, ab exercitio se abstinerent Ordinum, quibus erant initiati, attamen nullâ impetratâ absolutione à censura, ad superiorem Ordinem ascendere non dubitarent. Episcopi, in quorum Diœcesibus hæc frequentiùs eveniebant, ad eorum sacrilegam cohibendam temeritatem, cùm inutilia experti fuissent alia, quæ jam adhibuerant, remedia, quæsierunt à nobis in minoribus tunc constitutis, an sibi fas esset eos Synodali decreto declarare irregulares.

VII. Huic interrogationi indubitanter respondimus, id nequaquam ab Episcopis posse decerni: apud omnes enim Canonistas, principii loco est, irregularitatem à solo Jure, et non ab homine, induci posse : à Jure autem irregularitate quidem afficiuntur, qui, contemptâ, quâ ligantur, censurâ, in suscepto Ordine solemniter ministrant; nunquam verò irregulares pronunciantur, qui cum ejusdem censuræ vinculo ad superiorem Ordinem ascendere præsumunt. Scimus enimverò, non defuisse Doctores, quibus visum cùm fuerit, ascensum ad altiorem Ordinem quoddam esse exercitium inferioris Ordinis jam suscepti, idcircò docuêre, irregularitatem à jure in primo casu irrogatam, etiam secundum complecti. Ita inter ceteros tenuerunt Angel. *in Summ. verb. Irregularitas* §. 22. Sylvester *ibid. quæst.* 2. Navarrus *consil.* 26. *de temporibus Ordinat. lib.* 1. Covarr. *in Cap. Alma mater*, *part.* 2. §. 3. *de excommunicat.* Majol. *de irregularit. lib.* 4. *cap.* 34. *num.* 1. *et seq.* Pax Jordan. *elucubrat. tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 6. *num.* 382. Vulp. *Resolut. moral. resolut.* 103. *num.* 10. Sed simul non ignoramus, veriorem, et communiorem esse sententiam oppositam, quæ, quamquam sacrilegii reum fateatur, qui sciens

se censuræ vinculo obstrictum, superioris Ordinis gradum audacter conscendit, eum tamen ab irregularitate absolvit : quam quidem sententiam amplexata est Sacra Congregatio Concilii in *Carinolen. seu Neapolitana Ordinationis*, die 31. Januarii 1688. siquidem recipiens altiorem Ordinem, nonnisi impropriè dicitur solemniter ministrare in inferiori Ordine, à cujus exercitio est suspensus : in hac autem materia odiosa, et pœnali, non censetur cadere sub legis censuram, quod nonnisi impropriè legis verba comprehendunt : uti appositè ratiocinantur Suarez *de censuris disput.* 42. *sect.* 3. *num.* 2. et *disput.* 31. *num.* 57. *et seq.* Sayr. *de censuris cap.* 16. *num.* 22. Layman *Theolog. moral. lib.* 1. *tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 5. Sorb. *in compend. privileg. Mendic. vers. Sed hìc advertenda est*, Bonacina *Oper. moral. tom.* 1. *de censuris disput.* 7. *quæst.* 3. *punct.* 4. *num.* 2. Diana *Oper. moral. tom.* 5. *tract.* 5. *resolut.* 17. *num.* 2. Antonell. *de reg. Eccles. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 6. Vulp. *in prax. judic. for. Eccles. cap.* 8. *num.* 32. Barbosa *de potest. Episc. part.* 2. *allegat.* 16. *num.* 13. *in fin.* Tambur. *Oper. moral. tom.* 2. *lib.* 10. *tract.* 4. *cap.* 14. *num.* 8. Fermosin. *in cap. Vel. non est compos. de tempor. Ordinat. quæst.* 3. *num.* 13. *et* 14. Bard. *in select. moral. lib.* 1. *quæst.* 12. *per tot.* Gibalin. *de irregularit. cap.* 5. *quæst.* 2. *consect.* 3. Lezana *in Summ. tom.* 2. *verb. Irregularitas num.* 4. *vers. Id etiam dicendum de suspenso.*

CAPUT QUARTUM.

Ad ampliorem præmissorum confirmationem ditur casus Clericorum, qui, postquan Tonsurâ insigniti, ac etiam ad minores promoti fuerunt, ad majores ascendere r vel majoribus Ordinibus initiati, ad Sac promoveri non curant: an scilicet, et quâ ab Episcopo cogi possint ad superiores suscipiendos.

Dictum est in superiori capite de Calarita episcopi consultatione, qui cùm videret diœcesi non paucos Clericos conjugatos ad artes se abjicere, aut se flagitiis contamin scandalis hisce obviam iret, secum delibe quemcumque deinceps minoribus Ordinibu ret, eumdem simul ad Subdiaconatum pro super quo Sacræ Congegationis Concilii se exquirens, contrarium responsum tulit. Al Episcopi animadvertentes, diœceses suas esse minoribus Clericis in otio et luxu viv id consilii ceperant, ut eos ad sacros Or scipiendos compellerent, præfiniendo ipsis c tempus, intra quod ad majores Ordines a deberent; quo elapso, si præcepto non c rassent, omnibus Clericalibus privilegiis fierent, et laïcalis fori jurisdictioni subjic id autem, quo plus solemnitatis et robor ret, in suis Synodalibus Constitutionibus cogitaverant. Verùm, cùm nostrum hac de cium exquireretur, respondere non dubi hujusmodi consilium erroneum esse, et ctum aliter perduci non posse, quàm cu Ecclesiasticæ disciplinæ violatione, et pro

iculo replendi Sanctuarium, vitiosis et scelestis hominibus, ad quorum ingressum meritò luxisset Ecclesia, Prophetæ *Thren.* 1. vocibus utens: *Vidit gentes ingressas Sanctuarium suum, de quibus præceperas, ne intrarent in Ecclesiam tuam.*

II. In cujus sententiæ confirmationem satis forasse fuisset ostendere, quòd, licèt antiquitùs ea disciplina viguerit, ut filii impuberes ad Tonsuram, et ad Lectoratum à parentibus oblati, ab Ecclesia acceptarentur; qua de re nos ipsi egimus in epistola ad Assessorem S. Officii conscripta sub die 15. Decembris 1751. *num.* 4. quæ typis vulgata, deinde que inserta fuit *Bullario nostro tom.* 3. *num.* 54. licèt etiam in Ecclesiasticis monumentis exempla non desint Ordinationum per vim factarum; cujusmodi fuit Ordinatio Sancti Augustini, qui, ut mos gereretur populo tumultuanti, invitus ad Sacerdotium promotus fuit, utì narrat Possidius *in ejus Vita*, et nos aliàs retulimus *in nostra Instit.* 72. §. *Tertio loco*, *pag.* 350. et qualis etiam fuit Ordinatio Macedonii celebris Anachoretæ, de qua Theodoretus *in Historia Religiosa cap.* 3. nihilominùs hodie severissimis legibus vetitæ sunt Ordinationes coactæ. Siquidem *justum est, ut nemo crescere compellatur invitus.* Ita olim pronunciavit S. Gregorius Magnus, cujus verba relata sunt *in Can. Gesta*, *dist.* 74. cum quibus concordant ea, quæ leguntur *in Can. Ubi ista*, *eâdem distinct. Denunciamus*, *quòd, si posthac quidquam tale præsumpseris, et aliquem seu Episcopum, seu Presbyterum, seu Diaconum, invitum facere fortè credideris, Ordinationes, tibi Ravennatis Ecclesiæ, vel Æmiliensis noveris auferendas*: adeo ut, juxta vigentem canonicam jurisprudentiam, si quis gravi, veroque metu coactus, ad Ordinationem accedat, et Ordines suscipiat, valida quidem habeatur illius Ordinatio, et character Ordinis ipsius animæ impressus; sed

nihilominùs eadem Ordinatio illicita reputetur, nec ordinatus adstrictus remaneat continentiæ voto, quod adnexum est Ordini eidem collato; quemadmodum deducitur ex Decretali Innocentii III. *in Cap. Majores, de Baptismo*, et ex aliis probationibus, quas nos cumulavimus in nostra epistola ad Vicesgerentem Urbis, data die 28. Februarii 1747. et impressa tum seorsim, tum *in eodem Bullario nostro tom.* 2. *num.* 28. super quibus etiam nonnulla collegimus in nostro Tractatu *de Sacrificio Miss. sect.* 2. §. 79. *Latinæ editionis Patavinæ.*

III. Sed, ut ipsam propositæ quæstionis, simulque responsi nostri rationem accuratiùs expendamus, præmittendum est, aliquos esse tum simplices Clericos, aut minoribus Ordinibus initiatos, tum etiam Subdiaconos, vel Diaconos qui Beneficium Ecclesiasticum nullum possident; alios verò esse Ecclesiasticis Beneficiis præditos quibus adnexum est onus suscipiendi Ordines sacros, vel etiam Presbyteratum. Quod itaque ad illos pertinet, qui cum Tonsura, aut minoris Ordinis gradu Beneficium nullum obtinent; quomodo hi compelli poterunt ad suscipiendum Ordinem sacrum, cùm ipsis Ecclesia permittat uxorem, dummodo virginem, ducere; et nihilominùs, si habitum, et Tonsuram Clericalem non deserant, et Ecclesiæ ministrare pergant, Clericalibus privilegiis eosdem gaudere consentiat? Quod quidem à Bonifacio VIII. statutum legitur *in Cap. Clerici, de Clericis conjugatis, in sexto*, et rursùs instauratum à Sacro Tridentino Concilio *sess.* 23. *cap.* 6. *de reformatione*, ùt alibi in hoc ipso Opere expositum fuit. Fatemur equidem, omnes Clericos, juxta Ecclesiæ mentem, eo loco haberi, ut sint *in via ad majores Ordines suscipiendos*, quemadmodum exequendo pronuntiat idem Concilium *in cit. cap.* 6. cujus etiam lex est *in ejusdem sess. cap.* 11. ut *nemo iis* (minoribus nempe Ordinibus) *initietur*,

quem non scientiæ spes majoribus Ordinibus dignum ostendat. Verùm nîl aliud inde inferri potest, nisi cavendum Episcopis esse, ne Clericalem Tonsuram, aut minores Ordines aliis conferant, quàm his, de quibus meritò conjicere liceat, aliquando tales futuros, ut ad majores Ordines cum Ecclesiæ utilitate promoveantur; non autem exigendum esse ab ipsis tonsuratis, aliisque minoribus Clericis, ut etiam inviti ad majores Ordines ascendant. Nec aliter judicandum videtur de Subdiaconis, aut Diaconis Ecclesiastico Beneficio carentibus. De his enim præfata Tridentina Synodus *cap.* 12. *et cap.* 13. *ejusdem sess.* 23. plura quidem præscripsit, pluraque proposuit, quæ in ipsis veluti necessariæ conditiones requirerentur, ut ad Diaconatum, seu respectivè ad Sacerdotium dignè promoverentur; at non ulteriùs progressa fuisse dignoscitur, ut Subdiaconum cogi voluerit ad Diaconatûs Ordinem ascendere, aut Diaconum invitum Sacerdotio initiari. Neque verò desunt exempla virorum eximiâ probitate, ac etiam illustri sanctitate præditorum, qui, cùm ad Subdiaconatûs Ordinem pervenerint, in eo per totum vitæ cursum perseverarunt, quive ad Diaconatum usque progressi, nunquam ad Sacerdotium ascenderunt; sive sublimem gradûs celsitudinem pertimescentes; sive christianâ animi demissione existimantes, se iis dotibus, atque virtutibus carere, quas sacri canones in promovendis ad superiores hosce Ecclesiasticæ hierarchiæ Ordines requirunt.

IV. Hæc autem intelligenda sunt de Clericis tum minoribus, tum majoribus, qui Ecclesiastica Beneficia non obtinent. Jam verò videndum de iis, qui hujusmodi Beneficiis fruuntur. Quos quidem certum est teneri ad eum Ordinem suscipiendum, quem natura postulat Beneficii, quod unusquisque obtinet. Etenim Sacra Tridentina Synodus *cap.* 12. *sess.* 24. *de reform.* Epi-

scopis mandat, ut *neminem deinceps ad Dignitatem, Canonicatum, aut Portionem recipiant, nisi qui eo Ordine sacro aut sit initiatus, quem illa Dignitas, Prœbenda, aut Portio requirit, aut in tali ætate, ut infra tempus, à Jure et ab hac sancta Synodo statutum, initiari valeat.* Cùm autem ii, qui Beneficium acceptarunt, simul etiam acceptaverint onus ascendendi ad Ordinem Beneficio adnexum, æquum est, eos à Superiore compelli ad hujusmodi Ordinem assumendum; vel, si hanc obligationem implere recusent, eosdem adepto Beneficio privari. Quod statutum jam pridem fuit ab Alexandro III. in celebri sua Decretali *Cùm in cunctis, §. inferiora, de electione*, cum qua concordat altera Gregorii X. quæ incipit *Licet, eod. tit. in sexto.* Atque his Constitutionibus, quæ extant in corpore Juris Canonici, addenda est Innocentii III. epistola 130. *regest.* 14. quæ scripta est ad Apostolicum Legatum ab ipso in Lombardiam directum, cui, ut provideretur necessitati quarumdam Ecclesiarum Sacerdotum ministerio carentium, ita scribit: *Si quos inveneris in ipsis idoneos ad gradum Sacerdotii assumendum, tu illos, ut se ad superiores Ordines faciant promoveri, per subtractionem Beneficiorum, appellatione cessante, compellas.*

V. In Actis sæpè dictæ Congregationis Concilii Tridentini Interpretis, ad annum 1683. adnotatum invenimus, proposita fuisse ab Episcopo Malacitano nonnulla dubia circa Clericos tonsuratos, aut in minoribus Ordinibus constitutos, qui cùm Ecclesiastica Beneficia obtinerent, ad majores Ordines promoveri non curabant; nimirùm quæsitum fuisse, an ad superiores hujusmodi Ordines suscipiendos adigi possent, indictâ pœnâ privationis Beneficiorum, quot verò monitiones præmitti deberent, ut ad comminatam pœnam re ipsâ infligendam canonicè procedi posset; quòd si fortè illi, advenientibus Ordinationum

temporibus, examini quidem se sisterent, sed reprobari mererentur, quoties id evenire opus esset, antequam ad privationem Beneficii procederetur. Iis autem perpensis, sub die 23. Martii ejusdem anni prædicta Congregatio nullum generale responsum dandum esse censuit, sed illud in casibus particularibus daturam se edixit; in quo sanè eam sapientissimè se gessisse, fatendum est. Nam primò Episcopus de compellendis omnibus Clericis Beneficiatis ad sacros Ordines suscipiendos agebat: quasi verò Beneficium nullum foret, cui adnexum non esset onus ascendendi ad Ordinem sacrum: cùm constet, plura esse, quæ ex ipsa Juris dispositione, præter Clericalem Tonsuram, aut Ordines minores, nihil ultrà requirunt, ùt sunt Canonicatus Ecclesiarum Collegiatarum, quarum scilicet Canonici, nisi propriis Constitutionibus obstringantur ad suscipiendum Ordinem sacrum, haud sanè ad id arctantur Jure communi, quod nihil aliud in eis requirit, præter ætatem annorum quatuordecim, et Clericalem Tonsuram: ùt latè probant Corrad. *in praxi Beneficiar. lib.* 2. *cap.* 12. *à num.* 68. Garcias *de Benefic. part.* 7. *cap.* 4. *num.* 39. Narbona *de ætate annor.* 14. *part.* 4. *num.* 2. Tondut. *Quæst. Beneficiar. part.* 2. *cap.* 3. §. 12. *num.* 1. *et* 2. Pax Jordan. *elucubrat. tom.* 2. *lib.* 10. *tit.* 20. *num.* 9. Ventriglia *in praxi for. Ecclesiast. notab.* 6. §. 1. *num.* 11. Card. de Luca *de Benefic. discurs.* 17. *num.* 17. Idque etiam ab ipsa Congregatione Concilii, re acriter disputatâ, definitum fuit in *Romana Juris interessendi Capitulo, et percipiendi distributiones*, 18. Maji anni 1686. ubi, quoad Canonicos Ecclesiæ Collegiatæ S. Mariæ in Cosmedin de Urbe, decisum fuit, eos compelli non posse ad Subdiaconatûs Ordinem suscipiendum, adeoque eosdem, etiamsi in sacris Ordinibus constituti non essent, servitium Choro peragendo, distributiones rectè lucrari.

VI. Præterea, cùm fieri possit, ut hi, qui ratione Beneficii ad Ordines sacros, et ad ipsum quoque Sacerdotium assumendum obstringuntur, legitimo aliquo impedimento detineantur, quominùs id, etiam volentes, implere valeant; et in his rerum circumstantiis æquum non sit ita eos ad Ordinationem compellere, ut, nisi obtemperaverint, Beneficio priventur: facilè patet, vix fieri potuisse, ut aptum generale responsum ad proposita Malacitani Episcopi dubia conciperetur. Equidem Lex Canonica *in Cap. Ut Abbates, de ætate et qualit. præficiend.* nullum quantumvis justum impedimentum ad eos excusandos admittit, atque omnes, qui Beneficii causâ ad sacrum Ordinem assumendum tenentur, si id re ipsâ non præstent, Beneficio cadere jubet: *Quòd si, aliquâ justâ causâ prohibente, Presbyteri, aut Diaconi esse non potuerint, prælationes amittant.* Sed in alio Capitulo ejusdem tituli, quod incipit *Quæris à nobis*, Alexander Papa III. distinguit casum eorum, qui *pro sola voluntate* renuunt ascendere ad Ordines sacros, quos ex lege Beneficiorum, quibus fruuntur, suscipere deberent, ab eorum casu, qui libenter ad Ordinationem accessuros fore profitentur, nisi occultis suis peccatis ab ea arcerentur: et illos quidem, omni appellatione remotâ, compellendos esse statuit *ad majores Ordines recipiendos, per amissionem locorum, et Beneficiorum subtractionem:* his autem, qui ob occulta sua crimina ordinari recusant, præferendos esse decernit alios *inferiores in Ecclesia, quorum sit vita probabilis;* ipsos verò Beneficiis privandos, *nisi fortè in aliis Ecclesiæ servitiis*, etiam ad sacros Ordines non promoti, *valdè utiles fuerint.* At demùm *in Clementin. Ut ii, eod. tit. de ætate et qualit.* cùm pœnæ quædam adjiciantur in eos, qui se promoveri non faciunt ad Ordines suis Beneficiis adnexos, justi tamen impedimenti excusatio non rejicitur; quod

indicant interjecta illa verba, *justo impedimento cessante.* Et sanè Interpretes Juris Canonici varia impedimentorum genera distinguunt. Alii unam classem faciunt eorum, quæ à culpa proveniunt, quæque prævisa forsan fuerunt, antequam Beneficium acceptaretur; alteram verò eorum, quæ neque culpabilem causam habent, neque prævisa sunt: et quidem posterioribus hisce sufficientem excusandi vim tribuunt; prioribus autem denegant. Alii aliâ viâ incedentes, existimant, Beneficio privandum esse eum, qui ordinari non potest propter impedimentum perpetuum, vel longo tempore permansurum; secùs autem, si ab Ordinatione arceatur ad tempus non adeo diuturnum, quamvis culpâ suâ impedimentum hoc temporaneum contraxerit; ut putà, si quis, accepto vulnere, ad Ordinationem accedere non posset eo tempore, quod ipsi præstitutum est, ut Ordinem sacrum suscipiat.

VII. Ceterùm contra id, quod superiùs posuimus, de non adigendis minoribus Clericis ad suscipiendos Ordines sacros, nisi Beneficium obtineant, quod hujusmodi promotionem requirat, et quidem eâ lege, ut, sub pœna privationis ejusdem Beneficii, jure compelli possint ad assumendum Ordinem illi adnexum; contra hoc, inquam, systema non alia nobis occurrit exceptio, seu limitatio, præter eam, quam aliquando inducere potest Ecclesiæ necessitas. Quæ quidem alteri cuilibet respectui præponderare debet, atque sufficere dicenda est, ut etiam ii, qui aliunde ad Ordinem sacrum, aut ad Sacerdotium promoveri non tenentur, et ad majores Ordines, et ad Sacerdotium ipsum ascendere compellantur. Id rectè deducitur *ex Can. consuluit* et *ex Can. Placuit, dist.* 74. quorum posterior legitur ordine 31. in integro Codice Canonum Ecclesiæ Africanæ, qui Latinè et Græcè editus habetur in Labbeana

Conciliorum Collectione *tom.* 2. Huic Canoni innixus Bosquetus *in notis ad cit. epistolam* 130. *Innocentii III.* cùm antea demonstrasset, minores Clericos cogi non posse, ut ad sacros Ordines ascenderent, sic deinde conclusit: *At verò, ubi evidens Ecclesiæ necessitas id expostulat, quantumlibet reluctantes Clericos promovere potest Episcopus.* Qua in re animadversione dignum est statutum Concilii Turonensis, anno 1583. celebrati *tit.* 14. *de Parœcis, Presbyteris, et aliis Clericis*, §. *Nonnulli etiam*, ubi de Clericis agitur ejusmodi Beneficia possidentibus, quibus fruendis, non Ordo sacer, sed simplex Tonsura requiritur; et tamen ita decernitur: *Si necessitas, vel utilitas Ecclesiarum ad majores Ordines suaserit ordinari, volumus, per amissionem locorum, necnon fructuum, ipsorumque Beneficiorum subtractionem, sacrorum canonum auctoritate, per Episcopos ad talium Ordinum susceptionem, dummodo idonei sint, cessante appellatione, compelli: tom.* 10. Collectionis Harduini *col.* 1422. Neque temerè addita ibi sunt ea verba, *dummodo idonei sint.* Etenim, cùm olim Episcopus Feretranus Sacræ Congregationi Concilii exposuisset, magnam esse in sua diœcesi Sacerdotum penuriam, quæsivissetque, an propterea sibi liceret aliquot ex suis Subdiaconis atque Diaconis, ad Presbyteratûs Ordinem provehere, quantumvis eâ scientiâ minimè præditi essent, quæ in promovendis ad Sacerdotium requiritur; negativum ipsi responsum datum fuit: simulque graviter injunctum, ut illos in sacræ doctrinæ studiis exercendos curaret, donec idonei ad Sacerdotium evaderent; interim verò pro necessitatibus populi Regularium operâ uteretur. Hanc resolutionem refert Fagnanus *in Cap. Quæris, num.* 18. *de ætat. et qualit. præfic.* et dignis laudibus prosequitur Thomassinus *de vet. et nov. Eccl. discipl. part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 87. *num.* 15. Cum qua etiam op-

timè congruit ejusdem Congregationis institutum, et regula, quam sequitur in admittendis Regularibus ad curam animarum in Parœciis secularibus: quos scilicet, accedente dispensatione Apostolicâ, tunc demùm ad id muneris deputari posse censet, cùm idonei Sacerdotes seculares non adsunt, quibus animarum cura committi valeat, et cùm pro eorum deputatione instet Episcopus, propter necessitatem, aut utilitatem Ecclesiæ; ùt videre est apud eumdem Fagnanum *in Cap. Quod Dei timorem, num.* 17. *de statu Monachorum*, et nos ipsi latiùs exposuimus in nostra Constitutione, quæ incipit *Cùm nuper, Bullarii nostri tom.* 3. *num.* 51.

VIII. Ex hactenùs dictis satis eruitur, quæ sit in hoc rerum genere sacrorum canonum mens, et Ecclesiæ disciplina. Quam si quis conferat cum relato superiùs consilio, quod quidam Episcopi sibi proposuerant, et approbari petierant, ut nempe Clericis tonsuratis, aut in minoribus Ordinibus constitutis, indistinctè præfigerent terminum, intra quem ad Ordines sacros ascendere deberent, alioquin privilegio fori privati remanerent; haud difficile erit eorum petitionis incongruentiam agnoscere. Sed, quoniam eorumdem animus ad rectum procul dubio finem ferebatur, nec aliud ipsis propositum erat, quàm ut ea scandala ab Ecclesia tollerentur, quæ ab inferioribus Clericis de ulteriori promotione non cogitantibus, et interim inertem, vitiosamque vitam ducentibus, sæpè proveniunt; idcircò nonnulla hìc adnotare juvabit, quæ ad optimum hujusmodi intentum aliâ ratione assequendum æquè conferunt. Si enim agatur de iis, qui jam ad Tonsuram, et ad Ordines minores admissi sunt, jam de his constat, quòd Clericalem habitum, et Tonsuram deferre, ac Ecclesiæ servitium impendere tenentur, eamque morum et vitæ rationem servare, quæ sacros Ecclesiæ Ministros maximè deceat. Quòd

si Beneficium Ecclesiasticum obtineant, perspicuis sanctionibus cautum est, ut, quidquid pro Clericis in sacris Ordinibus constitutis à sacris canonibus statutum habetur, id etiam quoad illos procedere censeatur. Si igitur tonsurati, et minorum Ordinum Clerici Tonsuram, et habitum non deferant, Ecclesiæque, ùt par est, non inserviant, ipsa Tridentina Synodus meritas in eos pœnas constituens, fori quoque privilegio expertes eos esse jubet; neque minùs in Clericos Beneficiatos, licèt sacro Ordine minimè præditos, animadvertendum decernit, quatenùs in habitu, et Tonsura non incedant, aut honestam et religiosam vitam non ducant: consentientibus Apostolicis Constitutionibus, quæ contra illos usque ad privationem Beneficiorum procedi volunt. His itaque legibus observatis, ac debitæ executioni demandatis, non solùm à regula exorbitans, sed etiam supervacaneum agnoscetur propositum consilium cogendi Clericos minores, aut Beneficiatos aliunde non arctatos, ut sacros Ordines, ac etiam Presbyteratum suscipiant. Si autem de iis agatur, qui deinceps in Clerum adscribendi, minoribusque Ordinibus initiandi sunt, de quibus Episcopus vereatur, ne in eadem vitia, et scandala, ac alii pridem adscripti et initiati, prolabantur; præterquamquod relata canonica statuta, quæ ad Ordinatos in Officio continendos valent, his etiam, qui in posterum ordinabuntur, aptari possunt et debent, illud potissimùm ad præcavenda Clericalis ordinis dedecora idoneum consilium erit, ut Clerici non ordinentur plures, quàm Ecclesiæ necessitas et utilitas postulare videantur: hoc semper præ oculis habendo, faciliùs esse magno in numero decipi, et in ordinandorum turba aliquos existere, qui immerentes in Clerum irrepant; satiùs verò esse, paucos, et bonos, quàm multos pravosque, Ecclesiæ Ministros habere. Quòd si præterea debitum impen-

datur studium in discutiendis qualitatibus ordinandorum, quas nempe sacri canones in iis requirunt, ut dignè in Clerum adsciscantur, si optimatum et potentium commendationibus hac in re minimè deferatur; minuetur profectò ambientium numerus, simulque corruptelas, et scandala, quæ in Clericorum multitudine facilè occurrunt, si non omninò tolli, magna tamen ex parte evitari continget: absque eo quòd opus sit ad novi generis remedia, sacris Ecclesiæ canonibus ignota, confugere. Has quidem agendi regulas nos ipsi, hujus nostri Pontificatûs exordio, Ecclesiarum Præsulibus inculcare non omisimus per Epistolam encyclicam datam ad omnes Patriarchas, Primatas, etc. quæ incipit *Ubi primum*, et impressa est *Bullarii nostri tom.* I. *num.* 2. Totam verò hanc materiam eruditè admodum tractavit Agnellus Honoratus, Canonicus Aversanus, in quadam sua Dissertatione typis impressa Neapoli anno 1742. in qua etiam *pag.* 127. de prædicta Epistola nostra honorificam mentionem fecit.

CAPUT QUINTUM.

Ne obtentu quidem removendi abusus à rebus sacris, potest in Synodo quidquam constitui contra Jus commune: quamobrem viribus caruêre quædam Synodales Constitutiones respicientes sponsalia, et matrimonia clandestina, etsi justæ, ac sanctæ atque ad graves eliminandos abusus viderentur quodammodo necessariæ.

In Diœcesi Valentina sæpissimè eveniebat, ab uno eodemque cum pluribus sponsalia contrahi; atque inde fiebat, ut graves inter utriusque partis consanguineos orirentur discordiæ, et frequenter in judicio litigandum esset, quænam sponsalia prævalerent, aliisque forent præferenda. Ad prospicien-

dum Diœcesis tranquillitati, et tot præcidenda litigia, rogatus fuit Archiepiscopus, ut in sua Synodo statueret, nulla atque irrita in posterum futura sponsalia, quæ sine præsentia Parochi, duorumque saltem testium contraherentur : sed prudens Archiepiscopus porrectis sibi precibus abnuit; tantam quippe potestatem sibi inesse non existimavit extendendi ad sponsalia decretum Tridentini *sess.* 24. *cap.* 1. *de reform. matrim.* quo irrita fiunt clandestina conjugia. Actum fuit de hac re in Sacra Congregatione Concilii, quæ Archiepiscopi sententiam approbavit, ejusque commendavit consilium : siquidem Tridentinum in citato decreto nihil innovavit circa sponsalia, eaque reliquit sub dispositione Juris communis, juxta quod, etiam remotis arbitris, validè contrahuntur. Congregationis responsum habetur *lib.* 1. *decretor. pag.* 99. *et pag.* 126. Legi etiam potest *nostra Instit.* 46. ubi prolixè de hac materiâ disseruimus.

II. Alter Archiepiscopus ad eliminandum abusum, nimiùm in dies in sua Diœcesi inolescentem, ut matrimonium contracturi, nullâ præmissâ illius denuntiatione, infirmitatis prætextu, Parochum arcesserent, et coram eo, licèt invito, et reluctante, ac duobus testibus, matrimonium inirent, Constitutionem promulgavit, quâ, ademptâ Parochis facultate assistendi matrimoniis, quibus non præcessissent debitæ denuntiationes, matrimonia ita contracta, nulla atque irrita decrevit, et declaravit. Sed, re delatâ ad eamdem Congregationem Concilii, hæc, teste Cardinali de Lugo *Respons. moral. lib.* 1. *dub.* 45. Archiepiscopo mandavit, ut quantociùs suam revocaret Constitutionem : omissio quippe denuntiationum sine Episcopi dispensatione, reddit utique matrimonium illicitum, non tamen efficit invalidum : neque in Episcopi potestate est, novum statuere impedimentum dirimens, quod à solo summo

: potest induci; utì pluribus demonstrant
de matrim. lib. 7. *disp.* 1. *num.* 9. et Pon-
6. *de matrim. cap.* 1. *num.* 12. Quocirca
Sacra Congregatio Concilii, apud eumdem
lib. 3. *disp.* 21. *num.* 12. validum definivit
nium celebratum coram Parocho, cui ab
sit generatim interdictum, ne matrimo-
tat: *Congregatio Cardinalium respondit, va-
rimonium contractum coram Parocho, cui
um est ab Episcopo, ne interveniat.* Is enim
t verè Parochus, suæque retinet parochiæ
et propterea omnibus præstat qualitati-
s Tridentinum exposcit ad matrimonii vali-
prohibitio autem Episcopi solùm operatur,
icitè, non itidem ne validè assistat.
iud esset de matrimonio celebrato contra
um Papæ, munitum decreto irritante: si-
cùm Papa possit per suam universalem le-
um impedimentum dirimens matrimonio
e, potest etiam in aliquo speciali eventu
e, ne inter peculiares personas matrimo-
ntrahatur, simulque decernere, ut contra
hibitionem contractum, sit irritum; quem-
n adnotarunt Alexander de Nevo, et Cal-
in Cap. Tua, de sponsa duorum, docentque
in Cap. Ad dissolvendam, num. 4. *de de-
impuber.* Leander *Oper. moral. tom.* 2. *tract.*
23. *de impedimentis matrimonii quæstion.* 3.
Summ. tit. de Sacram. cap. 49. *quæst.* 1.
Schmalzgrueber *ad lib.* 4. *Decretal. tit.* 16.
Sola verò prohibitio, sine decreto irritante,
dumtaxat impedimentum impediens, non
irimens matrimonium: quamobrem Alexan-
*n Cap. Ex litteris, de matrim. contract. con-
flict. Eccles.* validum pronunciavit matrimo-
tum contra Episcopi inhibitionem, et adhuc
lite super præviis sponsalibus à contra-

hentium altero cum alia persona stipulatis. Quòd si idem Pontifex *in cap. Tua fraternitas*, *de sponsa duorum*, irritum declaravit matrimonium, contra Episcopi inhibitionem contractum, post aliud matrimonium antea initum, sed nondum carnali copulâ consummatum; non ideo secundum matrimonium irritum dixit, quia esset celebratum contra Episcopi interdictum, sed quia ei aliud obstabat matrimonium, quod licèt dumtaxat ratum, adhuc tamen induxerat impedimentum dirimens alterius matrimonii postea attentati : quod integram Decretalem legenti manifestè patet, ponderatque Gonzalez *in Cap. de muliere*, *de matrim. contract. contra interdictum Ecclesiæ*, *num.* 2.

IV. Non prohibetur tamen Episcopus, severissimis pœnis illorum refrenare proterviam, qui, contra interdictum Ecclesiæ, matrimonium contrahere præsumunt : quod cum communi tradit Sanchez *lib.* 3. *disput.* 46. *num.* 7. notans insuper, eas pœnas non esse à Jure præfinitas, sed ejusdem Episcopi permitti arbitrio. Verùm etiam in his decernendis cavere debet, ne suâ abutatur libertate, et Jus commune infringat; quod alio exponemus exemplo. In Synodo Salmanticensi fuerat olim edita Constitutio, cujus meminit Covarruvias *in* 4. *Decretal.* 2. *part. cap.* 6. *num.* 4. quâ, excommunicatione latæ sententiæ innodabantur contrahentes matrimonium, non præmissis publicationibus à Tridentino præscriptis: et præterea decernebatur, hâc excommunicatione irretitos, statim esse evitandos, licèt non essent publicè ac nominatim denunciati. At ejusmodi Constitutio, quoad secundam suî partem, sustineri minimè potuit, quoniam evitandos pronunciabat, qui, juxta canonicas sanctiones, evitandi nequaquam sunt: in celebri enim Extravaganti Martini V. incipien. *Ad evitanda*, edita in Concilio Constantiensi, evitandi decernuntur solùm excommunicati, publicè et no-

minatim denunciati, ac publici et notorii Clericorum percussores; uti ponderant Sanchez *de matrim. lib.* 3. *disp.* 46. *num.* 10. et Cardinalis de Lugo *cit. dub.* 45. *num.* 5. Quamvis verò Fagnanus *in Cap. Quod à Prædecessore*, *num.* 55. *de schismaticis*, probare conetur, evitandos etiam esse quoscumque, qui facti notorietate certò dignoscuntur in excommunicationem incidisse, juxta posteriorem sanctionem Concilii Lateranensis V. *sess.* 11. §. *Statuimus autem*, ejus tamen doctrina ferè communiter rejecta est, cùm ubique moribus sit recepta laudata Constitutio *Ad evitanda* : quod testantur Suarez *de cens. disput.* 9. *sect.* 25. Layman *Theolog. moral. lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 4. *num.* 1. Cabassut. *in theoria*, *et praxi Juris Canon. lib.* 5. *cap.* 11. *num.* 3. Cardinalis Albitius *de Inconstantia in Fide cap.* 18. *num.* 23. Engel *ad lib.* 5. *Decretal. tit.* 39. *num.* 56. Wiestner *ibid. num.* 63. Reiffenstuel *num.* 138. quod etiam superiùs innuimus *lib.* 6. *cap.* 5. Illud tamen, quoad hanc Martini V. Constitutionem *Ad evitanda*, mirum videri potest, quòd, cùm ab eo Pontifice in Constantiensi Concilio edita fuisse dicatur, nulla tamen illius mentio vel minima occurrat sive in Actis ejusdem Concilii, quæ ab Hermanno Vonderhardt collecta, et sex voluminibus in folio edita fuerunt, in quibus minutissima quæque habentur, quæ singulis diebus in Concilio gesta asseruntur, sive in tot aliis monumentis ad idem Concilium pertinentibus, quæ extant in Labbeana Conciliorum Collectione *tom.* 12. *edit. Parisiensis*, sive in aliis nuperrimè prolatis à Dominico Mansio *in suo Supplemento tom.* 4. Quare tota illius Constitutionis auctoritas desumitur ex testificatione S. Antonini, qui eam per extensum refert tum *in* 3. *part. suæ Summæ Historial. tit.* 22. *cap.* 6. §. 4. tum etiam *in* 3. *part. suæ Summæ Theologicæ tit.* 25. *cap.* 2. *et* 3. ubi eorum dicta refellit, qui vel asserebant, propositam quidem in Concilio

fuisse prædictam Constitutionem, sed Patrum suffragiis, et Italicæ præsertim nationis sententiâ rejectam fuisse, vel eam ita editam fuisse, ut ad quinquennium dumtaxat vigere deberet: contra quos docet, eamdem non modò propositam, sed etiam acceptatam in Concilio fuisse, eique perpetuam vim et auctoritatem fuisse tributam; quarum rerum testem appellat Julianum tunc Auditorem Generalem Cameræ Apostolicæ, deinde Cardinalem S. R. E. insignem illius ætatis virum, et jurisprudentiâ maximè celebratum. Hac super re videri etiam possunt adnotationes in Summam S. Antonini, in editione illius Operum Veronæ adornata anno 1740.

V. Sed, ut ad matrimonia redeamus, et ad decretum Concilii Tridentini super eorum celebrationis forma, cùm *in cit. cap.* 1. *sess.* 24. *de reform. matrim.* arbitrio Ordinarii relictum sit pœnas statuere in Parochum, qui cum minore, quàm duorum, aut trium testium numero, hujusmodi contractui interfuerit; sicut etiam in testes, qui sine Parocho, vel alio Sacerdote de ipsius Parochi, vel Ordinarii licentia, suam iisdem contractibus præsentiam impendere præsumpserint: dubitatum aliquando fuit, an, stante bonâ fide, sustineri posset pro valido matrimonium coram Parocho et unico teste contractum. At sæpè dicta Congregatio Concilii die 14. Januarii 1673. negativè respondit, ùt relatum habetur *lib.* 28. *decretor. pag.* 4. *à terg. et* 5. Eadem tamen, proposito dubio super validitate matrimonii contracti coram duobus testibus sine Parocho, in loco, ubi hæreticus tantummodo minister residebat, Catholicus autem Parochus, aliusve Sacerdos, vel omninò non aderat, vel illius adeundi libera potestas non erat; omnibus facti circumstantiis ritè perpensis, pro validitate respondit die 30. Martii anni 1669. utì legitur *lib.* 26. *decretor. pag.* 198. *à terg. et* 199. Et huic quidem Congregatio-

nis sententiæ inhærere se ostendunt Sylvius *in Comment. in Supplem. ad* 3. *part. D. Thomæ quæst.* 45. *art.* 5. *quæst.* 4. Platellius *in Synopsi Cursûs Theologici part.* 5. *cap.* 7. §. 8. *de clandestin. matrim. num.* 1123. Pontas *in Dictionar. casuum conscientiæ verb. Impedimentum Clandestinitatis cas.* 20. Gamachæus *in* 3. *part. tract. de Matrim. cap.* 28. *in fin.* Cardinalis de Lauræa *in* 4. *lib. sentent. tom.* 3. *disp.* 22. *art.* 5. §. 4. Clericatus *de Sacram. matrim. decis.* 35. *num.* 23.

VI. Illud etiam præfato Tridentini decreto additum legitur, ut decretum ipsum in singulis parochialibus Ecclesiis pluries promulgari, et populo explicari deberet, utque *in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere inciperet à die primæ publicationis, in eadem Parochia factæ, numerandos : cit. cap.* 1. *in fine.* Cùm igitur, ad judicandum de Conciliaris legis vigore in unoquoque loco, præmittenda videretur probatio publicationis decreti in Ecclesia parochiali ipsius loci pridem expletæ; jam hoc pro regula habetur, ut ibi facta præsumatur ejusdem decreti publicatio, ubicumque constet jam usu receptum esse, ut matrimonia coram Parocho, et duobus, vel tribus testibus, tamquam in executionem decreti Concilii Tridentini, celebrentur : ùt apertè legitur in quadam resolutione, à prædicta Congregatione edita 26. Septembris anni 1602. quæ refertur *lib.* 10. *decretor. pag.* 47. *Publicationem præsumi, ubi id decretum fuerit aliquo tempore in Parochia, tamquam decretum Concilii, observatum :* et concordant ea, quæ enuntiata leguntur in alia superiùs citata resolutione diei 30. Martii 1669.

VII. Jam verò, cùm in diœcesi Kioviensi, atque in tota Rûthena provincia, nunquam promulgatum fuisset sæpiùs laudatum decretum Tridentini *sess.* 24. *cap.* 1. *de reform. matrim.* ad præcidenda nihilominùs scandala, quæ in clandestinis conjugiis, in

maximam animarum perniciem, proveniebant
Diœcesana Synodo Kioviensi, habita die 11. O
bris 1619. atque in Synodo Provinciali Ruth
habita die 6. Augusti 1626. Constitutiones sunt ed
in quibus irrita declarata sunt matrimonia, ali
quàm coram Parocho, et duobus, vel tribus t
bus, celebrata; eodem plane modo, quo à Tri
tino statutum fuerat, licèt nulla Tridentini f
in illis facta mentio : simulque jussi sunt si
Rutheni Parochi eas Synodales Constitutiones
suas Ecclesias quamprimùm promulgare, sicuti e
à Tridentino fuerat præscriptum : iis, qui,
hanc publicationem, sine Parochi, et duorun
tem testium præsentia matrimonium contraxer
injuncta est separatio, et veluti nullo inter s
gitimo connubii fœdere obstrictis, libera fact
potestas transeundi ad alia vota.

VIII. De hisce decretis acriter disceptatum
cùm in S. Congregatione de Propaganda Fide,
in Sacra Congregatione Concilii. Scripserunt in u
que partem Theologi, et Canonistæ : quorum
nulli existimarunt, nihil esse dubitandum de
ditate Constitutionum, quæ adamussim respo
bant et verbis, et menti Concilii Tridentini;
ideo non fuit expressè nominatum, ne, illius no
audito, Rutheni schismatici, quibus est invi
magis magisque ab unione retraherentur, e
similiter Græci, ab orthodoxa Ecclesia separati
casionem inde arriperent spargendi in vulgus
tinos velle suos mores, et ritus in ipsorum E

tinum noluit, suum decretum, quo irrita fecit matrimonia clandestina, quempiam afficere, et ligare, nisi post triginta dies ab ejusdem decreti publicatione facta in Parochia, in qua ipse degit; ùt patet ex verbis decreti, quæ suprà retulimus; at in parochialibus Ecclesiis Ruthenis nunquam prædictum Conciliare decretum fuit promulgatum: itaque matrimonia inibi aliter contracta, quàm Tridentinum præscripserit, non possunt esse irrita, virtute decreti ejusdem Tridentini. Unicè igitur restat, ut irrita sint virtute Constitutionum à Synodis Ruthenis editarum, earumdemque Synodorum nomine, atque auctoritate, per singulas parochias promulgatarum. Hoc autem contingere nequaquam potest nulla quippe peculiaris Synodus potest inducere novum impedimentum dirimens matrimonium, seu hujus contrahendi novam formam præscribere, sed est ad id necessaria suprema auctoritas vel Concilii Œcumenici, vel summi Pontificis.

X. Hanc postremam opinionem amplexata est Sacra Congregatio, quæ die 2. Decembris 1628. rescripsit, Synodalia Decreta Ruthena, per Parochias publicata, non potuisse firmitatem adimere matrimoniis, contra formam in iisdem statutam, contrahendis, et propterea valida definivit matrimonia clandestina, inita post eorumdem decretorum promulgationem: quodque hinc necessariò consequebatur, redintegrari jussit conjugia, hoc tantùm nomine rescissa, quòd aliter essent celebrata, quàm Synodales exposcerent Constitutiones; conjugesque ea de causa separatos ad cohabitationem instaurandam adegit; idque, etiamsi post separationem alias celebrassent nuptias, quarum validitati obstabant primæ jam legitimè contractæ. Ut porrò deinceps incommoda averterentur, quæ ex clandestinis proveniunt matrimoniis, eadem Congregatio consuluit Sanctissimo, ut per suas Apostolicas litteras in forma

Brevis, iisdem ferè verbis conceptas, quibus Tridentinum utitur, conjugia aliter, quàm coram alterutrius contrahentium Parocho, et duobus, aut tribus testibus, in posterum contrahenda, irrita decerneret, easque litteras per singulas Parochias Ruthenas præciperet promulgari.

XI. Eamdem sententiam, in qua, post novum examen, eadem Congregatio perstitit die 20. Martii 1629. approbavit, confirmavitque Urbanus VIII. simulque deputavit particularem Congregationem, quæ de modo deliberaret, quo litteræ Apostolicæ essent formandæ. Habita est hæc Congregatio die 20. Aprilis 1629. eâque suggerente, scripta fuêre duo Brevia; alterum, in quo demandabatur publicatio decreti Concilii Tridentini expressè et nominatim; alterum, in quo ipsemet Pontifex, verbis tamen à Tridentino acceptis, et factâ insuper Tridentini mentione, nullius roboris decernebat nuptias, quæ sine parocho, et testibus in posterum fierent. Utrumque Apostolicum Breve transmissum fuit ad Nuntium Apostolicum, eique insinuatum, ut, nisi ab expressa publicatione Tridentini turbas, et tumultus excitandos prævideret, uteretur primo Brevi; sin minùs, urgeret promulgationem secundi per quamlibet Parochiam, non tamquam decreti Tridentini, sed tamquam Constitutionis Pontificiæ: Parochis autem injungeret, ut populo declararent, Pontificiam Constitutionem vim habituram post triginta dies ab ejusdem publicatione, in Parochia facta, numerandos, quemadmodum etiam Tridentinum in suo decreto cautum voluit. Litteræ quoque datæ sunt ad Archiepiscopum Kioviensem, quibus, post plurimum commendatum ejusdem studium abducendi Fideles à clandestinis desponsationibus, fuit suaviter quodammodo reprehensus, quòd deliquisset contra Jus commune, adscribendo sibi potestatem, quâ certò carebat.

XII. Ex quibus satis abundè demonstratum arbitramur, nunquam permitti Episcopis aliquid in suas Synodales Constitutiones inserere, quod Juri communi, atque Apostolicis Constitutionibus refragetur, etiamsi illud necessarium reputetur ad evellendas corruptelas, et rerum sacrarum tuendam religionem.

XIII. A tradita tamen regula excipitur Constitutio Synodalis, quæ sit corroborata Apostolicâ confirmatione; ab hac enim tantas accipit vires, ut prævaleat Juri communi, cui ceteroquin sit contraria: sicuti advertunt Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancellariæ in* 3. *annot. num.* 213. *et seq.* Rota *decis.* 60. *num.* 4. *et seq. part.* 9. *recent.* quod tamen est intelligendum, si confirmatio Apostolica sit in forma specifica, ùt ajunt, non in communi; latum quippe inter hæc duo confirmationum genera intercedere discrimen, alibi demonstrabitur.

XIV. Hic autem monendos censemus Synodalium legum latores, ne facilè putent, Sedis Apostolicæ confirmationem in forma specifica accessuram esse eorum statutis, quæ Juri communi, et Constitutionibus Apostolicis contraria dignoscantur: non quia satis auctoritatis in eadem Sede non sit ad derogandum cuilibet positivæ legi Ecclesiasticæ: sed quia ita fert illius institutum et consuetudo, ut in peculiaribus quidem casibus, si graves causæ ita suadeant, dispensationes à legibus generalibus aliquando concedere non recuset; ipsas tamen leges pro ceteris casibus in suo vigore subsistere velit; cùm Romanus Pontifex sacrorum canonum, atque Constitutionum à prædecessoribus suis editarum, quoad licet, custodem se, ac vindicem præbeat, ac etiam sanctioris illius disciplinæ adsertorem, quæ gravium Theologorum, aliorumque sapientum piorumque Virorum consensu comprobatur.

XV. Quin etiam ipsa Apostolica Sedes cavere so-

rumque dignitatum, et Commendarum Ordin
rosolymitani, non rarò eveniebat, ut prece
ctiones, et munera intercederent: unde
hujusmodi dignitates, atque Commendæ, juxt
munem Canonistarum opinionem, inter Be
Ecclesiastica, licèt manualia, recenseantur; a
dicandos abusus, optimum factu videbatur
rare, prædicta munera, pacta, aliaque ambi
aut avaritiæ molimina, pro simoniacis h
esse; adeoque eos, qui talia egissent, o
iis pœnis subjectos esse debere, quas sacri c
in simoniacos statuerunt.

XVI. Hujus rei examen nobis tunc in min
existentibus, et Sacræ Romanæ inquisitionis C
toris munus gerentibus, commissum fuit. Nos
prolixo elaboratoque scripto demonstravimu
mùm, negari non posse, quin ex sententia
nistarum, et ex fori opinione, Hierosolymita
dinis Prioratus, Præceptoriæ atque Commend
Beneficiis Ecclesiasticis manualibus haberentu
juxta eam opinionem, materia et subjectum
niæ in ipsis esse censeretur. Verumtamen su
mus, id à Theologis nequaquam admitti, et q
horum sententiam gravissimis rationibus in

istribuerentur ; quod tamen aliâ viâ efficiendum sse censuimus, quàm per ejusmodi declarationem, uâ definiretur, ejusdem Ordinis Prioratus, Præceptorias, atque Commendas, Ecclesiastica Beneficia sse, in quorum collatione, et provisione simoniæ rimen admitti posset, quod pœnis adversùs simoiacos statutis puniendum esset.

XVII. Porrò ad essentiam Beneficii Ecclesiastici, juxta Theologos, id necessariò requiritur, ut ei adnexum sit alicujus spiritualis ministerii exercitium, utque idem in personam Clericali charactere insignitam conferatur : quæ duo cùm in Commendis Ordinis Hierosolymitani minimè reperiantur, idcircò putant, Beneficiorum denominationem, et qualitatem iisdem propriè non competere, et consequenter neque simoniæ materiem in illis esse. Ita sentiunt Suarez *de Religion. tom.* 1. *lib.* 4. *cap* 27. *num.* 6. *et seq.* Victoria *Prælect. de simonia num.* 45. Gibalin. *de simonia quæst.* 20. *consectar.* 7. Diana *in edit. coord. tom.* 5. *tract.* 7. *resolut.* 36. *per. tot.* et concordant alii plures Theologi à nobis allegati in Dissertatione, de qua suprà ; ubi etiam advertimus, in eamdem sententiam convenisse Theologos tum Facultatis Parisiensis in quadam consultatione per eos edita, et relata apud Saintebeuve *tom.* 2. *cas.* 72. tum Salmanticensis Universitatis, quorum auctoritatem citant PP. Salmanticenses *in Theolog. moral. tom.* 4. *tract.* 19. *de simonia cap.* 2. *punct.* 9. *num.* 65. *et seq.* tum denique infrascriptos Theologos Romanos, qui olim de hac ipsa quæstione interrogati, consultationibus suis scripto exaratis eamdem opinionem tueri non dubitarunt : nimirùm P. Alpharum sacræ Pœnitentiariæ Theologum, Societatis Jesu, item Theologos Collegii Casanatensis, Ordinis Prædicatorum, et P. Gerardum Capassi Ordinis Servorum B. M. V. ac P. Leandrum Porzia Ordinis S. Benedicti

Congregationis Cassinensis, qui postea inter S. R. E. Cardinales cooptatus fuit.

XVIII. His omnibus per dictum Pontificem Clementem XI. maturè perpensis, conscriptæ fuerunt ab eo litteræ in forma Brevis ad Magnum Magistrum Ordinis Hierosolymitani sub die 11. Februarii anni 1719. incipientes *Inclytum Ordinem*, quæ legi possunt in Collectione selectorum Brevium et Epistolarum ejusdem Pontificis, typis impressa, *tom.* 2. *pag.* 694. *et seq.* quæ quidem litteræ libenti et grato animo ab eodem Magno Magistro exceptæ fuerunt (ùt colligitur ex altero Brevi ad eum dato, quod extat *eodem tom.* 2. *pag.* 712. in quo citatur illius epistola in gratiarum actionem ad Pontificem scripta die 21. Junii prædicti anni) ac etiam in Cancellaria ejusdem Ordinis registratæ fuerunt. In iis igitur Pontifex, commemoratis priùs, quæ circa materiam, de qua agitur, præscripta sunt in ipsius Ordinis statutis auctoritate Apostolicâ confirmatis, tum etiam solemni jurejurando, quo singuli Præceptorias, aliasque Commendas, seu dignitates Ordinis pro tempore obtinentes, profitentur, se illas neque pretio, neque pactis, aut pollicitationibus adeptos esse, et quidem abominandam hanc corruptelam, Ecclesiasticis æquè, ac secularibus legibus damnatam, et pœnis indictis severissimè prohibitam, gravibus verbis detestatus, omnes et singulas electiones, seu collationes, et provisiones, quas eâ ratione procurari, aut fieri contingeret, nullas et irritas esse et fore, nec ullo diuturnæ possessionis, aut bonæ fidei obtentu sanari posse, decrevit: eos autem, qui aditum sibi ad Præceptorias, Commendas, dignitates, aliaque Ordinis Beneficia, seu munera, pravis ejusmodi artibus munire contenderent, quique his consentirent, pœnas omnes à sacris canonibus, et à sæpè dictis statutis præscriptas incurrere, iisque re ipsâ subjiciendos esse

declaravit; easdemque pœnas, quatenùs opus esset, innovavit, et adversùs prætensum fortè non usum, seu contrarium usum, restituit, et redintegravit. Verumtamen abstinendum censuit ab ea declaratione, quam quidam fieri postulaverant, quòd scilicet prædicti Ordinis Prioratus, Præceptoriæ, aliæque dignitates, atque Commendæ, tamquam Beneficia Ecclesiastica, materiam et subjectum simoniæ constituerent; proindeque ii, qui pactiones, et munera in expiscandis earum collationibus, et provisionibus interponerent, quique his consentirent, simoniacorum pœnis puniendi forent. Justam enim rationem habendam esse duxit contrariæ Theologorum sententiæ, quam hujusmodi decreto edito damnare visus fuisset: simulque abusum idoneis remediis corrigere et propulsare non prætermisit.

CAPUT SEXTUM.

Firmitate non carent Synodales Constitutiones, aliquid decernentes præter Jus commune: quod multis firmatur exemplis.

De iis, quæ sunt à Jure prætermissa, non prohibetur Episcopus aliquid in sua Synodo decernere quod ad Ecclesiasticam disciplinam in concredita sibi diœcesi aut reparandam, aut promovendam conducere arbitretur; ejusmodi quippe statuta non sunt contra canones, sed præter canones, iisque præterea robur adjiciunt et fulcimentum; quod ex iis palam fiet, quæ mox enarrabimus.

II. Et, ne recedamus ab exemplo matrimonii, de quo in superiori capite pluribus egimus, Innocentius III. in Concilio Generali Lateranensi, relato *in cap. Cùm inhibitio, de clandestin. desponsat.* matrimonium, priusquam celebretur, publicè in Ec-

clesia denuntiari præcepit, eamdemque publicationem ter faciendam statuit Tridentinum *cit. cap.* 1. *sess.* 24. *de reform. matrim.* nisi Episcopus aut omnes denuntiationes, aut earum aliquam remittendam censuerit; quod ejusdem judicio, et prudentiæ relinquitur. Parochus autem matrimonio interesse præsumens, cui legitimæ non præcesserint denuntiationes, suspensione ab officio, triennio duraturâ, aut etiam graviori pœnâ plecti jubetur *in cit. cap. Cùm inhibitio* §. *final.* à qua quidem suspensione, cujus tempus est à Jure determinatum, non posse eumdem intra triennium ab Episcopo absolvi, docent Sanchez *de matrim. lib.* 3. *disp.* 52. *num.* 2. Gutierez *de matrim. cap.* 75. *num.* 22. et Pontius *lib.* 5. *cap.* 37. *num.* 11. Ipsis verò contrahentibus, quia Ecclesiæ mandatum in re sanè gravi contemnunt, condignam pœnitentiam injungendam, *in eodem. cit.* §. *final.* statuitur. Testibus tamen, qui ejusmodi matrimoniis assistunt, nulla pœna neque à Concilio Lateranensi, neque à Tridentino reperitur imposita: at nihilominùs pleræque Diœcesanæ Synodi etiam in illos duxerunt animadvertendum pœnâ excommunicationis latæ sententiæ. Quamvis porrò Soto *in* 4. *dist.* 28. *quæst.* 1. *art.* 2. §. *Quo igitur*, absonum visum sit, à particulari Synodo illam in prædictos testes irrogari pœnam, à qua infligenda Concilia Generalia abstinuerunt, ac proinde præfatas Constitutiones irritas existimaverit; rectiùs tamen earumdem validitatem propugnat, atque à Soti argumentis vindicat Sanchez *cit. lib.* 3. *disp.* 46. *num.* 8. etenim, cùm testes præfati assistentiam præstent matrimonio ab Ecclesia interdicto, graviter profectò in Ecclesiæ leges deliuquunt: quapropter Synodales Constitutiones, eorum culpam debitâ coercentes pœnâ, nihil agunt contra canones, sed canones ipsos tuentur, ac fovent: sicuti animadvertit etiam Fagnanus *in cit.*

cap. Sicut olim, num. 78. *de accusat.* ubi loquens de Synodo Provinciali, quæ in re, quam in præsens versamus, non plus auctoritatis habet, quàm Diœcesana, ait: *Non tamen horum potestas adeo restringitur; quin multa statuere possint circa ea, quæ totam provinciam concernunt, præter Jus commune... suisque decretis Jus commune adjuvare, addendo novas pœnas, vel antiquas augendo.*

III. Præterea frequens occurrit in Synodis Diœcesanis decretum quo sponsus prohibetur, ante contractum matrimonium, in una eademque domo cum sponsa habitare; idque prudenter constitui solet, propter periculum evidens, ne inter eosdem sponsos copula habeatur ante matrimonii celebrationem. Quòd si id fortè contingat, nonnulli Episcopi adversùs delinquentes easdem pœnas statuendas putarunt, quæ pro stupri crimine in Jure decernuntur: non quia ejusmodi copulam verum stuprum esse censerent; hoc enim communis opinio respuit, ut aliàs à nobis demonstratum fuit *in nostra Instit.* 46. *Latinæ editionis pag.* 246. §. *Nihil aliud*: sed ut severitas pœnæ sponsos in delictum proclives ab eo perpetrando contineret. Qua in re non se contra Jus commune, sed præter illud agere et decernere existimarunt. Hâc olim ratione se gessit Ven. Servus Dei Robertus Cardinalis Bellarminus in sua Synodo Episcopali Capuæ celebrata: cujus revisio cùm nobis aliàs demandata fuisset, quo tempore illius Beatificationis causa sub Pontifice Clemente XI. discutiebatur, nos quidem judicavimus, nihil in eo Synodali decreto contineri, quod sacris canonibus adversum dici posset; sed aliquid dumtaxat canonicæ dispositioni adjectum fuisse, per quod illius vigori et observantiæ magis consuleretur: atque hæc sententia nostra à Congregatione sacrorum Rituum comprobata fuit die 4. Februarii anni 1714. Et sanè de subsistentia et æquitate judicii à sacra

tineret, aut doctrinam novam, vel peregrinam
muni Ecclesiæ sensui contrariam. Quapropter
sis non obstantibus, minimè dubitabimus hoc E
consilium præbere, ut abstineant ab eo ex
suis Synodalibus statutis sequendo, nequ
stupri puniendum decernant sponsum, qu
rem sibi desponsatam, ante celebratum n
nium, ad copulam adduxerit. Si enim hu
Constitutionis vis et subsistentia in judiciu
ceretur, valdè verendum esset, ne pro i
probatione responderetur; utpote quæ
præter Jus commune, quàm contra illud
deri posset. Sanè, cùm anno 1573. Episcopi
ciæ Mediolanensis, ad Congregationem Con
cursum habentes, exposuissent, nimis fre
in ea Provincia delictum ejusmodi admitti
deque ad illud eliminandum (quoniam p
cilium Tridentinum non ampliùs id obtine
sponsalia de futuro, ob copulam, in matri
de præsenti transirent) hanc legem statuen
gitaverant, ut quicumque sponsus invent
ejus criminis reus stupratoris pœnâ puniend
Sacra Congregatio respondit: *Non posse;*
hos graviter arbitrio Ordinarii dumtaxat

Tridentinum *cit. sess.* 23. *cap.* 6. *de reform.* nisi habitum, et Tonsuram deferat, atque alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviat. Quale autem servitium debeat ab eo Ecclesiæ præstari, ut exemptionem nanciscatur à foro laïcali, non fuit à Tridentino definitum. Quare, cùm de re agatur, à Jure prætermissa, licebit Episcopo illam in sua Synodo determinare, normamque præscribere servitii à Clerico impendendi Ecclesiæ, cui est adscriptus : quemadmodum censuit S. Congregatio Concilii in *Oppiden. Clericalis servitii* 10. Jan. 1660. *lib.* 22. *decretor. pag.* 6. ubi ita legitur : *Quandóquidem non rarò controversiæ oriuntur circa frequentiam, et qualitatem servitii præstandi per Clericos, ad effectum, ut, junctis ceteris requisitis, fori privilegio gaudeant, supplex quærit Episcopus Oppidensis, an Clericus incedens in habitu, et Tonsura Clericali, qui semel in hebdomada, vel quater, ter, bis, aut semel in mense Sacerdoti celebranti ministrat in Sacrificio Missæ, vel qui superpellicio quoque indutus, toties aliis interest Divinis Officiis, dicatur Ecclesiæ inservire ad præscriptum Sacri Concilii Tridentini, ita ut fori Ecclesiastici privilegio gaudere debeat; an verò longius præstandum servitium, et quod, et quantum? Sacra Congregatio Concilii censuit, remittendum arbitrio Episcopi.*

V. Unum tamen cavere debet Episcopus, nimirùm, ne unà cum qualitate servitii ita etiam designet Ecclesiam, cui sit præstandum, ut simul declaret, fori privilegio excidere, qui eadem ministeria, à Synodo præscripta, in altera exerceat Ecclesia : Sacra quippe Congregatio Concilii jam aliàs decidit, Clericum fori privilegium non amittere, etiamsi Ecclesiæ inserviat sine mandato Episcopi, aut, non illi, quam Episcopus designavit, sed alteri famuletur Ecclesiæ : quamvis enim Tridentinum voluerit, eum inservire Ecclesiæ *ex mandato Episcopi*; hæc tamen conditio *mandati*

constat ex responso ab eadem Sacra Congr
dato in *Senogallien.* die 23. Januarii 1603.
decretor. pag. 54. cujus verba sunt : *Sac*
censuit, oratorem, Clericalem habitum, et T
deferentem, quamvis alteri Ecclesiæ, quàm
ex mandato Episcopi ad inserviendum ac
fuit, inserviat, nihilominùs privilegio fori
Atque iterùm in *Neapolitana*, die 1. Februa
lib. 11. *decret. pag.* 139. cùm eadem Con
fuisset consulta : *An Clericus in minoribus*
bus constitutus Clericalem habitum, et T
deferens, atque Ecclesiæ inserviens, gaude
legio fori, si alicui Ecclesiæ ab Episcopo ac
non sit : respondit : *Gaudere.*

VI. Neque hæc Sacræ Congregationis resp
teri adversantur Tridentini decreto *ejusdem*
cap. 16. de quo nos ipsi superiùs egimus
cap. 2. ubi nimirùm vestigiis inhærens sexti
Concilii Chalcedonensis, neminem in poste
dinibus initiandum decrevit, *qui illi Eccle*
pio loco, pro cujus necessitate, aut utilitate
tur, non adscribatur, ubi suis fungatur mu
simulque sacris interdicendum præcepit;
consulto Episcopo, ab Ecclesia se proripit,

aut interdictione ascensûs ad superiores Ordines, ejus esse puniendam contumaciam, qui, inconsulto Episcopo, ab Ecclesia recedit, cui in suî Ordinatione fuit mancipatus; utì in suis suffragiis hac super re diligenter elucubratis concluserunt Carolus de Vechiis, et Prosper Fagnanus, celebres olim Sacræ Congregationis Concilii Secretarii, quæ extant *lib. memorialium.* 52. *pag.* 16.

VII. Ad rem quoque præsentem exornandam faciunt, quæ Eugenius IV. *in sua Constitut.* 27. §. 13. *Bullar. tom.* 3. *part.* 3. *pag.* 39. et Rituale Romanum *tit.* 9. præcipiunt; nimirùm recens natos infantes, quamprimùm commodè poterit, esse baptizandos: at neque Eugenius, neque Rituale, tempus præfiniunt, intra quod sint ad Ecclesiam deferendi, ut salutari aquâ abluantur; ac propterea integrum erit Episcopis, illud determinare: quod à S. Carolo Borromæo, atque ab aliis Episcopis in suis Synodis sapientissimè factum videmus. Complures hac de re Constitutiones in Diœcesanis Synodis editas collegerunt Clericatus *de Baptismo decis.* 23. *num.* 5. *et seq.* et Eusebius Amort *Theolog. Scholast. tom.* 2. *tract. de Sacram. Baptism. et Confirmat.* §. 1. *quæst.* 5. quæ plerumque concordant in præfiniendo terminum octo dierum ab infantis nativitate, ultra quos illius Baptismus differri non debeat. Equidem in Ecclesiæ Historia exempla non desunt nonnullorum, qui etiam à Christianis parentibus orti, et Christianæ Fidei dogmatibus imbuti, Baptismum usque ad provectam ætatem suscipere distulerunt. Ita narratur de Constantino Magno Imperatore, qui quamvis ante annum æræ vulgaris 312. Religionis nostræ veritatem agnovisset, tamen Baptismo regeneratus non est ante annum 324. in Urbe Roma; vel, si Eusebio deferendum sit, Nicomediæ dumtaxat anno 337. baptizatus fuit. Illius exemplum secutus est Constantius filius, qui paulò ante mortem, hoc est

cum ad sacram Ordinationem jam jam ev
esset. Nec quisquam ignorat, S. Augustinu
ætatis suæ trigesimo tertio baptizatum fuisse
ex peculiaribus factis hujusmodi nec exe
nec norma desumi debent; quamvis repreh
generaliter non sint, ubi agatur de pro
aut sanctitate illustribus, qui Baptismi su
nem usque ad provectam ætatem justis d
differendam sibi esse judicaverint. Ter
etiam, et S. Gregorius Nazianzenus in eam
tiam propendere visi sunt, ut satiùs esset
randos ad Sacramentum Baptismi adultos a
Sed, cùm huic opinioni contraria sit Eccl
ditio, juxta quam infantibus recens natis,
tiùs fieri potest, Baptismus conferri, nec
tempus remitti debet; hæc habenda est pro
eique omninò est obtemperandum. In Cat
Romano, ex decreto Concilii Tridentini edi
2. *de Sacram. Baptismi*, ubi agitur de p
suscipiendi Baptismum, hæc habentur : *Q
gem non solùm de iis, qui adultâ ætate s
etiam de pueris infantibus intelligendam ess
ab Apostolica traditione Ecclesiam accepis
munis Patrum sententia et auctoritas confir*

tes, mortis metu ad eum suscipiendum adducti fuerant. Porrò, ùt observat Maldonatus *de Baptism. tom.* 1. *cap.* 2. *quæst.* 7. nec prædictus mos differendi Baptismum unquam in Ecclesia communis fuit, ideoque ad imitandum proponi nequit; nec aliud ferè spectabant plerique ex iis, qui baptizari differebant, quàm ut interea peccandi libertatem non amitterent : *Erat enim summum scelus inter Christianos illos, post Baptismum, peccare.* Reliquum est hìc admonere, præfatam octo dierum dilationem minimè permissam censeri debere, ubi vitæ periculum puero in lucem edito imminere videatur; sed, cùm æterna illius animæ salus periclitetur, salutare lavacrum ei statim impendendum esse; idque etiam per laïcam personam, si præsto non sint Ecclesiæ ministri : juxta statutum Eugenii IV. in Concilio Florentino *part.* 3. *Actor. in Decreto pro Jacobinis*, ubi *admonet, non esse per quadraginta, aut octuaginta dies, seu aliud tempus, juxta quorumdam observantiam, sacrum Baptisma differendum, sed, quamprimùm commodè fieri potest, debere conferri; ita tamen quòd, mortis imminente periculo, mox sine ulla dilatione baptizentur, etiam per laïcum.*

VIII. In citato Rituali Romano *tit.* 34. legitur : *Nullum corpus sepeliatur, præsertim si mors repentina fuerit, nisi post debitum temporis intervallum, ut nullus omninò de morte relinquatur dubitandi locus.* Neque hìc certum tempus determinatur, quod effluere debeat, priusquam cadaver humetur. Providè tamen cùm in Actis Ecclesiæ Mediolanensis, tum in aliis Synodis tam Provincialibus, quàm Diœcesanis, cautum est, ne cadaver sepulturæ mandetur, nisi post duodecim ab obitu horas, si mors sit ex morbo secuta; et, si repentina, vel violenta fuerit, nisi post viginti quatuor horarum intervallum : quemadmodum fusè habetur in adnotationi-

bus ad Synodum Fulginatensem Episcopi Baptistellii *cap.* 23. *num.* 6. hoc siquidem non est contraire, sed obsequi Rituali Romano, quod certò de morte constare voluit, priusquam cadaver tumuletur. Sunt sanè, qui tempus magis diuturnum requirunt, ut de secuta morte judicium certum proferri possit; qua de re fusiùs à nobis actum est in nostro Opere *de Canonizat. Sanctor. lib.* 4. *part.* 1. *cap.* 21. *num.* 10. *et seq.* Sed ad effectum, de quo nunc agitur, satis esse putamus indicatis legibus morem gerere. Quæ enim in dicto Opere *de Canonizat. loc. cit.* inseruimus, ad alium effectum ibi adducta sunt; ut scilicet certum judicium proferri valeat de miraculis resuscitationis mortuorum, quæ in Congregatione sacrorum Rituum approbanda proponuntur: ubi omninò necesse est præcedentem mortem demonstrare per rigorosas probationes: cujusmodi sanè non requiruntur, neque requiri possunt ad hoc, ut sepulturæ mandetur cadaver hominis, qui defunctus reputatur; rectè enim talis creditur, quoties adsunt secutæ mortis indicia, quæ moraliter certa sunt, quæque communiter pro indubiis habentur.

IX. Habenti jus non tantùm ad Beneficium, sed in ipso Beneficio, et quidem adeo certum et manifestum, ut nequeat rationabiliter in quæstionem adduci, permittitur à sacris canonibus pecuniâ redimere vexationem sibi injustè illatam: quod desumitur *ex Cap. Dilectus*, 28. *de sim.* docentque S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 2. *ad* 5. et *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 3. *art.* 2. *quæstiunc.* 1. *ad* 7. S. Antoninus *in Summ. Theol.* 2. *Part. tit.* 1. *cap.* 4. §. 2. Toletus *in Summ. lib.* 5. *cap.* 90. Suarez *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *de simon. cap.* 50. Valentia *tom.* 3. *Comment. Theol. disp.* 6. *quæst.* 16. *punct.* 3. Giballinus *de simon. quæst.* 18. Navarrus *manual. cap.* 23. *num.* 102. *et consil.* 48. *num.* 44. *de simon.* Gonzalez *in Cap. Mat-*

thæus, de simon. num. 2. Barbosa *ibid. num.* 4. Neque à sacris canonibus cautum est, intercedere debere auctoritatem Episcopi, ut quis tutâ conscientiâ possit pecuniam solvere, ne possessione exturbetur Beneficii, quod justè et legitimè obtinet. Nihilominùs S. Carolus Borromæus scitè perpendens, facilè in hoc negotio posse quempiam hallucinari, atque, obtentu redimendæ injustæ vexationis, veram committere simoniam; sicuti contigit illi, quem Lucius III. *in Cap. Matthæus, de simon.* simoniacâ labe fœdatum agnovit, eò quòd pecuniam dedisset, ne ei retardaretur possessio Prælaturæ, ad quam, utpote electus à majori parte Capituli, habebat quidem jus *ad rem*, nondum tamen jus perfectum et absolutum *in re*, quod, juxta citatum textum *in Cap. Dilectus*, necessariò requiritur, ut possit injusta vexatio, pecuniæ solutione, propulsari; quemadmodum benè ponderant citati S. Thomas, S. Antoninus, Suarez, et Gonzalez, et fusè nos explicuimus *in nostra Instit.* 93. ubi ex professo de hac re tractavimus: hac, inquam, de causa S. Carolus in Concilio Provinciali I. *part.* 2. *Actor. Eccles. Mediol. part.* 1. *pag.* 14. nemini licere sancivit, ad redimendam injustam vexationem in causa beneficiali, quidquam solvere, aut cum adversario transigere, sine Episcopi assensu: cujus erit investigare, an pecuniæ solutio, seu inita inter se de Beneficio contendentes pactio, omni careat fraude, et simoniæ suspicione: *Ne redimendæ vexationis specie*, ait, *in causis Beneficiorum simoniacæ pactiones intercedant, nemini licere volumus, ad redimendam vexationem, ne in casibus quidem Jure permissis, pecuniam dare, quidquamve pacisci, aut transigere, nisi Episcopi consensus accesserit; cujus partes erunt et perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus, et, ubi rem fraude carere, et Jure permissam esse cognoverit, non denegare ei, qui petierit, facultatem se à vexatione liberandi.* His consonæ sunt

aliæ Constitutiones Synodales, nimirùm Concilii Provincialis Ravennatensis, anno 1569. à Cardinale Julio Feltrio de Ruëre celebrati, *cap.* 6. *Ut nulli liceat in casibus à Jure permissis se se à vexatione redimere absque Ordinarii licentia, qui, re diligenter inspectâ et cognitâ, quod juri et æquitati consentaneum videbitur, pro sua conscientia decernat et admittat:* item Synodi Ravennatis habitæ anno 1607. *de Beneficiis num.* 4. *Quòd nulli liceat in casibus à Jure permissis se se à vexatione redimere absque Episcopi licentia, qui, re diligenter inspectâ et cognitâ, quod juri et æquitati consentaneum videbitur, decernat et admittat:* tum etiam Concilii Provincialis Beneventani anno 1656. congregati, *tit.* 31. *num.* 2. *Ne, redimendæ vexationis specie, in causis Beneficiorum simoniacæ pactiones intercedant, ne in casibus quidem Jure permissis, pecuniam dare, quidquamve pacisci, aut transigere, nisi Episcopi consensus accesserit, etc. Qui contra quam decretum à nobis est, fecerit, Episcopi arbitratu plectatur, et quod actum fuerit, irritum sit, ac nullum.* Similia habentur in Concilio Provinciali Neapolitano, habito anno 1683. *tit.* 36. in Synodo Auximana anni 1593. in Synodo Ravennatensi, habita anno 1640. et in Synodo Æsina, habita anno 1683. *tit.* 36.

X. Diversum judicium ferendum esset de alia, quam subjicimus, Constitutione. A Concilio Lateranensi sub Innocentio III. *in cap. Omnis utriusque sexûs, de pœnit. et remiss.* cui concinit Tridentinum *sess.* 13. *can.* 9. *de sacrosancto Eucharistiæ Sacramento*, omnes Fideles obstricti sunt præcepto sacram Eucharistiam percipiendi, saltem in Paschate. Tempus porrò Paschale, ad huic obtemperandum præcepto, quindecim dierum spatio, hoc est à Dominica Palmarum, usque ad Dominicam in Albis, concludi declaravit Eugenius IV. in sua Constitutione 24. *tom.* 3. *part.* 3. *Bullar. pag.* 33. quod superiùs

lib. 9. *cap.* 16. *num.* 3. prolixiùs explicuimus.
posito, videri posset Episcopo amplissimam re-
ti diœcesim, fas sibi esse, tempus Paschale in
præsertim Synodo ulteriùs etiam prorogare, putà
ue ad festum Ascensionis Dominicæ, vel Sanctis-
e Trinitatis; eò vel magis, quòd ita opinantur
nulli Doctores, ùt Pirhing. *ad tit. de pœnit. et*
iss. sect. 1. §. 4. *notab.* 5. et Pasqualig. *de Sacri-*
novæ legis quæst. 647. *num.* 1. quorum sen-
æ adhæsisse videtur etiam Sacra Congregatio
ilii, ùt videre est apud Fagnanum *in cap. Om-*
num. 46. *de pœnit. et remiss.* Et sanè, cùm
Archiepiscopus Panormitanus ab ea confirmari
ulasset Decretum à se in Synodo editum, quo,
ivitatis amplitudinem, et ministrorum penu-
, dictum tempus Paschale ita protraxerat, ut
ia IV. Cinerum incipere censeretur, et Domi-
in Albis desineret; eadem Sacra Congregatio die
anuarii 1682. respondit, ut Archiepiscopus *ute-*
jure suo. Nos tamen in similibus casibus aliter
andum putavissemus, nec hujusmodi Synodales
titutiones sine approbatione Apostolica vim ul-
obtinere censuissemus; cùm non decernant quod
Jure prætermissum, sed, contra Jus, limites
lient ab ipso Jure præfinitos. Quocirca Cardinalis
elmus, Archiepiscopus Neapolitanus, probè no-
s, tantam sibi non esse potestatem, usque ad
Ascensionis protendendi tempus, intra quod
s subditis satisfieri posset Paschalis Communionis
epto, illam sibi fieri petiit à Sacra Congrega-
, quæ, ob ingentem numerum populi Nea-
anam Urbem incolentis, petitam prorogationem
essit die 20. Martii 1694. quam idem Cardinalis
am inseruit Diœcesanam Synodum, eodem anno
bratam: idemque præstitum fuit ab ejus Suc-
ore Cardinali Pignatello in Synodo, quam habuit
1726.

quod pro omnibus constitutum est, eos et
cerdotes comprehendit, qui *ex officio* Missa
brare tenentur; cùm nec his liceat, nisi p
sacramentali Confessione, Missarum sacra
si confitendi modus ipsis suppetat: *modò n*
illis copia Confessoris. Quòd si, necessitate
Sacerdos absque prævia Confessione celeb
quamprimùm confiteatur. Ita statuit Concilium
num *sess.* 13. *de Eucharistia cap.* 7.

XII. Nonnulli docuerant, novissima hæc
verba præcepti vim non habere, sed tantì
silii. Visum est aliis, verbum illud *quamp*
intelligendum esse de prima Confessione, q
tempore quandocumque Sacerdos perageret
hujusmodi assertiones damnatæ fuerunt Al
VII. Pontificis Maximi Decreto, die 18. Martii 1
to, ùt patet legenti *propositiones trigesimam*
et trigesimam nonam, inter eas, quæ eodem
proscriptæ sunt. Sed non ideo sublatæ sunt
hac de re controversiæ. Quamvis autem A
Morales communiter sentiant, ad conciliar
cepti implementum sufficere, si Sacerdos in
duum confiteatur, ùt videre est apud Vi
supradict. proposit. 39. *num.* 5. et apud Milan

susciperet : hoc tamen studiosè curando, ut in prædictis collationibus moralibus eorum Theologorum sententia vinceret, qui mediâ viâ inter rigorem, et laxitatem incedere norunt.

CAPUT SEPTIMUM.

Aliæ proferuntur Synodales Constitutiones, quæ non ideo nutarunt, quòd aliquid statuerint præter Jus commune.

Jusserat Clemens VIII. diœcesis Calaguritanæ Beneficia Clericis dumtaxat *patrimonialibus* conferri : quinam autem essent inter patrimoniales recensendi, non explicuit. Quocirca, ad amputandas lites, quæ frequenter in foro agitabantur, num aliquis eâ polleret qualitate, quam requirebat Clementina Constitutio, Episcopi in suis Synodis necessarium putarunt, eamdem Constitutionem declarare. Edixerunt propterea, *Patrimoniales* nequaquam habendos, qui mercede conducti, in loco habitabant, sed ad veram patrimonialitatem requiri domicilium, incolatum, et civitatem. Adversùm ejusmodi Synodales Constitutiones provocatum fuit ad sacræ Rotæ Auditorium : sed, animadversum cùm fuerit, Clementinam Constitutionem aliquâ certè indigere explicatione, nullamque magis rationi, atque æquitati congruere, quàm quæ à prædictis Synodis data fuerat, Rota illas censuit sustinendas, *decis.* 98. *num.* 2. *coram san. mem. Alexandro VIII.* et *decis.* 241. *num.* 6. *coram Peutingerio.*

II. Ad obtruncandas similiter lites super decimis à Clericis solvendis è suorum Beneficiorum prædiis alteri locatis, Episcopus Abulensis in suis Synodalibus Constitutionibus anni 1557. sancivit, ut eorumdem prædiorum conductores priùs fructus detraherent Clericis debitos, atque ex reliquis sibi obve-

nientibus decimas penderent. Etiam hæc Constitutio fuit in judicium traducta : sed Rotæ Auditorium scitè perpendens, nihil per eam fuisse Juri communi derogatum, sed modum dumtaxat præscriptum, et quidem rationabilem, atque apprimè aptum ad obviandum litigiis, quo à quolibet, pro sua rata, decimæ persolverentur, eam approbavit *decis.* 1734. *num.* 17. *et seq. coram Coccino.*

III. Haud levis pariter fuit disputatio, in pluribus tribunalibus olim agitata, an sustinerentur statuta, consuetudines, atque Ecclesiarum constitutiones, etiam Synodali Decreto roboratæ, quibus cavetur, ut fructus primi anni cujuslibet Beneficii, non illi, qui Beneficium obtinuit, sed defuncti antecessoris hæredibus obveniant. Rotæ Auditorium ejusmodi sive consuetudines, sive constitutiones quondam improbavit in decisionibus relatis à Garcia *de Beneficiis part.* 10. *cap.* 5. *num.* 141. *et* 142. Sed deinde, mutatâ sententiâ, easdem validas pronunciavit *decis.* 1053. *coram Seraphin. decis.* 660. *num.* 2. *part.* 4. *divers.* et *in Leodien. Canonicatûs, et Scholasteriæ* 10. *Maji* 1660. *coram Bourlemont.* Hæc autem posterior opinio prævaluit atque ab omnibus ferè Auctoribus recepta, et propugnata est : siquidem præfata statuta non auferunt Beneficiario annales sui Beneficii reditus, sed hosce eidem reservant post mortem pensitandos : idem quippe Beneficium transibit in successorem cum eodem onere tradendi hæredibus decessoris reditus primi anni, et sic deinceps : quocirca nihil in illis est, quod simoniam sapiat, aut quod adversetur vel Constitutioni Joannis XXII. *in Extravag. Suscepti, ne Sede vacante, inter comm.* vel decreto Tridentini *sess.* 24. *cap.* 14. *de reform.* vel Constitutioni 143. S. Pii V. *tom.* 4. *part.* 3. *Bullar. pag.* 109. vel demùm Constitutioni 117. Innocentii XII. *tom.* 9. *Bullar.* 413. in his enim solùm damnantur illicitæ pactiones, atque

pecuniæ erogationes in aliorum Canonicorum commodum; non verò prohibetur dilatio solutionis redituum primi anni ad tempus mortis Beneficiarii, ut ei justæ reddantur exequiæ, et æs alienum, si quo fortè gravatus decesserit, solvatur: quemadmodum optimè expensum fuit à Sacra Congregatione Concilii, quæ, post maturam articuli discussionem, nihil in prædictis Constitutionibus reprehendendum invenit, in *Civitaten. Statutorum* die 24. Martii, et 9. Junii 1580. *lib.* 106. *Positionum pag.* 9. atque in *Mediolanen.* 15. Maji 1580. *tom.* 115. *Positionum pag.* 203. idemque tradunt Suarez *de Relig. tom.* 2. *tract.* 4. *lib.* 4. *cap.* 20. *num.* 9. Azor. *Instit. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 4. *quæst.* 4. Leo *Thesaur. for. Eccles. cap.* 32. *num.* 6. Gutierrez *Canonic. Quæst. lib.* 1. *cap.* 29. *num.* 30. Garcias *cit. cap.* 5. *num.* 137. *et plurib. seqq.* Barbosa *in collect. ad Trident. sess.* 24. *cap.* 14. *num.* 3. *et* 8. et *de Canonicis cap.* 15. *num.* 31. Panimoll. *decis.* 31. *annot.* 1. *num.* 17. *et seqq. tom.* 1. Mean *in observat. ad Jus Leodiense part.* 3. *observ.* 277. et fusè Pitonius *Discept. Ecclesiastic. part.* 3. *discept.* 57.

IV. In Diœcesi Toletana, Ecclesiarum sacrariis Præfecti tot eleëmosynas pro Missis in iisdem Ecclesiis celebrandis acceptabant, quibus satisfieri impossibile foret: quare, ne Fidelium pietas eleëmosynam erogantium fraudaretur, Archiepiscopus in suis Synodalibus Constitutionibus jussit, ut singuli Ecclesiarum Præfecti quolibet trimestri et de perceptis eleëmosynis, et de celebratis Missis exactam sibi rationem redderent: quòd si Missæ numerum non exæquarent ab elargientibus eleëmosynam præscriptum, liberum sibi esse voluit, earumdem celebrationem alteri Ecclesiæ committere. Etiam ejusmodi Constitutio acriter impugnata est apud sacræ Rotæ tribunal: plerisque enim videbatur Archiepiscopus suæ potestatis limites præter-

gressus, quasi sibi jus usurpasset piam commutandi Fidelium voluntatem, qui in illa speciali Ecclesia Sacrificium pro se offerri voluerant, in quam consuetam contulerant stipem. Verùm Rotæ Auditorium cùm ponderavit, non fuisse ab Episcopo absolutè sancitum, ut Missæ extra Ecclesiam celebrarentur, cui fuerant eleëmosynæ oblatæ, sed dumtaxat præscriptum, quid faciendum foret, quando in illa tot Missæ celebrari non poterant, quæ oblatis eleëmosynis responderent; cùmque simul perpenderit, aliquod temperamentum necessariò adhibendum fuisse, ne in prædicto casu, à Jure communi non præviso, prorsùs eluderentur Fideles eleëmosynam elargientes; utque iidem specialem fructum, quem, erogatâ stipe, exoptabant, ex Sacrificio assequerentur, si non in illa, quam designaverant, Ecclesia, alibi saltem oblato: idcirco laudatam Constitutionem commendavit, approbavitque *decis* 1436. *et decis.* 1522. *coram Coccino.*

V. Haud absimilis quæstio sæpiùs delata est ad Sacram Congregationem Concilii, à qua petitum fuit, quid foret agendum, cùm ingens eleëmosynarum copia in unam conferebatur Ecclesiam, ut tot Missæ celebrarentur in uno certo et designato ejusdem Ecclesiæ Sacello, quas tamen ibidem celebrare esset impossibile: et Sacra Congregatio censuit, Missarum celebrationem non esse ultra hebdomadam differendam, sed in aliis saltem ejusdem Ecclesiæ Sacellis explendam. Ne autem imponeretur Fidelibus eleëmosynas erogantibus, per scriptam tabellam, in visibili Ecclesiæ loco exponendam, notificari jussit, suscipiendis in posterum Missarum oneribus satisfactum utique iri in Altari à benefactoribus designato, si tamen intra unius hebdomadæ spatium fieri posset; sin minùs, in aliis ejusdem Ecclesiæ Altaribus, juxta Sacræ Congregationis rescriptum.

VI. Notissima est Constitutio Concilii Lateranensis sub Alexandro III. *in Cap. Quoniam*, *de jure patronatûs*, in qua decernitur, ut, vacante Beneficio juris patronatûs, si Patronorum suffragia discissa fuerint, neque in eamdem conspirent personam, *ille præficiatur Ecclesiæ, qui majoribus juvatur meritis, et plurimorum eligitur, et probatur assensu.* Quocirca, si ex decem Patronis quatuor præsentent Petrum, tres Joannem, et reliqui tres Antonium; Petrus, si aliàs idoneus sit, erit de Beneficio instituendus : quemadmodum *ad dict. Cap.* adnotarunt Abbas *num.* 13. Gonzalez *num.* 2. Barbosa *num.* 4. Fagnanus *num.* 15. dummodò tamen præsentatio non fiat à pluribus tamquam constituentibus unum Collegium : tunc enim eum solum, qui à majori parte totius Collegii, putà sex ex decem, præsentatur, esse instituendum, iidem Doctores advertunt, cum Lambertino *de jure patron. lib.* 2. *part.* 3. *quæst.* 4. *art.* 4. Si verò is, qui majora retulit suffragia, non reperiatur idoneus, poterit alter præsentatus à paucioribus, qui se dignum, et idoneum præbeat, de Beneficio institui; sicuti iidem Doctores prosequuntur. Jam verò Episcopus Pampilonensis, in cujus Diœcesi frequenter occurrebant prædictæ Patronorum in præsentando dissensiones, in suis Synodalibus Constitutionibus edixit, si deinceps contingeret, præsentatum à majori parte idoneum non reperiri, non esse admittendum præsentatum à minori, sed novam ab omnibus præsentationem faciendam. Putarunt nonnulli, hanc Constitutionem contraire Juri communi, ex cujus censura, quando à majori parte præsentatur indignus, totum jus præsentandi devolvitur ad alios, quamquam numero pauciores; ac proinde, qui ab his nominatus fuit, atque idoneus repertus, non videtur posse, sine injuria, Beneficio privari. Verùm Rotæ Auditorium, in quo de præfatæ Constitutionis viribus est dispu-

tatum, illam ratam habuit, validamque pronunciavit *decis.* 125. *et decis.* 1105. *coram Coccino.* Siquidem in primis, non omnes Patroni, sed tantùm Ecclesiastici, præsentantes indignum, excidunt, pro ea vice, jure præsentandi; uti tradunt Sylvester *verb. Jus patronatûs quæst.* 7. *dict.* 2. Lessius *de just. et jur. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 29. Layman *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 13. *num.* 7. Vallens. *ad tit. de jure patron.* §. 5. Barbosa *in Cap. Cùm autem, de jure patron. num.* 5. Deinde hæc ipsa pœna ne Patronos quidem Ecclesiasticos afficit, qui, non scienter, sed ignoranter indignum præsentant; quibus propterea intra semestre permitti alium idoneum præsentare, docent Azor. *Instit. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 22. *quæst.* 6. *in fin.* Pirhing *ad tit. de jure patron. num.* 104. *verb. Aliud verò*, Wiestner *eod. tit. num.* 133. aliique ab Azorio citati. Præfata autem Constitutio Pampilonensis potuit commodè intelligi de solis Patronis laïcis, aut, si etiam Ecclesiasticos comprehenderit, potuit locum sibi vindicare in eventu, quòd iidem, non scienter, sed ignoranter præsentaverint indignum: quamobrem nihil in ea deprehensum est, quod Juri communi refragaretur: quamvis enim etiam detur, in utroque casu liberum esse Episcopo admittere idoneum, à minori Patronorum numero præsentatum; ad eum tamen admittendum, nullo jure compellitur: quin imò *in cit. Cap. Quoniam*, postquam jussus est instituere, *qui plurimorum eligitur, et probatur assensu*, statim subjungitur: *Si autem hoc sine scandalo esse nequiverit, ordinet Antistes Ecclesiam, sicut meliùs eam, secundùm Deum, viderit ordinandam.*

VII. Denique opus est adnotare, aliqua interdùm à Sacris Urbis Congregationibus edi responsa, quæ licèt Juri communi sint conformia, non tamen labefactant contraria Synodorum statuta, quæ alicubi justis de causis vigeant, neque ab istis in posterum

dis quempiam excusant. Ita, quamvis à Sacra egatione Concilii sæpiùs decisum fuerit, *de juris, non posse à Parocho prohiberi, ne in is Oratoriis, sitis intra suæ parochiæ fines, celebrentur ante Missam parochialem;* quod m verbis legitur *lib.* 16. *decretor. pag.* 331. *et* ihilominùs, si Episcopus in Synodo, aut etiam Synodum, contrarium jusserit, ne populus atur à Missa parochiali, et concione in ea per hum haberi solita, Episcopi præceptum præ- t, eique erit obtemperandum etiam ex ejusdem Congregationis sententia, quæ die 25. Maji respondit: *Constitutiones Synodales disponen- t diebus festis Missæ celebrari non debeant in Ecclesiis, nisi celebratâ Missâ in Ecclesia paro- , esse observandas:* utì habetur *lib.* 19. *decre- ag.* 191. et videri potest *in nostra Instit.* 44. iter à Sacra Rituum Congregatione anno 1703. emanarunt Decreta ad dirimendas conten- inter Parochos et Capellanos Confraternitatum, parœciæ ambitum existentium, excitari con- : sed in iisdem Decretis expressè cautum est, um non habere, ubi aliud ab Episcopo in suis lalibus Constitutionibus statutum fuerit; quod is pariter uberiùs explicatum est *Instit.* 105.

CAPUT OCTAVUM.

Nonnullæ recensentur rerum circumstantiæ, in quibus dubitari potest an liceat Episcopo aliquid edicere contra Jus commune, aut Apostolicas sanctiones : ubi de facultate Episcopi Clericum suspendendi ab Ordinis exercitio ob occultum crimen, in foro externo non probatum; item examinandi alienos subditos cum proprii Episcopi dimissoriis ad Ordinationem accedentes; et de non permittenda alienatione rerum Ecclesiæ absque Apostolicæ Sedis assensu.

Tales quandoque emergunt rerum circumstantiæ, à Jure communi non prævisæ, ut ex quadam *epikeja*, seu tacitâ ipsiusmet Juris permissione, liceat Episcopo Jus commune relaxare, seu aliquid contra ejusdem severitatem indulgere; præsertim si res dilationem non patiatur, nec facilè summus Pontifex consuli queat, ejusque suprema auctoritas implorari : sicuti docent Abbas *in Cap. final. de constit. n.* 10. Felinus *in Cap.* 1. *n.* 49. *eod. tit.* Barbosa *de offic. et potest. Episc. alleg.* 93. *num.* 32. et colligitur ex responso dato à Sacra Congregatione Concilii in causa *Egitanien.* die 19. Aprilis 1692. de qua *lib.* 22. *decretor. pag.* 237. *et seq.*

II. Non ideo tamen fas etiam erit Episcopo hanc facultatem, ex mera Juris benignitate atque indulgentia sibi competentem, in sua Synodo exerere, et quodammodo ostentare, edicendo scilicet per modum universalis statuti, quod solùm in aliquo specialissimo casu est sibi permissum : id quippe ambitionem saperet, et temeritatem : quod scilè animadvertit Fagnanus *in Cap. Sicut olim, de accusat. num.* 80. inquiens : *Ad evitandam omnem ambitionis, et præsumptionis suspicionem, abstinendum*

erit à promulgandis novis decretis, quæ Juri communi, et Pontificiis Constitutionibus minùs consonant, etiam in casibus aliàs permissis. Quamvis enim ducibus secularibus, contra Cæsareas leges aliquid statuere, sit interdùm permissum, *leg.* 1. *ff. de Constit. Princip.* et *leg. Omnes*, *ff. de just. et jur.* nunquam tamen Episcopis datum est, quidquam contra canones decernere : utì ponderant Panormitanus *in Cap. final. num.* 9. *de consuetudine, et in Cap. Quod super, de majorit. et obed. num.* 1. Felinus *ibid. num.* 2. Antonius de Butrio *in Cap.* 1. *num.* 3. *de translat. Episc.* Rem, utì hactenùs consuevimus, congruis exponemus exemplis.

III. Concilium Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 1. *de reform.* decrevit : *Ei, cui ascensus ad sacros Ordines à suo Prælato, ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen, quomodolibet, etiam extrajudicialiter, fuerit interdictus, aut qui à suis Ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus Ecclesiasticis fuerit suspensus; nulla, contra ipsius Prælati voluntatem, concessa licentia de se promoveri faciendo, aut ad priores Ordines, gradus, et dignitates, sive honores, restitutio suffragetur.* Ex quibus verbis colligitur, posse Episcopum ob occultum crimen, etiam extrajudicialiter cognitum, non solùm Clericis prohibere ascensum ad superiores Ordines, sed etiam à suscepti jam Ordinis ministerio eosdem interdicere : quamvis enim in secunda decreti parte, ubi de suspensione est sermo, non iterentur illa verba : *etiam ob occultum crimen, quomodolibet, etiam extrajudicialiter :* constans nihilominùs, et perpetua Sacræ Congregationis Concilii sententia fuit, ob continuationem sermonis, censeri repetita, eaque utrumque casum complecti. Ab Episcopo siquidem Aleriensi interrogata : *An verba illa : ob occultum crimen, quomodolibet, etiam extrajudicialiter : expressa dumtaxat in prima parte periodi, censeantur repetita in se-*

cunda parte; adeo ut inde colligi valeat, Prælatum nedum posse ob occultum crimen extrajudicialiter interdicere suo subdito ascensum ad Ordines, sed itidem ob occultum crimen posse etiam extrajudicialiter illum suspendere ab Ordinibus jam susceptis: Sacra Congregatio die 24. Novembris 1657. re sedulò examinatâ, censuit, non recedendum ab antiquis declarationibus, super hoc eodem dubio pluries datis; ac proinde affirmativè respondit, lib. 21. decretor. pag. 134. Et cohærenter ad hanc responsionem eadem Sacra Congregatio die 16. Decembris 1730. sustineri dixit *suspensionem à Divinis, ab Episcopo Capritano ex informata tantùm conscientia duobus Sacerdotibus inflictam :* utì videre est *in Thesaur. Resolut. tom.* 5. *pag.* 81. idemque responsum dedit in causa *Oritana, seu Tarentina*, 20. Augusti 1735. *ejusd. Thesaur. tom.* 7. *pag.* 115.

IV. Adeo porrò verum est, posse Episcopum, virtute prædicti decreti, ex causa sibi nota Clericum interdicere tam sacrorum exercitio, quàm ascensu ad altioris Ordinis gradum, ut neque teneatur *causam suspensionis, seu delictum manifestare ipsi reo, sed tantùm Sedi Apostolicæ, si suspensus ad eam recursum habuerit:* quod totidem verbis à Sacra Congregatione responsum legimus Episcopo Vercellensi die 21. Martii 1643. *lib.* 17. *decretor pag.* 170. *et seq.* Atque universim loquendo, Episcopum renuentem alicui Ordines conferre, nullo jure obstringi ad manifestandam causam, cur eum repellat, neque ei, qui repulsus est, ullam competere appellationem, sed tantùm permitti adire Sedem apostolicam, eique suas querelas exponere, eadem Sacra Congregatio disertè declaravit, cùm ad Cardinalem Antonium Barberinum, Archiepiscopum Remensem, Apostolica Limina visitantem, atque hac ipsa de re Sacræ Congregationis sententiam sciscitantem, die 21. Aprilis 1668. in hunc modum respondit: *Cùm*

ullus ordinari debeat, quem Episcopus suæ Eccle-
æ utilem, aut necessarium non judicaverit, Con-
regatio non semel declaravit, ab hujusmodi judicio
ullam dari appellationem, sed recursum dumtaxat
d Sedem Apostolicam, quæ, juxta ipsius Congre-
ationis sententiam, per Gregorium XIII. fel. record.
pprobatam, quotiescumque Ordinarius recusaverit
uemcumque ordinare, Metropolitano, aut viciniori
Piscopo committit, ut ab eodem Ordinario priùs
equirat causam recusationis, quo legitimam non
llegante, licet illi eumdem recusatum ordinare. Ita-
que, si qui ex diœcesanis Episcoporum Eminentiæ
Vestræ provincialium Sedem Apostolicam adiverint,
uxta prænarratam formulam, eorum querimoniis
onsuletur; cui formulæ ut unum in præsens adda-
ur, censuerunt expedire EE. PP. videlicet, ut Me-
ropolitanus, aut vicinior Episcopus, antequam com-
nissas sibi partes exequi aggrediantur, paternè cu-
rent, ut illi denuò apud suos Episcopos per tres vices
uppliciter petant: lib. 16. *litterar. visitationis sacro-*
rum Liminum pag. 401.

V. Ex hoc verò, quòd suspensus ab Episcopo ob occultam causam, quam tamen Episcopus sibi notam asserit, appellare nequeat ad Superiorem, necessariò consequitur, quòd, si nihilominùs appellationem interponere, ejusque obtentu in Altari ministrare, seu quovis modo suum Ordinem solemniter exercere præsumat, statim incidat in irregularitatem. Quidquid enim in contrarium senserint nonnulli Doctores, ita expressè definivit Sacra Congregatio Concilii in *Sagonen.* 21. Junii 1625. *lib.* 24. *Positionum pag.* 1. ubi hæc adnotantur: *Episcopus Sagonensis ex facultate sibi attributa decreto Concilii cap.* 1 *sess.* 14. *ex causis sibi notis suspendit Parochum ab exercitio Curæ: sed ille appellavit, et præcepto Episcopi contempto, celebravit, et curam exercuit. Quæritur, an à dicta suspensione detur*

appellatio ; ita ut Parochus, non obstante appellatione interpositâ, per exercitium Curæ effectus fuerit irregularis. Sacra Congregatio Concilii censuit, ab hujusmodi suspensione non dari appellationem, et Parochum, qui Sacramenta ùt suprà ministravit, irregularitatem contraxisse.

VI. Sed, quamquam hæc verissima sint, attamen reprehensibilis foret Episcopus, si in sua Synodo declararet, se deinceps, ex privata tantùm scientia, pœnâ suspensionis à Divinis animadversurum in Clericos, quos graviter deliquisse compererit, quamvis eorum delictum non possit in foro externo concludenter probari, aut illud non expediat in aliorum notitiam deducere : ejusmodi siquidem Constitutio quamdam redoleret ambitionem, atque potestatis ostentationem;ipseque Episcopus traduceretur veluti in superbiam elatus, quasi vellet tantum in suum Clerum sibi dominatum adstruere, qui in exosam degeneret tyrannidem.

VII. Idem porrò dicendum esset in hoc altero casu. Jubet Sacra Tridentina Synodus *sess.* 23. *cap.* 3. *de reform.* Episcopum, qui sacras Ordinationes per semetipsum habere nequiverit, subditos suos non aliter, quàm jam probatos et examinatos, ad alium Episcopum ordinandos dimittere. Itaque, ex communi et recepta sententia, minimè tenetur Episcopus, ad quem directæ sunt litteræ dimissoriæ, super hujusmodi ordinandorum idoneitate examen instituere, aut de sufficientia tituli, ad quem ordinantur, inquirere : ùt videre est apud Fagnanum *in Cap. Cùm secundum*, *num.* 52. *de præbend. et dignitat.* Nullâ tamen lege prohibetur, si velit, eorum merita prudenter expendere, et novo etiam examini eosdem subjicere; juxta celebrem resolutionem Sacræ Congregationis, ejusdem Concilii Interpretis, editam in causa *Nullus* 16. Ja-

uarii 1595. quæ legitur *lib.* 7. *decretor. pag.* 80. *à ergo*, ubi ad propositum dubium : *An Episcopus rdinans alienos subditos seculares cum dimissoriis roprii Episcopi asserentis, eos examinatos fuisse, t idoneos repertos, teneatur hujusmodi attestationi leferre, vel etiam possit eosdem ordinandos exaninare :* responsum prodiit : *Posse Episcopum ordiantem, si voluerit, attestationi proprii Episcopi deerre, sed non teneri.* Et concordat alia ejusdem ongregationis resolutio super dubio Ordinationis dita die 17. Januarii 1693.quæ extat *lib.*43. *decretor.* ag. 71. Hoc tamen locum non habet quoad Episcoum auxiliarem, seu suffraganeum, cui ad supplenas Episcopi diœcesani vices assumpto, et deputato, orum committuntur Ordinationes, qui ab ipso diœesis Ordinario Præsule examinati, et probati fueunt. Episcopus namque auxiliaris jus non habet ovum de illis experimentum capiendi; sed, si liqua justa causa ipsum retrahat, ne aliquem, icèt ab Ordinario probatum, sacris initiandum xistimet, poterit dumtaxat, ac etiam aliquando lebebit ab illius Ordinatione abstinere : quemadmolum ab eadem Congregatione Concilii decretum fuit, lum nos illius Secretarii officium gerebamus, in causa *Elboren. dubiorum*, proposita die 2. Augusti, t definita die 22. ejusdem mensis anno 1721. cujus xpositio legitur *in Thesaur. Resolut. tom.* 2. *pag.* 5. *et pag.* 69. At Episcopus alterius diœcesis Ordinarius, ùt suprà diximus, regulariter loquendo, potest eos, qui cum proprii Episcopi dimissoriis ad Ordines à se suscipiendos accedunt, quantumvis ab ipso dimittente examinatos et approbatos ad examen revocare. Verumtamen, ob causam in præcedenti paragrapho allatam, minimè commendandus esset, si quis in ipsa Synodo declarandum profitendumque censeret, propositum sibi esse, omnes alienos subditos, ad sacram Ordi-

nationem apud se accedentes, examinare, quantumvis à proprio Ordinario approbatos ejusque testimonio quoad hoc in litteris dimissoriis munitos.

VIII. Nihil magis tritum, quàm legem quamlibet humanam etiam canonicam, posse contrariâ consuetudine, quæ sit rationabilis, et legitimè præscripta, abrogari, juxta textum *in Cap. final. de consuetudine* : et nihilominùs, si alicubi reapse evenerit, ut contra aliquam Juris communis, vel Apostolicæ Sedis sanctionem prævaluerit consuetudo, quam oporteat tolerare, non propterea fas erit Episcopo in sua Synodo Constitutionem edere eidem consuetudini conformem, et canonicis adversantem institutis : etenim, sicuti optimè ratiocinatur Barbosa *cit. allegat.* 93. *num.* 29. quòd consuetudo prævaleat contra legem Superioris, id oritur ex ipsomet Superioris consensu, qui eam, etiam suæ legi obviantem, cùm rationabilis, et diuturna est, statuit tolerandam *in cit. Cap. final. de consuetud.* unde fit, ut ejusdem Superioris auctoritati, et jurisdictioni nihil per illam censeatur detractum : at, si inferior consuetudini, Superioris legi contrariæ, suo peculiari statuto vires adjicere velit, videbitur profectò auctoritatem sibi arrogare delendi legem Superioris ; quod in nullo rerum eventu esse eidem permissum, paulò ante præmonuimus. Quid autem in prædictis circumstantiis, antiquæ scilicet consuetudinis à lege dissonantis, sit ab Episcopo agendum, exemplo suo indigitavit S. Carolus Borromæus.

IX. Celebris est Constitutio Pauli II. *in Extravag. Ambitiosæ, de reb. Eccles. non alienan. inter comm.* quâ rerum ad Ecclesias pertinentium alienationes sine beneplacito Apostolico fieri prohibentur; et factæ, irritæ decernuntur. Cùm autem nonnulla sint loca, in quibus hæc Constitutio non est moribus recepta, disputatur inter Doctores, an ea nihilo-

minùs suas ibidem habeat vires; affirmantibus plerisque, aliis negantibus, ceteris verò distinguentibus inter alienationis contractûs firmitatem, et pœnas contrahentibus ab eadem inflictas : ajunt quippe, alienationem sustineri nequaquam posse, quia beneplacitum Apostolicum requiritur, tamquam ejusdem forma, sine qua actus, ubicumque gestus fuerit, subsistere nequit; contrahentes verò in locis, ubi prædicta Constitutio recepta non est, non obtento Sedis Apostolicæ consensu, à censuris aliisve pœnis absolvunt, in eadem statutis, quæ videri possunt apud Quarantam *in compendio Bullarum verb. Alienatio num.* 48. Thomam del Bene *de immunit. Eccl. cap.* 17. *dub.* 22. Hurtadum *de congrua tom.* 1. *lib.* 1. *resolut.* 2. §. 3. Corradum *in praxi dispensationum lib.* 9 *cap.* 1. Donatum *Rer. Regular. tom.* 1. *tract.* 14. *quæst.* 3. Pacion. *de locat. cap.* 14. §. 1. *per tot.*

X. Jam verò in diœcesi Mediolanensi, quo tempore ei præerat S. Carolus Borromæus, mos invaluerat alienandi bona Ecclesiarum, inconsultâ Apostolicâ Sede. Re tamen discussâ in quadam Congregatione Theologorum, et Canonistarum, singulis hebdomadis haberi consueta, coram Vicario Generali, cujus erat dijudicare, an alienatio esset cessura in evidentem Ecclesiæ utilitatem, consideravit ex una parte sanctissimus Archipræsul Carolus, neque improbari, neque facilè evelli posse hanc suæ diœcesis consuetudinem, quæ vetustissima erat, altasque in ea egerat radices; at ex alia absonum eidem videbatur, Mediolani non receptam asserere Paulinam Constitutionem, quam Pius IV. et S. Pius V. paulò antè confirmaverant, atque ubique jusserant custodiri. In hoc rerum statu, quamvis in suis Synodis omnia singulatim, atque accuratè digesserit, quæ ad rectam conducerent suæ diœcesis administrationem, nihil de hac materia censuit deliberandum, sed per

Abbatem Spetianum, suum in Urbe negotiorum gestorem, Sedem Apostolicam consuluit, ejusque sententiam poposcit : cùmque audivisset, summum Pontificem exoptare, ut Paulina Constitutio in diœcesis Mediolanensis mores induceretur, supremi Pastoris voluntati statim obsequens, die ultimâ Aprilis 1584. catalogum promulgavit censurarum, et criminum, à quibus absolvendi facultas per sacros Canones, Concilia, et Constitutiones Apostolicas, est simplici Confessario adempta, ubi inter ceteras censuras hanc etiam recensuit *num.*48. *Act. Eccl. Mediol. part.* 6. *pag.* 993. *Qui bona Ecclesiastica alienant, et alienata recipiunt absque Sedis Apostolicæ auctoritate. Paulus II. in Extravag. Ambitiosæ* : quâ quidem ratione significavit, quæ in hac Extravaganti statuta sunt, etiam Mediolani esse religiosè servanda.

XI. Epistolæ S. Caroli ad Spetianum, ejusdemque Spetiani ad S. Carolum responsa retulit sæpiùs à nobis laudatus Altovitus in expositione causæ *Mediolanen. de reb. Eccles. non alienand.* Sacræ Congregationis Concilii examini subjectæ die 14. Martii 1682. quibus addidit epistolam ab eadem Sacra Congregatione mense Novembris 1655. datam ad Dominicum Littam, Archiepiscopum Mediolanensem, et postea S. R. E. Cardinalem, quâ eidem injunctum est, ut Paulinæ Constitutionis observationem urgeret : ex quibus omnibus intulit Altovitus, Extravagantem *Ambitiosæ* jamdudum in diœcesi Mediolanensi receptam. Altoviti sententiæ adhæsit Sacra Congregatio, quæ præfatâ die 14. Martii 1682. allegatum decretum anni 1655. renovavit, eique omninò parendum rescripsit. Quare Bonacina, Auctor Mediolanensis, *Oper. moral. tom.* 1. *tit. de alienat. bonor. Ecclesiasticor. disp* 2. *punct.* 5. *proposit. unic.* sine ulla hæsitatione asseruit, Pauli II. sanctionem vigere in diœcesi Mediolanensi, etiam quoad censuras, aliasque pœnas, solâ exceptâ privatione Beneficii ante sententiam,

quam, licèt in eadem Extravaganti inducatur, credit non esse Mediolani receptam.

XII. Quod à S. Carolo in hoc gravi negotio gestum est, normam præbet Episcopis, ad quam in simili eventu se debeant conformare. Quamvis itaque in sua Diœcesi invaluisse deprehendant antiquam consuetudinem, sacris canonibus, atque Apostolicis Constitutionibus contrariam, caveant, ne illam Synodali Constitutione roborent, et fulciant; sed, priusquam aut eam divellere, aut confirmare aggrediantur, Sedis Apostolicæ sensum exquirant, ejusque responsum expectent.

XIII. Ita in re haud absimili se gessit Episcopus Liparitanus. In antiquis canonibus potestas datur Episcopo, novum monasterium in sua Diœcesi construere volenti, donandi eidem quinquagesimam partem redituum Ecclesiæ suæ : *In Ecclesiam verò, quæ monasticis non informabitur institutis, aut quam pro suis magnificare voluerit sepulturis*, conferre permittitur *centesimam partem censûs Ecclesiæ, cui præsidet :* utì habetur *in can.* 5. Concilii Toletani IX. anni 655. relato à Gratiano *in Can. Bonæ*, 12. *quæst.* 2. Toletanum canonem nonnihil limitavit Innocentius III. *in Cap. Apostolicæ, de donationibus*, ubi statuit, non solùm non posse Episcopum è suæ Ecclesiæ proventibus plus donare, quàm ei sit à præfato canone concessum, sed neque permissam ibidem redituum summam, aut etiam minorem, è sua Ecclesia distrahere, alterique elargiri, si id in grave cedat suæ Ecclesiæ detrimentum : *Hoc semper est observandum, quòd unus Episcopus, vel alius, non solùm non debet ampliùs, sed nec tantum, nec minus, cum gravi Ecclesiæ suæ detrimento conferre : sive simul, et semel id facere velit, sive pluries, et successivè, eisdem, vel diversis Ecclesiis conferendo.* Inspectâ hujusmodi canonum permissione, sibi licere putabat memoratus

Episcopus Liparitanus, aliquam partem suæ mensæ redituum distrahere, atque in perpetuum elargiri Capitulo Cathedralis Ecclesiæ, ad augendas distributiones quotidianas, quibus allicerentur Canonici ad continuum servitium impendendum Ecclesiæ; nullum quippe grave detrimentum, per eam redituum distractionem, suæ, aliàs locupleti mensæ inferri judicabat : at nihilominùs sibi obsistere dubitavit cùm præfatam Constitutionem Pauli II. tum juramentum in suî consecratione præstitum, juxta formam præscriptam in Pontificali, quæ sic sonat: *Possessiones verò ad mensam meam pertinentes non vendam, nec donabo, neque impignorabo, nec de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu Capituli Ecclesiæ meæ, inconsulto Romano Pontifice : et, si ad aliquam alienationem devenero, pœnas in quadam super hoc edita Constitutione contentas eo ipso incurrere volo :* cujus quidem juramenti virtute, Episcopos omni se abdicare potestate quidquam alienandi, etiam in casibus sibi aliàs à Jure permissis, docent Navarrus *in tract. de alien. rer. Eccles. num.* 11. *et seq.* Layman *Theolog. moral. lib.* 3. *tract.* 4. *cap.* 10. *num.* 9. Passerin. *de stat. homin. tom.* 1. *quæst.* 185. *art.* 7. *num.* 306. Pirhing *in* 3. *Decretal. tit.* 13. *sect.* 3. §. 7. *num.* 57. In hac itaque dubietate noluit ipse Judicis partes assumere, suoque judicio quæstionem dirimere; sed quæsivit à Sacra Congregatione Concilii : *An absque Sedis Apostolicæ beneplacito potuerit, aut possit applicare in perpetuum Capitulo Ecclesiæ Cathedralis dictam ratam, scutorum videlicet* 876. *redituum mensæ Episcopalis in causam distributionum :* et Sacra Congregatio die 5. Martii 1689. respondit : *Negativè.*

CAPUT NONUM.

De dubitatione aliquando orta, an, et quando liceat Episcopo, in sua præsertim Synodo, præfinire quantitatem redituum patrimonii, aut beneficii, ad cujus titulum quis possit ad sacros Ordines promoveri.

Aliud nunc adducendum superest exemplum, respiciens *titulum* sacræ Ordinationis : quod ut ritè exponatur, atque ad propositum referatur, nonnulla sunt præmittenda. Nemo ex Clero seculari sacris Ordinibus initiari potest, *nisi priùs legitimè constet, eum Beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere..... Patrimonium verò, vel Pensionem obtinentes, ordinari non poterunt, nisi quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum :* quemadmodum totidem verbis sancitum est à Concilio Tridentino *sess.* 21. *cap.* 2. *de reform.* Ut huic decreto morem gererent Episcopi, ferè omnes in suis Synodis certam præscripserunt quantitatem redituum, qui in ea Diœcesi censerentur sufficientes ad honestam sustentationem Clerici : id quippe non potuit à Tridentino determinari, cùm à regionum pendeat varietate : curarunt præterea obviare fraudibus, quæ nimiùm frequenter ab iis committuntur, qui ad titulum Patrimonii promoveri petunt ; quibus etiam aditum occludere studuit Sacra Congregatio Concilii pluribus sanctionibus, et decretis, quæ nos retulimus *in nostra Instit.* 26. Et, quoniam majus fraudis periculum, quod in Patrimonii constitutione timetur, est, ne illud fictum sit, aut à quodam tertio assignatum cum pacto, inter se et Clericum inito, ut hic ad sacros Ordines promotus, si aliunde acquirat, unde honestè

victitare queat, bona sibi in Patrimonium assignata, eorumque usumfructum domino restituat, et relinquat; propterea Sacra Congregatio, ad hanc fraudem longiùs propellendam, sæpiùs definivit, non solùm non licere Clerico Patrimonium distrahere, ad cujus titulum est ordinatus, sed neque cum aliis bonis cujuscumque generis, sine Episcopi licentia, illud permutare: quod ex pluribus constat decretis *in cit. Instit.* allegatis, quibus alia hìc subnectimus, nimirùm in *Terracinen.* 20. Julii 1619. *lib.* 12. *decretor. pag* 17. et die 16. Novembris 1686. *lib.* 36. *decret. pag.* 449. ubi hæc leguntur: *Quæritur, an verba illa Concilii in cap.* 2. *sess.* 21.: *Atque deinceps alienari, etc.: intelligenda sint, ut, postquam ordinatus adeptus fuerit, unde vivere possit, requiratur etiam licentia Episcopi? Sacra Congregatio censuit, requiri licentiam, quamvis ordinatus sit adeptus:* quod quidem responsum Sacra Congregatio dandum voluit ad similem quæstionem die 12. Julii 1687. hisce verbis propositam: *An bonis ad commodam sustentationem postea quæsitis, vel Beneficio sufficienti adepto, statim Patrimonium evanescat; vel potiùs requiratur expressa subrogatio bonorum, seu Beneficii assecuti, ab Episcopo facienda loco Patrimonii: quâ subrogatione expressè non factâ, Patrimonium adhuc vigeat, nec expiret, prædictâ clausulâ non obstante.*

II. Hæc obiter. Ad titulum verò Beneficii quod speciatim attinet, Innocentius XII. in celebri Constitutione *Speculatores*, *tom.* 9. *Bull. pag.* 375. sancivit, neminem posse, ad titulum Beneficii in aliena diœcesi obtenti, ab istius Episcopo Ordinibus initiari, nisi Beneficium tot ei annuos reditus subministret, qui, detractis oneribus, ad congruam ejusdem sustentationem sufficiant. Excitatâ deinde controversiâ, an sufficientia esset præfinienda ad normam taxæ Synodalis vigentis in diœcesi domi-

cilii, an potiùs in ea diœcesi, ubi situm est Beneficium; Sacra Congregatio, ut eam dirimeret, hanc adhibuit distinctionem : aut Beneficium continuam exposcit et perpetuam residentiam; aut ejusmodi obligationis vinculo Beneficiarium non obstringit : si secundum, sufficientia erit desumenda à taxa Synodali, præfinita in loco, ubi Beneficiarius domicilium habet : si primum, à taxa præscripta in diœcesi, in qua Beneficium possidet : sicuti colligitur ex responsis datis in *Alatrina*, die 9. Julii 1701. *lib.* 51. *decretor. pag.* 393. *à terg.* in *Ariminen. Ordinationis* 10. Januarii 1708. *lib.* 55. *decretor. pag.* 23. in *Romana*, *seu S. Agathæ Gothorum* 27. Maji 1713. *lib.* 63. *decretor. pag.* 219. *à tergo.* Huic eidem distinctioni adhæsit, eamque supremâ suâ auctoritate corroboravit Innocentius XIII. in sua Constitutione incipiente *Apostolici ministerii*, inquiens §. 7. *Cùm etiam, juxta memoratam Innocentii XII. Prædecessoris Constitutionem, ratione, ac titulo Beneficii in aliena diœcesi obtenti, non aliter liceat Ordines ab Episcopo ejusdem diœcesis suscipere, quàm si Beneficium prædictum sit ejus reditus, ut ad congruam vitæ sustentationem, detractis oneribus, per se sufficiat; declaramus, sufficientiam hujusmodi præfiniendam esse, non juxta taxam Synodalem, sive morem, pro promovendis ad sacros Ordines vigentem in loco prædicti Beneficii, nisi tamen illud continuam, et præcisam residentiam requirat, sed juxta taxam, vel, eâ deficiente, juxta morem in alio loco domicilii vigentem.*

III. Hisce decretis, facilè alicui persuasum erit, omnes diremptas quæstiones, sacræ Ordinationis titulum respicientes. Verùm non ita se res habuit : etenim, cùm Beneficio, ad cujus titulum quis promoveri exposcit, plerumque annexum sit onus celebrandi plures Missas, alia supererat enodanda difficultas; num scilicet ad definiendum, an Beneficiario

tot ex Beneficio obveniant reditus, quot juxta taxam Synodalem, vel regionis consuetudinem, reputantur sufficientes ad vitam honestè traducendam, detrahenda sint onera Missarum, quibus Beneficium prægravatur; an potiùs soli sint æstimandi Beneficii fructus, nullâ habitâ ratione adjecti oneris Missarum.

IV. Non una erat hac de re Doctorum sententia. Opinabantur plerique, onera Missarum esse detrahenda, cùm liberum est Beneficiario illis vel per se, vel per alium satisfacere; secus verò, cùm Missas per se ipsum celebrare tenetur: siquidem in primo casu, si in morbum incidat, quo à celebrando præpediatur, debet alteri Sacerdoti consuetam eleëmosynam elargiri, ut Missas faciat: ac proinde, si morbus diuturnus sit, periculum erit, ne Beneficiarius ad extremam redigatur mendicitatem, cui sacri canones, ac præcipuè Tridentinum obviare voluerunt, cùm titulum sive Patrimonii, sive Beneficii in Clerico seculari exegerunt, ut ad sacros Ordines valeat promoveri: ejusmodi autem periculum iidem Doctores abesse ajunt in secundo casu; qui enim tenetur Missas celebrare per se ipsum, tempore, quo ægrotat, aut alio detinetur legitimo impedimento, nullâ afficitur obligatione celebrandi per alium: quemadmodum, aliis allegatis, tradit Leander *Oper. moral. tom.* 2. *tract.* 8. *disp.* 7. *quæst.* 19.

V. Arbitrabantur alii, Missarum onera in neutro casu esse detrahenda: etenim, cùm eleëmosyna, quæ Sacerdoti datur, sit *quasi stipendium suæ sustentationis*, ùt ait D. Thomas 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 2. *Ad* 2. nulla ratio patitur, eam excludere à censu redituum, qui sufficientem sustentationem Sacerdoti suppeditant. Neque in contrarium facit, quòd tempore infirmitatis Sacerdos, cui liberum est celebrare per alium, huic teneatur elargiri stipem,

l sui ceteroquin alimoniam, necessariam; hic si-
nidem casus infrequens est, quem jura non re-
iciunt: secus in constitutione Patrimonii habenda
ariter esset ratio ingruentis belli, imminentis al-
vionis, similisque infortunii, cui obnoxia sunt
rædia in Patrimonium assignata. Ad hæc, etiam
acerdotem, cui onus incumbat celebrandi per se
sum, si impediatur infirmitate, quæ sit diuturna,
neri suæ obligationi satisfacere per alium, re-
iùs docent Cardinalis de Lugo-*de Sacram. Eucha-
ist. disp.* 11. *sect.* 2. *num.* 48. *et* 49. Diana *in edit.
ord. tom.* 2. *tract.* 1. *resolut.* 59. Passerin. *de stat.
omin. tom.* 2. *quæst.* 587. *art.* 4. *num.* 1120. quorum
ntentiam sectata est Sacra Congregatio Concilii in
omana celebrationis Missarum. 4. Junii 1689. atque
alia *Romana* 2. Octobris 1721. ac proinde nullum,
uantum attinet ad rem præsentem, videtur po-
endum discrimen inter eum, qui tenetur Missas
er se ipsum celebrare, ac alterum, cui potestas
st celebrandi per alium.

VI. In hac opinionum varietate satiùs duxerunt
liquot Episcopi Sacræ Congregationis Concilii sen-
entiam efflagitare: et nos, qui eidem eramus à
ecretis, ut Patres unico intuitu omnia inspicerent,
quæ ad materiam pertinerent, quod semper con-
suevimus, cùm difficilior occurreret examinandus
causæ articulus, diligentem exaravimus Dissertatio-
nem, quæ extat *tom.* 2. *Thesaur. Resolut. pag.* 214.
ubi cujuslibet ex diversis, quas retulimus, Aucto-
rum sententiis præcipua expendimus rationum mo-
menta. Actum fuit de hac quæstione die 8. Augusti
1722. iterùmque die 24. Aprilis 1723. ac tandem die
17. Julii ejusdem anni decisum, rem esse relin-
quendam conscientiæ, et arbitrio Ordinariorum,
qui, spectatis locorum, et personarum conditioni-
bus, vel in particularibus eventibus statuant, vel
etiam in Synodo per modum legis decernant, an

onera Missarum sint, aut non sint detrahenda è reditibus Beneficii, è quibus ordinandus suam honestam sustentationem est percepturus.

VII. Quamobrem, absque periculo obviandi Juri communi, et Sacro Concilio Tridentino, tutò poterit Episcopus in sua Synodo non solùm præfinire quantitatem proventuum, qui censeantur sufficientes ad alimoniam subministrandam Clerico, suam incolenti Diœcesim, sed etiam statuere et determinare, num inter ejusmodi proventus sit numeranda, an potiùs detrahenda stipes respondens numero Missarum, ad quas celebrandas Clericus sive per se, sive per alium adigitur lege sibi indictâ à fundatore Beneficii, quod possidet.

LIBER DECIMUS TERTIUS.

De ceteris ad Diœcesanam Synodum pertinentibus.

Ut quæcumque ad hoc argumentum pertinent, exequamur, nonnulla supersunt adnotanda, quæ aut in fine Synodi, aut, Synodo jam absolutâ, fieri solent : et, quæ exinde oriuntur, difficultates restant breviter enucleandæ.

CAPUT PRIMUM.

De verbo Placet, *quo Synodales Constitutiones solent alicubi ab adstantibus approbari.*

In pluribus diœcesibus usus invaluit, ut, lectis Synodalibus Constitutionibus, omnium, qui Synodo adsunt, exquiratur consensus, per verbum *Placet*, à singulis exhibendus. Huic verò consuetudini adstipulatur Pontificale Romanum, quod agens de or-

dine ad Synodum, ait : *Post hæc leguntur Constitutiones, si quæ sint, per Synodum approbandæ :* ex quo colligi videtur, consensum saltem majoris partis eorum, qui Synodo intersunt, necessarium esse, ut Constitutiones per Episcopum editæ robur obtineant, et efficaciam, parendique obligationem in universam inducant diœcesim, juxta ea, quæ de sensu, et vi verbi *Placet*, leguntur *in comment. nov. ad Concilium Eliberitanum tom.* 1. Collectionis Conciliorum Hispaniæ Cardinalis de Aguirre *pag.* 327. Equidem Joannes Petrus Gibert *in suo Corpore Juris Canonici tom.* 1. *part.* 1. *tit.* 18. satis prolixam concinnavit Dissertationem de auctoritate Presbyterorum in Synodo Diœcesana, ubi pluribus suadere conatur, eosdem ad Synodum vocatos habere votum decisivum ; additque, quòd si hoc illis abjudicetur, consultivum saltem debeat omninò iisdem attribui.

II. Verùm, rem aliter se habere, fateri compellitur, qui declinare velit errorem Aërii, à Calvino renovatum. Aërius, Presbyter Arianus, quarto Ecclesiæ seculo, cùm Episcopatum, quem ambiverat, non fuisset assecutus, ut se ipsum solaretur, docuit, nihil planè discriminis intercedere inter Episcopum, et Presbyterum : sicut refert S. Epiphanius *hæres.* 75. Extinctam Aërii hæresim, inclinante seculo XIV. excitavit Joannes Wiclefus, à quo eamdem hausit Calvinus, qui *Instit. cap.* 8. *num.* 52. asserit, Episcopum nullum habere in Presbyteros dominatum, sed eas tantùm partes, *quas habet Consul in Senatu, ut referat de negotiis, sententias roget.... et, quod communi consilio decretum fuerit, exequatur.* At Ecclesiæ Catholicæ firmissimum dogma est, Episcopos esse superiores Presbyteris non solùm potestate Ordinis, sed etiam jurisdictionis. Hanc veritatem, contra Calvinum, definivit Tridentinum *sess.* 23. *de Sacram. Ord. can.* 6. eamdemque iterùm impetitam à Calvini assecla Salmasio, sub larvato nomine Wal-

lonis Messalini, strenuè propugnavit Petavius tribus *de Ecclesiastica Hierarchia* libris; idemque contra Blondellum, ejusdem sectæ Calvinianæ ministrum, præstitit Natalis Alexander *dissert.* 44. *in Histor. Eccles. secul. IV.*

III. Ex eo porrò, quòd Episcopi sint superiores Presbyteris potestate jurisdictionis, necessariò consequitur, posse ab illis leges ferri, quibus Presbyteri, etiam inviti et reluctantes, cogantur obtemperare: ùt enim optimè ajebat Gerson *de potest. Eccles. considerat.* 4. *tom.* 2. *Oper. part.* 1. *pag.* 230. *Potestas Ecclesiastica jurisdictionis in foro exteriori est potestas Ecclesiastica coercitiva, quæ valet exerceri in alterum, etiam invitum, ad dirigendum subditos in finem beatitudinis æternæ.... Propriè verò dicitur jurisdictio facultas, seu potestas propinqua dicendi vel sententiandi jus in alterum, etiam invitum.* Hanc eamdem potestatem Episcopis asseruerunt omnes antiqui Patres. Etenim S. Justinus *apolog.* 1. ad Imperatorem *num.* 67. rationem reddens disciplinæ, quam Christiani ab Apostolis acceperant, singularem Præpositum, supra Fideles constitutum, commemorat, cui reliqui subderentur, atque obedirent. Et Dionysius Corinthiorum Episcopus, qui circa annum Domini 160. vivebat, scribens ad Pinytum, Gnossiorum Episcopum, apud Eusebium *lib.* 4. *Hist. cap.* 23. agnovit profectò in Episcopo auctoritatem suos Clericos obstringendi legibus, et præceptis; cùm Pinytum admonuerit, *ne grave onus castitatis Fratrum cervicibus tamquam necessarium imponat, sed ejus, quæ in plerisque hominibus inest, infirmitatis rationem habeat.* Idem fatetur S. Irenæus *lib.* 4. *adversùs hæreses cap.* 26. *num.* 2. inquiens: *Quapropter eis, qui in Ecclesia sunt, Presbyteris obaudire oportet his, qui successionem habent ab Apostolis, qui cum Episcopatûs successione charisma veritatis certum, secundùm Placitum Patris, acceperunt.* Et magis

apertè Cyprianus *epist.* 27. *ad Lapsos: Inde* à Christo Domino *per temporum, et successionum vices, Episcoporum Ordinatio, et Ecclesiæ ratio decurrit, ut Ecclesia super Episcopos constituatur, et omnis actus Ecclesiæ per eosdem Præpositos gubernetur.* Hieronymus verò, quem frustrà Blondellus in suas partes trahere tentavit, quamvis nonnullis in locis, præsertim *in comment. cap.* 1. *epist. ad Titum*, et *epist.* 85. *ad Evagrium*, subobscurè loquatur, alibi tamen mentem suam clariùs explicans, Catholicum dogma tuetur: etenim *epist.* 52. *olim* 2. ad Nepotianum *num.* 7. *tom.* 1. *Oper. col.* 260. ait: *Esto subjectus Pontifici tuo, et quasi animæ parentem suscipe:* et *epist.* 41. *olim* 54. ad Marcellam *num.* 3. *col.* 187. hoc inter Catholicos, et Montanistas ponit discrimen: *Apud nos Apostolorum locum Episcopi tenent: apud eos Episcopus tertius est:* in Dialogo verò adversùm Luciferianos adeo manifestè totam potestatem jurisdictionis in unius diœcesis Episcopo reponendam putavit, ut secus unitatem Ecclesiæ consistere non posse affirmaverit *num.* 9. *tom.* 2. *Oper. col.* 182. *Ecclesiæ salus in summi Sacerdotis dignitate pendet: cui si non exors quædam, et ab omnibus eminens detur potestas, tot in Ecclesiis efficientur schismata, quot Sacerdotes.* Missa facimus alia quamplurima cùm ejusdem Hieronymi, tum S. Ignatii Martyris, Tertulliani, Clementis Alexandrini, Origenis, aliorumque Patrum in eamdem rem luculenta testimonia, quæ videri possunt apud laudatos Petavium, Natalem Alexandrum, Bellarminum *lib.* 1. *de Clericis cap.* 14. et Josephum Binghamum *Orig. Eccl. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 1. §. 2. qui quidem Auctor, licèt heterodoxus, nihilominùs hac in re à Catholicis non dissentit.

IV. Non idcirco tamen negamus, consuevisse, imò et quandoque in rebus gravioris momenti debuisse etiam Episcopos, priusquam quidquam decerne-

rent, inferiorum Presbyterorum consilium, et sententiam exquirere, ut tali pacto majus pondus, majoremque auctoritatem suis decretis conciliarent. Ita quippe cautum legimus *can.* 35. *al.* 27. inter Apostolicos, ex versione Dionysii Exigui: *Episcopos gentium singularum scire convenit, quis inter eos primus habeatur, quem velut caput existiment, et nihil ampliùs præter ejus conscientiam gerant, quàm illa sola singuli, quæ parochiæ propriæ, et villis, quæ sub ea sunt, competunt. Sed nec ille, præter omnium conscientiam, faciat aliquid. Sic enim unanimitas erit, et glorificabitur Deus per Christum in Spiritu Sancto.* Concilium verò Carthaginiense IV. *cap.* 22. *tom.* 1. Collectionis Harduini *col.* 980. præcepit, *ut Episcopus sine Concilio Clericorum suorum Clericos non ordinet, ita ut civium conniventiam, et testimonium quærat:* et *cap.* 23. *ut Episcopus nullius causam audiat absque præsentia Clericorum suorum.* Quamobrem Auctor *Constit. Apost. lib.* 2. *cap.* 28. Presbyteros appellavit *consiliarios Episcopi*; et Hieronymus *lib.* 2. *in cap.* 3. *Isaïæ vers.* 3. *tom.* 4. *Oper. col.* 51. *Et nos*, inquit, *habemus in Ecclesia Senatum nostrum, cœtum Presbyterorum:* quem quidem Sacerdotum Senatum Origenes *in Matthæum* comparat Senatui in qualibet civitate constituto, à quo civitatis negotia administrantur. Quamvis porrò istius Senatûs caput et princeps esset Episcopus, cujus solius sententia ceterorum placito præponderaret; attamen Cyprianus ab ipso sui Episcopatûs exordio hanc sibimetipsi legem indixerat, nihil ut aggrederetur rei, quæ suæ Ecclesiæ gubernationem respiceret, sine ejusdem Senatûs consilio, nec sine totius plebis consensu: quod ipsemet testatur *epist.* 5. *ad Presbyteros, et Diaconos* scribens: *Ad id verò, quod scripserunt mihi Compresbyteri nostri, Donatus, et Fortunatus, Novatus, et Gordius, solus rescribere nihil potui,*

quandò à primordio Episcopatûs mei statuerim, nihil sine consilio vestro, et sine consensu plebis, meâ privatim sententiâ gerere. Videri potest de hoc argumento Alteserra *in Vindiciis Ecclesiasticæ Jurisdictionis lib.* 11. *cap.* 12.

V. Verùm, cùm postea in qualibet Diœcesi nimiùm auctus fuerit Sacerdotum numerus, quos proinde difficilè foret Episcopo, quoties sibi opus esset, in unum convocare, atque in consilium adhibere; inde factum est ut soli Canonici Ecclesiæ Cathedralis, quos jam ferè ubique recepta Crodogangi institutio, seu communis vitæ ratio, arctiori vinculo, veluti membra cum capite, Episcopo devinciebat, fuerint in ejusdem consiliarios adsciti: quemadmodum observat Mabillon. *tom.* 2. *Annal. Benedict. ad annum* 837. ac prosequitur Thomassinus *de vet. et nov. Eccl. discipl. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 9. *et seq.* Et profectò ambigi non potest, quin etiam hodie jure Decretalium, Canonici Ecclesiæ Cathedralis sint consiliarii nati Episcoporum; adeo ut non liceat Episcopo aliquod gravis momenti negotium aggredi, et deliberare, inconsulto Capitulo. *Novit tuæ discretionis prudentia* (inquit Alexander III. *in Cap. Novit. de his quæ fiunt à Prælat.* scribens ad Patriarcham Hierosolymitanum) *qualiter tu, et Fratres tui unum corpus sitis; ita quòd tu caput, et illi membra esse probantur: unde non decet, te, omissis membris, aliorum consilio in Ecclesiæ tuæ negotiis uti:* et *in seq. cap. Quanto*, ad eumdem: *Fraternitati tuæ mandamus, quatenùs in concessionibus, et confirmationibus, et aliis Ecclesiæ tuæ negotiis, Fratres tuos requiras, et cum eorum consilio, vel sanioris partis, eadem peragas, et pertractes; et, quæ statuenda sunt, statuas, et errata corrigas, et evellenda dissipes, et evellas.*

VI. Sed, licèt Episcopus teneatur sui Capituli consilium exquirere, non propterea tamen tenetur

illud sequi, nisi in casibus à Jure expressis. Latum siquidem intercedit discrimen inter consilium, et consensum : ubi enim jura Capituli consensum exposcunt, illud facere cogitur Episcopus, quod major pars Canonicorum faciendum concluserit; ubi verò solùm exigunt Capituli consilium, suî obligationi faciet satis, si Canonicos consulat, quin deinde ullâ adigatur lege ad eorumdem amplectendam sententiam, quod colligitur *ex Cap. Cùm olim*, 7. *de arbitr.* et *Cap.* 1. *de Capell. Monoc.* traditque cum communi Gonzalez *in Cap. Cùm in veteri*, 52. *de elect. num.* 4. Nec proinde frustraneum erit reputandum Canonicorum consilium : etsi enim Episcopus non teneatur illud sequi, consulentium tamen rationibus instruitur, atque edocetur, ne inconsideratè, et præcipitanter agat : utì ad rem ponderant Sylvester *verb. Consilium*, et Engel *ad tit. de his quæ fiunt à Prælat. num.* 1. quæ etiam causa est, cur Romanus Pontifex non soleat ardua negotia sine Fratrum suorum, id est S. R. E. Cardinalium, consilio decernere, quamquam sciat, supremæ suæ potestatis exercitium ab eorumdem assensu nequaquam pendere : quod scitè adnotarunt Glossa *in Cap. Fundamenta, verb. Contingeret, de elect. in* 6. Hieronymus Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 46. *n.* 62. et Menoch. *præsumpt.* 34. *num.* 24. *lib.* 6.

VII. Sicuti porrò Cardinales, quia sunt Assessores, Collaterales, et Coadjutores Papæ, uti eos vocat S. Bernardus *lib.* 4. *de considerat. ad Eugenium*, ideo, cùm à Papa in consilium adhibentur, tenentur, quid coram Deo sentiunt, ingenuè aperire : *Cùm per ipsum Romanum Pontificem* (verba sunt Nicolai III. *in cit. cap. Fundamenta, de elect. in* 6.) *in quibuscumque negotiis contingeret eorum peti consilia, in consulendo per omnia liberi, eidem Romano Pontifici in omnibus, quæ pro tempore imminent, liberè*

consulant, *et assistant:* nec possunt, sine culpa, consilium suum reticere, aut ambiguis verbis obductum proferre, etiamsi prævideant, illud ab aliis Cardinalibus, atque ab ipso Pontifice respuendum; quod rectè tradunt Joannes Hieronymus Albanus *de Cardinalatu quæst.* 10. et Hieronymus Platus *de Cardinalis dignitate*, *et officio cap.* 28. ita Cathedralium Ecclesiarum Canonici ab Episcopo requisiti, debent mentem suam eâ, quâ utique decet, modestiâ, sed pari animi sinceritate manifestare, etiamsi de rebus consulantur, in quibus sciunt liberum esse Episcopo ab eorumdem Canonicorum consilio deviare.

VIII. Quænam autem sint res, de quibus Episcopus deliberare nequit sine consensu Capituli, et quænam illæ, quas decernere valet, audito dumtaxat Capituli consilio, fusè explicant Doctores *ad cit. tit. de his quæ fiunt à Prælat.* nec præsentis instituti est eas singulatim recensere. Unum tamen animadvertimus, multum scilicet hac in re deferendum esse locorum consuetudini, quâ induci potest, ut Episcopus solutus sit ab obligatione, quâ ceteroquin, spectato Jure communi, teneretur, requirendi sui Capituli consensum, aut etiam consilium; quod apertè colligitur *ex cap. Ea noscitur*, *de his quæ fiunt à Prælat.* et *ex cap. Non est*, *de consuetudine*, *in* 6. docentque Stephanus Gratianus *discept. forens. cap.* 100. *num. ult.* Zerola *in prax. Episc. part.* 1. *verb. Capitulum num.* 8. Barbosa *de Canonicis cap.* 42. *num.* 19. Fermosinus *de potest. Capituli Sede vac. tract.* 2. *quæst.* 1. *num.* 4.

IX. Jam verò, ut hæc, quæ præmisimus, ad rem nostram accommodemus, cùm hodie cujuslibet particularis Ecclesiæ Senatus, non ex omnibus diœceseos Sacerdotibus, sicut olim, sed ex solis constituatur Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, necesse utique non est, ut Episcopus novas Constitutiones

in Synodo promulgaturus, totius Cleri sententiam efflagitet, sed satis est, si sui Capituli consilium exposcat, etsi illud sequi non teneatur, nisi in ipsis Constitutionibus aliquid decernatur de re, putà de Ecclesia parochiali, alicui Collegio aut monasterio perpetuò unienda; ad quam Jura majoris partis Capitularium exigunt consensum. Quin imò ab ea ipsa obligatione petendi Capituli consilium solutus erit Episcopus, qui per legitimè præscriptam consuetudinem jus sibi acquisierit novas leges condendi, et publicandi, inconsulto Capitulo: quod reapse contigisse in diœcesi Gerundensi, testatur Romaguerra *ad Constitutiones Synodales Gerundenses lib.* 1. *tit.* 1. *cap.* 1. *num.* 20. et, siquidem contrariorum eadem est disciplina, obstringeretur Episcopus non solùm consilium, sed etiam sui Capituli consensum expetere, ubi idem Capitulum id juris ex antiqua consuetudine sibi vindicasset. Constant hæc omnia ex pluribus Sacræ Congregationis Concilii, quæ subnectimus, responsis.

X. In causa *Urgellen.* anno 1581. *lib.* 3. *decretor. pag.* 32. quæsitum fuit: *An, stante Concilii Tridentini cap.* 2. *sess.* 24., *Constitutiones editæ, aut quæ in Synodalibus Constitutionibus de cetero fient, de consensu Capituli fieri debeant; an verò Episcopus per se facere Constitutiones, et publicare eas possit:* et Sacra Congregatio respondit: *Episcopum in Synodo Diœcesana per se Constitutiones facere posse, absque consensu, et approbatione Cleri; requirendum tamen consilium Capituli, licèt id non teneatur sequi Episcopus, præterquam in casibus à Jure expressis.*

XI. In causa *Burgen.* 5. Julii 1627 *lib.* 13. *decretor. pag.* 267. eadem interrogata: *An Archiepiscopus Burgen. in decernendo, et statuendo ea, quæ sibi benè visa fuerint opportuna, in Synodo Diœcesano, teneatur sequi consilium sui Capituli:* re-

spondit : *Archiepiscopum teneri requirere consilium Capituli, non autem illud sequi, circumscriptâ consuetudine immemorabili, vel aliàs legitimè præscriptâ, necnon alio legitimo, et sufficienti titulo, super quibus Capitulum poterit particulariter audiri.*

XII. Apud Episcopum Sarnellum *in suis epistolis Ecclesiasticis lib.* 2. *epistolâ* 20. *pag.* 49. extat epistola ab eadem Sacra Congregatione data ad Patriarcham Venetiarum die 27. Aprilis 1592. in qua hæc habentur : *Sacra Congregatio, per libellum Amplitudinis tuæ nomine porrectum consulta, respondit, eamdem Amplitudinem tuam in Synodo Diœcesana facere posse Constitutiones absque consensu, et approbatione Cleri; debere tamen requirere consilium Capituli, licèt illud non teneatur sequi, nisi in casibus à Jure expressis, non obstante quòd ex forma Romani Pontificalis in celebranda Diœcesana Synodo expressè habeatur, ut Constitutiones in Synodo publicandæ, à Patribus per verbum* Placet, *confirmentur.*

XIII. Alia ejusdem Sacræ Congregationis epistola ad Episcopum Oriolanum data 17. Maji 1599. refertur à Cardinali de Aguirre *tom.* 4. *Concil. Hispan. pag.* 748. cujus verba sunt : *Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, sæpiùs consulta, respondit, licere Episcopo, ad eumque pertinere cogere Synodum Diœcesanam absque consensu, et consilio Capituli. In ea autem Constitutiones eumdem Episcopum edere, et promulgare posse, absque consensu, et approbatione Cleri; debere tamen requirere consilium Capituli, tametsi illud sequi non teneatur, præterquam in quibusdam casibus à Jure expressis.*

XIV. Capitulum Hispalense adversùs Archiepiscopum, qui Diœcesanam Synodum absque suo consensu coëgerat, ad Sacram Congregationem Concilii provocavit, ejusque examini hæc, inter cetera,

dubia subjecit : *Primò, an ipse Archiepiscopus sine consensu dicti Capituli possit indicere, et convocare Diœcesanam Synodum. Secundò, an ipse Archiepiscopus sine consensu dicti Capituli possit in Diœcesana Synodo condere Statuta, et Constitutiones de rebus gravibus, et arduis... Quartò, an sit necessarius assensus Clericorum Synodo interessentium, ita ut major pars, contradicendo, possit omnium, seu alterius Constitutionis exitum retardare.* Et Sacra Congregatio die 26. Novembris 1689. respondit : *Ad primum Affirmativè. Ad secundum Affirmativè; debere tamen Archiepiscopum requirere consilium Capituli, licèt illud non teneatur sequi, præterquam in quibusdam casibus à Jure expressis. Ad quartum Negativè.* Videri poterunt de hac re disserentes Bottus *in tract. de Synodo* 3. *part. num.* 137. *et seq.* Cardinalis de Luca *de jurisdict. disc.* 56. de Aste Archiepiscopus Hydruntinus *in Methodo sacræ Visitationis part.* 5. §. 2. *num.* 6. *et* 7. et Synodicon Ecclesiæ Beneventanæ *in Append. ad Concilium Provinciale III. pag.* 26. *et* 27.

XV. Posito autem, quòd Episcopus, priusquam Synodales Constitutiones promulget, sui Capituli consilium exposcere debeat, quo meliùs, et maturiùs suam Capitulares sententiam pandant, decet profectò, ut illas, ante Synodum, singulis Canonicis expendendas tradat, omnibusque deinde in unum congregatis, quid de iisdem sentiant, requirat, et audiat. Postquam verò Capitulum suum protulit judicium, in Episcopi arbitrio erit aut illi acquiescere, aut in suo proposito persistere, prout magis expedire judicaverit : uti enim optimè ajebant Patres Concilii Provincialis Rotomagensis anni 1581. *tit. de Episc. et Capit. num.* 28. *tom.* 10. Collectionis Harduini *col.* 1225. non caput membris, sed membra capiti obsequi, atque obtemperare debent : *Declarat hæc Sancta Synodus, præcipuam in iptis*

Ecclesiis auctoritatem, et rerum gerendarum potestatem ad Episcopos pertinere, eosque consilio, et operâ Capitulorum, et Dignitatum juvari debere, ùt membrorum capiti cohærentium, et obsequentium.

XVI. Quòd si Episcopus, inconsulto Capitulo, novas Constitutiones ediderit, atque in Synodo promulgaverit, illæ profectò. utpote deficientes à norma à jure præscripta, firmitate carebunt; quamvis, si justæ, et rationabiles deprehendantur, sanari queant à Sacra Congregatione Concilii : quod aliquando factum, testatur Cardinalis Petra *in Comment. ad Constit.* 1. *Benedicti XII. sect. unic. num.* 17. *tom.* 4. *pag.* 124.

CAPUT SECUNDUM.

De Synodi subscriptione.

Quoniam in Diœcesana Synodo nullus est, præter Episcopum, qui jurisdictionem habeat, et potestatem ferendi leges, quod ex hactenùs dictis planè liquet, docentque Bellarminus *lib.* 1. *de Conciliis cap.* 4. et Suarez *lib.* 6. *de legib. cap.* 15. *num.* 8. manifestè exinde conficitur, solius Episcopi, alteriusve, qui ejus loco Synodo præsit, esse, Synodales Constitutiones suâ firmare subscriptione : sicuti optimè monuit Scarfanton. *in not ad Ceccoper. tom.* 2. *lib.* 4. *tit.* 3. *in animadvers. num.* 17. Sed, quamquam hæc res compertissima sit, nec jure possit in quæstionem adduci ; nihilominùs Canonici Ecclesiæ Metropolitanæ Hispalensis acriter olim dimicarunt pro astruendo sibi jure subscribendi unà cum Archiepiscopo Synodalia decreta. Verùm, cùm causa delata fuerit ad Sacram Congregationem Concilii, hæc parvi faciens, quòd Altovitus, Sacræ Congregationis Secretarius, in suo consultivo suffragio, Quod penes nos extat, testatus fuerat, aliquas ni-

mirùm à se repertas Diœcesanas Synodos Hispalenses, quibus Canonici post Archiepiscopum subscripserant, contra eosdem pronunciavit: ad dubium quippe hisce verbis propositum: *An Capitulum, seu Canonici ab illo deputandi ad interessendum celebrationi Synodi, debeant unà cum Archiepiscopo subscribere Synodo Diœcesanæ:* die 26. Novembris 1689. respondit *Negativè.*

II. Neque Canonicis suffragatur exemplum Concilii Generalis, cui etsi Romanus Pontifex vel per se, vel per suos præsit Legatos, omnes subscribunt Episcopi: siquidem Episcopi in Concilio Generali summo Pontifici assident, non tamquam meri consiliarii, verùm etiam tamquam Judices; utì ostendunt Cardinalis Turrecremata *Summ. Eccl. lib.* 3. *cap.*63. *et* 64. Melchior Canus *de Locis Theol. lib.* 5 *cap.* 5. *quæst.* 2. et Bellarminus *cit. lib.* 1. *de Conciliis cap.* 18. Canonici autem ad Diœcesanam Synodum vocantur tamquam meri Episcopi consiliarii, non verò ut Judicis partes ibidem assumant: quapropter non debent Synodo subscribere, ne videantur sibi usurpare censoriam, et judiciariam potestatem, quam ex subscriptione inferri, animadvertit laudatus Canus *Loc. Theolog. lib.* 5. *cap.* 5. *pag.* 154. *Patavin. edit. ann.* 1714. inquiens: *Consiliarii, qui non sunt simul Judices, non solent judicio, sententiæque subscribere. At in synodali sententia*, loquitur de Concilio Generali, *non Pontificis solùm, sed ceterorum Episcoporum subscriptiones adponuntur. Sunt igitur sine dubio Judices.*

III. Ex eo porrò, quòd Episcopi in Concilio Generali sint veri Judices, cave, ne inferas, teneri Romanum Pontificem in ferenda sententia majorem partem Judicum sequi, eorumque doctrinam approbare: etenim, utì ratiocinatur idem Melchior Canus, quamvis omnes Episcopi sint veri Judices, *supremum* tamen judicium est à Christo Domino,

suo in terris Vicario commissum, eidemque munus demandatum, quotquot in errorem deflexerint, sive pauciores, sive plures numero fuerint, ad veram Fidem revocandi; juxta illud, quod Petro dixit Christus *Luc.* 22. *Rogavi pro te, ut non deficiat Fides tua : et tu aliquando conversus*, non unum, et item alterum, sed sive paucos, sive multos *confirma fratres tuos.* Quocirca Damasus Papa scribens ad Episcopos per Illyricum constitutos, numerum Concilii Ariminensis contemnendum dixit, eò quòd illi non accesserit Romani Pontificis sententia, atque prævalenti multitudini unum Vincentium Capuanum, aliosque paucos opposuit Episcopos, qui contra Concilii judicium steterunt : *Neque enim*, ait, *præjudicium aliquod fieri potuit per numerum Arimino congregatum; quando constat, neque Romanum Episcopum, cujus ante omnia decebat eos expectare decretum, neque Vincentium, qui tantis annis Episcopatum inviolabiliter custodivit, neque alios talibus præbuisse consensum :* apud Petrum Coustant *Epist. Roman. Pontific. tom.* 1. *col.* 486. Hanc supremam Romani Pontificis supra ceteros Episcopos prærogativam agnovit OEcumenica Synodus Florentina, cui solus Eugenius IV. qui eidem per se præfuerat, subscripsit definiens : *Ego Eugenius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus, ita definiens subscripsi :* ceteri verò, licèt Pontifici astiterint tamquam Conjudices, in Pontificis tamen reverentiam se abstinuerunt à verbo *definiens*, solùmque dixerunt : *Ego N. Episcopus subscripsi :* cùm ceteroquin in aliis Conciliis, quibus summus Pontifex per suos præfuit Legatos, ac præsertim in Tridentino, quilibet subscripserit definiens, exceptis Procuratoribus absentium, qui ad suffragium decisivum non fuerunt admissi; quod alibi fuit à nobis adnotatum. Plura, quæ ad rem faciunt, legi poterunt apud Gravinam *de causa efficiente Conciliorum*, *tom.*

8. *Biblioth. Maxim. Pont. pag.* 895. et Perrimezzium *tom.* 1. *Dissert. Eccles. diss.* 5. *pag.* 162. *et seq.*

IV. Quia verò etiam in Concilio Provinciali Episcopi suffraganei adsunt tamquam Judices, ita ut eorumdem, aut majoris partis eorum sententia prævaleat sententiæ Metropolitani, quod colligitur *ex Can. Archiepisc.*, 9. *quæst.* 3. docentque Turrecremata *in Can. Per singulas, eâd. caus. et quæst.* ac Fagnanus *in Cap. Sicut olim, num.* 104. *de accusat.* propterea ejusdem Synodi decreta omnes subscribunt. Quem morem retentum vidimus etiam à Concilio Provinciali Romano anni 1725. cui, præter summum Pontificem Benedictum XIII. qui illi præfuerat, tamquam Romanæ provinciæ Metropolitanus, omnes subscripserunt, quotquot intervenerant, Cardinales, Episcopi, et Procuratores absentium. Et, siquidem, quod à majori parte conclusum est, jam habet vim legis, totam obligantis provinciam; etiam illi, qui ceteroquin dissenserunt, coguntur aliorum acquiescere judicio, ac Synodalia Statuta acceptare, suâque corroborare subscriptione: quamquam iis, qui se gravatos sentiunt, suppetat remedium appellationis ad Sedem Apostolicam. Ita rectè definitum fuit à Concilio Provinciali Narbonensi anni 1609. *cap.* 29. *in fin. tom.* 11. Collectionis Harduini *col.* 32. *Quo absoluto, et factis acclamationibus, decretis ejus manu propriâ tam Episcopi, quàm Procuratores subscribant, licèt in omnibus nomine proprio non consenserint: judicia enim sanioris et majoris partis prævalent, et, quod conclusum fuerit à pluribus, censetur approbatum. Quâ non obstante subscriptione, si in aliquibus quis se gravatum senserit, viam Juris per appellationem ad summum Pontificem, Provincialis Concilii Judicem, ei patere declaramus.* Quòd si quis adeo pertinaciter suæ adhæserit opinioni, ut majoris partis sententiæ cedere recusaverit, eum aut è consessu expelli, aut ana-

themate percelli, jusserunt Patres Concilii Toletani VIII. anni 653. *cap.* 11. *tom.* 3. Collectionis Harduini *col.* 965. ajentes : *Cùm verò quælibet sancta Synodus agitur, aut pacificè inter Pontifices quippiam definitur; si pauciores per nescientiam, vel contentionem fortè dissentiant, aut commoniti plurimorum sententiæ cedant, aut ab eorum cœtu cum dedecore confusionis abscedant, aut excommunicationis annuæ sententiam luant.*

V. Quod verò attinet ad Presbyteros, Provinciali Synodo quandoque præsentes, non unam semper fuisse comperimus in re, quam versamus, Ecclesiæ disciplinam : ad plures quippe ex Provincialibus Synodis Presbyteros unà cum Episcopis fuisse vocatos, eorumdemque Acta subscripsisse, constat tum ex Concilio Arelatensi I. habito anno 314. cui plures Presbyteros, quin imò et Diaconos, atque etiam Exorcistas subscriptos legimus in ejusdem Actis editis à Sirmondo; tum ex Concilio Romano I. sub Symmacho anni 499. cui sexaginta octo Presbyteros, et septem Diaconos subscriptos invenimus; tum denique, ut alia plurima prætermittamus, ex alio Concilio Romano sub Gregorio II. anni 721. ubi Episcopi, Presbyteri, et Diaconi, sub hac formula, Decretis ab ipsis omnibus communi nomine promulgatis subscripserunt : *Opportunus gratiâ Dei Episcopus Ecclesiæ Maturanensis huic Constituto à nobis promulgato subscripsi. Sisinnius S. R. E. tituli S. Sixti Presbyter huic Constituto à nobis promulgato subscripsi. Muscus humilis Diaconus Sanctæ Sedis Apostolicæ huic Constituto à nobis promulgato subscripsi* : *tom.* 2. Collectionis Harduini *col.* 962. et *tom.* 3. *col.* 1866. *et seq.* Verùm, quamquam olim fuerit in potestate Episcoporum, Presbyteros, atque interdùm etiam Diaconos, ad Concilium Provinciale cum jure suffragii admittere; postea tamen suffragium decisivum concessum fuisse solis Abbatibus,

habentibus jurisdictionem quasi Episcopalem, eruitur ex Concilio Londoniensi anni 1075. in quo cautum fuit, *ne quis in Concilio loquatur, præter licentiam à Metropolitano concessam, exceptis Episcopis, et Abbatibus*, qui pariter ejusdem Concilii Statuta subscripserunt : *tom.* 6. ejusdem Collectionis *part.* I. *col.* 1558. Nec mirum est, Abbates fuisse hâc prærogativâ donatos, cùm iidem, sive ex privilegio sive ex consuetudine, jus etiam acquisierint interveniendi Conciliis Œcumenicis : quod profectò jam ante Concilium Constantiense contigisse, asseruit Cardinalis Cameracensis in schedula eidem Concilio oblata, apud Emmanuëlem à Schelstrate, inquiens : *Item sciendum est, quòd, quando in Conciliis Generalibus soli Episcopi habebant vocem definitivam, hoc fuit, quia habebant administrationem populi.... postea additi fuêre Abbates eadem de causa, et quia habebant administrationem subjectorum.* Quamobrem iidem, atque ob eamdem rationem, jurisdictionis scilicet, quam exercent in subditos, Ordinum quoque Regularium Superiores Generales subscripserunt decretis Concilii Florentini, et Tridentini.

VI. Alii verò Presbyteri, nullâ fruentes jurisdictione quasi Episcopali, à Provincialibus Conciliis sunt exclusi, exceptis dumtaxat Canonicis Ecclesiarum Cathedralium, qui sunt ad illa invitandi, ut vel per se, vel per suos intersint nuntios, seu Procuratores ; utì habet textus *in Cap. Etsi membra, de his quæ fiunt à Prælatis sine consensu Capituli*, ubi Innocentius III. ait : *Provinciæ Senonensis Capitula Cathedralium Ecclesiarum ad nos querimoniam transmiserunt, quòd Archiepiscopus Senonensis, et ejus Suffraganei, Procuratores eorum, nuper ad Provinciale Concilium convocatos, ad tractatum eorum admittere noluerunt. Visum fuit nobis, et Fratribus nostris, ut Capitula ipsa ad hujusmodi Concilia de-*

beant invitari, et eorum nuntii ad tractatum admitti, maximè super illis, quæ ipsa Capitula contingere dignoscuntur. Non tamen præfatos Canonicos, eorumve Procuratores aliam habere vocem, nisi merè consultivam, Juris communis vestigia sectantes disertè declararunt Patres Concilii Provincialis Burdigalensis, anni 1583. *cap.* 34. *tom.* 10. Collectionis Harduini *col.* 1379. ubi agentes de Concilio Provinciali, edixêre : *Capitula Cathedralium Ecclesiarum speciatim ad Synodum invitentur; eisque liceat delegare ex suis Capitulis Canonicos, qui Synodo intersint, ac eorum mandata referant. Sciant autem, se in Synodo tantùm consulendi, non autem decernendi, potestatem habere.* Cùmque in alio Concilio Burdigalensi, celebrato anno 1624. Procurator Capituli Santonensis contendisset, *omnes Procuratores Capitulorum in Concilio, in rebus Conciliariis de dirigendis vocem decisivam habere;* communi Patrum sententiâ jussus est suam opinionem, tamquam erroneam, atque Ecclesiæ praxi et Romani Pontificis decretis contrariam, retractare : simulque statutum, ne quis deinceps eamdem tenere, docere, et propugnare auderet : *Sacro approbante Concilio, decretis ultimi Concilii Provincialis Burdigalensis inhærentes, opinionem quorumdam, qui ausi sunt asserere, præter Episcopos, quosdam etiam alios habere vocem decisivam in Concilio Provinciali, ùt erroneam judicamus : quibuscumque deinceps eamdem proponere, in concionibus agitare, docere, et tenere prohibentes : tom.* 11. Collectionis Harduini *col.* 132.

VII. Non solùm autem Canonici Ecclesiarum Cathedralium, eorumve Procuratores auctoritatem non habent quidquam decernendi in Concilio Provinciali, sed poterunt etiam è Congregationibus, quæ sessionibus præmitti solent, excludi, cùm à Patribus de re aliqua est in illis pertractandum, quam

propalare nequeant sine violatione juramenti, aut obedientiæ debitæ Superiori, vel alia subest justa causa eos non admittendi, quemadmodum docent Fagnanus *in cit. Cap. Etsi membra*, *num.* 14. et Pirhing *ad eumdem tit.* §. 3. *num.* 19. Ex quibus concludimus, unam eamdemque esse conditionem Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium in Synodis tam Provincialibus, quàm Diœcesanis : etenim tam ad istas, quàm ad illas sunt vocandi ; in utrisque votum habent merè consultivum ; et neutrius decreta subscribunt.

CAPUT TERTIUM.

De Synodalium decretorum revisione et approbatione.

Cum in Provincialibus Conciliis quæ antiquioribus Ecclesiæ seculis cogebantur, recens subortæ hæreses interdùm damnarentur, et gliscentes per provinciam errores solicitâ curâ præfocarentur ; inde factum est, ut eorumdem Acta per Synodalem epistolam ad Romanum transmitterentur Pontificem, ut, accedente primæ Sedis, et Jesu Christi in terris Vicarii approbatione, quod in illis particularibus Episcoporum cœtibus fuerat deliberatum, tamquam Fidei dogma ab omnibus reciperetur orthodoxis, unaque esset ubique omnium Fides. Hujus disciplinæ testimonium perhibent Patres Concilii Carthaginiensis, et Milevitani, ejusdem anni 416. qui post proscriptos Pelagii, et Cœlestii errores, quod à se gestum fuerat, Innocentio I. totius Ecclesiæ principatum tenenti, significarunt, rogantes, ut Apostolicæ suæ auctoritatis fulcimentum, et robur Conciliaribus statutis adjiceret. *Hoc itaque gestum* (scripserunt Patres Carthaginienses, *tom.* 1. Collectionis Harduini *col.* 1214.), *Domine Frater, sanctæ charitati tuæ intimandum duximus, ut statutis nostræ me-*

diocritatis etiam Apostolicæ Sedis adhibeatur auctoritas. Et Patres Milevitani *ibid. col.* 1221. *Quia te Dominus gratiæ suæ præcipuo munere in Sede Apostolica collocavit, talemque nostris temporibus præstitit, ut nobis potiùs ad culpam negligentiæ valeat, si apud tuam venerationem, quæ pro Ecclesia sunt suggerenda, tacuerimus.* Innocentius verò litteris ad eosdem datis, eos hoc nomine plurimùm commendat, quòd scilicet exquirentes primæ Sedis oraculum, eorumque, quæ à se gesta fuerant, confirmationem ab eadem petentes, sanctissimis Ecclesiæ legibus obtemperaverint, et prisca calcaverint instituta Patrum, qui *non humanâ*, ait ad Episcopos Carthagine congregatos, *sed divinâ decrevêre sententiâ, ut, quidquid quamvis de disjunctis, remotisque provinciis ageretur, non priùs ducerent finiendum, nisi ad hujus Sedis notitiam perveniret : ut totâ hujus auctoritate, justa quæ fuerit, pronunciatio firmaretur; indeque sumerent ceteræ Ecclesiæ* (*velut de natali suo fonte aquæ cunctæ procederent, et per diversas totius mundi regiones puri latices capitis incorrupti manarent*) *quid præcipere, quos abluere, quos veluti cœno inemundabili sordidatos, mundis dignâ corporibus undâ vitaret* : et ad Patres Milevitanos : *Diligenter ergo, et congruè Apostolici consulitis honoris arcana* (*honoris, inquam, illius, quem, præter illa quæ sunt extrinsecùs, sollicitudo manet omnium Ecclesiarum*) *super anxiis rebus, quæ sit tenenda sententia : antiquæ scilicet regulæ formam secuti, quam toto semper ab Orbe mecum nostis esse servatam... Præsertim quoties Fidei ratio ventilatur, arbitror, omnes Fratres, et Coëpiscopos nostros nonnisi ad Petrum, id est sui nominis, et honoris auctorem, referre debere, velut nunc retulit vestra dilectio, quod per totum Mundum possit Ecclesiis omnibus in commune prodesse* : apud Petrum Coustant *Epist. Roman. Pontific. tom.* I. *col.* 889. *et*

896. Eamdem confirmationem à Zosymo Papa petiisse alia duo Africana Concilia, contra Pelagianos pariter coacta, testatur mox citandus Prosper *in libro contra Collatorem*, et constat ex ejusdem Zosymi epistola, quam ex ms. codice Vaticano profert Baronius *ad ann.* 417. *num.* 19. *et seq.* Similiter Cæsarius Arelatensis Episcopus confirmationem secundæ Synodi Arausicanæ postulavit à Felice Papa, eoque præmortuo, impetravit à Bonifacio II. quod narratur *in Vita ejusdem Cæsarii lib.* 1. *sub fin.* apud Mabillonium *in secul. I. Benedictin. pag.* 646. *Venet. edit.* et colligitur ex epistola Bonifacii *tom.* 2. Collectionis Harduini *col.* 1109.

II. Ab Apostolica verò confirmatione Provinciale Concilium mutuari infallibilem auctoritatem, ita ut in Fide errare nequeat, rectè docent Melchior Canus *de Loc. Theolog. lib.* 5. *cap.* 4. *conclus.* 5. Bellarminus *lib.* 2. *de Conciliis cap.* 5. pluribusque argumentis ostendit Thomassinus *dissert.* 9. *in Concilia Carthaginiense*, *et Milevitanum.* Enimverò, nisi res ita se haberet, ajunt Canus et Bellarminus, non possent dici, irreformabili Ecclesiæ judicio, proscripti errores Helvidii, Pelagii, et Priscilliani: quorum primus damnatus est à Concilio Telensi, confirmato à Siricio; alter à præfatis Conciliis Africanis, confirmatis ab Innocentio, et Zosymo; tertius à Concilio Toletano, confirmato à Leone Magno: quæ quidem Concilia fuêre tantùm Provincialia. Accedit, quòd Augustinus, et Prosper rem contra Pelagium omninò confectam sunt arbitrati, postquam Africanorum Antistitum synodalis sententia, in eumdem prolata, ab Apostolica Sede fuit approbata. Augustinus quippe *serm.* 131. *olim.* 2. *de verb. Apost. num.* 10. *tom.* 5. *Oper. col.* 645. inquit: *Jam de hac causa duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam: inde etiam rescripta venerunt. Causa finita est, utinam aliquando finiatur error.*

Et rursùm *lib.* 2. *Oper. imperfect. contra Julian. num.* 103. *tom.* 10. *Oper. col.* 993. *Quid adhuc quæris examen, quod jam factum est apud Apostolicam Sedem? Quod denique jam factum est in Episcopali judicio Palæstino... Damnata ergo hæresis ab Episcopis non adhuc examinanda, sed coercenda est à potestatibus Christianis.* Prosper autem *contra Collat. cap.* 21. *aliàs* 41. *Tunc istorum machinæ fractæ sunt.... quando beatæ memoriæ Innocentius nefandi erroris capita Apostolico mucrone percussit : quando Pelagium ad proferendam in se, suosque sententiam, Palæstinorum Episcoporum Synodus coartavit: quando Africanorum Conciliorum decretis beatæ recordationis Papa Zosymus sententiæ suæ robur adnexuit, et ad impiorum detruncationem gladio Petri dexteras omnium armavit Antistitum.* Quare non immeritò laudatus Thomassinus *loc. cit. num.* 1. ait : *Provinciales Synodos ab Apostolica Sede confirmandas esse, et, ubi confirmatæ fuerint, tunc in auctoritatis summum columen eas recipi, nec posse ab eis, citra hæreseos discrimen, provocari.*

III. Hæc de Provincialibus Synodis, in quibus hæreses damnabantur, et, quid Fide tenendum esset, decernebatur. Hodie verò, etsi plerumque in ejusmodi Synodis Fidei causæ non pertractentur, sed sola condantur decreta disciplinam respicientia, ut tamen antiquæ consuetudinis aliquod remaneret vestigium, ea, antequam promulgentur, transmitti jussit Sixtus V. ad Sacram Congregationem Concilii; non quidem ut postea confirmationem reportent à Sede Apostolica, sed ut corrigatur, si quid fortasse in iisdem aut nimis rigidum, aut minùs rationi congruum deprehendatur : *Provincialium verò* (alloquitur Pontifex Sacram Congregationem Concilii *suâ Constit.* 117. *tom.* 4. *Bullar. part.* 4. *pag.* 396.) *ubivis terrarum illæ celebrentur, decreta ad se mitti præcipiet, eaque singula expendet, et*

recognoscet: atque ita esse moribus receptum, fidem faciunt Concilia Provincialia, Valentinum anni 1565. Toletanum anni 1582. Mexicanum anni 1585. quorum decreta à Sacra Congregatione Concilii, ad quam missa fuerant examinanda, leguntur emendata in Collectione Conciliorum Hispaniæ Cardinalis de Aguirre *tom.* 4. Concilium pariter Provinciale Narbonense anni 1609. ab eadem Sacra Congregatione recognitum, et correctum, testatur Cardinalis Arigonius in epistola data 27. Novembris 1611. quæ ad ejusdem Concilii calcem refertur *tom.* 11. Collectionis Harduini *col.* 54. Ejusdem Congregationis judicio subjecta decreta Concilii Provincialis Salernitani, narrat Cardinalis Lancellotti in sua attestatione, exarata die 23. Augusti 1616. Et nos ipsi, cùm ejusdem Congregationis Secretarii munus gerebamus, scimus, ejus judicio fuisse suppositas sanctiones Synodi Provincialis Ruthenorum, quæ, Præside Hieronymo Grimaldo Archiepiscopo Edesseno, in regno Poloniæ Nuntio Apostolico, cum facultatibus Legati de latere, et postea S. R. E. Cardinali, habita fuerat anno 1720.

IV. Non semel tamen accidit, Provincialia Concilia non solùm à Sacra Congregatione Concilii recognosci, et, si opus fuerit, emendari, verùm etiam à summo Pontifice, ita petentibus Metropolitanis, à quibus sunt celebrata, per Apostolicas litteras confirmari. Etenim Gregorius XIII. per suum speciale Breve approbavit quartum, et quintum ex Conciliis Provincialibus Mediolanensibus, à S. Carolo Borromæo coactis: quod narrat Giussanus *in Vita S. Caroli lib.* 6. *cap.* 2. et nos suprà memoravimus. Synodus quoque à Petro Episcopo Beritensi, Vicario Apostolico in Tunkino, celebrata in pago Diughieu provinciæ Kinam die 14. Februarii 1670. quæ Provincialis potiùs, quàm Diœcesanæ, indolem videtur præsetulisse, post ejusdem examen præmissum à Sacra Congregatione de Propaganda Fide, confir-

mata fuit à Clemente X. per Apostolicas litteras, datas 23. Decembris 1673. quæ extant inter Constitutiones Apostolicas pro Missionibus Sinarum, Tunkini, etc. typis Parisiensibus impressas anno 1676. *part.* 1. *pag.* 121. *et seq.* Similiter à Paulo V. approbatum Concilium Provinciale Mechliniense anni 1607. constat ex ejusdem Brevi, quod Conciliaribus Statutis attexuit Harduinus suæ Collectionis *tom.* 10. *col.* 1969. Apostolicâ itidem confirmatione roborata fuêre duo Concilia Provincialia Beneventana, annis 1693. et 1698. habita à Vincentio Maria Cardinali Ursino, Archiepiscopo Beneventano, qui postea summus Pontifex est renunciatus, assumpto nomine Benedicti XIII. quod videre est in Collectione Conciliorum Provincialium Beneventanorum, edita Romæ 1724. *pag.* 577. *et* 604. Idemque Benedictus, cùm supremum Pontificatum teneret, nonnulla approbavit Concilia Provincialia, utì Avenionense, celebratum anno 1725. atque Ebredunense anni 1727. Et nos ipsi, postquam ad Petri Cathedram evecti fuimus, confirmavimus Synodum Provincialem, coactam in Monte Libano, per nostras Apostolicas litteras datas 1. Septembris 1741. et evulgatas unà cum Actis Consistorii semipublici, habiti 13. Julii 1744. iterùmque impressas *Bullarii nostri tom.* 1. *pag.* 74. *et seq. et tom.* 2. *in Appendice pag.* 35. *et seq.*

V. Quibus positis, posset quis dubitare, an prædicta Provincialia Concilia ab Apostolica confirmatione vires accipiant universam obligandi Ecclesiam, perinde ac si essent Constitutiones Pontificiæ; juxta illud Justiniani effatum *in leg.* 1. *Cod. de vet. Jur. enucl. Omnia nostra facimus, quibus auctoritatem nostram impertimur.* Sed hanc difficultatem diluunt Suarez *lib.* 4. *de legib. cap.* 6. *num.* 10. et Fagnanus *in cap. Canonum statuta, num.* 13. *de Constitut.* opportunè monentes, confirmationem robur quidem adjicere actui confirmato, sed nequaquam illum ex-

tendere, nisi aliter superior expresserit, sicuti arg. *leg. Aurelius, etc. ff. de liberat. legat.* docet Baldus *in leg.* 1. *in fin. Cod. Si advers. rem judic.* ex quo concludunt, prædictorum Conciliorum decreta, quamquam à summo Pontifice approbata, nisi sint clausa in corpore Juris communis, de quibus dumtaxat loquebatur Justinianus, provinciæ limites non prætergredi : quod reapse de præfatis Conciliis Provincialibus Mediolanensibus, à Gregorio XIII. confirmatis, omnes Doctores sentire, idem Fagnanus observat.

VI. Non omnia autem, quæ hucusque de Provincialibus dicta sunt, nostris congruunt Diœcesanis Synodis : harum quippe Constitutiones statim possunt ab Episcopis publicari, quin ullâ obstringantur obligatione illas transmittendi ad Sacram Congregationem Concilii, ejusque expectandi judicium. Haud equidem ignoramus, Antonium Mariam Gratianum, Episcopum Amerinum, suam, quam sæpiùs laudavimus, Synodum habitam anno 1595. typisque Venetis anno 1597. impressam, inscripsisse Clementi VIII. atque in epistola nuncupatoria ita Pontificem allocutum : *Cùm igitur mihi antiquissima cura fuerit, quamquam diu, ac variè interpellata, diœcesis hujus Synodum habere, quæ habita his triginta annis non erat, in eaque omnem morum, atque Ecclesiasticarum rerum rationem maximè ex Tridentini Concilii præscriptis condere, constituereque, incessit animum cogitatio volumen ipsum decretorum, priusquam ederem meis, ad te mittendi, tibique dicandi. Non quidem eo consilio, ut fulgorem, ac majestatem nominis tui præferens, quasi commendatiùs inde spectatiùsque prodiret, sed, cùm sancire, atque promulgare hujus generis quicquam, non ante probatum tibi, fas jusque nemini sit, ut tuo arbitrio, tuæ ditioni, quâ debeo fide, reverentiâque subjicerem. Id demùm habiturus ratum, sanctum-*

que, quod tu, cujus haud dubiè cœlesti afflatu voluntas regitur, cuique cœlestis numinis instar inest, sanciendum, comprobandumque esse censueris. Verùm hæc unicè referri debent ad Gratiani obsequium, et reverentiam erga Sedem Apostolicam, non verò ad necessitatem consulendi summum Pontificem, ejusque approbationem obtinendi : siquidem, si Jus commune spectemus, ab hoc liberam habet Episcopus facultatem ferendi, et promulgandi leges, quas opportunas duxerit ad rectam suæ diœcesis administrationem, independenter ab ulla superioris confirmatione ; utì benè Suarez *cit. cap. 6. num.* 9. *et* 10. Si verò consideremus paulò antè indicatam Sixtinam Constitutionem, hanc solùm loqui, animadvertimus, de Synodo Provinciali, cujus Acta ante promulgationem recognoscenda statuit à Sacra Congregatione Concilii ; nequaquam autem complecti deprehendimus decreta Synodi Diœcesanæ, de quibus nihil de novo decernit, sed cujuslibet Episcopi prudentiæ, atque arbitrio, cui antea permittebantur, ea relinquit. In hac sententia fuit Sacra Congregatio Concilii, quæ rogata, ut recognosceret Acta Diœcesanæ Synodi Strongolensis, die 17. Junii 1645. respondit : *Se non consuevisse revidere, et approbare, nisi Synodos Provinciales, ex Constitutione Sixti V. et quòd idcirco Episcopus uteretur jure sibi, ex Sacro Concilio, competente : lib.* 17. *decretor. pag.* 484. Quocirca in hac nostra commentatione falli jam diximus Cardinalem de Luca, et Van Espenium, asserentes, Diœcesanas Synodos robore, et efficaciâ carere, nisi à prædicta Sacra Congregatione approbentur.

VII. Compertum propterea nobis est, non deesse Episcopos, qui suas Constitutiones, in Synodo promulgandas, ad aliquem virum doctum, rerumque Ecclesiasticarum apprimè peritum, in Urbe commorantem, mittant ; ejusque de illis consilium, et ju-

dicium exquirant: aut etiam aliquem Cardinalem, Sacræ Congregationi Concilii adscriptum, enixè rogent, ut eas legat, et corrigat; quod sæpiùs à nobis, cùm in minoribus essemus, factum reminiscimur, ut amicorum Antistitum indulgeremus petitionibus. At hæc ab Episcopis ex mera fiunt cautela, ut nimirùm sui Cleri, et populi querimoniis aditum occludant, non ex ulla, quâ teneantur, obligatione: neque enim iidem Sacræ Congregationis judicialem sententiam, sed peculiaris personæ judicium expetunt, et consilium: Sacram quippe Congregationem non solere Diœcesanas Synodos recognoscere, nisi adversùm ejusdem decreta ab aliquo fuerit appellatum, et modò ab ipsamet accepimus, et asseruit Cardinalis Carafa, ejusdem olim Præfectus, in sua epistola anno 1586. ad quemdam Episcopum data, quæ à pluribus refertur Auctoribus, et novissimè edita est à Miglioruccio *Instit. Canonic. lib.* 1. *tit.* 3. *num.* 26. *pag.* 33. cujus verba sunt: *Non est in more positum apud Patres Illustrissimos, qui Tridentini Concilii decretis interpretandis præfecti sunt, Diœcesanas Synodos recognoscere, sed Provinciales tantùm emendare. Quare, ut voluntati, atque Pastorali Amplitudinis tuæ zelo in tuæ Synodi correctione quoquo modo satis per me fieret, illud pro mea in te, et Ecclesiam tuam charitate mihi sumpsi, ut Synodum ipsam percurrerem, simulque et adnotarem, quæ notatu digna visa sunt, quemadmodum licebit in extremis ipsis Synodi pagellis, ubi nostras animadversiones adscripsimus, inspicere. Quod superest tamen, tu, Clerusque tuus in salutarium Constitutionum observationes naviter incumbite: memores, unam optimam legem esse, legem observare. Valete in Domino.*

CAPUT QUARTUM.

De Synodalium decretorum promulgatione, et, quam in Diœcesim inducunt, obligatione.

Certum est, ad legis substantiam pertinere ipsius legis promulgationem, quâ ad totius communitatis notitiam devenire queat, *leg. Leges sacratissimæ, Cod. de legib. et rubr. Novell.* 66. etenim, cùm lex sit regula morum, non uni, aut alteri personæ, sed toti proposita communitati, debet omnibus ita significari, ut ad omnium aures pervenire valeat; quod aliter fieri nequit, quàm per ejusdem legis promulgationem. Modus autem, quo hæc promulgatio sit facienda, non est speciatim à Jure præfinitus: quare meritò Suarez *lib. 4. de legib. cap.* 15. *num.* 8. asserit, leges ab Episcopis latas, sufficienter promulgari, si aut publicè legantur in Ecclesia Cathedrali, aut voce præconis in platea Civitatis adstantibus significentur, aut scriptæ affigantur in loco publico, ad hoc designato. Quin imò, si statuta Synodalia, non populum, sed solùm respiciant diœcesis Clerum, aliâ non indigent publicatione, ab ea distincta, quæ fit in ipsa Synodo, cui interest præcipua pars ejusdem Cleri: siquidem Innocentius III. *in Cap. Ad hæc, de postulat. Prælat.* disjunctivè ait, legis vinculum in omnes protendi: *cùm solemniter editur, aut publicè promulgatur:* nulla autem lex magis solemniter editur, eâ, quæ fit in consessu præcipuæ partis eorum, in quos fertur.

II. Factâ porro Synodalium Constitutionum promulgatione, nullius temporis determinatum spatium interfluere necesse est, ut illæ parendi obligationem inducant; sed statim unumquemque ligent, qui earumdem notitiam quoquo modo habuerit.

Licèt enim in Jure Civili cautum sit, leges Imperiales non obligare, nisi post duos menses ab earumdem promulgatione in singulis provinciis facta, juxta textum *cit. Novell.* 66. *ejusque rubr.* et insuper disputetur inter Doctores, an idem locum habeat in legibus Pontificiis, pro universa Ecclesia latis; in qua quæstione affirmativam sententiam tuentur Navarrus *manual. cap.* 23. *num.* 44. Sotus *lib.* 1. *de just. quæst.* 1. *art.* 4. negativam verò propugnant Suarez *lib.* 3. *de legib. cap.* 18. *et lib.* 4. *cap.* 15. Menoch. *de Arbitrar. cas.* 185. *num.* 8. aliique magis communiter: omnes tamen fatentur, legem latam ab inferioribus, nisi aliud ipsemet legislator decernat, statim post promulgationem unumquemque afficere: quod tamquam certum ponunt Ostiensis *in Summ. tit. de Constit.* §. *Quando*, Navarrus *cit. loc. et consil.* 1. *num.* 16. *de constit.* Suarez *cit. cap.* 18. *num.* 7. Azor. *Instit. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 3. *quæst.* 2.

III. Neque ad declinandum Synodalium Constitutionum vinculum prodesse potest auctoritas Gratiani, qui initio *dist.* 18. scripsit: *Episcoporum Concilia sunt invalida ad definiendum, et constituendum, non autem ad corrigendum. Sunt enim necessaria Episcoporum Concilia ad exhortationem, et correctionem, quæ, etsi non habent vim Constitutionis, habent tamen auctoritatem imponendi, et indicendi, quod aliàs statutum est, et generaliter, seu specialiter observari præceptum.* Hæc siquidem nimiùm inconsideratè, atque oscitanter à Gratiano prolata, observat ibidem Glossa *verb. constituendum*, inquiens: *Illud non est verum, quia Episcopi beni possunt condere canones Episcopales, et Archiepiscopus Provinciales: quia quilibet populus et quælibet Ecclesia sibi potest statuere aliquod jus:* adnotavitque Cabassutius *in theor. et prax. Jur. Canon. cap.* 1. *in fin.* ubi Gratiani errorem redarguit. Etenim, cùm Episcopi positi sint à Spiritu Sancto *regere Ecclesiam*

Dei, *Act.* 20. iisque collata sit potestas solvendi, et ligandi, *Matth.* 18. sive hæc sit immediatè à Christo Domino, sive à summo Pontifice, nemo, salvâ Fide, potest jurisdictionem illis abjudicare suas oves legibus obstringendi, quibus obtemperare cogantur: quod ex iis liquet, quæ *lib.* 1. *cap.* 4. et *lib.* 5. *cap.* 4. diximus, et latè probat Suarez *lib.* 4. *de legib. cap.* 4. Quocirca apud omnes Juristas principii loco est, Synodales Constitutiones facere jus particulare, ab omnibus observandum, qui in Constituendis territorio degunt: Rota *cor. Seraphino decis.* 813. *num.* 3. *decis.* 14. *num.* 7. *decis.* 15. *num.* 6 *decis.* 16. *num.* 9. *decis.* 18. *num.* 13. *lib.* 14. *ad ornat. Card. de Luca*, *et decis.* 471. *num.* 5. *part.* 14. *decis* 212. *num.* 3. *part.* 15. *decis.* 163. *num.* 18. *part.* 17. *recent. decis.* 123. *num.* 14. *cor. Herrera*, *decis.* 7. *num.* 19. *cor. Molines*: et prosequitur Romaguerra *ad Constitutiones Synodales Gerundenses lib.* 1. *tit.* 1. *cap.* 1. *num.* 35. *et seq.*

IV. Ex eo porrò, quòd potestas ferendi leges sit in Episcopis aut immediatè à Christo, aut à summo Pontifice, cui est à Christo immediatè collata, necessariò etiam consequitur, earum firmitatem nequaquam pendere à populi acceptatione, sed ab unico legislatore vires sortiri, quibus unumquemque quantumvis reluctantem constringant, nisi fortè à justitia certò deficiant, ex cujus defectu sint irritæ: quemadmodum benè perpendit Suarez *cit. lib.* 4. *de legib. cap.* 16. *per tot.* ubi meritò etiam animadvertit, oppositam opinionem, quam aliqui ausi sunt venditare, componi non posse cum Fide, quâ credimus, Ecclesiæ regimen fuisse à Christo commissum Romano Pontifici, in cujus sollicitudinis partem ceteri vocati sunt particularium Ecclesiarum Antistites.

V. Quòd si quis legis *subjectum*, ùt ajunt, hoc est personas inquirat, quæ Diœcesanæ Synodi de-

cretis ligentur, paucis respondetur, ad eorumdem observationem adigi quotquot incolunt Episcopi Diœcesim, cujuscumque sint statûs, et conditionis, nisi speciali privilegio ab ejusdem subtrahantur jurisdictione : Suarez *lib.* 4. *de legib. cap.* 19. *num.* 5. Quin imò Regulares, eorum exemptione non obstante, parere coguntur Diœcesanæ Synodi sanctionibus, in iis, quæ respiciunt curam animarum, aut Sacramentorum administrationem, juxta decretum Tridentini *sess.* 25. *cap.* 11. *de Regular.* atque Apostolicas Constitutiones, Concilii textum explicantes : decretis pariter subjiciuntur, quæ materiam concernunt; in qua subsunt jurisdictioni delegatæ Episcopi, juxta decisionem Innocentii IV. *in Cap.* 1. *de privileg. in* 6. *Salvis nihilominùs casibus aliis, in quibus eos Episcoporum jurisdictioni subesse, canonica præcipiunt instituta :* quod prolixiùs explicuimus *lib.* 9. *cap.* 15. *num.* 4. *et seq.* Notat præterea idem Suarez *eod. lib.* 4. *cap.* 20. *num.* 10. aliquando, ad evitandum scandalum, et fugiendam difformitatem à ceteris diœceseos membris, teneri Regulares obtemperare Constitutionibus Synodalibus, à quibus ceteroquin, ratione suæ exemptionis, essent soluti, quamvis simul advertat, non semper illas transgredientes fieri gravis culpæ reos, sicuti ceteri, qui Episcopali juri plenè subduntur.

VI. Aliqui nihilominùs Doctores, quos citant Azor. *Instit. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 19. *quæst.* 2. et Diana *part.* 1. *tract.* 9. *resolut.* 36. *et part.* 10. *tract.* 11. *resolut.* 36. specialem quæstionem movent de jejuniis ab Episcopo vel per Edictum, vel per Synodalem Constitutionem, toti diœcesi indictis, ad quæ religiosè servanda etiam Regulares compellunt: durum quippe, et absonum illis videtur, Regulares, austerioris vitæ genus professos, licitè posse iis diebus epulari, quibus, ceteris, inter quos versantur, est absti-

nentia præcepta. Addunt præterea, nullum, quantum ad rem attinet, posse assignari discrimen inter legem Episcopi indicentem jejunium, et legem, quâ dies aliquis festus per totam diœcesim celebrandus edicitur: huic autem posteriori obtemperare debere etiam Regulares, statuit Tridentinum *sess.* 25. *cap.* 12. *de Regul. Dies festi, quos in diœcesi sua servandos idem Episcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam Regularibus, serventur :* unde inferunt, pari ratione eosdem obstringi lege jejunii ab Episcopo latâ. Verùm Suarez *cit. loc. num.* 5. Azorius, et Diana *locis cit.* Bonacina *de præceptis Eccles. disp. ult. quæst.* 1. *punct.* 6. *num.* 5. la-Croix *lib.* 3. *part.* 2. *num.* 1274. Cardinalis Cozza *de jejunio part.* 3. *dub.* 4. *num.* 65. Pontas *in suo Dictionar. verb. Jejunium. cas.* 16. etiam à prædicta synodali lege Regulares liberos pronuntiant : semel enim positâ eorum exemptione ab Episcopi jurisdictione, nulla est efficax ratio, cur hoc speciali Episcopalis jurisdictionis actu ligentur; quòd enim colere teneantur dies festos ab Episcopo præscriptos, sicuti et servare interdictum ab eodem Episcopo promulgatum, id provenit ex peculiari sanctione Tridentini, quod in hisce duobus casibus Regulares supposuit jurisdictioni Ordinarii, à qua ceteroquin in omnibus aliis, non nominatim exceptis, sunt prorsùs exempti. Quòd autem iidem Regulares austerioris vitæ genus elegerint, hoc probat utique, eos obligari ad jejunia, aliasque corporis macerationes, præscriptas in regulis Ordinis, cui sunt adscripti, quæque insuper à Prelato Regulari, cui subsunt, forsan iisdem de novo indicantur; non autem probat, adigi etiam ad jejunia indicta ab Episcopo, aliove Prælato, cujus jurisdictioni, et imperio non subjacent: quin imò, quia plura sustinent onera cujuslibet Regularis instituti propria, æquum non est, ut etiam alia cogantur subire,

quæ suis diœcesanis imponit Ordinarius loci, in quo degunt.

VII. Verùm, si in aliquâ Regularium communitate, antiqua invaluisset consuetudo servandi jejunia, quæ Episcopus sive in Synodo, sive extra Synodum, aliquoties indicit; nullus dubitat ad ea deinceps servanda eamdem communitatem compelli posse: tunc quippe jejunandi obligatio non oritur ab Episcopi jurisdictione, sed ab ipsa consuetudine, quæ vim habet inducendi legis obligationem: quemadmodum opportunè monent omnes laudati Doctores. Similiter, non ab Episcopi præcepto, sed à jure naturali jejunare coguntur Regulares iis diebus, quos Episcopus jussit esse esuriales, si non jejunantes scandalum præbeant aliis; quod jam cum Suarez prænotavimus. Quocirca à culpa non excusamus eos Regulares, qui illis ipsis diebus, quibus tota diœcesis à vetitis cibis abstinet, ut Episcopi Edicto morem gerat, ad suam ostentandam exemptionem, se splendidè epulatos, palàm, et publicè gloriantur: hæc enim vana ostentatio non potest non afferre audientibus gravem offensionem, præsertim si jejunium fuerit ab Episcopo imperatum ex publica causa, putà ad placandum Deum, ut ingens aliquod malum, aut imminens mali periculum à Diœcesi avertat. In Synodo Diœcesana Cardinalis Capponii, Archiepiscopi Ravennatensis, habita anno 1627. titulo *de observatione dierum festorum num.* 17. habentur hæc verba: *Prædecessor noster*, Petrus videlicet Cardinalis Aldobrandinus, *unanimi totius Cleri acclamatione, habitoque in pleno Senatu sapientum, ac totius populi antiquæ Civitatis Ravennæ assensu, pervigilium Sancti Apollinaris Protectoris ac Patroni jejunio ab omnibus nostræ Diœcesis celebrandum in prima Synodo statuit, ac pronunciavit:* et hoc ipsum in subsequentibus Synodis Archiepiscoporum confirmationem obtinuit, et jejunium prædictæ diei

observatur in universa Diœcesi tum à secularibus, tum à Regularibus. Sanctæ memoriæ Clemens XI. ut singulis annis celebraretur memoria liberationis è periculo terræmotûs, quo Urbs Roma afflicta fuit, statuit, jejunium quotannis esse servandum pridie diei festi Purificationis Beatæ Mariæ Virginis; utì legitur in ejus vita edita Urbini anno 1727. *lib.* 2. *num.* 36. *pag.* 98. et quamvis hoc jejunium fuerit à dicto Pontifice demandatum, utì Urbis Episcopo, usque ad præsentem diem observatur à Secularibus, et Regularibus in Urbe degentibus.

VIII. Capitula itidem exempta obnoxia sunt Synodalibus Constitutionibus, quæ versantur circa reformationem morum, et disciplinæ; quod à Sacra Congregatione declaratum, testata sunt Concilia Provincialia Mechliniense, et Namurcense, relata à Van Espen *Jur. Eccles. univ. part.* 1. *tit.* 18. *cap.* 4. *num.* 8. intactâ in reliquis remanente eorumdem Capitulorum exemptione, quæ in hoc præcipuè sita est, ut Episcopus, extra visitationem, procedere nequeat contra aliquem Canonicum sine duobus adjunctis è gremio Capituli, ad normam Tridentini *sess.* 25. *cap.* 6. *de reform.* quamvis eadem Capitula, sine adjunctis, pro suo arbitrio, visitare queat, juxta aliud ejusdem Concilii decretum *sess.* 6. *cap.* 4. *de reformat.* quæ duo decreta à nobis expensa, et invicem conciliata fuêre in causa *Januen. Jurisdictionis*, de qua *tom.* 2. *Thesaur. Resol. pag.* 192. *et seq.*

IX. Difficultas de iis esse potest, qui de Episcopi Diœcesi quidem sunt, sed extra Diœcesim versantur, mox tamen ad illam redituri; de his quippe dubitatur, an absentiæ tempore Diœcesanis Constitutionibus obstringantur, censurisque afficiantur in earumdem transgressores latis. Communiter verò respondent Doctores, particularibus loci statutis non obligari, qui extra statuentis territorium degit; juxta

apertam decisionem Bonifacii VIII. *in Cap. final. de Constitut. in* 6. *Statuto Episcopi*, *quo in omnes*, *qui furtum commiserint*, *excommunicationis sententia promulgatur*, *subditi ejus*, *furtum extra ipsius Diœcesim committentes*, *minimè ligari noscuntur : cùm extra territorium jus dicenti non pareatur impunè* : quæ est sententia Pauli Jurisconsulti *in leg. final. ff. de jurisdict.* Aliud autem esse ajunt de præcepto, alicui ab Episcopo facto, ne ex gr. aleis ludat, sub pœna excommunicationis, ipso facto incurrenda : eum quippe, cui tale præceptum injunctum est, si extra Diœcesim aleis ludat, in excommunicationem incidere, iidem Doctores affirmant. Ratio discriminis est, quia lex, seu statutum, per se, et immediatè respicit territorium, seu Diœcesim, eique quasi cohæret, ac proinde non potest obstringere, qui extra territorium, seu Diœcesim existit; præceptum vero afficit immediatè personam, ejusque veluti ossibus hæret, quocumque terrarum discesserit : S. Antoninus *part.* 2. *tit.* 6. *cap.* 2. §. 2. Covar. *in Cap. Alma Mater*, *part.* 1. §. 10. *num.* 3. Suarez *de legib. lib.* 3. *cap.* 32. *num.* 1. *et lib.* 4. *cap.* 19. *num.* 1. Layman *in cit. Cap. final. de Constitut. in* 6. *num.* 3. Pirhing *ad eumdem tit. de Constit. num.* 55. *et* 59.

X. Verùm prædicta communis assertio limitanda est in illo, qui è diœcesi egreditur solo animo declinandi Synodalis Statuti obligationem: quamvis enim nonnulli Doctores etiam hunc à Statuti vinculo solutum arbitrentur; meliùs tamen, eum, in legis fraudem discedentem, legis vinculum secum ferre, eoque constrictum manere defendunt Manuël *tom.* 1. *Summ. cap.* 219. *num.* 12. Vasquez *in* 3. *part. quæst.* 98. *art.* 2. Rebell. *de oblig. just. lib.* 2. *quæst.* 7. *sect.* 3. *num.* 16. Layman *Theolog. moral. lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 11. *num.* 9. Neque hodie fas esse videtur ab hac sententia recedere, postquam Sacra

ongregatio Concilii illegitimum pronunciavit ma-
rimonium, non servatâ Tridentini formâ, ab iis
elebratum, qui solo animo illud clandestinè con-
rahendi, recesserunt è loco, ubi Tridentinum est
romulgatum, et se ad locum contulerunt, in quo
romulgatum non est; quam declarationem, suâ
oboratam auctoritate, Urbanus VIII. inseruit Brevi,
d Archiepiscopum Coloniensem, dato anno 1627.
tì narrat Cardinalis de Lugo *lib.* 1. *Respons. moral.*
ub. 36. eidemque declarationi aliæ plures con-
nant decisiones, quæ ab eadem Congregatione
rodierunt, diligenter à nobis collectæ, et relatæ
nostra Instit. 33. *num.* 8. *et seq.* Etenim, cùm
eque Sacræ Congregationi, neque summo Pontifici
animo fuerit novam rogare legem, sed præex-
tentem, jam à Tridentino indictam, explicare,
m exinde conficitur, ex utriusque sententia, qui
legis fraudem è loco se subducit, ubi ea viget,
ub lege nihilominùs comprehensum, ejusque nexu
evinctum manere. Accedit, quòd Clemens X. in
onstitutione, quæ incipit *Superna*, edita 21. Maji,
t publicata 2. Augusti 1670. declaravit, posse Re-
ularem, in diœcesi, in qua ad excipiendas Confes-
iones est approbatus, *confluentes ex alia diœcesi,*
peccatis in ipsa reservatis, non autem in illa,
ibi idem Confessor est approbatus, absolvere, nisi
osdem pœnitentes noverit in fraudem reservationis,
ad alienam diœcesim pro absolutione obtinenda mi-
grasse. Ex quo iterùm manifestum fit, dolum et
raudem nemini patrocinari, ad evadendum legis
inculum: eamque fraudem verè ab illo committi,
qui, solo animo legem eludendi, è loco se proripit,
ubi illa viget.

CAPUT QUINTUM.

Quibus modis cessare possit obligatio inducta à Synodali statuto.

Siquidem de essentia legis est perpetuitas in eo sensu, quem fusè explicat Suarez *lib.* 1. *de legibus cap.* 10. *per tot.* certum proinde est, Synodales Constitutiones, nisi revocentur, in suo robore permanere, quamvis Episcopus, à quo sunt editæ, e vita decesserit, aut se Episcopatu abdicaverit, aut ad aliam sit translatus Ecclesiam : quod apud omnes Canonistas indubitatum, asserunt Barbosa *de offic. et potest. Episc. part.* 3. *allegat.* 93. *num.* 23. Fagnanus *in Cap. A nobis*, 1. *à num.* 5. *usque ad fin. de sent. excommun.* Antonell. *de regim. Eccles. Episcop. lib.* 1. *cap.* 1. §. 6. *num.* 70. Card. de Luca *in adnotat. ad Trident. disc.* 30. *num.* 15. Reiffenstuel *ad tit. de Constit.* §. 4. *num* 70. Romaguerra *ad Constit. Synodal. Gerunden. lib.* 1. *tit.* 1. *cap.* 1. *num.* 29. Non ita certum est, an Episcopi morte cessent Statuta, ab eodem extra Synodum facta, et per simplex Edictum promulgata. Hæc quippe statim vires amittere, neque ampliùs urgere, autumant Bertacchin. *tract. de Episc. part.* 2. *lib.* 4. *decis.* 15. Riccius *decis.* 149. *num.* 2. *part.* 1. Zerola *prax. Episc. part.* 1. *vers. Edicta.* §. *Ad tertium*, Sperellus *for. Eccles. decis.* 14. *num.* 21. *et* 22. Barbosa *cit. loc.* inde inferentes, per Episcopi obitum cessare casuum reservationem, nisi facta fuerit in Synodo. At meliùs alii, Episcopi Statutis, etiam extra Synodum, audito tamen consilio Capituli, factis et promulgatis, eamdem attribuunt perpetuitatem, quam omnes concedunt Synodalibus Constitutionibus : siquidem etiam illa suas vires, et efficaciam unicè mutuantur ab auctoritate, et jurisdictione Episcopi, quæ eadem

prorsùs est, sive in Synodo, sive extra Synodum exerceatur. Accedit expressa decisio Gregorii IX. *in cap. ultim. de offic. Legat.* ubi ait: *Nemini dubium esse volumus, quin Legatorum Sedis Apostolicæ Statuta, edita in provincia sibi commissa, durent tamquam perpetua, licèt eamdem postmodum sint egressi:* nam, si statutum Legati perseverat, postquam ejus jurisdictio, per egressum è provincia, est extincta; idem dicendum esse de quolibet Episcopi Statuto, meritò ibidem observat Glossa *vers. Statuta*, quam sequuntur Jason *in leg. Stipulationum, ff. de verb. oblig. num.* 3. *et* 4. Fredericus de Senis *consil.* 16. aliique, quos allegat Reiffenstuel *cit. tit. de Constit.* §. 4. *num.* 70. ubi simul docet, hanc eamdem potestatem condendi Statuta, in perpetuum duratura, competere Capitulo, vacante Sede Episcopali.

II. Quod autem diximus, Synodales Constitutiones esse perpetuas, non est ita accipiendum, quasi nequeant ab eodem Episcopo, ejusve successore revocari: etenim perpetuæ dicuntur hoc tantùm nomine, quòd scilicet sint regulæ stabiles, propositæ communitati, quæ moraliter eadem perseverat; atque insuper quia, spectatâ earumdem naturâ, durant post mortem legislatoris, nisi ab ipsomet, aut à successore abrogentur: nequaquam verò perpetuæ dicuntur, quasi sint immutabiles; cùm interdùm novæ emergentes rerum circumstantiæ illas delendas, atque abrogandas suadeant: utì benè ratiocinatur Suarez *cit. cap.* 10. *num.* 15. Quare, si postremæ Synodi decreta aliis adversentur, quæ in prioribus fuerant edita, posterioribus erit inhærendum; quia jus posterius derogat priori: quemadmodum ad rem ponderat Cardinalis Jacobatius *de Conciliis lib.* 6. ad quod allusit etiam S. Augustinus *lib.* 2. *de baptismo contra Donatistas* scribens *cap.* 3. *num.* 4. *tom.* 9. *Oper. col.* 98. *sæpè priora posterioribus emendari; cùm aliquo experimento rerum*

aperitur, *quod clausum erat*, *et cognoscitur*, *quod latebat.*

III. Præter revocationem verò à legislatore, ejusve successore factam, alii duo sunt modi, quibus diœceseos incolæ Synodalium Constitutionum jugum excutere possunt : primò, si nunquam illas, earumve aliquam moribus recipiant, seu observare incipiant : secundò, si, postquam receptæ fuerant, per contrariam consuetudinem ab earumdem vinculo se solvant. Ad primum quod attinet, quamquam leges, potissimùm Ecclesiasticæ, à populi acceptatione minimè pendeant, attamen, cùm eædem nunquam à populo recipiuntur, peccant quidem eas non recipientes, sed tandem desinunt obligare ; quoniam præsumitur, nolle legislatorem, cum maximo animarum dispendio, suæ legis vinculo diu irretitam tenere communitatem, quæ nunquam passa est, se eo constringi : utì benè ratiocinatur Suarez *lib.* 4. *de legib. cap.* 16. *num.* 9. Quantum verò temporis necessarium sit, ut lex, nunquam usu recepta, censeatur tacitè revocata, litigant Doctores. Certum solùm videtur, nullum temporis spatium esse necessarium, quando legislator scit, suam legem non recipi, et, cùm commodè posset ejusdem observationem urgere, dissimulat, tacetque, neque in transgressores animadvertit : tunc quippe, post paucos actus à superiore toleratos, præsumitur, quòd idem, per hanc ipsam conniventiam, suam legem tacitè revocet, nolitque eâ obstringere communitatem, cui displicet : Suarez *cit. loc. num.* 10. *et* 12. At difficultas est, quando lex ab initio respuitur, ignorante legislatore. Ne in hoc rerum eventu quidem ullum determinatum temporis intervallum necessarium, existimant Felinus *in Cap.* 1. *num.* 13. *de treug. et pac.* et Bott. *in tract. de Synod. art.* 2. *num.* 63. quorum sententia, post paucos transgressionis actus, prudentis viri judicio definiendos, cen-

setur pariter lex abrogata. Alii è diametro oppositi, quos sequitur Fagnanus *in eod. Cap. de treug. et pac.* legem, etsi nunquam usu receptam, urgere nihilominùs putant, donec non effluxerit tempus quadraginta annorum, intra cujus spatium, quot-quot legi non parent, cujus materia sit gravis, à gravis culpæ reatu non excusant. Alii demùm, quorum opinionem *practicè certam* arbitratur laudatus Suarez *num.* 11. docent, ad delendam legem, quæ nunquam à communitate servari cœperit, necessarium, et sufficiens esse decennium : nam ex una parte, ejusmodi temporis spatium satis est, ut consuetudo, seu præscriptio dicatur longi temporis, juxta Glossam *in Cap. ult. de consuetud. in* 6. atque ex alia brevius videtur exigi, ut lex, nunquam usu recepta, desinat obligare, quàm requiratur ad abrogandam legem, quæ diu fuit moribus comprobata : cùm autem ad hoc postremum requiratur, ad summum, tempus quadraginta annorum, ut statim dicemus, videtur, ad primum satis abundè esse decennium.

IV. Cùm verò agitur de lege jam populi moribus firmata, ad illam contrariâ consuetudine abrogandam, communiter exigunt Doctores quadraginta annorum spatium; quoniam tantum temporis necessarium est ad præscribendum contra Ecclesiam, per textum *in Cap. De quarta*, aliisque, *de præscript.* Verùm plerique ex recentioribus non improbabiliter opinantur, satis esse consuetudinem decem annorum : nam, teste Suarez *lib.* 7. *de legib. cap.* 18. apud omnes in confesso est, tanti temporis consuetudinem vires habere abrogandi legem civilem, nec contrarium reperitur sancitum pro lege canonica : neque enim (ajunt hujus sententiæ patroni) exemplum præscriptionis, per quam aufertur ab Ecclesia jus proprietatis sive in re, sive ad rem, putà jus percipiendi decimas, comparari potest

consuetudini, per quam, sine Ecclesiæ detrimento, ejusque bonorum jactura, tollitur obligatio legalis, secùs quippe lex lata à Romano Pontifice non posset abrogari, nisi per consuetudinem centum annorum; tantum enim temporis requiritur ad præscribendum contra bona, et jura Ecclesiæ Romanæ, *Cap. Ad audientiam*, 13. et *Cap. Si diligenti*, 17. *de præscript.* Ita ratiocinantur Lessius *lib.* 2. *de just. et jur. cap.* 6. *num.* 46. Cardinalis de Lugo *de just. et jur. disput.* 7. *sect.* 6. *num.* 94. Pirhing *ad tit. de consuetud.* §. 6. *num.* 39. aliique ab his citati.

V. Quòd porrò dicimus, legem sive nunquam receptam, sive receptam, contrariâ consuetudine deleri, intelligendum est, dummodo consuetudo ceteras habeat conditiones, quæ à Jure in ea exposcuntur, præcipuè *in Can. Veritate*, *cum seq. dist.* 8. *Cap. Ad nostram*, et *Cap. fin. de consuetudine*: et primò quidem, ut sit rationabilis, hoc est neque Juri Divino, neque naturali contraria, nec expressè à Jure reprobata, aut in legislatoris contemptum invecta: deinde, ut à majori communitatis parte liberè et sponte sit inducta, pluribusque, ac continuis actibus frequentata, animo legem tollendi: ac demùm, ut adsit consensus legislatoris, non quidem expressus, et *personalis*, qualem cum aliis necessarium voluit Pontius *lib.* 6. *de matrim. cap.* 6. *num.* 7. sed consensus legalis, et juridicus, qui nimirùm jam habetur per leges, et canones, omnem consuetudinem, populi moribus inductam, approbantes, eique vires tribuentes abrogandi legem: quod communissimè sentiunt Doctores congesti à Suarez *cit. lib.* 7. *cap.* 18. *num.* 14.

VI. Si itaque incidat quæstio, an Constitutio Synodalis desierit obligare, eò quòd aut tolerante Episcopo nunquam fuerit ab aliqua communitate recepta, aut, postquam fuerat moribus comprobata, contrariâ consuetudine sit deleta, res erit

decidenda, juxta indicatas doctrinas, quas prolixiùs enormant Juris Canonici Interpretes *ad tit. de consuetud.*

VII. Hactenùs de cessatione legis in communi. Verùm, manente legis obligatione quoad totam communitatem, potest quis à legis vinculo subduci per dispensationem à superiore impetratam: quam quidem dispensationem, si sermo sit de lege, seu Constitutione Synodali, obtineri posse ab Episcopo, qui legem tulit, ejusque in Episcopali Cathedra successore, nemo ambigit; omnis enim res, per quascumque causas nascitur, per easdem dissolvitur, juxta *Cap.* 1. *de regul. jur.* quod ad rem perpendunt Navarrus *in Summ. cap.* 25. *num.* 74. Azorius *Instit. part.* 1. *lib.* 5. *cap.* 15. *quæst.* 3. Suarez *lib.* 6. *de legib. cap.* 15. *num.* 8. Barbosa *de offic. et potest. Episc. allegat.* 34. *num.* 2. *et* 3. Neque ad aliquem eximendum à Synodalis Statuti observatione tenetur Episcopus exquirere consensum, aut consilium Capituli, quamquam de ejusmodi consilio illud ediderit: jura enim potestatem dispensandi uni committunt Episcopo, nullâ factâ Capituli mentione, *Cap. At si Clerici*, §. *De adulteriis*, *de judiciis*, *Cap. Cùm ex eo*, *de elect. in* 6. quod aliis allegatis, ponderat Suarez *cit. loc. num.* 10. et prosequitur Romaguerra *ad Constit. Synod. Gerunden. lib.* 1. *tit.* 1. *cap.* 1. *num.* 32. Ut tamen licitè dispensationem elargiatur, justa requiritur causa: siquidem recta ratio suadet, neminem esse à communi lege, absque legitima causa, eximendum, præsertim si dispensatio uni concessa, aliis causam præbeat obloquendi de superiore, quasi sit acceptor personarum: Navarrus *cit. cap.* 25. *num.* 5. Azorius *cit. cap.* 15. *quæst.* 3. *in fin.* Suarez *eod. lib.* 6. *cap.* 18. *num.* 4. *et seq.* Barbosa *cit. loc. num.* 5. Dispensationem verò super propria Constitutione, etiam sine justa causa datam, validam propugnant Doctores, quos adducit, et sequi-

tur Suarez *eod. lib. cap.* 19. *num.* 6. *et seq.* qui tamen oppositum tenent, quando inferior aut ex privilegio, aut epikeja relaxat legem à superiore latam, putà, cùm Episcopus aliquem eximit à lege summi Pontificis : hanc enim dispensationem, nullâ urgente justâ causâ ab inferiore concessam, non solùm illicitam, sed invalidam, omnes Doctores pronunciant; quia non censetur Superior potestatem dispensandi super sua lege impertiri, nisi ex causa rationabili; ac proinde, qui, hâc non existente, dispensationem elargitur, suæ potestatis limites prætergreditur: Abbas *in cit. cap. At si Clerici*, *num.* 10. *de judic.* Barbosa *cit. allegat.* 34. *num.* 1. *in fin.* Reiffenstuel *ad tit. de Constitut.* §. 18. *num.* 178. aliique communiter.

VIII. Non eo tamen jure, quo suæ Diœcesanæ, relaxare potest Episcopus Constitutionem Synodi Provincialis. Hæc quippe condita est à cœtu Episcoporum tamquam constituentium unum mysticum corpus altioris jurisdictionis, quàm in singulis reperiatur Episcopis; ac propterea censetur lex lata à superiore, cui inferior, jure ordinario, nequit derogare: Suarez *lib.* 6. *de legib. cap.* 15. *num.* 4. Et, quoniam etiam Archiepiscopus, quamvis Concilio Provinciali præsideat, attamen est illo inferior; à Metropolitano enim ad Concilium Provinciale, tamquam ad Superiorem, appellari posse, ait Glossa ultima *in Cap. penult. de appellat. in* 6. hinc rectè infert idem Suarez *ibidem num.* 5. neque Archiepiscopum potestatem habere relaxandi, seu aliquem per dispensationem solvendi à vinculo Constitutionis editæ à Concilio Provinciali. Quocirca rectè ait Cardinalis Cozza *de jejun. part.* 3. *art.* 9. *dub.* 1. *num.* 5. neque Episcopo, neque Archiepiscopo jus esse abrogandi obligationem jejunii in Provinciali Synodo indicti.

IX. Unam hìc difficultatem movent Bottus *de Sy-*

nodo part. 2. *art.* 4. *num.* 12. et Barbosa *cit. alleg.* 34. *num.* 7. num scilicet integrum sit Episcopo aut prorsùs delere Constitutiones Synodales à se factas, aut aliquem ex justa causa ab illis eximere, quando eædem auctoritate summi Pontificis sunt confirmatæ. Verùm, cùm ex dictis liqueat, Constitutiones Synodi Diœcesanæ non solere à summo Pontifice confirmari, si quæstio circa eas dumtaxat versaretur, inutilis foret, et supervacanea: at, siquidem etiam de Constitutionibus Synodi Provincialis, quas nonnunquam Pontificiâ auctoritate roborari diximus, dubitari potest, an Apostolicâ confirmatione munitæ, nihilo tamen minus abrogari queant in alia Provinciali Synodo; idcirco operæ pretium est aliquid de hac controversia delibare. Non una est hac in re Auctorum sententia. Baldus *in leg. Omnium*, *Cod. de testam.* universim docet, statutum inferioris, à Superiore confirmatum, non posse deinceps, sine Superioris consensu, ab inferiore revocari. Oppositum sentit Bartolus *in ead. leg. Omnium*, ubi expressè tradit, confirmationem Superioris nullum præbere obstaculum inferiori, quominus legem à se rogatam, pro suo libito, revocare queat. Uterque tamen meliùs alibi suam aperit mentem: Baldus enim *in leg. Ex placito*, *num.* 12. *et seq. Cod. de rer. permut.* et Bartol. *in leg. Omnes populi*, *ff. de just. et jur.* duplicem distinguunt legis confirmationem: unam vocant *essentialem*; alteram *accidentalem*: essentialem dicunt, quæ est necessaria, ut inferioris statutum vires habeat obligandi; quod contingeret, si inferior, nisi fulciretur auctoritate Superioris, potestatem non haberet suos subditos novi statuti nexu obstringendi: confirmationem accidentalem appellant, quando inferior habet potestatem ferendi veram legem, quæ talis sit, viresque habeat obligandi, sed solùm ad majorem ejusdem legis auctoritatem, et robur, confirmationem petit à Superiore.

Hâc porro distinctione præmissâ, ambo docent, statutum primi generis, à superiore confirmatum, non esse ab inferiore revocabile : quoniam reputatur lex Superioris, lata ad petitionem inferioris : statutum verò secundi generis, siquidem etiam post Superioris confirmationem adhuc censetur lex inferioris, qui illius condendæ auctoritatem habebat, ajunt, posse ab inferiore revocari; quod probant *ex cit. leg. Omnium. Cod. de testam.* in qua decernitur, testamentum, licèt confirmatum ab Imperatore, posse nihilominùs à conditore revocari.

X. Aliam distinctionem adhibet Panormitanus *in Cap. Cùm accessissent, de Constit. num.* 2. *et in Cap. Dilecto, num.* 10. *de præbend.* Aut, ait, statutum respicit dumtaxat favorem, et commodum statuentium; et tunc confirmatio, obtenta à Superiore, statuentes non impedit, ne illud delere valeant : etenim Innocentius III. *in dicto Cap. Cùm accessissent, de Constit.* rescribit, potuisse Canonicos Tullenses rescindere statutum, quod ipsimet condiderant, abolendi nimirùm in sua Ecclesia officium Primiceriatûs, quamquam idem statutum fuisset ab Apostolica Sede confirmatum : aut statutum pertinet ad publicum bonum; et tunc, inquit Panormitanus, sine consensu summi Pontificis, à quo fuerit confirmatum, non potest à statuentibus rescindi, aut relaxari; quoniam jam effectum est jus Superioris, cui nemo privatus potest derogare, *leg. Jus publicum ff. de pactis, Cap. Si diligenti, de foro comp.*

XI. Verùm, ut alias prætermittamus Doctorum opiniones, quas recenset Suarez *lib.* 6. *de legib. cap.* 26. ceteris præferenda videtur sententia Fagnani *in Cap. Si quis, à num.* 11. *usque ad* 24. *de confirmatione utili, vel inutili*, ubi distinguendum docet inter confirmationem, quam vocant *in forma communi*, et confirmationem *in forma specifica.* In for-

ma specifica fieri dicitur, cui præmittitur causæ cognitio, et singula statuta diligenter expenduntur, ac deinde, nullâ adjectâ conditione, auctoritate Apostolicâ cum clausula *motu proprio*, *atque ex certa scientia*, confirmantur. In forma communi confirmari dicuntur statuta, quæ non singulatim examinantur, neque approbantur à Pontifice *motu proprio*, *et ex certa scientia*, atque Apostolicæ auctoritatis robur illis non adjicitur absolutè, sed solùm conditionatè, videlicet, *si justè*, *canonicè*, *aut providè facta sint : et dummodo sacris canonibus*, *Tridentini Concilii Decretis*, *et Constitutionibus Apostolicis non adversentur* : quam postremam conditionem omnibus statutorum confirmationibus *in forma communi* hodie exprimi, atque apponi solere, idem Fagnanus *num.* 18. testatur. Jam verò, pergit Fagnanus, statuto confirmato *in forma specifica*, cùm naturam induerit legis Pontificiæ, nulli inferiorum fas est derogare : statutum verò confirmatum *in forma communi*, integrum est statuentibus delere, atque ab illius obligatione aliquem ex justa causa subtrahere : etenim talis confirmatio nihil novi juris, aut efficacitatis illis tribuit, quâ antea carerent. De prædicta duplici confirmationis specie, atque utriusque effectibus fusè agunt Suarez *lib.* 8. *de legibus cap.* 18. *per tot.* Garcias *de Beneficiis part.* 3. *cap.* 2. *num.* 231. *et seq.* Barbosa *ad Cap.* 1. *et Cap.* 4. *de confirmat. utili*, *vel inutili*, Pirhing *eod. tit. num.* 3. *et seq.* atque *ibidem* Engel *num.* 5. Reiffenstuel *num.* 4.

XII. Dicendum nunc restat, an Synodalium Constitutionum vires infringantur, seu retardentur, ob interpositam ab illis appellationem ad Superiorem. Sed nullo negotio hæc difficultas eluitur : nam, cùm ejusmodi Constitutiones, non unam, aut alteram personam, sed universam respiciant diœcesim, apud omnes in comperto est, interpositam ab illis

appellationem non esse admittendam in suspensivo : quod latè demonstrant Cappon. *discept.* 167. *num.*4. *et seq. tom.* 3. de Aste *in Methodo sac. Visit. part.*5. §.2. *num.* 24. Coccin. *decis.* 1486. *num.* 1.*et* 2. *et decis.* 1522. *num.*1. *et* 2. Romaguerra *ad Constit.Synod.Gerunden. lib.*1. *tit.*1. *cap.*1. *num.*46.Accedit, Synodales Constitutiones ad unum plerumque collineare scopum, correctionis nimirùm, et reformationis morum; in qua materia sacri canones non admittunt appellationem, nisi in devolutivo, per textus *in cap. Irrefragabili*, *de offic. Ordin.* et *cap. Ad nostram*, *de appellat.* innovatos à Tridentino *in cap.* 1. *sess.* 22. et *cap.* 10. *sess.* 24. *de reform.* quas quidem saluberrimas sanctiones nos ad unguem servari jussimus in nostra Constitutione 48. §. 21. *nostri Bullar. tom.* 1.*pag.* 137. Et, quamquam Doctores hanc assertionem ita limitent, ut appellationi, etiam in suspensivo, locum esse affirment, cùm Episcopus, servato ordine judiciario, in aliquem animadvertit, atque in ejusdem correctione nimiùm excedit, à justitiæ et æquitatis semita deflectens, juxta latè deducta per Fagnanum *in cit. cap. Irrefragabili*, *num.* 6. *et seq. de offic. Ordin. et in cap. Ad nostram*, *de appellat. per tot.* hæc tamen limitatio non afficit Synodales Constitutiones : hæ quippe non se habent per modum peculiaris sententiæ, contra aliquem latæ, cui sit præmittendus ordo judiciarius; sed sunt leges universim editæ ad Cleri, populique mores corrigendos, et reformandos, quas appellationem in suspensivo prorsùs excludere, scitè considerat Pignatellus *consult.* 72. *tom.* 1.

XIII. Quamquam porrò à Synodalibus Statutis, de jure, admitti possit appellatio in devolutivo, hæc tamen ipsa à prudenti Superiore non est statim, atque ad cujuslibet querelam admittenda; ne Episcopi deterreantur à suis cogendis Synodis, timore litium, quas postea subire cogantur ob malè feria-

torum hominum adversùs Synodales Constitutiones querimonias, et frivolas appellationes. Quare ad hæc præcavenda incommoda, cùm appellatio interponitur ad Sacram Congregationem Concilii, satiùs erit, ut ejusdem Secretarius appellantes compellat ad designandas singulas Constitutiones, contra quas reclamant, eosque simul adigat ad momenta rationum exponenda, propter quas eas irrationabiles nimiùm graves, et onerosas, aliove vitio contendunt infectas : hæc verò omnia idem Secretarius significabit Sacræ Congregationi, quæ, in hunc modum ritè instructa, providè decernet, an appellatio sit admittenda, an potiùs rejicienda veluti inanis, et calumniosa. Hæc methodus à nobis, cùm prædicto Secretarii munere fungeremur, adhibita fuit in gravi controversia excitata adversùs Synodum Fulginatensem, habitam anno 1722. ab Episcopo Baptistellio : eoque pacto ex innumeris causæ articulis, ab appellantibus propositis, paucos selegimus, qui videri poterant aliquâ discussione digni, eosque dumtaxat Sacræ Congregationis judicio subjecimus, in quibus tamen iidem appellantes succubuerunt, causamque in omnibus obtinuit Episcopus ; quod videre est in eadem Synodo typis impressa *pag.*285.

XIV. His autem opportunum erit adjicere, cavendum esse Episcopo, ne sub censurarum pœna injungat Clericis, ut Synodalium Constitutionum codicem sibi emant. Etenim, præter ea, quæ circa moderatum usum censurarum *in hujus Operis lib.* 10. *cap.* 2. prænotavimus, ejusmodi edictum, utpote ingerens aliquam suspicionem turpis quæstûs, fuit expressè improbatum à Sacra Congregatione Concilii in causa *Larinen. Decretorum Synodalium*, die 30. Augusti 1732. de qua *tom.* 5. *Thesaur. Resolut. pag.* 387. *et seq.* Ne autem editæ Constitutiones ullo unquam tempore in oblivionem veniant, consultiùs erit vestigia sectari sæpiùs à nobis laudati Antonii

Mariæ Gratiani, Episcopi Amerini, qui suis Clericis præcepit, ut Synodalia Statuta crebrò pervolverent, memoriæ mandarent, sibique diœcesim subinde visitanti, exactam de illis rationem redderent: *Nam, quemadmodum* (inquit in sæpè citata sua Synodo *cap.* 1066.) *magnopere illi collaudabuntur, quos studiosè in eorum lectione versatos intelligemus; ita, quorum notabilis negligentia, tarditasque visa fuerit, pro eorum merito, acriter à nobis corripientur, atque objurgabuntur.*

CAPUT SEXTUM.

De visitatione sacrorum Liminum, et relatione statûs Ecclesiæ, quæ à quolibet Episcopo, et Prælato inferiore, territorium separatum habente, Apostolicæ Sedi facienda est.

Visitatio sacrorum Liminum, quam singuli Episcopi et Prælati, territorium separatum habentes, statis temporibus explere debent, et relatio statûs propriæ cujusque Ecclesiæ, quam eâ occasione exhibere jubentur, res sunt à materia Synodi haud quidem alienæ, quin imò cum ea valdè connexæ; tum quia, dum Ecclesiarum status exponitur Apostolicæ Sedi, solet hæc Episcopos, et Prælatos, qui fortè Synodum, cùm possent, non habuerunt, ad illius celebrationem excitare, tum quia Episcopi, et Prælati, qui Synodum celebrarunt, id ipsum exponere non omittunt in relatione statûs Ecclesiæ; in qua etiam sæpè se referre solent ad Constitutiones in Synodo editas circa varia rerum capita, quæ ejusdem relationis objectum constituunt. Quare opportunum visum est præsenti Tractatui finem imponere agendo de visitatione sacrorum Liminum, ac de relatione statûs Ecclesiæ, quæ ab unoquoque Præsule Apostolicæ Sedi, ùt innuimus, facienda

est : cùm maximè Fagnanus *in Cap. Ego N. num.* 22. *de jurejurando*, asserere non dubitaverit, ipsam sacrorum Liminum visitationem Episcopalibus Synodis quâdam ratione æquiparari : *Colligi potest, hanc visitationem Liminum nunc aliqua ex parte assimilari Synodis Episcopalibus.*

II. Celebris est Sixti V. Pontificis Maximi Constitutio, quæ incipit *Romanus Pontifex*, quæque inter illius Constitutiones in Bullario Romano impressa legitur *tom.* 4. *part.* 4. *nov. edit. num.* 24. quâ scilicet omnibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, et Episcopis, etiamsi S.R.E. Cardinales fuerint, præcipit, ut, antequam Consecrationis munus suscipiant, aut Pallium assequantur, vel, si de una ad aliam Ecclesiam transferantur, antequam hujus regimini, et administrationi se immisceant, si quidem in Romana Curia præsentes sint, in manibus S. R. E. Diaconi Cardinalis in ordine prioris, extra Curiam verò in manibus Antistitis ad hoc à Sede Apostolica delegati, singuli ex præscripta formula jurent, se statis temporibus, in ipsa Constitutione expressis, Limina Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli personaliter visitaturos; sin autem legitimo impedimento detineantur, id ipsum impleturos per aliquem de sui Capituli gremio, seu aliâ Ecclesiastica dignitate, vel Beneficio præditum, cui quidem, donec hujusce rei gratiâ abfuerit, permittit Pontifex, ut Canonicatûs, atque Præbendæ, seu Beneficii fructus et distributiones lucretur, perinde ac si Divinis Officiis et Choro interesset; ùt aliàs à nobis expositum fuit *in nostra Institut.* 107. § 9. Si verò ex Canonicis, et Dignitatibus non adsit, quem mittant ad Limina, Sacerdotem aliquem diœcesanum, legitimo mandato munitum, ad Urbem dirigere jubentur; eâque occasione Romano Pontifici rationem reddere de Pastoralis officii implemento deque omnibus, quæ ad Ecclesiarum suarum sta-

tum pertinent, ac Cleri, et populi mores, et disciplinam, animarumque ipsis commendatarum salutem concernunt. Ceterùm variam locorum, atque diœcesium ab Urbe distantiam summâ æquitatis ratione perpendens Pontifex, hujusmodi visitationem aliis quidem Episcopis tertio quoque anno, aliis autem quarto, aliis quinto, aliis demùm singulis decenniis obeundam præscripsit. De impedimentis verò, ob quæ unusquisque Episcoporum sacra Limina, non per se ipsum sed per Procuratorem adeunda sibi reputet, an justa sint, et an legitimè probentur, prædicto Cardinali in Diaconorum ordine priori examinandum judicandumque commisit. Sed, cùm idem Sixtus deinde in altera Constitutione super erectione plurium Congregationum S. R. E. Cardinalium edita, inter alia officia, Congregationi Cardinalium Sacri Concilii Tridentini Interpretum injuncta, hoc etiam demandaverit, ut postulata discuteret, quæ ab Episcopis proponuntur, et in relationibus statûs Ecclesiarum, quas dictæ visitationis occasione exhibent, ut plurimùm inseruntur, iisque opportuna responsa daret; hinc factum est, ut examen illud, quod antea apud Cardinalem primum Diaconum fieri debebat, nunc apud memoratam Congregationem peragatur: uti etiam observavit Fagnanus *in citato Cap. Ego N. num.* 13. *de jurejurando.*

III. Abstinendum hic autem ducimus ab exponendis controversiis olim in prædicta Congregatione agitatis tam super qualitate impedimenti, quo Episcopus à personali sacrorum Liminum visitatione rectè excusetur, quàm super documentorum genere, quæ ad idem impedimentum legitimè probandum afferri debeant, ac demùm super persona Procuratoris ad obeundas Episcopi vices delegandi; de quo disputatum fuit, an liceret Canonicum, aliumve diœcesanum Sacerdotem, non præcisè in eum finem ablegatum, sed jampridem in Urbe commo-

rantem, suasque res ibi agentem, ad visitationem peragendam Procuratorem constituere; et an Sacerdotem Regularem mittere, et deputare liceret. In hoc enim rerum genere jamdudum faciliùs atque remissiùs agi cœpit, et pristinus rigor progressu temporis valdè temperatus est, habitâ ratione graviùm expensarum, quæ ad Romanum iter conficiendum Episcopis subeundæ sunt, graviorumque onerum, quibus Episcopales Mensæ, vel temporum calamitate, vel aliis de causis, subjiciuntur. Unde, si Episcopus, justo quolibet impedimento detentus, à Sacra Congregatione licentiam petat visitandi Limina per Procuratorem, atque etiam in eum finem deputandi Canonicum aliquem, aut Sacerdotem diœcesis suæ jam in Urbe existentem, et privatis suis rebus vacantem, vel etiam ordinarium suum negotiorum gestorem, seu agentem, de rebus Ecclesiæ, et diœcesis probè instructum, dummodo Ecclesiastico charactere sit insignitus; factâ Romano Pontifici per Secretarium ipsius Congregationis instantiæ illius relatione, non ita frequenter rejici solet, ut olim evenisse constat; sed petita licentia et facultas passim benignè conceditur. De Regulari tamen Sacerdote, cùm mentio quidem fiat in citata Sixti V. Constitutione §. 4. sed pro eo tantùm casu, quo Clerus in diœcesi deficiat; adjectâ lege, ut Sacerdos Regularis probus et religiosus sit, Ecclesiæque, ac diœcesis res et negotia optimè calleat; atque hæc etiam enuntientur in formula juramenti, quam recitat Episcopus, dum ad suscipiendum Consecrationis munus accedit, quæque inserta est Pontificali Romano, ubi sic legitur: *Et, Clero deficiente omninò, per aliquem alium Presbyterum Secularem, vel Regularem, spectatæ probitatis, et religionis, de supradictis omnibus plenè instructum*: hinc est, quòd, si Regularis aliquis Sacerdos deputari velit, nonnihil difficultatis offendi solet: cùm priùs pro-

banda sit; deficientia Capituli, et Cleri secularis; eâque non probatâ, nequaquam admittatur Procurator Regularis sive à diœcesi missus, sive jampridem in Urbe degens; nisi fortè agatur de Ecclesiis in remotissimis regionibus constitutis, unde difficillimum est specialem Procuratorem de gremio Capituli, aut Cleri secularis, ad visitanda Apostolorum Limina Romam transmittere.

IV. Nonnullas itaque alterius generis quæstiones in præfata Congregatione Concilii discussas et definitas breviter hoc loco indicabimus. Et primùm, cùm in Sixtina Constitutione inter eos, qui singulis decenniis ad sacrorum Liminum visitationem adiguntur, non alii recenseantur, quàm Episcopi Asiatici, et qui in novis terris Orientalibus, Meridionalibus, Occidentalibus, et Septentrionalibus existunt; Episcopi Hiberniæ olim postularunt, ut, eorum paupertatis ratione habitâ, ipsis concederetur, singulis pariter decenniis semel dumtaxat eamdem visitationem explere: quod iis, ob allegatam paupertatis causam, à Sacra Congregatione, annuente Pontifice, indultum fuit die 10. Maji 1631. ùt adnotatum reperitur *lib.* 14. *Decretor. pag.* 422. quantumvis in ipsa Sixti V. Constitutione de iis nominatim statutum fuisset, ut quarto quoque anno ad id tenerentur. Eadem lex de visitandis quarto quoque anno Apostolorum Liminibus in dicta Constitutione imponitur Episcopis Gallis. Quæsitum itaque fuit, an Episcopus Carpentoractensis singulis quadrienniis, vel potiùs trienniis, ad hujusmodi visitationem teneretur: et quidem perpenso, quòd Comitatus Venusinus, non secus ac Avenionensis, licèt non de Gallia, in Galliæ tamen partibus situs est, ùt dictum fuit *in decis.* 80. *num.* 1. *et seq. post.* Tondut. *de Pensionibus Ecclesiast.* et *in Disquisitionibus legalibus* Pauli de Gandecombe *cap.* 12. *num.* 1. *et pluribus seqq.* dicta Congregatio die 19. Februarii 1718. dum nos

Secretarii illius munere fungeremur, meritò censuit, Episcopum Carpentoractensem singulis tantùm quadrienniis sacra Limina visitare debere: ùt videre est *tom.* 1. *Thesaur. Resolut. Urbin. edit. pag.* 23.

V. De aliis præterea controversiis actum, et pronunciatum fuit, quæ pertinent ad personas prædictæ visitationis, et reddendæ rationis lege obstrictas. Quæsitum nempe aliquando fuit, an id oneris incumberet Episcopis, quibus Coadjutor ab Apostolica Sede datus fuisset. Summus autem Pontifex Clemens VIII. die 25. Februarii 1592. respondit, satis esse, ut vel Episcopus ipse, vel Coadjutor, illius nomine, visitationem expleret, et relationem statûs Ecclesiæ exhiberet: idque relatum fuit in Acta dictæ Congregationis Concilii *lib.* 73. *supplicum libellorum pag.* 29. Accidit aliquando, gravibus id suadentibus causis, ut Regius aliquis Princeps, in legitima ætate nondum constitutus, alicui Ecclesiæ præficiatur, adjuncto eidem certo Administratore ad hoc, ut meliori diœcesis regimini consulatur. Cùm itaque dubitatum olim fuerit, an hujusmodi Administrator Apostolorum Limina visitare, et statum Ecclesiæ sibi quoque ad regendum commissæ, Apostolicæ Sedi repræsentare teneretur; Sacra Congregatio Concilii die 13. Augusti 1622. respondit, Administratorem tam proprio nomine, quàm etiam Principis Episcopi, cujus partes in Ecclesiæ gubernio adimplet, Sixtinæ Constitutionis præceptum servare debere. Complures sunt Episcopi Titulares, de quibus *lib.* 2. *cap.* 7. à nobis est actum, qui scilicet ordinati sunt Episcopi alicujus Ecclesiæ in iis regionibus constitutæ, quæ ab infidelibus occupantur. Andreuccius *in Tractatu de Episcopo Titulari part.* 4. §. 1. *num.* 209. negat, hujusmodi Episcopos Sixtinâ lege teneri utpote qui Ecclesiarum suarum statum planè ignorantes, illius relationem facere nullo modo possunt. Verùm Fagnanus *in cit. cap. Ego N. num.* 82. *et seq.*

de jurejur. rectè animadvertit, quòd, cùm in visitatione sacrorum Liminum, præter venerationem erga sanctorum Apostolorum cineres, debitæ Romano Pontifici submissionis et obedientiæ actus contineatur; cùmque etiam Episcopus Titularis, licèt absens, et impeditus quominus ad suam Ecclesiam accedat, de hujus tamen statu aliqua identidem cognoscere possit, quæ Pontifici referenda sint, et quorum occasione aliquid in ejusdem Ecclesiæ utilitatem proponendum occurrat : hinc affirmandum videtur, Episcopos quoque Titulares ad Sixtinæ Bullæ observantiam teneri : cui sententiæ adhæret etiam Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 42. *num.* 12. *et* 13.

VI. Nemini ignotum est, in S. R. E. Cardinalium Collegio sex esse Episcopos, suburbicarios nuncupatos, Ostiensem videlicet, Portuensem, Sabinensem, Albanensem, Prænestinum, et Tusculanum. Hi non solùm ad residentiam minimè obligantur; verùm, si, præter unius ex Ecclesiis suburbicariis, alterius forsan Episcopalis Ecclesiæ Præsules sint, apud alteram hanc residere tenentur; quod declaratum fuit ab Urbano VIII. per Decretum die 28. Novembris 1633. editum, et impressum post Dissertationes Cardinalis Brancatii, in calce videlicet illius, cui titulus *de Optione sex Episcopatuum*, *pag.* 67. Quæri autem solet, quæ ratio sit cur sex memorati Cardinales Episcopi suburbicarii ad residentiam minimè obligentur. At, omissis sententiis et opinionibus, quæ nihil habent probabilitatis, ea verior censenda est, quæ à prædicto quoque Cardinali Brancatio *in cit. Dissertatione*, et ab aliis communiter approbatur, hanc illis à residendi lege exemptionem concessam esse, partim ob assiduam assistentiam, quam Romano Pontifici præstant, partim ob modicam earum diœcesium distantiam ab Urbe Roma, in qua ipsi residentes facilè possunt earum-

dem regimini invigilare, atque omnia adimplere, quæ in residentiæ, si non materialis, at saltem formalis obligatione continentur. Ab hac enim nullo pacto exempti censeri debent; cùm etiam ad peragendam suarum diœcesium visitationem, ad formam sacrorum canonum, et Concilii Tridentini, teneri eos definierit Alexander VII. Consistoriali Decreto, quod refert laudatus Cardinalis Brancatius *in cit. Dissert. pag.* 53. subjungens: *Post hæc scripta Sanctissimus Dominus Noster Alexander VII. Spiritu afflatus Divino, in Consistorio V. Idus Octobris, in quo ad optionem admissi fuimus, Decreto sanxit, ut omnes sex Episcopi visitare teneantur proprias suas diœceses, ad præscriptum sacrorum canonum, et Concilii Tridentini.*

VII. Quòd si adversùs hæc objiciatur, quòd Cardinalibus ad alicujus Ecclesiæ suburbicariæ optionem admissis, alterius etiam Ecclesiæ, si quam fortè priùs obtinebant, retentio conceditur; et, cùm apud hanc, ùt suprà diximus, residere debeant, nequaquam ipsis facilè erit suburbicariæ diœcesis regimini debitam curam impendere: hoc primùm respondebimus, Urbanum VIII. in præallegato Decreto Cardinales illos magnopere commendasse, qui, cùm Episcopali cuipiam Ecclesiæ præessent, vel à suburbicarii Episcopatûs optione abstinuerant, vel ad hunc per optionem ascendentes, priore Ecclesiâ se abdicaverant. Addemus deinde, ulteriùs etiam progressum fuisse Clementem XII. in sua Constitutione, quæ incipit *Pastorale officium*, impressa in Bullario Romano postremæ editionis *tom.* 13. *num.* 22. adjicientem §. 7. quòd, cùm Cardinalis alicujus Ecclesiæ Præsul, si ad Episcopatum suburbicarium ascendat, priorem Ecclesiam retinere nequeat sine speciali Romani Pontificis Indulto; in hujus porrò Indulti concessione plura perpendenda sint ab ipso Pontifice, et præsertim an Ecclesia illa posteriori sit

adeo propinqua, ut Pastoralem curam utrique commodè impendere, suumque ministerium rectè implere valeat; innovando etiam §. 9. laudatum Alexandri VII. Decretum de visitatione Ecclesiarum, et diœcesium per Cardinales Episcopos suburbicarios, ad præscriptum sacrorum canonum, et Decretorum Concilii Tridentini, facienda.

VIII. An verò hujusmodi suburbicarii Cardinales Episcopi ad visitationem sacrorum Liminum, et ad relationem statûs propriæ cujusque Ecclesiæ juxta Sixtinam Constitutionem tenerentur, controversia olim fuit: de qua cùm in Congregatione Concilii die 9. Januarii 1616. actum fuerit, Sacra Congregatio ita rescripsit: *Agendum esse cum Sanctissimo Domino Nostro, ne illos obstringat; sed potiùs benignè declaret, non teneri ejusmodi onus subire, cùm sint quotidie in conspectu Sanctitatis suæ.* At summus Pontifex Paulus V. ùt in Actis ejusdem Congregationis adnotatum legitur *lib.* 19. *supplic. libellor. pag.* 887. hujusmodi declarationem edere noluit; *sed dixit, nec velle se illis id oneris imponere, si aliàs non teneantur: verùm expedire, sibique placere, ut et ipsi Constitutionem observent.* Denique Clemens XII. *in sua citata Constitutione* §. 9. jure ac merito declaravit, ipsos verè obligatos esse ad Sixtinæ Constitutionis observantiam: *Necnon relationem statûs earumdem Ecclesiarum, et diœcesium, quibus præsunt, ipsi Pontifici, juxta Constitutionem san. mem. Sixti Papæ V. Prædecessoris quoque nostri, quæ incipit Romanus Pontifex, exhibere.* Quod quidem jure ac merito à Clemente XII. factum fuisse diximus. Cùm enim in Sixtina Constitutione Episcoporum etiam Cardinalium expressa mentio fiat; cùmque iidem Cardinales Episcopi suburbicarii diœceses suas gubernare, et visitare teneantur, nec ab alio Episcopalis officii onere exempti sint, præterquam à residentia materiali, ùt suprà diximus: difficilè sanè

erat intelligere, quâ ratione à Sixtinæ Constitutionis lege immunes censeri possent.

IX. Qui verè sub illius Constitutionis sanctione minimè comprehenduntur, ii sunt Præsules, quos inferiores, et tertiæ speciei Prælatos appellant; qui nempe proprium territorium habent, verè separatum, in quo ipsi soli independenter à quocumque Episcopo, omnimodam spiritualem jurisdictionem in Clerum, et populum exercent: de his enim in præfata Constitutione neque verbum ullum legitur, neque sententia, quæ ad illos directè pertineat. Sed, cùm nobis semper incongruum visum fuerit, hujusmodi Prælatos Apostolicæ Sedi immediatè subjectos, debitum erga ipsam obsequii, et obedientiæ actum, Apostolorum Limina statis temporibus visitando, non exhibere, nec de eorum diœcesis, seu territorii statu tam materiali, quàm formali, relationem facere; postquam ad summum Pontificatum nullis nostris meritis evecti fuimus, non modò prædictam Sixti V. Constitutionem confirmavimus; sed ejus præterea legem atque sanctionem extendimus ad Abbates, aliosque inferiores Prælatos, jurisdictionem quasi Episcopalem, et territorium separatum habentes: quibus, ad normam ejusdem Sixtinæ Constitutionis, certa temporum spatia præfinivimus, quibus singuli vel per se ipsi, vel per certos idoneos Procuratores, sacra Apostolorum Limina visitare, et relationem statûs suarum Ecclesiarum atque districtuum exponere deberent; juramenti quoque formulam præscribendo, quo eorum quilibet, dum ad hujusmodi Prælaturas, et Dignitates promoventur, ad prædicta adimplenda se obstringere debent: ùt videre est in nostra Constitutione, quæ incipit *Quod Sancta*, die 23. Novembris anni 1740. edita, et in Bullario nostro impressa *tom.* I. *num.* 7.

X. Complura rerum capita, circa quæ versari debet relatio statûs Ecclesiæ occasione visitationis

sacrorum Liminum prædictæ Congregationi Concilii exhibenda, indicata sunt à Fagnano *in sæpè cit. Cap. Ego N. de jurejurando*, ubi materialem Ecclesiæ statum à formali aptè distinguendo secrevit. Quæ autem ab eo scripta fuerunt, adoptavit etiam et retulit Van Espen *Juris Eccl. univ. part.* 1. *tit.* 15. *cap.* 2. *num.* 22. Sed, cùm nunquam publicâ auctoritate prodiisset instructio super modo conficiendi relationem tam materialis, quàm formalis statûs Ecclesiarum, atque diœcesium, prout ab Apostolica Sede requiritur; Summus Pontifex Benedictus XIII. in Concilio Romano, à se celebrato, mandavit, hujusmodi instructionem confici à prædicta Congregatione Concilii. Cujus cùm nos Secretarii munus tunc gereremus, simulque in eodem Concilio Romano Doctoris in Decretis officio fungeremur, idcirco ejusdem instructionis conficiendæ cura nobis injuncta fuit. Eam itaque à nobis exaratam, subindeque probatam, et publicâ auctoritate donatam, unusquisque consulere potest, impressam in calce prædicti Concilii Romani, et iterùm in Bullario nostro *tom.* 2. *in Appendice pag.* 1. *et seq.* Eique inhærentes, quicumque relationes hujusmodi facere tenentur, nihil desiderandum relinquent, quod circa materialem, atque formalem Ecclesiarum suarum statum Apostolicæ Sedi sit aperiendum.

XI. Illud præterea animadvertimus, dum sæpè dictæ Congregationi Concilii operam nostram in Secretarii officio impendebamus, ob multiplicem negotiorum, quæ in ea agitantur copiam, plerumque evenire, ut relationibus statûs Ecclesiarum per Episcopos oblatis, sive transmissis, seriùs aliquantò responderetur. Quare, ad supremum Pontificatum evecti, aliam Congregationem in prioris illius subsidium deputavimus, ac veluti ejusdem Congregationis Concilii appendicem constituimus, quæ in hujusmodi relationibus examinandis, reddendisque

opportunis responsis unicè occuparetur. Hanc autem ex competenti numero Præsulum Romanæ Curiæ compositam voluimus, eodem Cardinali in ipsius Præfectum deputato, qui Congregationis Concilii Præfectus est; eodemque Secretario, qui alteri est à Secretis. Itaque nova hæc Congregatio statis diebus coram dicto Cardinali Præfecto cogitur; et, referentibus Præsulibus quidquid in relationibus sibi respectivè distributis continetur, ad propositas quæstiones idonea parantur responsa; quæ deinde ejusdem Cardinalis Præfecti judicio expensa, ac per eum, quatenus opus sit, ad summum Pontificem relata, ab eoque approbata, debitis temporibus expediuntur: utì latiùs statutum legitur in altera Constitutione nostra super novæ hujus Congregationis institutione et officio, prædictâ die 23. Novembris 1740. edita, cujus initium est *Decet Romanum Pontificem, cit. tom.* 1. *Bullarii nostri num.* 8. Et nos quidem Congregationem hanc pluribus vicibus coram nobismetipsis haberi voluimus: responsa quoque perlegimus, quæ ex illius sententia, et consilio, usque in hunc diem ad Episcopales relationes transmissa fuerunt; nulli parcentes labori, aut diligentiæ tum in propositis quæstionibus examinandis atque solvendis, tum in indicandis, ac suggerendis opportunioribus rationibus pro felici regimine earum diœcesium, quarum relationes expendebantur.

XII. In toto autem hujus capitis decursu non alium auctorem citavimus ejus legis, quâ singuli Episcopi Sanctorum Apostolorum Limina certis temporibus visitare, et statum Ecclesiæ suæ Apostolicæ Sedi exponere tenentur, præter unum Pontificem Sixtum V. ex quo non illud à quopiam inferri volumus, Pontificem hunc primum fuisse, qui eam legem et consuetudinem invexerit. Antiquissimum porrò, simulque illustre hujus rei monumentum habemus in Ecclesiastica Historia, Epistolam nimirùm à Patri-

bus Concilii Milevitani ad S. Innocentium I. Pontificem Maximum scriptam, in qua deplorabilem exponentes statum Ecclesiarum Palæstinæ, atque Africæ, quas Pelagiani plurimùm perturbaverant, et Apostolici Pastoris opem implorantes, ita scribunt: *Quia te Dominus, gratiæ suæ præcipuo munere, in Sede Apostolica collocavit, talemque nostris temporibus præstitit, ut nobis potiùs ad culpam negligentiæ valeat, si apud tuam venerationem, quæ pro Ecclesia suggerenda sunt, tacuerimus, quàm ea tu possis, vel fastidiosè, vel negligenter accipere; magnis periculis infirmorum membrorum Christi pastoralem diligentiam, quæsumus, adhibere digneris.* Neque minùs ad id significandum, de quo nunc agimus, perspicua sunt verba, quibus Sanctus Pontifex in sua responsione utitur, nempe: *Diligenter et congruè Apostolico consulitis honori; honori, inquam, illius, quem, præter illa, quæ sunt extrinsecùs, sollicitudo manet omnium Ecclesiarum super anxiis rebus, quæ sit tenenda sententia, antiquam scilicet regulæ formam secuti, quam toto semper ab Orbe mecum nostis esse servatam.* Has duas epistolas videre licet in editione Operum S. Augustini, quæ curantibus Monachis Congregationis Sancti Mauri prodiit Parisiis anno 1679. *tom.* 2. *pag.* 620. *et* 639. Præterea S. Gregorius Magnus Episcopis per Siciliam constitutis indulsisse invenitur, ut, cùm antea tertio quoque anno Romam accedere tenerentur, deinceps nonnisi semel singulis quinquenniis hujusmodi iter suscipere deberent; ut ipse scripsit ad Cyprianum Diaconum, in ea Insula residentem, *epist.* 22. *lib.* 7. *tom.* 2. *Operum col.* 866. *et seq. Novit dilectio tua, hoc olim consuetudinem tenuisse, ut Fratres, et Coëpiscopi nostri Romam semel in triennio de Sicilia convenirent; sed nos eorum labori consulentes constituisse, ut suam huc semel in quinquennio præsentiam exhiberent.* Similis Episcoporum obliga-

tio, diversa tamen pro Ecclesiarum ab Urbe distantia, eruitur etiam ex Concilio Romano, anno 743. habito à S. Zacharia Papa, *can.* 3. *tom.* 3. Collectionis Harduini *col.* 1927. *Ut, juxta Sanctorum Patrum, et canonum statuta, omnes Episcopi, qui hujus Apostolicæ Sedis ordinationi subjacebunt, qui propinqui sunt, annuè Idibus mensis Maji Sanctorum Principum Apostolorum Petri et Pauli Liminibus præsententur, omni occasione sepositâ : qui verò de longinquo, juxta chirographum suum impleant.* Formula juramenti ab Episcopo electo præstandi descripta legitur in Decretalibus Gregorii IX. *in pluries citato cap. Ego N. de jurejurand.* ubi inter cetera hæc habentur : *Apostolorum Limina singulis annis aut per me, aut per certum nuntium, visitabo; nisi eorum* (Romanorum nempe Pontificum) *absolvar licentiâ.* Ejus formulæ auctor existimatur Sanctus Gregorius VII. evidens est enim error Caroli Molinæi, qui eam ipsi Gregorio IX. attribuit; ùt rectè ostendit Gonzalez *in Commentar. ad cit. text.* Inter Innocentii III. rescripta unum adest, quod spectat ad Patriarcham Antiochenum, qui, cùm juxta obligationem suam quarto quoque anno ad visitanda Apostolorum Limina, reddendamque rationem administrationis Ecclesiæ suæ, Romam venire debuisset, neque id, certis impedimentis obstantibus, executus esset, excusationes suas ad Pontificem miserat. Qui sanè eas benignè admisit, sed simul Patriarcham admonuit, ne in posterum officio deesset. Facti series exponitur *in Historia Pontificiæ Jurisdictionis* quam edidit Roussel, *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 11. Sub Alexandro IV. compertum fuit, nonnullos Episcopos, ut ab incommodis se eximerent, Indulta specialia postulando impetrasse, ne statis temporibus tenerentur ad Apostolica Limina se sistere, et relationem statûs suarum Ecclesiarum exhibere. Verùm Pontifex, editâ Constitutione, omnia Indulta hujusmodi eousque

concessa abrogavit; ùt videre est apud Raynaldum *ad annum Christi* 1257. *num.* 50. et sequentia verba in citata Constitutione adjecit : *Non est facile recedendum ab eo, quod à Prædecessoribus nostris super hoc diu excogitatum extitit, et obtentum.* Denique, ut alia antiquitatis monumenta omittamus, in Opere P. Thomæ à Jesu *de omnium gentium salute procuranda lib.* 7. *pag.* 391. inter quæsita et parte Patriarchæ Maronitarum proposita Gregorio XIII. qui Sixtum V. in summo Pontificatu immediatè præcessit, hoc etiam relatum legitur : *Præterea, cùm Pontificale Romanum statuat, jubeatque, singulos Episcopos ultramarinos omni triennio Romam venire de Ecclesiarum ipsorum statu deposituros; num et nostri, ad idem teneantur, necne? Sufficiatque, propter itineris difficultates, Turcarumque pericula, quempiam eorum nomine delegare?* Responsum autem subjicitur, quod sic habet : *Ob magnam locorum intercapedinem denegandum non videtur, quod petunt; ut satis sit unoquoque triennio unum, Episcoporum omnium nomine, Romam destinari.*

XIII. Non itaque Sixtus V. hanc legem primus invexit, quâ Catholici Antistites ad visitanda Limina Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, et ad referendum Apostolicæ Sedi Ecclesiarum suarum statum obligantur; cùm et unum, et alterum hujusce legis caput tot antea seculis viguisse constet; et satis appareat, utrumque consequens esse illius Primatûs, quo Romanus Pontifex in universa Ecclesia potitur. Verumtamen hoc Sixto tribuendum est, quòd visitationum tempora singulis Episcopis congruâ ratione determinaverit; quòdque aliquos specialiter deputaverit, qui postulata in Episcoporum relationibus proposita expenderent, iisque opportunè responderent.

CAPUT SEPTIMUM.

De relatione statûs Ecclesiæ, de qua actum est capite superiori, et de prima ejusdem parte.

Sicuti superiori capite diximus, à summo Pontifice Sixto V. statutum fuit tempus, quo ab Episcopis sacra Limina visitarentur : eisdemque mandatum est, ut relationem statûs suarum Ecclesiarum, à Sacra Concilii Congregatione postea considerandam, examinandamque transmitterent. Quoniam verò nulla fuerat unquam edita Instructio, quâ tamquam regulâ in ea relatione efformanda uterentur Episcopi; hinc de hac re actum fuit in Concilio Romano, quod anno 1725. in Lateranensi Basilica, præsidente fel. mem. Benedicto XIII. habitum est : nobisque, qui tunc in minoribus constituti munere Interpretis sacrorum Canonum in eodem Concilio fungebamur, ea cura commissa, ut Instructionem ipsam efformaremus. Promptè paruimus : et quæ à nobis tunc facta fuit Instructio, ea ipsa est, quæ post Romanum ipsum Concilium typis impressa legitur; sicuti etiam *in Append. ad tom.* 2. *nostri Bullarii num.* 1. Eademque nobis causam dedit, ut in hoc, et sequentibus capitibus quædam animadversione, et scitu digna insereremus : quare iterùm illam ad calcem hujus libri dabimus impressam.

II. In plures paragraphos ea dividitur Instructio : in quorum primo significatur Episcopis, ut in relatione statûs Ecclesiæ, præter accuratam descriptionem confinium Diœcesis, aliarumque multarum rerum, quæ in dicto paragrapho legi possunt, privilegia quoque, atque prærogativas exponant, quibus eorum Ecclesiæ decorantur. Ibi tamen monendos eosdem censuimus, non semper hæc peragenda sibi esse, sed primâ tantùm vice, quâ sacra

Limina visitantes, Apostolicæ Sedi Ecclesiarum suarum statum exponunt : deinde verò necessarium non esse, ut semper hæc eadem repetant; sed satis futurum, si ad ea se referant, quæ in superioribus relationibus significarunt : nisi quid interea in Diœcesi mutatum fuerit, aut novi aliquid contigerit, quod statum Ecclesiæ materialem inverterit, et tanti momenti sit, ut exprimendum meritò videatur.

III. Quod ut exemplis planiùs declaretur, quandoquidem Cardinales, qui Episcopatus obtinent suburbicarios, à sacris Liminibus visitandis exempti non sunt, tenenturque et ipsi relationem statûs suarum Ecclesiarum exhibere; optimum factu erit, si Cardinalis Decanus, cùm primùm de Ostiensis Ecclesiæ statu relationem conficiet, magnum illud commemoret privilegium, quod inter omnes est Ostiensi Episcopo peculiare, consecrandi Romanum Pontificem, nisi fuerit antea Episcopali charactere insignitus. In Vita S. Marci Pontificis, qui anno 336. S. Petri Cathedram implevit, apud vulgatum Anastasium sic legitur : *Hic* (*S. Marcus*) *constituit, ut Episcopus Ostiensis, qui consecrat Episcopum Urbis, Pallio uteretur.* Sed Binius, et Labbeus *in notis*, hanc consuetudinem, ut Romanus Pontifex ab Episcopo Ostiensi consecraretur, S. Marci Pontificatu vetustiorem esse contendunt : *Nam Dionysius Papa à Maximiano Ostiensi Episcopo consecratus fuisse legitur.* Celebris est S Augustini textus *in Breviculo Collationis tertiæ diei cum Donatistis cap.* 16. *num.* 29. *tom.* 9. *col.* 571. *Nec Romanæ Ecclesiæ* (*Episcopum*) *ordinat aliquis Episcopus Metropolitanus, sed de proximo Ostiensis.* Textum hunc S. Augustini non videtur rectè intellexisse, et benè in rem suam adhibuisse Sigonius *de Regno Italiæ ad annum* 682. cùm scripsit, ex summis Pontificibus primum, qui à tribus Episcopis Ostiensi, Portuensi, Veliternensi fuerit consecratus, Leonem II. fuisse.

contra morem superioribus temporibus usitatum, quibus solus Ostiensis hoc munere fungebatur; quod item tradit Ciacconius *in Vita S. Leonis* II. Sed eorum error notatur ab aliis accuratè observantibus, Romani Pontificis Consecrationem semper fieri consuevisse à tribus Episcopis; ac inter eos Ostiensem non modò locum obtinuisse, sed primas semper partes egisse, ita ut reliqui duo Episcopi suburbicarii assistentium personam gesserint. Ad Augustinum quod attinet affirmantem, ùt suprà diximus, summi Pontificis Consecrationem, non ab aliquo Metropolita, sed ab Ostiensi Episcopo peragi solitam; illius verba non ita intelligenda esse dicunt, ut à solo Ostiensi, sine aliis duobus Episcopis, Romanus Pontifex Consecrationis munus acciperet; sed ut, nullo ad id vocato à remotioribus partibus Metropolitano, ejusdem Consecratio à proximo Ostiensi Episcopo peragetur. Videri hac de re possunt Mabillonius *in Comment. prævio ad Ordin. Roman. pag.* 118. *et seq.* Pagius *ad annum Christi* 682. *num.* 6. *et in Vita S. Marci num.* 3. Sassius *in notis ad Sigonium*, Vignolius *in notis ad Vitam S. Leonis* II. *num.* 1. Neque verò contra hæc fel. rec. Clementis Papæ XI. exemplum aliquis afferat, qui, cùm nondum in Episcopali Ordine Constitutus esset, quando summus Pontifex electus est, non ab Ostiensi, sed à Portuensi Episcopo Consecrationem accepit. Hoc enim ideo factum est, quia tunc Ostiensis vacabat Ecclesia: ùt rectè monet Borgia *in Historia Veliternensis Ecclesiæ circa finem.* Quæ omnia singulare Episcopi Ostiensis privilegium demonstrant, quod ab eodem in prima, quam exhibebit, relatione statûs Ecclesiæ, meritò commemorandum censemus.

IV. Salisburgensis etiam Archiepiscopalis Ecclesia privilegio condecoratur singulari, planèque digno, quod in prima relatione statûs Ecclesiæ, ab uno-

quoque Archiepiscopo facienda, memoretur; idque in eo situm est, ut quatuor Cathedralibus per Germaniam Ecclesiis, nimirùm Gurgensi, Chiemensi, Seccoviensi, et Lavantinæ, quotiescumque illas vacare contingerit, Episcopos ipse constituat. Jus istud, quod Archiepiscopus Salisburgensis in prædictarum Ecclesiarum collatione exercet, in medium adduxit Episcopus Guadicensis, cùm in Concilio Tridentino ageretur de illius canonis promulgatione, quo statuitur, eos esse veros Episcopos, quos Romanus Pontifex *in partem sollicitudinis* elegerit; ajebat enim, Archiepiscopum Salisburgensem quatuor hosce Episcopos creare, absque eo quòd Romani Pontificis auctoritas ea in re interveniat, ideoque canonis verba reformanda censebat. Verùm, cùm Cardinalis Simonetta, ad hujusmodi objectum comiter respondisset, id fieri quidem ab Archiepiscopo Salisburgensi, sed ex Sedis Apostolicæ privilegio, valdè reclamatum est à Patribus adversùs orationem Episcopi; nec antè quieverunt, quàm is æquiori sermone, quæ dixerat, explicaverit. Hæc omnia fusè narrant Cardinalis Pallavicinus *in sua Historia Concilii Tridentini lib.* 19. *cap.* 5. *num.* 5. Redingius *in Hist. ejusdem Conc. tom.* 4. *tract.* 10. *sect* 1. §. 1. *pag.* 44. Rigantius *in Commentariis ad Regul.* 1. *Cancell.* §. 7. *n.* 37.

V. Quæ Cardinalis Simonetta tunc affirmavit, solido quidem fundamento innixa dignoscuntur. Etenim, si de Gurgensi Episcopatu agatur, Alexandro II. Pontifici Maximo tribuendum est, quòd Archiepiscopus Salisburgensis hanc supra eum exerceat auctoritatem. Nam summus ille Pontifex Gebeardo Archiepiscopo Salisburgensi facultatem concessit, ut quamdam Diœcesis suæ Parœciam in Cathedralem erigeret, quæ quidem Gurgensis Ecclesia fuit; eidemque Gebeardo, ejusque in Archiepiscopatu successoribus indulsit, ut hujusmodi Ecclesiæ Episcopum elige-

rent, ordinarent, consecrarentque. Bulla Alexandri refertur à Canisio *Lection. antiq. novæ edit. tom.* 3. *part.* 2. *pag.* 436. *et seq.* et à Card. Baronio *in Annal. ad annum* 1070. *num.* 42. Et, quia schismatis tempore, in Gurgensi Episcopo eligendo, consecrandoque, ab Alexandri II. lege discessum fuerat; hinc Alexander III. anno 1179. declaravit, nihil pristini juris ex eo detractum fuisse Archiepiscopo Salisburgensi. Orta deinde est quæstio inter eumdem Archiepiscopum, et Capitulum, quod sibi asserebat jus eligendi Gurgensem Episcopum. Sed delecti Arbitri judicarunt, provisionem Gurgensis Ecclesiæ ad Archiepiscopum pleno jure pertinere; eorumque sententia à Lucio III. confirmata fuit anno 1184. Constitutiones tam Alexandri III. quàm Lucii III. videri possunt apud Hansizium *Germaniæ Sacræ tom.* 2. *pag.* 299. *et seq. et pag.* 303. *et seq.* Cùm verò Ferdinandus I. Imperator novam excitasset controversiam, contendens, nominationem Gurgensis Episcopi sibi deberi; res anno 1568. ita composita est, ut Archiepiscopi privilegium arctioribus limitibus conclusum remanserit : siquidem statutum fuit, ut Archidux Austriæ duos sibi ordine succedentes Episcopos nominet; Salisburgensis verò Archiepiscopus tertium libero jure constituat : sicuti legere est *in Historia Episcopatuum Germaniæ edit. Bruxell. anno* 1722. *tom.* 2. *pag.* 97. et apud citatum Hansizium *Germaniæ Sacræ tom.* 2. *pag.* 8. *et pag.* 603.

VI. Hæc pertinent ad privilegium Archiepiscopi Salisburgensis circa Gurgensem Ecclesiam, quoties vacaverit, conferendam. Ad privilegium nunc progrediendo, quo tribus aliis Ecclesiis, Chiemensi, Seccoviensi, et Lavantinæ, Episcopos similiter constituere dignoscitur; legitur in libro *Taxarum*, Ecclesias illas fundatas, atque dotatas fuisse ab Archiepiscopo Salisburgensi Eberardo à Truchseu; primam videlicet anno 1214. secundam anno 1219. ter-

tiam anno 1221. item primam in Cathedralem erectam fuisse ab Innocentio III. duas reliquas ab Honorio III. eosdemque Pontifices Salisburgensibus Archiepiscopis indulsisse, ut singulis hujusmodi Ecclesiis pro tempore vacantibus Episcopos eligerent, et consecrarent. Indulta hæc commemorantur in Bulla Nicolai V. anno 1447. pro eorumdem confirmatione edita, et in altera sequenti anno emanata, in qua declaratur, ex Germaniæ Concordatis præjudicium nullum iis privilegiis allatum esse. Quod etiam confirmatur duabus Apostolicis Constitutionibus, altera Pauli II. anno 1466. altera verò Clementis VII. anno 1524. editis, quæ referuntur ab Hansizio *cit. tom.* 2. *pag.* 480. *et seq. et pag.* 518. *et pag.* 589. *et seq.*

VII. Quamvis verò in mox dictis Clementis VII. litteris Metropolitica auctoritas enuntietur, (quod ansam alicui præbuit affirmandi, potestatem illam Salisburgensis Archiepiscopi in sæpè dictas Ecclesias esse ex jure Metropolitico, non ex Apostolica auctoritate) tamen animadvertere quisque potest, quòd, cùm Clemens VII. ad privilegia se referat à suis Prædecessoribus concessa, in his autem nulla fiat mentio juris Metropolitici; id satis est, ut, eo excluso, omnia in auctoritatem Apostolicam referantur. Præterquamquod, cùm in jure Metropolitico duplex auctoritas considerari possit, ordinaria scilicet, et delegata, ùt rectè colligitur *ex cap. Irrefragabili*, §. *Ceterùm*, *de officio Ordinarii*; facilè, et pronum est, ita Clementis VII. litteras intelligere, ut, quod in ipsis de Metropolitica auctoritate enuntiatur, non quidem ad ordinariam, sed ad delegatam auctoritatem, atque ita ad Apostolicæ Sedis privilegium referatur: sicuti profundè probat Rigantius *in Comment. ad Regulam primam Cancellariæ* §. 7. *à num* 15. *ad* 53. et præcipuè *num* 41. *et* 42.

VIII. Notum est omnibus, quòd, cùm fel. rec. Clemens Papa XI. multa, atque insignia privilegia

Archiepiscopo Ulyssiponensi concessisset, atque inter alia, ut Patriarchæ titulo, adinstar Patriarchæ Venetiarum, decoraretur, utì legitur in ejusdem Clementis Constitutione, quæ incipit *In supremo Apostolatûs, in ejus Bullario num.* 86. huic postea anno 1720. alteram addidit prærogativam, statuens, ut ad eum peculiari jure pertineret sacro Oleo Lusitanum Regem in brachio inungere, de quo unctionis ritu sermo est *in Cap. unic. de sacra unct.* utì colligitur ex Apostolicis ejusdem Clementis litteris, in forma Brevis dicto anno expeditis, quarum initium est *Sacrosancti Apostolatûs.*

IX. Itaque decet quàm maximè, ut in prima relatione statûs Ecclesiæ Ulyssiponensis, à singulis Patriarchis ad Apostolicam Sedem transmittenda, nequaquam sileantur eximia privilegia eidem Ecclesiæ concessa : inter quæ illud commemoratione dignum omninò est, quo Lusitani Regis inunctio Patriarchis attributa fuit. Cùm in minoribus adhuc essemus, commissa nobis fuit cura examinandi, utrum ejusmodi privilegium Regem ungendi, quod pro Ulyssiponensi Patriarcha postulabatur, deberet illi ab hac Sancta Sede concedi. Dum operi insisteremus, animadversum à nobis fuit, jus ungendorum Lusitanorum Regum ab Eugenio IV. anno 1436. Archiepiscopo Bracharensi fuisse collatum. Hic autem non adeo facilè hujusmodi jure spoliari posse videbatur ; cùm memoriæ proditum sit, Alexandrum III. Pontificem Maximum fortiter restitisse Henrico Anglorum Regi sacram Filii sui unctionem ab Archiepiscopo Eboracensi fieri cupienti ; propterea quòd privilegium ungendi Regis jampridem Cantuariensi Archiepiscopo tributum fuerat : et Clementem V. eadem de causa revocasse privilegia, quæ circa Regis unctionem pluribus Angliæ Episcopis concessa fuerant, quòd scilicet hujusmodi jus, et privilegium à multo jam tempore Cantuariensis Archiepi-

scopus obtinuerat : quæ omnia videre licet in Annalibus Ecclesiasticis apud Cardinalem Baronium *ad annum* 1170. et apud Raynaldum *ad annum* 1308. *num.* 18. *circa finem.*

X. Illud etiam nobis in ejus quæstionis examine occurrit, Alexandrum IV. summum Pontificem, cùm Episcopis Pragensi, atque Olomucensi commisisset, ut unctionem Regis Bohemiæ, quam Archiepiscopus Moguntinus eo tempore electus, sed nondum confirmatus, administrare nequibat, ipsi peragerent, adeo cautè in hac re se gessisse, ne Moguntino, cujus id muneris erat, aliquod præjudicium afferret, ut emolumenta omnia, quæ is, occasione unctionis à se explendæ, consecuturus fuisset, eidem post confirmationem servata esse voluerit; ideoque prædictis Episcopis mandaverit, ut eadem illi fideliter traderent : sicuti legere est in dicti Alexandri Papæ Epistola apud Raynaldum *ad annum Christi* 1260. *num.* 18.

XI. At nihilominùs, habitâ ratione illustrium meritorum, quibus Lusitaniæ Rex Apostolicæ Sedi favorem sibi conciliaverat; dum nuper, instante Pontifice, Venetorum Rempublicam acerrimo bello cum Turcis contendentem, validis ministratis auxiliis, opportunè juverat; eximia quoque honorum decora perpendentes, quæ, eodem Rege supplicante, Archiepiscopo Ulyssiponensi ad Patriarchæ dignitatem evecto collata fuerant; regiamque liberalitatem erga ipsam Patriarchalem Ecclesiam largiter effusam; ingentem denique sollicitudinem, quâ idem Rex efflagitabat, ut ungendorum in posterum Regum munus Patriarchæ Ulyssiponensi concederetur : facilè in eam sententiam descendimus, quam etiam scriptis promere non dubitavimus, ut, non obstante privilegio ab Eugenio IV. Episcopis Bracharensibus concesso, Lusitani Regis ungendi jus Patriarchæ conferri posset : cùm maximè videatur

uodammodo convenire, ut ritus hujusmodi ab eo piscopo peragatur, qui Regi magis acceptus sit: quem-dmodum ad rem nostram appositè perpendit Ro-ericus à Cunha Archiepiscopus Bracharensis *in Tractatu de Primatu Bracharensis Ecclesiæ cap.* 36. *num.* 4. ubi argumentum confutans Garciæ de Loaïsa, ui primatum Archiepiscopi Toletani in universa lispania ex eo potissimùm colligebat, quòd ejus sset Regem inungere; postquam plura in contra-iam partem exempla attulit, ita concludit: *Igitur, on ad Primates, vel Prœsules tantùm Toletanos oc spectat officium; sed ad illos, quos elegerit un-endus Rex.* Nec dubitarunt Romani Pontifices hujus-nodi gratias Catholicis Regibus impertiri; sicuti rectè bservatum fuit à Josepho Catalano *ad Pontif. Ro-nan. tom.* 1. *tit.* 20. (quod Opus multos post annos ditum est, quàm nostrum illud votum scriptis vul-atum fuerat) ubi §. 1. *sub. num.* 12. hæc habet: *Constat illud quoque ex variis Maximorum Pontifi-um litteris, ipsos non semel ad Regum preces Epi-scopos designasse, à quibus illi, eorumque Succes-sores in posterum consecrarentur.* Demùm in nostra nos sententia maximè confirmavit exemplum Clemen-tis Papæ VI. qui etiamsi non ignoraret, quid ab Ale-xandro IV. actum fuisset pro Regis Bohemiæ ungendi jure, ùt suprà narravimus, Moguntino Archiepiscopo conservando; nihilominùs, postquam Pragensis Ec-clesia in Archiepiscopatum erecta fuit, Joanne Bo-hemiæ Rege petente, hoc idem jus à Moguntino ad Pragensem Archiepiscopum transtulit: utì videre est apud Raynaldum *ad annum Christi* 1344. *num.* 65. Nostris hisce animadversionibus aliam majoris ponderis addidit Pontifex ipse Clemens XI. eamque in suis Apostolicis litteris expressam voluit: privi-legium scilicet Eugenii IV. à Bracharensi Archiepi-scopo nunquam fuisse executioni mandatum, cùm is reverà nunquam Lusitanorum Regem unxisse le-

gatur. Quibus omnibus rationibus simul junctis, Indultum, quod petebatur, pro Patriarcha Ulyssiponensi, ejusque Successoribus, expeditum fuit.

XII. Tria hæc exempla adducta à nobis sunt, ut optimum factu ostenderemus, si Episcopus sacra primò Limina visitaturus, in exponendo Ecclesiæ suæ statu, illius prærogativas, et privilegia recenseat. Primum à remotioribus temporibus petitum est; secundum à mediis; tertium ex proximis. Alia in eam rem adjungere superfluum esset. Sed, quoniam præterea in prima relationis parte dicendum est de iis, quæ pertinent ad erectionem Episcopatûs, ad Ecclesiæ Cathedralis situm, et ad confinia Diœcesis, nonnulla referemus recentiora exempla, ex quibus aliquid luminis desumere poterunt Episcopi, ut primæ relationis parti ex debito satisfaciant.

XIII. Celebris fuit, non in Germania modò, sed in universo etiam Orbe Catholico Abbatia Fuldensis. Quibus, et quàm insignibus ornata fuerit prærogativis, quibus tum Apostolicis, tum Cæsareis privilegiis decorata, legi potest *in Historia Fuldensi* à Brouwero edita anno 1612. et *in alia Historia* pariter *Fuldensi* à Joanne Friderico Schannat typis impressa anno 1729. Hanc celebrem Abbatiam nos ipsi in Episcopatum ereximus; ita tamen, ut et privilegia omnia, quibus antea fruebatur, integra manerent, et ipsius Regularis status nequaquam in ea immutaretur; cùm scilicet novus Episcopus in ea constitutus, non solùm Fuldensis Episcopus, sed etiam Fuldensis Abbas nuncupari debeat; quique in Abbatem posthac electus erit; idem intelligendus sit ad Episcopatum electus: Monachus verò Decanus, tresque Capitulares Monachi, quorum antea erat Abbatem eligere, iidem, vacante Abbatiali dignitate, electionem peragere debeant; hoc uno interjecto discrimine, quòd qui priùs eligebatur, nonnisi Ab-

bas Fuldensis erat, in posterum verò electus, et Abbas, et Episcopus Fuldensis electus esse censebitur: quemadmodum in nostra Constitutione super hoc edita fusiùs præscribitur.

XIV. Hujusmodi Fuldensis Episcopatûs fundatio digna planè est, quæ in primo relationis capite referatur: cùm et peculiaris sit, et memoriam renovet eorum Episcopatuum, qui olim, ante Anglicanum schisma, in majori Britannia erant; ad quos videlicet soli Monachi eligebantur. Abbates enim monasteriorum erant similiter Monachi, eorumque electio à Monachis fiebat: qui autem in Abbatem eligebatur, idem etiam intelligebatur electus Episcopus. Porrò novem erant Cathedrales Ecclesiæ, in quibus hujusmodi disciplina recepta fuerat, et vigebat. Eædem recensentur *tom.* 2. Operis ab Henrico Wharton anno 1691. editi, cui titulus *Anglia Sacra, sive Collectio Historiarum partim antiquitùs, partim recenter scriptarum de Archiepiscopis, et Episcopis Angliæ, à prima Fidei Christianæ susceptione ad annum* 1540. Earum quoque mentio habetur in Apostolicis litteris Urbani Papæ VIII. incipientibus *Plantata in agro Dominico*, datis anno 1633. ibi: *Quoniam verò inter privilegia, gratias, indulta, et facultates, ac prærogativas Ordinis, et Congregationis Nigrorum nuncupatorum Monachorum S. Benedicti, ac illius monasteriorum in Anglia, fuerunt jura Cathedralia novem Ecclesiarum, nimirùm Archiepiscopatus Cantuariensis, Episcopatuum verò Wintoniensis, Dunelmensis, Eliensis, Wigorniensis, Nordoviensis, Roffensis, Barthoniensis, et Conventrensis, quorum Episcopatuum Cathedræ sitæ fuerunt, et collocatæ in monasteriis ejusdem Ordinis, ex conditione, seu consuetudine, ut Capitula dictarum Cathedralium Ecclesiarum, omniaque jura capitularia manerent, et essent in conventibus et Monachis eorumdem monasteriorum, qui Monachi, cum*

Priore suo, erant earumdem Ecclesiarum Canonici primarii, et Capitula Cathedralia constituebant. Episcopi verò quasi Abbates eorumdem conventuum, et Monachorum, tam ad Sedem Abbatialem, quàm etiam Episcopalem eligebantur, etc. Super quo jure prædictis Monachis Ordinis S. Benedicti conservando, et perpetuando, à diversis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris etiam diversæ litteræ emanarunt, repulsis contradictoribus, et prædictis juribus illæsis, et integris reservatis eisdem Monachis, usque ad infelix schisma Henrici VIII. *Angliæ Regis.*

XV. Opportunè hic etiam mentio occurrit celebris monasterii Montis Casini, cujus Abbatialem Ecclesiam Pontifex Joannes XXI. qui ab aliis dicitur XXII. in Cathedralem erexit, voluitque, ut monasterii Abbas esset etiam Episcopus, et Episcopalem jurisdictionem in designatis locis finitimis exerceret; relictoque Monachis eligendi jure, decrevit, ut qui Abbas à Monachis subinde eligeretur, simul etiam Episcopus haberetur electus. Apostolicæ Joannis litteræ referuntur ab Ughellio *Ital. Sacr. tom.* I. *secundæ edit. pag.* 572. et *part.* 2. *Historiæ Abbat. Casin.* P. Abbatis Gattola *seculo* IX. *pag.* 515. *et seq.* In hoc statu ea Ecclesia perseveravit usque ad tempora Urbani V. qui, cùm ingens disciplinæ monasticæ detrimentum ex hac institutione derivatum accepisset, primò quidem Abbatialium, et Episcopalium proventuum administrationem retinuit, eosque in restaurandis monasterii, Ecclesiæque ædificiis impendi jussit; deinde Abbatialem dignitatem ad eum statum revocavit, in quo erat ante Casinensis Episcopatûs erectionem : sicuti videre est in ejus Constitutione apud Ughellium *loc. cit. pag.* 573. et apud P. Abbatem Gattola *pag.* 517.

XVI. Cùm Carissimus in Christo Filius noster Josephus Lusitaniæ, et Algarbiorum Rex Fidelissimus, nobis exposuisset, aërem in Insula S. Thomæ in

Africa adeo gravem esse ac perniciosum, ut, qui ex Europa illuc adveherentur, aut vitam celeri morte mutarent, aut graves subirent infirmitates, quod experientiâ compertum erat; seque ideo necessitate compulsum fuisse, ut Gubernatorem, aliosque regios ministros, ac tribunalia transferret ad Castrum S. Antonii nuncupatum, quod situm est in Insula, quæ dicitur *Principis*, intra districtum ejusdem diœcesis Insulæ S. Thomæ: suas nobis preces exhibuit, ut Cathedram etiam Episcopalem ab Insula S. Thomæ ad Insulam Principis, et ad prædictum Castrum Sancti Antonii transferremus, quod quidem Castrum iis omnibus ornamentis, et prærogativis decoratum, quæ Civitatem deceant, Rex ipse jam Civitatis titulo auxerat. Fidem præterea regiam obligavit, se ibi insignem Ecclesiam Cathedralem suis sumptibus ædificaturum, quæ Deo in honorem S. Antonii solemni ritu postea consecraretur. Addidit insuper, se paraturum congruos reditus, seu præbendas, singulis Canonicis assignandas, postquam ad idem Castrum se contulissent, fixamque sedem ibi collocassent; et prospecturum, ne antiqua Cathedralis Ecclesia, Deo in honorem S. Thomæ dicata, omninò deserta, sacrisque destituta ministris relinqueretur. Quibus omnibus maturè perpensis, nos demum precibus regiis annuentes, indulsimus, ut, postquam ea, quæ promissa fuerant, adimpleta fuissent, Cathedra Episcopalis ab Insula S. Thomæ ad dictum Castrum S. Antonii transferretur. Episcopo autem jussimus, ut post transitum ad novam Sedem et ipse, et qui ipsi in ea Cathedra sufficerentur Episcopi, Insularum S. Thomæ, et Principis denominarentur: sicuti legitur in nostris Apostolicis litteris in forma Brevis, datis die 31. Januarii anni 1754. quarum initium est *Super specula*.

XVII. Hanc igitur translationem cùm primùm Epi-

scopus Insularum S. Thomæ, et Principis, sacra Limina visitaturus, Ecclesiarum suarum statum Apostolicæ Sedi exponet, silentio præterire non debebit. Quæstio celebris est, et apud Jurisperitos frequenter agitata, utrum Oppidum, in quo non sedet Episcopus, Civitatis titulo appellari possit. Videri possunt Alciatus *in Cap. Perniciosam, num.* 1. *et seq. de officio Ordinarii*, Joachimus Cluten *in Syllog. rerum quotidianar. thes.* 22. *in notis littera D.* Laurentius Ohm *in tract. canonico politico de jure Episcopali thes.* 13. *in notis littera C.* Besold. *in Dissert. jurid. politic. de Jure universit. cap.* 1. §. 7. Losæus *de Jure universit. part.* 1. *cap.* 2. *num.* 14. Raynald. Cors. *Indagat. Jur. lib.* 3. *cap.* 3. Limnæus *de Jure publico lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 16. Gaspar Klock *de Contribut. cap.* 5. *num.* 2. Rebuff. *in praxi Beneficiaria part.* 1. *tit. de Erectione Ecclesiarum in Cathedrales num.* 5. *et* 6. Et alii quidem, ùt assolet, eam opinionem sequuntur, ut locus, qui caret Episcopo, Civitas dici nequeat : alii contrà, Civitatem sine Episcopo esse posse, propugnant; tum quia Civitates fuerunt antè institutos Episcopos, ùt observat etiam Glossa *in Cap. Si Civitas, de sent. excommun. in* 6. tum quia, si fortè contingat, Episcopum à civibus interfici, eâ quidem pœnâ inter alias, in sacrilegam Civitatem infligitur, ut Sede Episcopali perpetuò careat, non ideo tamen Civitatis titulo et jure spolietur : sicuti colligitur ex textu *in Can. Ita nos*, 25. *quæst.* 2. et observat Decius *in Cap. Episcopalia, num.* 9. *de privilegiis.*

XVIII. Nos quidem semper arbitrati sumus, Civitatis honore potiri posse locum, qui Episcopo careat, dummodo aliunde illustris sit, iisque dotibus, et prærogativis ornatus, quæ Civitati conveniunt, et à supremo Principe, cui talis auctoritas sit, Civitatis jure et appellatione donetur. Ita fel. rec. Prædecessor noster Benedictus Papa XIII. tam-

m Dominus temporalis, et Princeps, Oppidum
cilionis in Civitatem erexit; jussitque, ut in
erum Civitas diceretur, et incolæ civium titulo
orarentur. Non ideo tamen Episcopalem Sedem
ivitate Roncilionis constituit; sed voluit, ut,
madmodum superiori tempore, ita deinceps
copo Sutrino subjecta esset, nec is in ea Sedem
ere teneretur: sicuti videre est in ejus Consti-
one incipien. *In supremo militantis*, quæ est
tom. 12. *novi Bullarii.* Parem nos etiam hono-
contulimus Oppido Pergulæ; ita tamen, ut
Civitas Eugubino Episcopo, ùt antea, subdita
aneat, neque hic ullo pacto ad residendum in
ompelli possit: sicuti videri potest in nostra
titutione, quæ est 61. *tom.* 3. *nostri Bullarii.*
ra verò persuasum semper habuimus, quòd statim
piscopalis Sedes in aliquo Oppido fuerit stabi-
, etiamsi illud antea Civitatis jure non gaude-
eo ipso ad Civitatis gradum assurgat, ipsique
ia civitatis privilegia debeantur: siquidem Ca-
ci Juris regula est, ne in Villis, et Pagis, sed
m in Urbibus Episcopalis dignitas statuatur; utì
etum legitur *in Can. Episcopi, et in Can. Illud*
, *dist.* 80. *et in Cap. Episcopalia, de privilegiis.*
nobrem Romani Pontifices, cùm in aliquo Op-
, cui nec Episcopus antea fuerit, nec titulus
atis, Episcopum primò constituunt, eodem tem-
, quo illud Sede Episcopali exornant, simul
n Civitatis honore illud adaugent; sequenti
rùm formulâ utentes: *Oppidum N. in Civita-*
Ecclesiam verò in Cathedralem pro uno Epi-
o, etc. erigimus, et instituimus: utì Fagnanus
advertit *in Cap. Episcopalia*, *num.* 15. *de pri-*
iis, ubi etiam exemplum memorat Sixti V. qui
tione Oppida Montisalti, S. Severini, et Tolen-
, in Civitates erexit, et Episcopali Sede deco-
. Illud demùm censuimus, si fortè Oppidum,

tibus, statuantur; et nulla necessitas
locus, qui antea Civitatis jure gaudebat
Civitatem erigatur, ut novum Episcopal
norem consequatur. Quo pacto, licèt n
esse possit, qui ingenuus non sit, si
ingenuus, novo nobilitatis honore dor
nequaquam indiget speciali privilegio
tribuantur ingenuitatis jura, quæ jam
ùt optimè ad rem nostram advertunt I
hac materia tractantes.

XIX. Ad diœcesis confinia, quæ, ùt d
prima relatione solent ab Episcopis
factum mox referendum pertinet. Cù
Cardinalis Ximenes de Cisneros magnam i
ditionem in Africam aggressurus esset,
nando Rege convenit, ut, si Orani civit
delium potestate eriperetur, Ecclesiæ T
risdictioni subjiceretur; eaque convent
visa est, et suum facilè obtinuit effec
pertum enim fuit, Orani urbem nunc
Episcopali Cathedrâ ornatam, nulloque p

rursùs Maurorum venit. Cùm verò eam armis iterùm subegisset clar. mem. Philippus V. Hispaniarum Rex Catholicus, eamdem Cardinali de Astorga Archiepiscopo Toletano restitutam voluit, tamquam illius diœcesis membrum, et partem; Cardinalis autem nihil intentatum reliquit, ut Catholicam Religionem ad pristinum splendorem in ea civitate revocaret. Hoc itaque celebre factum, cujus etiam meminit Præsul Ildefonsus Clemens de Arosteguì *in sua Concordia Pastorali part.* 1. *cap.* 5. *num.* 41. in prima Toletani Archiepiscopi relatione jure ac merito erit commemorandum.

CAPUT OCTAVUM.

De relatione statûs Ecclesiæ, et secunda ejusdem parte.

In hac secunda relationis parte plura rerum capita attinguntur. Primum respicit residentiæ præceptum, cui an plenè obtemperaverit, docere debet Episcopus. Secundum pertinet ad Episcopos, nulli Archiepiscopo, sed Sanctæ Sedi immediatè subjectos; qui referre debent, an Archiepiscopum delegerint, cujus Synodo Provinciali unà cum illius Suffraganeis debeant interesse. Tertium denique exponenda docet, si quæ fortè adsint impedimenta, quibus ab implendo munere Episcopali detineantur.

II. Ad primum quod spectat, nos sanè Episcopos, ut residentiæ legem servarent, graviter admonere non prætermisimus in nostris encyclicis Litteris, anno 1740. editis, ac deinde impressis *Bullarii nostri tom.* 1. *num.* 2. Sed fusiùs in nostra Constitutione, cujus initium est *Ad universæ*, anno 1746. emanata, quæ est 18. *tom.* 2. *ejusdem nostri Bullarii*, cùm omnes nostrorum Prædecessorum

Constitutiones ad residentiam spectantes retulerimus, atque confirmaverimus; singulas fermè leges in ipsis præscriptas, et à sacris Pastoribus servandas, exponere, et declarare curavimus: legitimas quoque causas indicavimus, ob quas Episcopis permittitur à propriis Sedibus aliquandiu abesse; simulque cautelas ab iis adhibendas, ne animarum regimen, ipsis absentibus, aliquid detrimenti patiatur. Episcopus igitur in sua relatione redditurus rationem de hoc districto residendi præcepto, si nostram citatam Constitutionem attentè legerit, facilè intelliget, an illi satisfecerit, an ab eo defecerit.

III. *In superiori lib. 7. cap. 1. num. 7.* sex esse asseruimus Episcopatus suburbicarios, Ostiensem, Portuensem, Sabinensem, Albanensem, Prænestinum, et Tusculanum; quos nempe in titulum obtinent sex illi S. R. E. Cardinales, qui in Sacro Collegio Episcoporum ordinem constituunt. Ibi etiam ostendimus, hos Episcopos Cardinales, etiamsi Romæ resideant, ac suam summo Pontifici operam præstent, de non impleta residendi obligatione reprehendi non posse. Quia verò aliquando contingit, ut non solùm uni ex suburbicariis Ecclesiis, sed simul etiam alteri præsint, quæ suburbicaria non est; idcirco de hac consuetudine instituendus nobis est sermo, videndumque, in quarum utra hi Cardinales Episcopi debeant residere, ut suo muneri satisfaciant.

IV. A Tridentino Concilio, præter alia in præcedentibus decretis statuta, *sess. 7. cap. 2. de reform.* interdictum legitur, ne quælibet persona, in quacumque dignitate constituta, duabus Episcopalibus præsit Ecclesiis sive in titulum, sive commendæ jure. Porrò in Cardinalis Brancatii Dissertatione *de Optione sex Episcopatuum pag. 62. et seq.* multa leguntur decreta summorum Pontificum, ante Tri-

dentinum Concilium Cardinalibus permittentium, ut, præter quamcumque aliam Episcopalem Ecclesiam, habere etiam possint alteram ex suburbicariis. Post Tridentinum verò Concilium, Venerabilis Cardinalis Bellarminus anceps fuit, et dubius, utrum liceret Cardinalibus habere eodem tempore duas Ecclesias, quarum una Cardinalitia esset, altera non esset: *Timendum est, ne fortè non sint in conscientia tuti, qui aliquando duas Ecclesias habent, unam Cardinalitiam, alteram non Cardinalitiam.* Clemens verò VIII. Pontifex Maximus excitato dubio ita respondit: *Quoad illam polygamiam, ea interdùm in istis est Episcopatibus Cardinalitiis, circa quos nihil immutandum duximus, cùm à Prædecessoribus nostris, etiam post Concilium Tridentinum, res hæc examinata fuerit, et ita constituta; et turbare ordinem Collegii, et redarguere facta Prædecessorum nostrorum, et tot Cardinalium, non visa fuit nobis res, quæ sine scandalo fieri possit.* Et summus quidem Pontifex Urbanus VIII. in suo Decreto die 28. Novembris 1633. edito, dixit, hanc consuetudinem invaluisse; attamen *à se non laudari, nec improbari: commendari verò Cardinales aliarum Ecclesiarum Episcopos, utpote Cardinalem Borromæum piæ memoriæ, et alios, qui optione hujusmodi abstinuerunt.* Ad hanc rem examinandam Congregatio particularis habita fuit jussu Alexandri VII. die ultimâ Junii anni 1666. in qua, etsi non omnes initio in eadem opinione convenerint, plurium tamen seculorum consuetudine consideratâ, conclusum denique est, nihil esse innovandum; atque decretum fuit, *Ecclesiam Ordinis Cardinalitii habendam in titulum, cùm hic adhæreat essentialiter dignitati Cardinalatûs, alteram verò Ecclesiam in commendam: propterea transituros ad Episcopatum Cardinalitium absolvi potiùs debere à vinculo Ecclesiæ, cui jam præsunt, eamque in ad-*

salubrem modum imposuit per suam
nem, quæ incipit *Pastorale officium*, et
13. *Bullarii novi Romani*: ubi nimirùm
lùm ii Cardinales commendantur, qui
aliquam Episcopalem Ecclesiam obtinent
alterius ex suburbicariis abstinent; se
dicitur, quòd, si quando eveniat, Cardi
jam Ecclesiæ præfectos, ad aliquam ex
riis Ecclesiis per optionem adspirare, R
tificis partes esse debebunt, animum se
tere, et deliberare, *utrùm expediat, ei*
administrationis, seu alio nomine, rete
terius Ecclesiæ, cui antea præerant, a
utrùm ambæ sint invicem adeo propin
storalem curam utrique commodè impen
que ministerium rectè implere valeant.

V. Ex eo autem, quòd Cardinalis
prioris Ecclesiæ vinculo absolvatur, ùt
cùm, debitis concurrentibus circumsta
rius Ecclesiæ suburbicariæ optio ipsi
non defuerunt qui hoc inferre se poss
rint, majori jam libertate gaudere poss

cederet, præter absolutionem à vinculo clesiæ. Sed cùm eidem, sic absoluto, cclesiæ retentio in administrationem unico contextu concedatur; unicuique depre- licet, canonicam hanc esse loquendi for- idcirco adhibitam, ut excludatur duarum m in titulum retentio, non autem ut Car- piscopus ab iis obligationibus eximatur, triusque Ecclesiæ optimo regimini inten- advigilare tenetur. Neque verò gubernium , quam administrationis nomine retinet, pro mittere potest; cùm, juxta vigentem pra- mmi Pontificis assensus ad id antea requi- sit; eoque impetrato, solemnis dimissionis cripto redigendus, et proprio dimittentis chi- pho sit roborandus. Tantum verò abest, ut rosâ lege residendi apud Ecclesiam administra- nis nomine retentam solutus censeri valeat, ut ntrarium omninò disertè statutum fuerit ab Ur- no Papa VIII. in superiùs allegato Decreto, cujus c sunt apertissima verba: *Insuper Sanctitas Sua claravit, dubium hactenus nullo modo fuisse, nec se debere, residentiam Cardinalium Archiepisco- rum, ac Episcoporum, extitisse, et esse apud ias Ecclesias Metropolitanas, seu Cathedrales sibi mmissas, non autem apud sex Ecclesias Cathe- rales titulares eorumdem Cardinalium, in quibus rdinales ordine priores præesse solent, etc. et opterea eos, qui aliis Ecclesiis supradictis præ- nt, et apud eas non residerunt, nec resident, non isse, nec facere illarum fructus suos, etiam sub textu, quod alicui ex dictis sex Ecclesiis præ- eant, et in Urbe commorentur.* Quod quidem cretum nos etiam confirmandum duximus in ante- ta nostra Constitutione 18. §. *Et quoniam, nostri llarii tom.* 2. Itaque extra dubium est, Cardina- Episcopum in exhibenda Apostolicæ Sedi rela-

tione statûs illius Ecclesiæ, quam in administrationem retinuit, dum aliam suburbicariam per optionem adipisceretur, de residentia apud illam servata docere debere; simulque de vigilantia, et cura alterius regimini impensa; si eam nimirùm, cùm potuit, præsens visitavit; si Ordinationes, Confirmationes, aliaque Episcopalia munia aliquando apud ipsam exercuit; si denique illius administrationi, quantumvis absens, opportunè consuluit aut per Episcopum Suffraganeum, utì fieri solet in duabus Ecclesiis, Ostiensi, et Sabinensi, aut per idoneum, expertumque Vicarium. Harum siquidem Ecclesiarum regimini rectè applicari potest præceptum Concilii Lateranensis sub Leo X. habiti, ubi, dum agitur de Episcopatibus, qui tunc temporis à Cardinalibus etsi non residentibus facilè obtinebantur, ita statuitur: *Omni conatu suo provideant inserviri Cathedralibus, dignos et idoneos Vicarios, seu Suffraganeos, prout consuetudo fuerit, cum digna competenti mercede apponentes.* Videndus hac de re Thomassinus *de Beneficiis part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 27. *num.* 6.

VI. Soli non sunt Cardinales qui ex tacita Romanorum Pontificum dispensatione duos retineant Episcopatus, Cardinalitium scilicet in titulum, alterum verò neque Cardinalitium, neque suburbicarium, in administrationem, vel commendam. Etiam in Germania nec defuêre, nec desunt Præsulum aliquorum exempla, quibus indultum est, ut tres simul, et quatuor etiam Episcopatus obtineant. Ita enim expedire censetur Catholicæ Religionis utilitati; cujus valdè interest, in illis regionibus Episcopos esse magnâ auctoritate, et potentiâ præditos, ne eadem Religio ab hæreticis opprimatur. Legi de hac re possunt Cardinalis Pallavicinus *in Historia Concilii Tridentini lib.* 24. *cap.* 12. *num.* 11. alter Pallavicinus *in Defens. Romani Pontificatus tom.* 1. *lib.* 15. *cap.* 17. §. 1. *pag.* 657. Thomassinus *tom.* 2. *de Bene-*

iis *lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 13. Fagnanus *in cap. Du-*
m, *il secondo*, *num.* 29. *de electione.* Alios collegit
gantius *in Regulam primam Cancellariæ* §. 7. *num.*
7. *et seq.* ubi multa refert exempla hujusmodi
tentionum, quas Romani Pontifices Episcopis per
rmaniam, sublimioris præsertim generis, ex præ-
dicata causa concesserunt.

VII. Verùm fel. record. Prædecessor noster Cle-
ens Papa XII. cùm sapienter animadvertisset, ex
quòd uni eidemque personæ tot Episcopales Ec-
esiæ permitterentur, eam ab Ecclesia Catholica
ilitatem, quæ sperabatur, minimè percipi, ex
storalis officii sui munere huic rei remedium ali-
od censuit adhibendum. Itaque, cùm vidisset,
urium Episcopatuum consecutionem ex earum lit-
rarum concessione pendere, quibus *eligibilitas*
dulgetur; cùm scilicet, hujusmodi Indultorum
gore, qui unicum habebat Episcopatum, et ad
um transire non poterat, nisi per ordinariam
stulationis viam, faciliorem exinde semitam sibi
eriret ad aliam Ecclesiam assequendam: duo salu-
rrima Decreta edidit: quorum altero, tamquam
gulâ, uteretur in posterum Congregatio Consisto-
lis, altero autem Brevium Secretaria. Hæc typis
pressa, quantùm scire potuimus, cùm nondùm
erint, optimum esse ducimus hic ea inserere,
perpetua eorum memoria servetur, et ut exe-
tioni opportunè mandentur; cùm ea plurimùm
nferre posse putemus, nisi ad tollendam peni-
s, at saltem ad cohibendam in Germania immo-
ratam in una eademque persona Episcopatuum
uralitatem.

VIII. Primum pro Congregatione Consistoriali sic
bet: *Sanctissimus Dominus noster Clemens Papa*
II. animadvertens, minimè expedire, quòd Epi-
opis in Germania, etiamsi sublimibus familiis orti
ut, tam facilè concedatur dispensatio ad effectum

retinendi simul tres, vel quatuor, ac etiam quinque Cathedrales Ecclesias, quarum Præsules temporali quoque dominatu potiuntur, præsertim cùm experientiâ compertum sit, eas diœceses ab hæreticorum erroribus magis esse immunes, quarum singulæ ab uno gubernantur Episcopo; hinc majorem deinceps circumspectionem in hoc adhiberi mandat, nec solùm attendi exempla, sed peculiares perpendi singulorum casuum circumstantias, habitâ nimirùm ratione temporum, personarum, et Ecclesiarum: ita quidem, ut dispensationum impertiendarum norma sumatur potissimùm à majori Ecclesiarum ipsarum bono, ac utilitate. Quòd si iis, qui alicui jam præsint Ecclesiæ, justis de causis à Sede Apostolica aut jam fuerit concessum, aut deinceps concedi contigerit Indultum eligibilitatis ad aliam, declarat Sanctitas Sua, non per hoc censeri debere concessam dispensationem ad effectum simul retinendi prædictam quoque aliam Ecclesiam, postquam electio peracta fuerit: sed, antequam electio ipsa à Sede Apostolica confirmetur, summâ maturitate esse examinandum, an utilitas, vel necessitas talium Ecclesiarum, et Catholicæ Religionis tuendæ ratio postulet, impertiri hujusmodi dispensationem pro omnium retentione, vel potiùs in ejusdem electionis confirmatione poni oporteat decretum de alia Ecclesia dimittenda.

Declarat itidem Sanctitas Sua, non convenire, ut indiscriminatim, nulloque delectu, et sine causæ cognitione, tribuatur Episcopis facultas retinendi simul plures Dignitates, aut Canonicatus Cathedralium, vel Collegiatarum Ecclesiarum, tam in Germania, quàm in Poloniæ Regno: per hoc quippe Divino cultui non mediocre detrimentum affertur, Ecclesiæ debitis fraudantur obsequiis, et Ecclesiastica stipendia, quæ congruæ plurium Ministrorum Dei sustentationi destinata sunt, in unam collata personam, incitamentum præbent ad luxum. Mandat

taque Sanctitas Sua, cautiùs, quàm hactenùs for-
an factum fuerit, hac etiam in re in posterum agi,
t, exemplis sepositis, spectari in primis id, quod,
uxta locorum, Ecclesiarum, personarumque con-
itiones, ad ampliorem Dei gloriam expedire visum
uerit. Ne autem saluberrimi hujus moniti memoria
bsolescat, vult Sanctissimus Pater, præsens hoc De-
retum asservari apud Acta Sacræ Congregationis
ebus consistorialibus præpositæ, atque illud ab ejus-
em Congregationis Secretario pro tempore, quoties-
umque opportunum fuerit, in memoriam revocari
orum, qui his de rebus consilium Pontifici Maximo
aturi sunt. Hâc die 6. *Jan. an.* 1731.

IX. Altero Decreto, quod pro Brevium Secretaria
onditum est, ita cavetur : *Quamquam invaluerit*
sus dispensandi præsertim cum sublimibus personis,
t plures Episcopatus in Germania simul retinere
ossint ob eam quidem justam, et laudabilem ratio-
em, ut adversùs hæreticorum conatus Catholicam
Religionem opibus, auctoritate, potentiâ sartam te-
tam tueantur; ex inconsulta tamen hujusmodi di-
pensationum frequentia, immoderatoque usu, gra-
vissima in Christianam rempublicam incommoda
manare posse, exploratum satis est: vix enim, ac ne
vix quidem sperari potest, ut qui tribus, vel quatuor,
vel etiam quinque Cathedralibus Ecclesiis, magno
locorum intervallo disjunctis præsit cum summa
etiam in temporalibus potestate, eas omnes solerter,
ac fructuosè, et cum animarum sibi commissarum
salute regere valeat. Quo sanè fit, ut ob Pastorum
absentiam, et curarum, quæ ad temporales ditiones
pertinent, copiam, neglectâ spirituali diœcesium
culturâ, nec Catholicorum mores, qui à veteri in-
tituto deflexerint, corrigi, nec Ecclesiasticæ disci-
plinæ nitor redintegrari, nec dogmata à Fide aliena
extirpari, nec eorum veneno polluti homines ad
Religionis Orthodoxæ veritatem reduci commodè pos-

cedatur Indultum eligibilitatis ad aliam:
jusmodi Indultum justâ pariter causâ con
videatur ei, qui jam duas regat Ecclesi
eidem Indulto inseratur conditio, ut præ
clesiam, ad quam eum eligi contingat,
possit obtinere, quàm unâ, quam maluer
ribus dimissâ. Tres denique obtinenti Ec
dultum eligibilitatis ad aliam nullo modo
Enixè autem rogamus, atque obsecramus
Romanos Pontifices Successores nostros, ut
memores sapientissimi moniti Tridentinor
in cap. 18. *sess.* 25. *de reformat. salubren*
derationis normam in dispensationibus pr
ninò servari curent. Datum in Palatio no
nali hác die 5. *Januarii* 1731.

X. Suprà jam observavimus, Cardin
duos habeat Episcopatus, alterum suburb
titulum, et alterum in administrationem
tuam debere statuere residentiam in eo
solùm administrator; ideoque in relati
Ecclesiæ, ostendere debere, se residendi

quorum unumquodque adnexam habeat in-
ibilem residendi obligationem, in digniori,
ue titularis præsentiâ indigente residere de-
em *oporteat eum in majori Ecclesia deservire :*
unt textûs *in Cap. Extirpandæ, de præbendis :*
xtus eodem modo intelligitur à Doctoribus
à Frasso *de Patronatu regio Indiarum cap.*
m. 11. *et seq.*

Qui dicuntur Capellani majores Regum, variis
insigniti fuerunt, sicuti videri potest in Tra-
Josephi Carafæ *in Capella Regis pag.* 128. Is
oc munere fungitur apud Catholicum Regem,
e etiam ejusdem est magnus Eleëmosynarius,
rchæ Indiarum titulo decoratur. Quamvis verò
diis Occidentalibus maris Oceani, quarum Pa-
cha is appellatur, complures Episcopi sint, et
olica Religio vigeat, et floreat; cùm tamen nulla
em existat Patriarchalis Ecclesia, nec ullum hu-
iodi Ecclesiæ Capitulum, non potest is ad titu-
sui Patriarchatûs Episcopalem Consecrationem
ipere, aut Pallium petere; neque jurisdictionem
voluntariam, sive contentiosam, in Indiarum
Hispaniarum regionibus exercere; nec ad ipsas
dem Indias se conferre, sine expressa licentia
nani Pontificis. Quare illius Patriarchalis dignitas
merum redigitur honoris titulum, ex quo nullum
identiæ onus exsurgit. Ut autem Episcopali cha-
tere non careat, aliqua ipsi Ecclesia, in par-
us Infidelium sita, confertur in titulum, cujus
ione sacræ Consecrationis munus eidem impen-
ur. Quæ omnia colliguntur ex Actis in Consistorio
reto die 20. Januarii anni 1734. cùm piæ memo-
Prædecessor noster Clemens XII. præclarum Sa-
dotem Alvarum de Mendoza, nunc S. R. E. Cardi-
em, Indiarum Patriarcham renunciavit in locum
dinalis Borgiæ Indiarum itidem Patriarchæ, si-
que ipsum Pharsaliensi Ecclesiæ præfecit; eaque

tulo ipsis tributo; sicuti egregriè adv
stianus Lupus *in Comment. ad can.* 6. *Co*
ced. et apertè habemus ex Sozomeno *in*
cles. lib. 6. *cap.* 24. *Adde his Barsen, et*
qui ambo pòst creabantur Episcopi, non
cujus, sed honoris causâ, qui veluti vi
teactæ compensatio illis in propriis mon
ferebatur: et ex Nicephoro Callisto *lib.*
ubi sic egitur: *Extitére propterea Barses,*
qui ambo post longum monastici exercit
Episcopi sunt facti, non in urbe aliqu
noris gratiâ in monasteriis suis Episcop
cuti sunt Consecrationem. Hæc hodie in
disciplina; neque ullus consecratur Epis
ut certæ præficiatur Ecclesiæ, vel ac
ipso regendæ, si pateat ad eam access
tem habitualiter, si ad eam sub Infid
gementem accedere prohibeatur: cujus
sunt Episcopatus, qui *in Partibus* dicunt
cùm Capellani majores, sive magni Ele
Regum, juxta Apostolica privilegia ipsis
Episcopali charactere præditi esse debe
Capellis Regiis peragere valeant functio

esse Episcopalis tituli fundamentum : hinc est, quòd, ut characterem habeat Episcopalem, sepositò Patriarchæ Indiarum titulo, alter ipsi confertur, et veri quidem Episcopatûs titulus, cujus Ecclesia, quamvis Infidelium tyrannide oppressa lugeat, re ipsâ tamen Ecclesia est Episcopalis.

XIII. Sequitur modò aliud caput de Metropolitano ab iis Episcopis eligendo, qui nulli Archiepiscopo subsunt, ut illius, quem elegerint, Provinciali Concilio intersint. Sacrum Tridentinum Concilium *sess.*24. *de reform. cap.* 2. antiquas sanctiones canonicas renovavit, quibus Archiepiscopi jubentur habere singulis tribus annis Provinciale Concilium : et in Regestis Congregationis Concilii *lib.* 29. *Decretor. pag.* 355. *et seq.* reperitur epistola plurimæ eruditionis et doctrinæ referta, à Cardinali Hieronymo Grimaldo Archiepiscopo Aquisextiensi ad summum Pontificem data, et à Pontifice remissa ad eamdem Congregationem, in qua Conciliorum Provincialium necessitas, et auctoritas comprobatur. Patres autem Tridentini Concilii animadvertentes, plures reperiri Episcopos, qui, cùm nulli Archiepiscopo, sed uni Sanctæ Sedi sint immediatè subjecti, nunquam interfuturi essent Provincialibus Conciliis, quibus Archiepiscoporum Suffraganei tantummodo adesse consueverunt, sequens *loc. cit.* condidêre decretum : *Itidem Episcopi, qui nulli Archiepiscopo subjiciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum semel eligant, in cujus Synodo Provinciali cum aliis interesse debeant, et quæ ibi ordinata fuerint, observent, ac observari faciant. In reliquis omnibus eorum exemptio, et privilegia salva atque integra maneant.* Cùmque aliqua sint Ecclesiarum Cathedralium Capitula, quæ Apostolicæ Sedi immediatè subjecta se esse contendunt, quantumvis eorum Episcopi certo Metropolitano subjiciantur; hinc excitata est controversia, utrùm hujusmodi Capitula

Episcopi isto privilegio minimè gaudeant
sint suis Metropolitanis. Modò quæritur,
Episcopus exemptus tenetur semel eliger
litanum, ejusque Conciliis Provincialibus
et decreta in illis condita observare, id
dum sit de istis Capitulis exemptis; vel po
dum sit, ut decreta illius Concilii Provin
interfuerit illorum Episcopus non exempt
vari debeant. Sanctissimus Dominus nos
ex sententia Sacræ Congregationis Conci
ravit, ita debere observari. Ita legitur *lib*
pag. 51. *anno* 1573. Tridentinæ sanctionis
ratio in Concilio Romano, coacto anno 1
que eidem aliqui Episcopi interfuissen
Metropolitani jurisdictione immunes, et S
immediatè subjecti, Archiepiscopum sibi
gerant, ad cujus Synodum Provinciale
rent, jussi sunt, canonicis etiam pœni
electionem hujusmodi statim perficere
absentibus significatum fuit : ac insuper
ris instituta Congregatio, quæ decretum
conditum exequendum curaret.

XIV. Hæc Congregatio habita fuit die
eiusdem anni 1725 editaque ab ipsa sn

d effectum perducenda, concordibus, et unifor-
ibus votis fuit resolutum, ùt sequitur:

Primò, Archiepiscopos, qui non habent Suffra-
aneos, non teneri eligere Metropolitanum ad effectum
onveniendi in ejus Concilio Provinciali.

Secundò, Sex Cardinales Episcopos urbium Romæ
djacentium, non teneri ùt suprà.

Tertiò, Episcopos omnes, qui sunt inter Provinciam
apuanam, et Pisanam, non teneri eligere Metro-
olitanum ad effectum præfatum. Eos nihilominùs,
ui, vel quorum Antecessores jam semel post Tri-
entinum elegerunt Metropolitanum, teneri stare
lectioni; prout etiam Episcopos, qui à Provincia
omana, inter dictas Capuanam, et Pisanam con-
tituta, divulsi fuerunt, et assignati Suffraganei
cclesiarum in Metropolitanas electarum, eidem sub-
sse debere.

Quartò, Episcopos verè immediatè subjectos Apo-
tolicæ Sedi, qui sunt extra præfatam Provinciam
omanam, ubicumque locorum existentes, omninò
neri eligere Metropolitanum, juxta decretum Con-
ilii Tridentini sess. 24. cap. 2. de reformat. quatenùs
osi, vel eorum Antecessores jam non elegerint.

Quintò, Abbates, aliosque Prælatos inferiores nul-
us diœcesis, habentes jurisdictionem quasi Epi-
copalem in Clerum, et populum, cum Territorio
eparato, teneri eligere Metropolitanum, ùt suprà.

Sextò, Episcopos, Abbates, et Prælatos inferio-
es, qui debent ùt suprà eligere Metropolitanum,
si non teneantur eligere viciniorem, debere ta-
en, juxta dictum decretum Concilii Tridentini,
icinum eligere; quod est intelligendum de non ni-
is longè distante, habitâ ratione regionum.

XV. Inter Episcopos, qui, ut Metropolitanum sibi
d prædictum effectum eligerent, à Congregatione
ompulsi sunt, alter Papiensis fuit, Lucensis alter;
cuti legitur in Regestis prædictæ Congregationis

habitæ, ùt dictum est, die 28. Maji 1725. Et hi quidem plura obtendere non omiserunt, ut Metropolitani electionem declinarent: sed eorum contentiones, et studia in irritum cesserunt, rejectis eorum instantiis per eamdem Congregationem habitam die 11. Februarii 1726. Cùm verò fel. record. Benedictus PP. XIII. justis gravibusque de causis Episcopatum Lucensem in Archiepiscopatum erexerit, nullo tamen ipsi adscripto Suffraganeo, ùt patet ex ejus Constitutione incipiente *Inscrutabili*, *in novo Bullario tom.* 12. et cùm nos Papiensi Episcopatui unitum perpetuò voluerimus titulum Archiepiscopi Amasiæ in partibus Infidelium, sicuti videre est in nostra Constitutione, quæ incipit *Ad supremam*, *in nostro Bullario tom.* 1. *num.* 74. hinc uterque Præsul ab eligendi Metropolitani lege immunis evasit, juxta primum superiùs inserti Decreti caput. Ad Episcopos verò quod spectat, qui Capuanam, et Pisanam Provinciam interjacent, multò antè fuerat pronunciatum, non adigi eos Metropolitanum eligere; sicuti videri potest *lib.* 4. *decretorum Congregationis Concilii anni* 1585. *pag.* 53. *Sacra, etc. censuit, decretum cap.* 2. *de reformat. sess.* 24. *non habere locum in Episcopis, qui sunt in Provincia Romana.* De Provincia Romana inter Capuanam, et Pisanam, loquitur Innocentius III. *in Cap. Sua nobis, de officio Vicarii.* Nos de ipsa mentionem fecimus *in superiori lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 3. ubi etiam rationum momenta attulimus, ob quæ hujusmodi Provinciæ Episcopi ab eligendo Metropolitano eximuntur. Itaque alteri huic relationis capiti finem imponentes, censemus, facilè ex dictis quemlibet Episcopum colligere posse, num ad eligendum Metropolitanum obstringatur, et quomodo de injuncti sibi oneris implemento docere debeat.

XVI. Tertium superest caput, in quo disseren-

ım est de impedimentis, quibus Episcopi alı-
ıando ab exercenda propria auctoritate, suoque
unere peragendo detinentur. Ex his nonnulla
ofluunt à potestate laïcali, alia ab Ecclesiasticis
sis, qui exemptionum prætextu ab ordinaria Epi-
opi auctoritate se subtrahere contendunt. Nos,
èt de his omnibus in superioribus libris, et ca-
tibus egerimus, aliqua tamen hìc etiam addituri
ımus: et quoniam de hac re superiùs agentes,
on prætermisimus ea quoque indicare remedia,
uæ ad hujus generis incommoda, et absurda tollenda,
olim à sacris canonibus, et novissimè à Tridentina
ynodo constituta fuerunt; idcirco, ne hìc actum agere
ideamur, sermonem dumtaxat instituemus de gra-
issimo quodam præjudicio adversùs Episcopalem
ıctoritatem intentato, quod nostrâ ætate parùm
bfuit, quin altas radices figeret, nisi Apostolica
edes opportunos illi obices opposuisset. Quam in
em cùm nos in minoribus adhuc constituti nonnihil
onsilii, et operæ contulerimus; muneris nostri
ostmodum esse duximus, in suprema Petri Cathe-
ra nullis licet nostris meritis collocati, quæ tunc
ectè statuta sunt, tueri, et confirmare.

XVII. Quandoquidem Prælatorum inferiorum tres
unt classes et species, ex quibus ultima, majo-
ìsque momenti eorum est, qui, exceptis iis, quæ
rdinis sunt, reliqua omnia peragunt, quæ perti-
ent ad jurisdictionem ordinariam in Clerum, et
opulum unius, vel plurium oppidorum, seu ca-
trorum, quæ quondam in Diœcesi proximi Epi-
copi continebantur, sed ab ipsa exinde avulsa
uerunt, juxta ea, quæ suprà diximus *lib.* 2. *cap.*
1. *num.* 2. *et seq.* invaluerat jam jam in Tribuna-
ibus quædam opinio, posse hanc auctoritatem in-
eriori Prælato competere etiam in vim tituli colo-
ati unà cum præscriptione quadragenaria.

Congregationem, quinque Cardinalibus, t
Præsulibus compositam, in qua hujusm
nis vis ad trutinam revocaretur. Porrò
dinales delecti sunt Franciscus de Judice
nius, Parraccianus, Corradinus, et Scot
Præsules verò Petra, posteà Cardinalis,
Cerrus, Ansideus, qui eâdem Cardinalati
ornatus est, nosque ipsi tunc Sacræ Co
gregationi à Secretis. Nobis autem pecu
oneris impositum fuit, ut materiam scri
deremus, atque discuteremus; quare s
dissertationem typis impressam edidimu
portuno tempore congregatis omnibus
catâ, propositum fuit, rigidoque subject
dubium : *An ad tramites sacrorum can*
crique præsertim Concilii Tridentini, po
Prælatus Territorium separatum, et jur
ordinariam, et quasi Episcopalem in Cle
pulum, cum ipsius Episcopi exclusione
speciali loco acquirere per quadragena
scriptionem unà cum titulo colorato : o
suffragiis ita rescriptum : *Unanimiter res*
non posse : sed pro acquisitione Territori

vit die 14. Januarii ejusdem anni. Decretum insertum est, editumque *in ejus Bullario :* eoque nobis tamquam regula proposito, plures controversiæ, inter Episcopos, et Prælatos inferiores exortæ, à nobis jam in B. Petri Cathedra sedentibus definitæ fuerunt, non sine consilio, et assensu Tribunalium, aut Congregationum particularium ex peritissimis in Canonico Jure viris, coram nobis sententiam dicentibus, compositarum ; sicuti videri potest in nostra Constitutione 33. *in Bullario tom.* 2.

XIX. Et sanè, si villam, castrum, aut oppidum esse ponamus inter confinia diœcesis alicujus Episcopi, nullâ ratione, nulloque juridico fundamento Prælatus inferior asserere sibi valet ordinariam jurisdictionem supra Clerum, populumque ejus oppidi, castri, vel loci, nisi privilegium exhibeat Apostolicum, quo Romanus Pontifex locum ipsum à potestate Episcopi subtrahat, eidemque Episcopo interdicat, ne ordinariam jurisdictionem in illo deinceps exerceat ; in ejus autem locum subroget Prælatum inferiorem, eumque constituat oppidi, sive castri Ordinarium, cum omnimoda in Clerum, et populum jurisdictione : *Sicut unire Episcopatus, atque potestati subjicere alienæ, ad summum Pontificem pertinere dignoscitur :* verba sunt Cœlestini III. *in cap. Sicut unire, de excessib. Prælat.* quibus conformia sunt alia Joannis XXII. *in Extrava. Sedes Apostolica, de concessione præbendæ.* Gravia sunt autem, magnique ponderis verba ab Urbano II. prolata in Claromontano Concilio, habito anno 1095. cùm, restituto Atrebatensi Episcopatu, eoque ab Ecclesia Cameracensi avulso, cui olim unitus fuerat, utì fusè narratur *in Gallia Christiana tom.* 2. *pag.* 213. de Pontificia auctoritate contra Cameracensis Episcopi clamores, et querelas disserere coactus fuit ; quemadmodum videre est apud Stephanum Baluzium *in Addit. ad lib.* 4. *de Concordia* Sacer-

Præposito indultum, in quo ipsi ordin
dictio in personas Ecclesiasticas ejusdem
censi Episcopo avulsa, tribuitur; pro sep
positi Territorio judicium tulit. Postm
fel. record. Prædecessor noster Benedictu
anno 1727. Pisciensem Episcopatum inst
dem oppidi Collegiatam Ecclesiam erigen
dralem. Verùm idem celebris Auctor *in*
ab Ecclesiarum, *num.* 13. *et seq. de officio*
cùm examinanda sibi proposuisset Praten
siti privilegia, atque animadvertisset, e
esse in Pistoriensi Diœcesi, nullumque
Apostolicum privilegium, per quod opp
à potestate Pistoriensis Episcopi avellere
risdictio ordinaria in illius Clerum, et po
posito Pratensi tribueretur, contra ipsu
ciavit: sed, ut controversiæ finis tanden
retur, Innocentius X. Pontifex Maximus
Ecclesiam extulit in Cathedralem, eamqu
nem, quæ *æquè principalis* dicitur, cu
patu Pistoriensi perpetuò conjunxit. Apo
nocentii litteræ de hac erectione, et con
impressæ sunt apud Ughellium *Ital. Sa*

nitur quoddam privilegium monasterio Centulensi in Gallia à summo Pontifice in Caroli Augusti coronatione concessum, quod ab antiquo Codice transcriptum, impressum legitur apud Mabillonium *in Annalibus Benedictinis lib.* 26. *pag.* 324. In eo, instantibus Jesse Ambianensium Episcopo, et Angilberto Abbate, non modò conceditur, ut monasterium in villa Centulæ situm, unà cum omnibus Ecclesiis, Clericis, militibus, colonis, et bonis, ab Abbate ita pacificè possideatur, ut nulla ipsi molestia aut ab aliquo Rege, aut ab aliquo Episcopo inferatur; non solùm monasterium Romanæ Sedi subjicitur, ac, ne desit omninò, qui potestatem Ordinis in eo exerceat, Archiepiscopus Remensis, aut quispiam ex ejus Suffraganeis ad id designatur: (quæ omnia ad meram quamdam passivam exemptionem cum aliquo jurisdictionis activæ jure supra determinatum hominum cœtum reduci facilè possent) sed, cùm præterea Pontifex Ecclesiasticam omnem curam in villa Centulæ Abbati committat, et ab eadem exercenda Ambianensem Episcopum, in cujus diœcesi villa continebatur, excludat: *Ipsius autem totius villæ, quæ Centula nuncupatur, curam Ecclesiasticam retineat, nec in aliquo Episcopus Ambianicæ Sedis de Ecclesiis, aut Clericis ejusdem loci se intromittat, nisi fortè voluntas Abbatis illum rogando invitaverit, ut aliquam Consecrationem, vel Ordinationem, seu prædicationem exerceat..... nihil ampliùs, quàm secundùm suam utilitatem Abbas permiserit, ibidem Episcopus perficiat:* id satiùs esse videtur, ut affirmare liceat, Abbatem ejus monasterii à summo Pontifice constitutum fuisse villæ Centulæ Ordinarium, villamque ab Ambianensi Diœcesi penitùs separatam: in quo tota sita est vis privilegii Apostolici, cujus præsidio inferior Prælatus jurisdictionem quasi Episcopalem, et ordinariam acquirit supra Clerum, et populum loci alicujus,

qui cùm antea ad diœcesim Episcopi tamquam pars pertineret, Prælato inferiori veluti in diœcesim, Romani Pontificis auctoritate, assignatur.

XXI. Nemo est igitur, qui Prælato inferiori suum oppugnet Territorium separatum cum jurisdictione supra Clerum, et populum in ejusdem Territorii districtu degentem, si Apostolico muniatur privilegio, quo id ipsi perspicuè concedatur. Majus difficultatis momentum vertitur circa privilegia præsumpta, hoc est ex immemorabili consuetudine petita. Aliqui enim, quorum agmen ducit Ostiensis *in Cap. Cùm contingat, de foro competenti*, vim hanc immemorabili inesse pernegant. Contra verò alii docent, posse à Prælato inferiori Territorium separatum acquiri, si ab immemorabili tempore in aliquo loco, non unam aliquam, sed omnem omninò jurisdictionalium actuum speciem ita solus exercuerit, ut Episcopus, in cujus diœcesi locus comprehendebatur, toto eo tempore nullam in his partem habuerit, nulloque pacto se se immiscuerit. Ita, post Archidiaconum, docet Joannes Andreas *in Cap. Cùm Episcopus, sub num.* 1. *de officio Ordinarii, in* 6. hisque assentitur Fagnanus *in Cap. Nullus, num.* 22. *de Parochiis.* Porrò hæc opinio in antedicto Decreto anni 1721. ac in successivis nostris Apostolicis Constitutionibus fuit comprobata: inest quippe immemorabili ipsa etiam Apostolica auctoritas, quoniam is, qui ejusdem præsidio fulcitur, potest quodcumque Apostolicum privilegium allegare.

XXII. Quia verò hujusmodi facultas ei minimè competit, cui sola favet quadragenaria, quantumvis juncta cum titulo colorato, nimirùm cum ejusmodi titulo, qui, si accuratè introspiciatur, nullus planè est, atque inefficax; hinc rejecta fuit eorum opinio, qui contendebant, posse à Prælato inferiore Territorium separatum acquiri contra Episcopum in vim præscriptionis quadragenariæ titulo colorato

conjunctæ. Etsi enim aliqui reperiantur canones, qui prædictæ quadragenariæ, titulo colorato roboratæ, efficacem vim tribuant ad passivam exemptionem acquirendam, sicuti videre est *in Cap. Auditis, de præscriptionibus*, et in alio pariter *Auditis, de in integrum restitutione*, et *in Cap. Ex ore, de privilegiis*, qui textus de exemptione passiva intelligi omninò debent; vel etiam ad peculiarem aliquem activæ jurisdictionis actum præscribendum, uti patet *ex Cap. Dilecto filio, de officio Archidiaconi, Cap. Irrefragabili, de officio Jud. ordinar. Cap. Cùm contingat, de foro compet. Cap. Cùm olim, de præscriptionibus, Cap. Accedentibus, de excessibus Prælat.* nullus tamen canon adest in universo Jure Canonico, quo talis ac tanta vis statuatur in præscriptione quadragenaria cum titulo colorato conjuncta, ut propterea Prælatus inferior, excluso Episcopo jure possit sibi Territorium separatum constituere, omnemque invadere activam jurisdictionem.

XXIII. Omnibus autem, quæ huc usque diximus, constitutis, antedictum Decretum anni 1721. ita prosequitur: *An autem, admisso vero Apostolico privilegio, de sui natura apto ad separationem Territorii, et concessionem jurisdictionis ordinariæ quasi Episcopalis in Clerum, et populum, cum exclusione Episcopi, in aliquo determinato loco, sed aliquam rationabilem dubietatem, aut disputationem admittente, subsequens uniformis quadragenaria, aut per aliud legitimum tempus continuata observantia, favens Prælato inferiori in qualibet actuum specie ordinariæ et quasi Episcopalis jurisdictionis, deservire valeat pro dicti Apostolici privilegii interpretatione; prædicti Eminentissimi DD. et RR. PP. dixerunt, id dependere à singulis casuum, et factorum circumstantiis: et sic dandum esset responsum à suis Judicibus super hac re in casibus particularibus.*

XXIV. Rectè perpendenda sunt ea verba: *Ad-*

misso verò Apostolico privilegio de sui natura apto ad separationem Territorii, et concessionem jurisdictionis ordinariæ quasi Episcopalis in Clerum, et populum, cum exclusione Episcopi, in aliquo determinato loco : iis quippe excluditur privilegium Apostolicum, quod passivam solummodò præstet exemptionem; hoc enim satis aptum non est, tantæque virtutis, ut possit Territorium à reliqua diœcesi divellere, et ordinariam quasi Episcopalem jurisdictionem supra Clerum, et populum, Episcopo ademptam, in Prælatum inferiorem transferre. Animadversione etiam digna sunt reliqua Decreti verba: *Subsequens uniformis quadragenaria, aut per aliud legitimum tempus continuata observantia, favens Prælato inferiori in qualibet actuum specie ordinariæ, et quasi Episcopalis jurisdictionis :* quibus verbis indicatur, ad tollendum dubium super privilegio exortum, et ad vindicandam, in vim privilegii, ordinariam Prælati inferioris auctoritatem, haud satis esse exercitium continuatum multorum actuum in unica tantùm jurisdictionis specie; sed necessariam esse ejusmodi observantiam, quæ omne genus actuum jurisdictionalium complectatur. In his enim solummodò circumstantiis haberi potest ratio consuetudinis quadragenariæ, sed loco signi, et effectûs jurisdictionis à summo Pontifice jam antea concessæ, nunquam verò tamquam fundamenti, et causæ ejusdem jurisdictionis : sicuti egregiè advertit Auctor Tractatûs *de libertatibus Eccl. Gallic. lib.* 8. *cap.* 7. *num.* 5. *Non igitur, ad consuetudinem, seu usum attenditur, quasi ad causam jurisdictionis, sed potiùs tamquam ad effectum, et signum illius.*

XXV. Et hæc sunt, quæ hoc loco duximus inserenda, ut Episcopi in suis relationibus impedimenta recensentes, quæ à Prælatis inferioribus pati solent circa liberum suæ Pastoralis jurisdictionis

exercitium, omnia rectè perpendant, et ad hanc normam revocent; nec nisi jure conquerantur, si quas habeant querelas in hoc rerum genere ad Apostolicam Sedem deferendas.

CAPUT NONUM.

De relatione satûs Ecclesiæ, et tertio ejusdem capite.

I. In tertio capite relationis, ab Episcopis in visitatione sacrorum Liminum faciendæ, comprehenduntur Ecclesiarum Capitula, Canonici, Parochi, aliique Ecclesiastici viri, Clerum secularem componentes. De his omnibus in hoc, et sequenti capite nos breviter aliqua delibabimus, non ut materiam universam funditùs exhauriamus, sed ut ea exponamus, quæ sæpè observavimus ab Episcopis in hujusmodi relationibus commemorari.

II. De Capitulorum Canonicalium immunitate ab eorum jurisdictione aliquando conquesti sunt Episcopi. Huic sanè querelæ locus esse in Italia non potest: nullum enim meminimus esse in Italia Capitulum, à quo contra Episcopos excitata fuerit hujusmodi controversia, si duo Capitula excipias, Genuense, et Veronense: quorum primum solemni Sacræ Concilii Congregationis judicio causâ cecidit, cùm nos eidem Congregationi à Secretis essemus, die 4. Julii anni 1722. sicuti videre est in folio à nobis tunc exarato, editoque *tom.* 2. *Thesauri Resolutionum pag.* 193. secundum verò ab Episcopi sui jurisdictione liberum se quidem esse contendit, et Patriarcham Aquilejensem, sive (ùt hodiernus est ordo) Archiepiscopum Utinensem, illius Provinciæ Metropolitam, in suum immediatum Superiorem agnoscere se profitetur; quæ res hodie pendentium consultationum, atque tractatuum objectum est. Quem verò locum in Italia non habet hæc controversia,

illum sanè frequenter ultra montes habet, præcipuè in Hispania, ubi plura Canonicorum Capitula Episcoporum suorum jurisdictioni subesse acerrimè negant. Si eruditis præstanda sit fides, vera, et potissima causa, quâ factum est, ut hoc sibi jus contra Episcopos arrogaverint, seque in eo statu posuerint, ut se, suaque omnia, ac ipsius Cathedrales, pluresque alias per Diœcesim constitutas Ecclesias, Episcopi auctoritate sepositâ, regerent, et administrarent, bellorum tumultibus adscribenda est. Cùm enim occupatis ex maxima parte per Saracenos Hispaniis, earum legitimi Reges plerumque in campo vitam agerent, ut civitates, et regna ab eorum potestate vindicarent, eosque Episcopi ad bella comitari necesse haberent; hinc facilè evenit, ut Canonicorum Capitula, absentibus Episcopis, in antedicto jure se stabilirent. Non ideo tamen negabimus, à Romanis Pontificibus post decimum seculum varia concessa fuisse privilegia, quibus aliquot Ecclesiarum Capitula tam in Hispaniis, quàm in aliis Orbis Catholici partibus ab Episcoporum jurisdictione exempta sunt. Diximus autem, post decimum seculum: quoniam superiori tempore, dum suam Episcopi jurisdictionem exercebant *cum consulto consensuque suæ Ecclesiæ Canonicorum*, quemadmodum loquitur Joannes VIII. in quodam privilegio, Pictaviensi Ecclesiæ concesso, nulla erat occasio Canonicis, propter quam à summo Pontifice ejusmodi privilegia peterent, quibus ab Episcoporum jurisdictione immunes fierent. Vide Thomassinum *de Benefic. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 33. *num.* 10. *et cap.* 41. *num.* 8. In Ecclesiis Bituricensi, Lemovicensi, et Pictaviensi, hæc esse dicitur Capitulorum prærogativa, ut independenter ab Episcoporum auctoritate per suos Decanos jus dicant, ferantque sententias contra Canonicos, Beneficiatos, et Capellanos eorum Ecclesiis inservientes; sicuti videri

potest apud Choppin *de sac. polit. lib.* 4. *cap.* 2. et *in Monasticon. lib.* 1. *cap. final.* et apud Tondut. *Quæst. Beneficial.* 62. *num.* 2. In aliquibus Germaniæ Capitulis tunc solùm Episcopis auctoritas esse dicitur procedendi contra Canonicos, Beneficiatos, aliosque Ecclesiæ Ministros, quando Capitulorum Decani, in jure reddendo negligentes, justitiam petentibus administrare recusent. Vide de hac re Pirhing *in Jus Canonicum lib.* 2. *tit.* 2. *sect.* 3. §. 1. *num.* 74. Wagnereck *ad Cap. Cùm contingat*, 13. *num. unic. de foro competenti.* Et quidem Saravia in suo Tractatu *de Adjunctis quæst.* 1. *num.* 41. asserere non dubitavit, nunquam tantam vim habitura fuisse duo illa Capitula, Bellovacense in Gallia, et Colloniense in Germania, ut se se validè viriliterque opponerent Præsulibus suis, tunc cùm ambo, sicuti legimus in historiis, à Fide Catholica defecerunt, nisi fuissent à jurisdictione suorum Episcoporum immunia.

III. Alexander III. Pontifex Maximus *in Cap. Recepimus, de privilegiis*, sapienter animadvertit, et admonet, ut, quoties aliqui (et sic etiam Capitula, et Canonici) ab Episcoporum subjectione immunes se esse contendunt, inspiciantur privilegia, et eorum tenor diligenter expendatur. Neque enim semper hujusmodi privilegia eam habent vim, de qua sibi quisque blanditur; ut scilicet privilegiatos ab Episcopali jurisdictione omninò subtrahant. Id sanè ex iis privilegiis non sequitur, quibus Ecclesia aliqua, aut Capitulum, sub protectione B. Petri, aut Romanorum Pontificum recipi dicitur : non item ex iis, quibus conceditur, et statuitur, ut nemo excommunicationis sententiam in Canonicos ferre valeat, præter Romanum Pontificem, ejusve Legatum : neque etiam ex iis, quibus alicujus annui tributi, seu censûs præstatio eidem Romano Pontifici, aut Apostolicæ Sedi persolvenda decernitur.

Sed necesse omninò est, ipsam exemptionem apertis verbis disertè concedi, Ecclesiamque illam, seu hominum cœtum, de quo agitur, non *enuntiativè*, aut *relativè*, seu *suppositivè*, ùt scribentes in foro loquuntur, sed *depositivè* ab Ordinarii jurisdictione immunem, uni autem Ecclesiæ Romanæ subjectum, et ad eam nullo medio pertinentem declarari. Quæ omnia satis expressa habentur in sacris canonibus aliàs per nos allegatis in nostra Constitutione, quæ est 40. *tom.* 2. *Bullarii nostri*, sicuti quisque videre poterit, qui eam legerit.

IV. Porrò hujusmodi privilegia, quibus ante Tridentinum Concilium plura Ecclesiarum Capitula ab Episcoporum suorum jurisdictione exempta, et Apostolicæ Sedi immediatè subjecta fuerant, ejusdem Concilii Generalis decreto abrogari, et de medio tolli volebat Cardinalis à Lotharingia; idque in Concilio proponere, et magno zelo, ac fervore Patribus suadere non prætermisit; quemadmodum narrat Cardinalis Pallavicinus *in Historia ejusdem Concilii lib.* 23. *cap.* 3. Et quamvis decretum in illius sententiam minimè perlatum fuerit; attamen Patres juribus Episcoporum tam providè consultum esse voluerunt, eorumque auctoritatem cum Capitulorum, et Canonicorum immunitatibus ita rectè composuerunt, ut quicumque Episcopus Capitulum habet à sua jurisdictione exemptum, dummodo exemptio legitimis privilegiis innitatur, et non interruptâ observantiâ roboretur, non jam ipsam exemptionem incusare, et de ea conqueri debeat, sed potiùs in sua relatione exponere teneatur, an ea diligenter à Capitulo, et Canonicis præstari curaverit, quæ Sacrum Concilium Episcopis omnibus ab hujusmodi exemptis Capitulis, atque Canonicis exigenda mandavit.

V. Duo sunt textus Tridentini Concilii ad materiam hanc pertinentes. Primus habetur *in cap.* 4.

sess. 6. *de reformat.* ubi sic legitur : *Capitula Cathedralium, et aliarum majorum Ecclesiarum, illorumque personæ, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententiis, juramentis, concordiis, quæ tantùm suos obligent auctores, non etiam successores, tueri se possint, quo minùs à suis Episcopis, vel aliis majoribus Prælatis, per se ipsos solos, vel illis, quibus sibi videbitur, adjunctis, juxta canonicas sanctiones, toties, quoties opus fuerit, visitari, corrigi, et emendari, etiam auctoritate Apostolicâ, possint, et valeant.*

VI. De Capitulis exemptis ibi procul dubio Synodus loquitur; quoniam et obtentis exemptionibus derogat, et auctoritatis Apostolicæ mentionem facit, ut eâ Episcopos muniat. Vult autem, Episcopos hæc etiam Capitula, eorumque Canonicos visitare posse, corrigere, et emendare, tam per se ipsos solos, quàm cum adjunctis sibi personis eorumdem arbitrio deligendis. Quo nihil amplius desiderandum videtur, ut jure possimus asserere, in facultatibus Episcopi esse, quâcumque exemptione, quocumque privilegio, et quâlibet etiam immemorabili consuetudine nihil obstante, Capituli, et Canonicorum visitationem peragere, eosque pro meritis corrigere, et punire, absque eo quòd teneatur alios in consilium assumere, multòque minùs aliquem ex Canonicorum, aut Beneficiatorum numero sibi adjungere; cùm in illius voluntatis arbitrio positum sit, alterius auxilio hac in re uti, aut non uti; utendo autem, ex quolibet hominum genere adjunctos sibi deligere : quemadmodum apertè rescripsit Sacra Congregatio Concilii in causa *Zamoren. lib.* 131. *Positionum pag.* 806. *Præsupposito, quòd Capitulum Zamorense est exemptum de Consuetudine immemorabili, quæritur, an possit Episcopus visitare Ecclesiam, illiusque Canonicos, Beneficiatos, et alias Ecclesiæ personas per se ipsum, vel an* debeant

intervenire adjuncti, aut aliæ personæ de Ecclesia, vel extra eam, quia nunc procedit solus Episcopus cum Secretario, et Notario. Congregatio Concilii respondit, posse per se ipsum solum, absque adjunctis. Animadvertenda in hac resolutione sunt ea verba : *per se ipsum :* quæ planè respondent aliis à Tridentino Concilio *in citato cap.* 4. adhibitis : *per se ipsos :* ex quibus evidenter infertur, Episcopum, quoties Capituli exempti visitationem seorsim instituere velit, id quidem posse, sed eam *per se ipsum* explere debere, nec operam hanc alteri committere posse : sicuti egregriè advertit Fagnanus *in Cap. Procurationes, num.* 11. *de censibus :* contrà verò, id licitum esse Episcopo, dum universæ diœcesis, vel partis illius visitationem peragit, juxta decreta *in cap.* 3. *sess.* 24. et sicuti Congregatio Concilii perpendit in causa *Hispalen.* die 12. Martii anni 1593. *lib.* 7. *decretor. pag.* 98. *Sacra, etc. censuit, Ordinarium volentem visitare in vim capitis quarti sess.* 6. *teneri per se ipsum; volentem autem visitare ex cap.* 3. *sess.* 24. *posse per suum Generalem Vicarium, aut visitatorem, si tamen legitimè impeditus fuerit.*

VII. Nonnulli olim arbitrati sunt, Episcopum, hujusmodi exempta Capitula visitaturum, teneri duos ex Canonicis sibi adjunctos adhibere, ex ea potissimùm ratione, quòd et Concilium in suo decreto ad Jus commune se referat iis verbis : *juxta canonicas sanctiones :* et Jus Commune duos, aut tres Cathedralis Canonicos Episcopo visitanti adjungat, uti videre est *in Cap. Ut juxta, de off. Jud. ordin.* quam olim sententiam Rota Romana amplexa fuisse dignoscitur. Verùm, cùm ea Concilii verba : *juxta canonicas sanctiones :* rectè referri possint ad alia, quæ proximè consequuntur : *toties quoties opus fuerit :* nec extra omne dubium positum sit, quòd etiam ex regula Juris communis teneatur Epi-

scopus, exemptum Capitulum visitaturus, duos sibi Canonicos adjungere, ùt videri potest *in Cap. Debent, de offic. Jud. ordin. inter Extravag. commun.* contrà verò certissimum sit, à Tridentino Concilio (quod multò pòst habitum fuit, quàm statutum id extitit in Jure communi) decretum fuisse, immunia Capitula visitari posse per Episcopos sive *solos*, sive *illis, quibus sibi videbitur, adjunctis*, nullus jam relatæ opinioni locus esse potest: ideoque meritò fuit à Sacra Concilii Congregatione rejecta: cujus judicium à summo Pontifice Gregorio XIII. approbatum fuit, et confirmatum, utì disertè testatur Fagnanus *in cit. Cap. Ut juxta, num.* 37. *de offic. Jud. ordin.*

VIII. Alter de hac ipsa re Concilii Tridentini textus continetur *in cap.* 6. *sess.* 25. *de reformat.* ubi, post confirmationem eorum omnium, quæ *in antedicto cap.* 4. *sess.* 6. statuta fuerant, eamdem materiam de Capitulis, et Canonicis ab Episcopali jurisdictione exemptis prosequendo, transitus fit ad alium casum, quo Episcopus *extra visitationem* contra aliquem de Capitulo procedere velit: idque ab Episcopo fieri non posse, statuitur, sine consilio et assensu duorum Capitularium, quos anno quolibet ineunte tenetur Capitulum designare, ut possint Episcopo semper adesse, si is extra actum visitationis in aliquem ex Canonicis procedere velit. Quia verò, cùm Episcopus solus sit, Canonici autem duo, facilè evenire posset, ut hi inter se conspirarent, unitisque sententiis contrariam Episcopi opinionem eluderent; ideo Concilium providè statuit, ut duorum Canonicorum sententiæ simul junctæ unius tantummodo suffragii vim habeant, et ut Episcopi quidem sententia prævaleat, si alter ex Canonicis suum illi judicium adjungat: si autem Canonici ambo in contraria sententia juncti perseverent, nec Episcopus à sua dimoveatur, tunc

intra sex dierum spatium ad tertii electionem procedendum fore decernit, præscriptâ etiam hujusmodi electionis formâ : sicuti fusiùs legitur *in dicto cap.* 6. *sess.* 25. ubi etiam prudenter statuitur, quid faciendum sit, si timeatur, ne certorum criminum reus fugam arripiat; nimirùm, posse tunc Episcopum solum, etiam extra visitationis actum, ad necessariam personæ detentionem procedere, firmâ tamen remanente obligatione adhibendi adjunctos in causæ prosecutione.

IX. Si duo hæc Concilii decreta, quæ sunt nimirùm *in Cap.* 4. *sess.* 6. et *in cap.* 6. *sess.* 25. *de reformat.* aptè inter se comparentur, quod non omnes faciunt; haud difficile erit Tridentinorum Patrum mentem deprehendere : quæ scilicet et liberum esse voluit Episcopis jus visitandi Capitula, etiam exempta, per se ipsos solos, et absque adjunctis; et nihilominùs eisdem exemptis Capitulis præservandum censuit privilegium, ut extra visitationem non possit Episcopus contra Canonicum quemlibet procedere, nisi duobus aliis Canonicis ad id sibi adjunctis, ac de eorum consilio, et assensu, eo modo, quem paulò antè explicavimus. De duorum hujusmodi textuum conciliatione, ac de duorum casuum distinctione, cùm scilicet Episcopus aut procedit *in visitatione*, aut *extra visitationem*, opportunè tractant Barbosa *in notis ad cap.* 6. *sess.* 25. *num.* 3. *de reformat. et de Canonicis cap.* 28. *num.* 2. Tondut. *Quæst. Benefic. tom.* 1. *cap.* 61. *num.* 2. Solorzan. *de jure Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 66. Rota *decis.* 743. *part.* 1. *diversor. et in Giennen. Adjunctorum* 13. *Februarii* 1702. *coram bon. mem. Molines*, (quæ est *decis.* 13. *in Mantissa* ad Cardinalem de Luca *tom.* 1. *lib.* 3.) *et in Taraconen. coram bon. mem. de Ulmo* (quæ est *decis.* 9. post Prosperum *in suo tractatu de Territorio separato*) et præcipuè *num.* 7. *et seq.* ubi Taraconen.

Capitulo contendente, non posse Episcopum contra Canonicos agere extra visitationem, nisi duos sibi adjunctos assumeret, juxta præscriptum cujusdam Constitutionis Benedicti XII. et Concilii Tridentini *in cit. cap.* 6. *sess.* 25. contra ipsum Capitulum judicium fertur; propterea quòd allegata quidem Constitutio ad casum, de quo tunc quærebatur, nequaquam pertinere visa est; Tridentinum verò decretum locum habere non potest, nisi Capitulum aliunde probetur exemptum, quod de Taraconensi Capitulo tunc dici posse, Rota non censuit. Et quidem ipsa etiam Congregatio Concilii Tridentini Interpres in ea semper fuit opinione, non esse locum decreto de adjunctis, quod legitur *in cit. cap.* 6. *sess.* 25. *de reformat.* nisi cùm et agitur de Capitulo ab Episcopi jurisdictione exempto, et Episcopus contra Canonicum procedere intendit *extra visitationem:* sicuti colligitur ex variis ejusdem Congregationis responsionibus ad postulata Episcoporum. *Episcopus Brixien. ad observationem decreti Concilii Tridentini sess.* 25. *cap.* 6. *supplicat declarari, an ea, quæ observanda injunguntur Episcopo extra visitationem procedenti contra Cathedralis, et Collegiatarum Ecclesiarum Capitula, et eorum personas, adeo indistinctè locum habeant, ut etiamsi Capitula hujusmodi exempta non sint, ea nihilominùs Episcopus observare teneatur. Sacra, etc. censuit, dictum cap.* 6. *sess.* 25. *habere tantùm locum in Capitulis exemptis.* Similis planè est alia responsio, quam Faventino dedit Episcopo: *Episcopus Faventinus rogat, an Canonicos, et quoscumque alios suæ Ecclesiæ delinquentes possit sine Capituli, seu cujusvis alterius interventu corrigere, non obstante Concilii Tridentini decreto sess.* 25. *cap.* 6. *quod, ut ipse existimat, de exemptis à jurisdictione Episcopi dumtaxat, et non de aliis, intelligitur. Sacra, etc. censuit, ita esse intelligendum dictum* cap. 6.

sess. 25. Eique concordat alia responsio Episcopo Gadicensi : *Diebus præteritis fuit petita pro parte Episcopi Gadicensis declaratio Sacræ Congregationis, quòd decretum Concilii cap.* 6. *sess.* 25. *dum loquitur de adjunctis, non habeat locum, nisi in Capitulis exemptis, et propterea petebatur declarari, quòd Episcopus Gadicen. non obligetur dicto decreto, nec teneatur assumere adjunctos Capitulares, quia Capitulum non est exemptum, etc. Sacra, etc. censuit, si verum est, Capitulum Gadicense non esse exemptum à jurisdictione Ordinarii, non habere in eo locum decretum illud Concilii sess.* 25. *cap.* 6. Omnes hæ responsiones editæ sunt anno 1573. et leguntur *lib.* 1. *decretor. pag.* 71. *pag.* 152. *à terg. pag.* 156. *à terg. et pag.* 157.

X. Multa alia ad Canonicos pertinentia aliquando ab Episcopis exponuntur in relationibus statûs suarum Ecclesiarum, quas ad Sanctam Sedem de more transmittunt : nunc scilicet, interesse quidem Choro Canonicos, non tamen canere, neque Chori Psalmodiam suis vocibus comitari, sed, indicto sibi silentio, nulloque facto labiorum motu, inferiores ministros è suis scamnis canentes audire, eo sub obtentu, quòd solam in Choro præsentiam sibi impositam esse putent : nunc autem, in quibusdam Ecclesiis Cathedralibus, atque Capitulis, non singulis Horis Canonicis, sed aliquibus tantùm interesse Canonicos : aliquando, eosdem quotidianum Ecclesiæ servitium nequaquam impendere : alios, postquam Ecclesiæ certorum annorum numero deservierint, eidem omninò valedicere : denique in aliis Cathedralibus, et Collegiatis Ecclesiis Canonicum Theologum suo munere non perfungi. Nos de his omnibus hìc aliqua proferemus, eaque remedia breviter indicabimus, quæ solent à Congregatione Concilii in suis responsionibus afferri, et Episcopis adhibenda proponi.

XI. Et, ut ab iis Canonicis sumamus exordium, qui arbitrantur muneri suo se satisfacere, si Choro præsentes intersint, silentium tamen servent, et Officia Divina elatâ voce non canant, dicimus, id tolerari nullo modo debere, aut posse, et Canonicis clarè significandum, ipsos, si ita in Choro se gerant, nequaquam in foro conscientiæ fructus suos facere. Nimis enim aperta est Tridentini Concilii lex *sess.* 24. *cap.* 12. *de reformat.* ubi, de Canonicis loquens, ita decernit: *Omnes verò Divina per se, et non per substitutos, compellantur obire officia, et Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti assistere, et inservire, atque in Choro, ad psallendum instituto, hymnis, et canticis, Dei nomen reverenter, distinctè, devotèque laudare.* Conciliari decreto conformia omninò sunt Sacræ Congregationis judicia, quibus contraria quælibet consuetudo veri abusûs nomine compellatur, et talis esse declaratur. Nec aliter senserunt Provincialia Concilia, quæ aut paulò ante, aut paulò post Tridentinum habita sunt; quorum auctoritates relatæ à nobis sunt *in nostra Instit.* 107. §. 3. *Latinæ editionis*, et à Van Espen *in suo Opusculo de officio Canonicorum part.* 3. *cap.* 2. §. 2. Nostra etiam extant decreta super hac vera, et rigorosa Canonicorum obligatione, auctoritate Apostolicâ edita, tum scilicet in Constitutione, quæ incipit *Cùm semper*, et est 103. §. 14. *in nostro Bullario tom.* 1. tum in alia, cujus initium *Præclara decora*, §. 6. *tom.* 3. *nostri Bullarii in supplemento n.* 4. Auctoritates insignium in Jure Canonico Scriptorum relatæ sunt *in antedicta nostra Instit.* 107. quibus addi etiam potest Clericatus *in suis Erotemat. Ecclesiast. cap.* 18. *quæst.* 16. ubi nonnulla refert decreta sæpè dictæ Congregationis Concilii, ab illius Secretario indicata cuidam Canonico Patavino, qui illum de hac ipsa re, de qua modò agimus,

interrogaverat. Theologorum auctoritates allegat Van Espen *loc. cit.* §. 3. ubi plures ex illis citat, qui etsi habeantur tamquam benignioribus sententiis addicti, nihilominùs docent et probant, teneri Canonicos, præter præsentiam in Choro, in concinendis Divinis laudibus, aliorum cantum suis etiam vocibus comitari: quod nisi faciant, fructus, atque distributiones malè, illicitèque percipere. Pilatus, Auctor recens, in suo Tractatu *de Originibus Juris Pontificii tit.* 12. *de Canonicis pag.* 54. *et* 55. quædam Capitula memorat, in quibus à Canonicis substituuntur aliqui Sacerdotes, qui Horas Divinas pro ipsis absentibus cantent. Sed hoc ad rem nostram non facit. Etenim, ùt Auctor ipse egregiè animadvertit, locum id habet, quando Canonici, justis ex causis impediti, interesse Choro non possunt; et, nisi tunc essent, qui in Horis Canonicis recitandis ipsorum absentium vicariam operam gererent, non dies modò, et integræ hebdomadæ, sed menses etiam elaberentur, quibus ab Officio Divino vacaret Chorus. Quod longè abest à casu nostro, in quo de iis Canonicis agitur, qui Choro præsentes cum sint, à cantandis Divinis laudibus abstinent. De Sacerdotibus autem, qui in recitando Officio Divino Canonicorum sustinent vices, quibus dotibus præditi esse debeant, et in quibus circumstantiis liceat Canonicis vicariâ eorum operâ in Choro uti, satis fusè disserit Van Espen *loc. cit.* §. 5. At idem *in superiori* §. 4. Canonicos graviter admonet, ne privata sua statuta magni faciant, iisque nimis confidenter innitantur, si fortè id in ipsis assertum legatur; Canonicos nimirùm, in Choro præsentes, ad cantandas vocaliter Horas Canonicas non obligari: cùm et sacris canonibus, et Ecclesiæ præscriptis, et ipsi naturali rationi statuta hujusmodi adversentur.

XII. Primum, atque præcipuum Canonicorum om-

nium institutum, sive Metropolitanis, sive Cathedralibus, sive Collegiatis inserviant, hoc est, ut in Choro Divinum Officium integrum recitent. In omnibus etiam hujusmodi Choris Missa Conventualis quotidie cum cantu celebrari debet, atque hæc omnia debitis horis sunt peragenda. Ita per sacros canones statutum legitur, ùt *in Clementina* 1. *de celebrat. Missar.* ubi hæc habentur: *Necnon ut in Cathedralibus, Regularibus, et Collegiatis Ecclesiis horis debitis devotè psallatur: in aliis verò convenienter, et debitè celebretur Divinum diurnum, et nocturnum Officium.* Ita etiam legitur *in Cap. Dolentes, eodem titulo: Districtè præcipientes in virtute obedientiæ, ut Divinum Officium nocturnum pariter, et diurnum, quantum eis dederit Deus, studiosè celebrent pariter, et devotè:* et *in Cap. Presbyter, sub eodem titulo: Septies in die laudem dixi tibi, qui septenarius numerus à nobis impletur, si Matutini, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Vesperæ, et Completorii tempore, nostræ servitutis officia persolvamus.* Et ad Missam Conventualem quod spectat, sic legitur *in Cap. Cum creatura, eodem titulo: Et pro festo, vel feria, secundùm temporum congruentiam, Missarum solemnia et conventualiter celebretis et faciatis conventualiter celebrari.* De Officio parvo Beatæ Mariæ Virginis, de Officio Defunctorum, de Psalmis Gradualibus, de Psalmis Pœnitentialibus, certis quibusdam diebus à Canonicis in Choro recitandis, distinctæ leges habentur in Rubricis; in quibus etiam statuitur, quibus diebus ad quotidianam Missam Conventualem secunda, aut tertia Conventuales pariter Missæ superaddendæ sint. Circa prædictorum Officiorum celebrationem observanda sunt, quæ S. Pius Papa V. præscribit in sua Constitutione 64. in qua declarat, quando eorum recitatio ad præceptum, et obligationem, et quando ad pietatem dumtaxat et devotionem pertineat. De hac materia nos

egimus *in cit. Instit.* 107. §. 1. necnon in *nostro Tractatu de Festis Domini Nostri Jesu Christi*, *et Beatissimæ Virginis Mariæ*, ubi de Officio S. Mariæ in Sabbato dicendum occurrit. Quod spectat ad Missam Conventualem, non solùm celebranda est ex præcepto quotidie, sed etiam pro benefactoribus in genere quotidie applicanda : uti videre est in nostra Constitutione 103. §. 11. *et seq. nostri Bullarii tom.* 1. in qua contraria quælibet consuetudo, etiam immemorabilis, reprobatur; relictâ tamen Congregationi Concilii facultate indulgendi, ut, quibusdam concurrentibus circumstantiis, Missa Conventualis, quæ singulis diebus pro benefactoribus in genere offerenda esset, solis festivis diebus pro iis applicetur. At, si præter primam, etiam secunda, et tertia Conventualis Missa celebretur, satis declaratur, nullum esse generale præceptum, per quod secunda etiam, et tertia pro benefactoribus in genere sint applicandæ : nisi fortasse antiqua invaluerit consuetudo, per quam inducta fuerit hujusmodi obligatio. Eorum tamen pietas commendatur, qui licèt ex nulla antiqua consuetudine ad id teneantur, nihilominùs secundam etiam, et tertiam, præter primam Conventualem Missam, pro benefactoribus in genere applicant.

XIII. In aliquibus Cathedralibus, et Collegiatis Ecclesiis, Canonicales proventus exigui admodùm sunt, distributiones verò tenuissimæ. Factum hinc est, ut Canonici se non teneri aliquando contenderint omnibus Horis Canonicis in Choro interesse; sed satis suo muneri, ac debito fecisse censuerint, si, exempli gratiâ, Missæ, et Vesperis, vel Matutino, et Laudibus, non autem reliquis Officii Divini partibus præsentiam suam, et operam præstitissent: præcipuè cùm non aliter egerint, qui eos in eisdem Canonicatibus præcesserunt. De hac re nonnulli Episcopi in suis relationibus Sacram Congregationem

certiorem fieri voluerunt; et, quid sibi faciendum esset, ab ea petierunt. Cardinalis Cajetanus *in sua Summa verb. Horæ Canonicæ, num.* 14. sententiam suam pro hujusmodi Canonicis tulit: et Cajetanum in eadem opinione secutus est Suarez *de Religione tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 10. *num.* 5. Sed quoniam ex hujus sententiæ praxi hoc facilè absurdum consequi posset, ut non integrum Divinum Officium quotidie in Choro recitaretur; cùm vix sperandum videatur, ut, abeuntibus è Choro aliquibus ex iis, qui ad has, vel illas Horas Canonicas teneri se non putant, alii semper inveniantur, qui ex peculiaris pietatis instinctu, nullo licèt præcepto adstringi se existiment, easdem in Choro recitaturi remaneant: idcirco nunquam hujusmodi Canonicorum intentioni suffragata sunt Apostolicæ Sedis judicia: quin imò eorum Episcoporum zelus maximè commendatus est, qui se Canonicis id contendentibus opposuerunt. Cùm verò de Capitulis magno Canonicorum numero constantibus actum fuit, in quibus vel proventus essent admodum tenues, vel servitium Chori assiduum et quotidianum, ob aëris inclementiam, aut ob Ecclesiæ distantiam à centro urbis, in qua Canonici, et Beneficiati domicilium habent, nimis grave esset, permissum potiùs fuit, ut alternatim Choro frequentarent, eorum scilicet media pars per unam hebdomadam, reliqua verò per alteram; ita tamen, ut tempore Adventûs, et Quadragesimæ, ac in omnibus diebus festis de præcepto, necnon per totam Octavam Solemnitatis Corporis Christi, aliisque diebus, quibus id convenire Episcopi judicio visum fuerit, omnes ad Chorum Officia Divina celebraturi accedant. Nec dissimili ratione provisum indultumque reperitur quoad horam recitandi in Choro Divinum Officium. In aliquibus Metropolitanis, et Cathedralibus ultra montes Matutinum canitur de media nocte; eademque consuetudo in aliquibus etiam

Italiæ Ecclesiis obtinere dignoscitur. Sed, quoniam sub mediæ noctis appellatione ea etiam comprehenditur noctis pars, quæ est auroræ finitima; hinc ejusmodi consuetudo, et disciplina inducta est, ut Matutinum circa auroram paulò ante Solis ortum in Choro recitaretur. De hac re plura nos ipsi scripsimus *in cit. nostra Instit.* 107. §. 4. A Venerabili Cardinale Bellarmino scriptæ fuerunt Constitutiones pro Capitulo et Canonicis Montis Politiani, eædemque etiam summi Pontificis auctoritate approbatæ et confirmatæ fuerunt. In iis autem statutum fuit, ut eâ, quam diximus, horâ Canonici in Chorum convenirent Matutinum decantaturi, exceptis hiemalibus mensibus, quibus indultum est, ut ad horam post ortum Solis Matutini principium in Choro protraheretur. Cùm verò postmodum experiendo compertum fuerit, ob illius climatis rigorem et frigus, eam horam nimis incommodam, et sanitati corporum perniciosam esse, permissum fuit à Sacra Congregatione, ut à mense Novembris ad mensem Aprilis Matutinum recitari posset antecedente vespere. Porrò responsa, quæ à Sacra Congregatione data fuerunt ad ejus generis postulata, de quibus huc usque diximus, relata à nobis sunt in foliis, quæ olim, in minoribus constituti, pro munere Secretarii ejusdem Congregationis exaravimus, et præsertim in eo, quod confectum fuit pro causa *Atrien.* proposita die 5. Decembris, et resoluta die 19. ejusdem, anno 1722. item in alio in causa *Isernien.* proposita, atque decisa die 26. Januarii 1723. et in alio in causa *Anglonen.* proposita, atque decisa die 2. Octobris 1722. Quæ quidem folia, unà cum resolutionibus, typis impressa leguntur *in Thesauro Resolutionum ejusdem Congregationis* diebus, et annis suprà notatis, et omnia extant *tom.* 2. *dicti Thesauri pag.* 247. *et* 252. *pag.* 335. *et pag.* 337. *et pag.* 383.

XIV. Chori exercitium, si continuum fuerit, et

uotidianum, magnum certè incommodum et labo-
em afferre non dubitatur; et ideo rara sunt ea
apitula, quorum Canonici alicujus temporis vaca-
ione non gaudeant, sive quia sic fuerit in eorum
tatutis præscriptum, sive quia ex antiqua consue-
udine hoc fuerit inductum, ut à continuis Chori
aboribus aliquo tempore conquiescant. Nèque justa
piscopis occasio est in eorum relationibus con-
uerendi de suis Canonicis, quòd fruantur his va-
ationibus, dummodo tres menses annis singulis
on excedant; aut dummodo non contendant, eas-
em à spatio duorum mensium, vel alio minori
empore, quod ab eorum constitutionibus, aut ab
ntiqua consuetudine ipsis permittitur, ad tres in-
egros menses extendi. Sacra Tridentina Synodus
ap. 12. *sess.* 24. *de reformat.* ita statuit : *Præterea*
btinentibus in iisdem Cathedralibus, aut Collegia-
s Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Por-
ones, non liceat, vigore cujuslibet statuti, aut
nsuetudinis, ultra tres menses ab iisdem Eccle-
is quolibet anno abesse, salvis nihilominùs earum
ccclesiarum Constitutionibus, quæ longiùs servitii
mpus requirunt. De hoc Conciliari decreto, deque
esolutionibus circa illud à Sacra Congregatione ema-
atis latè actum à nobis est *in citata nostra Instit.*
07. §. 6 ubi etiam animadvertere non omisimus,
rudentes Episcopos hoc sedulò curare debere, ut
Canonici, aliique Chori servitio addicti, vacationi-
bus sibi à statuto, aut à consuetudine permissis
ita utantur, ut congruus semper numerus ex eo-
rum respectivè cœtu remaneat, qui Divinis Officiis
in Choro ritè celebrandis sufficiat.

XV. Porrò, si quotidianum, et non interruptum
Chori servitium, communi hominum judicio, la-
boriosum, et grave censetur, multò sanè graviùs
atque molestiùs progressu temporis visum est, nul-
lum donec vixeris, serviendi finem videre, quan-

tumvis diuturno annorum curriculo cum assiduitatis, et diligentiæ laude inservieris. Equidem nullus est in Jure Canonico textus, quo privilegium exemptionis à Choro concedatur Canonicis, qui multorum annorum spatio operam suam eidem Choro laudabiliter præstiterunt : utì rectè observat Navarrus *in consil.* 12. *lib.* 3. *de Clericis non residentibus.* Cùm tamen animadversum fuerit, in lege Mosaïca Levitam illum, qui à vigesimo quinto ad quinquagesimum ætatis annum in Templo ministerium suum accuratè implevisset, ab omni deinceps opere, et labore liberum et immunem declarari, utì legitur *Numer. cap.* 8. veteranis autem militibus honestam missionem, et à belli laboribus immunitatem, ipsâ Civilium Legum æquitate concessam fuisse, utì colligitur *ex l. A muneribus, ff. de vacat. et excusat. muner. et ex l.* 1. *C. de veteranis lib.* 12. cùmque præterea in Congregatione Concilii, non improbandum, sed tolerandum olim visum fuerit Capituli cujusdam statutum, expressè permittens, ut, si quis Canonicus per annos quadraginta Chorum laudabiliter frequentasset, ab ejus servitio deinceps, sine fructuum et distributionum jactura, abstinere posset; eaque Congregationis sententia et resolutio à fel. record. Gregorio Papa XIII. approbata et confirmata fuerit, sicutì videri potest apud Garciam *de Benefic. part.* 3. *cap.* 2. §. 1. *num.* 344. hinc consuetudo universalis invaluit, ut Canonici, et alii, qui Chori servitio addicti sunt, si per annos quadraginta laudabilem illi operam impenderint, ab eodem in posterum frequentando absolvantur; fructus tamen, atque distributiones eodem, quo antea, modo percipiant. Cùm nobis officium Secretarii prædictæ Congregationis commissum fuit, jam stabilitam invenimus regulam, et consuetudinem hujusmodi exemptionis, quam vocant *jubilationem*, post quadraginta annorum servitium concedendæ, cum

indulto percipiendi fructus, et distributiones. Adhuc tamen multæ supererant solvendæ difficultates: videlicet, utrùm in quadraginta annorum numero ii etiam anni computandi essent, quibus Canonicus abfuit ab Ecclesia, sive quia infirmitate detentus fuit, sive quia facultatem obtinuit, disciplinarum addiscendarum causâ, in aliqua Studiorum Universitate versandi, sive quia longè à servitio Chori, pro ipsius tamen Ecclesiæ utilitate, debuit ex Canonicorum consensu aliquod ministerium implere: præterea utrùm, dato casu, quo quis per viginti annos Beneficiati personam sustinuerit, per alios verò viginti in Canonicorum ordine eidem Ecclesiæ inservierit, aut viginti priores annos alicujus Canonici coadjutorem egerit, et totidem, post obitum coadjuti, in ejusdem Canonicatûs et Præbendæ possessione inserviendo transegerit; utrùm, inquam, ad efficiendum requisitum quadraginta annorum numerum, diversa hæc atque distincta inter se munera, et tempora conjungi possent. Et nos quidem, ut muneri nostro satisfaceremus, omnem adhibuimus diligentiam in perlustrandis, ponderandisque Actorum, et Resolutionum Regestis, ut, generali regulâ constitutâ, hæ omnes, aliæque similes difficultates, quæ quotidie proponebantur, in posterum de medio tollerentur, aut facilè solverentur. Duo præsertim à nobis exarata sunt, et typis edita folia: alterum pro Congregatione, quæ habita fuit die 24. Septembris 1718., alterum verò pro Congregatione habita die 17. Decembris ejusdem anni. Ambo videri possunt impressa *tom.* I. *Thesauri Resolutionum pag.* 111. *et seq. et pag.* 144. *et seq.* ubi ad calcem posterioris hujusce folii relata sunt responsa Sacræ Congregationis, quibus tamquam norma uti possunt, et debent Episcopi, tum ut servitium Chori, à Canonicis adimplendum, rectè dirigant, et moderentur, tum ut prudenter

omnia perpendant, si fortè de Canonicis, Indulto jubilationis gaudentibus, in relatione statûs Ecclesiæ sermonem instituendum putent. Sanè, cùm nobis propositum non sit, ut de jubilationibus Canonicorum, aliorumque Choro inservientium, hìc ex professo agamus, satis erit lectorem remittere ad ea, quæ in prædictis foliis exposuimus, et ad præfatæ Congregationis resolutiones, quas ibi retulimus. Advertendum dumtaxat hìc est, quòd is, qui jubilationem obtinuit, non solùm amplius non tenetur Choro interesse, sed neque residere in civitate, aut loco, ubi sita est Ecclesia Cathedralis, sive Collegiata, in qua Canonicatum, aut Præbendam, aliudve Beneficium Chorale obtinet; sed in illius potestate est, domicilium alibi figere. Qua in re melior est jubilati conditio, quàm illius, cui datus est coadjutor. Hic enim licèt à servitio Chori immunis evadat, adhuc tamen à civitate, vel loco Ecclesiæ suæ abesse non potest, nisi peculiare super hoc ipso indultum obtineat, quod etiam ad certum definitum tempus tantummodo concedi solet. Hoc tamen jubilationum privilegia tantisper imminuit, quòd, licèt Beneficiarius hujusmodi neque Choro interesse, neque in loco residere teneatur, potest nihilominùs ad Ecclesiæ servitium rursùs ab Episcopo evocari, si, propter illius absentiam, Divini cultûs ratio detrimentum aliquod subire dignoscatur; prout apertè statuitur in antedictis decretis, et clarè colligitur ex Decretali Gregorii IX. *in Cap. Cùm ad hoc, de Clericis non resident.*

XVI. Inter alia saluberrima decreta, quæ renovata sunt in Tridentino Concilio, illud est etiam, quod legitur *cap.* I. *sess.* 5. *de reformat.* ubi statutum fuit, ut in omnibus Ecclesiis Cathedralibus peculiaris Præbenda constitueretur pro uno Sacræ Theologiæ Lectore, cujus esset exponere, et interpretari Sacram Scripturam, in qua continetur ma-

nus ille thesaurus salutaris doctrinæ, quem Spiritus
nctus liberaliter hominibus est elargitus. Porro
ecretum istud diximus in Tridentino Concilio re-
ovatum fuisse; siquidem hujusce institutionis exor-
ia deprehenduntur in Concilio quarto Lateranensi,
uod sub Innocentio III. celebratum fuit, et ex quo
esumptum est *Cap. Quia nonnullis, de magistris.* Hi-
orica monumenta, quæ pertinent ad erectionem
præbendæ Theologalis in singulis Cathedralibus, et
ollegiatis Ecclesiis, videri possunt apud Thomassi-
um *de veter. et nov. Eccles. discipl. part.* 1. *lib.* 2. *cap.*
0. et apud Van Espen *Jur. Eccles. Univ. tom.* 1. *part.*
. *tit.* 11. *cap.* 6. Neque hìc nobis aliud addendum
emanet, nisi quòd summus Pontifex Benedictus XIII.
n sua Constitutione, quæ incipit *Pastoralis officii*,
nno 1725. edita, non solùm Episcopos omnes ex-
itare curavit, ut in suis Cathedralibus, et Colle-
iatis Theologalem Præbendam erigerent; sed præ-
erea jussit, ut eadem per concursum dignioribus,
t aptioribus conferretur, iisque solùm, qui ma-
isterium, et lauream in Sacra Theologia vel con-
ecuti jam fuissent, vel intra annum consequi pos-
ent.

XVII. Juxta præsentem Ecclesiasticorum studiorum
nethodum, negari non potest, ea in varias classes
esse distincta; altera enim est eorum, qui Sacras
Scripturas interpretantur: altera eorum, qui Theo-
ogicas disciplinas sive scholasticè, sive dogmaticè
exponunt: altera moralistarum, qui de agendis,
et vitandis in praxi disputant: altera demùm eorum,
qui sacros canones profitentur. Hæc diversarum
classium distinctio occasionem dedit nonnullis Epi-
scopis, ut Sanctæ Sedi aliquando in suis relationi-
bus repræsentarent, pro Cleri utilitate, et instru-
ctione magis expediens fore, si à Canonico Theologo
in suis Cathedralibus et Collegiatis Theologia mora-
lis traderetur, quàm si idem Divinas Scripturas

exponeret ; ex ea potissimùm ratione quòd Sacrarum Scripturarum explanationem à Concionatoribus intelligere Clerus facilè possit ; Theologiam verò moralem ab aliis ferè, quàm à Canonico Theologo, addiscere nequeat. De hac etiam re actum fuit, cùm nos à Secretis essemus sæpè dictæ Congregationi Concilii ; quin etiam typis impressus fuit Discursus quidam noster, in ea Congregatione relatus, quæ habita fuit die 5. Junii an. 1723. qui legitur *in Thesauro Resolutionum tom.* 2. *pag.* 329. In eo probavimus, decretum illud Tridentini Concilii, sive ejus verba considerentur, sive ratio habeatur praxis, et consuetudinis sequentium temporum, æquè comprehendere Scripturarum Sacrarum expositionem, ac Theologiæ scholasticæ disciplinam ; et à Canonico Theologo non magis suo muneri satisfieri, si sacros Scripturæ libros explicet et declaret, quàm si in Theologia scholastica Clerum erudiat : dummodo hæc talis sit, qualem Melchior Canus tradendam, addiscendamque suadet *in suo lib.* 8. *de Locis Theologicis cap.* 1. et quidem nos etiam indicavimus *in nostra Institutione* 42. *pag.* 220. *et seq.* quæ scilicet circa quæstiones gravis momenti, et utilitatis versetur, easque pertractet, allatis Divinæ Scripturæ testimoniis, Conciliorum decretis, et Patrum auctoritatibus. Ulteriùs adnotavimus, nonnullorum Episcoporum mandato laudabiliter factum esse, ut per Canonicum Theologum ea traderetur Theologia, quæ est de conscientiis et moribus dirigendis : id unum verò minimè decisum fuisse, num, juxta Concilii mentem, Canonicus Theologus suum munus satis adimpleat, si explicando Juri Canonico operam præstet. Sanè Professores Juris Canonici aliquando Præbendam Theologalem se posse consequi contenderunt, etiamsi laureâ doctorali in Sacra Theologia insigniti non fuissent ; satis esse censentes, se lauream reportasse in Jure Canonico. Et quidem in-

ciari non possumus, arcto inter se se vinculo copu-
ıri Theologiam moralem, et Canonici Juris scien-
am, sicuti in citato Discursu ostendimus: nihil-
minùs, cùm hodie hæ facultates, tamquam ab invi-
em distinctæ, diversâ ratione tractentur, et magisteria
eorsim conferantur, statueritque Concilium, ut
Theologus Canonicus eligatur, qui in Sacra Theo-
ogia sit Doctor; meritò à Sacra Congregatione re-
ponsum fuit, ad consequendam Præbendam Theo-
ogalem, generaliter loquendo, satis non esse, ut
uis in Jure Canonico Doctoris gradum adeptus fue-
it: in casibus tamen particularibus videri posse, an
xpediat eamdem Præbendam alicui sacrorum ca-
onum Magistro conferre, qui scilicet cum Juris
anonici lectione ea quoque conjungere valeat, quæ
ertinent ad Theologiam moralem: quod sanè ab
liquibus magna cum laude præstitum fuisse, et
dhuc præstari dignoscitur, ùt patet ex eruditis eo-
um Operibus typis impressis. Videatur responsum
ejusdem Congregationis ad dubium propositum die
. Juni 1723. *in Thesauro Resolut. tom.* 2. *pag.* 321.

XVIII. A Canonicis ad Parochos transeundo, oc-
currebant olim in Episcoporum relationibus fre-
quentes eorum querelæ de nimia facilitate, quâ
admitti dicebant appellationes, ab ipsorum judicio
interpositas ab aliquibus, qui in concursibus ad
vacantes Parochiales Ecclesias indictis postpositi
fuerant. Sanè, Parochiales Ecclesias dignioribus con-
ferendas esse, atque iis, qui ætate, moribus, do-
ctrinâ, prudentiâ, ceteris antecellant, statutum ha-
betur *in Can. Si fortè, dist.* 63. *in Cap. Quoniam, de
jure patronatûs, et in Cap. Constitutis, de appella-
tionibus.* Quod ut executioni fideliter mandaretur,
in sacro Tridentino Concilio *cap.* 18. *sess.* 24. *de re-
format.* lata fuit lex de concursibus habendis in
collatione earum Parochialium, quæ vel ad liberam
Ordinarii collationem, et provisionem pertinent,

vel juris patronatûs Ecclesiastici sunt ; ut scilicet collator ex prævio examine concurrentium, tum quoad doctrinam, tum quoad alias requisitas qualitates, digniorem inter ceteros dignoscere valeat, eique Parochialem Ecclesiam regendam committere. Sacri Concilii sanctionibus obsecundando Sanctus Pius Papa. V. *in sua Constitutione* 33. *in antiquo Bullario tom.* 2. declaravit, ut, si quis de judicio Episcopi quereretur, quòd Parochialem Ecclesiam immerenti contulisset, vel ei, quem ipse meritorum cumulo superaret, appellationem interponere posset vel ad Metropolitanum, vel ad Apostolicam Sedem ; eo interim, qui ab Episcopo delectus fuisset, in Parochiæ possessione manente.

XIX. Sed, quoniam nihil est tam sanctum, ex quo in infinita circumstantium rerum et casuum varietate, aliquod non nascatur absurdum ; hinc est, quòd superioribus temporibus, si quis à judicio Episcopi provocasset, et coram Judice appellationis probare voluisset, se magis doctum, et idoneum, majoribusque meritis commendatum esse, quàm is, qui sibi in concursu prælatus fuerat, id aliter obtinere non poterat, quàm ipsum æmulum vocando ad novum examen, coram appellationis Judice habendum. Ex quo hæc sanè inconvenientia sequebantur : primum, quòd contra juris regulas appellatio admittebatur, antequam gravaminis probatio fieret : alterum, quòd qui in Parochialis Ecclesiæ possessione jam erat, eam deserere cogebatur, ut coram Judice appellationis personaliter se sisteret, neque solùm ad Curiam Metropolitanam pergere, sed, si appellatio ad Sedem Apostolicam interposita fuerat, ad Urbem etiam ex longinquis regionibus venire jubebatur, ut novo examini se subjiceret, novoque facto periculo ostenderet, se meritò unum ex omnibus ad regendam Parœciam ab Episcopo electum fuisse : tertium denique, quòd, cùm inter

primum, et secundum examen, non breve temporis spatium plerumque intercurrere deberet, facilè evenire poterat, ut, qui in primo examine minoris doctrinæ specimen dederat ideoque à Parochiali Ecclesia exclusus meritò fuerat, in secundo se doctiorem probaret, aptioremque eo, cui Ecclesia ab Episcopo collata fuerat; assiduo enim studio, magna cum animi contentione interea adhibito, eam sibi doctrinam comparare poterat, quâ tempore prioris examinis certè carebat. Itaque periculum erat, ne judicium Episcopi, in Parochialis Ecclesiæ collatione prolatum, superioris Judicis sententiâ irrationabile declararetur, non sine Episcopalis existimationis detrimento, licèt absque ulla ipsius Episcopi culpa: siquidem is judicium suum interposuerat super priore concurrentium experimento, in quo procul dubio appellans ille minus idoneus æmulo suo agnitus fuerat: superioris autem Judicis sententia cadebat super novo eorumdem concurrentium examine, in quo is, qui antea fuerat postpositus, ideo forsan alteri præferendus apparebat, quòd interim majorem doctrinam improbo labore acquisierat.

XX. Episcoporum querelas in hoc rerum genere nos ipsi olim sæpè dictæ Congregationi Concilii repræsentare, pro Secretarii munere quod gerebamus, omninò necessarium duximus; ac prædictorum, aliorumque inconvenientium seriem scripto exponentes, eorum originem in eo sitam ostendimus, quòd examina concurrentium oretenus fieri solebant. Quæ consuetudo si tolleretur, jubereturque, ut in posterum examina hujusmodi scriptis consignarentur, ita ut unusquisque concurrentium tam consuetam expositionem Evangelii, quàm resolutionem moralium quæstionum, quæ proponuntur, scripto exaratas exhibere deberet, tunc demùm futurum diximus, ut malis hisce omnibus occurreretur. Porrò, retentâ consuetudine nihil scribendi ex

iis, quæ à concurrentibus dicebantur, absurda illa omnia necessariò consequi debebant: cùm neque prohiberi possent appellationes eorum, qui se judicio Episcopi gravatos esse contenderent; neque verò Judex appellationis aliter de prætenso gravamine cognoscere posset, quàm ipsos concurrentes vocando ad novum examen coram se habendum; quo indicto, jam Parochus adeptam Ecclesiam relinquere cogebatur, aliisque malis omnibus, quæ suprà narravimus, aditus aperiebatur. Quòd si, vocali examine sublato, nova induceretur consuetudo, ut concurrentium experimenta proprio ipsorum charactere scriberentur, et scripta ac obsignata in actis servarentur, nullus prædictis incommodis relinqueretur locus. Interpositâ enim appellatione, cùm acta concursûs ad superiorem Judicem transmittenda essent, tunc pronum et facilè ostendimus fore, ut, iis tantummodo inspectis, et visis explicationibus Evangelii, ac responsionibus datis ad theologica quæsita in concursu proposita, Judex appellationis decerneret, an rectè appellatum fuerit, necne, et an rationabiliter, aut secus, ab Episcopo, judicatum fuerit; absque eo quòd provisus ab Episcopo Ecclesiam suam relinquere cogeretur, ut iterùm examini se subjiceret. Ubi etiam opportunissimum fore diximus, si inter acta concursûs anthentica documenta servarentur, à singulis concurrentibus prolata super peculiaribus meritis et qualitatibus, quibus se ad Parochialem Ecclesiam adipiscendam commendari censuerunt. Certum est enim, non eum semper, qui majori doctrinâ et scientiâ pollet, ad regendam Parochialem Ecclesiam magis aptum censeri debere: contingere autem posse, ut aliquis doctrinæ suæ merito confidens, à judicio Episcopi provocet; cùm tamen hic alterum illi prætulerit, non quia doctiorem, sed quia sufficienti simul doctrinâ præditum simulque aliarum qualitatum cumulo magis com-

endatum, ideoque ad curam aptiorem existima-
rit. Hâc itaque novâ methodo concursibus haben-
s præstitutâ, conclusimus, fore, ut neque tolle-
tur concessæ appellationis remedium, neque tamen
eo frequenter, aut levi de causa, hujusmodi lites
superiora tribunalia deferrentur; delatæ verò,
cili ratione, et sine magno concurrentium incom-
odo definiri possent. Quæ omnia à nobis peculiari
ssertatione comprehensa, prædictæ Congregationis
amini subjecta fuerunt die primâ Octobris anni
'20. ejusdemque Congregationis decreto, die 16.
quentis mensis Novembris edito, plenissimè ado-
ata et comprobata. Quare, accedente fel. record.
emenetis Papæ XI. auctoritate, encyclicæ litteræ
Episcopos conscriptæ fuerunt, quibus indi-
tus fuit novus ejusmodi ordo in habendis con-
rsibus ad Parochiales Ecclesias exinde servandus.
iscursus noster typis impressus est, legiturque *in*
hesauro Resolutionum tom. 1. *pag.* 382. *et seq.* Re-
lutiones verò *pag.* 395. *et seq.* Encyclica epistola
pedita fuit die 10. Januarii 1721. id est in ordine
tava in Bullario Clementis XI. inter ea quæ spe-
ant ad Congregationem Concilii. De omnibus autem
tiùs etiam disseruimus *in nostra Institutione* 7.
atinæ editionis.

XXI. Sublatis per opportunum hujusmodi reme-
ium justis Episcoporum querimoniis, quibus cau-
m dabat antiqua methodus, quâ et concursus
abebantur, et admittebantur appellationes eorum,
ui Episcopali judicio gravatos se esse contende-
ant; aliud instantiæ genus aliquando in eorum
elationibus inventum fuit: ut scilicet alteri malo,
uod in aliquibus diœcesibus frequens admodùm
t, opportunè provideretur. Sæpè enim contingit,
ii ipsi Parochi, qui vel à Patronis laïcis nomi-
ti, examine facto, idonei, et habiles ab Episcopo
perti sunt, vel, si Parochialis Ecclesiæ provisio

fuit in dicta Congregatione Concilii, du
Secretarii officium gereremus, instantib
Episcopis, et præcipuè Legionensi,
statûs Ecclesiæ suæ; cui, re discussâ i
tione diei 15. Decembris anni 1725. resp
observanda esse antiqua decreta: quæ
sequentia reducuntur; nimirùm, prude
in re tam gravi non esse inconsideratè
dum; non esse præbendas nimis facile
lacibus vulgi vocibus, clamantis, impe
chum esse, et administrandæ Parœcia
si verò de ejusdem imperitia, et igno
babiles notitiæ, et gravia argumenta
tunc in potestate Episcopi esse, etiam
tationem, omni judicii formâ seclusâ,
Parochum ad examen revocare; quamv
eodem Episcopo in præcedenti examine
fuerit. Ita olim Sacra Congregatio resp
scopo Pampilonensi die 22. Septembris
sicuti legitur *in libro decretorum* 26. *pa*
sub die 15. *Januarii* 1667. *ad instantia*
Pampilonen. ab hac Sacra Congregation
fuerit primò, posse Episcopum examinar
et Rectores semel approbatos ad curam

it Episcopus examinare Parochos, quotquot visitat, iamsi contra illos, vel aliquem ipsorum, non vi-eat suspicio imperitiæ : et Congregatio respondit : *egativè.* Cùmque ex vehementi suspicione, sive x semiplena probatione imperitiæ, liceat Episco-o ad examen revocare Parochum illum, quem ipse-ıet olim ad animarum curam approbavit; multò ıagis id agere poterit, si agatur de Parochis in hu-ısmodi officio à prædecessoribus Episcopis con-ıtitutis. Qua de re multa sunt Congregationis re-ponsa. Primum est diei 26. Augusti 1628. *lib.* 13. *ecretorum pag.* 520. *à terg. Sacra, etc. censuit, Epi-copos successores posse, superveniente rationabili ausâ, iterùm ex officio, etiam extra visitationem, xaminare Parochos aliàs ad Ecclesias Parochiales pprobatos.* Secundum diei 13. Januarii 1635. *lib.* 15. *ecretorum pag.* 146. *à terg. Sacra, etc. respondit, Episcopos successores, superveniente rationabili ausâ, posse etiam ex officio iterùm examinare tam in visitatione, quàm extra, Parochos, quamvis Re-gulares, approbatos tempore provisionis Parochia-lium.* De hac ipsa materia videri potest *nostra In-stitutio* 9. *Latinæ editionis.* Compertâ verò per novi examinis experimentum Parochi inscitiâ et impe-ritiâ, locum habere debet sacri Tridentini Concilii decretum, quod extat *cap.* 6. *sess.* 21. *de reformat.* ubi statuitur, ut Episcopi, etiam tamquam Sedis Apostolicæ delegati, hujusmodi Parochis illitteratis et imperitis Coadjutores, aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro suffi-cienti victu assignare possint.

XXII. In hujus capitis complementum nihil re-manet aliud, quàm pauca quædam referre, quæ pertinent ad subjiciendos iterato examini Sacerdotes sive Seculares, sive Regulares, quibus facultas ex-cipiendi sacramentales Fidelium Confessiones ad certum determinatum tempus data fuit. Etenim

Episcopi, et Ordinarii jure meritoque contendunt, eo determinato tempore elapso, ex. gr. completo anno, ad quem aliquibus facultatem audiendi secularium Confessiones impertiti fuerant, posse se iterùm ad examen eos revocare, et novum de eorum doctrina periculum facere; contrà verò obniti et conqueri solent de hac re Sacerdotes, præsertim Regulares. In hac materia videri potest *nostra Institutio* 86. in qua Apostolicas Constitutiones retulimus, quibus tribuitur et asseritur Episcopis hæc facultas; quâ, licèt contrà clamitent Regulares, spoliari non possunt. Excipiendus est tamen casus, quo potestas audiendi secularium Confessiones aliquibus Regularibus, prævio examine, per eosdem Episcopos concessa fuerit sine ulla temporis limitatione. Tunc enim illis sic approbatis concessam potestatem adimere, aut suspendere nequeunt, nisi fortè contraria aliqua supervenerit causa, et quidem ad ipsas sacramentales Confessiones pertinens, juxta Innocentii X. Constitutionem, quæ incipit *Cùm sicut accepimus;* de qua nos ipsi mentionem fecimus in nostra Constitutione, super Anglicanis Missionibus edita, cujus initium est *Apostolicum ministerium*, *num.* 9. data die 30. Maji 1753. cui, si Deo placuerit, locus erit *in tom. 4. nostr. Bullarii.*

XXIII. Aliquando etiam Episcopi in suis relationibus questi sunt de Ecclesiasticis Diœcesis suæ, quòd proprii statûs dignitatem indecoris, vilibusque ministeriis. et muneribus fœdent, eaque agant, quæ seculares ipsos maximè dedecent. Quibus aliud remedium suaderi, aliudve consilium præberi non potest, quàm ut contra delinquentes utantur jure suo *ad tramites sacrorum canonum:* sicuti etiam legitur in Constitutione Innocentii XIII. quæ incipit *Apostolici ministerii;* quam ejus Successor Benedictus XIII. postea confirmavit, quæque pro Ecclesia-

sticæ disciplinæ in Regnis Hispaniarum conservatione edita fuit. Aliæ præterea sunt Ecclesiasticorum actiones, de quibus Sanctam Sedem consulere in suis relationibus studiosi et vigilantes Episcopi non omiserunt : de quibus in sequenti capite agemus.

CAPUT DECIMUM.

In quo subsequitur tractatio de tertia parte relationis statûs Ecclesiæ.

Cum olim ex veteris officii nostri debito percurreremus relationes statûs Ecclesiarum, quæ ab Episcopis transmittuntur ; cùmque ad summi Pontificatûs apicem nullis licèt nostris meritis evecti, plures habuerimus coram nobis Congregationes, ut et perspecta nobis essent, quæ de Cleri moribus referuntur ab Episcopis, et opportuna ipsis remedia ad invectos abusus eliminandos indicare possemus, atque ita eò clarior elucesceret maxima, quâ afficimur, omnium Ecclesiarum sollicitudo : animadvertimus, leviter et modestè satis attingi quædam veluti capita, ex quibus ajebant Episcopi certos quosdam in Clerum irrepsisse, atque irrepere abusus, qui sanè ipsis culpæ verti non poterant ; propterea quod in Episcopi auctoritate haud positum erat Ecclesiasticos sibi subditos, rescriptis Congregationum, aut Brevibus Apostolicis, quodam quasi clypeo, se obtegentes, ad recti normam revocare.

II. Nunnulli reperiuntur quibusdam in civitatibus et diœcesibus seculares Sacerdotes, qui medicam, et chirurgicam artem profitentur. Id autem Sacerdotali muneri et dignitati indecorum haberi, quandoque testantur Episcopi : et tamen, ajunt, præviis superiùs indicatis rescriptis, et Brevibus, artes hujusmodi per Sacerdotes tutò palamque exerceri.

III. Ne res diversæ simul commisceantur, plures

secernendæ sunt casuum species. Sunt enim nonnulli, qui, dum in laïcorum numerum recensebantur, medicam artem exercuerunt, ejusque deserendæ animo ad Ordines promoveri postulant: sunt alii, quibus mens est, ægris curandis operam studiumque impendere, etiam cùm sacris Ordinibus fuerint insigniti. Nec in unum veluti acervum conjiciendi sunt Seculares, et Regulares Clerici; neque medica cum chirurgica arte permiscenda. Inest quippe singulis recensitis casibus, quod peculari animadversione expendatur.

IV. Si quis adhuc laïcus physicum egit, vel etiam chirurgum, dummodo suam ipse artem optimè noverit, omnemque diligentiam ac studium juxta artis præcepta adhibuerit in ægris curandis, licèt eorum aliquis è vivis excesserit, nullâ, si strictæ canonum censuræ insistere velimus, irregularitate innodatur: *Tandem physici, vel chirurgi, si periti sint in arte, et nihil omiserunt de contingentibus, et habuerint super hoc sanam conscientiam, poterunt promoveri, si causa eorum aliquid in homine contigerit:* sunt verba S. Petri Cœlestini *in suo Opusc. 7. part. 4. sect. 1. cap. 3. tom. 25. Biblioth. Patr. pag.* 822. Attamen constat, in hac ipsa facti specie à Congregationibus, et Secretaria Brevium quasdam dispensationes, quas vocant *ad cautelam*, concedi consuevisse; vel quia hi, qui medicam artem exercuerunt, subindeque ad Sacros Ordines promoveri exoptant, licèt nullius certæ culpæ meminerint, quæ ipsorum conscientiam perturbet, cùm tamen certò non sciant, semper usos fuisse omnibus ab arte præscriptis regulis ad expellendum morbum, qui ægrotum interemit, sibi tutiùs consulere cupientes, rescriptum, vel Breve dispensationis ab irregularitate *ad cautelam* satagunt obtinere; vel quia non desunt cautiores Episcopi, qui renuunt manus imponere medicam artem professis, nisi aliquod

ant hujusmodi dispensationis Breve, seu re-
um: verentur enim, ne physicus in tanta cu-
um frequentia quandoque aliquid, quamvis
r animum, deliquerit. Verùm, cùm talia re-
a, vel Brevia, non consueverint indulgeri,
riùs audito Episcopo, cui ea cura mandatur,
stinctè referat casus omnes animadversione
, eorumque peculiares circumstantias, insi-
ie exponat, quonam consilio orator ad Ordines
promoveri exposcat; quisque facilè intelli-
potest, hisce omnibus sedulò præmissis, si
minùs rectum consequatur, illud minimè ad-
ndum esse Brevibus, vel Congregationum re-
is, sed parùm accuratæ relationi ab eo trans-
, qui cùm investigare omnia, ac referre debe-
liqua tamen prætermisit, quæ, si perspecta
nt, concessioni Brevis, vel rescripti moram
limentumque injecissent; vel saltem adscriben-
esse humanæ imbecillitati, quæ aliorum frau-
, et machinationibus nimis est obnoxia.

Sermonem nunc convertentes ad eos, qui, quam
exercuerant, medicam artem etiam post su-
os Ordines profiteri volunt, præmittendum du-
, juxta veterem Ecclesiæ disciplinam, vetitam
fuisse artis medicæ exercitationem iis, qui in
Ordinibus constituti essent. *Salutat vos Lucas
us*: legitur *in Epist. ad Coloss. cap.* 4. *vers.* 14.
r ac receptior opinio vult, ibi ab Apostolo
iari S. Lucam Evangelistam, huncque egisse
um, etiam postquam ad Sacerdotalem gradum
enderat. In Vita S. Juvenalis Narniensis Epi-
, apud Bollandistas, dicitur ille ex Africa Ro-
accessisse *Presbyter*, *arte medicus*. Testatur
as *lib.* 10. *cap.* 30. S. Eusebium Episcopum Ver-
sem, post Alexandrinum Concilium, Orientem,
Italiam peragrasse, quo in itinere *medici pa-
et Sacerdotis fungebatur officio*. Ad veterem

nc morem eò magis comprobandum erudi[illegible] ruditi v[illegible]
untur quoque binis Theodoreti epistolis, qu[illegible], quar[illegible]
tera est 114. altera 115. ad Apellam, quibus [illegible]nibus [illegible]
endatur Petrus Sacerdos, *qui hanc artem*, [illegible], n[illegible]
cam scilicet, *cum ratione tractat*, *et hanc* [illegible] Cle[illegible]
exornat. Denique inter Edessenæ Ecclesiæ Cle[illegible] i in [illegible]
qui decimæ actioni Chalcedonensis Concilii in [illegible] le[illegible]
Ibæ subscripserunt, alter sic subscriptus le[illegible]ùm [illegible]
Sabas Diaconus, *qui dicor medicus*. Verùm [illegible]
subinde Ecclesia, justis ac urgentibus de [illegible]oru[illegible]
interdicendum censuit Monachis, et majoru[illegible]uti [illegible]
dinum Clericis, medicæ artis exercitium, uti [illegible]nno[illegible]
est *can.* 6. Concilii Remensis habiti sub Inno[illegible]sis [illegible]
II. anno 1131, et *can.* 9. Concilii Lateranensis [illegible]lle[illegible]
sedente Pontifice celebrati anno 1139, in Coll[illegible] ha[illegible]
Labbeana *tom.* 10, *col.* 984, *et col.* 1004. [illegible] *in*
disciplina constabilita fuit ab Alexandro III. [illegible]p. 8
Non magnopere, et ab Honorio III, *in Cap.* [illegible]que
specula, *ne Clerici*, *vel Monachi*, ac deniq[illegible] e n[illegible]
tracta et ampliata fuit ad Clericos quoque [illegible]iast[illegible]
ribus tantùm ordinibus initiatos, sed Ecclesi[illegible]ssa[illegible]
Beneficium possidentes; hinc sequitur, nece[illegible]um[illegible]
nunc esse his omnibus Apostolicum Indult[illegible]er [illegible]
medendi artem valeant exercere. Quapropt[illegible] co[illegible]
prorsùs destituitur fundamento eruditus [illegible]96.
Agnani, Regii Physici in Gallia, qui anno 16[illegible]ip[illegible]
ctatum typis edidit, Gallico idiomate conse[illegible]ibi[illegible]
cui titulus *Presbyter Medicus*, in quo illud [illegible]
bandum assumit, nihil esse tam congruum [illegible]
quòd medicus semper sit Sacerdos, vel Mo[illegible]na[illegible]
VI. Quodlibet dispensationis Indultum, [illegible]
quâdam suâ, duo hæc requirit: justam vid[illegible]
causam, hujusque legitimam probationem;
Superior tutâ conscientiâ imploratam auctori[illegible]
suam præstare possit, et orator obtento dis[illegible]
tionis beneficio uti valeat. Itaque, cùm res [illegible]
secularibus Clericis, sacris Ordinibus insigni[illegible]

dicæ exercendæ facultatem implorant, pro
læ dispensationis causa plerùmque affertur,
n, oppidum, vel pagum, in quibus Cleri-
m profiteri cupit, destitui penitùs seculari
, facultate hujusmodi satis instructo; vel si
è adsint laïci medici, ad eum tamen nume-
cuntur non pertingere, qui ægris in civi-
ppido, vel pago curandis sufficiat. Est et alia
e dispensationis causa desumpta ex Clerici
ue familiæ egestate, quæ non nisi honesto lu-
arte medica percipiendo, levari possit.
Si autem sermo sit de Regularibus, animad-
is primò, summos Pontifices nonnulla artis
exercendæ privilegia concessisse Regulari-
Missionarios ablegatis, propterea quòd fuerit
ntiâ satis compertum, conferre id plurimùm
liorem faustumque Missionum progressum.
tur Constitutio Clementis X. cui initium *Cùm*
lectus, *tom.* 7. *Bull. nov. Rom. pag.* 37. et
lementis XII. incipiens *Cùm sicut*, *tom.* 14.
Bullar. Hujusmodi verò facultates, Regula-
issionariis tributæ, omninò exercendæ sunt
mam Decreti Congregationis de Propaganda
n quo sequentes providæ conditiones re-
ur: *Ut videlicet Missionarius sit in arte me-
peritus; ut eam gratis exerceat; ut absque
e, et adustione operetur; ut in loco, ubi
arius deyit, non sint medici, et chirurgi
el sint hæretici, aut hebræi.* Quod verò spe-
eos Regulares, qui, ex Instituti sui ra-
hospitalium curam et administrationem ob-
cujusmodi sunt ii, qui Regulam S. Joannis
profitentur; illud præmonendum est, facul-
exercendi medicinam extra hospitalia eorum
t regimini subjecta, ab Apostolica Sede tan-
do concedi posse: cùm ejus concedendæ
tatem Apostolicis Nuntiis, et Superioribus

Regularibus ademerit Urbanus VIII. uti videre est in ejus Constitutione relata in Bullar[illegible]r. præ-
dictæ Religionis pag. 227. *et pag.* 242. Ut [illegible]t autem
in eum finem cum præfatis Regularibus dis[illegible]dispense-
tur, una hæc subesse potest justa causa; qu[illegible] quòd ni-
mirùm in civitate, oppido, vel pago, is laï[illegible] laïcorum
medicorum numerus non habeatur, qui ad [illegible]ad fere
dam ægrotorum indigentiis opem necessarius [illegible]ius vi
tur. Si enim ponamus, plures in aliqua c[illegible]a civ
adesse medicos, suam artem probè call[illegible]alle
quis credat, unum aliquem, et quidem [illegible]em
giosi Ordinis Professorem, tantâ præ ceteris [illegible]is
lentiâ præstantem ibidem existere, ut medic[illegible]di
exercitium ipsi interdicere, in publicum ver[illegible]ve
pulorum incommodum? Diximus, casum huj[illegible]
vix credendum videri posse: attamen Or[illegible]
Vitalis *ad annum* 1059. de Radulpho Monac[illegible]
habet: *Ut in Grammatica, et Dialectica, in* [illegible]
mia quoque nobiliter eruditus est, et Musica [illegible]
cæ quoque scientiam tam copiosè habuit, [illegible]
Urbe Salernitana, ubi maximæ medicorum [illegible]
ab antiquo tempore habentur, neminem in [illegible]
nali arte, præter quamdam sapientem ma[illegible]
sibi parem inveniret. In duabus S. Bernard[illegible]
lis, 67. nimirùm et 68. quæ inscriptæ su[illegible]
chis Flaviacensibus, agitur de quodam M[illegible]
qui è cœnobio aufugerat, propterea quòd [illegible]
eum sæpè sæpiùs extra monasterium ad ægr[illegible]
randos dimittebat, eâque ratione ipsum à R[illegible]
ris Instituti observantia abstrahebat: *Abbas*
habebat me, non Monachum, sed medicum. C[illegible]
servire, imò ipse serviebat per me, non Deo
seculo; quando, ne secularium malevolentia
curreret Principum, mederi me compellebat
leguntur in epistola 67. In subsequenti ve
stola 68. postquam idem Sanctus retulerat
modi factum ab Abbate pernegari, hisce ve

psum, qui hoc dixit, falsitate arguitis. Si sit, nescimus: ipse viderit. Sed hoc scia, sive per se ipsum, ut vos fatemini, vos, ut ipse testatur, hoc fecerit, in magno ericulo fuerit.

eque verò Clericis, et Monachis illimitata, aria conceditur artis medicæ exercendæ sed in ipsis Indulti litteris nonnullæ satis conditiones apponuntur. Et primò quidem ous dispensationum litteris conditionalia a inscribuntur; medicinam scilicet exer- *absque incisione, et adustione*: quæ verba sunt ex Decretali Innocentii III. *in Cap. um, ne Clerici, vel Monachi.* Cùm verò In- Clerico Seculari, majoribus Ordinibus insi- eum finem conceditur, ut propriam, ne suæ inopiam levare possit, in litteris hæc apponitur, videlicet, Indultum eous- habiturum, quousque orator certos Eccle- reditus, vel residentiale Beneficium fuerit . Olim altera quoque clausula inserebatur li Brevibus, et rescriptis, quâ vetabatur ecclesiastico quidquam vel à sponte offeren- ipere. At, quia evidens suberat periculum modi præceptum infringeretur, et quia clausula ipsa minimè congruere videbatur ionibus illis, quæ Clerico conceduntur, et indigenti familiæ possit consulere; ideo, tâ, mitior altera invecta est, quâ Eccle- edico prohibetur quidem, ne quid exposcat, um ipsi relinquitur sponte oblata recipere, am si à vero egeno offerantur: neque permittitur quidquam à veris pauperibus, vis sponte offerentibus, accipere. Dispen- denique litteris, quæ ad Regularium favo- ediuntur, ea semper inest modificativa ut nihil penitùs ab ipsis recipiatur, sed

artis subsidia infirmis per eos gratis omninò exhibeantur.

IX. Cùm et Indultorum causas, et conditiones, quibus illa circumscribuntur, et temperantur, recensuerimus; reliquum est, ut de probationibus disseramus, quæ ad verificandas causas in precibus expressas requiruntur. Quicumque sit orator Ecclesiasticus, Secularis, vel Regularis, nunquam oblatæ preces obsignantur, vel Breve expeditur, priusquam Episcopus retulerit de viri peritia in arte medica, deque civitatis, oppidi, vel loci, ejusdem medicam operam exposcentis, non affectatâ indigentiâ. Quin imò, si Ecclesiasticus in Ordine Religioso professus sit, Superioris Regularis præterea relatio exquiritur circa mores illius subditi extra hospitalia Religionis medicum agere cupientis; utque præterea constet, quòd utrique muneri, medendi scilicet ægrotis in hospitalibus Religionis languentibus, aliisque extra degentibus, possit cumulatè satisfacere. Quòd si quandoque maxima locorum distantia, vel urgens allegata necessitas efficiat, ut, non expectatâ Ordinarii relatione, rescriptum expediatur vel Breve dispensationis transmittatur; illa tamen, unà cum universo negotio, ad Ordinarium diriguntur in forma, quam vocant, commissaria: ita ut ad illum pertineat sedulò explorare, an causæ in supplici libello expositæ veritati innitantur; si autem minùs veræ reperiantur, ab obtentæ gratiæ executione abstineat: perspecta quippe est protestatio Alexandri III. Pontificis in Decretali *Si quando, de rescriptis*, cui Successores Pontifices semper adhæserunt, et adhærent: *Patienter sustinebimus, si non feceris, quod pravâ nobis fuerit insinuatione suggestum.*

X. Rebus autem sic se habentibus, si etiam malo fato contingat, Ecclesiasticum aliquem, non satis in

arte peritum, ægris curandis operam suam præstare, vel medicum se exhibere aliquo in loco, sufficienti medicorum laïcalium copiâ non destituto, vel denique, obtento Indulto pro eo loco, in quo laïcorum professorum copia non aderat, ad alium locum transire illorum numero redundantem; facilè quisque intelliget, hujusmodi abusus nequaquam potuisse, vel posse referri in eum, qui Indultum exercendæ artis concesserit; sed ei adscribendos esse, qui vel incuriâ et negligentiâ, vel alia de causa id fieri passus est, ac patitur, quod ne fieret, pro viribus debuisset, ac deberet obsistere.

XI. Chirurgiæ verò exercitium longè difficiliùs Ecclesiasticis permittitur: hujusmodi enim Indultum Seculari, vel Regulari Clerico tunc tantummodo concedi consuevit, cùm nullus omninò adest in loco laïcus chirurgiæ professor, qui incolis illius opera indigentibus præstò esse possit: tuncque insuper, ad avertendum irregularitatis periculum, in rescripto, vel Brevi inscribitur utplurimùm clausula: *citra incisionem, vel adustionem.* Celebris planè est Decretalis Innocentii III. *in Cap. Tua nos, de homicidio*, in qua irregularitatem contraxisse declaratur Monachus, qui cùm artem optimè calleret, eamque, non spe lucri, sed Christianæ charitatis affectu exerceret, tumorem, qui in mulieris gutture excreverat, ferro secuit, simulque eam monuit, ne se aperto aëri exponeret, quod quidem præceptum quia mulier transgressa est, dum, ut segetes colligeret, ventorum inclementiam perpessa fuit, ex hac vita decessit: *Nos igitur Fraternitati tuæ respondemus, quòd, licèt ipse Monachus multùm deliquerit, alienum officium usurpando, quod sibi minimè congruebat, si tamen causâ pietatis, et non cupiditatis, id egerit, et peritus erat in exercitio chirurgiæ, omnemque studuit, quam debuit, deligen-*

tentur Ecclesiastici, sacris Ordinibus in
rescriptorum, et Brevium, quæ conc
runt, et ex quibus ingens asseritur ab
in eversionem canonicæ disciplinæ p
questio tamen nullo fundamento inniti
perexiguus est hujusmodi rescriptorum
numerus; tum quia, si de rescripti
quidem non aliis clausulis verbisque
quàm quæ in canonicis sanctionibus h
ut dici potiùs mereantur declaratione
à sacris canonibus hac de re constit
tur, quàm Juris Canonici relaxationes.
que rescripta, neque Brevia Monachis
Canonicis Regularibus conceduntur; qu
sonum est Decretali *Clerici*, alterique
de postulando. Seculari autem Clericc
dinum, etiam Beneficiato, item Subdi
Sacerdoti, Jus ipsum Canonicum permi
vocatos in tribunalibus quidem Eccle
exhibeant; in laïcalibus verò, et cora
dice, si causa ibidem agitanda propr

ecularibus facultatem fieri advocationem ex-
i in iismet facti speciebus, in quibus sacri
s hoc ipsis indulserunt. Optimè novimus, stu-
uris Civilis videri posse non omninò decere
asticum, sacris præsertim Ordinibus insigni-
t tamen, sedulo hoc studio non præmisso,
em posse re ipsâ fieri, et agere advocatum.
extrinseca hæc civilis studii cum Ecclesia-
itæ instituto repugnantia evanescit, si per-
ur, tam arctam nostro hoc tempore inter
onicum, et Civile intercedere connexionem,
ita se se mutuò adjuvare, ut qui optimè
n nosse cupit, alterius scientiam sibi com-
debeat. De hac cohærentia à nobis actum
eriori lib. 9. *cap.* 10. *et seq.* Mabillonius de
monasticis disserens, quoad Juris Canonici
vili consonantiam hæc habet *part.* 2. *cap.* 5.
. Monachos parùm decet hujusmodi studium.
ea ipsis à S. Basilio interdicitur in epistola
Gregorium, sicut etiam ab Alexandro III. Pon-
aximo, præter alios, qui omittuntur. Quod tamen
videtur intelligendum, qui id expressè pro-
; secus verò respectu illorum, qui Legum,
titutionum universalem dumtaxat ideam sibi
rare cupiunt, ut inde ad Jus Canonicum per-
dum faciliùs se introducere valeant, vel etiam
rectè judicandum de variis, quæ contingunt,
bus disponantur ingenia. Quod appositè Pe-
lesensis animadvertit, inquiens : Bonum est
eges, sed non ad quæstum, non ad iniquum
ompendium, sed ad inquisitionem veritatis,
icii æquitatem. Plurima etiam in Theodosii,
tiniani Codicibus extant, quorum scientia Su-
s maximè decet. Domini Gothofredi notæ in
sianum Codicem eruditionum copiâ undique
*. Quæ hactenùs dicta sunt, ad Congregatio-
escripta pertinent. Fatemur, in Brevibus paulò

exercitium eidem permitti, quousque
siasticos reditus in congruam sustenta
Beneficium residentiale fuerit assecutus.
dispensationem in hunc finem ipsi con
beat unde honestum sibi victum valeat
Quapropter, si Sacerdoti vel ex patrim
nis, vel ex fructibus Beneficiorum, ac
quas fortè celasset, congrua suppetere
noverint Episcopi, ablatam sibi non fu
tatem interdicendi hujusmodi Sacerdo
cessis in Brevi facultatibus utatur: q
tunc etiam locum haberet, cùm Sac
advocati muneribus versaretur, ut off
scandali occasionem ceteris exhiberet. I
sic in suo lumine constitutis, difficil
videtur, in illis quidquam reprehensi
posse inveniri.

XIII. Affirmare quidem non possumus
in relationibus statûs Ecclesiæ quer
adversùs resignationes Beneficiorum, an
ram, vel onus residentiæ, et Choralis
nexum habentium, quæ in faveren ca

penes aliquem Auctorem exscriptas. Nec
ıt qui contendant, per hujusmodi resi-
et coadjutorias, repleri diœceses Sacer-
t Ministris parùm idoneis, easdemque
canonibus, et Concilio Tridentino contra-
èt ultrò concedamus, minimè probandum
jusmodi resignationes in excessivum nu-
crescerent, iisdemque, nullo præmisso
m, ac causarum examine, nullo perso-
ito delectu, aditus patefieret; facilè ta-
re possumus, resignationes ipsas, et coad-
putationes, proficuas et necessarias esse,
ra congruum numerum consistant, nec
ittantur, quàm cùm ex prævia accurata
constiterit, nullam ex requisitis causis,
nibus desiderari; qui planè stylus est,
tolica Sedes servare consuevit: easdem-
ere possumus nec Juri Canonico, nec
Concilii decretis adversari.

ignatio in favorem, vel favore certæ per-
dicitur, quâ Parochus, Canonicus, vel
bet Beneficiarius, suum Beneficium in
manus dimittit, eo tamen animo, et
onditione adjectâ, ut Parochia, Canoni-
neficiumve dimissum, certæ designatæ
nferantur; adeo quidem, ut, si Supe-
, quàm designatæ personæ, Beneficium
rritus planè esset collationis actus, juxta
Cap. Olim, il primo, verb. Traditam, de
ator. Quam in rem plurimùm confert te-
o. Cùm universorum, de rer. permut. in
roponitur facti species. Duo Præbendam
, non imploratâ Superioris auctoritate,
erant, ac convenerant de propriis Præ-
mutuò transferendis, ac permutandis:
ı alter, Præbendam alterius jam conse-
ım ipse, non in alterum illum, sed,

implere detrectavit. Superior autem ,
potestas est admittendi hasce resignati
natas , et *in favorem* , unus est Roma
cùm enim illæ adversentur litteræ , et
ctioni Juris scripti *in Can. Plerique* ,
consequitur , privativam hanc auctorit
mani Pontificis ; quippe qui unus posi
pereminet , et , quoties opus est , Jus
are potest , juxta *Cap. significasti* , *de*
Proposuit , *de concess. præbendæ.*

XV. Adversùs hujusmodi Beneficiorum
favore certæ personæ , non solùm a
nostris quoque temporibus , plures cum
relæ. Dicunt enim aliqui , dum hisce re
locus relinquitur in Parochialibus Bene
tolli concursum à Concilio Tridentino p
subdunt , fieri exinde , ut ad Parochia
catus , et reliqua Beneficia , personæ
immerentes , assumantur ; innuunt i
gnationes utplurimùm dirigi à resigna
nas sibi sanguine junctas , quod specie
habet hæreditariæ successionis in Eccl
neficiis improbatæ ; in dubium deniq

opportunâ litterarum scientiâ destitutos ; si seriò animadvertatur, indicatum à Jure remedium adjungendi Sacerdotem adjutorem senescentibus, et malâ valetudine affectis, non semper in usum religi, neque per eum urgentibus indigentiis plenè consuli posse ; si tandem secum quisque perpendat, facilè quidem esse proponere, ut illitteratus Parochus à Parochiali officio removeatur, eidemque substituatur idoneus Vicarius, at id ipsum perficere non adeo facilè, vel saltem non nisi post diuturnas lites, et perturbationes obtineri posse, cùm ceteroquin paratum opportunumque suppetat remedium ex resignatione, quam sæpè Parochus in favorem personæ sibi acceptæ libenter exhibet, quin imò sibi permitti enixè postulat : ecquis erit unquam, qui receptam disciplinam, sive morem, carpere jure possit ? Uti satis prudenter observat Redingius *in Historia Concilii Tridentini sess.* 24. *tom.* 4. *pag.* 363.

XVII. Si autem hæ rationes in una veluti lancis parte appendantur, in altera verò statuantur quæ superiùs objectæ fuerunt, nullo negotio posteriores prioribus præponderare dignoscentur. Insuper unicuique ex oppositis rationibus non deest peculiaris, et satis firma responsio. Et primò quidem asserebatur, per resignationes Parochialium *favore certæ personæ*, tolli saluberrimam concursûs disciplinam. At hæc satis valida haberi posset objectio, si omnes, vel saltem pleræque Parochialium, præviâ resignatione, conferrentur : secus verò, dum perpaucæ, et insuper peculiaribus urgentibus causis, Parochialium resignationes recipiuntur. Quilibet Episcopus potest hoc sibi perspectum efficere, modò diœcesis suæ Parochias recenseat, et, quæ per concursum, quæ per resignationem collatæ comperiuntur, enumeret : perspiciet enim, numerum Parochialium, quibus servatâ concursûs formâ præpositus fuit Parochus, longè superexcedere exi-

cursu, liberè Rectores seliguntur, cùm l
sit omnia inspicere, atque prospicere;
dam propositæ objectionis eliminatione
frà subjicietur methodus, quæ in admi
signationibus observatur, ut inde digno
an quidquam intactum relictum fuerit
gnis pateat, indignis ostium occludatur
quilibet, rei perspicuitate compulsus,
fatebitur; et, si secus quandoque conti
nimè collatoris culpæ adscribendum
loco proponebatur animadversio, resign
quibus sermo est, inter consanguineos
celebrari; quod speciem quamdam da
sacros canones hæreditariæ successioni
ciis Ecclesiasticis præsefert. In primis
madverti et illud poterat, plurima exta
tionum exempla, quibus, non in cons
vel affines, sed in extraneos planè Be
runt translata; deinde æquiori animo
imaginem illam hæreditariæ successio
abesse, cùm nepos, consanguineus, vel a
et idonei comperiuntur; eoque casu nil
quominùs Beneficia illis resignari vale
Ferrariensis *in Epist.* 73. Archiepiscopu

plere. Hincmarus Remensis, hoc nomine accusatus, quòd nepotem suum in Episcopum Laudunensem ordinasset, objectam accusationem ita retudit : *Reputatur etiam mihi, quòd te nepotem meum gratiâ propinquitatis Episcopum ordinaverim, quasi non et alii per me sint ordinati Episcopi, qui non sunt mihi carne propinqui : et nolunt attendere mihi, hoc reputantes, quia non impedit ad quemquam ordinandum carnis propinquitas, si ordinandus fuerit electus, et petitus secundùm Ecclesiasticas regulas.* Flodoardus quoque *in Historia* hæc de se ipso commemorat : *Ego verò fractus ætate, et attritus infirmitate, ministerio me abdicavi Prælaturæ coram eodem Præsule, qui me hoc absolvens, imposuit illud Flodoardo nepoti meo, septuagesimo ætatis meæ anno.* Insuper quicumque in rerum usu aliquantò versatus sit, perfacilè testari poterit, consuevisse Deum Optimum Maximum etiam ex hoc humano in carnem et sanguinem affectu utilitatem, et non exigua commoda in suam Ecclesiam derivare. Beneficiarius quippe, qui consanguineum in Beneficio sibi successorem exoptat, in id curam studiumque suum impendit, ut illum bonis moribus imbutum, scientiâque instructum, proposito honore dignum exhibeat, Ecclesiam quoque, ejusque bona, et ædificia, sartâ tectâ servare non engligit, ut expensarum incommoda expectato sibi successori subeunda non relinquat. Quarto tandem ac postremo loco concludebatur, resignationes ejusmodi adnexas semper habere conventiones, pacta, conditiones; ut non temerè in suspicionem simoniacæ labis venire judicentur. At, cùm recensitis pactis et conditionibus id tantummodo caveatur, ut dimissum Beneficium transferatur in designatam personam, aut ad summum ut à resignatario certa aliqua pensio dimittenti quotannis persolvatur, nunquam affirmare licebit, hujusmodi resignatio-

num actus simonia Divino Jure proscripta infici; sed, si quod vitium inest, fatendum erit, id Juri Ecclesiastico positivo dumtaxat adversari, ejusque censurâ damnatum esse : juxta doctrinam Glossæ *in Cap. Ex parte, il primo, de officio Judicis delegat.* et *in Cap. Cùm pridem, verb. Illicitæ pactionis speciem, tit. de pactis.* Ex quo illud porro consequitur, si recensita pacta distinctè exposita, planè perspecta, et comprobata fuerint à summo Pontifice, resignationem nec simoniacam esse, nec illicitam; cùm illius actum, et adnexa pacta omnia rata fecerit is, qui universo Ecclesiastico Juri superior est, illudque potest suâ auctoritate relaxare, ut rectè concludunt Auctores. Quin imò tantùm abest, ut in resignationibus favore certæ personæ simoniacum crimen passim lateat, ut ex illis potius validum remedium prodierit ad eliminandam simoniam illam Divino Jure damnatam. Certis quippe allatis relationibus detectum est, in quibusdam regionibus, ubi rumor increbuerat, resignationes favore certæ personæ non ampliùs locum, aut exitum habituras, invectum fuisse occultum, ac perniciosum abusum, quo fictitia Beneficia erigebantur eo consilio, ut illa subinde cum veris Parochiis, et Canonicatibus permutarentur, certâ aliquâ super hisce Parochialibus, et Canonicatibus pensione constitutâ : quâ quidem improbâ methodo id assequebantur, quod aliàs jure obtinuissent, si Parochialium, aut Canonicatuum resignationes in favorem certæ personæ, juxta receptum stylum, factæ fuissent, et admissæ.

XVIII. Quæ hactenùs disputata sunt, satis superque esse deberent ad eradicanda tandem, si fieri umquam poterit, zizania, quæ identidem disseminantur. Verùm, quia intrinsecis rationibus quandoque præpollere solent auctoritates, et res judicatæ tribunalium, licebit nobis has superaddere

notitias. Arnulphus Ruzæus, in magna Parisiensi Curia Consiliarius, Tractatum scripsit *Juris Regaliorum*, ubi *privilegio* 32. *num.* 2. asserit discussam olim fuisse quæstionem, an resignatio *favore certæ personæ* valida sit, an verò simoniaca dici mereatur. Plures affert ipse rationes ad vindicandam actûs validitatem, eumque purgandum omni suspicione simoniacæ labis; sed subinde refert supremæ Curiæ decretum, quo hujusmodi renuntiationes irritæ, ac simoniacæ declarantur. Verùm, ut hujusmodi judicati vis pondusque expendatur, satis esse videtur hoc unum monere, firmas nimirùm in Gallia, et validas haberi Beneficiorum regio juri subjectorum resignationes in favorem certæ personæ coram Rege peractas; quo posito, quis valeat percipere, quo unquam jure eædem licitæ sint, nulloque simoniæ vitio infectæ, si coram Rege peragantur; contrà verò nullæ sint, irritæ, ac simoniacæ, si fiant coram Pontifice Maximo, actum comprobante et acceptante? De jure hoc regio, fusiori calamo scripsit Auctor Tractatûs *de Regalia part.* 2. *cap.* 7. *pag.* 70. quo in loco ejusdem juris imbecillitatem demonstrat, Cabassutius verò *in Theoria*, *et Praxi Juris Canonici lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 12. si jus regium tuetur, Pontificium saltem non oppugnat: *Resignationem in favorem*, inquit, *Jus prohibet: ideoque omnes in favorem factæ resignationes nullius sunt momenti, nisi fuerint admissæ à Papa, cujus potestatis est de communi Jure dispensare. In Gallia tamen multorum seculorum usu et consuetudine præscriptum est, ut tempore Regaliæ fiant Beneficiorum resignationes in alterius certæ personæ favorem coram Rege, qui solus, ac pleno jure, vacantia in Regalia Beneficia confert. Secluso Papâ, et Rege, nullus potest resigationes in favorem admittere; nec ipse Papæ Legatus, nisi hoc specialiter in mandatis habeat.*

XIX. Certum est, Galliarum Oratores in Tridentino enixis studiis proposuisse, ac ut proscriberentur omninò resignationes in certæ personæ fieri solitæ, asserentes, sanc canonicis adversari, quòd possit quisquam Beneficio successorem quærere, ac seligere: uti est apud Thomassinum *tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 50. et Van Espen *Jur. Eccles. Univers. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 19. Æquè tamen certum est, e instantiam apud Tridentinos Patres minimè nuisse; quod fatetur etiam Natalis Alexander in *Theologia Dogmatica tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 6. *regu Regum Christianissimorum ad Tridentinam Synod Oratores in mandatis habuêre, ut resignationum favorem abrogationem postularent, ac diligenter a gerent. Id tamen obtinere non potuerunt. Potest enim ipsas approbandi penes summum Pontifice remansit: Episcopis autem, aliisque collatoribus a adempta.* Satis enim fuit Sacro Concilio tollere et abrogare mandata de providendo, gratias, quæ ex pectativæ dicuntur, et reservationes mentales: quem admodum videre est *sess.* 24. *cap.* 19. *de reforma* hæcque omnia fuerunt executioni demandata, e adhuc religiosè servantur.

XX. Vetus est Apostolicæ Sedis consuetudo, q resignationes favore certæ personæ recipiuntur. Re volutis enim Datariæ Regestis, compertum est, C mentem V. qui in Pontificem Maximum electus anno 1305. easdem admisisse, ejusque exemplum cutos esse successores Pontifices, ipsumque S. P V. auctorem celebris Constitutionis, inter suas quâ data fuit norma resignationibus, quæ co Ordinariis fieri, et ab iis admitti possunt: et q tics adversùs hujusmodi resignationes controve aliqua excitata fuit, haud neglectum est fu menta, quibus illæ innituntur, sedulâ invest tione perpendere. Clemens enim XI. san. mem. I

regationem haberi voluit à viris doctrinâ
: usu tunc Romæ præstantibus, in eaque
n resignationes favore certæ personæ essent
ndæ; et, quatenùs abrogandæ minimè vide-
quibus conditionibus easdem moderari, et
expediret: concordique omnium suffragio
ıtum fuit, resignationes tolli non opor-
nec easdem in posterum recipi debere
rochiales, Dignitates, Canonicatus, et reli-
ìcia residentalia, nisi præcesserit Ordinarii
: resignatarii moribus, doctrina, et habi-
quoad Parochiales hoc superadditum fuit,
atarius ætatis suæ annum trigesimum age-
mvis ex Juris communis præscripto, qui
n quartum annum exegerit, rectè Paro-
eponatur, utì constat *ex Cap. Cùm in cun-
eriora*, ubi Abbas *num.* 2. et Fagnanus *num.*
ct. Ordinarii itaque in id animum maximè
, ut accuratam, rectamque, dum exqui-
ationem faciant: et, si de resignatione Pa-
agatur, eamdem non transmittant, nisi
) examine illius, in quem animarum cura
ıda proponitur, coram Examinatoribus Sy-
: si verò res sit de Canonicatibus, aliisque
residentiam exposcentibus, quin et de
nullo residentiæ onere gravatis (quando-
ec horum resignatio sine prævia Ordinarii
nunc recipitur, quamvis vigens antea praxis
è requireret), secluso partium studio, et
ım acceptione posthabitâ, rerum verita-
ınant et referant. Eoque pacto jam nulla
sio vociferandi, ex resignationibus, quæ
admittuntur favore certæ personæ, id
ut Parochiales, Canonicatus, Beneficiaque
ris immeritis repleantur. Inspiciatur doctus
tus Rigantius *in Commentariis ad Regul.* 45.
j. 1. *à num.* 1. *ad* 41. ubi, quæ hactenùs

disputavimus, pluribus ipse recensuit, et reliquas omnes hanc rem attingentes notitias collegit.

XXI. Proximum à resignationibus *favore certæ personæ* locum obtinent coadjutoriæ *cum futura successione*, de quibus idem, quod de illis, judicium ferendum est: nimirùm nec excessivum illarum numerum esse approbandum; at ne eas quidem reprobandas, quæ concedi solent quibusdam impellentibus circumstantiis, plerumque ex eo provenientibus, quòd qui Ecclesiam, aut Præbendam, vel quodlibet aliud Ecclesiasticum Beneficium obtinent, impares evaserint obeundis muneribus eorum Ecclesiæ, Præbendæ, aut Beneficio adnexis; quòdque difficile admodum sit, idoneum alium virum reperire, qui debita Ecclesiæ obsequia, curam, servitutem exhibere velit, non proposito ipsi certo futuræ successionis præmio. In Decretalibus *sub tit. de Clerico ægrotante*, et præcipuè *in Cap. De Rectoribus*, cavetur, ut coadjutori congrua portio ex Ecclesiæ reditibus assignetur, quia ibi agebatur de coadjuto temporariâ ægritudine correpto quo tandem convalescente, coadjutoria cessare debebat. Verùm in aliis duobus Capitulis, quorum alterum incipit *Tua nos*, alterum *Consultationibus*, nullum planè habetur verbum de congrua coadjutori adscribenda: ex quo plures Juris Canonici interpretes inferendum duxerunt, in duabus hisce Decretalibus rem esse de coadjutore ob perpetuam coadjuti ægritudinem, et cum jure futuræ successionis deputato; hasque proinde coadjutorias Juri Canonico cognitas esse, atque probatas: eoque magis, quia pro illis validissimum suppetit argumentum *ex Can. Quamvis*, 7. *quæst.* 1. in quo, dum agitur de coadjutore, qui adjungendus erat Episcopo à pluribus annis ægrotanti, et de cujus valetudine jam ferè nulla spes suberat, hæc apposita leguntur verba:

Qui, etiamsi Episcopo, qui nunc ægrotat, superstes extiterit, loco ejus debeat consecrari.

XXII. Verùm, ad plenè vindicandas coadjutorias cum futura successione, validissimum nobis argumentum suppeditant solemnia quædam facta, quæ in Historia Ecclesiastica referuntur. Illustre illud planè est, quod medio circiter tertio seculo contigit. Cùm enim, è vivis erepto Severo, pax et tranquillitas Orientali Ecclesiæ fuisset restituta, celebris Narcissus ad suam remeavit Hierosolymitanam Ecclesiam : at, quia illi utiliter præesse non poterat, cùm centesimum jam ageret ætatis annum, Palæstinæ Episcopi, Narcisso annuente, Cleroque universo, et populo consentiente, in Cathedra Hierosolymitana collocarunt S. Alexandrum tunc in Cappadocia Episcopum, qui per id temporis illuc advenerat sacra loca visitaturus; atque hoc pacto Narcisso adjunxerunt Episcopum adjutorem cum jure successionis post Narcissi mortem in Hierosolymitano Episcopatu obtinendæ. Quâ agendi methodo binas dispensationes Palæstinæ Episcopi concessisse videntur : alteram, quâ Episcopum ab una ad aliam Ecclesiam transtulerunt : alteram verò, quâ duos in eadem Sede constituerunt Episcopos, quòd ita Hierosolymitanæ Ecclesiæ utilitas, et necessitas postularet. Narratur id ab Eusebio *lib.* 6. *Histor. Eccles. cap.* 9. à Nicephoro *Histor. Eccles. lib.* 5. *cap.* 10. à Papebrochio *in Histor. Chronol. Episcopor. Hierosolymit. num.* 60. *tom.* 3. *mens. Maji.* Adductæ verò animadversiones leguntur penes Thomassin. *de veter. et nov. Eccles. discipl. part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 55. *num.* 10. ubi, post relatam electionis Alexandri historiam, hæc subdit : *Eodem afflati Spiritu charitatis Sancto Episcopi Provinciæ duplici subscripsêre dispensationi, ut et Alexandrum prioris Ecclesiæ nexu solverent, et coadjutorem illum Narcisso, ac Coëpiscopum darent. Eo* invitabat uti-

ginem : *Cujus quidem facti nullum e*
Ecclesia tunc temporis præcesserat : ad q
Episcoporum coadjutorum, qui jam nu
tiores sunt, origo refertur.

XXIII. Perspectum omnibus est, q
quarto seculo contigerit S. Augustino i
sem Episcopum assumpto. Valerius pr
scopus, non minùs adversâ valetudine
confectus, exoptabat, ut S. Augustinu
tùm Sacerdos, sibi in Hipponensi Cath
ret Coëpiscopus, ut unà simul eidem E
esset, et demùm sibi decedenti esset
Pastorali regimine successor : *Formidan*
rabilis senex, Valerius nempe, *et scien*
et ætate infirmissimum, egit secretis
Primatem Episcoporum Carthaginensem,
becillitatem corporis sui, ætatisque gra
obsecrans, ut Hipponensi Ecclesiæ ordi
scopus, quo suæ Cathedræ non tam succ
consacerdos accederet Augustinus. Hæc
Vita S. Augustini scripta à S. Possidio

stinus *in epist.* 113. *aliàs* 110. loquitur, et conqueritur, eo quia, vivente adhuc Valerio, fuerit Hipponæ Episcopus ordinatus, quod, contra Nicænæ Synodi sanctionem, attentatum asserebat: *Adhuc in corpore posito beatæ memoriæ Patre et Episcopo meo Valerio, Episcopus ordinatus sum, et sedi cum illo; quod Concilio Nicæno prohibitum fuisse nesciebam, nec ipse sciebat.* In eadem epistola S. Doctor refert, Severum Episcopum Milevitanum, propterea quòd valdè metueret, ne, post sui obitum, tumultus, ac contentiones excitarentur in designando successore, rem ita gessisse, ut, vivens adhuc, futurum sibi in Episcopali Sede successorem jam electum conspiceret; et quamvis in eam rem solius tantùm Cleri accesserit consensus, ideoque complures meritò vererentur, ne, ob neglectum penitùs populi judicium, perturbationes, et dissidia orirentur, cùm primùm rei gestæ ratio perspecta fieret; placuit nihilominùs Omnipotenti Deo, ut pacatum res exitum haberet: *Deo placuit, tristitia fugata est, gaudium succesit. Ordinatus est Episcopus, quem præcedens Episcopus designaverat.* Ipsa sunt Augustini verba: post quæ subdit, omnibusque disertè significat, se velle sibi in Hipponensi Ecclesia successorem Sacerdotem Eraclium: *In omnium vestrûm notitiam perfero: Presbyterum Eraclium mihi successorem volo:* ita tamen, ut, dum viveret, nollet se pastorali curâ, et sollicitudine penitùs eximere, sed adjutorem sociumque in illis perferendis habere Sacerdotem Eraclium; uti legitur *num.* 6. Quæ quidem Sancti Pastoris voluntas concordi omnium plausu comprobata fuit. Et sicuti tunc non adfuit, qui maximas Deo Optimo gratias non retulerit, ita neminem nunc reperire est, qui in relata facti serie perspectissimum coadjutoriæ cum futura successione exemplum non agnoscat; veluti etiam rectè perpendit Petrus

de Marca *de Concord. Sacerd. et Imperii lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 8. *Valerius Hipponensis Episcopus Augustinum in Ecclesia sua ordinari Episcopum fecit, ut coadjutor, et Coëpiscopus esset; ita ut, novo more, inquit Paulinus, non tam succederet, quàm accederet. Ceterùm ordinationem illam probavit Cleri, et populi consensus, et Episcoporum comprovincialium. Canones nihilominùs Nicænos in ea violatos esse, fatetur Augustinus; non quia ipse successor Valerio destinatus esset, sed quia Episcopus unà cum illo fuit. Quippe Concilium illud vetuerat, ne duo Episcopi essent in una Ecclesia. Nam, quod spectat ad electionem successoris, nihil in ea reprehendebat, modò fieret cum consensu Cleri, et plebis, id est eorum, ad quos jus eligendi pertinebat. Certè ipsemet Augustinus successorem sibi constituit Eraclium in plenario Ecclesiæ suæ cœtu: cui electioni ut accederet Cleri, et populi Hipponensis consensus, effecit, et acta consensûs eorum per Notarios excipi jussit.*

XXIV. Sacræ igitur antiquitati probatæ quoque noscuntur coadjutoriæ cum futura successione, quoties ea sit Præsulis conditio, ut administrationi, et gubernio Ecclesiæ utiliter ampliùs præesse non valeat; quoties designatus coadjutor et meritis polleat, et rerum agendarum scientiâ; quoties denique in coadjutore cooptando, ne aliena jura lædantur, eorum exquiratur, obtineaturque consensus, quorum suffragiis Episcopi electio esset perficienda. Hæcque planè methodus illa est, quæ constanti usu recepta nostris hisce temporibus servatur. Neque enim Prælati Coadjutorem sibi exposcentis preces recipiuntur, nisi claris, ac undique certis probationibus doceat, se concreditæ sibi Ecclesiæ utiliter administrandæ imparem evasisse: nisi ad eumdem planè perspicuitatis gradum demonstret, postulatum coadjutorem doctrinâ, pietate, prudentiâ,

ceterisque dotibus instructum esse, quæ ipsum Prælaturâ dignum, ejusque muneribus sustinendis idoneum constituant; nisi demùm, ubi agatur de Ecclesiastica dignitate, quæ, præviâ electione vel nominatione, conferri soleat, eorum proferat consensum, qui eligendi, vel nominandi jure potiuntur. Utque insuper illud declinetur incommodum, quod S. Augustinus contigisse conqueritur, dum ipse à Valerio in Hipponensis Ecclesiæ coadjutorem assumptus fuit, quicumque Episcopi coadjutor constituitur, consecratur quidem et ipse Episcopus, ut, dum coadjutus legitimo detinetur impedimento, Ordinis munia obire possit, ad titulum non consequitur illiusmet Ecclesiæ, cujus administrationi, ac regimini adlaborat, ne duo simul sedeant in una Episcopali Sede Episcopi, sintque duo unius Ecclesiæ Sponsi, sed titulo solummodo donatur alicujus Ecclesiæ in partibus Infidelium sitæ; à cujus vinculo tunc demùm solvitur, cùm, vitâ functo Episcopo, cui adhæserat coadjutor, administrandam assumit jure suo Ecclesiam, cui antea adjutricem operam utì coadjutor præstiterat.

XXV. Ignota nobis non est responsio, quæ recensitis hucusque rationibus, claris ceteroquin, ac planè perspicuis, opponitur. Objicitur nempe, locum iis esse, cùm agitur de coadjutore in Episcopali Ecclesia, vel insigni aliquo monasterio statuendo; secus verò, si res sit de Parochiis, Canonicatibus, ceterisque inferioribus Beneficiis residentiam adnexam habentibus: facilè siquidem intelligi posse, justam subesse necessitatem occurrendi indigentiis Episcopalis, vel Abbatialis Ecclesiæ, etiam per coadjutorem cum jure futuræ successionis adscitum, si Episcopus, vel Abbas, ex infirmitate, ingravescente ætate, vel alio quovis impedimento, gravissima onera sibi imposita perferre non valeant; at non ita facilè captu esse, quænam

tanta urgeat necessitas, ut Parocho, vel Canonico, inhabili effecto, statim adjungatur coadjutor, cui non modò spes, sed certum jus succedendi in Beneficio addicatur, cùm et Parochus, in cura animarum obeunda, satis à Vicario sublevari, et adjuvari possit, et quodcumque Capitulum, utpote ex pluribus Canonicis, et Beneficiatis compositum, quamvis aliquis ex ipsis, justo impedimento detentus, perpetuò abesse cogatur, valeat quamfacile absentis onera in reliquos ita distribuere, ut nullum Ecclesiæ, Divinoque cultui detrimentum irrogetur; quo quidem seposito detrimento, omnis illicò cessat legitima causa, quæ coadjutoriam justificare possit. Posito autem legitimæ ac urgentis causæ defectu, consuetæ audiuntur oblocutiones, ex coadjutoriis videlicet insurgere votum captandæ mortis alterius, et exspectativas gratias, à sacro Tridentino Concilio proscriptas in usum revocari.

XXVI. Verùm, si Episcopo, aut Abbati rectè adjungitur coadjutor, etiam cum jure futuræ successionis, ne, illis justo aliquo impedimento præpeditis, Episcopatûs, vel monasterii regimen negligatur, vel detrimentum aliquod subeat, quamvis fortè posset Episcopi suffraganei, aut Vicarii operâ, rebus omnibus opportunè consuli; idque ea de causa, quòd experientiâ compertum sit, Ecclesiæ longè utiliùs esse, potiùs quàm à Suffraganeo, seu Vicario, regi administrarique per idoneum coadjutorem, qui regiminis curas, et sollicitudines eò libentiùs aggrediatur, quò tutiorem spem fovet, se in susceptis muneribus diutiùs permansurum, si coadjuto Episcopo, vel Abbati superstes fuerit: cur unquam reprobandus erit, longèque removendus à Parochialibus coadjutor cum jure successionis, quotiescumque Parochus, inhabilis factus, Officii sui partes implere re ipsâ non valeat: quoties coadjutor non constituitur, nisi ex præcedentibus legi-

timis documentis constet de illius merito et idoneitate; ac demùm quoties manibus veluti tangitur, recto animarum gubernio aptiorem, utilioremque evadere Sacerdotem coadjutorem cum futura successione, quolibet alio Sacerdote, qui, nullâ spe fretus obtinendæ Parochialis, mercenariam operam suam præstet? Præterea, quod ad Canonicos attinet, quamvis Capitulum non adeo exiguo Canonicorum numero constet, cùm tamen quandoque contingat, nonnullos ex iis in Capituli negotia expedienda incumbere, aliquos jubilationem emeritos, alios demùm aliis de causis Choro non interesse, indeque non exiguum Divini cultûs detrimentum oriri; quis unquam bonâ fide contendere poterit, hisce urgentibus circumstantiis, haud licere adjungere Canonico ætate confecto, et Ecclesiæ non ampliùs inservire valenti, coadjutorem cum futura in Canonicatu successione? Huc totâ re perductâ, non nisi per summam injuriam dictitatur, aut redintegrari exspectativas gratias à Concilio Tridentino proscriptas, dum admittuntur coadjutoriæ cum adnexo futuræ successionis jure; siquidem coadjutoriæ nunquam ferè expediuntur, nisi expressus coadjuti præcesserit consensus, qui in exspectativis nullo modo requirebatur: aut per coadjutorias pravum induci votum captandæ mortis coadjuti; cùm idem, et potiori fortè jure, asseri posset de Episcoporum, et Abbatum coadjutoribus, et tamen nil tale obmurmuretur, vel certè spernatur, si quid ejusmodi exaudiri contingat; cùmque etiam posset idem de illis affirmari, quibus pensiones reservantur super Episcopatibus, Abbatiis, Parochiis, et Canonicatibus, nec tamen tale quid objiciatur; cùmque demùm præponderare omnibus debeat necessitas consulendi Ecclesiæ, quâ inspectâ, omnem planè vim, ac pondus amittunt, non minùs exaggeratum alienæ mortis votum, quàm jactata hæreditariæ successionis

species in Sanctuarium illata : *Tota coadjutoriarum amaritudo considerari potest vel in voto captandæ mortis, in quo fundatur reprobatio exspectativarum, vel in successione quasi hæreditaria in Beneficio, vel in eo, quod per hujusmodi gratias minùs idonei in Ecclesia ingeruntur. At primum excluditur per consensum, et requisitionem coadjuti : neque enim datur coadjutor invito, nisi in casu dilapidationis, cum ablatione administrationis, à qua de jure veniat perpetuò suspendendus, aut in casu dementiæ. Secundum excluditur per litteras commendatitias aut Episcopi, aut Capituli de qualitatibus coadjutoris, et indigentia Ecclesiæ. Tertium accidit contra mentem summi Pontificis ex sinistra informatione, quæ in qualibet gratia provisiva intervenire potest.* Ita optimè disserit Joannes Solier *in Notis ad Institutiones Canonicas Lancellotti lib.* 1. *tit.* 16. *de Coadjutore* §. 1. quod etiam repetitum legitur à Filesac *de sacra Episcoporum auctoritate, cap.* 14. §. 2.

XXVII. Neque verò dissimulare volumus ea, quæ de coadjutoriis cum futura successione à Concilio Tridentino fuerunt constituta. Cùm enim in eo sedulâ disquisitione disceptatum fuisset, an penitùs tollendæ essent hujusmodi coadjutoriæ, in eam demùm sententiam itum est, quæ expressa legitur sequenti decreto *cap.* 7. *sess.* 25. *de reformat.* quo cautum fuit, ne in posterum coadjutoriæ enunciatæ quocumque in Beneficio locum obtinerent: *In coadjutoriis quoquecum futura successione idem posthac observetur, ut nemini in quibuscumque Beneficiis Ecclesiasticis permittantur.* Verùm, cùm exinde perpensum rectè fuisset, perfacilè fieri posse, ut Episcopatus, vel monasterium, ob contractam ab Episcopo, vel Abbate rerum gerendarum inhabilitatem, ingens aliquod detrimentum subirent, non abnuit Concilium, in hac facti specie, coadjutoriis cum futura successione locum relinquere; dummodo tamen allatæ causæ à summo

Pontifice rectè perpensæ, eidemque probatæ fuissent, et designandus coadjutor iis omnibus polleret qualitatibus, quæ ad probum, satisque idoneum Prælatum efformandum desiderantur: *Quod si quando Ecclesiæ Cathedralis, aut monasterii urgens necessitas, aut evidens utilitas postulet, Prælato dari coadjutorem, is non aliàs cum futura successione detur, quàm hæc causa priùs diligenter à Sanctissimo Romano Pontifice sit cognita, et qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à jure, et decretis hujus sanctæ Synodi in Episcopis et Prælatis requiruntur.* Cùm igitur Concilium in universum coadjutorias cum futura successione interdixerit in omnibus Beneficiis Ecclesiasticis, subindeque à generali sanctione exceperit Episcopatus, et monasteria, nullo penitùs verbo facto de inferioribus Beneficiis, validum exinde illis suppetit argumentum, qui coadjutorias cum futura successione ab inferioribus Beneficiis excludunt. Inspiciatur Fagnanus *in Cap. Nulla, num.* 69. *et seq. de concess. præbendæ.*

XXVIII. Hujusmodi argumenti vim sanè agnoscimus: at nihilominùs arbitramur, neque potuisse, neque voluisse Tridentinos Patres vinculum injicere Romanis Pontificibus, ne, justis, ac validis urgentibus causis, coadjutores cum futura successione in inferioribus Beneficiis valerent constituere; sed tantùm voluisse monitum quoddam iis relinquere, ne suam hisce coadjutoriis præstent auctoritatem, nisi cum re ipsâ debitæ circumstantiæ id expostulent; cùm nempe alia reverà non suppetat ratio Ecclesiarum necessitatibus consulendi; utque hujusmodi coadjutoriarum numerum in immensum excrescere non sinant, ne collatorum jus omninò, vel magna ex parte impediatur, neve Ecclesiasticorum cœtus justâ fraudetur spe concurrendi, et assequendi Beneficia, quæ identidem per diœceses vacare contingit.

XXIX. Neque profectò arbitraria est hujusmodi

interpretatio. Innititur enim textui ejusdem Concilii *in cap.* 21 *sess.* 25. *de reformat.* ubi hæc leguntur : *Postremò sancta Synodus, omnia et singula, sub quibuscumque clausulis, et verbis, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina, tam sub fel. rec. Paulo III. ac Julio III. quàm sub Beatissimo Pio IV. Pontificibus Maximis, in hoc sacro Concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuisse, ut in his salva semper auctoritas Sedis Apostolicæ et sit, et esse intelligatur.* Innititur præterea usui, ac consuetudini jam inde statim post Concilium observatæ, et in hæc nostra tempora productæ : cui quidem in ejusmodi circumstantiis quantum ponderis et auctoritatis insit ad rectam legum intelligentiam assequendam, nemo ignorat. Vix enim absoluto Concilio, ac dimissis Patribus, Cardinalis Navagerius ad suam Veronensem Ecclesiam reversus, seque prostratâ valetudine sentiens affectum, à Pontifice Pio IV. petiit, obtinuitque, sibi in coadjutorem cum futura successione in eadem Ecclesia adjungi Clericum Augustinum Valerium, sororis suæ filium, qui subinde ad Cardinalitiam dignitatem assumi promeruit; qua in re suum illi favorem præstitit S. Carolus Borromæus, agendo apud eumdem summum Pontificem avunculum suum, ut contrariis quibuscumque derogaret, utpote qui Augustini merita optimè noverat : quemadmodum legere est in illius Vita à Joanne Ventura conscripta, et hoc ipso anno 1754. Venetiis prælo restituta *pag.* 35. In Datariæ quoque Regestis extant exempla coadjutoriarum cum futura successione in Beneficiis inferioribus, quæ sub Pontificatu tum Pii IV. post absolutum Concilium, tum S. Pii V. tum ceterorum successorum Pontificum fuerunt expeditæ. Innititur tandem aliis quoque ejusdem sacri Concilii capitibus. Prægnantia siquidem, et universalia sunt verba *capitis secundi sess.* 7. *de reformat. Ne-*

mo, quâcumque etiam dignitate, gradu, aut præeminentiâ præfulgens, plures Metropolitanas, seu Cathedrales Ecclesias, in titulum, sive commendam, aut alio quovis nomine, contra sacrorum canonum Instituta, recipere, et simul retinere præsumat. Prægnantia item et universalia sunt quoque verba *capitis septimi sess.* 14. *de reform. Cùm etiam, qui per industriam occiderit proximum suum, et per insidias, ab Altari avelli debeat; qui suâ voluntate homicidium perpetraverit, etiamsi crimen id nec ordine judiciario probatum, nec aliâ ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros Ordines promoveri possit; nec illi aliqua Ecclesiastica Beneficia, etiamsi curam non habeant animarum, conferre liceat; sed omni Ordine, ac Beneficio, et officio Ecclesiastico perpetuò careat.* Prægnantia denique, et universalia sunt pariter verba *capitis quinti sess.* 24. *de reformat. Matrim. In contrahendis matrimoniis, vel nulla omninò detur dispensatio, vel rarò, idque ex causa et gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, et ob publicam causam.* Attamen, his minimè refragantibus, perspectum est omnibus, Apostolicam Sedem dispensasse anteactis temporibus, et identidem dispensare super retentione plurium Episcopatuum in quibusdam regionibus, ubi id in Catholicæ Religionis utilitatem vergere judicatur; quemadmodum superiùs quoque animadvertimus. Nec etiam desunt exempla dispensationum, quibus indultum est homicidis voluntariis, ad Ordines jam promotis, ut sacra Altaris ministeria obire possent; imò et aliqua reperire licet, quamvis rara admodùm, exempla similis, et majoris dispensationis concessæ iis, qui voluntarii homicidii crimen perpetrarunt, antequam Ordinibus initiarentur; sive Conciliare interdictum eos tantùm afficiat, qui, antequam or-

Romani Pontifices passi sunt, non p
que supplicantium precibus, sed pos
exhibitas obtestationes rejecerant; p
vissimum crimen publicâ ac insigni
pœnitentiâ expiatum fuisse constab
denique ab Ordinario loci, aliisque
viris, habita fuerunt certa, et planè a
timonia tam de expletis peculiaribu
actibus, datoque præclaræ virtutis
diuturnum probatæ vitæ tenorem, q
tuali utilitate, quæ in proximos p
dispensationem petit, obventura sper
illi ad majores Ordines ascensus indu
eorumdem antea adeptorum exercitiu
Complura tandem exempla suppetun
num super impedimentis matrimonii
ac solutionum pecuniæ in earum c
injunctarum. De omnibus his legi po
Pallavicinus *in Historia Concilii Trid*
cap. 8. *num.* 21. ubi plenè ostendit t
rum omnium necessitatem, quamvis
stet prohibitio; tum exactæ inde pe
tatis opera erogationem; tum deniq

in Beneficiis inferioribus reprobari, aut illi-
reputari non posse. Ceterùm perperam jactari
ıus, per ipsas immeritis Ministris diœceses
eri: dum, ùt superiùs latè disseruimus, iisdem
patet aditus, nisi urgeat Ecclesiæ necessitas,
aliter satis consuli non posse, legitimis pro-
nibus doceatur; ac nisi simul ex allatis au-
ticis documentis planè constet, coadjutorem
n esse Beneficio dignum, aptumque ad rectè
dulò implenda munera, quæ ipsi, dum de-
tur coadjutor cum futura in eodem Beneficio
essione, exercenda demandantur.

X. Aliquando Episcoporum querelis locus fa-
est ob exemptionem nonnullis ipsorum sub-
concessam ab illorum jurisdictione ordinaria.
rarò admodùm, et non sine gravissima causa
ım est, aut fit: petens enim exemptionem à
Ordinario, probare debet sævitiem contra se
citam, aut justum timorem, quòd ea exercea-
Videantur Lotterius *de Re Beneficiaria lib.* 1.
t. 24. *num.* 30. *et seq.* Pignatellus *consult.* 124.
10. et Rota *decis.* 280. *part.* 5. *tom.* 1. *recent.*
petitæ exemptioni via aperitur, nisi audito
nario, ipsoque fraternè admonito, ut mitiùs
; et juxta praxim Congregationis Episcoporum
egularium, etiamsi adsint probationes sævitiæ,
justi timoris, utplurimùm prohibetur tantùm
nario, ne procedat ad actus irretractabiles
mmunicationis, suspensionis, interdicti, car-
ionis, sequestrationis, seu alterius similis de-
onis, nisi priùs aut eâdem Congregatione, aut
opolitano certioratis, et obtentâ ab ipsis fa-
te procedendi. Quòd si aliquis in fragranti,
icitur, fuisset deprehensus in aliquo gravi
to, tunc Ordinario nunquam intelligitur sub-
ı facultas procedendi adversùs prædicto modo
quentem, juxta responsum ejusdem Congre-

hoc ipso Tractatu jam plura disserui
perpauca nunc supersunt addenda,
spectantia ad Regulares in propriis cl
tes, sed ad eos potiùs, qui mallent e
domos vagari, aliosque illos, qui è c
trata crimina fuerunt expulsi; de qui
terunt Episcopi, in relationibus stat
clesiarum opportunas instructiones e
exposcere.

II. Perspecta cuique est Concilii Tri
sess. 25. *cap.* 19. *de Regularibus* e
vetur, ut quilibet Regularis suam
professionem, si quinquennium ab
dum fuerit evolutum, eamque nulla
tendat, utì violenter extortam, *per*
vel quia immaturè factam, *ante æt*
vel ob aliam hujusmodi causam, *au*
debeat sua jura proponere *coram Su*
Ordinario. Complures extant Regula
Constitutiones, quibus statuitur, ut
tuali corporis ægritudine, v. g. co

erea quòd Concilium Tridentinum Episcopos solùm conjudices esse voluerit, cùm, quin-nali spatio nondum exacto, Professio nulla di-, tamquam expressa *per vim et metum*, vel *ætatem debitam*, aut *alia simili de causa*, qua-llatenùs dici valet ea, de qua nunc sermo rit, cùm scilicet Regularis in ipsa votorum nun-one rogatus, an aliquo habituali morbo labo-morbum ipsum reticuit. Verùm constans atque tua Sacræ Congregationis Concilii sententia in hac quoque facti specie, per Superiorem arem, et Ordinarium, junctis suffragiis, cau-ognosci, ac definiri oportere: neque enim jure ndi potest, Concilium suam legem coercuisse us tantùm generis judicia, in quibus Professio uam facta per vim et metum vel ante præ-tam ætatem, irrita diceretur; siquidem de ce-quoque similibus casibus, per ea verba: *aut simile*, mentionem fecit. Ratio autem, quæ entinis Patribus suasit, ne hujusmodi judicium s Superioris localis sententiæ relinquerent ab-endum, sed mallent Episcopalem quoque au-itatem accedere, non solùm sibi locum vindicat, Professionis nullitas ex vi et metu, vel ex in-pleta ætate desumitur; verùm etiam cùm Pro-io nulla asseritur, ex quo professus corporis vi-n reticuit, licèt interrogatus fuerit, ut, si quod sset occultum vitium, patefaceret. Sacræ Congre-onis decreta à nobis relata fuerunt in folio, quod imposito nobis olim Secretarii munere exaravimus ausa *Burgen.* quæ proposita fuit, et ad normam fatorum decretorum decisa die 13. Aprilis 1720. videre est *tom.* I. *Thesaur. Resolutionum*: eam-nque Congregationis sententiam nos ipsi complexi ius, atque firmavimus in nostra Constitutione, initium *Si datam hominibus*, 47. §. *Cùm etenim*, 2. *nostri Bullarii.*

III. At hìc non est controversiæ finis. Sanè, de Jure communi, valida est Regularis Professio, etiam ab eo emissa, qui aliquo habituali morbo detinetur, nec illum ante Professionem, quantumvis interrogatus, denuntiat. Ut autem irrita fiat, necesse omninò est, ut id in Constitutionibus Ordinis à Sancta Sede approbatis peculiari sanctione edicatur; quemadmodum rectè animadvertunt Navarrus *consil.* 48. *num.* 2. *lib.* 3. *tit de Regularibus*, Rota *coram Ubaldo decis.* 38. *num.* 2. *et seq. et decis.* 394. *num.* 1. *et seq. coram eodem.* Neque tutò affirmare licet, nullitatem Professionis per Constitutiones Ordinis fuisse inductam, quoties professus, requisitus, ægritudinem suam celaverit, quamvis Constitutiones et illam pandi jubeant, ac protestentur, aliàs illegitimam fore Professionem; sed opus est, ut illam re ipsâ nullam fore declarent, si contra statutam legem ab aliquo emissa fuerit: veluti optimè expendunt Fagnanus *in Cap. Qui Presbyterum, num* 85. *et seq. de pœnit. et remiss.* Bordon. *in controvers. moral. controv.* 21. *de ætat. profess. quæst.* 9. Cardinalis Petra *ad Constit. Apostol. tom.* 3. *pag.* 525. Positâ autem Professionis nullitate, disquirendum tantummodò superest, non quidem an Religio, juribus utens ex nullitate Professionis sibi competentibus, professum valeat expellere; sed num professo liceat se vindicare in libertatem exeundi è Religione, quamvis hæc ultrò eumdem retinere consentiat.

IV. Non semel hujusmodi casus in quæstionem venit, et ad illius decisionem Congregationis Concilii auctoritas implorata fuit. In Constitutionibus Ordinis Capuccinorum, quæ à Sancta Sede in forma specifica confirmatæ fuerunt, *cap.* 2. hæc leguntur: *Qui elephantiâ, morbo caduco, aut aliâ infirmitate contagiosâ afficitur, non recipiatur. Et, si quis talis receptus fuerit, eò quòd interrogatus talem infirmitatem manifestare noluerit, declaratur, Religionem*

ad eum retinendum minimè velle esse obligatam. Perspicua sunt verba quoad ipsius Religionis facultatem ejiciendi professum, qui morbum, quo tenebatur, reticuit, quamvis de eodem, antequam Religioni se devoveret, interrogatus fuerit; quemadmodum scitè animadvertit P. Bartholomæus de Vecchis in Libro inscripto: *Praxis observanda in admittendis ad Religionis statum Novitiis, disput.* 13. *dub.* 15. *num.* 4. *et seq.* et præcipuè *num.* 8. Itaque, quotiescumque Superiores Regulares consenserunt, ut sic professus abscederet, testimoniales litteras ipsi tradentes, quibus ille declarabatur Regulari observantiâ solutus, imò extra eam factus, ex eo quòd, rogatus licèt, occultum perpetuumque suæ valetudinis vitium reticuerat, ne fortè suspicaretur aliquis, ipsum veluti incorrigibilem è Religione expulsum fuisse: temperamentum hujusmodi Romanæ Congregationes commendare non destiterunt. At, cùm Religio postulationibus hujusmodi professi abire cupientis obsistit, contenditque sibi uni relictum esse jus impugnandi ejusmodi Professionem, non autem illi, qui contra Constitutionum præscriptum illam emisit, tunc ingens profectò difficultatum pelagus commotum est. Visum est enim aliquibus, nullo modo percipi posse, cur correspectivus contractus, si quoad alterum ex contrahentibus nullus remanet, nullus itidem esse non debeat respectu alterius; spectatâque æqualitatis conditione, hujusmodi contractui intrinseca, si primo licitum est nullitate uti, eamque judicio prosequi, cur eamdem ipsam proponere alter prohibeatur. Ita disserunt Capon. *discept.* 53. *num.* 33. *et seq.* P. de Vecchis *citat. Oper. disput.* 13. *dub.* 15. *num.* 4. *et num.* 8. et Pater Thesaurus, ex Capuccinorum Familia, in Libro, cui titulus: *Expositio in Regulam Fratrum Minorum S. Francisci, cap.* 2. Alii è contraria parte opinantur, justitiæ et æquitati maximè congruere, ut decepta

Religio jure suo utatur, ejiciendo ejusmodi nulliter professum : at iniquum esse, et à Juris regulis peralienum, ut deceptor ex propria fraude compendium utilitatemque percipiat : quæ verò correspectivis contractibus inesse dicitur æqualitas, eam dicunt locum obtinere debere, quando contrahentes omnes id, quod debuerant, bonâ fide præstiterunt ; nullatenùs autem, cùm ipsorum alter culpabilis deprehenditur ; veluti in dies comprobatur in matrimoniali contractu, in quo conjux innocens id jure petit, quod alter delinquens petere prohibetur.

V. Dum in minoribus constituti, prædicto munere Secretarii Congregationis Concilii fungebamur, res tulit, ut opportunus fieret hujusmodi disputationi locus in quadam causa *Provinciæ Romanæ Capuccinorum Nullitatis Professionis*, proposita die 31. Julii 1723. et 8. Julii sequentis anni 1724. Folia tunc typis vulganda contexêre, et congruis animadversionibus exornare non prætermisimus ; uti videre est *tom.* 2. *et* 3. *Thesauri Resolutionum.* Affirmari tamen non potest, quæstionis nodum resolutione tunc editâ fuisse solutum : quapropter in superiùs indicata nostra Constitutione, cui initium *Si datam hominibus*, quæque est *quadragesima septima tom.* 2. *nostri Bullarii*, in aliud tempus congruam quæstionis decisionem reservavimus, uti patet ex §. *Itaque prædictis omnibus.* Quare, cùm nonnulli Episcopi in relatione statûs Ecclesiarum suarum, opportuna sibi monita, justamque hac in re procedendi normam tradi expetierint, asserentes, factum quandoque esse, ut simul cum Regulari Superiore cognoscere debuerint, an professus, qui, ùt suprà, rogatus corporis vitium per fraudem reticuerat, ad proponendam nullitatem Professionis admitti deberet, contradicente licèt Religione, quæ eumdem sibi addictum retinere intendebat, nil curans inductam à Constitutionibus

illius Professionis nullitatem, quam, non in professi favorem, sed in proprium commodum utilitatemque statutam affirmabat; non aliud responsum tunc dari potuit, neque deinceps dabitur, quousque quæstio dirimatur, quàm ut evolvantur libri, dissentientium Scriptorum momenta expendantur, nec eorum tantummodo auctoritas, sed præsertim allatæ per ipsos rationes introspiciantur; eique opinioni sententia aptetur, quam is, qui Judicis auctoritate fungitur, probabiliorem esse deprehendet. Etenim inter propositiones à Ven. Servo Dei Innocentio XI. 2. Martii 1679. proscriptas, secunda numero recensetur ista: *Probabiliter existimo, Judicem posse judicare juxta opinionem etiam minùs probabilem.*

VI. Subsequuntur modò Regulares profugi, ac desertores, hoc est à Religione apostatæ, atque ii, qui definitivâ sententiâ à proprio Regulari Ordine repulsi fuerunt: cùm enim hi omnes vivant extra claustra, neque reverà exiguus sit eorum numerus, non leve negotium facessunt Episcopis in spirituali regimine obeundo: qua de re plerique in relatione statûs suarum Ecclesiarum sæpiùs conquesti sunt. Malum negari non potest; ejusdemque causæ satis superque perspectæ sunt: præscripta item comperiuntur remedia, quibus etiam controversiæ plures è medio sublatæ fuerunt: ideoque tantummodo reliquum est, ut ea Episcopis indigitentur, excitenturque ipsi ad eadem in praxim deducenda.

VII. Redundantem nimis Regularium numerum, putant aliqui, et validis quidem rationibus innixi, potissimam causam esse, cur tot reperiantur profugi, apostatæ, et ejecti, Diœceses inficientes. Ita disserit gravissimus Societatis Jesu Theologus Franciscus de Ribera *in Oseam cap. 2. num.* 101. *Indicavit longi temporis usus, nullam esse certiorem*

ac præsentiorem Religionibus pestem, quàm [illegible] *tudinem. Nam, quæ dicuntur pestes, et su[illegible] bitiones, avaritiæ, voluptates, contentiones, e[illegible] lationes, ex multitudine oriuntur. Ac, si qu[illegible] tat, in magna hominum multitudine morti[illegible] nem, et humilitatem, et pacem, concordiamqu[illegible] morum conservari posse diu, id putat, quod [illegible] in hunc diem usque factum est, neque fiet. [illegible] est (inquit Salomon) quod fuit? Ipsum quod fu[illegible] est. Quid est quod factum est? Ipsum quod facien[illegible] dum est. Pauci, qui perfecti essent, aut qui e[illegible] animo ad perfectionem properarent, omni tempore inventi sunt; multi, qui diu, nullo. Senex est jam Mundus; non mutabit mores, opinor. Quod pretiosum est, rarum semper fuit; et stultorum infinitus est numerus.* Contendunt alii, excessivam profugorum, apostatarum, ejectorumque multitudinem ex nimia facilitate profluere, quâ ad habitum recipiuntur quicumque se Religioni offerunt; tum ex contemptu regularum, quæ ad uniuscujusque vocationem novitiatûs tempore probandam statutæ reperiuntur; ex quadam denique animorum propensione, semper proclivi ad Novitiorum Professionem admittendam, ut Religiosorum numerus excrescat. Quod rectè perpensum fuit à Clemente Papa VIII. in suis generalibus Decretis super admissione Novitiorum ad Regularem habitum et Professionem, anno 1596. et 1599. evulgatis; iterùmque expressum à Pontifice Innocentio XII. in suo Decreto de ejectis, et ejiciendis, edito sub annum 1693. *At, quia nimia sine delectu facilitas recipiendi quoscumque Religionis ingressum petentes, et à Religione forsan alienos, duram satis tractu temporis necessitatem parit eosdem è claustris ejiciendi.* Neque nos prætermisimus in præindicata nostra Constitutione 47. *tom.* 2. *nostri Bullarii*, alias superaddere animadversiones eodem spectantes. Alii demum autumant,

rem hujusmodi, ceteroquin gravissimam, non aliter, quàm nunc se habeat, procedere posse; ex quo Tridentini Concilii decreta, atque Ordinum Regulæ et Constitutiones ab Apostolica Sede approbatæ, nequaquam observentur. Concilium quippe *sess.* 25. *de Regularibus cap.* 3. statuit, ut in monasteria, et cœnobia, sive immobilia bona possideant, sive non, is tantummodo recipiatur Religiosorum numerus, qui ex monasterii reditibus, vel consuetis eleëmosynis ali possint: *In prædictis autem monasteriis, et domibus tam virorum, quàm mulierum, bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantùm numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui vel ex reditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis eleëmosynis commodè possit sustentari*: quod quidem saluberrimum præceptum ab Innocentio XIII. innovatum fuit in sua Constitutione incipiente *Apostolici ministerii*, §. 14. subinde confirmata in forma specifica à summo Pontifice Benedicto XIII. per aliam, cui initium *In supremo militantis Ecclesiæ*. Ordinum verò Regularium Institutores in suis Constitutionibus, à Sancta Sede approbatis, optima ediderunt præcepta, ad rectam Novitiorum institutionem, domorum probationis gubernium, et vocationis explorationem, quammaximè accommodata. Denique Clemens VIII. in præfatis suis Decretis omnia prudentissimè statuit ac jussit, quæcumque conducere poterant ad tutam certamque explorationem spiritûs Novitiorum, qui ad solemnem votorum nuncupationem recipi exposcunt.

VIII. Hujusce instituti nostri ratio non patitur, ut, quæ sit vera mali, de quo nunc agimus, causa, investigemus; quamvis fortasse, si id persequi liberet, non admodum difficilem provinciam aggrederemur: omnes quippe relatæ sententiæ in unam commodè restringi possunt; cùm inter eas

non aliud re ipsâ discrimen intercedat, quàm quod oritur ex diversitate verborum, quibus unusquisque ad exprimendos animi sensus utitur. Verùm, quomodocumque se se res habeant, cùm id nobis tantùm sumpserimus, ut remedia recenseremus à Sancta Sede præscripta, ne spirituale diœcesium gubernium, et administratio, à Religiosis fugitivis, apostatis, et expulsis perturbetur, et evertatur; dabimus operam, ut, quâ breviore et clariore fieri poterit ratione, assumptam provinciam obeamus : solemni tamen, ac omninò necessariâ protestatione præmissâ, quantumvis ingens sit profugorum, apostatarum, ejectorumque Religiosorum numerus; nihil propterea detractum censeri debere ingenti merito Religiosorum cœtuum, quibus veluti firmissimis munimentis Ecclesia fulcitur, nec insigni ceterorum Religiosorum virtuti, qui in claustris piè sanctèque vivunt, et quorum probatissimæ vitæ ratio Catholicis quidem ad virtutem est stimulus, hæreticis autem confusio; utì apositè edisserit Theophilus Raynaudus *tom.* 17. *suorum Operum*, et præsertim in eo quod inscribitur *De apostasia à Religiosis Ordinibus*, *pag.* 17. *et seq.*

IX. Apostasia à Latinis propriè *desertio* appellata est; idemque sonat apostata, ac desertor : utì conjicere licet *ex leg. Desertorem*, *ff. de re militari.* Quandoque etiam apostata dicitur prævaricator, et Hebræis *Belial.* Cùm igitur apostasia nîl aliud sit, quàm recessus ab eo vitæ instituto, quod quis eâ mente assumpserat, ut eidem perpetuò adhæreret; cùmque possit aliquis à Fide Catholica, quam amplexus fuerat, deficere; alius à Clericali statu semel assumpto recedere; alius demùm è Regulari Instituto, cui se devoverat, se subtrahere : consequitur, tres numerari apostasiæ species. Prima *perfidiæ* dicitur : altera *Ordinis* : tertia *Monachatûs*. Inest procul dubio prioris speciei apostasiæ

atrox crimen; cùm per ipsam apostata à Fide Catholica penitùs deficiat, ut Judaismum, Paganismum, aliudve infidelitatis genus sequatur, et quidem spontè non autem per vim, aut ex incusso mortis metu : hoc quippe posteriori casu, qui Fidem fallit, apostata propriè non est, sed dicitur *lapsus*, et canonicis pœnis coercetur, uti legere est *in can.* 61. inter eos, qui Apostolici nuncupantur; et, si delicti sui ex animo pœnitens revertatur, veniam facilè consequitur, uti constat *ex can.* 6. Synodi Ancyranæ. De hujusmodi apostatis nunc nobis non est sermo, neque de apostatis ab Ordine; sed de apostatis à statu Regulari, quorum crimen quamvis excusatione dignum reputetur ab apostata Marco Antonio de Dominis *lib.* 2. *de Republ. Eccles. cap.* 12. acriter tamen perstringitur à Petro Blesensi *epist* 13. in qua scribit : *Quid est, Claustralem ad seculum redire, nisi cœli habitatorem cadere in infernum*? et à S. Anselmo *lib.* 3. *cap.* 13. ubi ponderosis hisce verbis Monachum corripit, qui ab assumpto Regularis vitæ instituto deflectere cogitabat : *Nihil salubriùs potuisti incipere; nihil periculosiùs potes relinquere.* Hujus etiam criminis gravitatem pervalidis rationibus demonstrant Turrianus, Theophilus Raynaudus, et Gonzalez *in Cap. Consultationi, num.* 5. *de apostatis.*

X. Pœnales erant in monasteriis carceres, in quos criminosi Monachi detrudebantur. De illis disserit, ipsorumque describit horrorem circa medium seculi XIV. Stephanus Archiepiscopus Tholosanus *in sua epistola ad Joannem Regem.* Si autem illis mancipabantur Monachi gravibus delictis obnoxii, consequitur omninò, ut in illos conjici debuerint à Regulari statu apostatæ; quemadmodum in rem nostram ratiocinatur Ayrmannus, Auctor hetherodoxus, *in Comment. Historio-Juridico, de Monasterio carcere pag.* 46. *Gravissimum quidem Monachorum*

delictum putatur esse apostasia, et apostatæ in specie dicuntur, qui, post Professionem factam, Religionem deserunt, sine transitu ad aliam, et cum animo non revertendi ad suam. Fugitivi autem habentur, qui à monasterio ad tempus discedunt, non abjecto prorsùs revertendi animo. Juxta vigentem nostris hisce temporibus disciplinam, apostasia inter graviora crimina recensetur. Verùm Ecclesia, pia Mater pro summa, quâ utitur, commiseratione ac indulgentiâ, minimè recusat amplecti apostatas, qui admissum errorem ex animo dolentes, ad relictam vitæ Regularis professionem revertuntur.

XI. Celebris est Gregorii IX. Decretalis, incipiens *Ne Religiosi, sub tit. de Regularibus et transeuntibus ad Religionem*, per quam Pontifex, gravibus indictis pœnis, præcipit Superioribus Regularibus, ut profugos et apostatas inquirant, atque in monasteria recipi, omniaque ipsis ad victum necessaria suppeditari curent, ut per canonicæ pœnitentiæ remedia crimen expiare possint. Hoc idem, ante Gregorianam Constitutionem, statutum fuerat in Concilio Aurelianensi primo, in Concilio Toletano septimo, et in Constantinopolitano secundo, quorum verba exscribuntur ab Haefteno *in suis Disquisitionibus monasticis part.* 2. *lib.* 8. *tract.* 4. *disqu.* 8. S. Benedicti Regula, quæque illi consentaneæ sunt, Cisterciensium, Eremitarum S. Augustini, et Carmelitarum Discalceatorum Constitutiones, redeuntibus fugitivis, et apostatis, januam usque tertiò patere jubent, eamque non nisi post quartam defectionem occludi; quâ nempe secutâ, cùm profugus, et apostata, incorrigibilis reputetur, ad formalem illius expulsionem proceditur, de qua hoc ipso capite redibit sermo. Videatur idem Haeftenus *cit. loc.* ubi genuinum hunc esse Regulæ S. Benedicti sensum demonstrat; tum etiam Calmet *in eamdem Regulam S. Benedicti tom.* 1. *cap.* 29.

Præterea non negligit Apostolica Sedes gratiosa identidem promulgare indulta, quibus cisalpinis apostatis quatuor, transalpinis autem octo mensium spatium præfinire solet, ut, si ad Religionem revertentes suam fateantur culpam, et à Superioribus veniam et absolutionem humiliter petant, spondeantque melioris vitæ propositum deinceps servare, ab omnibus pœnis, quibus propter apostasiam obnoxii facti fuerant, misericorditer liberentur. Exactis verò terminis in indulto præfinitis, præter Congregationem Episcoporum et Regularium, si fugitivi, et apostatæ ad Apostolicam Pœnitentiariam quocumque tempore recurrant, ipsa, pro tributis sibi facultatibus, paratam se semper exhibet ad eos excipiendos, ad agendum cum Superioribus Ordinis, ut pœnæ per ipsos incursæ discretâ moderatione temperentur, ad efficiendum denique, ut humaniter recipiantur et habeantur, ac etiam, certis urgentibus circumstantiis, ut promeritæ pœnæ ipsis omninò relaxentur; imò, si res ita postulare videatur, eisdem permittitur, ut ad alium Religiosum Ordinem transire valeant: quemadmodum constat ex nostra Constitutione, quæ incipit *Pastor bonus*, 95. §. 33. *tom.* I. *nostri Bullarii.* Et quia sæpè contingit, ut apostata non solùm defectionis sit reus, sed ante defectionem alia quoque patrarit crimina, ob quæ à Religione puniri debuerat, paratusque esset ad reditum, dummodo, præter relaxationem pœnæ propter apostasiam sibi debitæ, immunis quoque fieret ab aliis, quibus ejusmodi delicta ipsum obnoxium reddiderant; tunc Pœnitentiariæ Officium, perpendens hinc immoderatam apostatæ instantiam, inde verò ob oculos sibi statuens perpetuum sibi proprium commiserandi propositum, charitativam sibi curam sumit expendendi unà cum Superioribus Regularibus, præter delictum apostasiæ, cetera quoque crimina,

cùm in sua Diœcesi fugitivum aliqu
statam deprehenderit, nihil relinquat i
illi voluntarium ad Religionem red
nedum eidem sua spondens officia, s
demonstrans summam lenitatem, æq
derationem, quam, interpositâ Sacra
riæ vel Congregationis Episcoporum
auctoritate, ad Religionem redux ex
si fortè reperiretur aliquis, qui, ùt s
evenire quandoque solet, obfirmat
unum animo volveret, ut effrenem p
stris vitam viveret, præsto sunt Eccl
et decreta, ad quorum normam huj
ctariorum audacia compescatur, et q
ritate si utantur Episcopi, apostatæ,
illorum Diœcesibus turbas minimè co

XIII. Tridentinum Concilium in id
boravit, ut Regularibus apostatandi occ
traheret. Ejus rei perspicuam nobis ex
tionem primo loco id, quod statutum
11. *sess.* 14. *de reformat.* ut transitu

nisi postquam ad suum monasterium rediissent; voluitque in contumaces, tamquam in apostatas, animadverti: *Quòd si antea habitum sponte dimiserit, nullatenùs ad allegandum quamcumque causam admittatur, sed ad monasterium redire cogatur, et tamquam apostata puniatur: interim verò nullo privilegio suæ Religionis juvetur.* Sciens insuper, à Regularibus ansam derelinquendi claustra, et huc illucque vagandi, quandoque captari ex falsò præsumpta necessitate confugiendi ad Ordinis Superiores; hinc *cap. 4. sess. 25. de Regularibus* edixit, ne id cuiquam liceret, nisi præobtentâ eorumdem Superiorum expressâ facultate: cavitque, ut, si quispiam eo sub obtentu extra claustra sine Superiorum litteris deprehendatur, is apostatarum pœnis per Ordinarium loci subjiciatur: *Nec liceat Regularibus à suis conventibus recedere, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint. Qui verò sine prædicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit, ab Ordinariis locorum, tamquam desertor sui Instituti, puniatur.* Denique Tridentini Patres *eodem cap. 4.* opportuna decreta ediderunt pro Regularibus ad publicas Universitates studiorum causâ per suos Superiores ablegatis, statuentes, ut in monasteriis degant, utque in eos extra conventus manentes à locorum Ordinariis procedatur: *Illi autem, qui studiorum causâ ad Universitates mittuntur, in conventibus tantùm habitent; alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur.* Providis hisce Concilii Tridentini sanctionibus perpetuò firmiterque adhæsit Apostolica Sedes, novas identidem evulgando Constitutiones, et nova mandata, prout occurrentium casuum necessitas, et sententiarum discrepantia inter Auctores, qui de fugitivis, et apostatis egerunt, expetere visa est.

XIV. Ut paulò superiùs innuimus, Tridentinum

Concilium opportunè cavere non destitit, ne Rel
giosus, ex uno in alium Ordinem transeundo, ve
profugus, vel apostata evadat; decernens, ut tran
itus semper fieri debeat ad Ordinem, in quo v
geat Regularis claustralis observantia. Jam verò
præter Decreta Congregationis Concilii anni 162
ab Urbano VIII. approbata, quibus unicuique Reg
lari Superiori præcipitur, ne Religioso sibi subdi
facultatem faciat transeundi ad aliam Religionem
licèt strictiorem, nisi ex indubiis sibi document
certò constet, alterius illius Superiorem promptu
paratumque esse ad eum recipiendum, et nisi re
ita disposuerit, ut idem Religiosus à sua ad alt
ram Religionem rectè pertranseat; Benedictus XI
Pontifex in sua Constitutione incipiente *Licet s*
cra, 112. *tom.* 12. *Bull. Roman. novissimæ editioni*
inhærens eidem Conciliari sanctioni, non mo
transitum vetuit ab una ad alteram Religionem
etiamsi de apostata transferendo ageretur, quoti
in ea, ad quam fit transitus, claustralis Regular
observantia non vigeat, sed hoc insuper addidi
ne cui liceret, ad quemlibet Militarem, aut Hosp
talarem Ordinem commeare, quamvis in eo Reg
laris claustralis observantia vigeret, nisi fortè
esset Ordo S. Joannis de Deo: quemadmodum etia
à nobis declaratum fuit in nostra Constitutio
super facultatibus Majoris Pœnitentiarii, et Offic
Pœnitentiariæ, quæ incipit *Pastor bonus*, et e
95. §. 35. *tom.* 1. *nostri Bullarii*, in cujus præceden
§. 33. opportunè monuimus, ut, dum apostatæ f
cultas tribuitur ad aliam Religionem transeundi
diligenter caveatur, ne per hujusmodi transitu
iteratæ fugæ, vel apostasiæ aditus patefiat: *Adh*
bitis tamen iis cautionibus, quas ad refrenanda
vagandi licentiam necessarias, seu opportunas jud
caverit. Similiter, uti paulò suprà expressum est
sacrum Tridentinum Concilium pro apostata habe

voluit Regularem illum, qui Professionem à se emissam ex capite nullitatis impugnare contendens, claustra deserit, exuitque Regularem habitum; simulque prohibuit, ne audiatur is, nisi monasterium repetat, abjectumque habitum resumat. Nos itaque providæ huic sanctioni inhærentes, in nostris Litteris incipientibus *Si datam*, 47. §. *Accuratum*, *tom.* 2. *nostri Bullarii*, postquam constituimus, in judicio nullitatis Professionis designandum, adhibendumque esse Defensorem, qui validitatem Professionis tueatur; neque verò judicium pro absoluto habendum esse, statim ac semel contra validitatem Professionis pronunciatum fuerit; sed opus esse, ut prior sententia alterâ conformi edita confirmetur: illud consentaneè superaddimus, Regularem, qui post obtentam primam sententiam, alterâ non expectatâ, monasterium, habitumque deserit, obnoxium fieri pœnis in apostatas sancitis: *Nos enim præsentium tenore decernimus, ac sub pœnis adversùs apostatas sancitis districtè prohibemus, ne quis sub clypeo unicæ resolutionis, pro concessione restitutionis in integrum obtentæ, è Religiosis claustris migrare, multòque minùs habitum Regularem deponere audeat, seu præsumat.* Illud insuper suprà innuimus ab eodem Concilio decretum fuisse, ut Regularis, qui non præobtentis facultativis litteris, sub obtentu confugiendi ad Superiores, à suo conventu abscedit, tamquam apostata coerceatur. In quo, ne putaret aliquis, sanctam Synodum oppresso abstulisse confugium ad Superiorem, à quo jus sibi reddendum exposcat, Doctores, et Congregationum quoque decreta in hoc conveniunt, ut à Concilio interdictus fuerit hujusmodi recursus, recurrens autem apostatarum pœnis subjectus, si absque prævia facultate è claustro discedens, ad Superiorem arripit iter, quando recurrendi causa vel nulla, vel admodum levis

affertur; nullatenùs verò, cùm vera, urgens, et gravioris momenti subest recurrendi occasio. Videatur Barbosa *in cap.* 4. *num.* 9. *sess.* 25. *de Regularibus et Monialibus.* Optimè etiam rem pertractat versatissimus Ricciullus, Archiepiscopus Consentinus, *de jure personarum extra Ecclesiæ gremium existentium lib.* 8. *cap.* 2. *num.* 25. *et seq.* ubi, post accuratè discussum articulum, ita concludit: *Dicendum est ergo, mentem Concilii fuisse, subtrahere Religiosis inanes, affectatosque prætextus, quibus subnixi sæpissimè nonnulli levissimis ex causis, conventus exibant; et quod in illis casibus intellexerit Religiosos esse puniendos, tamquam sui Ordinis desertores, etiamsi recedant sub prætextu accedendi ad suos Superiores ad hoc, ut, quantùm fieri possit, in proprio officio et obedientia contineantur, et vagandi occasio ipsis auferatur.* Et recens Auctor Ferraris *in sua Bibliotheca Canonica verb. Apostasia, num.* 29. *et seq.* sedulò collegit quidquid fuerat in hanc rem ab Auctoribus scriptum, et à Congregationibus decretum. Denique, cùm, ex Theologorum et Canonistarum sententia, apostasia sit criminosus recessus à Religione, et nemo re ipsâ apostata fiat, nisi qui à claustris abscedat, animo derelinquendi Religiosum statum; ex his principiis nonnullæ profluxerunt quæstiones: ut putà, an qui à claustro recedit, ut in aliam strictiorem, vel laxiorem Religionem transeat, non præobtentâ à Superioribus facultate, apostata dici debeat, cùm is reverà Religiosæ vitæ propositum non deserat: an insuper tamquam apostata traduci valeat, qui procul quidem à claustro vagatur, sed Regularem retinet habitum, vel, si ipsum exuit, satis tamen apparet, id non eâ mente ab eo fieri, ut Religioni perpetuò valedicat. De his, aliisque hujus generis controversiis plura disserit Theophilus Raynaudus *tom* 17. *in tract. de apostasia à Religiosis Ordini-*

bus pag. 5. *et seq.* Quò magis autem illæ delectant, dum penes Auctores subtiliter tractatæ leguntur, eò molestiores accidunt, dum pro occurrentium casuum necessitate definiendæ proponuntur : negotium enim facessunt Episcopis, eosque in duram adigunt necessitatem tolerandi in propriis diœcesibus fugitivos et apostatas, absque eo quòd uti valeant remediis à Concilio Tridentino, et ab Apostolicis Constitutionibus sibi paratis. Quod cùm seriò animadvertisset Congregatio Concilii Tridentini Interpres sub Pontificatu Urbani VIII. ipso Pontifice expressè annuente, inter cetera sub annum 1624. edita Decreta, hoc quoque inseruit : *Rursùs statuit, ut fugitivi et apostatæ, sive habitum Regularem deferant, sive non, possint, ac debeant ab Episcopo loci, ubi moram trahunt, in carceres conjici, ac Superioribus Regularibus consignari, secundùm Regularia Instituta puniendi.* Ex quo sequitur, ut in praxi, et ad effectum, de quo agitur, apostata censeri debeat Regularis, qui in claustris non degit, quique ab illis, non præobtentâ à Superioribus veniâ, abscessit, vagaturque, sive Religiosa indumenta gestet, sive dimiserit, sive redeundi animum retineat, sive abjecerit, ideoque debeat ab Episcopo, tamquam apostata, carceribus mancipari, exindeque suis Superioribus tradi corripiendus : quemadmodum pergit citatus Ferraris *num.* 26. *In praxi communiter accipiuntur et tractantur ùt veri apostatæ, qui extra claustra sine Superiorum licentia, habitu etiam retento, et cum animo redeundi ad Religionem, vagantur.* Non idcirco tamen Episcopus æquitatem exuere debet erga illos Regulares, qui, ut se ab immoderata Superioris localis severitate subtrahant, ad suum Prælatum Superiorem confugiunt, et in diœcesi non consistentes, arrepto insistunt itineri, ut tandèm ad eum locum

pertingant, in quo Superior oppressionis vindex commoratur; si enim hi carceribus includerentur, et Religioni restituerentur, hoc reverà esset afflictionem addere afflicto, oppressioni vires subministrare, atque injustitiæ se adjutorem præbere: veluti scitè perpendit idem Auctor *præindicato loco num.* 29. *et seq.* Nec, ad hujusmodi notam declinandam, satis esset in excusationem afferre, justitiam administrari, dum reprimuntur recursus, qui nullo innituntur fundamento, vel qui absque legitima causa interponuntur, quemadmodum nos quoque superiùs innuimus: hanc enim quæstionem assumere, non pertinet ad Ordinarium; cujus diœcesim Regularis pertransit, sed spectat ad Superiorem, ad quem provocavit; cujus pariter erit quoque cognoscere, quantum insit ponderis eorum excusationibus, de quibus suprà dicebamus, qui ajunt, se utique è Religione recessisse, sed ut alteri nomen darent, vel vagasse quidem, sed Regulari habitu retento, et fixam semper animo gerentes redeundi sententiam. Hic igitur Superior harum omnium causarum pondus expendet, eas secernendo, quæ, quamvis in foro conscientiæ valere possint, attamen in foro externo viribus planè omnibus destituuntur; ac etiam diligenter perpendet, an proprii forsan Ordinis Constitutiones, à summis Pontificibus confirmatæ, apostasiæ reum, ejusque pœnis obnoxium decernant Religiosum, qui propriam Religionem deserit, etiam ad hoc, ut se in aliam recipiat, non expectatâ veniâ Prælati, qui solemnia illius Professionis vota excepit. Facti hujus speciem ex Constitutionibus Apostolicis expendunt, quoad Societatem Jesu, Castropalaus *de voto Religiosæ obedientiæ disput.* 4. *punt.* 16. *num.* 7. quoad Congregationem verò Clericorum Regularium S. Pauli, Rotarius *in suâ Theologia morali Regularium tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 3. *punct.* 4. *num.* 8. Id

autem minimè adimit Episcopo jus facultatemque carceribus mancipandi, et Superioribus suis tradendi eum Regularem, qui in sua diœcesi moram trahit extra claustra, sive abjecto, sive retento habitu, quidquid tandem causæ per ipsum afferatur ad arreptam fugam, vel apostasiam vindicandam; excepto mox indicato casu, quo Regularis, ut se ab illatis injuriis, ac vexationibus redimat, rectà per diœcesim transit, ut ad locum perveniat, in quo Superior suus se ommoratur.

XV. A fugitivis et apostatis progreditur sermo ad Regulares à Religione expulsos tamquam incorrigibiles; de quibus plura edixit, statuitque Apostolica Sedes. Tempore summi Pontificis Pii IV. ejusque auctoritate, Congregatio Concilii nonnulla evulgavit Decreta, quæ Procuratoribus Generalibus Ordinum fuerunt intimata, in quibus constitutum fuit, ut, si qui fortè Religiosi malè morati, et desperatæ emendationis, in Religionibus invenirentur, acrioribus pœnis à suis Superioribus plecti deberent, claustrali etiam cohiberentur carcere, nullatenùs tamen à Religione expellerentur: eaque Decreta innixa fuerunt sententiæ veterum Juris Canonici Interpretum, quos latè recensuit Fagnanus *in Cap. Ne Religiosi, num.* 37. *et* 38. *de Regularibus*, ubi omnia colligens, quæ à sacrorum canonum Glossatoribus scripta fuerunt, in hæc concludit: *Ex quibus patet, Jura loquentia de expulsione Regularium, non esse accipienda de expulsione à monasterio, seu ab Ordine, ita ut in seculo vivant, sed à communione et commercio aliorum Regularium tantùm.* Uno verbo, tunc id tantummodo actum est, ut præcaveretur periculum, ne Religiosus nequam, et incorrigibilis, alios inficeret, ipsum carceribus inclusum à ceterorum Religiosorum consuetudine segregando, absque eo quòd extra Religionem et claustra expelleretur, in longè deterius tum

propriæ salutis discrimen, tum et aliorum complurium, cum quibus in seculo manens versari posset.

XVI. Hujusmodi Decretum non arrisit, nec arridere poterat Ordinum Regularium Procuratoribus: neque enim negari potest, in maximum vergere incommodum, unum, pluresve Religiosos ad longum et indefinitum tempus carceribus mancipatos detinere, et ministros semper paratos habere, addictosque spiritualibus, et temporalibus hujusmodi inclusorum indigentiis, quorum gravia crimina spem omnem emendationis adimunt. Itaque experientiâ compertum est, semper urgere periculum, ne carcere detenti in desperationem ruant; aut contrà, ne Superiores locales consilium capiant, apertum ipsis ad fugam aditum relinquendi, ut se tandem tot incommodis, ac perturbationibus expediant. Quapropter, cùm Procuratores Generales tempore Urbani VIII. novas preces exhibuissent, ipso concedente, et approbante Pontifice, habita fuit anno 1624. Congregatio Concilii, in qua decretum fuit, ut incorrigibiles è Religionibus, sententiâ definitivâ editâ, expellerentur: quemadmodum videre est penes Fagnanum *in cit. Cap. Ne Religiosi, num.* 52. *et seq. de Regularib.*, ubi *sub num.* 56. testatur, omnium suffragia in hanc sententiam convenisse. Cùmque iterùm eadem quæstio sub Innocentio XII. anno 1693. in Sacra Concilii Congregatione proposita et discussa fuisset, id maximè urgentibus Procuratoribus Generalibus Ordinum, ob eas causas atque rationes, quas inferiùs recensebimus, rescriptum prodiit; retinendum omninò esse morem ejiciendi incorrigibiles ab Ordine et Religione, veluti sacris canonibus, et Patrum auctoritati conformem, hoc est, præfinitæ à Sanctis Monasticorum Ordinum Fundatoribus methodo omninò consentaneum: *Firmis, ac in suo robore semper manentibus prædictis Decretis de apostatis* (hæc autem sunt Decreta anno 1624.

evulgata) *etiam secundùm eam partem, ubi agitur de ejectis, et ejiciendis, tamquam sacris canonibus, et communiori Sanctorum Patrum menti conformibus.*

XVII. In Decretali Innocentii III. *Cum ad monasterium, de statu Monachorum*, perspicuis verbis indicatur expulsio professi, qui à damnata rerum proprietate divelli non potest : *Si verò post hoc proprietatem aliquam fuerit deprehensus habere, regulari monitione præmissâ de monasterio expellatur, nec recipiatur ulteriùs nisi pœniteat secundùm monasticam disciplinam.* Non admodum absimili dicendi formâ usus est Honorius III. in Decretali *Ea quæ, eodem tit. Ovem morbidam ejiciant ab ovili, ne inficiat sanas oves.* Septem in Regula S. Benedicti indigitantur agendi rationes, quibus aberrantes Monachi ad rectum iter reducantur, et compellantur; quemadmodum videre est apud Smaragdum, Bernardum Cassinensem, Boërium, Ostiensem, Turrecrematam, et specialiter apud Haeftenum *part.* 2. *tract.* 4. *disquisit. monast. lib.* 8. *disquisit.* 6. Earum autem novissima est ejectio è monasterio : *Quòd si nec isto modo sanatus fuerit, tunc jam utatur Abbas ferro abscissionis, ùt ait Apostolus : Auferte malum ex vobis.* De hac ipsa expulsione disserit Fructuosus Episcopus *cap.* 8. *Si se corripere non permiserint, foràs projiciantur : et cap.* 14. de eo, qui, licèt carceri inclusus, in sua pervicacia obfirmatur, et insordescit, ita statuit : *In collationem deductus exuatur monasterii vestibus, et induatur, quas olim adduxerat, secularibus, et cum confusionis nota à monasterio expellatur.* Commemorat quoque hunc morem, veluti suo ævo vigentem, Isidorus Pelusiota *lib.* 1. *epist.* 318. *E Fratrum tranquillitate foràs ablegetur, ne tumidos fluctus, ac vertigines, placidis, et quietis ipsorum moribus exhibet. Nam hoc quoque lex nobis sub parabolæ cortice præscribit, cùm eos, qui leprâ laborant, extra castra*

cùm jam nullus sperandæ correctioni
quitur : *Non debet Religio infligere tal*
quamdiu vult corrigi ; quoniam , sicut e
nicatio in Ecclesia , ita est expulsio à
et ideo dicendum , quòd nullus est ,
contumaciam , expellendus , sed est s
in carcere , vel alio modo. Ita quoqu
Bonaventura *circa Regulam S. Francis*
Et quamvis , post prædicta quoque Rom
tificum Decreta , Van Espen *in suo J*
stico part. 1. *tit.* 27. *cap.* 7. *num.* 10. add
hujusmodi ejectionis disciplina nostris
ribus , vel saltem suis regionibus con
tùm dubito , num moribus nostris hæc
nemo tamen unus est , qui rem ad j
normam expendens , eorum audaciam
bet , qui reprobandam censent incorri
ctionem , postquam eadem tam persp
stolica Sede in suis Decretis comprobat
præscripta. Adeantur Gonzalez *in Cap.*
num. 5. *de Regularibus* , Tamburinus *de*

:, hæc habet : *Perstandum tamen est in issima ceterorum omnium sententia, quos im recensere nihil attinet, et quam usu i, atque auctoritate* §. 8. *cit. satis superque nus, quam etiam apertissima ratio demon- m et bonum commune totius corporis, unius abscissione sæpè curandum sit, et Religionis s, ac sanctitas, ejusmodi strumarum rese- servanda.*

Constabilito autem hoc primo capite de ne incorrigibilium è Religione, in Congre- us habitis sub Pontificatu Urbani XIII. pro- factus est ad alia duo capita : quorum pri- at de iis, quæ antea concurrere et probari t, ad hoc ut Religiosus posset incorrigibilis iari, exindeque è Religione expelli ; alterum di ratione, quæ cum ejusmodi ejectis ser- ret. Qui enim contrariam ejectioni senten- biberant, liberè asserebant, ejectionibus in vocatis, et amplam aperiri viam invidiæ, entiæ, improboque alicujus Superioris Re- animo, ut infensum sibi Religiosum è Re- impunè ejicere valeret ; et simul, omni o fræno ejectorum libidini, fore, ut illi in semper ruerent, verique filii perditionis tur. Ad occurrendum propterea priori in- o, in Decretis Congregationis Concilii anni eodem Pontifice, uti sæpè monuimus, con- , cautum fuit, ut is Religiosus incorrigibi- retur, ad effectum procedendi ad illius eje- , qui planè omnibus notatus esset improbi- racteribus, quos Jus Canonicum recenset equirit, ut quis incorrigibilis dici valeat : *osterum è Religionibus nullus legitimè pro- fici possit, nisi sit verè incorrigibilis : verè icorrigibilis minimè censeatur, nisi concur- omnia, quæ ad hoc ex Juris communis dis-*

positione requiruntur; sublatis hac in parte statutis, et constitutionibus cujusque Religionis, et Ordinis, etiam à Sede Apostolica approbatis, et confirmatis. Nec satis id Congregationi fuit; sed voluit insuper, ut ad constituendum reum inemendabilem, deberet præterea carceribus *in jejunio et pœnitentia* per integrum annum mancipari : quo demùm evoluto, nisi resipuisset, sed obfirmatâ malitiâ pervicax deprehenderetur, tunc denique à Religione procul abjiceretur : *Ne contagione pestiferâ plurimos perdat, tamquam pecus morbida, ac membrum putre, ejici tandem possit :* edixitque demùm, ut ejectionis sententia à Superiore Generali Ordinis, adhibitis in consilium sex ex gravioribus Patribus, in Capitulis, seu Congregationibus Generalibus designandis, pronunciaretur.

XIX. Jam verò sequenti anno 1625. instante Cardinali de Lugo Protectore Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, proposita, discussa, et declarata fuerunt nonnulla dubia, ad majorem præcedentium Decretorum elucidationem tendentia. Congregationis resolutiones, super iis editæ, impressæ leguntur penes Pasqualigum super controversiis Laureti de Franchis *num.* 1083. *pag.* 302. At majoris momenti sunt Decreta ab eadem Congregatione; sedente Innocentio XII. eoque, utì dictum est, approbante, sub annum 1693. evulgata, in quibus, instantibus Procuratoribus Generalibus Ordinum Regularium, et conquerentibus, grave nimis Religioni esse, per integrum anni spatium reos carceribus addictos habere, remque nimis protrahi, si, ad incorrigibiles è Religione expellendos, Prælatis Generalis sententia expectanda esset; annalis carcer *in pœnitentia, et jejunio*, statutus in Decretis Urbani VIII. ad sex menses contractus fuit : et Provincialibus, in designata cuique Provincia, tributa fuit facultas ejiciendi è Religione incorrigibiles,

consultis tamen, et assentientibus sex aliis ex eadem Provincia Religiosis, designandis in Congregatione Provinciali, et confirmandis à Superiore Generali; cui etiam reservata fuit auctoritas ad examen revocandi, et confirmandi, aut infirmandi ejectionis sententias à Provincialibus, juxta præscriptam methodum, pronunciatas: salvo tamen jure Apostolicæ Sedis, et auctoritate ejusdem Congregationis Concilii, quotiescumque ejectus ad ipsam mallet recurrere, seu provocare, quemadmodum mox infrà docebitur. Et, quia in conficiendis processibus super criminibus plures sæpè occurrebant difficultates, opportunè super hoc etiam decretum est, ut scilicet validi ac legitimi censerentur processus, qui in unoquoque Ordine, vel Religione, ad normam illius Regularum, Constitutionum, praxis, et consuetudinis, confecti fuissent. Porro, ad absolvendam, exequendamque incorrigibilium ejectionem, nonnulla indulta facilioris, et expeditioris methodi, nihil tamen immutatâ rei substantiâ, à Pontificibus Successoribus concessa feruntur quibusdam Religionibus; videlicet Fratribus Minoribus de Observantia à Benedicto XIII. die 6. Decembris 1729, Capuccinis, et Minoribus Conventualibus à Clemente XII. 5. Februari 1739. Nostrum autem non est nunc hujusmodi Indultorum tenorem ad examen revocare, sicuti nec enodare innumeras quæstiones ab Auctoribus excitatas super intelligentia Decretorum Urbani VIII. et Innocentii XII. quæ enim hactenùs adducta sunt, eo tantùm consilio protulimus, ut primum illud caput illustraretur, quod respicit incorrigibilitatem, ex qua fit ejectioni locus.

XX. Secundum nunc sequitur caput, quo præscribitur agendi ratio erga ejectos servanda non solùm à Religione, ex qua expulsi fuerunt, sed etiam ab Episcopo, in cujus Diœcesi domicilium fortè statuerunt. Theologi æquè, ac Canonistæ, pluribus

disputant, an ejecti è Religiosis Ordinibus, obstricti maneant substantialibus Religiosæ Professionis votis, nimirùm castitatis, paupertatis, et obedientiæ, et reliquis etiam votis nonnullorum Ordinum Instituto adnexis, cujusmodi est votum perpetui quadragesimalis victûs quoad Fratres Minimos S. Francisci de Paula, et alterum quoad Fratres B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, videlicet se in pignus dedendi, ut inopes Christifideles captivos redimant. Ulteriùs deindè progredientes, inquirunt, an expulsi Diœcesano Episcopo parere debeant; cùm nec ullam ipsi unquam sponderint obedientiam, nec ab ea eximantur, quam suis Superioribus Regularibus voverunt : item, posito, quòd Episcopus jus aliquod in eos nanciscatur, an possit de sententia ejectionis à Religione in ipsos lata cognoscere : præterea, num Religio, post latam hujusmodi sententiam, ejecti reditum curare teneatur : denique, num, habitis resipiscentiæ argumentis, ipsum Religio recipere teneatur. Navarrus quippe *in Comment.* 2. *de Regularibus num.* 36. tuetur, superiùs indicatam Decretalem *Ne Religiosi, de Regularibus*, eos minimè afficere, qui justè, et per definitivam sententiam ejecti fuerunt. Et quidem summi Pontifices haud destiterunt excitatas hujusmodi quæstiones per organum Sacrarum Congregationum enodare, ac definire, simulque Episcopis facilem sternere, et indigitare viam; cui insistant, ne ab ejectis, eorum diœceses incolentibus, assiduis sollicitudinibus fatigentur. Decretis anni 1624. cautum legimus, à Superioribus Regularibus nunciandam esse Episcopo sententiam editam expulsionis alicujus à Religione : *Illicò expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur* : idque solummodo, ut ipsam perspectam habeat, nullatenùs verò ut possit de illius justitia, aut injustitia cognoscere; hoc quippe, ùt præmo-

nuimus, est Sanctæ Sedi reservatum, juxta Decreta anni 1693. *Salvâ semper Sanctæ Sedis et Sacræ Congregationis Concilii, in casu recursûs, et appellationis, auctoritate.* Vetitum quidem est expulsis habitum Religionis induere : at, quousque extra claustra commorantur, utì debent Clericali habitu, Ordinarii loci jurisdictioni subesse, et mandatis obsequi : *Sic verò ejecti* (pergunt Decreta anni 1624.) *quamdiu non redierint ad Religionem, in habitu Clericali incedant, atque Ordinarii loci jurisdictioni, et obedientiæ subsint :* quod nullatenùs obtineri posset, nisi ejectionis sententia Ordinario esset perspecta, veluti superiùs notatum est, et ipsa subdunt Decreta. Insuper hujusmodi extorres, quousque extra Religionem manent, ab exercitio Ordinum in Religione susceptorum perpetuâ suspensione interdicuntur, quam loci Ordinarius nec relaxare, nec moderari valet : *Item, ut ejecti, extra Religionem degentes, sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublatâ Ordinariis locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, aut moderandi.* Et Fagnanus *in Cap. Ne Religiosi, num.* 11. *de Regularibus*, testatur, se auctorem Congregationi fuisse, ut in citatis Decretis præfatam suspensionem apponeret : *Unde, nobis suggerentibus, in Decretis de Regularibus apostatis, et ejectis, appositum fuit illud caput, ut ejecti, extra Religionem degentes, sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum.* Denique ex iisdem Decretis anni 1624. omnis conticescit disputatio, an, etiam post legitimam ejectionis sententiam, Religio reditum expulsi urgere, ipsumque reducem excipere debeat, quotiescumque Ordinarius, in cujus diœcesi domicilium habuit, fidem faciat de ejusdem probata vivendi ratione, emendatisque, et ad virtutem compositis moribus, quorum certas habeat et validas probationes : *Ac postremò esse innovandam, et suæ Beatitudinis au-*

ctoritate innovat Constitutionem fel. record. Gregorii IX. relatam in Cap. final. de Regular. ac propterea declarat, eam Constitutionem in iis quoque vindicare sibi locum, servandamque esse, qui justè, definitivèque, ac juris ordine servato, expulsi fuerint; dummodo tamen in expulsis hujusmodi subsit spes evidens emendationis, ex litteris saltem testimonialibus Ordinarii, cujus conscientiam in his litteris concedendis Sacra Congregatio seriò oneravit. Ne verò Ordinarii, quod pertinet ad concedendas præfatas testificationes, nimiâ angantur sollicitudine, non abs re erit monere, ejectos, etiam post latam in eos expulsionis sententiam, tum substantialibus Religionis, tum ceteris sui Ordinis peculiaribus votis indubiè obstringi; ita tamen, ut castitatis quidem votum sine exceptione ab eisdem sit custodiendum, reliqua verò paupertatis, obedientiæ, et si quæ alia eorum Professioni adnexa sint vota, moderationem quamdam in ipso usu et praxi patiantur. Neque enim ab ejecto requiri potest summa illa paupertas, cujuscumque proprietatis nescia, quam ceteroquin, in claustris manens, servare debuisset, cùm ea sibi comparare debeat, quibus vitam tolerare possit; sicuti nec obedientia proprio Superiori Regulari exhibenda, cùm is eum à Religiosorum cœtu et societate depulerit. Id autem longè potiori jure affirmare licet de reliquis alicui Religioso Instituto peculiaribus votis, licèt in Professione nuncupatis, quorum scilicet vis, quoad expulsos à Religione, quodammodo suspensa remanet. Hæc omnia rectè discussa et explanata videre licet, ad terminos Juris communis, à Gibalino *in citato Tractatu de Clausura Regulari disput.* 2. *cap.* 4. §. 14. *consectar.* 8. *et seq.* ad normam verò Decretorum Urbani, et Innocentii, exposita à Ferraris *in sua Bibliotheca Canonica verb. Ejicere, num.* 49. *et seq.* Quocirca nimii rigoris, ac fortè etiam

ıstitiæ argueretur Ordinarius ille, qui testimo-
m emendatæ vitæ, reditûsque ad bonam fru-
ı, denegaret ejecto, propterea quòd eum non
rehendisset, quidquid ipsius Ordinis Constitu-
ıibus cavetur, ejectionis tempore exactè ser-
tem. Satis enim ipsi esse debet, si inculpatè
m duxit, si pœnitentiæ signa dedit, remotus
eculo, modestus, ac pietatis, et misericordiæ
ritualis, et temporalis operibus deditus; uno
bo, si manifesta, et tuta emendationis, ac re-
scentiæ argumenta præ se tulit.

XI. Antequam recensita Decreta anni 1624. evul-
entur, in Provinciali Limana Synodo coacta
o 1583. sancitum fuerat ut Regulares Sacerdo-
, è Religione ejecti, ab omni prorsùs Ecclesia-
o ministerio per Episcopos prohiberentur, mul-
ue magis ne ad cujuscumque Beneficii Eccle-
tici assecutionem admitterentur. Publicatis au-
ı prædicto anno 1624. Decretis Urbani VIII. cùm
nulli è Societatis Jesu Religiosi, post nuncu-
a tria simplicia castitatis, paupertatis, et obe-
ntiæ vota, ab ea dimissi reperirentur, non de-
. qui contenderet, hos pro ejectis omninò ha-
dos, ideoque à susceptorum Ordinum exercî-
suspensos, et, tamquam inhabiles, ab Eccle-
ticis muneribus obeundis, et Beneficiis assequen-
, procul arcendos. Quæstionem hanc attingere
uit Archiepiscopus; sed in relatione statûs suæ
lesiæ eamdem detulit ad Sacram Concilii Congre-
onem, quæ die 11. Februarii 1662. hunc in modum
ripsit: *Congregatio Concilii respondit, Religiosos
ietatis, post tria vota simplicia dumtaxat, vi-
privilegiorum ejusdem Societatis, dimissos, non
prehendi in Constitutione Urbani VIII. de apo-
is, et ejectis.*

XII. Perspectum cuique est, Clericos Regulares

Societatis Jesu, exacto probationis tempore, nequaquam se Religioni obstringere solemnibus castitatis, paupertatis, et obedientiæ votis, quemadmodum in ceteris Religiosis Ordinibus observatur; sed emitti ab iis simplicia quædam castitatis, paupertatis, et obedientiæ vota, quibus addicuntur ipsi quidem Religioni, adeo ut abscedere nequeant, nec gradum respuere à Superioribus sibi designatum, sive ad solemnem Professionem, sive *ad conditionem Coadjutorum* advocentur; sicuti nec ad aliam Religionem transire, licèt strictioris observantiæ, Carthusianâ tantummodo exceptâ; uti videre est in Constitutione Gregorii XIII. cui initium *Decet Romanum Pontificem*, quæque in forma specifica confirmata fuit à Clemente XI. per suam incipientem *Sacri Apostolatus*, quæ *num.* 264. relata est *in part.* 2. *tom.* 11. *Bull. novi Romani*, ex quarum etiam Constitutionum lege, ad legitimum validumque reddendum hujusmodi transitum, summi Pontificis, vel Præpositi Generalis facultas requiritur; at integrum adhuc est Religioni eosdem dimittere, votisque nuncupatis exsolvere. In Instituti formula, summo Pontifici Julio III. anno 1550. oblata, et ab ipso confirmata per Apostolicas litteras, incipientes *Exposcit debitum*, habetur, Coadjutores formatos, et Scholasticos, à Societate approbatos, vota vovere simplicia, *sed quibus teneantur, quamdiu Præpositus Generalis in Societate eos retinendos esse censuerit.* Tempore summi Pontificis Sixti V. propugnarunt aliqui, eos, qui simplicia vota emiserant, dimitti non posse, nisi servatâ ordinarii judicii formâ. Verùm Gregorius XIV. in sua Constitutione anno 1591. edita, cujus initium *Ecclesiæ Catholicæ*, statuit, nihil innovandum esse, et præfatos Religiosos, nullo confecto processu, nullâque servatâ judicii formâ, dimitti posse: *Solâ facti veritate inspectâ, culpæ, vel ra-*

tionabilis causæ tantùm ratione habità, ac personarum, aliarumque circumstantiarum; quarum consideratio sit cum charitate et prudentia conjuncta. Quapropter in quinta Congregatione Generali Societatis, habita anno 1593. *decreto* 58. declaratum fuit, ad Instituti substantiam pertinere id quod sequitur, nempe *non esse necessarium ut in dimittendo forma judicialis servetur.* Proindeque, si in dimissione Clerici, seu Presbyteri Societatis Jesu, judicialis forma non servatur, si de illius, qui dimittitur, incorrigibilitate non disputatur, si dimissionis causa plerumque ex eo desumitur, quòd Religiosus minimè valeat inceptum curriculum laudabiliter persequi, et ad Societatis Institutum vitam exigere; jure optimo à Congregatione Concilii declaratum fuit, pœnalia, quæ suprà diximus, Decreta, in apostatas et ejectos lata, eum non afficere, qui prædicto modo jubetur è Societate abire; adeoque hunc ad ministeria, et Beneficia Ecclesiastica obeunda et assequenda idoneum esse: cujusmodi declaratio apposita quoque fuerat *in decreto* 30. nonæ Congregationis Generalis ejusdem Societatis Jesu, coactæ anno 1650, ubi ipsius Societatis nomine declaratum fuit, quantùm ad ipsam attineret, nihil obstare iis, qui post simplicia vota ex eadem dimissi fuissent, quominus Ecclesiastica Beneficia et officia assequi possent, si ceteroquin digni, et ad ea obtinenda idonei dignoscerentur.

XXIII. Illud autem quandoque obstat prædictis Religiosis è Societate Jesu, eâ ratione dimissis, quòd, dum in eadem versabantur, sacris Ordinibus initiati fuerint, non ratione Patrimonii, aut Beneficii Ecclesiastici, quo potirentur, sed ad titulum Religiosæ paupertatis: subinde enim dimissi, nullumque Patrimonium, vel Beneficium obtinentes, hoc solo nomine suspensioni fiunt obnoxii: id quod aliquando vexationem intulit ejusdem Societatis Su-

perioribus; cùm non defuerit, qui eos in judicium provocaret, contendens, sibi annuam præstationem à Societate constituendam esse, propterea quòd nec ipse haberet, unde vitam tolerare posset, et nimis grave illi esset perpetuâ suspensione submoveri ab exercitio Ordinum, quibus fuerat insignitus in ipsa Religione; quæ si eum dimisit, id minimè certè factum, quia ipse gravioris criminis reus, aut incorrigibilis judicatus fuerit.

XXIV. Sanè Tridentinum Concilium *sess.* 21. *cap.* 2. *de reformat.* vetat, Clericum quemlibet secularem, Beneficium, vel Patrimonium non habentem, ad Ordines promoveri: et S. Pius V. Pontifex in sua Constitutione 75. incipiente *Romanus Pontifex*, *Bullar. tom.* 2. declaravit, Concilii statutum extendi quoque ad Religiosos, qui, antequam Professionem emittant, ad sacros Ordines promoveri velint. Hoc itaque retento themate, prohibebantur Patres Societatis, suos Religiosos, post vota simplicia, offerre sacris Ordinibus initiandos, quotiescumque Beneficium, vel Patrimonium non possiderent. Verùm Gregorius XIII. illos hoc speciali donavit privilegio, ut ipsorum Religiosi, post tria simplicia vota, et ante emissam solemnem Professionem, possent ad sacros Ordines promoveri, quamvis omni patrimonio, et Beneficio destituerentur; veluti abundè demonstrant Thesaurus *de pœnis Ecclesiasticis part.* 2. *cap.* 11. *sub. num.* 5. §. *Limita ut non procedat*, Sanctarell. *variar. Resolut. part.* 1. *quæst.* 49. *à num.* 5. *ad num.* 12. Sanchez *Consil. moral. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 35. *num.* 12. Pirhing *ad lib.* 1. *Decretal. tit.* 11. *sect.* 1. *num.* 75. Barbosa *ad cap.* 2. *sess.* 21. *num.* 5. *et* 6. Gallemart *in remissionibus ad idem cap.* 2. Pasqualig. ad Lauret. de Franchis *part.* 1. *num.* 352. Rigant. *ad Regul.* 24. *Cancellariæ* §. 5. *num.* 169. *et seq.*

XXV. Quod itaque pertinet ad annuam præstatio-

nem, quæ contendebatur à Societate persolvenda ei, qui sacris Ordinibus initiatus dimitteretur, nec habens unde viveret, idcirco suspensione illigatus remaneret; difficultatis summa potissimùm constituebatur in quadam pollicitatione, quæ à Societate facta ponebatur, alendi nempe ad Ordines promotos, cùm eos dimitti contigisset. Dum nos ipsi, in minoribus constituti, officio Secretarii Congregationis Concilii fungeremur, hujusmodi petitionem quidam proposuit, qui Ordinibus insignitus, deinde è Societate dimissus fuerat; disceptatumque de ea fuit die 28. Februarii 1722. in causa *Neapolitana Congruæ*, uti videre est *tom.* 2. *Thesauri Resolutionum*. Et, quamvis rejecta fuerit petitio, eo potissimùm nomine, quòd actor à suo Regulari Superiore facultatem ascendendi ad sacros Ordines surripuerat, falsò asserens, se, antequam Religioni nomen daret, ad titulum Patrimonii fuisse primâ Tonsurâ initiatum; pro eo tamen quod pertinet ad præsuppositam illam oblationem à Societate factam, cùm nos in Sacram Congregationem authentica attulissemus Regesta, ostendentes, certum haudquaquam esse, ejusmodi pollicitationem ab eo prodiisse, qui legitimâ ad id facultate polleret, vel, si jure facta, acceptatam eam fuisse ab eo, cui ejusdem acceptandæ inesset auctoritas, vel denique, si jure et facta fuerat, et acceptata, eamdem vim suam non amisisse post superiùs indicatum Gregorii XIII. privilegium; siquidem illa exhibita ponebatur sub Pontificatu S. Pii V. cùm scilicet Patres Societatis Pianâ obstringebantur lege de non promovendis ad sacros Ordines Religiosis non professis, nisi Beneficium, vel patrimonium obtinerent: aperuit hoc aditum, stravitque viam Apostolicæ Constitutioni, quam deinde Benedictus XIII. edidit, incipientem *Injuncti nobis*, quæ est 228. *tom.* 12. *novi Bullarii Romani*, quâque declaravit, *Societatem Jesu non teneri*, *nec*

obligatam esse ad ullam subministrationem sive congruæ sustentationis, sive alimentorum, sive alio quocumque titulo, et causa, illis faciendam, qui post biennium probationis, et emissionis votorum simplicium, extra dictam Societatem à suis Superioribus ejiciuntur, tametsi, dum in ea permanebant, ad sacros, etiam Presbyteratûs, Ordines sine Beneficio Ecclesiastico, ac Patrimonio, et ad titulum Religiosæ paupertatis promoti fuerint. Peræqua sanè Constitutio, provida, et omninò congruens præcedentibus tribunalium judicatis, in quibus, quoties post Constitutionem Gregorii XIII. proposita fuit, toties rejecta conspicitur petitio à prædictis Religiosis promota, ab iis, inquam, qui post biennalem probationem, votorumque simplicium nuncupationem, ad sacros, etiam Presbyteratûs, Ordines promoti, deindeque à Societate dimissi, vitæ subsidia exposcebant, eò quòd Patrimonium non haberent, nec Beneficium, fuerantque Ordinibus initiati ad titulum Religiosæ paupertatis, dum inter Societatis alumnos recensebantur. Harum rerum judicatarum series inspici potest penes Pignatell. *consult.* 92. *tom.* 10. et la Croix *Theol. moral. lib.* 6. *part.* 2. *num.* 2196. *et seq.*

XXVI. Quæcumque hactenùs disseruimus tum de facultate, quam habent Superiores Societatis Jesu, dimittendi ex ea Religiosos, non servatâ judicii formâ, tum de eorum, qui sic dimissi fuerint, habilitate ad ministeria, et Beneficia Ecclesiastica obtinenda, tum denique de suspensione ab Ordinum susceptorum exercitio, cui subjacent tunc solùm, cùm Ecclesiastico Beneficio, aut Patrimonio destituuntur, facilè est intelligere, ad eos tantummodo Societatis Religiosos pertinere, qui post consuetum biennalis temporis lapsum, simplicia castitatis, paupertatis, et obedientiæ vota voverunt; non autem ad eos, qui, exacto statuto curriculo,

Regularem Professionem emittentes, solemnia castitatis, paupertatis, et obedientiæ vota nuncuparunt. Hos enim si Superiores velint è Societate ejicere, debent judicialem ordinem servare, eorumque incorrigibilitatem evincere : ipsi autem sic expulsi, perinde habendi sunt, ac reliqui omnes ex aliis Religionibus ejecti. Neque enim Societas hac in re ullo peculiari privilegio donata est; et si quod etiam obtinuisset, eo jam uti non posset : nimis quippe amplâ, ac validâ derogatione Urbanus VIII. præcedentia quæcumque privilegia sustulit : quod rectè animadvertit quoque Cardinalis de Lugo, dum in quadam consultatione die 16. Januarii 1624. exarata, quam nos manuscriptam in forma authentica inspeximus, hac de re sententiam rogatus, sequens edidit responsum : *Facultas major Societatis ad expellendos professos, quàm sit in aliis Religionibus, hodie ablata est, meo judicio, ab Urbano VIII. per Decretum editum in Sacra Congregatione Concilii Tridentini anno* 1624. *ubi omninò prohibetur, ne in ulla Religione professus ejici possit, nisi sit verè incorrigibilis, et probetur per annum, etc. at revocantur omnes Constitutiones, et privilegia Pontificia cujuscumque Ordinis cum clausulis derogatoriis strictissimis. Quare, quoad professos ejiciendos, credo, Societatem nunc non habere plus potestatis, quàm alias Religiones. Ita judico, salvo, etc.*

XXVII. Ad institutum de ejectis à Religione sermonem pertinet alia quæstio, cujus definitionem Episcopi quidem ab Apostolica Sede pro certorum casuum, in suis diœcesibus occurrentium, necessitatibus postularunt. Jam suprà dictum est, hujusmodi ejectos obstringi castitatis, paupertatis, et obedientiæ votis; eâ tamen, quoad postrema duo vota, seu quoad illorum observantiæ formam, moderatione adhibitâ, quæ peculiaribus cujusque circumstantiis aptetur, ac congruat. At nonnulli ali-

citata hujusmodi disputatio fuit qu
laïcos Cistercienses. Nosque ipsi rem
esse duximus cum consilio Congregat
laris, quam coram nobis coëgimus, et
scriptum Decretum editum fuit : quo
normam et jam secutis, et in poster
casibus potest exhibere, nec hacten
pressum legitur, ideo optimum exi
illud per extensum inserere.

DECRETUM

SUMMI PONTIFICIS BENEDICTI

Prævio consilio particularis Congregat
deputatæ Cardinalium de Gentilibus
Tamburini, et Besotii, necnon Arch
masceni, Congregationis Episcoporu
larium, atque ejusdem Congregationi
Secretarii super dubio An vota que

stinuit, eo potissimùm sub obtentu, quòd de ea agendum esset in Congregatione Episcoporum et Regularium, cui jam exhibita fuerant suffragia Patrum Generalis, et Procuratoris Generalis Ordinis Cisterciensis. Sed, cùm nec ab hac ullum usque adhuc judicium prodiiset, opportunum, et congruum fore reputantes, si rem totam ad Nos avocaremus, in Congregatione particulari coram Nobis habenda discutiendam, supradictorum Cardinalium, et Secretarii Congregationem deputavimus : quæ habita coram Nobis die 16. *currentis mensis Martii, unanimi censuit suffragio, vota à Conversis Cisterciensibus in Professione emissa, non esse simplicia, sed solemnia.*

Et sanè, si in ipso Familiæ Cisterciensis exordio, quod seculo undecimo contigit, Monachis Conversi adjuncti fuerunt, ut Monachi in claustro solitudini, et contemplationi vacarent, et Conversi domos illas regerent, in quibus utilia hominum necessitati parabantur, et sic de Conversis statutum est : Tuncque definierunt, se Conversos laïcos barbatos licentiâ Episcopi sui suscepturos, eosque in vita sua, et in morte, excepto Monachatu, ut semetipsos, tractaturos : utì legitur in Exordio Cisterciensis Cœnobii tom. 1. *Bibliothecæ Patrum Cisterciensium Tissier, autumantis, citatum Opusculum esse S. Stephani Abbatis Cisterciensis.*

Si, coacto secundo Lateranensi Concilio anno 1139. *sub Pontifice Innocentio II. statutum est, nulla futura matrimonia, quæ post Professionem fierent à Conversis ; si hoc ipsum confirmatum fuit in Concilio Remensi, habito sub Eugenio Papa III qui in minoribus fuerat Abbas Sanctorum Vincentii et Anastasii Romæ ad Aquas Salvias, Sanctique Bernardi discipulus ; si Pontifex Alexander hujus nominis III. in sua Decretali, quæ incipit Non est vobis, sub tit. de Regularibus, æquali erga Abbatem obedientiæ jugo respondit esse subjectos tum Monachos, tum*

Conversos Ordinis Cisterciensis : suadent hæc omnia, quòd vota à Conversis Cisterciensibus in Professione emissa, non simplicia sunt, sed solemnia : quod etiam fuit animadversum à Mabillonio, Monachorum Institutorum peritissimo, in sua præfatione in part. 2. seculi sexti Ordinis Sancti Benedicti §. XI.

Nec, ut ab hoc sensu quis recederet, quidquam prodesse potuerunt verba, quæ à Conversis Cisterciensibus in Professione emittuntur : Pater, promitto tibi obedientiam de bono usque ad mortem. Præterquamquod enim compertum est, quinque prioribus Ecclesiæ seculis nullam in emittenda Professione verborum formam fuisse præscriptam, et quòd nec etiam juxta præsentem disciplinam unius Instituti Regularis Professio concordat in verbis cum Professione alterius Instituti; cùm alumni Sancti Benedicti promittant stabilitatem loci, conversionem morum, atque obedientiam secundùm regulam Sancti Benedicti; alumni Sancti Dominici voveant obedientiam secundùm Regulam Sancti Augustini; alumni Sancti Brunonis suorum morum conversionem promittant; quæ promissio æquipollere videtur promissioni Conversorum Cisterciensium, obedientiæ de bono usque ad mortem :

Vis in eo consistere visa est, quòd ad effectum, de quo agitur, nedum verborum, sed ceterarum quoque extrinsecarum circumstantiarum ratio habenda est. Cùmque in Libro antiquarum definitionum Ordinis Cisterciensis dist. 14. *cap.* 1. *tit. de Receptione, et Professione Conversorum legatur, quòd, post expletum Novitiatûs annum, Conversus, ad Capitulum Monachorum accedens, postratus primò veniam petat, et deinde surgens ad imperium Abbatis, et interrogatus, spondeat stabilitatem suam, post quæ Abbas dicat : Det tibi Deus perseverantiam: omnesque respondeant : Amen : quòdque, omni proprietate relictâ, suorumque bonorum factâ, proni*

libuerit, et maximè favore pauperum, distributione, flexis genibus jungat manus, easque ponat inter manus Abbatis, eique promittat obedientiam de bono usque ad mortem, Abbasque respondeat : Det tibi Deus vitam æternam : respondentibus omnibus: Amen : quæ omnia quoque leguntur in Rituali Cisterciensium lib. 6. *de Ritu suscipiendi Fratres cap.* 6. *sub titulo de Receptione et professione Conversorum :*

Accessus ad Capitulum, non tempore Novitiatûs, sed post Novitiatum expletum per integrum annum, promissio stabilitatis post interrogationem de ea factam, et ejusdem acceptatio facta ab Abbate, cujus est Professionem admittere, solemnis proprietatis abdicatio, genuflexio ante Abbatem, et cetera solemnia, quæ comitantur promissionem obedientiæ de bono usque ad mortem, æternæ vitæ precatio, memoratæ obedientiæ correspondens, satis innuunt, Professionem esse solemnem, in eaque implicitè, et virtualiter contineri vota castitatis, paupertatis, et obedientiæ, quæ, utpote juncta Professioni Regulari, non simplicia sunt, sed solemnia, juxta responsum Bonifacii VIII. in Cap. unic. de voto, et voti redemptione, in sexto.

Unanime interessentium Congregationi suffragium pro solemnitate votorum, quæ à Conversis Cisterciensibus in Professione emittuntur, fuit à nobis in ipsa Congregatione oretenùs approbatum. Hoc ipsum à nobis præsenti nostro Decreto confirmatur, quod nostro sigillo munitum Archiepiscopo Damasceno Congregationis Episcoporum et Regularium, et particularis Congregationis Secretario, manibus nostris consignamus, demandantes, ut illud referat inter Acta Congregationis Episcoporum et Regularium, et Decreti exemplar ad Pœnitentiariam Apostolicam, et Congregationem Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, inter sua Acta asservandum, transmittat; ut unanimis in posterum sit sententia de so-

lemnitate votorum, quæ à Conversis Cisterciensibus emittuntur. Datum ex Palatio Apostolico Quirinali hâc die 21. *Martii* 1747.

XXIX. Præcipuum hoc est solemnis voti castitatis, quod sacro Ordini, vel Religiosæ Professioni est adnexum, ut irritum reddat matrimonium, quod quisquam audeat exinde contrahere, per textum *in Cap. Meminimus*, *et Cap. Insinuante*, *Qui Clerici*, *vel voventes*. Simplex autem votum castitatis non nisi illicitum constituit matrimonium, atque efficit, ut conjux, qui se hujusmodi voto obstrinxit, petere quidem nequeat à conjuge, eidem tamen petenti debitum reddere teneatur: prout docet S. Thomas *in* 4. *sent.* 38. *quæst.* 1. *art.* 3. *quæst.* 2. *Ad tertium*, *et Ad quartum*. Verùm, quia ex Romani Pontificis auctoritate fieri potest, ut vera Religio ea quoque sit, in qua simplicia tantummodo vota emittuntur, utque insuper vota simplicia impedimentum dirimens matrimonii constituant; siquidem Romanorum Pontificum Constitutionibus statutum reperitur, eos, qui Societati Jesu nomen dederint, veros fieri Religiosos simplicibus tantùm castitatis, paupertatis, et obedientiæ votis, post probationis biennium emissis, et simplex castitatis votum, quo se tunc obstringunt, matrimonii esse dirimens impedimentum, quemadmodum videre est in Constitutione Gregorii XIII. edita anno 1582. incipiente *Quantò fructuosiùs*, et in altera vulgata anno 1584. cui initium *Ascendente Domino*, in privilegiis autem pro Instituti confirmatione emanatis expressa inest declaratio, quòd vota prædicta voventem obstringant, quousque idem in Religione permaneat, eorum autem vinculo exsolvatur, statim ac à Superioribus è Societate dimissus fuerit: hinc porrò consequitur, ut, quamvis matrimonium, à Religioso in Societate adhuc manente attentatum, nullum irritumque esset,

licèt initum post simplex dumtaxat castitatis votum, ejusmodi tamen censeri non posset, imò validum legitimumque esset matrimonium, si illud post dimissionem è Societate contraheret : veluti latiùs demonstratur in Collationibus Ecclesiasticis Parisiensibus *de Matrimonio*, quæ editæ fuerunt à Cardinale de Noailles illius urbis Archiepiscopo, *tom.* 2. *lib.* 3. *collat.* 1. §. 3.

XXX. Ultimo loco in Urbani VIII. et Innocentii XII. Decretis cavetur, debere Religionem alumni sui ejecti reditum urgere, eumque iterùm in sinum recipere, quotiescumque Ordinarius, in cujus diœcesi versatus est, tale de illo testimonium perhibeat, ut eum conjicere liceat re ipsâ ad bonam frugem rediisse. Cùm autem quandoque contingat, Regularem haud fuisse decretoriâ sententiâ è Religione expulsum, veluti incorrigibilem, sed, ob atrox aliquod crimen, ad præfinitum temporis spatium, putà septennium, vel decennium, ab eadem Religione damnatum fuisse ad triremes; inde exorta est quæstio, an, exacto pœnalis temporis cursu, ipsum Religio recipere, et ad convictum, ùt antea, admittere teneatur. Extra controversiam positum est, Religiosum ad triremes damnatum, Religionis vota servare debere eo modo, quem infelix ejus conditio patitur; utì evincunt Donatus *in prax. rer. Regular. tom.* 1. *tract.* 8. *de ejectis quæst.* 23. *et tract.* 9. *de Galeotis Religiosorum quæst.* 16. *et* 17. Rotarius *in Theolog. Moral. Regular. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 2. *punct.* 8. *num.* 7. Absolutâ verò pœnâ ipsi irrogatâ, non æquè conveniunt Auctores, an Religio eumdem teneatur in cœnobium recipere. Docent nonnulli, id oneris Religionibus nullibi impositum reperiri; et, si eædem ad recipiendos hujusmodi alumnos, tam magnâ infamiâ notatos, Superioris auctoritate adigantur, licere solummodo eos admittere sine cucullo, Tertiariorum habitu indutos,

atque vilioribus Religiosæ domûs muneribus habere addictos. Contrà alii, nullâ distinctione adhibitâ, arbitrantur, Religionem omninò teneri ad hujusmodi Religiosos recipiendos. Ita disserit Donatus *cit. loc. tract.* 9. *quæst.* 22., et latiori calamo Rotarius *præindicato loco num.* 4. Cùm nos Congregationi Concilii à Secretis essemus, quibusdam instantibus Episcopis, propositum hoc dubium fuit, sed non definitum : opportunum enim visum est, Procuratores Generales Ordinum priùs audire, quàm ulla ederetur resolutio. Contigit id die 24. Martii 1725. uti videre est *tom.* 3. *Thesauri Resolutionum.* Ideoque, cùm nulla hac de re afferri resolutio possit, neque damnatis ad triremes ob aliquod crimen aptari posse videantur summorum Pontificum Urbani, et Innocentii Decreta, scripta de Religiosis incorrigibilibus, qui longè gravioribus delictis sunt obnoxii, et quorum pervicacia nimis constans deprehensa est, nec pœnali sex mensium carcere vinci potuit: quod ad illos pertinet, integrum erit Episcopis vel cum Superioribus Ordinis agere, vel Sanctæ Sedis auctoritatem implorare, ut, quâ ratione magis expediens fore judicabitur, iidem à Religione recipiantur. Si autem hoc obtinere non valeant, noverint Episcopi, id oneris sibi tantummodo incumbere, ut eorum vivendi rationem studiosè speculentur, ne alios inficiant, majorisque dedecoris notam Regulari Ordini imponant. Neque verò sinant, hujusmodi Religiosos, qui Sacerdotes fuerint, sive extra claustra remaneant, sive iterùm à Religione fuerint in societatem vitæ recepti, sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, si remigaverunt, vel si fuerunt ad triremes damnati ob aliquod delictum, cui de jure infamia est adnexa : extat enim Decretum Urbani Papæ VIII. quo declarantur perpetuò irregulares Sacerdotes tam Seculares, quàm Regulares, qui ad triremes

vel perpetuò, vel ad definitum tempus damnati', remigaverunt. An verò simplex damnatio ad triremes infamiam importet, et consequenter irregularitatis notam damnato inurat, id inter Doctores controvertitur. Sed communis opinio est, tunc procul dubio damnatum irregularem esse, cùm sententia lata est ob delictum, quod secum fert infamiam de jure. Ne autem ea, quæ jampridem à nobis tractata sunt, iterùm superfluo labore discutienda resumamus, percurrat lector, quæ fusè deduximus, cùm munere Secretarii Congregationis Concilii in minoribus fungeremur, quæque ab ipsa Congregatione benignè probata fuerunt in causa *Lavellana*, *seu Romana*, proposita 8. Junii 1726. et resoluta 6. Julii ejusdem anni, utì videre licet *tom.* 3. *Thesauri Resolutionum.*

XXXI. Non deerunt fortasse, qui dicant, omnia quidem ab Apostolica Sede provisa sapienter fuisse, quæ ad rectè moderandam Regularium incorrigibilium ejectionem idonea essent, quæque etiam Episcopis opportuna forent ad evitandas, aut submovendas perturbationes, quæ sibi ab hujusmodi ejectis inferri possent; verùm non satis forsan cogitatum fuisse putent de casu, qui sæpè nimis usuvenire dignoscitur, cùm scilicet ejectus sententiam ejectionis, contra se latam, aut nullitatis, aut injustitiæ vitio arguit, et ab ea appellat: quo nempe casu duplex exsurgere solet difficultas. Dubitatur enim primò, quomodo Episcopus se gerere debeat cum expulso, qui à sententia ejectionis suæ provocavit, et provocat: deinde, quâ ratione expulsus ipse in regionibus fortè à Romana Curia et Urbe remotis degens, et utplurimùm omnium rerum inopiâ pressus, provocationis beneficio uti, juvarique valeat; cùm in Decretis præsertim Innocentii XII. Sacris Congregationibus Urbis cognitio validitatis ac justitiæ hujusmodi sententiarum fuerit delegata.

Sanè Angelopolitani Archiepiscopi Procurator, qui anno 1662. ad Urbem accesserat sacra Limina visitaturus, in relatione statûs prædictæ Ecclesiæ posterius hoc dubium proposuit, petiitque, ut, spectatâ maximâ quæ intercedit inter Angelopolitanam et Romanam Urbem distantia, Ecclesiasticus Judex in iis partibus designaretur, ad quem ejectus jura sibi contra ejectionis sententiam competentia posset deducere. Congregatio autem Concilii, die 11. Februarii 1662. habita, Pontifici consuluit, ut ipsum Archiepiscopum Angelopolitanum in Judicem Ecclesiasticum delegatum per eas regiones designaret, coram quo Regulares expulsi, de ejectionis suæ sententia conquerentes, possent jura sua in gradu appellationis proponere, absque eo quòd ad Romanæ Curiæ tribunalia causam deferre cogerentur. In ea verò, quæ tunc edita fuit, resolutione Congregatio ulteriùs progressa non fuit ad investigandum, definiendumque modum, quo Episcopus se gerere deberet cum Religioso ab ejectionis sententia appellante, dum vigore ipsius appellationis sententia pendet suspensa. Verùm, quod tunc omissum, postea opportunè præstitum fuit: cavit enim, ne quispiam, licèt intra terminum à lege præfinitum ab ejectionis sententia appellaverit, possit extra carceres sua jura experiri; sed, si eadem proponere velit, omninò debeat se se in carceribus constituere. Cùm autem provocans carceribus detinetur, non est, cur Episcopus de eo sollicitus sit; quem scilicet studiosè observare, ac custodire tantummodo debet, cùm procul à claustris in sua diœcesi versatur. Quæ super hoc prodiit Congregationis resolutio, sequens est, excerpta *ex lib.* 98. *decretorum pag.* 524.

Lycien. Ejectionis à Religione.

Pater N. N. ob plura crimina per eum, ut præ-

tenditur, in Religione patrata, et de quibus, licèt pluries punitus, adhuc non resipuerat, fuit de mense Septembris superioris anni, per sententiam Patris Generalis, incorrigibilis declaratus, et utì talis à Religione ejectus. Appellavit orator ab hujusmodi sententia ad hanc Sacram Congregationem sub prætextu notoriæ nullitatis et injustitiæ, præsertim ob non servatam formam Decretorum ejusdem Sacræ Congregationis, relatorum in Constit. 28. *san. mem. Urbani VIII. et in novissima Constitutione Sanctissimi Domini Nostri edita* 1. *Martii* 1693. *Actisque transportatis, ac Religione auditâ, et informante, dignabuntur EE. VV. declarare*

I. *An constet de asserta incorrigibilitate oratoris; et, quatenùs negativè,*

II. *An idem orator veniat Religioni restituendus in casu, etc.*

Die 15. *Novembris* 1698. *Sacra Congregatio Concilii rescripsit: Orator se constituat in carceribus formalibus Religionis, et postea providebitur.*

CAPUT DUODECIMUM.

De quinto capite relationis statûs Ecclesiæ.

Ad Moniales pertinet hoc quintum caput. Tridentinum Concilium *sess.* 25. *cap.* 15. *de Regularibus, et Monialibus*, statuit, ne Religiosa Professio ante decimum sextum ætatis annum expletum, et non exacto Novitiatûs anno, emittatur: *Nec qui minore tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad Professionem admittatur.* Si quæ verò nuncupata Professio duabus hisce conditionibus destituatur, irritam eam declarat, ac omni planè vi obligandi expertem: *Professio autem antea facta, sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicujus Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis observationem, aut ad alios quoscumque effectus.* A præscripta autem regula exemptos voluit eadem

sancta Synodus Patres Societatis Jesu, qui plerumque neminem, nisi evoluto saltem probationis biennio, ad Professionem recipiunt; utì videre est *sequenti cap.* 16. *Per hæc tamen sancta Synodus non intendit aliquid innovare, aut prohibere, quin Religio Clericorum Societatis Jesu, juxta pium eorum Institutum, à Sancta Sede Apostolica approbatum, Domino, et ejus Ecclesiæ inservire possint* : quod Fagnanus quoque animadvertit *in Cap. Ad Apostolicam, num.* 15. *de Regularibus.* Eademque Synodus, postquam *c.* 18. anathemate perculit audentes cogere mulieres, ut se Religioni devoveant, simulque declaravit, ea omnia, quæ tum ante Professionem, tum in ipsa Professione præstanda decreverat, locum habere debere in quibuscumque monasteriis, non solùm Episcopo, sed etiam alteri cuilibet Prælato subjectis : hæc addidit verba : *Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut Convertitæ appellantur; in quibus Constitutiones earum serventur.* Hinc autem orta est disputatio, an postremorum hujusmodi verborum vis, ea tantummodo complectatur, quæ *in ipso cap.* 18. cui inserta sunt, decreta leguntur, vel potiùs ad ea quoque protendi debeat, quæ *præindicato cap.* 15. continentur; adeo ut, si in Monialium Pœnitentium, sive Convertitarum Constitutionibus, probationis annus ante Professionem explendus minimè præfiniatur, valida post Concilium censeri possint vota in hujusmodi cœnobiis emissa sine prævio annali experimento, utpote contra Conciliarem quidem sanctionem, sed tamen ad normam suarum Constitutionum exacta. Itaque Congregatio Concilii Tridentini Interpres, propositam hanc quæstionem definiens, respondit, quod præscriptum fuerat *cap.* 18. ad præcedentia quoque capita, atque adeo *ad ipsum* etiam *cap.* 15. referri : quemadmodum testatur Fagnanus *in cit. Cap. Ad Apostolicam, num.*

29. *et* 30. *de Regularibus*, et post ipsum Passerinus *de statibus hominum tom.* 3. *quæst* 189. *num.* 55. Congregationis resolutio edita fuit die 2. Martii 1606. et sequentibus verbis concepta: *Congregatio respondit, si ex Instituto, vel Constitutionibus Convertitarum ad Professionem admitti consueverit absque anno probationis, decretum ejusdem Concilii quoad Convertitas, nihil earum Institutis, aut Constitutionibus circa probationis annum detraxisse.*

II. Nullum sanè de hac controversia offendimus postulatum in relationibus statûs Ecclesiarum ab Episcopis ad Sanctam Sedem transmitti solitis; verùm ætatem, annumque probationis commemoravimus, in quemdam veluti apparatum ad ea, quæ mox tractaturi sumus. Exploratum cuique est, post contractum, sed nondum consummatum matrimonium, indulgeri conjugi, qui cupit aliquam ex approbatis Religionibus ingredi, bimestre spatium, quo de ineundo vitæ statu deliberet, juxta præscriptum *in Cap. Ex publico*, *de conversione conjugatorum*. Quia verò alteri conjugi Religionem ingredi nolenti non licet ad alia vota migrare, nisi alter re ipsâ se Religioni obstringat, solemni nuncupatâ Professione; si hæc, ùt suprà monuimus, non nisi evoluto probationis anno emitti potest, dubitarunt nonnulli Episcopi, in quorum diœcesibus id evenit, an is quoque casus sub Conciliari lege, annalem Novitiatum requirente, comprehenderetur: ea scilicet de causa, quòd alter conjux graviori afficiatur incommodo, dum per integrum anni spatium suâ libertate uti prohibetur; fierique etiam posset, ut hujusmodi onus ad biennium protenderetur, ex quo conjux Religionem ingressus, postquam in ea regularis vitæ tyrocinium inierat, jam jam exeunte anno, posset ex ea ad aliam Religionem transire, ibique annale experimentum instaurare. At nimis generalia sunt Concilii verba *cap.*

15. ideoque dicendum est, illa propositam quoque facti speciem complecti; ita quidem, ut, nihil obstantibus circumstantiis quantumvis urgentibus, si à conjuge Religionem ingresso, nondum evoluto Novitiatûs anno, emitteretur Professio, irrita ea penitùs esset ac nulla: neque propterea conjux, qui in seculo mansit, posset se liberum asserere, ad effectum transeundi ad alia vota. Dispensatione igitur opus est, ut probationis tempus contrahatur; hæcque non nisi à Romano Pontifice, qui supra Concilium est, indulgeri potest. Neque verò hujusmodi dispensationi legitima deest causa: habitâ ratione nimis evidentis incontinentiæ periculi, in quod adduceretur is, qui secum jam de matrimonio ineundo constituerat, si diutiùs ab alio matrimonio contrahendo abstinere deberet. Videndus Passerinus *de statibus hominum tom.* 3. *quæst.* 189. *num.* 56.

III. S. Pius V. Pontifex suâ Constitutione 109. in Bullario Romano, quæ relata est in novum Bullarium Ordinis Prædicatorum *tom.* 5. *num.* 95. Monialibus Novitiis, quæ S. Dominici Institutum amplexæ sunt, indulsit, ut in mortis articulo Religiosæ Professionis vota vovere possint, quamvis necdum exacto probationis anno, dummodo tamen ad ætatem Professioni emittendæ necessariam pertigerint. Ex hac Constitutione nonnullæ inter Auctores excitatæ sunt quæstiones. Prima quidem, an ipsa complecteretur puellas educationis causâ in monasteriis Ordinis S. Dominici commorantes. Hac de re actum fuit in quadam causa *Neapolitana*, in qua Congregatio die 14. Martii 1705. rescripsit, Professionem puellæ, educationis causâ in monasterium Monialium S. Dominici receptæ, nullam fuisse, licèt in exitu vitæ emissam, propterea quòd Religiosæ probationis annus non præcesserit, utì videre est *discept.* 24. *tom.* 2. *part.* 2. bon. mem. Advocati Ursayæ.

Altera, an, exclusis licèt à Pianæ Constitutionis indulto puellis educandis, eodem saltem uti possint Novitii ejusdem Ordinis Prædicatorum. Tertia, num, propter privilegiorum communicationem, ad ceterorum quoque Regularium Ordinum Novitios, atque Novitias eadem Constitutio protendi valeat. De his consuli possunt Auctores materiam pertractantes. Hìc verò nîl aliud opportunè monendum, quàm plures reperiri Auctores, qui se se ab omni negotio facilè expediunt, dicentes, sublatum censeri debere memoratum S. Pii V. privilegium, ex quo Gregorius XIII. editâ Constitutione, ad sacrorum canonum, Conciliique præscriptum revocavit quidquid amplius S. Pius V. in Regularium favorem constituerat. Quarta denique, an, positâ Pianæ Constitutionis efficaciâ, cui nihil à Gregorio Pontifice fuerit derogatum, si Novitia, quæ in proximum vitæ discrimen adducta, nondum evoluto probationis anno, professionem emisit, convalescat, teneatur ipsa Novitiatum implere, et factam Professionem ratam habere, aut aliam ex integro nuncupare. Adeantur Rodericus *Quæst. Regul. tom.* 3. *quæst.* 15. *art.* 6. Diana *editionis coordinatæ tom.* 7. *tract.* 1. *resol.* 160. *et* 161. *Pellizzarius tom.* 1. *Manual. Regular. tract.* 2. *cap.* 7. *quæst.* 24. *et tract.* 3. *cap.* 2. *quæst.* 3. qui plerumque hac etiam in re Regularibus favent.

IV. Ad eorum assertiones roborandas plurimùm conferre possunt, quæ in Historia Ecclesiastica leguntur de iis Religiosis, qui *Monachi ad succurrendum* dicebantur, iique erant, qui imminentis mortis periculo territi, monasticæ Professionis insignia sibi tradi postulabant, eâ spe ducti, fore, ut ex suscepta hoc modo publica pœnitentia æternæ vitæ participes fierent. De hisce Monachis *ad succurrendum* eruditè admodum more suo agunt Mabillonius *in Præfat. ad seculum I. Benedictinum num.* 105. §. *Tertiam denique*, et *in Præfat.* I. *in*

seculum III. num. 21. §. *Quocirca*, itidemque *in Præfat.* 2. *in seculum IV. num.* 191. §. *Priorem ob causam*, Christianus Lupus *in suis notis ad Concilia Generalia*, *et Provincialia*, *tom.* 3. *vetustioris editionis*, *in notis ad primum decretum S. Leonis IX. pag.* 589. *et seq.* Haeftenus *in suis Disquisitionibus monasticis tom.* 2. *lib.* 5. *tract.* 7. *disquisit.* 2. recensque eruditus Plazza *in suo Opere inscripto : Christianorum in Sanctos*, *Sanctorumque Reginam*, *etc. Propensa Devotio*, *part.* 1. *cap.* 17. *num.* 25. *et seq.*

V. Indubium quippe est, hosce Monachos, *ad succurrendum* nuncupatos, si convaluissent, Religioni, quam per Professionem voverant, mansisse perpetuò addictos, adeo ut ex ea abeuntes, apostasiæ rei fierent. Celebre est Opusculum XVI. Beati Petri Damiani, scriptum ad Gislerium Episcopum Auximanum, in quo eorum assertionem pervalidè oppugnat, qui affirmare audebant, piam quidem rem esse, et ad æternæ vitæ meritum valdè utilem, in mortis articulo monasticum induere habitum, et ipsam quoque Professionem emittere; at hujusmodi Professioni non eam inesse vim, ac efficaciam, ut, si æger convaluisset, adigeretur propterea reliquum vitæ spatium in monasterio exigere. Laudatum Opusculum legi potest *tom.* 3. *cap.* 2. *Operum ejusdem*, *impressionis anni* 1743. *pag.* 181. Memorata autem erronea opinio Synodali decreto proscripta fuit. Et nunc inter eruditos tantummodo quæstio est, an proscriptionis decretum fuerit editum in Synodo coacta sub Stephano X. vel potiùs sub Leone IX. utì videri potest apud Christianum Lupum *cit. loc. pag.* 595.

VI. Verùm, quidquid sit de recensitis quæstionibus, et quidquid olim fuerit de his Monachis *ad succurrendum*, quorum nullum hodie vestigium superest, quidquid demùm sit de ipsa quoque S. Pii V. Constitutione, num scilicet derogatum ipsi

fuerit à Gregorio XIII. peropportunum videtur, pro eo quod pertinet ad Ecclesiasticum regimen, monere Episcopos, quòd, si Novitia Ordinis S. Dominici, in idonea quidem ætate constituta, sed nondum legitimum tyrocinii tempus emensa, in mortis articulo Professionem emiserit, hæc utique illi proficua esse poterit ad spirituales effectus, ad assequendas nimirùm Indulgentias, acquiri solitas ab illis, quæ ritè solemnem Professionem emittunt; nunquam verò ad temporales effectus, videlicet ad tribuendam monasterio actionem, quâ dotem, ac reliqua bona sic professæ Monialis petere valeat. Ita censet Fagnanus *in Cap. Sicut nobis, à num.* 22. *usque ad* 34. et præsertim *num.* 33. *de Regularibus*, cujus sententiam amplexa est etiam Congregatio Concilii in causa *Narnien. Professionis* proposita 22. Junii 1743. et resoluta 25. Januarii 1744., in qua cùm quæstio esset de Novitia quæ in extremis constituta, post vigesimum secundum Novitiatûs mensem emiserat Professionem in monasterio, cujus Constitutionibus biennale experimentum ante Professionem requirebatur, validum sanè Congregatio declaravit hujusmodi actum, sed ad spirituales tantummodo gratias lucrifaciendas. Porrò, hâc retentâ, servatâque regulâ, quæ firmissimis innititur fundamentis, aditus intercluditur litibus, et compescuntur vociferationes secularium, temerè plerumque inclamantium, magnas, imò excessivas esse, quæ monasteriis, ceterisque piis locis fiunt, temporalium bonorum accessiones: quod etiam nos ipsi, dum munere Secretarii Concilii fungeremur, non negleximus significare Episcopis in relatione statûs suarum Ecclesiarum exquirentibus, quonam se modo gerere, quidve judicare deberent de Professionibus in aliquibus suarum diœcesium monasteriis nuncupari solitis à Monialibus Novitiis proximam mortem præsentientibus, quæ, licèt le-

gitimam ætatem implevissent, nondum tamen præfinitum tyrocinio spatium plenè exegerant.

VII. Animadvertimus, haud leve negotium facessere Episcopis, quod satis frequenter contingere solet, ut mulier, post inita sponsalia, vel etiam post matrimonium de præsenti celebratum, postulet, se in Monialium monasterium recipi, et, evoluto Novitiatûs anno, ad Regularem Professionem admitti; atque eam difficultatem oriri ex innumeris quæstionibus et controversiis, quas hac de re Auctores, nunquam, ùt assolet, inter se convenientes, excitarunt; dum ignoratur, quæ sit sententia Sacrarum Urbis Congregationum judicio probata, atque recepta: et sic, qui rebus administrandis definiendisque præest, deprehendere nequit, ubi tutò consistat, quod esset ipsi ceteroquin facillimum, si perspectum haberet, utra ex sententiis sibi invicem oppositis in Romanæ Curiæ tribunalibus obtineat. Hoc itaque nos, repetentes ea, quæ diuturno complurium annorum curriculo præ manibus habuimus, exponendum sumimus.

VIII. Si de simplicibus sponsalibus agatur, hoc est de promissione nubendi certo viro facta, ac per mutuam repromissionem ab ipso acceptata, quamvis etiam juramenti religione fuerit utrinque firmata, dummodo ultra processum non fuerit, neque sponsi carnali copulâ sese cognoverint, prohiberi non potest mulier, quin monasterium ingrediatur, exactoque probationis anno, solemnia Religionis vota profiteatur. Ita rescripsit Alexander III. in Decretali *Commissum*, *de sponsalibus*: quo tamen loco subdit, satiùs fore mulieri, si, antequam monasterium ingrediatur, ut juratam fidem præstet, matrimonium contrahat: *Fraternitati tuæ taliter respondemus, quod tutiùs est ei, religione juramenti servatâ, priùs contrahere, et postea, si elegerit, ad Religionem migrare.* Textum hunc nonnulli ita interpretantur,

ut consilium potiùs, quàm præceptum, præseferat; utì videre est penes Sanchez *de matrimonio lib.* 1. *disput.* 43. *num.* 7. Alii tamen rectè perpendunt, Pontificiam Constitutionem locum sibi vindicare in ea facti specie, quâ mulier de Religionis ingressu adhuc deliberans, nondum re ipsâ monasterium ingressa fuerit. In his enim circumstantiis potest utique sponsa, absque eo quòd admirationem ingerat, jurisjurandi fidem liberare, matrimonium inire, exindeque ad claustra properare; quod profectò non eveniret, si mulier jam monasterium ingressa, subinde aut in ipso monasterio manens, matrimonium iniret, aut ex eo egressa, nuptias celebraret, et postea claustra repeteret. Ita disserit Gonzalez *in Commentariis ad præcit. text.* latiorique calamo rem persequitur Pirhing. *ad tit. Decretal. de sponsal. et matrim. lib.* 4. *tit.* 1. *num.* 52. *et* 53. Sed, cùm in sponsalibus, juxta nunc vigentem stipulationum formam contractis atque juratis, apponi soleat non solùm contrahendi, sed et consummandi matrimonii obligatio; hæc sanè recentior receptaque praxis fortasse potest efficere, ut executioni mandari nequeant, quæ statuta sunt in Decretali *Commissum;* ut scilicet matrimonium ad formam juratæ promissionis contrahatur, deinde verò mulier in Religionem et claustra se recipiat: neque enim, non secutâ consummatione, satis impletum dici posset juramentum, quod tamen unum in causa fuit, ut Pontifex præciperet ei, quæ matrimonium se contracturam juraverat, ut matrimonium priùs celebraret, subindeque, si libuisset, ad claustra migraret. Verùm, quamvis dispositio memoratæ Decretalis *Commissum*, aptari nequeat propositæ juratæ sponsioni, contrahendi videlicet, simulque consummandi matrimonium; huic tamen omninò congruere videtur effatum illud: *Propositum, aut promissum non infringit, qui in melius illud com-*

mutat: quod legitur in Decretali *Pervenit, de jurejurando.* Neque in jurata consummandi promissione videtur contineri casus, quo ipsi sacri canones à consummatione abstinendum probant atque collaudant, juxta alteram Decretalem *in Cap. Ad nostram*, 21. *de jurejurando* : ubi, cùm quidam jurejurando pollicitus esset, se in causis omnibus judicii solemnia servaturum, Innocentius III. Pontifex rescripsit, juramentum in hunc, qui sequitur, modum esse interpretandum. *Quamquam et secundum approbatum intellectum rectè possit intelligi, quod jurasti, ut in omnibus causis ordinem judiciarium observares, in illis videlicet, in quibus est ordo judiciarius observandus.*

IX. His circa sponsalia explicatis, sequitur, ut agamus de matrimonio, rato tamen, nec consummato: integrum est enim mulieri, quæ matrimonium tantùm celebravit, non autem consummavit, in monasterium se recipere, ibique solemnia Religionis vota nuncupare: per hanc autem votorum nuncupationem matrimoniali vinculo vir exsolvitur, ipsique liberum est ad alias nuptias convolare, juxta rescriptum Alexandri III. Pontificis in Decretali *Verùm, de conversione conjugatorum*, et juxta definitionem Sacræ Tridentinæ Synodi *in can.* 6. *sess.* 24. *de matrimonio.* Animadvertendum tamen est, privilegium hoc esse concessum tantummodo Religiosæ Professioni, emissæ in aliqua ex approbatis Religionibus, in quibus nimirùm emissa castitatis, paupertatis, et obedientiæ vota, solemnium vim et naturam obtinent; nunquam verò Professioni emitti solitæ in quibusdam piarum mulierum cœtibus, veluti Tertiariarum, Beguinarum aut Oblatarum, quarum vota, non inter solemnia, sed inter simplicia recensentur, juxta constantem, atque conformem sententiam tribunalium tum Rotæ, tum Congregationis Concilii, quæ sæpè sæpiùs matri-

monia, ab illis post castitatis votum contracta, valida pronunciarunt, ex quo ejusmodi vota simplicia fuerint, non autem solemnia. Id ipsum obtinet quoad viros in Militaribus Ordinibus professos; exceptis dumtaxat Hierosolymitanis Equitibus, qui veri sunt Religiosi, cùm se se trino, solemnique castitatis, paupertatis, et obedientiæ voto obstringant, quemadmodum rectè animadvertunt Escannius *in Propugnaculo Hierosolymitano disquisit.* 6. *cap.* 2. Adden. ad Lodovis. *decis.* 87. *num.* 13. et ideo quæ in hac Equestri Religione emittitur Professio, matrimoni rati, et non consummati, vinculum dissolvit, et, si quod inde contrahatur matrimonium, irritum facit: utì ad rem nostram subdit Sanchez *de matrim. lib.* 2. *disp.* 8. *num.* 8. At non eadem vis est, et prærogativa Professioni in reliquis Militaribus Ordinibus nuncupatæ; in quibus, non indefinita, sed plerumque conjugalis castitas, vel à secundis nuptiis abstinentia vovetur, utì scitè disserunt Mendo *de Ordinibus Militaribus disquisit.* 5. *quæst.* 3. *num.* 17. Pontius *de matrimonio lib.* 9. *cap.* 7. Cardinalis de Lauræa *tom.* 3. *in* 4. *lib. sent. disput.* 16. *art.* 13. *num.* 292. *et seq.* Clericat. *de Sacrament. matrim. decis.* 13. *num.* 18.

X. A matrimonio rato, sed non consummato, progrediendum est ad matrimonium consummatum. De quo illud est præmittendum, quòd, quidquid sit de quibusdam exemplis, quæ in Ecclesiastica Historia leguntur, nonnullarum scilicet mulierum jam nuptarum, quæ, viris planè insciis, ad religiosa claustra confugerunt vel de viris, qui, uxoribus nihil tale opinantibus, monasticam vitam professi sunt; cùm tribuenda hæc sint peculiari Divino afflatui, aut vigenti per ea tempora Ecclesiasticæ disciplinæ, quæ ad monasticum Institutum fovendum, ampliandumque magnopere intendebat: nostris sanè temporibus, si de matrimonio agatur

consummato, nequit uxor sine consensu viri, aut vir sine consensu uxoris, religiosam et claustralem vitam amplecti; quemadmodum perspicuè infertur ex Decretali Alexandri III. *in Cap. Verum, de convers. conjug.* Consensum autem hujusmodi liberum esse oportet, ac voluntarium: si enim fuisset per vim, metumve extortus, posset utique, qui ipsum præstitit, alterum conjugem, licèt jam claustris inclusum, ex iis revocare; utì rescripsit Innocentius III. in Decretali *Accedens, eodem tit.* Et', quamvis etiam consensus omninò fuisset liber, insuperque conjux, monasterium ingressus, Religiosam Professionem emisisset, si alter conjux ea, quæ sacris canonibus constituta sunt, ex parte sua non præstet, integrum ipsi est, professum è claustro revocare, licèt Professio ab eo validè emissa fuerit; juxta celebre rescriptum laudati Pontificis Alexandri III. in Decretali *Præterea, de convers. conjug.* Quapropter, si in aliqua Diœcesi contingat, ut nupta mulier in Religionem se recipiat, noverit Episcopus, id sibi vel maximè incumbere, ut et legitimus, liberque præcedat viri consensus, et is præterea præscriptas à sacris canonibus conditiones implere non omittat.

XI. De quibus sanè conditionibus aliqua hìc adnotare volentes, duo à sacris canonibus præscripta comperimus. Primum, ut, si alter conjugum velit in monasterium se se recipere, ibique se Deo devovere, id ei nullatenùs concedatur, nisi alter quoque conjux cœnobium ingrediatur, et in eo Regularem Professionem emittat. Satis perspicuus est textus *in Can. Quia Agatho*, 27. *quæst.* 2. ubi hæc leguntur: *Quem tamen* (de Agathone sermo est ab uxore ad Religionem properante) *ita suscipiendum esse cognosce, si et uxor illius similiter converti voluerit; nam, dum unum utrorumque corpus conjugii copulatione sit factum, incongruum est, partem*

converti, et partem in seculo remanere. Huic consonat sequens Canon *Scripsit nobis*, in quo continetur rescriptum Nicolai Pontificis ad Reginam Theutbergam, quæ cùm esset Lothario nupta, Religioni nomen dare exoptabat : *Cui nos scripsimus, non hoc aliter fieri posse, nisi eamdem vitam conjux ejus Lotharius elegerit.* Idemque Pontifex ad Lotharium scribens, hæc habet : *Nam licèt sit scriptum : Quod Deus conjunxit, homo non separet : Deus tamen, et non homo, separat, quando Divini amoris intuitu, ex consensu utriusque conjugis, matrimonia dissolvuntur. Aliter autem fieri mutuam separationem vestram prohibemus.* Neque clarior esse potest Alexandri III. Decretalis *in Cap. Cùm sis, de convers conjug. Ignorare non debes, Sanctorum Patrum constitutioni esse contrarium, ut vir uxore suâ, aut uxor, viro ejus non assumente Religionis habitum, debeat ad Religionem transire.* Hæc est prior regula à Jure Canonico tradita. Sequitur altera, quam prioris limitationem meritò dixeris ; quâ nimirùm sancitur, posse alterum conjugem, post matrimonium etiam consummatum, fieri Religiosum, licèt alter ejus vestigia sequi detrectet, dummodo tamen hic provectæ ætatis sit, ab omni incontinentiæ suspicione immunis, et, si inter seculares versari maluerit, simplicis castitatis voto se obstringat : his quippe positis peculiaribus circumstantiis, alteri ex conjugibus fit facultas ingrediendi Religionem, alteri verò manendi in seculo; veluti prosequitur Alexander Pontifex in præcitata Decretali *Cùm sis, de convers. conjug.* En ejus verba : *Inde est, quòd auctoritate Apostolicâ prohibemus, ne in Episcopatu tuo virum vel uxorem, nisi uterque ad Religionem migraverit, transire permittas. Verùm, si ita uxor senex est, et sterilis, quòd sine suspicione possit esse in seculo, dissimulare poteris, ut, eâ in seculo remanente, et castitatem promittente, ad Religionem transeat vir*

ejusdem. In quem textum Glossa *verb. dissimulare*, observat, hujusmodi verbo veram permittendi et approbandi vim inesse. Quod eò magis dicendum est, dum quidquid decretum legitur *in prœindicato Cap. Cùm sis*, confirmatur quoque in subsequentibus Decretalibus sub eodem titulo *de conversione conjugatorum*, collectis, quarum uni initium est *Uxoratus*, alteri *Ad Apostolicam*, et alteri *Significavit*. Et, quamvis in prima ex illis, nimirùm in Decretali *Uxoratus*, habeatur, continentiæ votum à conjuge jam sene, qui in seculo remanet, emittendum, *publicè in conspectu Ecclesiæ* nuncupari debere, exinde tamen non sequitur, solemne illud esse; nam, sicut inferiùs demonstrabimus, illud tantummodo continentiæ votum solemne censetur, quod est sacro Ordini, vel Regulari Professioni adnexum: sed hoc tantummodo ex laudata Decretali infertur perpetuæ continentiæ votum à manente in seculo concipiendum, et ritè perficiendum esse coram testibus, et Superiore Ecclesiastico, ne unquam de illius nuncupatione dubitari possit.

XII. Si hasce vias, quæ à sacris canonibus indicantur, quæque accuratè semper servatæ fuerunt ab Urbis Congregationibus, insistet Episcopus, nihil offendet, quod justam dubitandi causam ei præbeat, ubi casus se obtulerit nuptæ mulieris, quæ monasterium ingredi, ac Regularem Professionem suis loco et tempore emittere velit. Difficultates, quæ aliquando occurrunt, et de quibus interdum Congregatio Concilii sententiam rogata fuit in relatione statûs Ecclesiarum, inde profluxerunt, quòd aut vir abnuerit ingredi Religionem, sed mallet dumtaxat sacro Ordine, et Presbyteratu in seculo initiari, quamvis uxor inter Moniales profiteretur; aut nonnulli ex viris contenderint, se in seculo manere posse, nec ideo obstringi debere ad simplex castitatis votum emittendum, in casu videlicet,

quo conjugalis fides fracta per adulterium fuerat ab uxore, quæ subinde facti pœnitens, in monasterium se abdere decreverat, et Religiosæ vitæ institutum amplecti, ac vovere.

XIII. Cùm dictum fuerit superiùs, quoties uxor Religiosam in monasterio vitam amplectatur, debere, et virum ingredi monasterium, ibique monasticæ Professionis vota emittere, nisi eâ sit ætate, vel conditione, quæ omnem incontinentiæ suspicionem excludat, satis verò esse, ut in seculo se simplicis castitatis voto obstringat, si ab hujusmodi suspicione, maximè per ætatem, vindicetur: ambigi jure nequit, quin in hac posteriori facti specie, possit vir, si velit, ad sacrum Ordinem, indeque ad Sacerdotalem gradum in seculo conscendere: si enim lex ipsi in tali casu indulget, ut simplici castitatis voto illigatus in seculo permanet, cumulatiùs legem implet, si sacris Ordinibus initietur: cùm castitatis votum, sacris Ordinibus adnexum, solemne sit et habeatur, juxta Decretalem *in Cap. unic de voto in* 6. cujus hæc sunt verba: *Illud solum votum debere dici solemne, etc. quod solemnizatum fuerit per susceptionem sacri Ordinis, aut per Professionem expressam, vel tacitam, factam alicui de Religionibus per Sedem Apostolicam approbatis.*

XIV. Nodus igitur difficultatis est potissimùm in eo casu, quo vir nec ætate grandævus, nec ob alias circumstantias ab incontinentiæ suspicione remotus, juxta canonum sanctionem deberet solemnia Religionis vota nuncupare; quod tamen ipse abnuit, sacrum tantummodo Ordinem suscipere intendens, vel ad Sacerdotalem gradum in seculo ascendere. Instante Veronensi Episcopo, casus hujusmodi propositus fuit in Sacra Congregatione Concilii habita 18. Decembris 1728. eoque licèt ad iteratum examen revocato, nulla tamen prodiit resolutio, uti videre est *tom. 4. Thesauri Resolutionum;* propterea quòd

nuptæ mulieri facultatem fecerint
in monasterio, dum vir Sacerdotio
initiaretur, licèt is, haud grandiore
tem ageret ætatem. Hoc autem ideo f
quòd perspectissima fuerit viri probi
præcognitum, quantum quidem hu
patitur, fore, ut sacris Ordinibus obs
tam castitatem servaret; quod poti
dunt sanctiones canonum jubentium
florentem, Religionem ingredi, quot
Moniales ad Religiosam vitam ducend
Nemo sanè ignorat veterem illam, sati
quæ olim fuit, controversiam, an, si
rati, sed non consummati vinculum
Professionem dissolvitur, ita per sa
sumptionem diremptum illud pronunc
set; cùm sacer Ordo, æquè ac Religi
sit impedimentum nedum impediens,
etiam matrimonium. Cardinalis Ostien
eamdem sacro Ordini vim tribuit ad
matrimonium ratum nec consummatu

quamvis matrimonium ratum, sed non consummatum, dissolvat Religiosa Profesio, minimè tamen per susceptionem sacrorum Ordinum, dissociatum illud censeri oportere. Porro, si ad casum, de quo agimus, exemplum ejusmodi accommodetur, unusquisque facilè noverit, non satis tutò egisse Episcopos illos, qui quandoque facultatem fecerunt ad sacros Ordines conscendendi viro licèt juniori, cujus uxor Sanctimonialium vitam amplectebatur; longèque rectiùs fuisse facturos, si, ubi peculiaris facti circumstantiæ id suadere viderentur, eosdem monuissent, ut opportunam à Sede Apostolica dispensationem implorarent, cùm nulla de hoc Pontificia extet definitio.

XV. Verùm, si hoc quæstionis caput de viro juniore, qui, uxore monasticam vitam vovente, non inter Regulares profiteri, sed inter seculares Sacerdotes initiari contendit, nullo Pontificio rescripto, aut Constitutione fuit definitum; haud tamen illa desiderantur quoad alterum caput de viro florentis ætatis, cujus uxor, admissi adulterii pœnitens, vult se se in monasterium abdere, ibique nuncupatâ Regulari Professione crimina sua expiare. Actum de ea re fuit in Congregatione particulari habita coram fel. record. Innocentio Papa X. in eaque statutum fuit, legitimâ adulterii probatione non deficiente, nimirùm quoties aut mulier ipsa crimen confessa sit, aut illius delictum notorium fuerit, aut denique Judex sententiam tulerit super divortio ex capite adulterii; si uxor Religiosam in monasterio vitam eligat, non cogi virum, licèt florentem ætate, Religionem ingredi, sed satis esse, ut ab eo simplex castitatis votum in seculo nuncupetur. Ita testatur Lezana, qui memoratæ Congregationi coram Pontifice habitæ interfuit, *in suo consult.* 30. *num.* 27. Huic consonant aliæ à Congregatione Concilii editæ resolutiones, in causa nimirùm *Lucana*, decisa 14.

Novembris 1682. *lib.* 32. *decretor. fol.* 479. et in *Ferrarien.* 2. Maji 1693. uti videre est *lib.* 43. *decretor. fol.* 225. dumque nos ipsi in minoribus constituti eidem Congregationi à Secretis essemus, in causa *Januen.* 2. Maji 1722. ùt patet *ex tom.* 2. *Thesauri Resolutionum*, ubi insertum est folium, quod tunc à nobis elucubratum, et typis impressum Congregationi obtulimus.

XVI. Hæc sunt, quæ hìc opportunè afferenda duximus, ut demonstraremus, quomodo se gerere debeat Episcopus, si aliqua nupta mulier monasterium ingredi, et Religiosum Institutum profiteri velit; nimirùm, quando, et quâ ratione, illius instantiæ valeat obsecundare. Quæ tamen nullatenùs obstant, quominùs, si peculiares alicujus facti circumstantiæ temperamentum aliquod, vel generalis regulæ relaxationem exposcere videantur, Apostolicæ Sedis auctoritas imploretur, quæ ex legitimis causis potest, consuevitque opportunas dispensationes indulgere. Quemadmodum mox suprà monuimus, probato adulterio, si uxor adultera, saniore inito consilio, se Religioni devoveat, non eo onere gravatur vir, licèt junior, ut Monachus fiat, sed satis est, ut simplici castitatis voto inter seculares se obstringat. Turbavit id aliquando nonnemimem, qui ad Sanctam Sedem supplex confugit, ut à præfati voti nuncupandi onere fieret immunis, fortasse etiam pertimescens, ne, mortuâ quandocumque in claustris uxore, adempta sibi esset facultas transeundi ad alias nuptias. Cùm enim uxor, quæ consensit, virum sacro Ordine initiari, eo è vivis erepto, prohibeatur alteri nubere, ùt constat *ex Can. Seriatim*, *distinct.* 32. et, si quod ab ipsa attentetur matrimonium, Ecclesiasticis sanctionibus irritum fiat, uti videre est apud Sanchez *de matrim. lib.* 7. *disput.* 40. *per tot.* dubitari non omninò temerè posset, num idem quoque pronunciandum esset in

altera facti specie, quâ, uxore solemniter professâ, simplici autem castitatis voto per virum nuncupato, vellet hic, post illius mortem, ad alias nuptias convolare : par enim ratio inesse videtur utrique speciei, nimirùm reverentiæ habendæ erga solemne votum, licèt ab altero conjuge emissum : quam rationem innuit S. Thomas *in* 4. *sentent. distinc.* 37. *quæst.* 1. *art.* 2. *Ad secundum.* Quòd si hujusmodi ratio non satis idonea censeretur, initum tamen matrimonium semper esset illicitum, propterea quòd votum castitatis, licèt simplex, oporteat esse perpetuum. Itaque in proposito casu, allato Episcopi testimonio de religiosa vita, probatisque moribus oratoris, datum ipsi fuit, ut, præfato voto non emisso, liber inter seculares versaretur : hicque fuit exitus præindicatæ causæ *Januen.* quamvis antea decretum fuisset, ut vir votum simplex castitatis voveret in seculo, si uxor adultera Regularem emitteret Professionem. Hæc omnia, dum in minoribus Secretarii Congregationis munere fungeremur, collegimus in foliis à nobis editis in causa *Ulyssiponensi* 22. Novembris, et 6. Decembris 1727. utì videre licet *tom.* 4. *Thesauri Resolutionum.* Sacri enim canones adigunt quidem virum ætate florentem ad Professionem in monasterio nuncupandam, vel, quatenùs in provecta jam ætate constitutus sit, ad emittendum in seculo simplex castitatis votum, dum uxor Religiosum Institutum amplectitur ; at non tunc, cùm jura matrimonii sunt læsa : si enim hujusmodi jura ab uxore per adulterium læsa fuerint, quod tunc juniori viro in seculo manenti imponitur onus emittendi simplex castitatis votum, præscriptum dici debet ad quamdam veluti tutiorem cautionem ; cui quidem stricto jure locus non est, quoties anteacta viri vita nullam futuræ incontinentiæ suspicionem ingerit. Insuper olim, proprio instante Episcopo, dispensatio concessa fuit bene-

merito viro, sexagenario majori, ut Sacerdotalem gradum ascendere posset, dummodo ejus uxor, quæ octavum et quinquagesimum agebat ætatis annum, perpetuam castitatem voveret, absque eo quòd monasterium ingrederetur, et Professionem emitteret Regularem, cùm ceteroquin ipsa eximiæ honestatis specimen semper præbuisset. Hujusmodi Indultum concessum fuit nobili viro Parisiensi in Congregatione habita 6. Maji 1645. utì videre est *lib.* 17. *decretorum pag.* 471. *à terg.* Nos ipsi quoque, allatis precibus defuncti Cardinalis de Almeyda Patriarchæ Ulyssiponensis, audito priùs voto Officii nostri Pœnitentiariæ, non recusavimus facultatem facere spectato viro, licèt ætate non admodum provecto, conscendendi ad sacros Ordines, dummodo uxor simplex castitatis votum coram Cardinali Patriarcha nuncuparet, postquam tamen se in aliquod monasterium recepisset, cavissetque idoneè, se Professionem emissuram, cùm primùm congruam dotem monasterio persolvendam fuisset consecuta. Denique, cùm Panormitanus Archiepiscopus retulisset, se in diœcesi reperiisse virum et mulierem conjuges, ex quibus, cùm ambo affectæ valetudinis essent, et septuagenariam ætatem propè attingerent, vir quidem Sacerdotali Ordine insigniri exoptabat, at uxor, licèt in id consensum ultrò præberet, tamen ad id tantummodo, et vix quidem, adduci poterat, ut Tertiariæ habitum indueret, cùmque Archiepiscopus pro dispensatione supplicaret; re ad Congregationem Concilii delatâ, hæc quidem pro dispensatione votum tulit, hâc tamen superadditâ conditione, ut vir, uxorque diversas omninò ædes incolerent: utì cernere est in resolutione edita 20. Maji 1752. quæ nostris litteris in forma Brevis, datis 13. Septembris ejusdem anni, fuit confirmata. Tunc autem necessaria habita fuit dispensatio, propterea quòd in Decretali *Conjugatus*, *de convers. conjug.*

cautum legatur: *Nullus conjugatorum est ad sacros Ordines promovendus, nisi ab uxore continentiam profitente fuerit absolutus*: relata autem verba *continentiam profitente*: minimè congruere visa sint Tertiariarum Instituto, quod uxor amplecti cupiebat. Superaddita verò fuit cautela distinctas inhabitandi domos, ex rationibus, quas *in nostra Instit.* 83. attulimus.

XVII. Hactenùs dictum est de iis, quæ ad ingressum mulierum in monasterium, et ad Professionem tempore suo ab ipsis emittendam pertinent. Nunc opus est aliqua attingere, quæ Moniales jam professas respiciunt; ex iis nimirùm, quæ Episcopis aliquando querelarum argumentum præbuerunt in relatione statûs Ecclesiæ, ac Diœcesis, ad Sanctam Sedem transmissa. Vulgaris, ac communis olim evaserat querimonia de Confessariis Monialium. Nonnulli enim ex Prælatis plus æquò se alienos præstabant à concedendo alicui Moniali Confessario extraordinario, posteaquam ille universo monasterio, omnibusque Monialibus datus fuerat; putantes nimirùm, hanc esse rectam spiritualis Monialium regiminis formam. Insuper, cùm nonnulla Monialium monasteria certi Ordinis Regularibus reperiantur subjecta, exponebantur ab Episcopis aliquarum Monialium querelæ, cupientium habere nonnunquam Confessarium extraordinarium alterius Instituti Regularem, vel Secularem Sacerdotem. Sedulæ disquisitioni res fuit subjecta sub Innocentio XIII. in Congregatione particulari, cui, cùm nos in minoribus à Secretis essemus, plurimùm laboris ac operæ hanc in rem scripto verboque contulimus; tuncque prodiit ejusdem Pontificis Constitutio, cui initium *Apostolici ministerii*, quæ edita potissimùm fuit ad instaurandam in Hispaniarum Regnis Ecclesiasticam disciplinam, subinde verò confirmata fuit ab ejusdem Successore Benedicto XIII. Eadem planè

materies, nobis ad summum Pontificatum evectis, fuit ad iteratam trutinam revocata, id vel maximè exposcentibus pluribus Episcopis, probisque viris Ecclesiasticis : habitoque desuper sedulo accuratoque examine, nostram edidimus Constitutionem, incipientem *Pastoralis curæ*, quæ est *num.* 56. *nostri Bullarii tom.* 2. quâ Episcopis insinuavimus, ut faciles se omninò præbeant in concedendo Confessario extraordinario singulis etiam Monialibus illum ex justa causa petentibus, quamvis antea universo Monialium cœtui extraordinarius Confessarius datus fuerit, juxta Tridentini Concilii præscriptum *sess.* 25. *de Regularibus cap.* 10. atque insuper cavimus, ut unusquisque Superior Regularis, saltem semel quotannis, Monialibus sibi subjectis Confessarium extraordinarium designet è Clero seculari, vel ex altero Regulari Instituto Sacerdotem; eoque id negligente, Episcopus loci id efficiat, quod Regularis Superior præstare debuerat. In eadem Constitutione rationes, et fundamenta exposuimus, quibus hujusmodi sanctio innititur; cujus executionem si Episcopi urgere non omittant, omnis conticescet querela; Episcoporum autem nemo ampliùs vereri, aut dubitare poterit, rectè ne, an secus agat, dum facilem se exhibet in concedendo Confessario extraordinario certæ alicui Moniali, postquam ipsum universo Monialium cœtui jam concesserat; numque sibi jus aliquod possit vindicare in designandis Confessariis extraordinariis Monialium Regularibus subjectarum, ut aliquando, vertente anno, Confessarium extraordinarium habeant Regularem alterius Ordinis, vel Secularem Sacerdotem.

XVIII. Longè difficilior est quæstio de vita communi suis in monasteriis à Monialibus servanda. Sanè Regesta Congregationum tam Concilii, quàm Episcoporum ac Regularium, plena sunt variis hac

de re postulationibus. Ut vitæ communis prærogativæ innotescant, satis est perpendere, quòd, emisso cœlitùs Spiritu Sancto solemni Pentecostes die, ipsam illicò primò Christifideles Hierosolymis amplexi fuerunt: quemadmodum nosse licet ex Actibus Apostolorum *cap.* 2. *Omnes, qui credebant, erant pariter, et habebant omnia communia; possessiones, et substantias vendebant, et dividebant illa omnibus, prout unicuique opus erat*: *et cap.* 4. *Neque quisquam egens erat inter illos; quotquot enim possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum, quæ vendebant, et ponebant ante pedes Apostolorum; dividebatur autem singulis, prout cuique opus erat.* Huic veteri disciplinæ Regularium Ordinum Institutores suum veluti ædificium superextructum voluerunt, communis vitæ usum suis sectatoribus præscribentes, eidemque fundamento Religiosæ vitæ institutum innixum voluit Ecclesia, dum, proscriptâ à virorum, mulierumque monasteriis proprietate, communia omnia inter eos esse voluit. A Tridentino Concilio *sess.* 25. *de Regularibus et Monialibus cap.* 1. id enixè urgetur, ut vota obedientiæ, paupertatis, castitatis, necnon communis vita, serventur: *Atque in primis, quæ ad suæ Professionis perfectionem, ut obedientiæ, paupertatis, et castitatis, ac si quæ alia sunt alicujus Regulæ, et Ordinis peculiaria vota, et præcepta, ad eorum respectivè essentiam, necnon ad communem vitam, victum, et vestitum conservanda pertinentia, fideliter observent.* Sequenti autem capite prohibentur Religiosi, atque Religiosæ, bona quæcumque sive mobilia, sive immobilia, uti propria habere; ediciturque, ut, si quæ ipsis res immobiles, aut mobiles assignentur, *statim Superiori tradantur, conventuique incorporentur.* Consonant Clementis VIII. et Innocentii XII. Romanorum Pontificum Constitutiones: haud enim

difficile captu est, quòd, si in una eademque Religiosa domo aliquæ Monialium à suis consanguineis certam annuam præstationem, quam *livellum* dicunt, recipiant, ceteræ non item, dum hæ in angustiis vivent, illæ autem lautiùs se gerent, ibi facilè regnabit superbia, et concitabuntur invidiæ, atque æmulationes, quæ vitia Religiosam humilitatem pessundant, mutuæque charitatis vinculum disrumpunt. Insuper non omnes Moniales, quæ hujusmodi annuas præstationes recipiunt, illas semper erogant in suas indigentias; sed eas quandoque improvido consilio projiciunt, ut amicos extra monasterium degentes muneribus cumulent, quod extremum infert claustrali ac Religiosæ vitæ exitium.

XIX. Neminem reperire est, qui veritatem hanc, meridianâ luce clariorem, ultrò non fateatur. Difficultas versatur in maximis removendis obstaculis, quæ passim occurrunt, cùm agitur de restituenda in Monialium monasteriis communi vita; quæ, quamvis in earum Regulis indicta sit, obsoleverat tamen jam tum, cùm illæ, quæ actu in monasterio degunt, illud ingressæ sunt, et Professionem nuncuparunt: neque enim facilè in usum revocari potest, ubi non omnes Moniales in illius acceptationem conveniunt, sed, his assentientibus, abnuunt illæ; et ubi ex neglecta rerum cura, ac improvida administratione, vel ex adversis casibus, annui reditus monasterii impares deprehenduntur congruæ Monialium sustentationi, ac perferendis munerum claustralium expensis, quamvis eædem intra summæ moderationis limites cohibeantur, nisi inter Moniales adsint nonnullæ, quæ peculiares annuas præstationes, et perenne charitativum subsidium à suis consanguineis exigant. Celebres planè sunt Monialium Constitutiones, quæ ab eximio Præsule Joanne Matthæo Giberto, Episcopo Veronensi,

fuerunt conscriptæ anno 1531. editæ verò sub annum 1539. atque iterùm anno 1563. à Bernardo Cardinali Navagerio evulgatæ quasque insuper secutus est S. Carolus Borromæus, teste Carolo à Basilica Petri, Novariensi Episcopo. De vita communi hæc loquitur Gibertus *cap.* 5. *Volumus etiam, quemadmodum præcipiunt earum Regulæ, quas voto solemni observare promiserunt, et secundùm vitam Apostolicam, quæ vitæ Religiosæ et Monachalis substantia est, ut vivatur in communi de omnibus tam vestimentis, et calceamentis, quàm cibo, et potu, omnique aliâ re; et ut Abbatissa, juxta monasterii facultates diligenter commensuratas, consulat necessitatibus Sororum discretè, et benignè quoad victum, et vestitum aliaque pro cellis necessaria, gerens se veluti provida materfamilias in domo rectè moderata, cui non nisi unum est marsupium; prævidendo scilicet, initio anni, occurrentes suarum filiarum necessitates, simulque reditus, et solitas eleëmosynas, ut omnibus providere queat.*

XX. Communi vitæ non repugnant subsidia, quæ Monialibus exhibentur à consanguineis. Fortasse enim animadversum fuit, non posse plerumque fieri, ut ex certis solummodo monasterii proventibus opportunus victus cultusque suppeteret Monialibus, et reliquæ nec exiguæ perferrentur expensæ, sine quibus diu esse monasteria non possunt. Verùm id communis vitæ ratio exposcit, ut omnia in manus coalescant Præpositæ, quæ priùs consulere debet indigentiis illius Monialis, cui annua præstatio à consanguineis penditur, et quidquid reliquum fuerit, in ceterarum inopiæ levamen erogare. Ita definivit Congregatio Concilii anno 1586. responsum præbens postulatis cujusdam in Iudiis Episcopi; uti videre est *lib.* 4 *decretor. pag.* 114. *à terg. An Moniales privatim possint habere aliquos reditus pecuniarum, sive aliquos census relictos, et legatos*

ab aliquibus consanguineis, vel aliis personis pro earum subventione. Sacra, etc. respondit, non posse; sed omnia ad manus Abbatissæ deferri oportere, quæ in primis illius Monialis necessitatibus debeat providere : quod etiam ratum habuit anno 1601. in causa *Vallisoletana;* quemadmodum constat *ex lib.* 10. *decretor. pag.* 11. *à terg. Sacra, etc. respondit, Regularibus sive viris, sive mulieribus, non licere quidpiam proprium possidere: sed quidquid acquisiverint, et ex donatione, eleëmosyna, à parentibus, vel aliunde obtinuerint, rectà ad manus Superioris esse deferendum, qui priùs prospicere debebit necessitatibus illius, cujus operâ, vel contemplatione partum fuerit, et reliquum in totius monasterii usum convertere.* Æquitate ac prudentiâ refertæ sunt hujusmodi resolutiones, quamvis haud videantur adamussim congruere severiori vitæ communis instituto, quod exposcere videtur perfectam æqualitatem, et quamcumque prædilectionem excludere, nec aliam in expensis regulam agnoscere, quàm singulorum indigentiam, nullâ penitùs habitâ ratione hujus, illiusve Religiosi, aut Monialis, quorum gratiâ munera, seu præstationes in communes loculos pervenerunt. Et tamen nec ipsa quidem adeo commendata temperatio satis esse videtur ad præcavendas, aut compescendas monasteriorum perturbationes, ubi de invehenda, aut restituenda in ipsis vitæ communis observantia ageretur; cùm difficillimum actu sit, ut Moniales, quæ anteacto tempore eleëmosynas à suis consanguineis acceptas in proprios usus, vel in alterius Monialis sibi benevisæ indigentias sublevandas impenderunt, novam indicatam methodum, nullis excitatis turbis, amplectantur. Si autem peculii usus ad suprà indicatam normam redigi velit quoad futura tempora, nimirùm quoad illas tantummodo Moniales, quæ post novam editam legem monasterium ingredien-

tur, ibique Professionem emittent, illud insuper subest periculi, ne consanguinei renuant annua ipsis constituere subsidia (quibus subtractis, Religiosæ communitatis reditus utplurimùm illius subsistentiæ impares dignoscuntur) ex quo scilicet, si ea constituere, et pensitare debeant, velint tantummodo in sibi conjunctæ Religiosæ, non autem in ceterarum, commoda expendi. Et, quamvis nonnemo proposuerit, hujusmodi incommodo satis consuli posse, si, vitalitiis præstationibus sublatis, augeretur summa dotis cuilibet Moniali, cùm profitetur, constituendæ; alii tamen exinde futurum monuerunt, ut dissensiones et jurgia non solùm non compescantur, sed augeantur potiùs; quin etiam contentiones atque dissidia inter monasteria, et puellarum consanguineos, indeque inter geminas potestates, Ecclesiasticam, et Secularem, effervescant.

XXI. Hæc omnia non eo consilio afferuntur, ut improbetur studium eorum Episcoporum, qui in Monialium cœnobia perfectam vitam communem invehere pro viribus conantur : superiùs enim affirmatum fuit, commendabilem eam esse, Constitutionibus præterea nonnullorum monasteriorum fuisse præscriptam, plurimumque conducere ad paupertatis votum religiosiùs custodiendum, et sartam tectamque servandam monasticam disciplinam; quibus insuper addemus, à Sacris Congregationibus pluries insinuatum fuisse Episcopis, ut non alias sinerent monasteria ingredi, et in iis Religiosam Professionem emittere, præter illas, quæ se communis vitæ instituto religiosè custodiendo promptas paratasque exhibeant : utì videre est apud Fagnanum *in Cap. Monachi*, *num.* 69. *de statu Monachorum.* Sed, quæ suprà diximus, ad hoc exposita fuerunt, ut, priusquam manus operi admoveatur, res diligenter pertentetur; in primis

annuus monasterii census supputetur, ut compertum fiat, an necessariis omnibus ejusdem expensis sufficiat; deinde ne minis atque terroribus, sed hortationibus, et spiritualibus exercitiis revocentur Moniales ad exoptatam collapsæ disciplinæ instaurationem : audiantur priùs omnes, et singulæ, non quasi ipsarum in id colligantur suffragia, vel consensus exquiratur, sed ut earumdem exploretur animus, et deprehendatur, an, et quæ hujusmodi reformationi libenter acquiescant, aut contrà obluctentur, et quo in numero recenseantur illæ, quæ ætate, aut auctoritate graviores habentur. Id omne colligitur ex pluribus responsis à duabus Congregationibus, nimirùm Episcoporum et Regularium, atque Concilii, datis ad postulata Episcoporum, qui ab ipsis consilium, opemque implorarunt, ut propositum, quod meditati fuerant, invehendæ in monasteria suarum Diœcesium vitæ communis, ad optatos exitus possent perducere. Servetur itaque rerum omnium perfecta communio, ubi illa viget. Detur etiam opera, ut, ubi non obtinet, introducatur; sed semper præ oculis habeantur quæ plurimæ se se objiciunt difficultates. Cùmque de opportunis adhibendis remediis cogitatum fuerit, si haud temerè conjiciatur, fore, ut tentatum opus in irritum cedat, vel, eo suscepto, plus incommodi sit inde pertimescendum, quàm sperandum utilitatis, res in aliud tempus protrahatur : interea verò in id studium omne, atque industria conferatur, ut Monialium singulæ in communem arcam monasterii pecuniam inferant, quam ex annuis præstationibus sibi, postquam Professionem emiserunt, constitutis recipiunt, seu quam suarum manuum laboribus lucratæ sunt, atque lucrantur; utque de universa peculii summa Superiorissam certiorem faciant, nec sine præobtento illius consensu pecuniis utantur, et tunc quidem in causas tan-

tummodo honestas, et necessarias, ab eadem Præposita approbandas: eisque demùm efficaciter suadeatur, et apertè denuntietur, nullum iis esse hujusmodi peculii dominium, sed merum usum, huncque, ùt superiùs diximus, omninò subjectum Præpositæ arbitrio, ac voluntati; ideoque eas semper paratas esse oportere, nullis objectis impedimentis, sed æquo potiùs libentique animo assentiri, ut eadem Præposita, sic exposcentibus monasterii rationibus, in illius sublevandis indigentiis pecuniâ ab ipsis depositâ utatur. Hæ omnes conditiones recensentur ab Auctoribus, qui hac de re tractarunt; eorumque dicta collecta leguntur in Tractatu *de Vita communi*, Romæ impresso anno 1695. De illis et nos verba fecimus in nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 3. *cap.* 41. *num.* 12. Cùmque deinde aliquis nimiâ severitate eas in suis Operibus oppugnaverit, quædam typis traditæ fuerunt responsiones, anonima altera, Veronæ cusa, altera Patris Milante ex Dominicana Familia, in quibus præmissorum omnium æquitas validis rationibus asseritur, et propugnatur.

XXII. Exploratum est omnibus in Historia Ecclesiastica parumper versatis, Canonicos olim Ecclesiarum Cathedralium, vel insignium Collegiatarum servitio adscriptos, certo cuidam communis vitæ instituto fuisse obstrictos. Perspicui sunt ac de re canones Conciliorum Aquisgranensium, alterius nimirùm habiti anno 789. alterius verò anno 816. item Concilii Moguntini, necnon Turonensis anno 813. coacti. Nec opus est, ut hic de hujus disciplinæ relaxatione disseramus; cùm sibi quisque possit, quæ nosse cupiat, comparare ex libro composito à piissimo Gerhoho, Præposito Reicherspergensi, *de corrupto Ecclesiæ statu*, et ad Pontificem Eugenium III. directo, aliisque ejusdem Auctoris Operibus, quæ habentur *in Thesauro Anecdotorum* P. Pezii *tom.* 2.

part. 2. Animadvertemus quidem, cùm vetus hæc, strictiorque disciplina vigeret, Canonicos unam eamdemque domum incoluisse, pari quoque habitu, communique mensâ usos, nihil habuisse peculiare, quod in proprias singuli indigentias expenderent, sed omnia omnibus ex Ecclesiæ reditibus suppeditisse. At, cùm, labente tempore, communis vitæ institutum ad id redactum fuerit, ut una esset omnibus domus, idemque refectorium, simulque omnes Ecclesiasticis functionibus interessent; ad hoc, ut Canonici frequentes in Chorum convenirent, invaluit usus segregandi certa quædam emolumenta, distribuenda iis, qui Horis Canonicis præsentes intererant, quorumque absentes participes esse non poterant. Jam denique, si una, vel altera Cathedralis Ecclesia excipiatur, perpauca nunc temporis reperire est Capitula Canonicorum secularium, qui sub eodem tecto commorentur, et in communi vescantur refectorio: proprias enim ædes quisque habet, fruiturque præbendæ suæ fructibus, suisque distributionibus. Eruditam perlegimus dissertationem, quæ erit numero nona, *in Vitam Beatæ Claræ Ariminensis*, Opus Canonici Josephi Garampi, quod in publicam lucem quamprimùm prodibit. In qua quidem dissertatione collectum invenitur, quidquid ad exordium, progressum, lapsumque pertinet communis vitæ inter Canonicos; et ex insertis in ea monumentis perspicuè infertur, quòd, postquam Choro interessentibus certa emolumenta constitui cœperunt, qui illa lucrabatur, eadem et sua faciebat, expendebatque liberè in proprios usus, cùm illorum dominus esset pleno jure, quemadmodum et hodie sunt Canonici quoad chorales distributiones. Sanè quæ à Monialibus servanda est vita communis, nequaquam talis esse debet, ac illa, quæ intermediis temporibus inter Canonicos vigebat. Nec enim satis est, ut intra eadem claustra

vivant, ut sumant in uno refectorio cibum, utquè communitatis obeant onera. Sed, si proventus habebant, vel annuas præstationes sibi à consanguineis constitutas, hoc insuper scire debent, non penes se esse illarum dominium, sed usum tantummodo, atque hunc Superiorissæ arbitrio, et voluntati omninò subjectum; ac reminisci, obstringi se paupertatis voto, indeque fieri, ut ipsarum conditio, quoad livellorum, ceterorumque subsidiorum usum, valdè differat à conditione Canonicorum quoad chorales distributiones, etiam eorum, inter quos medio illo tempore vita communis obtinebat.

XXIII. Ab instituto de Monialibus sermone non recedentes, addemus, novisse nos ex relationibus statûs Ecclesiarum, quandoque excitatam fuisse quæstionem, utrum Episcoporum jus esset, an potiùs ad Superiores Regulares pertineret, opportunam facultatem largiri cupientibus alloqui Moniales, vel iis, qui monasterii claustra ingredi debent ex legitima, ac necessaria causa, quoties res est de Monialium monasterio Regularibus subjecto. In Concilio Tridentino *sess.* 25. *cap.* 5. *de Regularibus* ita cautum legitur: *Ingredi intra septa monasterii nemini liceat, cujuscumque generis, aut conditionis, sexûs, vel ætatis fuerit, sine Episcopi, vel superioris licentia in scriptis obtentâ, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda. Dare autem tantùm Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis; neque alius ullo modo possit, etiam vigore cujuscumque facultatis, vel indulti hactenùs concessi, vel in posterum concedendi.* Disjunctiva particula est in verbis Concilii, ubi de Episcopo, vel Superiore agitur. Quare Congregatio ejusdem Concilii Interpres aliàs respondit, hujusmodi facultatis impertiendæ jus esse penes Superiores Regulares quoad Monialium monasteria eisdem subjecta; nisi tamen consuetudo obtinuisset, ut ab Episcopo solo,

vel ab Episcopo simul, et Regulari Superiore, licentia concederetur, cùm sit servanda consuetudo: uti constat ex resolutione edita in quadam causa *Nullius* 17. Julii 1597. *lib.* 9. *decretor. pag.* 24. En verba: *Sacra, etc. censuit, facultatem concedendi licentiam accedendi ad colloquium cum Monialibus Regularibus subjectis, spectare ad ipsos Superiores Regulares, nisi in loco esset consuetudo legitimè præscripta, ut hujusmodi licentia etiam quoad monasteria, quæ Regularibus subsunt, ab Episcopo tantùm, vel ab Episcopo, et Superiore Regulari conjunctim, obtineretur; tunc enim consuetudinem esse observandam.* Verùm, cùm de mandato Pontificis res hæc ad iteratum examen fuisset adducta, definitum fuit, quoad ipsa quoque monasteria Regularibus subjecta, minimè satis esse, ad hoc ut monasterii septa, quocumque etiam urgente casu, ingredi liceat, in id veniam obtinuisse à Superiore Regulari; sed opus omninò esse, ut et Episcopi licentia accedat: nihil obstante contrariâ etiam immemorabili consuetudine. Reque ad summum Pontificem Urbanum VIII. delatâ, non solùm is ratum habuit quidquid definitum fuerat, sed addidit, ubicumque in more positum fuisset, ut hujusmodi facultates ab Episcopo solo concederentur, eumdem unum, non autem Regularem Superiorem, easdem impertire debere. Colliguntur hæc omnia ex rescripto ad Episcopum Bellunensem dato sub die 17. Junii 1630. *lib.* 14. *decretor. pag.* 300. *Tametsi aliàs Sacra Congregatio Concilii declaraverit, litteras ingrediendi septa monasteriorum Monialium exemptarum, et Regularibus subjectarum, ex vera tantùm necessitate, quæ Moniales respiciat, concedendas, seu accedendi ad loquendum cum Monialibus, pertinere ad ipsos tantùm Superiores Regulares, nihilominùs sub die* 13. *Novembris* 1620. *quo magis clausuræ observationi consuleretur, facultate sibi à Sanctissimo Domino*

Nostro tributa statuit, et decrevit, ut deinceps intra hujusmodi septa nemini ingredi liceat, nisi licentiæ in casibus necessariis concedendæ, nedum à Superioribus Regularibus dictorum monasteriorum, sed etiam à locorum Ordinariis obtentæ fuerint, non obstantibus contrariis quibuscumque legibus, statutis, consuetudinibus, etiam immemorabilibus. Postremò autem, ad revocandam omnem dubietatem, quæ ex hujusmodi decreto forsan oriri posset, negotio iterùm in Sacra Congregatione proposito, atque Sanctissimo Domino nostro relato, die 21. *Maji* 1630. *Sua Sanctitas declaravit hujusmodi licentias à Superioribus Regularibus non esse petendas in illis locis, in quibus adesset consuetudo, ut istæ ab Episcopis tantùm concedantur; hoc enim casu statuit, et decrevit, talem consuetudinem esse observandam, et ipsorum Episcoporum tantummodo licentias sufficere, etiam privativè quoad ipsos Regulares.* Idem planè rescriptum fuit tum Episcopo Camerinensi die 10. Decembris 1633. uti videre est *lib.* 15. *decretor. pag.* 14. tum Episcopo Perusino, qui hanc quæstionem proposuerat in relatione statûs suæ Ecclesiæ, quemadmodum deprehenditur ex rescripto edito die 10. Januarii 1637. *lib.* 15. *decret. pag.* 465. Idem Archiepiscopo Montis-Regalis, qui eamdem quæstionem attigit in relatione itidem statûs Ecclesiæ suæ, uti cernere est in responsione data 7. Augusti 1638. *lib.* 16. *decretor. pag.* 86. *et seq.* Idem denique Archiepiscopo Neapolitano, uti constat ex rescripto die 18. Novembris 1645. *lib.* 17. *decretor. pag.* 520. *et seq.* Ex iteratis hisce rescriptis, Pontificiâ quoque auctoritate, ut suprà monuimus, roboratis, omnis planè aditus præclusus esse deberet disputationibus ac controversiis hac de re antiquitùs excitatis: ideoque nil aliud est reliquum, quàm ut Episcopi prædictorum decretorum executioni advigilent.

XXIV. Lex clausuræ, Monialium claustris indicta, non solùm ab ingressu monasteriorum repellit tam viros, quàm mulieres, nisi et necessitas urgeat, et opportunæ facultates præobtentæ fuerint, utì jam dictum est; sed etiam districtè prohibet, Moniales è claustris egredi. Hujusce disciplinæ constitutio ac firmitas jure optimo asseritur Bonifacio VIII. Pontifici, quemadmodum deprehenditur ex ejus Decretali, cui initium *Periculoso, de statu Regularium, lib.* 6. *Præsenti Constitutione, perpetuò irrefragabiliter valiturâ, sancimus, universas, et singulas Moniales præsentes, atque futuras etc. in quibuslibet mundi partibus existentes, sub perpetua in suis monasteriis debere de cetero permanere clausura.* Quam Bonifacii Decretalem amplexæ sunt successivæ particulares Synodi, ejusque executionem et observantiam plurimùm commendarunt; utì videre est in Synodo Coloniensi habita anno 1310. ubi hæc leguntur *cap.* 28. *Nulla mulier solemne votum continentiæ emittat, quæ non elegerit sub clausura certa, vel approbata alicujus Ordinis remanere, etc. Moniales sub perpetua in suis monasteriis clausura maneant, ac nulli, nisi de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia, ingressus, vel accessus pateat ad easdem, etc. juxta Constitutionem Domini Bonifacii.* Similia statuta leguntur in Provinciali Synodo Ravennatensi 1314. et in altera itidem Ravennatensi 1317. in Beneventana anni 1331. in Bituricensi anni 1336. et in alia Beneventana Synodo coacta anno 1378. Nec ullum, quem noverimus, offendit obicem Bonifacii Constitutio, præter paupertatem monasteriorum, in quibus Moniales fame periissent, nisi à claustris prodeuntes, victum sibi ex hominum liberalitate circumeundo quæritassent; utì testatur Guillelmus Durandus *de modo celebrandi Concilium Generale part.* 2. *tit.* 25. ubi notat, nullâ aliâ ratione fieri posse, ut exactæ

clausuræ lex recipiatur, et observetur, nisi simul districtè statutum fuerit, ne plures in singula monasteria admittantur Moniales, quàm annuis cujusque monasterii reditibus ali possint: *Provisio Domini Bonifacii de includendis Monialibus non servatur;* non scilicet æquè in singulis monasteriis, ex ea nimirùm ratione, quam statim subjicit: *quòd multæ sunt, quæ si includerentur, non haberent unde viverent:* ideoque opportunum proponit remedium, videlicet: *quòd non recipiantur plures, quàm possint de earum reditibus sustentari.*

XXV. Probavit Sancta Tridentina Synodus prudens Durandi consilium; etenim *cap.* 3. *sess.* 25 *de Regularibus* sanxit, *ut in monasteriis, et domibus tam virorum, quàm mulierum, bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantùm numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui vel ex reditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis eleëmosynis commodè possit sustentari;* et *cap.* 5. *ejusdem sess.* Constitutionem instauravit Bonifacii VIII. eamque religiosè servari jussit, facultate insuper facta Episcopis implorandi brachium seculare ad hujusmodi legis executionem urgendam, et asserendam.

XXVI. Ipse tamen Pontifex Bonifacius VIII. cui, uti dictum est, acceptam ferimus clausuræ firmitatem, rectè prospexit, ejusmodi casum dari posse, quo Monialis aliquo laboraret morbo, cujus contagio reliquas Moniales posset inficere; et quidem in hac facti specie ægrotanti Moniali egressum è claustris indulsit: *Nisi fortè tanto et tali morbo evidenter earum aliquam laborare constaret, quòd non posset cum aliis absque gravi periculo, seu scandalo commorari.* Postea verò S. Pius V. in sua Constitutione incipiente *Decori et honestati*, quæ est *num* 8. *tom.* 2. *Bullarii veteris*, in recentiori autem impressione *tom.* 4. *part.* 2. *num.* 13. facultatem

egrediendi è monasterio tribus hisce casibus, magni nimirùm incendii, lepræ, et epidemiæ, seu pestis, circumscripsit. Hoc tamen satis non fuit ad compescendam Scriptorum licentiam, quin statim inter se disceptare cœperint, an scilicet verbis, et litteræ Pianæ Constitutionis sine exceptione sit adhærendum, vel potiùs relinquatur locus benigniori interpretationi, juxta quam liceat Monialibus è claustris egredi, si casus evenerit, non quidem in Piana Constitutione disertè expressus, sed expresso simillimus, et in quo par ratio, vel etiam fortior subesse possit.

XXVII. De hac quæstione jam disseruimus *superiore lib.* 9. *cap.* 15. *num.* 8. ubi etiam aliqua attigimus de Episcopi auctoritate necessariò implorandà, quotiescumque Monialis egredi debeat à monasterio, quamvis Regularium regimini subjecto. Quod tamen Episcopis maximam sollicitudinem ingere animadvertimus, illud est, quod sæpè nimium evenire dignoscitur, ut aliqua Monialis, affectæ valetudinis causâ, cœli mutatione indigeat, aut necesse habeat salubres aquas potare, earumve balneis mergi, et quidem in locis, in quibus ex ipso naturali fonte erumpunt; vel, quod deplorabilius, insaniâ, et furore correpta, aut phthisi, vel scorbuto infecta, ad eum profligatæ valetudinis statum redacta dignoscatur, ut, si in monasterio maneat, verendum sit, ne ceteras Moniales inficiat. Magnum hoc negotium facessunt Episcopis, non sanè quia ad eos spectet facultatem impertiri hujusmodi Monialibus egrediendi è monasterio, aliove commigrandi: id enim Apostolicæ Sedi privativè reservatum est: sed quia ab hac ipsa Apostolica Sede nihil de his rebus statuitur, nisi ipsorum Episcoporum præhabitâ informatione exploratâque sententiâ, vel etiam, ubi maxima locorum distantia non patiatur, ut Episcoporum relationes expe-

ctentur, expeditior initur via, quâ res *in forma*, ùt inquiunt, *commissaria* ipsorum judicio terminanda committitur, tuncque id oneris imponitur Præsuli, ut disquirat, seriòque investiget, an vera sint exposita, et an omnes concurrant circumstantiæ, quibus egressus è claustris permitti debeat: quod quidem onus et alia subsequitur cura, efficiendi nimirùm, ut, quo tutiori, et honestiori fieri potest, loco Monialis excipiatur, et collocetur. Sub ipsa Pontificatûs nostri primordia delatum ad nos fuit, in quibusdam regnis complures Moniales commorari extra claustra, è quibus, curandarum infirmitatum, aliisve de causis, exierant, et quidem magnum exactum esse temporis spatium, ex quo plures earum recesserant, nec adhuc de reditu cogitari; denique easdem è monasterio prodiisse vigore facultatis obtentæ à quibusdam, qui sibi ejusdem impertiendæ jus auctoritatemque asserebant. Nos autem ex Apostolici muneris nostri debito non negleximus invecto abusui opportunè consulere, jubentes, Moniales regredi ad sua monasteria, penitùsque abrogantes assertam sibi à quibuslibet auctoritatem indulgendi Monialibus exeundi licentiam. Videatur nostra Constitutio, cui initium *Cùm sacrarum*, quæ est *num.* 21. *tom.* 1. *nostri Bullarii.* Inspiciatur et altera, quæ incipit *Salutare*, *num.* 40. *eodem tom.* 1. *nostri Bullarii*, quâ quidem, exceptis locorum Ordinariis, qui, servatâ superiùs indicatâ methodo, justisque urgentibus causis, facultatem ingrediendi Monialium septa viris, mulieribusque elargiuntur, adimitur ceteris omnibus auctoritas, quam in id sibi sumebant; ita ut nec ipsæ Cardinalium Congregationes, ad quas fortè recursus fiat, Decretum ullum in hoc rerum genere edere possint, nisi, re ad Pontificem delatâ, ipse supremum assensum suum interponat.

XXVIII. Joseph Gibalinus, Societatis Jesu Sacerdos, plura conscripsit Opera; inter quæ illud est sanè peraccuratum, quod edidit *de Clausura Regulari Monialium*. Hoc autem in Opere *disquisit*, l. *cap*, 6. pluribus disserit de duabus Bonifacii VIII. et S. Pii V. Constitutionibus; inquirens nimirùm, an posterior hæc sit antiquioris illius Constitutionis amplificatio; et qui fiat, ut in Piana Constitutione lepra recenseatur inter causas legitimas, quibus liceat Moniali è monasterio exire, cùm ceteroquin Alexander III. in sua Decretali *Pervenit*, *de conjugio leprosorum*, vetet, ne à viro uxor, neve vicissim ab uxore vir, ob lepram, sejungantur. Et ipse quidem, statuto inter lepram, et lepram discrimine, ut altera nimirùm contactu et consuetudine propagetur, aliosque inficiat, altera verò ægrotanti tantùm adhæreat, ipsumque solum afflictet, propositam quæstionem perfacilè absolvit. Disserit inde de contagiosis morbis, deque urgenti quâ interdum Moniales tenentur, necessitate ebibendi aquas calidas in ipsis locis, ubi è terra erumpunt; et quædam attingit de balneis, quibus uti jubentur Moniales ad invalescentem morbum expellendum. At nos hic tantummodo, quod praxim respicit, persequemur, ut notum sit Episcopis, quonam modo se gerere debeant, cùm eorum relatio, et sententia exquiritur super precibus alicujus Monialis è claustris egredi cupientis, vel cùm ad ipsos causa egressûs, totumque negotium in forma, ùt inquiunt, commissaria remittitur, quod quandoque fieri suprà dictum est.

XXIX. Quoties igitur contingat, quod non admodum rarò evenire solet, ut ex medicorum sententia Monialis agrotans aëris et cœli mutatione indigere dicatur, illud primùm sedulò investigandum est, an exposita veritati nitantur; an medicus, qui de iis testatur, talis sit, ut ei meritò fides adhiberi pos-

sit, vel potiùs expediat alterius quoque medici explorare sententiam. Tum, comprobatâ facti veritate, facilè Moniali indulgetur facultas ad certum tempus transeundi ad alium salubrioris aëris locum, dummodo in alio Monialium monasterio ejusdem, vel alterius Instituti collocetur, ac retento semper onere redeundi ad monasterium, unde discesserat, cùm exactum fuerit præfinitum tempus ad experiendum salubrioris aëris beneficium. Hujusmodi licentiæ à Congregatione Episcoporum et Regularium, ex sibi tributis facultatibus, expediuntur, præhabitâ semper informatione Episcopi, vel saltem ab ipsa hujusmodi transitus ad eumdem Episcopum, seu Ordinarium, in forma commissaria delegatur. In diruta Aquilejensi civitate insigne extat Monialium monasterium, Sanctæ Sedi immediatè subjectum: cùmque aëris temperies in ea urbe quibusdam anni mensibus insalubris admodum sit, et gravis, eâ tempestate ineunte, Moniales ex antiqua consuetudine Aquilejense monasterium deserentes, in aliud se conferunt melioris cœli, et mox Aquilejam repetunt, cùm per anni tempus licet. Aliud est, si Moniales, quæ noxium sibi experta est situm, et cœlum illius monasterii, in quo professa fuit, cupiat in aliud transferri salubrioris aëris, in quo reliquum vitæ spatium exigat, exinde nunquam ad primum monasterium reversura. Tunc enim vel ad Apostolicæ Pœnitentiariæ Officium, vel ad Congregationem Episcoporum et Regularium instantia defertur: siquidem utrumque tribunal hoc jure fruitur, et auctoritate, ut præfatum transitum concedat; non tamen sine debitis injunctis conditionibus, pro eo quod spectat ad dotem secundo monasterio pensitandam: nec sine opportunis cautelis quoad legem clausuræ, ut minimum fieri poterit, lædendam: incongruum quippe esset, ut ex monasterio legi clausuræ subjecto, fruendi etiam salubrioris aëris causâ,

transitus indulgeretur ad aliud monasterium, vel religiosam domum Oblatarum, quæ clausuræ lege non obstringuntur; neque enim sine exemplo est, quòd Monialis aliqua è monasterio, in quo vigebat clausuræ lex, in aliud traducta monasterium, vel religiosam domum hujusmodi legi minimè obnoxiam, contenderit, se propterea clausuræ vinculo solutam esse, eâ ratione allatâ, quòd clausuræ lex, non personæ, sed loco fuerit adnexa.

XXX. Ad mineralium aquarum haustus, et balnea progrediendi facultas à solo Pontifice, ùt dictum est, indulgetur. At neque Pontifex neque Congregationes, quarum is consilio in hujusmodi concedendis licentiis utitur, satis dignoscere poterunt, quid in peculiari cujusque facti specie tutò definiri valeant, nisi Episcopi se eisdem exhibeant adjutores, studiumque suum in id conferant, opportunas à medicis exquirendo notitias, ut certò deprehendant, an remedium, quod iidem medici ex aquis repetendum suadent, sit reapse Moniali ægrotanti necessarium: si enim illo Monialem omninò indigere affirmetur, durum nimis esset, ægrotantem ab eo prohibere, si verò non usquequaque eo opus sit, licentia, quæ indulgeretur, providis clausuræ legibus nimis adversa et perniciosa censeri deberet. Neque verò hic finem habet sollicitudo, et diligentia ab Episcopis adhibenda: positâ quippe præfati remedii, ac proinde etiam è monasterio exeundi necessitate, sedulò advertendum est, cuinam concredantur Moniales è clausura egressæ. Nec enim indiscriminatim cuique tradendæ; sed commendandæ sunt vel fidei patris, si superstes vivat, vel patruorum, vel fratrum siquidem maturæ ætatis sint, integrique nominis, vel denique matris custodiæ: hisque omnibus deficientibus, advocandæ sunt honestæ mulieres arcto consanguinitatis vinculo Monialiconjunctæ; et, si nec istarum copia sup-

petat, confugiendum est ad matronas omni exceptione majores. Insuper incidendæ leges, atque cautiones, quæ in itinere, et in statione observentur: regressui autem certum temporis spatium est præfiniendum: Moniali denique interdicendum, ne monasticum exuat habitum, ad hoc, ut se ubique Monialem esse meminerit.

XXXI. De morbis tandem disserendum superest. Percurrentibus itaque tum Decretalem Bonifacii VIII. tum memoratam S. Pii V. Constitutionem, tum denique quidquid tradunt Auctores Pianam Constitutionem interpretantes, eamque etiam ultra casus in ipsa recensitos benigniùs protendentes, ac seposito semper irruentium undique flammarum incendio, quod, cùm monasterium vastet, januas quoque pandit, ut inde aufugientes Moniales vitam servare possint; satis constat, omnia redigi ad illud morborum genus, quorum contagione aliæ quoque Moniales infici possent, si ægrota Monialis in monasterio detineretur, ibique curaretur. Loquitur quidem Piana Constitutio de peste, et epidemia: at id minimè accipiendum de peste, ac epidemia, quæ urbem, in qua monasterium situm est, invaserit; hoc quippe casu magis consultum erit Monialibus, dum monasterii septis inclusæ, à reliquorum consortio, atque ita à contrahendo sævientis morbi veneno fient remotiores, quàm si ad consanguineorum domos transferrentur; sed intelligendum est de peste, atque epidemia, quæ monasterium ipsum aggressa, unam, alteramve Monialem corripuerit: quemadmodum rectè animadvertit Congregatio Episcoporum et Regularium in litteris ad Archiepiscopum Avenionensem datis 20. Septembris 1720. cùm timeretur, ne ea urbs teterrimum pestis infortunium subiret. Huc autem re adductâ, præter studium ab Episcopis adhibendum in exquirenda à medicis tum morbi qualitate, tum periculo, ne aliæ benè va-

lentes inficiantur, investigandum insuper est, num adsit in monasterio segregatus aliquis locus, quo detineri valeat Monialis morbo correpta; num possit in praxim redigi, ut in monasterium inducantur seculares famulæ, quæ ægrotanti inserviant, absque eo quòd cum ceteris monialibus versari debeant; quatenùs verò Monasterium hoc destituatur commodo, num illud invenire liceat in alio monasterio, vel religiosa Oblatarum domo; semper enim longiùs evitantur pericula, dum Monialis in proprio detinetur monasterio, vel ad aliud transfertur, quàm si secularibus personis, quantumvis arcto consanguinitatis vinculo junctis, concredatur. Si autem neutro ex præindicatis modis ægrotanti Moniali consuli possit, nîl aliud est reliquum, quàm ut, adhibitis superiùs expressis cautionibus, Monialis consanguineorum fidei et curæ committatur. Assiduus rerum usus nos edocuit, quàm arduum sit omnes omninò fraudes detegere, ac declinare; cùm medici faciliores, quàm par est, sese præbeant in testificationibus subscribendis; Moniales verò vel maximè exoptent, ut tollantur incommoda, quæ sibi, ac universo monasterio ab ægrotante Sorore afferuntur; consanguinei denique utplurimùm proniores sint ad Monialem suis ædibus excipiendam. At hæc non efficiunt, quin omnia tentanda sint, ut adhibitæ fallaces artes eludantur. Quò autem severior adhibebitur trutina, eò infrequentiores erunt postulationes ad extorquendam facultatem discedendi è monasterio: siquidem experientiâ perspectissimum est, concedendi facilitatem, petendi facilitati et audaciæ aditum patefacere.

FINIS TOMI TERTII.

INDEX

LIBRORUM ET CAPITUM

TOMI III.

LIBER XI.

De novitate, et severitate, quæ in Constitutionibus Synodalibus evitandæ sunt : ubi multa de hujusmodi notis aliquando Synodalibus Constitutionibus immeritò inustis.

Cap. I. *De falsa novitatis nota, quæ Synodalibus Constitutionibus quandoque inuritur : ubi de Constitutionibus Sancti Caroli Borromæi pro sua Ecclesia Mediolanensi.* pag. 5.

Cap. II. *De falsa nota novitatis, quæ opponitur Constitutionibus Synodalibus, quibus ordinandorum multitudini modus imponitur, ac regulæ, et remedia canonica præscribuntur, ut Clericorum Ordinationes debito modo fiant.* 16

Cap. III. *Ab eadem novitatis nota nonnullæ vindicantur Synodales Constitutiones, Alatrinæ videlicet, Ulyssiponenses, Barchinonenses, Herbipolenses, et aliæ.* 40

Cap. iv. *Quænam sit novitas in Diœcesim non inducenda : et primò, ne veteris disciplinæ restituendæ studio contra recentiores leges, aut consuetudines generaliter receptas, decreta fiant : ubi de Clericorum habitu, et de eorum cohabitatione cum mulieribus consanguineis, aut affinibus.* 52

Cap. v. *Novitatis notam non evadit Constitutio Synodalis, quæ antiquam Diœcesis, et regionis consuetudinem, justis de causis toleratam, approbatamve, abrogare nititur : ubi de jejunio Sabbati, de more alicubi vigente vescendi die Sabbati carnibus, aut interioribus, et extremis animalium partibus : item de ovis, et lacticiniis, de carnibus avium, et amphibiorum diebus jejunii vetandis, aut permittendis.* 64

Cap. vi. *Invisæ novitatis censuram merentur Synodales Constitutiones, quibus damnari, aut prohiberi velint consuetudines quædam generaliter approbatæ : ubi de solutione dotis à Sanctimonialibus facienda monasterio, in quo Professionem emittunt; deque aliis præstationibus, quas Canonici quidam, suorum Canonicatuum professionem, aut fructus adepturi, persolvere solent.* 78

Cap. vii. *De aliis quibusdam consiliis à probis viris optimo sanè studio propositis, quæ tamen in Synodalibus Constitutionibus adoptata odiosam novitatis speciem induissent : ubi de cantoribus eunuchis, ac de musica, et instrumentis musicalibus, in Ecclesia tolerandis, vel prohibendis : item de lacte infantibus præbendo : et de sectione cæsarea.* 91

Cap. viii. *De censoria nota nimiæ severitatis, Synodalibus Constitutionibus falsò interdum inusta : ubi de præscribenda veste oblonga,*

et nigri coloris Clericis in Sacris constitutis, aut Beneficium Ecclesiasticum possidentibus. 104

Cap. ix. *A severitatis nota vindicatur Synodalis Constitutio, quâ Clericis interdicitur usus comæ supposititicæ, vulgò parrucca.* 109

Cap. x. *Alia ejusdem censuræ Synodalibus Constitutionibus immeritò inustæ exempla : ubi de ludis, et venationibus, choreis, spectaculisque, quæ Clericis interdicuntur.* 117

Cap. xi. *Immeritò nimiæ severitatis insimulatur Constitutio præscribens Sacerdotibus assiduam lectionem antiquorum Canonum Pœnitentialium.* 131

Cap. xii. *A nimiæ severitatis nota vindicatur Synodalis Constitutio, quæ mulieribus vetat vanos ornatus, cùm ad Pœnitentiæ, et Eucharistiæ Sacramenta accedunt.* 140

Cap. xiii. *Exemplis ostenditur, quænam sit severitas in Synodalibus Constitutionibus evitanda; et singulatim disseritur de Constitutione prohibente usum tabaci ante Eucharisticam Communionem; atque expenditur alia Constitutio, quâ interdicitur Clericis, ne secularium patrocinio et favore Ecclesiastica Beneficia assequi studeant.* 144

Cap. xiv. *Non potest à nimia severitate excusari Synodalis Constitutio, adigens seculares ad Missam, Deique verbum audiendum in Ecclesia Parochiali omnibus Dominicis, aliisque festis diebus.* 149

LIBER XII.

De Constitutionum Synodalium, quæ Juri communi, et Apostolicis sanctionibus adversantur, insubsistentia. Item an, et quatenùs liceat aliquid præter Jus commune in Synodo statuere.

Cap. I. *Firmitate carent Synodales Constitutiones, Juri communi, et Apostolicis sanctionibus adversantes : multaque ad hanc rem comprobandam afferuntur exempla.* 161

Cap. II. *Ad tuendam Synodalem Constitutionem, contrariam Juri communi, frustrà adducitur studium servandæ Ecclesiasticæ disciplinæ : sigillatim verò examinantur Constitutiones Clericos omnium Clericalium jurium possessione deturbantes, ob non impletas ab illis conditiones à Concilio Tridentino præscriptas.* 169

Cap. III. *Ad ea confirmanda, quæ nuper dicta sunt, statuitur, an, et quando liceat Clerico iterùm induere Clericales vestes, quas antea dimiserat : an liceat Episcopo Ordines minores, unà cum Subdiaconatu, uni eidemque personæ eâdem die conferre : et an irregularitate afficiatur, qui, nullâ impetratâ absolutione à censura, quâ est irretitus, ascendere præsumit ad altioris Ordinis gradum.* 174

Cap. IV. *Ad ampliorem præmissorum confirmationem, expenditur casus Clericorum, qui, postquam primâ Tonsurâ insigniti, ac etiam ad minores Ordines promoti fuerunt, ad Majores ascendere recusant; vel majoribus Ordinibus initiati, ad Sacerdotium promoveri non curant : an scilicet, et quâ ratione ab*

Episcopo cogi possint ad Superiores Ordines suscipiendos. 182

Cap. v. *Ne obtentu quidem removendi abusus à rebus sacris, potest in Synodo quidquam constitui contra Jus commune : quamobrem viribus caruêre quædam Synodales Constitutiones respicientes sponsalia, et matrimonia clandestina, etsi justæ, ac sanctæ, atque ad graves eliminandos abusus viderentur quodammodo necessariæ.* 193

Cap. vi. *Firmitate non carent Synodales Constitutiones, aliquid decernentes præter Jus commune : quod multis firmatur exemplis.* 207

Cap. vii. *Aliæ proferuntur Synodales Constitutiones, quæ non ideo nutarunt, quòd aliquid statuerint præter Jus commune.* 221

Cap. viii. *Nonnullæ recensentur rerum circumstantiæ, in quibus dubitari potest an liceat Episcopo aliquid edicere contra Jus commune, aut Apostolicas sanctiones : ubi de facultate Episcopi Clericum suspendendi ab Ordinis exercitio ob occultum crimen, in foro externo non probatum ; item examinandi alienos subditos cum proprii Episcopi dimissoriis ad Ordinationem accedentes ; et de non permittenda alienatione rerum Ecclesiæ absque Apostolicæ Sedis assensu.* 228

Cap. ix. *De dubitatione aliquando orta, an, et quando liceat Episcopo, in sua præsertim Synodo, præfinire quantitatem redituum patrimonii, aut Beneficii, ad cujus titulum quis possit ad sacros Ordines promoveri.* 239

LIBER XIII.

De ceteris ad Diœcesanam Synodum pertinentibus.

Cap. i. *De verbo* Placet, *quo Synodales Consti-*

tutiones solent alicubi ab adstantibus approbari. 244
Cap. ii. *De Synodi subscriptione.* 255
Cap. iii. *De Synodalium Decretorum revisione, et approbatione.* 262
Cap. iv. *De Synodalium Decretorum promulgatione, et, quam in Diœcesim inducunt, obligatione.* 271
Cap. v. *Quibus modis cessare possit obligatio inducta à Synodali Statuto.* 280
Cap. vi. *De visitatione sacrorum Liminum, et relatione statûs Ecclesiæ quæ à quolibet Episcopo, et Prælato inferiore, territorium separatum habente, Apostolicæ Sedi facieda est.* 292
Cap. vii. *De relatione statûs Ecclesiæ, de qua actum est capite superiori, et de prima ejusdem parte.* 307
Cap. viii. *De relatione statûs Ecclesiæ, et secunda ejusdem parte.* 323
Cap. ix. *De relatione statûs Ecclesiæ, et tertio ejusdem capite.* 347
Cap. x. *In quo subsequitur tractatio de tertia parte relationis statûs Ecclesiæ.* 377
Cap. xi. *De quarto capite relationis statûs Ecclesiæ.* 412
Cap. xii. *De quinto capite relationis statûs Ecclesiæ.* 457